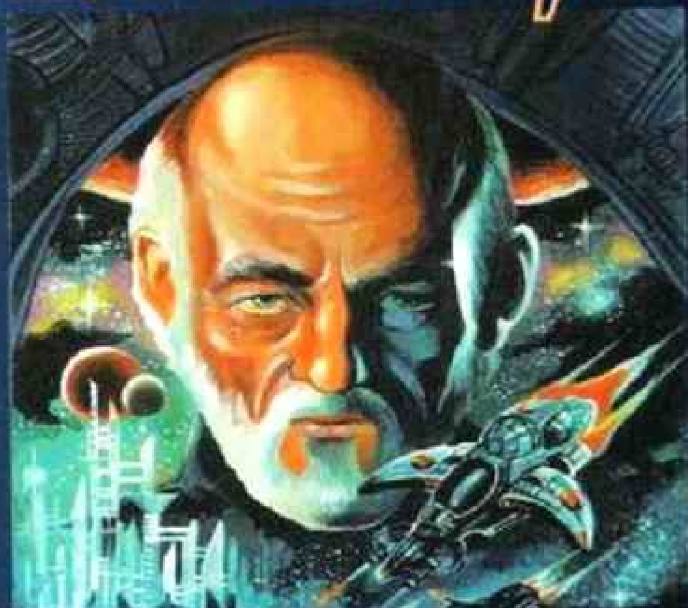
A DOUA TRILOGIE A FUNDAȚIEI

AUTORIZATĂ DE PATRIMONIUL

ISAAC ASIMOV

TEAMA FUNDAȚIEI

Teora

GREGORY BENFORD

GREGORY BENFORD
TEAMA FUNDAŢIEI

Fundaţia I
A doua trilogie a Fundaţiei (1)
(Fundaţia 08)

Traducere: M. Dan Pavelescu
Editura Teora, 2002

Gregory Benford
Foundation's Fear
Harper Prism, 1998

PREFAŢĂ

De ce nu existau alieni în Galaxia lui Asimov?

Ce rol jucau calculatoarele? Mai ales, contrapuse roboţilor?

Cum arăta de fapt teoria psihoistoriei?

Şi, în sfârşit, cine era Hari Seldon – ca om?

„Fundaţia” lui Isaac Asimov reprezintă un vârf al SF-ului mondial. Istorie monumentală a unui imperiu galactic intrat în declin şi a societăţii secrete de savanţi care, folosind psihoistoria, încearcă să scurteze inevitabila Epocă întunecată ce va urma, „Fundaţia” a lansat multe dintre temele familiare ale SF-ului modern.

Decesul lui Asimov, petrecut în 1993, anunţa cu o tragică siguranţă că minunata lui saga neterminată nu avea nicicând să fie adusă la un final pe măsura măreţiei conceptului.

Până acum!

Cu acordul reprezentanţilor patrimoniului „Isaac Asimov”, trei dintre cei mai buni scriitori de SF ai zilelor noastre şi prieteni apropiaţi ai lui Asimov, Gregory Benford, Greg Bear şi David Brin, au colaborat pentru a încheia saga pe care iubitul Mare Maestru n-a mai apucat s-o încheie.

Respectând cronologia internă a ciclului, editura Teora va publica în continuare „A Doua Trilogie a Fundaţiei” care începe cu *Teama Fundaţiei* de Benford: o călătorie la începuturile Fundaţiei şi ale misteriosului ei întemeietor. Istoria dramatică a prăbuşirii lui Seldon şi a primelor semne ale rebeliunii roboţilor este descrisă în volumul al II-lea, *Fundaţie şi haos* de Bear. Iar în ultimul volum, *Triumful Fundaţiei* de Brin, Seldon se găseşte pe punctul de a risca totul pentru cunoaştere... şi pentru puterea pe care o aduce aceasta.

Este cea mai ambiţioasă şi încununată de succes

întreprindere SF de la sfârşitul secolului XX; o realizare pe care Asimov însuşi – aidoma lui Hari Seldon – a iniţiat-o şi pe care ar fi aprobat-o cu siguranţă.

Citiţi următoarele apariţii SF editate de Teora:

FUNDAŢIE ŞI HAOS

TRIUMFUL FUNDAŢIEI

Dan Pavelescu

ÎNTÂLNIRE

R. Daneel Olivaw nu semăna cu Eto Demerzel. Renunţase deja la rolul acela.

Dors Vanabili se aşteptase la aşa ceva, totuşi se simţea tulburată. Ştia că, de-a lungul mileniilor, el abandonase pielea şi formele pe care le adoptase în nenumărate deghizări.

Acum îl privea în cămăruţa sumbră aflată la două Sectoare depărtare de Universitatea Streeling. Dors urmase un drum întortocheat ca să ajungă aici, iar locul era protejat de măsuri de securitate complexe şi dublate. Roboţii erau proscrişi; de mii de ani, se ascundeau în umbrele întunecate ale tabuurilor. Deşi Olivaw îi era mentor şi călăuză, se întâlneau rareori.

Cu toate acestea, în calitate de robot umaniform, Dors simţea un fior de spaimă şi respect faţă de silueta antică, parţial metalică dinaintea ei. Olivaw avea o vechime de aproape douăzeci de milenii. Deşi putea să-şi asume o înfăţişare omenească, nu dorea cu adevărat să fie om; acum era cu mult mai mult decât atât.

Până atunci, Dors trăise fericită în calitate de pseudo-persoană. Simpla reamintire a naturii ei îi trimitea fiori reci pe spinare.

— Recenta creştere a atenţiei acordată lui Hari...

— Aşa este. Te temi că vei fi descoperită.

— Ultimele măsuri de securitate sunt de-a dreptul agresive!

— Ai perfectă dreptate să fii îngrijorată, încuviinţă din cap Olivaw.

— Am nevoie de mai mult ajutor pentru protejarea lui Hari.

— Dacă am mai introduce unul dintre noi printre apropiaţii lui, pericolul descoperirii s-ar dubla.

— Ştiu, ştiu, totuşi...

Olivaw o atinse uşor pe mână; ea îşi stăvili lacrimile şi-i studie chipul. Detaliile de felul deplasărilor mărului lui Adam, atunci când înghiţea, fuseseră de mult puse la punct. Pentru a se relaxa în decursul acestei întâlniri, el omisese calculele acelor mişcări mărunte. În mod evident, se bucura să scape, chiar şi temporar, de asemenea rutine ingrate.

— Îmi este permanent teamă, recunoscu Dors.

— Firesc, deoarece el este realmente ameninţat. Totuşi tu ai fost concepută să funcţionezi optim la un nivel ridicat de alertă.

— Da, îmi cunosc specificaţiile, dar... de pildă această ultimă acţiune a ta, care-l implică la nivelul cel mai ridicat al politicii imperiale, impune dificultăţi deosebite sarcinii mele.

— A fost o acţiune necesară.

— L-ar putea distrage de la munca lui, de la psihoistorie.

— Mă îndoiesc, clătină încet din cap Olivaw. El este un tip special de om – ambiţios. Odată mi-a spus: „Geniul face ceea ce trebuie, iar talentul face ceea ce poate” – gândindu-se că el nu avea decât talent.

Dors surâse trist.

— Este un geniu.

— Şi, ca toate geniile, este unic. În rândul oamenilor există aceste... rare şi măreţe abateri de la medie. Evoluţia i-a selectat în privinţa asta. Deşi ei nu par să-şi dea seama.

— Dar noi?

— Evoluţia nu poate acţiona asupra cuiva care trăieşte veşnic. Oricum, timpul n-a fost suficient, iar noi ne putem autodezvolta şi acţiona ca atare.

— În plus, oamenii au porniri criminale.

— Noi suntem puţini, în timp ce ei sunt mulţi şi au emoţii animalice profunde, pe care nu le putem descifra oricât ne-am strădui.

— Principala mea grijă este legată de Hari.

— Iar Imperiul se află pe locul doi, la mare distanţă? Olivaw zâmbi scurt. Grija mea pentru Imperiu există doar atâta timp cât protejează omenirea.

— De cine o protejează?

— De ea însăşi. Nu uita: aceasta este Era Răspântiei, pe care noi am anticipat-o de atâta timp. Perioada cea mai critică din toată istoria.

— Cunosc termenul, totuşi care este esenţa lui? Avem o teorie a istoriei?

Pentru prima dată, Daneel Olivaw îşi modifică expresia feţei, adoptând o grimasă tristă.

— Noi nu suntem capabili de o teorie mai profundă. Pentru asta, ar trebui să-i înţelegem mult mai bine pe oameni.

— Nu avem chiar nimic?

— Ba da, o altă modalitate de a privi omenirea, o modalitate care actualmente este supusă unor tensiuni deosebite. Ea ne-a împins să dăm formă celei mai importante dintre toate creaţiile omenirii – Imperiul.

— Nu ştiam asta...

— Nu exista nici un motiv pentru care s-o ştii. Acum avem nevoie de o viziune mai profundă şi de aceea este atât de important Hari.

Dors se încruntă, tulburată din motive pe care nu le putea exprima

— Această teorie mai veche şi mai simplă a... noastră îţi spune că omenirea trebuie să aplice acum psihoistoria?

— Exact. Ştim asta pe baza propriei noastre teorii, mai rudimentare. Atât şi nimic mai mult.

— Iar pentru a afla mai multe, ne bizuim exclusiv pe Hari?

— Din păcate, da.

PARTEA ÎNTÂI - MATEMATICIAN, MINISTRU

HARI SELDON –... deşi este cea mai bună sursă autorizată asupra detaliilor vieţii lui Seldon, biografia scrisă de Gaal Dornick nu este corectă în privinţa începuturilor ascensiunii spre putere. În tinereţe, Dornick l-a întâlnit pe Seldon cu numai doi ani înainte de decesul marelui matematician. Pe atunci, zvonurile, ba chiar legendele, începuseră deja să crească în jurul acestuia, mai cu seamă în legătură cu perioada neclară în care el deţinuse o autoritate deosebită în cadrul Imperiului aflat în declin.

Felul în care Seldon a ajuns unicul matematician care a deţinut puterea politică în istoria Galaxiei rămâne pentru exegeţii săi o enigmă stranie. El nu a dovedit nici urmă de ambiţii dincolo de realizarea unei ştiinţe a „istoriei" – închipuindu-şi nu numai simpla explorare a trecutului ei, de fapt, prezicerea viitorului. (Aşa cum Seldon însuşi s-a exprimat faţă de Dornick, iniţial dorea "prevenirea anumitor tipuri de viitoruri".)

Desigur, misterioasa abandonare a funcţiei de prim-ministru de către Eto Demerzel a constituit primul act dintr-o piesă de mari proporţii. Abordarea imediată a lui Seldon de către Cleon I sugerează că Demerzel însuşi îşi desemnase succesorul. Totuşi, de ce-l alesese pe Seldon? Opiniile istoricilor sunt împărţite în legătură cu motivaţiile principalelor personaje ale acestui moment crucial. Imperiul intrase într-o perioadă de sciziuni şi crize, cauzate în principal de ceea ce Seldon numea „planetele haotice". Felul în care el a manevrat cu abilitate împotriva unor oponenţi puternici, în ciuda totalei sale lipse de experienţă politică, este încă cercetat, dar trezeşte aceleaşi frustrări...

ENCICLOPEDIA GALACTICĂ

[Citatele reproduse din Enciclopedia Galactică sunt preluate din ediţia 116. Publicată în anul 1020, Era

Fundaţiei, de Editură Enciclopedia Galactică, Terminus, cu acordul autorilor (n. aut.)]

1

Hari Seldon se gândi că-şi făcuse destui duşmani ca să capete o poreclă, dar avea prea puţini prieteni ca să afle care era aceasta.

Putea simţi adevărul respectiv în energia murmurelor ce răzbăteau dinspre mulţime. Destul de neliniştit, parcurse drumul dintre apartamentul său şi cabinetul de lucru, străbătând piaţetele largi ale Universităţii Streeling.

— Nu mă îndrăgesc, murmură el.

Dors Vanabili păşea alături, studiind feţele din mulţime.

— Nu simt vreun pericol.

— Nu-ţi bate căpşorul tău drăgălaş cu tentativele de asasinare... cel puţin nu deocamdată.

— Oho, dar eşti în toane bune azi.

— Detest paravanul ăsta de securitate şi nu cred că sunt singurul.

Trupele Imperiale Speciale adoptaseră ceea ce căpitanul lor numea „perimetru de angajare” în jurul lui Hari şi Dors. Unii soldaţi purtau proiectoare de câmp, capabile să respingă un asalt cu armament greu. Ceilalţi păreau, chiar şi fără arme, la fel de ameninţători.

Uniformele lor purpuriu cu albastru evidenţiau locurile în care privitorii se apropiau de limita paravanului de securitate, în timp ce Hari străbătea fără grabă principală piaţetă a campusului. Acolo unde mulţimile erau foarte dense, uniformele viu colorate le îndepărtau pur şi simplu prin forţă fizică. Spectacolul îl stânjenea teribil pe matematician. Specialii nu erau celebri pentru politeţea lor şi, la urma urmelor, acesta era un locaş liniştit, dedicat învăţăturii. Sau cel puţin aşa fusese...

Dors îl strânse de mână, liniştitor.

— Un prim-ministru nu poate merge pe jos fără...

— Nu sunt prim-ministru!

— Împăratul te-a numit candidat şi asta-i suficient pentru oamenii aceştia.

— Consiliul Superior n-a validat numirea. Până n-o va face...

— Prietenii tăi vor lua în considerare aspectul cel mai favorabil, continuă ea încetişor.

— Ăştia sunt prietenii mei?

Hari examină suspicios mulţimea.

— Îţi zâmbesc.

Era adevărat.

— „Trăiască Ministrul Profesor!” strigă cineva şi alţii râseră.

— Asta-i porecla mea acum?

— Nu-i denigratoare.

— De ce se înghesuie aşa?

— Oamenii sunt atraşi de putere.

— Totuşi nu-s decât un simplu profesor!

Dors chicoti spre el cu un reflex casnic, anulându-i iritarea.

— Un vechi proverb spune: „Acestea sunt momentele care pun la încercare sufletul oamenilor”.

— Pentru orice ai câte o mostră de înţelepciune din trecut.

— Este unul dintre puţinele avantaje ale istoricilor.

— ”Hei, domnule Ministru al Matematicii!” strigă un glas.

— N-aş zice că porecla asta îmi place mai mult, comentă Hari.

— Obişnuieşte-te cu ea – o să ai parte de lucruri şi mai rele.

Trecură pe lângă măreaţa fântână arteziană Streeling şi Hari se destinse pentru câteva clipe, contemplând jeturile de apă care se arcuiau la înălţime. Zgomotul apei acoperea rumoarea mulţimii şi aproape că putea să-şi imagineze că revenise la viaţa lui simplă şi fericită. Pe atunci nu avea alte

griji decât psihoistoria şi intrigile mărunte din Universitate. Lumea aceea micuţă şi protejată dispăruse, poate pentru vecie, în clipa în care Cleon decisese să-l transforme într-un personaj al politicii imperiale.

Fântâna era superbă, dar în acelaşi timp îi reamintea de vastitatea care se întindea sub asemenea monumente. Aici jerbele de apă ţâşneau libere. Însă zborul lor nu era decât temporar. Apele Trantorului curgeau prin conducte negre şi posomorâte, coborând în galerii întunecate excavate de inginerii antici. Un labirint de artere cu apă proaspătă şi vene cu produse de canalizare se împletea prin măruntaiele eterne. Fluidele corporale ale planetei trecuseră prin nenumărate trilioane de rinichi şi gâtlejuri, spălaseră păcate, toastaseră la căsătorii şi naşteri, purtaseră sângele crimelor şi vomismentele agoniilor finale. Curgeau prin noaptea lor neînstelată, fără să cunoască vreodată fericirea vaporilor puri ai climei încătuşate, fără să fie vreodată libere de mâna Omului.

Erau întemniţate. La fel ca el.

Ajunseră la Departamentul de Matematică şi suiră. Dors se înălţă prin tubul pneumatic de lângă el; curentul slab îi flutura uşor părul şi efectul era de-a dreptul măgulitor. Încruntaţi, Specialii ocupară poziţii de pază în afara clădirii.

La fel ca în fiecare zi din ultima săptămână, Hari încercă iarăşi să-l convingă pe căpitan.

— Să ştii că nu-i nevoie să ţii o duzină de oameni acolo...

— Dacă nu vă supăraţi, domnule profesor, asta o decid eu.

Hari se simţea nemulţumit de inutilitatea acţiunii. Zări un tânăr soldat trăgând cu ochiul spre Dors, a cărei salopetă, deşi integrală, era destul de provocatoare. Ceva îl făcu să rostească:

— Atunci te-aş ruga ca oamenii dumitale să fie atenţi acolo unde le-o cere postul!

Căpitanul tresări, privi spre soldatul vinovat şi se apropie grăbit de el. Hari simţi o scânteie de mulţumire. Pornind

spre biroul lui, Dors spuse:

— O să încerc să mă îmbrac mai sobru.

— Nu, nici vorbă, a fost o prostie din partea mea. N-ar trebui să mă las deranjat de fleacuri.

— De fapt, surâse ea drăgălaş, pot spune că mi-a făcut plăcere.

— Serios? Faptul că m-am făcut de râs?

— Nu, faptul că m-ai protejat.

Eto Demerzel i-o repartizase pe Dors cu ani în urmă, ca să-l păzească. Hari se gândi că se obişnuise cu rolul respectiv, sesizând prea puţin că acesta intră într-un conflict profund, nerostit, cu calitatea ei de femeie. Dors era complet autonomă, dar deţinea calităţi care, uneori, nu prea corespundeau cu sarcinile ei. De pildă, cu calitatea de soţie a lui Hari.

— Va trebui s-o fac mai des, murmură el.

Cu toate acestea, simţea un fior de regret pentru că le provocase necazuri Specialilor. Prezenţa lor acolo fusese ordonată de Cleon; în nici un caz, ideea nu le aparţinuse. Fără îndoială, ar fi preferat să fie altundeva, salvând Imperiul cu sudoare şi bravură.

Trecură prin anticamera înaltă şi cu plafonul arcuit a Departamentului de Matematică şi Hari îi salută cu un gest din cap pe cei dinăuntru. Dors intră pe uşa ei, iar bărbatul se grăbi în biroul lui, cu aerul unui animal care se retrage în vizuină. Se prăbuşi în fotoliul pneumatic, ignorând holograma mesajului urgent care plutea la un metru de faţa sa.

O mişcare a mâinii o făcu să dispară, atunci când Yugo Amaryl pătrunse prin portalul e-stat de legătură. Portalul masiv era un alt rod al ordinelor lui Cleon referitoare la securitate. Specialii instalaseră peste tot câmpuri de protecţie antiarmament, a căror suprafaţă tremura uşor şi degajă un iz pătrunzător şi iute de ozon. O altă intruziune a Realităţii, ascunsă sub masca Politicii.

Zâmbetul larg al lui Yugo îi despică în două chipul lătăreţ.

— Am rezultate noi-nouţe.

— Grozav – înveseleşte-mă, arată-mi ceva minunat!

Yugo se aşeză pe biroul larg şi gol al lui Hari, legănând un picior.

— Matematica bună este întotdeauna adevărată şi minunată.

— Cu siguranţă, deşi nu trebuie să fie adevărată în sensul la care se referă oamenii obişnuiţi. Nu poate comunica absolut nimic despre lume.

— Mă faci să mă simt ca un miner murdar.

Hari zâmbi.

— Cândva ai fost chiar asta, mai ţii minte?

— Cum aş putea să uit?!

— Poate că ai prefera să asuzi în puţurile de căldură…

Matematicianul îl descoperise pe Yugo din întâmplare cu opt ani în urmă, la puţin timp după ce sosise pe Trantor, când el şi Dors căutau să scape de agenţii imperiali. O discuţie de o oră îi dovedise că Yugo era un geniu autodidact în privinţa analizei transreprezentaţionale; tânărul avea un talent special, o abilitate neconştientizată. de atunci colaboraseră permanent şi Hari credea cu toată sinceritatea că el învăţase mai multe de la Yugo decât invers.

— Ha! Yugo pocni de trei ori din palmele lui mari. Demonstrându-şi amuzamentul în maniera dahlită. N-ai decât să te plângi în privinţa faptului că execuţi o muncă murdară în lumea reală, dar atâta timp cât se desfăşoară într-un cabinet plăcut şi confortabil, eu unul mă simt în Paradis.

— Mă tem că va trebui să te însărcinez cu părţile realmente dificile.

În mod deliberat, Hari îşi ridică picioarele pe masă. Voia să arate că se simţea relaxat, chiar dacă adevărul era altul. Invidia naturaleţea greoaie a celuilalt.

— Din cauza funcţiei de prim-ministru?

— E tot mai rău. Va trebui să discut din nou cu împăratul.

— El este cel care te doreşte cu orice preţ. Probabil că-i place profilul tău dur.

— Aşa crede şi Dors. Eu mă gândeam că-i vorba despre zâmbetul meu dezarmant. Oricum, nu mă poate sili.

— Ba da.

— Dacă o va face, mă voi comporta atât de jalnic, încât va fi nevoit să mă demită.

— Nu mi se pare înţelept, clătină Yugo din cap. De obicei, prim-miniştrii demişi sunt judecaţi şi executaţi.

— Iar ai stat de vorbă cu Dors?

— Nu uita că ea este istoric.

— Da, iar noi suntem psihoistorici. Căutătorii predicţiilor! Hari ridică brusc mâinile, cu un gest de exasperare: Asta de ce nu-i luată în seamă?

— Pentru că în citadelele puterii, nimeni n-a văzut psihoistoria pusă la treabă.

— Şi nici n-o va vedea! O dată ce oamenii vor crede că putem ghici viitorul, nu vom mai scăpa niciodată de politică.

— Nici acum nu eşti liber, îi reaminti tânărul.

— Amice, ştii care-i trăsătura ta cea mai neplăcută? Faptul că insişti să-mi spui adevărul cu un glas calm.

— Este mai simplu decât să ţi-l introduc în cap cu forţa. De altfel, ar dura şi mai mult...

Hari suspină.

— Dacă muşchii ar fi de folos în operaţiunile matematice, ai fi cu mult mai bun decât mine.

— Tu eşti cheia, îl opri Yugo cu un gest scurt. Tu eşti cel cu ideile.

— Ei bine, fântâna ta de idei nu are acum nici un indiciu.

— Ideile vin cu timpul.

— N-o să mai am posibilitatea de a lucra în domeniul psihoistoriei!

— Iar ca prim-ministru...

— Va fi şi mai rău. Psihoistoria o să ajungă...

— Fără tine n-o să ajungă nicăieri.

— Vor exista unele progrese, Yugo. Nu sunt atât de vanitos încât să cred că totul depinde de mine.

— Ăsta-i adevărul – depinde.

— Prostii! Mai eşti şi tu... Frăţia Imperială... ceilalţi.

— Avem nevoie de cineva care să ne conducă. Avem nevoie de o minte care să ne conducă.

— Ei bine, aş putea continua să lucrez aici cu jumătate de normă...

Hari privi în jurul cabinetului spaţios şi simţi un fior la gândul că nu-şi va mai petrece fiecare zi acolo, înconjurat de instrumentele, cărţile şi prietenii săi. În calitate de prim-ministru, avea să ocupe un palat; nimic maiestuos, totuşi pentru el nu ar fi fost decât o extravaganţă stupidă, lipsită de sens.

Yugo îi zâmbi ironic.

— De obicei, funcţia de prim-ministru nu îngăduie jumătăţi de normă.

— Ştiu, ştiu! Totuşi poate că există o cale... Holograma secretarială apăru la numai un metru de capul matematicianului. Fusese programată să accepte doar mesajele de maximă prioritate. Hari apăsă o tastă şi imaginea fu înconjurată de un cadru roşu – semnalul de activare a filtrului său facial.

— Da?

Asistentă personală a lui Cleon apăru înveşmântată în tunică roşie pe un fundal albastru.

— Sunteţi chemat, rosti ea sec.

— Ă-ă-ă... sunt onorat. Când?

Femeia începu să prezinte detaliile şi Hari mulţumi în gând filtrului facial. Asistenta părea formidabilă şi nu dorea să-i apară aşa cum era în realitate – un profesor distrat. Filtrul facial avea un meniu adecvat etichetei şi adoptase în mod automat un limbaj corporal destinat să-i camufleze adevăratele sentimente.

— Perfect, voi fi acolo în două ore. Încheie el cu o plecăciune scurtă.

Filtrul avea să transmită aceeaşi mişcare, adecvată protocolului imperial.

— La naiba! izbi el o tastă şi făcu holograma să dispară. Ziua asta s-a dus pe apa sâmbetei!

— Ce vrei să spui?

— De fiecare dată când mă întâlnesc cu Cleon, apar probleme.

— Poate că ar fi o ocazie să lămureşti...

— Vreau să rămân singur!

— Ca prim-ministru...

— N-ai decât să fii tu prim-ministru! Eu o să-mi iau o slujbă de expert computaţional, o să-mi schimb numele şi... Se opri şi râse neîncrezător: Dar aş da greş şi-n privinţa asta.

— Problema este că trebuie să-ţi îmbunătăţeşti starea de spirit. Nu te poţi duce la împărat cu figura asta!

— Mda, probabil că aşa-i. Perfect – înveseleşte-mă! Care-s veştile bune despre care aminteai?

— Am descoperit câteva constelaţii antice de personalitate.

— Adevărat? Crezusem că erau ilegale.

— Aşa-i, rânji tânărul, dar legile nu se respectă chiar întotdeauna.

— Cu adevărat antice? Le-aş dori pentru calibrarea valenţelor psihoistorice. Ar trebui să aparţină Imperiului timpuriu.

Yugo radie de satisfacţie.

— Astea sunt pre-Imperiu.

— Pre... imposibil!

— Le deţin şi sunt intacte.

— Cine sunt?

— Nişte persoane faimoase, dar habar n-am ce au făcut.

— Ce statut aveau, de au fost înregistrate?

— Nu deţin înregistrări istorice paralele, ridică din umeri Yugo.

— Sunt autentice?

— S-ar putea. Sunt în limbaje vechi de maşini – chestii cu adevărat primitive. E greu de spus.

— Atunci ar putea fi… simulacre.

— Aş zice că da. S-ar putea să fi fost realizate pe o sub-bază înregistrată, pentru ca apoi să fie completate prin simulare pentru perfecţiune.

— Le poţi aduce la conştiinţă?

— Da... deşi nu va fi uşor. Trebuie să însăilez limbaje de date. Ştii. Asta-i…

— Ilegal. Violarea Codurilor Conştiinţei.

— Exact. Cei de la care le-am obţinut sunt de pe Sark, planeta Noii Renaşteri. Ei spun că nimeni nu mai păzeşte Codurile antice.

— Ar cam fi momentul să îndepărtăm unele dintre blocurile acelea vechi.

— Aşa-i! rânji Yugo. Sunt cele mai vechi constelaţii descoperite vreodată.

— Cum le-ai...?

Hari nu-şi încheie întrebarea; tânărul avea multe conexiuni dubioase, datorate originii sale dahlite.

— A necesitat niţică, ă-ă-ă, ungere.

— Mă gândisem eu. În fine, poate că-i mai bine să nu aflu detaliile.

— Corect. Ca prim-ministru, nu vrei să ai mâinile murdare.

— Nu-mi mai spune aşa!

— Sigur, sigur, eşti un simplu profesor itinerant. Dar care va întârzia la întâlnirea cu împăratul, dacă nu se grăbeşte.

2

Trecând prin Grădinile Imperiale, Hari regretă că Dors nu îl însoţea. Îşi aminti de rezerva ei cauzată de faptul că revenise în atenţia lui Cleon.

— De multe ori sunt nebuni, îi zisese cu un glas

inexpresiv. Aristocraţii sunt excentrici, ceea ce le îngăduie împăraţilor să fie bizari.

— Exagerezi, îi replicase el.

— Dadrian cel Cumpătat urina numai în Grădinile Imperiale, continuase Dors. Părăsea consiliile de coroană ca s-o facă, afirmând că le economisea supuşilor un consum inutil de apă.

Hari îşi stăpâni un hohot de râs; fără îndoială, personalul palatului îl studia. Îşi recâştigă sobrietatea, admirând arborii uriaşi şi ornaţi, sculptaţi în stilul spindlerian de acum trei milenii. În ciuda anilor pe care-i petrecuse îngropat în Trantor, simţea fiorul provocat de frumuseţea naturală. Aici bogăţia vegetală se ridica aidoma unor braţe întinse spre soarele arzător. Era singurul loc deschis de pe planetă şi-i amintea de Helicon, acolo unde se născuse.

Fusese un băiat mai degrabă visător, care crescuse într-un district muncitoresc. Lucrul pe ogoare şi în fabrici era îndeajuns de uşor pentru ca să-şi poată urma gândurile abstracte şi schimbătoare în timpul muncii. Înainte ca examenele Serviciului Civil să-i fi schimbat viaţa, dezvoltase câteva teoreme simple în teoria numerelor şi ulterior suferise cumplit aflând că erau deja cunoscute. Noaptea stătea în pat, se gândea la plane şi vectori, şi încerca să-şi imagineze mai multe dimensiuni decât cele trei cunoscute, ascultând behăiturile îndepărtate ale dragonilor-pufăitori care pluteau în josul pantelor muntoase, căutând pradă. Modificaţi genetic pentru cine ştie ce scopuri străvechi, probabil pentru vânătoare, erau animale sacre. Nu mai zărise nici unul de mulţi ani...

Helicon, sălbăticia naturală – iată ce-i lipsea. Totuşi destinul lui părea afundat în oţelul Trantorului.

Hari privi peste umăr, iar Specialii lui, crezând că erau chemaţi, se apropiară grăbiţi.

— Nu, rosti matematicianul ridicând palmele spre ei.

Se gândi că era un gest pe care-l repetase des în ultimele zile. Chiar şi în Grădinile Imperiale, Specialii se comportau

de parcă orice grădinar ar fi fost un asasin potenţial.

Alesese ruta aceea, în loc să iasă pur şi simplu din ascensorul gravitic din interiorul palatului, pentru că grădinile îi plăceau mai mult decât orice. În pâcla îndepărtată se înălţa un zid de arbori, amplificaţi de ingineria genetică până ce camuflaseră meterezele Trantorului. Aici era singurul loc de pe planetă unde se putea experimenta ceva cât de cât asemănător naturii.

Pantofii săi scârţâiră pe pietriş când părăsi aleile şi sui rampa elegantă. Dincolo de perimetrul împădurit se înălţa o trâmbă de fum negru. Încetini şi estimă distanţa – în jur de zece kilometri. Cu siguranţă, era un incident major.

Păşind printre coloanele neopanteonice înalte, se simţea parcă apăsat de o greutate. Curtenii apăreau pe neaşteptate, ca să-l salute, şi Specialii se apropiaseră mai mult, formând un mic alai prin coridoarele lungi ce duceau spre Sala de Audienţe. Aici, capodoperele artistice acumulate de milenii se înghesuiau parcă în căutarea unui corp comun aflat în prezent, care să le ofere viaţă.

Mâna grea a Imperiului se făcea simţită în privinţa majorităţii operelor de artă oficiale. Imperiul insista asupra trecutului, a solidităţii sale şi îşi exprima gusturile ca atare, cu o preferinţă spre frumos, împăraţii favorizau liniile drepte şi clare ale dalelor ascendente, parabolele exacte ale jeturilor purpurii din fântânile arteziene, coloanele, contraforturile şi arcadele clasice. Abundau sculpturile cu teme eroice. Ochi nobili scrutau posibilităţi infinite. Bătălii colosale erau încremenite în momente de cumpănă, modelate din piatră strălucitoare şi cristale holoidale.

Toate erau perfect adecvate locului şi lipsite de aluzii stânjenitoare. Aici nu exista nici urmă de artă îngrijorătoare; în locurile publice de pe Trantor pe care le-ar fi putut vizita împăratul nu se îngăduia nimic ”tulburător”. Expediind la periferii toate neplăcerile şi mirosurile vieţii omeneşti, Imperiul îşi dobândise starea finală – insipidul absolut.

Lui Hari îi plăcea şi mai puţin reacţia împotriva insipidului. Pe cele douăzeci şi cinci de milioane de planete locuite ale Galaxiei apăreau nenumărate variaţii, dar aici, sub pătura imperială, mocnea un stil bazat exclusiv pe respingere.

Mai ales pe acelea pe care matematicianul le denumise „planete haotice”, o avangardă îngâmfată bâjbâia în căutarea sublimului, înlocuind frumosul cu plăcerea terorii, a şocului şi a grotescului bolnăvicios. Foloseau scări de reprezentare enorme, disproporţii acute, escatologic, sau discordanţă şi disjuncţie iraţională.

Ambele direcţii erau plictisitoare. Nici una dintre ele nu deţinea bucuria senină.

Un perete se destramă cu bâzâitul uşor specific hologramelor şi intrară în Sala de Audienţe. Valeţii dispărură, iar Specialii rămaseră în urmă. Brusc, Hari se pomeni singur. Porni încet peste podeaua moale. Excesele baroce rânjeau dinspre fiecare cornişă alambicată, ornament şi lambriu.

Tăcere. Desigur. Împăratul nu-şi aştepta niciodată invitaţii. Sala sumbră era lipsită de ecouri, de parcă pereţii ar fi absorbit toate sunetele.

Probabil că acesta era chiar adevărul. Fără îndoială, orice conversaţie imperială putea fi auzită de multe perechi de urechi; indiscreţii se puteau afla în celălalt capăt al Galaxiei.

O lumină se deplasă şi Cleon apăru la baza unei coloane gravitaţionale ce zumzăi aproape neauzit.

— Hari! Mă bucur că ai putut să vii!

Deoarece refuzul de a răspunde la invitaţia împăratului constituia temeiul tradiţional al execuţiei, matematicianul îşi ascunse surâsul ironic.

— Sunt onorat să vă slujesc, sire.

— Haide să ne aşezăm.

Cleon se mişca greoi. Se zvonea că apetitul lui, deja legendar, începuse să depăşească până şi capacităţile

bucătarilor şi medicilor săi.

— Avem multe de discutat.

Lumina care-l însoţea permanent pe împărat avea rolul de a-l amplifica, subtil, cu aura ei. Contrastul era plăcut, detaşându-l de fundalul altfel sumbru. Inteligenţele artificiale integrate ale sălii îi urmăreau mişcările ochilor şi măreau delicat lumina în locurile spre care privea. Subliniindu-i rafinat interesele. Atingerea blândă a uităturii sale conferea o luminozitate pe care oaspeţii o remarcau rareori, dar care acţiona în subconştient, sporindu-le veneraţia. Hari ştia toate astea, însă trucul continua să aibă efect; Cleon arăta atotstăpânitor, maiestuos.

— Mă tem că ne-am poticnit, spuse Cleon.

— Sire. Sunt sigur că nimic nu vă depăşeşte puterile.

Împăratul clătină obosit din cap.

— Nu-ncepe şi tu cu poveşti despre prodigioasele mele puteri. Unele... elemente – cuvântul fusese pronunţat cu un dispreţ sec – obiectează faţă de candidatura ta.

— Înţeleg.

Hari îşi păstră inexpresivitatea, dar inima i se opri pentru o bătaie.

— Nu te posomorî! *Eu* te doresc ca prim-ministru.

— Da, sire.

— Pe de altă parte, în ciuda părerii generale, nu sunt chiar liber să acţionez după voia mea.

— Sunt sigur că există mulţi alţii mai calificaţi...

— În ochii lor, cu siguranţă.

—... şi mai bine pregătiţi, care...

— Habar n-au de psihoistorie.

— Demerzel a exagerat utilitatea psihoistoriei.

— Prostii! El mi-a sugerat numele tău.

Sire, ştiţi la fel de bine ca mine că era obosit şi nu se afla în cea mai bună...

— Judecata lui a fost impecabilă vreme de decenii. Cleon îl cercetă pe Hari cu privirea. Aproape că-mi vine să cred că încerci să eviţi numirea ca prim-ministru.

— Nu, sire, dar...

— Oamenii – bărbaţi şi femei deopotrivă – au fost în stare să ucidă pentru mobiluri mult mai mărunte.

— Şi au fost ucişi, după ce şi-au atins ţinta.

— Adevărat, chicoti Cleon. Unii prim-miniştri devin foarte încrezuţi şi încep să comploteze împotriva Împăratului lor... dar haide să nu divagăm despre cele câteva lipsuri ale sistemului nostru.

Hari şi-l reaminti pe Demerzel spunând: „Succesiunea crizelor a ajuns în punctul în care luarea în considerare a celor Trei Legi ale Roboţilor mă paralizează.” Demerzel nu fusese în stare să opteze, fiindcă nu mai rămăseseră opţiuni bune. Fiecare mişcare posibilă făcea rău cuiva. De aceea, Demerzel, o inteligenţă supremă, un robot umaniform clandestin, părăsise brusc scena. Ce şanse avea Hari?

— Desigur, rosti încet Hari, voi accepta funcţia, dacă este necesar.

— Este foarte necesar, dar nu ştiu cât va fi de posibil. Unele facţiuni din Consiliul Superior nu sunt de partea ta. Ele solicită o discuţie completă...

Matematicianul clipi des, alarmat.

— Va trebui să particip la o dezbatere?

—... urmată de vot.

— Consiliul poate interveni? Nu ştiam.

— Citeşte Codurile. Deţine autoritatea respectivă, deşi nu obişnuieşte să se folosească de ea, înclinându-se înaintea înţelepciunii superioare a Împăratului. Râse scurt şi sec: Nu şi de data asta.

— Dacă este mai uşor pentru Maiestatea Voastră, aş putea să nu particip la discuţie...

— Prostii! Vreau să te folosesc pentru a contracara Consiliul.

— Nu ştiu cum să...

— Eu o să adulmec pericolele şi tu mă vei sfătui în privinţa răspunsurilor. Diviziunea muncii – nimic mai

simplu.

— Hm...

Demerzel afirmase cu convingere: „Dacă este convins că deţii răspunsul psihoistoric, te va urma cu entuziasm şi în felul acesta vei fi un bun prim-ministru.” Aici, în decorul august, părea destul de improbabil.

— Va trebui să scăpăm de opozanţi, manevrând împotriva lor.

— Nu ştiu cum să procedez.

— Evident că nu ştii! Eu însă ştiu. Pe de altă parte, tu vezi Imperiul, întreaga lui istorie ca pe un sul de pergament care se derulează. Tu deţii *teoria*.

Lui Cleon îi plăcea să conducă, dar Hari simţea în străfundul fiinţei sale că pe el nu-l încânta asta. În calitate de prim-ministru, deciziile sale puteau determina soarta a milioane de oameni. Asta îl obsedase până şi pe Demerzel.

”Mai există însă Legea 0”, îi spusese Demerzel chiar înainte de a se despărţi pentru ultima oară. Această plasă binele omenirii, privită ca un tot. Mai presus de binele oricărei fiinţe omeneşti. Legea 1 sună acum astfel: *Robotul nu are voie să pricinuiască vreun rău omului sau să îngăduie prin neintervenţie să i se întâmple ceva rău unei fiinţe umane, cu excepţia cazurilor în care acest lucru intră în contradicţie cu Legea 0.* Perfect, dar cum avea Hari să ducă la bun sfârşit o sarcină pe care nici Demerzel n-o putuse realiza? Matematicianul îşi dădu seama că tăcea de prea mult timp şi că împăratul aştepta. Ce i-ar fi putut spune?

— Cine anume este împotriva mea?

— Câteva facţiuni unite, conduse de Betan Lamurk.

— Care-i obiecţia lui?

Spre surprinderea sa, Cleon râse cu poftă.

— Că nu eşti Betan Lamurk.

— Nu puteţi pur şi simplu...

— Ce să fac? Să trec peste Consiliu? Să-i ofer lui Lamurk un târg? Să-l mituiesc?

Sire, n-am intenţionat să sugerez că v-aţi putea coborî...

Bineînţeles că m-aş „coborî”, aşa cum te exprimi tu. Problema este însă Lamurk însuşi. Ca să-l conving să te accepte ca prim-ministru m-ar costa prea mult.

— O funcţie înaltă?

Da, plus nişte proprietăţi, poate chiar o întreagă Zonă.

O întreagă Zonă a Galaxiei cedată unui singur om...

— Şi miza este mare.

Nu mai suntem aşa de bogaţi, suspină Cleon. În timpul domniei lui Fletch cel Mânios, se făcea troc cu Zone întregi în schimbul unor locuri în Consiliu.

Susţinătorii Maiestăţii Voastre, regaliştii, nu l-ar putea înfrânge pe Lamurk?

— Seldon, ar trebui realmente să studiezi mai atent situaţia politică actuală. Deşi bănuiesc că eşti atât de afundat în istorie, încât toate astea ţi se par de-a dreptul banale, nu?

De fapt, se gândi Hari, era mai degrabă afundat în matematică. Dors sau Yugo îi asigurau istoria de care avea nevoie.

— O să mă pun la curent, sire. Aşadar, regaliştii...

— I-au pierdut pe dahliţi, aşa că nu pot forma o coaliţie majoritară.

— Dahliţii sunt atât de puternici?

— Pe lângă faptul că sunt numeroşi, au o popularitate remarcabilă.

— Nu ştiusem că sunt aşa de influenţi. Propriul meu asistent, Yugo...

— Ştiu, este un dahlit. Fii cu ochii-n patru!

Hari clipi neînţelegător.

— De acord, Yugo este un dahlit care nu-şi uită originea, dar în acelaşi timp îmi este credincios şi e un matematician intuitiv excelent. Dar de unde ştiaţi...

— Anturajul tău a fost verificat, răspunse Cleon fluturând neglijent din mână. Un prim-ministru nu trebuie să aibă secrete.

Lui Hari nu-i plăcea să se afle sub microscopul imperial, totuşi nu-şi trădă sentimentele.

— Yugo este loial faţă de mine.

— Cunosc povestea – ştiu cum l-ai scăpat de muncă necalificată, şuntând filtrele Serviciului Civil. Nobil din partea ta! Pe de altă parte, nu pot trece cu vederea faptul că dahliţii au o audienţă care le soarbe potopul de aiureli înfierbântate. Ei ameninţă cu modificarea reprezentării Sectoarelor în Consiliul Superior, ba chiar şi în cel Inferior. Aşa că – ridică un deget – fii cu ochii pe el!

— Am înţeles, sire.

Cleon se ambală fără motiv în privinţa lui Yugo, dar n-avea rost să înceapă o controversă.

— Va trebui să fii precaut ca soţia împăratului în decursul acestei... ă-ă-ă, perioade de tranziţie.

Hari îşi reaminti proverbul străvechi, conform căruia soţia (sau soţiile, în funcţie de epocă) împăratului trebuia să-şi păstreze veşmintele curate indiferent de noroiul prin care ar fi păşit. Analogia fusese folosită până şi atunci când împăratul se dovedise a fi homosexual, ori când o femeie domnise peste Imperiu.

— Am înţeles, sire. Ă-ă-ă... „de tranziţie”?

Cleon privi oarecum distrat spre operele de artă uriaşe şi pe jumătate adumbrite ce se înălţau în jurul lor. Hari înţelese că se ajunsese la principalul motiv al convocării sale.

— Numirea ta va dura un timp... atât cât va decide Consiliul. Aşa că-ţi voi cere sfatul...

— Fără să-mi acordaţi puterea.

— În esenţă – da.

Hari nu se simţea deloc dezamăgit.

— Pot atunci să rămân în Streeling?

— Bănuiesc că ar părea o forţare a notei, dacă vei veni aici.

— Perfect. În legătură cu Specialii...

— Ei trebuie să rămână cu tine. Trantor este mult mai

periculos decât ştie un profesor.

— Da, sire, oftă matematicianul.

Cleon se lăsă pe spate şi fotoliul pneumatic se plie, modelându-se în jurul său.

— Acum aş dori sfatul tău în legătură cu Renegatum.

— Renegatum?

Pentru prima dată, Hari îl văzu pe Cleon surprins.

— N-ai urmărit evoluţia cazului? Este foarte mediatizat.

— Mă tem că nu sunt în ton cu curentul general, sire.

— Este vorba despre Renegatum – Societatea Renegaţilor. Indivizi care ucid şi distrug.

— În ce scop?

— Din plăcerea de a distruge!

Cleon lovi furios cu palma în fotoliu şi acesta răspunse începând să maseze, aparent o reacţie standard.

— Ultimul dintre membrii ei care şi-a „demonstrat dispreţul faţă de societate” este o femeie pe nume Kutonin. A pătruns în Galeriile Imperiale, a distrus cu arzătorul opere de artă vechi de milenii şi a ucis doi paznici. După aceea s-a predat fără luptă.

— O veţi executa?

— Evident! Tribunalul i-a decis vinovăţia... ea a mărturisit totul.

— Fără ezitare?

— Pe loc.

Mărturisirile obţinute în urma asistenţei subtile a imperialilor deveniseră legendare. Tortură cărnii era destul de simplă; imperialii frângeau şi rezistenţa psihicului.

— Aşadar puteţi pronunţa sentinţa, fiind un delict împotriva Imperiului.

— Aşa este, conform legii referitoare la vandalismul rebel.

Ea permite pedeapsa capitală şi orice tonuri speciale.

— Însă moartea nu-i de ajuns pentru ceea ce fac Renegaţii! De aceea mă adresez psihoistoricului meu.

— Doriţi să...?

— Să-mi dai o idee. Evident, indivizii susţin că procedează aşa pentru a distruge sistemul actual şi toate bazaconiile cunoscute, dar au căpătat o mediatizare imensă la nivel planetar şi numele lor sunt cunoscute de toată lumea în calitate de distrugători ai unor capodopere antice. Vor muri fiind faimoşi. Toţi psihologii îmi spun că ăsta le-a fost adevărata motivaţie. Îi pot executa, dar deja nu le mai pasă!

— Hm, făcu nemulţumit Hari.

Ştia că niciodată n-avea să poată înţelege asemenea oameni.

— De aceea, vreau să-mi dai un sfat. Ceva psihoistoric.

Matematicianul era intrigat de problemă, dar nu-i venea nici o idee. Învăţase demult că, în mod deliberat, să nu se concentreze imediat asupra unei întrebări sâcâitoare, lăsându-şi subconştientul s-o atace primul. Ca să câştige timp. Întrebă:

— Sire, aţi văzut fumul dinapoia grădinilor?

— Poftim? Nu.

Cleon făcu un semn scurt din mână, adresându-se unor ochi nevăzuţi, şi peretele îndepărtat se lumină. Holograma grădinilor umplu spaţiul masiv. Trâmba de fum negru crescuse şi se ridica şerpuind spre cerul sur.

De undeva se auzi un glas încet, neutru:

— O defecţiune dublată de o rebeliune a mecanicelor a cauzat această neplăcută tulburare a ordinii locale.

— O revoltă tik-tok?

Hari auzise despre asemenea cazuri.

Cleon se ridică şi se îndreptă către hologramă.

— Exact, altă enigmă care ne sfidează. Dintr-un motiv necunoscut, mecanicele o iau razna. Priveşte! Câte niveluri ard?

— Douăsprezece niveluri sunt incendiate, răspunse glasul automat. Analiza Imperială estimează numărul victimelor la 437, cu o aproximaţie de 84.

— Costuri imperiale?

— Minore. Câteva gărzi au fost rănite, în timp ce capturau mecanice.

— Aha. Bun, deci nu-i ceva important.

Împăratul privi prim-planul afişat pe perete. Imaginea plonjă asupra unui puţ fumegând. În părţile laterale, aidoma unui ton alcătuit din straturi luminoase, etaje întregi se desfoliau din pricina temperaturii.

Scânteile ţâşneau între amplificatoarele electrice. Din conductele de canalizate, apa se revanşa asupra flăcărilor, dar fără efect.

Imaginea se schimbă brusc, îndepărtându-se rapid şi suind pe orbita planetei. Programul îi oferea împăratului o imagine superbă de ansamblu, demonstrându-şi capacităţile. Hari bănui că nu avea prea des ocazia respectivă. Cleon cel Calm era o poreclă batjocoritoare, deoarece suveranul părea plictisit de majoritatea lucrurilor care-i mişcau pe oameni.

Din spaţiu, singura nuanţă de verde aparţinea Grădinilor Imperiale: o pată micuţă în întinderea maro-cenuşie a acoperişurilor şi a culturilor de pe acestea. De la un pol la altul nu se vedeau decât colectoare solare, negre precum cărbunele, şi oţel sclipitor. Calotele polare se disipaseră de mult şi mările clipoceau în cisterne subterane.

Trantor adăpostea patruzeci de miliarde de oameni într-un singur oraş care cuprindea întreaga planetă, rareori la o adâncime mai mică de cinci sute de metri. Etanşate şi protejate, miliardele de locuitori se obişnuiseră cu aerul reciclat şi cu orizontul apropiat, temându-se de spaţiile deschise care puteau fi accesate printr-o simplă călătorie cu ascensorul.

Imaginea se afundă din nou în puţul plin cu fum. Hari putea să distingă siluete micuţe sărind în gol, fugind de flăcări, dar îmbrăţişând o moarte la fel de sigură. Sute de morţi... Simţi un ghem în stomac. În locurile aglomerate, accidentele aveau consecinţe catastrofale.

Cu toate acestea, calculă el, pe fiecare kilometru pătrat

de suprafaţă planetei locuiau în medie doar o sută de oameni. Înghesuiala din Sectoarele mai populate se datora preferinţelor, nu necesităţilor. Mările erau pompate în subteran, aşa că exista loc suficient pentru uzine automate, exploatări miniere adânci şi peşteri-sere imense, de unde materiile prime ieşeau fără să necesite prea multă muncă fizică din partea oamenilor. Toate sarcinile rutiniere cădeau în grija tik-tokilor. Acum însă ele aduceau haos în universul complex al Trantorului şi Cleon clocotea de furie, privind cum dezastrul se extindea, consumând niveluri întregi cu dinţii lui de foc.

Alte siluete se zbăteau în flăcările portocalii. Acelea erau oameni, nu estimări statistice, îşi reaminti matematicianul şi simţi în gură amărăciunea fierii. A fi conducător însemna că, uneori, să-ţi îndepărtezi ochii de la suferinţă. Putea el să facă asta?

— O altă enigmă. Seldon, răsti brusc Cleon. De ce manifestă tik-tokii aceste „tulburări”, la care se referă întruna consilierii mei? Ai vreo idee?

— Nu cre...

— Trebuie să existe o explicaţie *psihoistorică!*

— Este posibil ca aceste fenomene minore să se afle dincolo de...

— Dă-i drumul! Află! Lucrează!

— Ă-ă-ă... da, sire.

Hari era îndeajuns de înţelept ca să rămână tăcut, lăsându-l pe Cleon să umble fără ţintă în jurul sălii, încruntându-se la scenele teribile ce continuau pe toată înălţimea peretelui. Poate că, îşi spuse el, împăratul îşi păstra calmul fiindcă văzuse deja destule catastrofe. Chiar şi ştirile unor catastrofe oribile. Un gând îl asaltă insistent: Oare la fel avea să se întâmple şi cu naivul Hari Seldon?

Cleon ştia totuşi să se comporte în faţa dezastrelor, deoarece, după alte câteva clipe, făcu un gest din mână şi scenele dispărură. Sala se umplu cu muzică veselă şi intensitatea luminii spori. Servitorii apărură cu vase şi tăvi

conţinând gustări. Unul îi oferi lui Hari un ştim, dar matematicianul îi făcu semn să se îndepărteze. Schimbarea bruscă a atmosferei generale era îndeajuns de ameţitoare, însă nu părea că ar fi constituit o raritate la curtea imperială.

De câteva minute, Hari simţise ceva sâcâindu-i mintea, iar momentele de linişte îi oferiseră finalmente posibilitatea de a-i acorda atenţia cuvenită. Când Cleon acceptă un ştim, i se adresă şovăitor:

— Sire...?

— Ce anume? Vrei unul?

— Nu, sire, am o idee despre Renegaţi şi femeia aceea.

— Aş prefera să nu mă mai gândesc la ei...

— De ce nu-i distrugeţi identitatea?

Mâna lui Cleon se opri cu stimul ridicat spre nas.

— Poftim?!

— Ei sunt gata să moară, o dată ce au atras atenţia dorită. Probabil cred că vor continua să trăiască în amintiri, să fie faimoşi. Lipsiţi-i de posibilitatea aceasta. Interziceţi difuzarea numelor lor adevărate: atribuiţi-le nume insultătoare în mass-media şi în documentele oficiale.

— Alte nume...? Se încruntă Cleon.

— De pildă, lui Kutonin îi puteţi spune „Stupid 1”. Următorului caz – ”Stupid 2”. Daţi un decret imperial, interzicând folosirea altei denumiri. Astfel indivizii dispar din istorie, ca persoane. Nu mai au parte de glorie.

Cleon se lumină la faţă.

— Asta chiar că-i o idee bună! O s-o-ncerc. Le voi lua nu numai viaţa, ci şi *identitatea.*

Hari surâse fără chef, în vreme ce Cleon vorbea cu un consilier, instruindu-l în privinţa decretului imperial. Spera ca soluţia să aibă succes, dar, deocamdată, îl scăpase dintr-o situaţie de cumpănă. Aparent Cleon nu-şi dăduse scama că propunerea nu avea nici o legătură cu psihoistoria.

Încântat, gustă un aperitiv. Era incredibil de savuros.

Împăratul îi făcu semn să se apropie.

— Vino, domnule prim-ministru. Vreau să-ţi prezint câteva persoane. S-ar putea dovedi utile şi pentru un matematician.

— Sunt onorat. Maiestatea Voastră. (Dors îl învăţase câteva formule de respect pe care le putea folosi atunci când nu ştia cum să se comporte, şi lansă una dintre ele.) Orice poate sluji poporului...

— Ah, da, poporul, îl îngână Cleon. Aud *atâtea* despre popor.

Hari îşi dădu seama că împăratul petrecuse toată viaţa ascultând discursuri cuminţi şi previzibile.

— Iertaţi-mă, sire, am...

— Îmi aminteşte de un sondaj realizat de specialiştii mei, comentă Cleon luând un aperitiv de la o femeie care de abia îi ajungea până la talie. Una dintre întrebări a fost:. Cine este de vină pentru ignoranţa şi apatia locuitorilor Trantorului?”, iar răspunsul cel mai frecvent a fost: ”Nu ştiu şi nu-mi pasă”.

Abia când Cleon izbucni în râs, Hari pricepu că fusese o glumă.

3

Se trezi cu mintea plină de idei.

Hari învăţase să rămână nemişcat, cu faţa în jos, în plasa de păianjen a câmpului-e, care-i susţinea gâtul şi capul în aliniere optimă cu şira spinării... să plutească... şi să lase ideile iuţi şi schimbătoare să se ciocnească, să se contopească, să se fragmenteze.

Învăţase trucul acesta pe când îşi elabora teza de doctorat. Peste noapte, subconştientul muncea din greu pentru el, cu condiţia că dimineaţa să fie capabil să-i asculte rezultatele. Ideile erau peştişori fragili, care puteau fi prinşi cel mai bine în năvodul fin al perioadei dintre somn şi trezie.

Se sculă brusc şi făcu trei însemnări rapide pe noptieră. Mâzgălelile aveau să fie expediate calculatorului său principal, pentru a fi ulterior accesate de la birou.

— Ţii! făcu Dors întinzându-se şi căscând. Intelectul este deja treaz.

— Mda, făcu bărbatul privind în gol.

— Haide – înainte de micul dejun trebuie să facem puţină mişcare.

— Ia zi, ce părere ai despre ideea asta care tocmai mi-a venit? Presupunând că...

— Domnule profesor Seldon, n-am chef de contradicţii!

Hari ieşi din transă. Dors aruncase pătura într-o parte şi îi putea admira picioarele lungi şi zvelte. Fusese modelată pentru forţă şi viteză, dar calităţile acelea convergeau într-un ansamblu agreabil de suprafeţe elastice sub atingere, cedând şi în acelaşi timp rezistând. Se simţi smuls din reverie şi...

— „Puţină mişcare”, da, da! Ai alte intenţii.

— Încrede-te într-o umanistă ca să-ţi ofere definiţia corectă a unei acţiuni.

În învălmăşeala înfierbântată şi ameţitoare ce urmă, avu parte de râsete, pasiune descătuşată şi, lucrul cel mai bun, nu se mai putu gândi la nimic. Ştia că era exact ceea ce-i trebuia după încordările zilei precedente, iar Dors ştia asta şi mai bine.

Matematicianul ieşi din vaporium în aroma de kaff şi mic dejun servite de automate. Pe perete se derulau ştirile şi reuşi să le ignore pe cele mai multe. Dors ieşi din vaporiumul ei, aranjându-şi părul, şi privi fascinată peretele.

— Se pare că iar sunt înfruntări în Consiliul Superior, anunţă ea. Amână căutarea sponsorizărilor în favoarea discuţiilor legate de suveranitatea Sectoarelor. Dacă dahliţii...

— Te rog, vreau mai întâi să ingerez ceva calorii!

— Dar astea sunt exact lucrurile pe care trebuie să le

urmăreşti!

— Numai dacă este absolută nevoie.

— Ştii bine că nu doresc să faci nimic periculos, totuşi în clipele astea indiferenţa este prostească.

Intrigi... cine-i sus şi cine-i jos – scuteşte-mă! Adevărurile le pot accepta.

— Îţi plac adevărurile, realităţile, aşa-i?

— Evident.

— Pot fi dure.

— Uneori asta-i tot ce avem.

Se gândi puţin, apoi îi prinse mâna.

— Adevărurile şi iubirea.

— Iubirea este tot un adevăr.

— A mea, în tot cazul. Popularitatea parcă eternă a divertismentelor dedicate idilelor sugerează că pentru majoritatea oamenilor iubirea nu este un adevăr, ci un obiectiv.

— Asta-i o supoziţie, aşa cum vă exprimaţi voi, matematicienii.

Bineînţeles. Termenul exact este ”ipoteză”.

— Scuteşte-mă de precizie.

Hari o prinse brusc în braţe, apucând-o de sub funduleţul rotund şi, cu un efort pe care se strădui să-l mascheze, o ridică.

— Dar ăsta... ăsta-i un adevăr.

— Vai, vai, îl sărută ea cu pasiune. Domnul profesor nu-i alcătuit numai din creier.

Mestecând, el se lăsă pradă ştirilor multisenzoriale seducătoare. Crescuse la o fermă şi-i plăcea ca micul dejun să fie copios. Dors de abia ciugulea; obişnuia să spună că singurele ei pasiuni erau gimnastică şi Hari Seldon – cea dintâi ca să-i asigure forma corespunzătoare pentru a doua. Bărbatul derulă propria jumătate de perete până la noţiunile financiare scrise cu litere minuscule, găsind acolo indicaţii mai bune despre felul în care mergeau treburile pe Trantor decât în lăudăroşeniile zgomotoase ale Consiliului

Superior.

În calitate de matematician, îi plăcea să urmărească detaliile. Cu toate acestea, după numai cinci minute, lovi frustrat cu palma în masă.

— Oamenii şi-au pierdut bunul simţ. Nici un prim-ministru nu-i poate apăra de propria lor inocenţă.

— Grija mea este să te protejez pe tine de ei.

Hari dezactivă holograma sa şi o privi pe a lui Dors, un 3D complex al facţiunilor din Consiliul Superior. Linii roşii conectau facţiunile de acolo cu aliaţii din Consiliul Inferior, ca un cuib ameţitor de şerpi.

— Doar nu crezi că afacerea asta cu primul-ministru va merge, nu-i aşa?

— S-ar putea.

— Au perfectă dreptate – nu sunt calificat pentru aşa ceva.

— Şi Cleon este?

— Ei bine, el a fost crescut şi educat în direcţia asta.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare.

— Exact.

Hari îşi termină friptură şi se apucă de sufleul de ouă şi quihili. Lăsase deschis e-stimulatorul toată noaptea, pentru a-şi îmbunătăţi tonusul muscular, ceea ce îi provocase o foame de lup.. Asta, plus faptul încântător că Dors considera actul sexual drept o ocazie de a face gimnastică.

— Bănuiesc că actuala ta strategie este cea mai bună, vorbi Dors gânditoare. Să rămâi matematician, păstrând o distanţă intelectuală faţă de conflicte.

— Exact! Nimeni nu asasinează un tip lipsit de putere.

— Însă îi „elimină” pe cei care ar putea sta în drumul *lor* spre putere.

Bărbatul detesta să se gândească la asemenea lucruri cu noaptea în cap. Rupse cu furculiţa o porţie din sufleu şi o examină. Mâncând felurile special concepute pentru a se potrivi preferinţelor sale complet determinate, era uşor să uiţi că manufacturumul prepara micul dejun din produse de

canalizare. Ouă care nu cunoscuseră niciodată interiorul unei găini. Carne fără piele, oase, cartilaje sau grăsime. Morcovi lipsiţi de verdeaţă. Un manufacturum de hrană era reglat cu precizie pentru a reproduce gusturile, până aproape de capacitatea de a realiza un morcov real. Problemă minoră a întrebării dacă sufleul lui avea gustul unuia adevărat, preparat de un bucătar-şef, pălea prin comparaţie cu faptul că, pentru el, avea un gust excepţional; la urma urmelor, lui Hari îi era destinat şi ca atare doar satisfacţia lui conta.

Îşi dădu seama că Dors vorbea de minute bune despre intrigile din Consiliul Superior, fără ca el să înregistreze măcar un cuvânt. Îl sfătuia cum să-i trateze pe inevitabilii reporteri, cum să răspundă la apelurile telefonice, cum să procedeze în practic orice situaţie. Toţi făceau aşa, în ultimele zile...

Hari termină de mâncat, bău nişte kaff şi se simţi pregătit să înfrunte ziua ca un matematician, nu ca un prim-ministru.

— Asta îmi aminteşte de o vorbă a mamei. Ştii cum îl faci pe Dumnezeu să râdă?

Dors îl privi inexpresivă, distrasă de la subiectul concentrării ei.

— Cum îl... ce-i asta, o glumă?

— Îi spui care îţi sunt planurile.

Ea râse aprobator.

O dată ieşiţi din apartament, Specialii li se alăturară. Hari îi considera inutili; Dors era suficientă, totuşi i-ar fi venit greu să explice asta oficialilor imperiali. Alţi Speciali se găseau la etajul superior şi la cel inferior, ca o plasă protectoare tridimensională. Mergând spre campusul Streeling. Matematicianul îşi salută prietenii pe care-i zări; totuşi prezenţa gărzilor îi ţinea la o distanţă prea mare ca să poată sta de vorbă cu ei.

Avea de rezolvat multe probleme ale Departamentului de Matematică, dar îşi urmă instinctul şi se ocupă mai întâi de

calculele proprii. Accesă ideile din notepad-ul noptierei şi le privi, mâzgălind absent prin aer, amestecând simbolurile ca pe ingredientele unei mâncări, timp de mai bine de o oră.

În adolescenţă, programul sever şi rigid al şcolii îl făcuse să creadă că matematica nu era decât satisfacţia faţă de un anumit tip de detalii, *cunoaşterea lucrurilor* – ceva similar numismaticii. Învăţai relaţii şi teoreme şi le puneai laolaltă.

Abia treptat întrezărise structurile maiestuoase ce se înălţau deasupra fiecărei discipline. Punţi măreţe uneau tărâmurile topologiei cu complexităţile infinitezimale ale diferenţialelor, sau stilurile laborioase ale teoriei numerice cu nisipurile mişcătoare ale analizei de grup. Doar atunci văzuse matematica sub forma unui peisaj, un teritoriu pe care mintea îl putea străbate şi explora.

Pentru a traversa întinderile acelea, el lucra în ”timpul mintal” – perioade îndelungate de flux neîntrerupt, când se putea concentra complet asupra problemelor, fixându-le ca pe nişte insecte în chihlimbarul etern, răsucindu-le într-o parte şi în alta spre lumina lui cercetătoare, până când îşi dezvăluiau secretele.

Telefoanele, oamenii, politică se petreceau în „timpul real”, Întrerupându-i şirul gândurilor şi ucigând ”timpul mintal”. De aceea îi lăsa pe Yugo, Dors şi alţii să-l ferească de lumea înconjurătoare pe durata dimineţii.

Astăzi însă chiar Yugo fu cel care-l smulse din concentrare.

— Numai o clipă, spuse el strecurându-se prin uşa de câmp care bâzâi. Articolul ăsta ţi se pare în regulă?

Hari şi Yugo creaseră o disimulare plauzibilă pentru proiectul psihoistoriei. Îşi publicau cu regularitate cercetările asupra analizei nonliniare a „nodurilor şi pepitelor sociale”, un subdomeniu cu o istorie onorabilă şi monotonă. Analiza lor se aplica subgrupurilor şi facţiunilor de pe Trantor, iar ocazional şi altor planete.

În realitate cercetările erau utile psihoistoriei, slujind ca

un subset de ecuaţii pe care Yugo insista să le numească „Ecuaţiile Seldon”. Hari renunţase de mult să mai fie iritat de denumirea respectivă, deşi îşi dorea să fi păstrat o oarecare distanţă faţă de teorie.

Cu toate că rareori trecea o oră în care să nu se gândească la psihoistorie, nu dorea ca ea să devină un şablon pentru propria lui viziune asupra lumii. Nimic din cele înrădăcinate într-un individ oarecare nu putea spera să descrie hoarda de sfinţi şi ticăloşi revelaţi de istoria omenirii. Trebuia să ai o privire de ansamblu cât mai vastă.

— Vezi? întrebă Yugo, făcând ca rândurile tipărite şi simbolurile să apară pe hologramă lui Hari. Am toată analiza crizei dahlite. Îţi place cum a ieşit?

— Ă-ă-ă… ce este „criza dahlită”?

Surpriza lui Yugo fu totală.

— Nu suntem reprezentaţi!

— Tu locuieşti în Streeling.

— Un dahlit rămâne de-a pururi dahlit. Ca şi tine, care eşti de pe Helical.

— Planeta mea de baştină se numeşte Helicon. Aşadar nu aveţi suficienţi delegaţi în Consiliul Inferior?

— Nici în cel Superior!

— Codurile îngăduie…

— Sunt anacronice.

— Dahliţii capătă o reprezentare proporţională…

— Iar vecinii noştri, ratannanahii şi quiponii, complotează împotriva noastră.

— Cum aşa?

— Dahliţi există în multe alte Sectoare. Ei nu sunt reprezentaţi.

— În numele tău vorbeşte reprezentantul de pe Streeling…

— Uite ce-i, Hari, tu eşti un helical şi nu poţi înţelege. Multe alte Sectoare nu sunt decât simple adăposturi. Dahliţii sunt un popor.

— Codurile stabilesc reguli pentru acomodarea

subculturilor şi etniilor separate...

— Regulile acelea nu funcţionează.

Din încleştarea maxilarelor lui Yugo, Hari înţelese că nu era momentul pentru o dezbatere academică. Ştia câte ceva despre criza constituţională care se apropia lent. Timp de milenii, Codurile menţinuseră un echilibru al forţelor, însă numai prin adaptare inovatoare. Actualmente prea puţină adaptare părea disponibilă.

— În privinţa asta suntem de acord. Prin urmare, ce efect are cercetarea noastră asupra dahliţilor?

— Uite, am luat analiza factorilor sociali şi...

Yugo avea o înţelegere intuitivă a ecuaţiilor nonliniare. Întotdeauna era o plăcere să-i priveşti palmele mari mişcându-se prin aer, subliniind punctele esenţiale şi zdrobind obiecţiile. Iar calculele erau bune, chiar dacă simpliste.

Munca lui meticuloasă atrăsese prea puţină atenţie. Câţiva matematicieni îl etichetaseră drept un tânăr promiţător, care nu-şi atinsese niciodată potenţialul. Asta-i convenea de minune lui Hari. Alţii bănuiseră că esenţa adevăratelor lui cercetări nu fusese publicată niciodată; pe aceia îi trata cu prietenie, fără să le ofere însă nici o aluzie referitoare la adevărul ipotezei lor.

—... aşa că-i clar că în dahliţi se dezvoltă un nucleu de presiune, încheie Yugo.

— Evident, ajunge să priveşti holoştirile.

Da, sigur... dar eu am dovedit că-i justificat.

Hari rămase inexpresiv; Yugo era realmente obsedat de problema respectivă.

— Ai arătat un factor, dar în ecuaţiile nodale există şi alţii.

— Bineînţeles, însă toată lumea ştie...

— Ceea ce ştie toată lumea nu mai trebuie dovedit. Decât dacă, desigur, nu este greşit.

Faţa tânărului fu străbătută de un val de sentimente: surpriză, furie, rănire, derută.

— Nu-i susţii pe dahliţi, Hari?

— Ba sigur că-i susţin. (În realitate, lui Hari nu-i păsa de subiectul acela, totuşi parcă n-ar fi fost momentul să declare adevărul, ţinând seama de cât de afectat se dovedea Yugo.) Părerea mea este că articolul e bun. Publică-l!

— Cele trei ecuaţii nodale fundamentale îţi aparţin.

— Nu-i nevoie să le numeşti aşa.

— Nu, nu, voi proceda ca şi înainte, totuşi va apărea şi numele tău.

O sonerie se declanşă în mintea lui Hari, dar în acelaşi timp înţelese că în momentul acela trebuia să-l liniştească pe Yugo.

— Dacă doreşti.

Yugo se lansă într-o prezentare a detaliilor publicării, iar Hari îşi aruncă ochii peste ecuaţii. Termeni pentru reprezentare în modele ale democraţiei trantoriene, tabele de valori ale presiunilor sociale... tot aparatul necesar. Puţin cam greoi, însă liniştitor pentru cei care bănuiau că el îşi ascundea principalele rezultate – aşa cum şi făcea, desigur.

Hari suspină. Dahl era un furuncul politic. Dahliţii de pe Trantor reproduceau cultura Zonei Galactice Dahl; fiecare Zonă puternică avea propriul ei Sector pe Trantor, pe care-l folosea pentru trafic de Influenţă şi presiuni generale.

Totuşi Dahl rămânea minoră la scară pe care voia el s-o exploreze – simplă şi chiar banală. Ecuaţiile nodale care descriau reprezentarea în Consiliul Superior erau forme prescurtate ale enigmei mult mai mari pe care o constituia Trantor.

Trantorul privit în *totalitate*, o planetă viermuind de viaţă, stupefiantă prin însăşi mărimea ei, prin conexiunile complexe, coincidenţele lipsite de sens, juxtapunerile aleatorii şi subordonările sensibile. Ecuaţiile lui continuau să fie teribil de inadecvate pentru această cochilie care adăpostea patruzeci de miliarde de suflete energice.

Iar Imperiul era de nenumărate ori mai complicat!

Puşi în faţa unor complexităţi deconcertante, oamenii tind să-şi atingă propriul nivel de saturaţie. Ei stăpânesc conexiunile simple, legăturile locale şi metodele empirice. Le parcurg şi le sporesc dimensiunile, până ce ajung la un zid de complexităţi prea gros, prea înalt şi prea dificil de priceput, de escaladat.

Ajunşi acolo, ei tărăgănează. Schimbă opinii, se consultă, îşi fac griji şi, în cele din urmă, riscă.

Imperiul care cuprindea douăzeci şi cinci de milioane de planete constituia o problemă mai mare chiar decât înţelegerea întregului Univers, pentru că măcar celelalte galaxii nu erau populate de oameni. Mişcările directe, orbeşti ale stelelor şi maselor gazoase erau floare la ureche prin comparaţie cu traiectoriile convolute ale oamenilor.

Uneori toate astea îl extenuau pe matematician. Trantor era îndeajuns de dificilă; 800 de sectoare, cuprinzând patruzeci de miliarde de oameni. Ce să mai zică despre Imperiul cu douăzeci şi cinci de milioane de planete, populate fiecare, în medie, cu patru miliarde de suflete? O sută de cvadrilioane de oameni!

Lumile interacţionau prin intermediul gâtuiturilor înguste ale găurilor-de-vierme, care cel puţin simplificau unele probleme economice. Cultura însă călătorea cu viteza luminii prin găurile-de-vierme, informaţie lipsită de masă, străbătând Galaxia în unde destabilizatoare. Un fermier de pe Oskatoon ştia că un ducat se prăbuşise în cealaltă parte a discului galactic la numai câteva ore după ce sângele de pe podelele palatului începuse să se închege.

Cum să înglobeze toate astea?

În mod clar, Imperiul se extindea dincolo de orizontul de complexitate al oricărei persoane sau al oricărui calculator; puteau avea succes numai seturile de ecuaţii care nu încercau să ţină evidenţa tuturor detaliilor.

Ceea ce însemna că, pe scara evenimentelor care meritau să fie studiate, un individ nu însemna nimic. Până şi un milion de oameni avea acelaşi efect ca al unei singure

picături de ploaie care cade într-un ocean.

Brusc, Hari se simţi chiar mai mulţumit că păstrase secretul psihoistoriei. Cum ar fi reacţionat oamenii dacă ar fi ştiut că el îi considera neînsemnaţi?

— Hari? Hari!

Se pierduse din nou în lumea ideilor. Yugo încă nu ieşise din încăpere.

— Scuză-mă, mă gândeam la ceva...

— La şedinţa de Departament?

— Poftim?

— Ai anunţat-o pentru azi.

— Nu se poate! (Ajunsese la jumătatea unor calcule.) Nu o putem amâna...?

— Te aşteaptă tot personalul.

Resemnat. Hari îl urmă pe tânăr în sala de consiliu. Cele trei niveluri tradiţionale erau deja ocupate. Graţie patronajului lui Cleon, Departamentul de Matematică, deja renumit, îşi sporise faima, ajungând probabil – deşi cum se puteau măsura asemenea lucruri? – cel mai bun de pe Trantor. Cuprindea specialişti dintr-o multitudine de discipline, ba şi din domenii ale căror denumiri nu-i erau foarte clare lui Hari.

El îşi ocupă locul în mijlocul nivelului superior, aflat în centrul sălii. Matematicienilor le plăceau geometriile care reflectau realitatea, aşa că profesorii titulari se găseau pe o platformă rotundă, înălţată, în fotolii cu braţe late.

Pe o coroană circulară în jurul lor, la câteva trepte mai jos, se aflau conferenţiarii – cei care deţineau cursuri proprii, dar ajunseseră de abia la poziţia de mijloc a carierei. Ocupau scaune confortabile, dotate cu facilităţi complete de calcul şi holografice.

Dedesubtul lor, aproape într-o groapă, pe scaune simple cu design robust, stăteau cadrele care nu ţineau cursuri permanente. Vârstnicii se găseau mai aproape de axa centrală a sălii. La periferie, pe bănci simple lipsite de orice capacităţi de calcul, era locul asistenţilor şi preparatorilor.

Yugo se afla acolo. Încruntat, simţindu-se vădit nelalocul lui.

Dintotdeauna Hari se gândise că era fie strigător la cer, fie amuzant, în funcţie de starea sa de moment, ca Yugo, unul dintre cei mai sclipitori membri ai Departamentului, să aibă un asemenea statut inferior. Acesta era adevăratul preţ al menţinerii secretului psihoistoriei. Încercase să repare nedreptatea, repartizându-i lui Yugo un birou bun şi asigurându-i alte mici beneficii. Tânărului părea să nu-i pese de statutul său, deoarece promovase deja atât de sus, fără măcar să susţină examenele Serviciului Civil.

Astăzi, Hari decise să stârnească puţină vâlvă.

— Stimaţi colegi, vă mulţumesc pentru prezenţa voastră. Avem multe probleme administrative de soluţionat. Yugo, te rog!

Rumoare. Ochii lui Yugo se lărgiră, totuşi se sculă iute şi urcă spre platformă vorbitorului.

Dintotdeauna Hari îi pusese pe alţii să conducă şedinţele, deşi, în calitate de şef de Departament, el le convocase, le fixase ora de începere şi stabilise agenda de lucru. Ştia bine că unii îl considerau o personalitate puternică, pur şi simplu deoarece cunoştea atât de amănunţit programele de cercetări.

Confuzia dintre cunoaştere şi conducere era o eroare frecventă. Hari descoperise că, dacă el conducea şedinţele de consiliu, apăreau prea puţine opinii diferite de cele personale. Ca să se ajungă la discuţii deschise, trebuia să se retragă în planul al doilea, să asculte şi să-şi ia notiţe, intervenind doar în momentele cheie.

Cu ani în urmă, Yugo întrebase de ce proceda aşa, iar Hari ocolise răspunsul.

— Nu sunt un conducător, îi replicase.

Tânărul îi aruncase o privire stranie, parcă spunând: Pe cine crezi că păcăleşti?

Matematicianul zâmbi în barbă. În jur, unii profesori murmurau, aruncându-i priviri furişe. Yugo se lansă în agenda de lucru, vorbind rapid, cu glas puternic şi limpede.

Hari se lăsă pe spate şi privi cum iritarea îi afecta pe unii dintre stimaţii săi colegi. Nasurile se strâmbau faţă de accentul puternic al lui Yugo. Cineva mimă. Dahlit!” spre un vecin şi i se răspunse în acelaşi fel: ”Parvenit!”

Pentru ei venise momentul să primească „un şut”, cum spunea uneori tatăl lui Hari, iar pentru Yugo – să vadă ce însemna să conduci un Departament.

La urma urmelor, povestea cu funcţia de prim-ministru se putea înrăutăţi. Era posibil să aibă nevoie de un înlocuitor.

4

— În curând ar trebui să plecăm, spuse Hari mâzgălind pe notepad.

— De ce? Mai e destul până la începerea recepţiei.

Dors îşi netezi rochia cu multă atenţie, examinând-o critic.

— Vreau să mergem pe jos.

— Trebuie să ajungem tocmai în Sectorul Dahviti.

— Fă-mi o plăcere.

Ea îşi scoase cu oarecare efort rochia strâmtă.

— Nu-mi prea place moda asta.

— Poartă altceva, atunci.

— Asta-i prima ta apariţie la o recepţie imperială. Trebuie să arăţi cât mai bine.

— Altfel spus: tu trebuie să arăţi cât mai bine şi să stai lângă mine.

— Oricum, porţi roba de universitar.

— Perfect adecvată ocaziei. Vreau să le arăt că am rămas profesor.

Dors aranjă ceva la rochie şi comentă:

— Unor bărbaţi le-ar plăcea să-şi privească soţiile făcând chestia asta.

Hari ridică ochii în clipa când ea se strecură în ultima piesă a veşmântului chihlimbariu albastru.

— Nu cred că-ţi doreşti să mă excit şi după aceea să suport întreaga recepţie în starea respectivă.

— Exact asta voiam, surâse ea ştrengăreşte.

Lăsându-se pe spate în fotoliul pneumatic, bărbatul suspină teatral:

— Matematica este o muză mai discretă. Mai puţin solicitantă.

Dors azvârli un pantof spre el, ratându-l exact cu un centimetru.

— Ai grijă, rânji Hari, sau Specialii se vor năpusti în apărarea mea.

Ea începu partea finală a pregătirilor, apoi îl privi nedumerită.

— Eşti chiar mai distrat ca de obicei.

— Ca întotdeauna, îmi strecor activitatea de cercetare în momentele de respiro ale vieţii.

— Aceeaşi problemă? Ce este important în istorie?

— Aş prefera să ştiu ce nu este important.

— Sunt de acord că obişnuita abordare a mega-istoriei, cu economia, politica şi toate celelalte, nu-i suficientă.

Hari îşi ridică ochii de pe însemnări.

— Există unii istorici care consideră că trebuie să ţinem seama de regulile minore ale unei societăţi pentru a înţelege legile majore, care o fac să funcţioneze.

— Cunosc teoria asta, se strâmbă suspicioasă Dors. Reguli minore şi legi majore! De ce nu se simplifică totul? Poate că legile nu sunt decât cumulul tuturor regulilor.

— Nici vorbă!

— Justifică printr-un exemplu.

Bărbatul dorea să se gândească, dar ea nu se lăsă păcălită. Îl împunse în coaste.

— Un exemplu!

— Bine. Iată o regulă: Ori de câte ori găseşti ceva care-ţi place, cumpără cât să-ţi ajungă pentru toată viaţa, pentru că în mod sigur în curând nu se va mai fabrică.

— Asta-i ridicol! O glumă!

— Nu-i prea amuzant, dar e adevărat.

— Vrei să zici că tu respecţi regula asta?

— Bineînţeles.

— Cum?

— Mai ţii minte când te-ai uitat prima dată în dulapul meu?

Dors clipi şi el zâmbi, amintindu-şi episodul. Dors investigase subtil şi glisase uşa largă, dar uşoară că fulgul. Într-o reţea dreptunghiulară de compartimente se aflau hainele sortate după tipuri, apoi după culori. Ea icnise.

— Şase costume albastre. Cel puţin o duzină de pantofi, toţi negri. Şi cămăşi! Albe, oliv, câteva roşii. Cel puţin cincizeci! Atâtea, toate exact la fel.

— Şi exact cum îmi plac mie, precizase el. În felul ăsta se rezolvă şi problema de a alege ce să port. Pur şi simplu întind mâna şi iau ceva la întâmplare.

— Crezusem că porţi zilnic aceleaşi haine.

El înălţase sprâncenele, şocat.

— Aceleaşi? Adică... haine murdare?

— Păi... atunci când văd că nu te schimbi...

— Mă schimb zilnic!

Acum, amintindu-şi, chicoti şi spuse:

— În plus obişnuiesc să mă îmbrac la fel şi în ziua următoare, pentru că îmi place. Iar în magazine nu voi mai găsi nimic din hainele care-mi plac.

— Sunt sigură, comentă ea pipăindu-i ţesătura cămăşii. Astea nu mai sunt la modă de cel puţin patru ani.

— Vezi? Regula funcţionează.

— Pentru mine, o săptămână înseamnă douăzeci şi una de ocazii de a-mi schimba hainele. Pentru tine este o corvoadă.

— Tu ignori regulă.

— De când te îmbraci în felul ăsta?

— De când am observat cât timp irosesc ca să iau decizii despre ce haine să port. Şi de când am sesizat că găseam rar în magazine ceea ce-mi plăcea să port. Am descoperit o

soluţie comună celor două probleme.

— Eşti uluitor.

— Nu sunt decât sistematic.

— Eşti obsedat.

— Acum emiţi judecăţi, nu pui diagnostice.

— Eşti un dulce. Nebun, dar dulce. Poate că astea două calităţi sunt asociate.

— Şi asta-i o regulă?

— Da, domnule profesor, îl sărută ea.

Inevitabilul paravan al Specialilor se formă în jurul lor în clipa în care părăsiră apartamentul. Hari şi Dors îi învăţaseră deja să le permită intimitatea unei singure coloane în ascensorul gravitic.

Ascensorul gravitic nu era, de fapt, un miracol al fizicii gravitaţionale, ci se baza pe electromagnetism. În fiecare fracţiune de secundă, peste o mie de câmpuri electrostatice susţineau pasagerul pe durata complexelor dezechilibre de sarcină. Hari le putea simţi alergându-i prin păr, furnicături slabe care-i lunecau pe piele, pe măsură ce configuraţiile câmpurilor îl transmiteau de la unul la altul, fiecare coborându-i sau suindu-i infinitezimal masa prin puţ.

Când părăsiră coloană, cu treisprezece niveluri mai sus, Dors îşi trecu prin păr un pieptene programat electrostatic. Firele pârâiră şi-şi ocupară ascultătoare poziţiile în coafura predeterminată: pieptănătura „inteligentă”.

Pătrunseră într-un coridor larg, mărginit de magazine. Lui Hari îi plăcea să se afle într-un loc unde putea să vadă pe o distanţă mai mare de o sută de metri.

Înaintau rapid, deoarece nu existau intersecţii. Un trotuar rula prin centrul coridorului, deplasându-se în direcţia dorită, însă ei preferară să meargă pe lângă vitrine, pentru a privi mărfurile expuse.

Pentru deplasarea în lateral, urcai sau coborai un nivel folosindu-te de lift ori de scările rulante, apoi treceai pe o bandă rulantă, sau intrai într-un robocar. În coridoarele

adiacente, trotuarele rulau în direcţia opusă. Neexistând intersecţii, accidentele de circulaţie erau rare. Majoritatea oamenilor mergeau pe jos ori de câte ori aveau timp, atât pentru a face mişcare, cât şi pentru satisfacţia indefinibilă a Trantorului în sine. Cei care veneau aici doreau stimulul constant al oamenilor, ideilor şi culturilor ce interacţionau în modalităţi productive. Hari nu era nici el imun faţă de aşa ceva, deşi fenomenul îşi pierdea din savoare dacă se exagera.

În piaţete şi în parcurile hexagonale se etalau mode de pe douăzeci şi cinci de milioane de planete. Se puteau vedea „piei” automulante, provenite de la animale care n-ar fi putut aduce nici pe departe cu legendarul cal. Un bărbat trecu pe lângă ei, purtând colanţi despicaţi până la şold, dedesubtul cărora pielea vârstată în albastru se încreţea şi se netezea într-un permanent spectacol. O femeie costelivă afişa un decolteu de feţe cu guri deschise, fiecare înghiţind sâni cu sfârcuri ivorii; Hari fu nevoit să privească de două ori ca să se convingă că nu erau reale. Fete cu haine elegante, scandalos croite, defilau zgomotoase. Un copil – sau era locuitorul normal al unei planete cu gravitaţie uriaşă? – cânta la o fotoţiteră, ciupindu-i corzile laser.

Specialii se desfăcură în evantai şi căpitanul lor apăru grăbit.

— Domnule profesor, aici nu vă putem proteja corespunzător.

— Aceştia sunt oameni obişnuiţi, nu asasini. Nu aveau de unde să ştie că voi trece pe aici.

— Împăratul a poruncit să vă protejăm şi vă vom proteja.

— De atentatele din apropiere mă ocup eu, interveni prompt Dors. Te asigur că sunt capabilă.

Gura căpitanului se strâmbă acru, totuşi replică abia după câteva clipe:

— Am auzit câte ceva în această privinţă, totuşi...

— Oamenii dumitale să-şi folosească detectoarele de

proximitate pe verticală. O încărcătură explozivă la nivelul superior sau la cel inferior ne-ar putea atinge.

— Da, doamnă, încuviinţă căpitanul şi dispăru rapid.

Trecură de zidurile asemănătoare unor puzzle-uri uriaşe ale Cvadrantului Farhahal. Un bogătaş antic devenise obsedat de ideea că atâta timp cât proprietatea sa n-avea să fie finisată, el însuşi n-avea să-şi sfârşească viaţa. Ori de câte ori o anexă se apropia de final, poruncea să fie începută alta. Treptat, labirintul de încăperi, pasarele, punţi, cripte şi grădini devenise o junglă incoerentă care invadase toate colţişoarele proiectului iniţial, relativ simplu. Când Farhahal se ”sfârşise” în cele din urmă, la jumătatea construcţiei unui turn, disputele dintre moştenitorii săi şi jefuirea legală a proprietăţii în vederea achitării taxelor de judecată ruinaseră Cvadrantul. Acum era o reţea fetidă de tuneluri, bântuite doar de animale de pradă şi de imprudenţi.

Specialii strânseră rândurile şi căpitanul îi rugă să suie într-un robo. Hari acceptă fără chef; Dors avea privirea aceea concentrată care dovedea că era îngrijorată. Goniră în tăcere prin tunelurile semiîntunecate. Se opriră de două ori şi, în staţiile orbitor iluminate matematicianul zări şobolani refugiindu-se dinaintea robocarului. Îi arătă lui Dors fără un cuvânt.

— Brrr! făcu ea. Ai fi crezut că în inima Imperiului am eliminat asemenea creaturi.

— Nu în epoca asta, replică Hari, deşi bănuia că şobolanii existaseră şi în perioada de vârf a Imperiului. Rozătoarelor nu le pasă de măreţie.

— Bănuiesc că sunt tovarăşii noştri eterni, comentă sumbru Dors. Există pe toate planetele.

— În tunelurile astea, robocarele zboară atât de rapid încât, ocazional, şobolanii sunt aspiraţi în prizele turbinelor.

— Asta ar putea distruge turbinele, ba chiar avaria vehiculele, mormăi ea îngrijorată.

— Nici pentru şobolani nu-i tocmai o sărbătoare.

Trecură printr-un Sector ai cărui cetăţeni detestau lumina solară, până şi razele firave provenite de la tuburile fluorescente care coborau prin niveluri. Exista o explicaţie istorică, spuse Dors, pricinuită de frica faţă de componenta ultravioletă a luminii Soarelui, dar respectiva fobie părea să fi depăşit de mult simpla preocupare vizavi de sănătate.

Vehiculul încetini şi străbătu o pasarelă care trecea peste nişte săli fără plafoane, ticsite cu oameni. Nu existau puţuri pentru aducerea luminii naturale, ci doar strălucirea fosforului artificial. În mod oficial, Sectorul era numit Kalanstromonia, dar locuitorii săi erau cunoscuţi pe toată planeta ca ”Spectrele”. Călătoreau rareori şi feţele lor albicioase se zăreau de la depărtare. Privindu-i din înălţime, lui Hari i se păreau cuiburi de larve hrănindu-se cu resturi dubioase.

Recepţia Imperială Zonală se ţinea în interiorul unui dom din Sectorul Julieen. Matematicianul şi Dors intrară împreună cu Specialii, care îi predară în grijă a cinci bărbaţi şi femei îmbrăcaţi în costumele anonime ale oamenilor de afaceri. Aceştia îl salutară din cap pe Hari, apoi părură că uită de el, coborând pe o rampă lată şi pălăvrăgind între ei.

La intrarea imensă, o femeie îi făcu o primire exagerată. Muzica pogorî în jurul lui ca o ceaţă şi un aranjament al imnului Streeling, subtil contopit cu Simfonia Helicon, atrase atenţia mulţimilor de dedesubt – exact ceea ce nu-şi dorea Hari. O echipă de protocol îi preluă cu eleganţă şi-i escortă într-un balcon. Hari era fericit că avea posibilitatea să privească împrejurimile.

Din vârful domului, panorama era ameţitoare. Spirale coborau spre platouri atât de îndepărtate, încât de abia putu distinge o pădure. Bastioanele şi grădinile de aici îi atrăseseră de milenii pe spectatori, incluzând, conform spuselor unui ghid, 999.987 de sinucigaşi, număraţi cu atenţie de-a lungul anilor.

Acum, când numărul respectiv se apropia de un milion, continua ghidul cu entuziasm, tentativele de sinucidere se

înregistrau aproape la fiecare oră. Chiar în ziua aceea, un bărbat fusese oprit înainte de a se arunca în gol; purta un holocostum ţipător, programat să pâlpâie SUNT MILIONARUL după impactul cu solul.

— Par de-a dreptul doritori, concluzionă ghidul cu ceea ce lui Hari îi păru un soi de mândrie.

— Ei bine, replică el încercând să scape, sinuciderea este forma cea mai sinceră de autocritică.

Ghidul încuviinţă cu înţelepciune, imperturbabil, şi adăugă:

— De asemenea, le oferă ceva la care să contribuie. Asta trebuie să fie o consolare.

Echipa de protocol pregătise, special pentru el, un tur prin sala cea vastă de recepţie. Fă cunoştinţă cu X, salută-l pe Y, înclină-te în faţa lui Z.

— Nu comentaţi nimic despre criza din Zona Judena, îi murmură la ureche un asistent.

Era foarte simplu, deoarece habar n-avea despre ce era vorba.

Aperitivele erau excelente, mâncărurile ce urmară chiar şi mai bune (sau aşa păreau, deoarece acela fusese rolul aperitivelor) şi Hari acceptă un ştim oferit de o femeie superbă.

— Ai putea petrece toată seara mulţumindu-te să aprobi din cap, să zâmbeşti şi să fii de acord cu oamenii, comentă Dors după prima jumătate de oră.

— Să ştii că mă ispiteşte să procedez aşa, şopti el urmând-o pe şefa echipei de protocol spre alt grup de personalităţi din Zonă.

În domul înalt şi înceţoşat, atmosfera vibră de negocieri şi afaceri.

Împăratul sosi cu pompa de rigoare. Avea să plătească tradiţionalul tribut de o oră, după care, conform obiceiului antic, urma să plece înaintea oricărui invitat. Hari se întrebă dacă împăratul dorea vreodată să întârzie în mijlocul unei conversaţii interesante. Cleon era însă bine şcolit în privinţa

etichetei împărăteşti, aşa încât problema nu se ivea probabil niciodată. Îl salută cu entuziasm pe Hari, sărută mâna lui Dors, iar după două minute păru să-şi piardă interesul faţă de ei, trecând împreună cu suita sa la alt cerc de feţe care-l aşteptau.

Următorul grup lângă care ajunse Hari se dovedi diferit. Protocolul îl informă că nu era alcătuit din obişnuiţii diplomaţi, aristocraţi şi consilieri înfriguraţi, înveşmântaţi în cafeniu, ci din persoane importante.

— Oameni cu putere, i se şopti la ureche.

Un bărbat solid şi musculos vorbea în mijlocul lor, urmărit numai ochi şi urechi de o duzină de spectatori. Şefa protocolului încercă să treacă mai departe, dar Hari o opri.

— Ăsta-i…

— Betan Lamurk, domnule.

— Ştie cum să ţină trează atenţia oamenilor.

— Aşa este. Domnule. Doriţi o prezentare oficială?

— Nu, doar să-l ascult.

Întotdeauna era bine să cântăreşti un oponent înainte ca el să se ştie urmărit. Tatăl lui îl învăţase şiretlicul acesta, înaintea primei competiţii matematice la care participase. Tehnicile respective nu izbutiseră să-i fie de folos tatălui său, dar aveau succes în jungla mai puţin sălbatică a intrigilor universitare.

Părul negru cobora ca braţele unui crab pe fruntea lată a lui Lamurk: două colţuri ascuţite ce aproape că-i atingeau colţurile sprâncenelor. Ochii cu pleoape groase erau depărtaţi şi scânteiau arzător din mijlocul unui păienjeniş de cute fine. Nasul subţire părea să indice înspre trăsătura sa cea mai mândră – gura asamblată dintr-o mulţime de componente. Buza inferioară se răsfrângea în afară cu un umor plin de sine, insolent, iar cea superioară, subţire şi musculoasă, se arcuia în jos cu o expresie la limita dispreţului. Un spectator ar fi ştiut că buza superioară o putea oricând domina pe cealaltă, modificând brusc starea de spirit – un efect deconcertant, care n-ar fi putut să fie

îmbunătăţit nici chiar dacă l-ar fi conceput Lamurk însuşi.

Hari înţelese rapid că, desigur, era ceva deliberat.

Lamurk discuta detalii legate de comerţul interzonal din braţul spiral Orion, o problemă fierbinte în momentul acela pentru Consiliul Superior. Pe Hari nu-l interesa deloc comerţul, decât ca o variabilă în ecuaţiile stocastice, aşa că se mulţumi să observe comportamentul vorbitorului.

Ca să sublinieze o idee. Lamurk înălţa palmele cu degetele răşchirate, deasupra capului, şi ridica glasul. Apoi, după ce-şi făcea cunoscut punctul de vedere, vocea îi cobora şi mâinile reveneau la nivelul pieptului, de o parte şi cealaltă a corpului. Pe măsură ce glasul bine modulat îi devenea mai profund şi mai gânditor, deschidea braţele. Apoi – ridicând iarăşi vocea – palmele zvâcneau la nivelul capului şi se roteau una în jurul celeilalte, subiectul fiind acum complex şi ascultătorul atenţionat să ciulească urechile.

Menţinea un contact vizual strâns cu întreaga audienţă, parcurgând cercul cu o privire străpungătoare. Un ultim punct, puţin umor, afişându-şi zâmbetul, sigur pe el... o pauză, aşteptând următoarea întrebare.

Încheie prin:

—... iar pentru unii dintre noi, „Pax Imperium” pare mai degrabă „Tax Imperium”, nu?

În clipa aceea îl zări pe Hari. Încruntătura nu-i dură nici o secundă, după care-l salută:

— Domnul profesor Seldon! Bine ai venit! Mă întrebam când voi ajunge să te întâlnesc.

— N-aş dori să-ţi întrerup... ăăă, discursul.

Termenul folosit determină murmure, iar Hari îşi dădu seama că a-l acuza pe un membru al Consiliului Superior de oratorie pompoasă era o înţepătură socială.

— Mi s-a părut fascinant, adăugă repede.

— Oarecum monoton prin comparaţie cu matematicienii dumitale, spuse cordial Lamurk.

— Mă tem că expunerile mele matematice sunt chiar mai

seci decât comerţul interzonal.

Alte murmure, deşi acum Hari nu le putu înţelege rostul.

— Eu doar încerc să separ facţiunile, continuă la fel de amabil Lamurk. Oamenii privesc banii ca pe o religie.

Afirmaţia obţinu râsete de apreciere.

— Din fericire, zise Hari, în geometrie nu există secte.

— Domnule profesor, noi ne străduim pur şi simplu să obţinem tot ce este mai bine pentru întregul Imperiu.

— Presupun că mai binele este duşmanul binelui.

— Să înţeleg aşadar că vei aplica logica matematică la problemele noastre din Consiliu? Glasul lui Lamurk rămăsese prietenos, dar ochii îi deveniseră precauţi. În ipoteza că vei dobândi postul de prim-ministru...

— Din păcate, cât timp legile matematice sunt precise şi sigure, ele nu se referă la realitate. Când se referă la realitate, îşi pierd siguranţa.

Lamurk privi spre grupul de spectatori care crescuse considerabil. Dors îl prinse pe Hari de mână şi, din strânsoarea ei, bărbatul înţelese că dialogul devenise important. Nu pricepea care ar fi fost motivul şi nici nu avea răgaz să evalueze situaţia.

— În cazul acesta, rosti Lamurk, psihoistoria despre care aud atâtea nu-i utilă?

— Nu pentru dumneata.

Ochii celuilalt se îngustară, fără să-şi piardă surâsul amabil.

— Este prea dificilă pentru noi?

— Mă tem că deocamdată nu-i completă pentru a fi utilizată. Încă nu i-am dedus logica generală.

Lamurk chicoti, rânji spre auditoriu şi comentă voios:

— Un gânditor logic! Ce contrast înviorător faţă de lumea reală!

Hohote unanime. Hari încercă să se gândească la o replică. Văzu unul dintre bodyguarzii săi oprind un bărbat din apropiere, examinându-i ceva din costum, apoi lăsându-l să treacă.

— Domnule profesor, în Consiliul Superior nu ne putem irosi timpul teoretizând. (Lamurk făcu o pauză, subliniindu-şi astfel cuvintele, ca într-un discurs electoral.) Trebuie să fim corecţi... şi uneori, oameni buni, trebuie să fim duri!

Hari ridică o sprânceană.

— Tata obişnuia să spună: „E dur să fii mereu corect şi e trist să fii mereu înţelept”.

Câteva exclamaţii din mulţime îl anunţară că marcase un punct. Ochii lui Lamurk confirmară lovitura.

— Ei bine, noi, cei din Consiliul Superior, încercăm asta, încercăm realmente. Neîndoios, ne-ar prinde bine ceva ajutoare din partea segmentelor învăţate ale Imperiului. Va trebui să citesc una dintre cărţile dumitale, domnule profesor.

Ridicând exagerat din sprâncene, lansă o ultimă poantă spre spectatori:

— Presupunând că voi putea.

— Îţi voi trimite lucrarea mea despre calculul geometric transfinit.

— Impresionant titlu, comentă celălalt continuând dialogul mut cu audienţa.

— În cazul cărţilor este la fel ca în cazul oamenilor: un număr foarte mic joacă un rol foarte mare... restul se pierd în mulţime.

— Dumneata din rândul cărora ai dori să faci parte? Replică prompt Lamurk.

— Din rândul mulţimii. Cel puţin aşa nu va trebui să particip la atâtea recepţii.

Spre surprinderea lui, remarca fu salutată cu un hohot general.

— Ei bine, spuse Lamurk, sunt sigur că împăratul nu te va obosi cu prea multe mondenităţi. Vei fi însă invitat pretutindeni. Ai o limbă ascuţită, domnule profesor.

— Tata mai avea o vorbă: „Umorul este ca un brici, dar briciul îl taie de obicei pe cel care-l foloseşte când s-a tocit.”

Tot tatăl lui îi spusese că, într-o înfruntare publică de zeflemele, învins este cel care-şi pierde primul cumpătul. Îşi aminti asta abia acum. De asemenea îşi aminti, prea târziu, că lui Lamurk i se dusese vestea pentru spiritul etalat în întrunirile Consiliului Superior. Probabil că erau replici pregătite din timp; acum nu dovedise nimic din umorul acela.

O încordare rapidă a obrajilor se lăţi în linia albă, golită de sânge, a buzelor. Trăsăturile lui Lamurk se schimonosiră într-o grimasă de neplăcere – cele mai multe nu aveau drum lung până acolo – şi emise un hohot de râs urât, înecat.

Spectatorii păstrară o tăcere absolută. Într-adevăr, ceva se petrecuse.

— Ah, dar sunt şi alţii care doresc să-l cunoască pe domnul profesor, rosti şefa de protocol intervenind prompt în liniştea care devenea stânjenitoare.

Hari strânse câteva mâini, murmură formule de salut lipsite de sens şi se lăsă îndepărtat de acolo.

5

Luă încă un ştim, ca să se destindă. Cumva se simţea mai încordat după aceea, decât în decursul unei coliziuni mondene. Când plecase, Lamurk îi azvârlise o privire rece şi furioasă.

— O să fiu cu ochii pe el. Spuse Dors. Tu bucură-te de gloria actuală.

Pentru Hari asta era pur şi simplu o imposibilitate, totuşi se strădui.

Arareori puteai întâlni atâta varietate de oameni şi matematicianul se calmă treptat, intrând într-un rol cu care se obişnuise: cel de observator politicos. De altfel tipica activitate mondenă nu solicită foarte multă concentrare; un zâmbet călduros îi rezolva majoritatea problemelor.

Recepţia era un microcosmos al societăţii trantoriene. Iar în momentele de răgaz Hari urmărise interacţiunea ordinelor sociale.

Bunicul lui Cleon reinstaurase multe tradiţii ruelliane, iar una dintre acestea cerea ca la orice ceremonie imperială de amploare să fie prezenţi membri din toate cele cinci clase. Cleon părea extrem de încântat de această practică, deoarece credea că-i sporeşte popularitatea în rândul maselor. Hari îşi ţinuse îndoielile pentru el.

Primul loc, şi cel mai evident, era ocupat de nobilime – aristocraţii prin naştere. Cleon însuşi se găsea în vârful unei piramide de ranguri ce cobora de la puternicii Duci ai Cvadrantelor şi Prinţii Braţelor Spirale, la Pairii Vieţii, şi până la baronii locali pe care Hari îi cunoscuse în adolescenţa petrecută pe Helicon.

Muncind pe ogoare, îi zărise trecând semeţi prin văzduh. Fiecare dintre ei guverna un domeniu nu mai mare decât ar fi putut străbate într-o zi cu aripeta. Toţi erau ocupaţi cu Jocul Principal – neîncetata campanie de sporire a bogăţiilor nobilei lor case, aranjând familiei un statut superior prin alianţe politice sau căsătorii.

Hari pufni dispreţuitor şi-şi mască gestul, prefăcându-se că inspiră un ştim. Studiase rapoarte antropologice de pe o mie de Planete Decăzute – cele care se dezvoltaseră în izolare, revenind la modalităţile primitive de viaţă. Ştia că această ordine piramidală se regăsea printre cele mai fireşti şi îndelungate tipare sociale umane. Chiar atunci când o planetă era redusă la simpla agricultură şi la forjarea manuală a metalelor, formatul triunghiular continua să persiste. Oamenilor *le plăceau* ierarhizarea şi ordinea.

Nesfârşita competiţie a familiilor nobile fusese primul şi cel mai simplu sistem psihoistoric pe care-l modelase Hari. Iniţial combinase teoria de bază a jocurilor cu selecţia rudelor. După aceea, într-un moment de inspiraţie, le introdusese pe ambele în ecuaţiile care descriau firele de

nisip ce lunecau pe pantele unei dune. În felul acesta descrisese în mod corect tranziţiile bruşte: alunecări sociale.

Acelaşi lucru era valabil în cazul ridicării şi decăderii familiilor nobile. Perioade lungi de linişte... urmate de modificări neaşteptate.

Privi mulţimea, alegându-i pe cei din al doilea nivel al aristocraţiei, teoretic egali celor dintâi: meritocraţia.

În calitate de şef de Departament al unei Universităţi Imperiale majore, Hari era el însuşi un lord în ierarhia respectivă – o piramidă a realizărilor în viaţă, nu una a spiţei. Meritocraţii aveau preocupări cu tonii diferite faţă de permanentele conflicte dinastice ale nobililor. Ba chiar puţini din clasa lui Hari se sinchiseau să aibă urmaşi, atât de ocupaţi erau în domeniile lor de activitate. Nobilimea se îmbrâncea, căutând să ajungă în locurile de vârf ale guvernării imperiale, în timp ce meritocraţii din rândul al doilea considerau că ei înşişi deţineau *adevărata* putere.

„Dacă Cleon s-ar fi gândit la un asemenea rol pentru mine...”, îşi spuse matematicianul. Un post de ministru adjunct sau de consilier. Ar fi putut face faţă un timp sau, dacă n-ar fi avut succes, ar fi fost îndepărtat din funcţie. Indiferent de rezultat, peste un an, cel mult doi, ar fi revenit în siguranţă la Streeling. Miniştrii adjuncţi nu sunt executaţi... cel puţin nu pentru incompetenţă.

De asemenea, un ministru adjunct nu simte povara cea mai neplăcută a postului său – responsabilitatea pentru vieţile unui cvadrilion de fiinţe omeneşti.

Dors îl văzu pierdut în gânduri. Sub îndemnurile ei blânde, Hari gustă delicatese pline de savoare şi se angajă în pălăvrăgeli politicoase.

Nobilimea putea fi distinsă prin îmbrăcămintea ostentativ ultramodernă, pe când economiştii, generalii şi ceilalţi meritocraţi tindeau să poarte veşmintele oficiale ale profesiunilor lor.

În felul acesta, îşi dădu seama Hari, el însuşi făcea o

declaraţie politică. Purtând roba de profesor, atrăgea atenţia asupra faptului că, pentru prima dată după patruzeci de ani, era posibil ca primul-ministru să nu fie ales din rândul nobilimii.

Desigur, nu-l deranja câtuşi de puţin declaraţia cu pricina. Îşi dorea chiar s-o fi făcut în mod deliberat.

În ciuda etosului ruellian oficial, celelalte trei clase sociale păreau aproape invizibile la recepţie.

Factotumii purtau costume sobre, cafenii sau sure, având întipărite pe chipuri expresii de aceeaşi natură. Vorbeau rareori neîntrebaţi şi de obicei se aflau imediat în spatele unui aristocrat, contribuind cu fapte şi cifre pe care acesta le folosea în argumentaţiile sale. În general aristocraţii erau lipsiţi de cunoştinţe matematice, incapabili până şi de cele mai simple adunări. *Acelea* cădeau în sarcina maşinilor.

Hari constată că trebuia să se concentreze realmente că să descopere prin mulţime a patra clasă, Cenuşiii. Îi privi umblând, aidoma unor cintezoi printre păuni.

Cu toate acestea, ei reprezentau mai bine de o şesime din populaţia Trantorului. Aduşi de pe toate planetele Imperiului de către atotdescoperitoarele teste ale Serviciului Civil, soseau pe planeta-capitală, îşi făceau datoria ca nişte călugări celibatari, apoi plecau din nou spre posturile de pe alte planete. Curgând prin Trantor ca apa din cisternele mohorâte, Cenuşiii erau rareori băgaţi în seamă, fiind oneşti, prozaici şi lipsiţi de interes ca şi pereţii metalici.

Aşa ar fi putut să fie şi viaţa sa, se gândi Hari; pentru mulţi dintre copiii inteligenţi pe care-i cunoscuse pe Helicon aceasta era singura modalitate de evadare de pe ogoare. Atât doar că el fusese purtat peste birocraţie şi trimis direct în lumea universitară, atunci când putuse rezolva o simplă defoliere tensorială de ordinul al optulea, la vârsta de zece ani.

Ruellianismul afirma că ”cetăţeanul” era clasa socială cea mai importantă. Teoretic până şi împăratul îşi împărţea

suveranitatea cu oamenii obişnuiţi.

Însă la o serată ca aceasta, grupul galactic cel mai numeros era reprezentat în principal de servitorii care aduceau mâncarea şi băutura în sală, mai invizibili chiar decât birocraţii morocănoşi. Majoritatea populaţiei trantoriene, muncitorii, mecanicii şi vânzătorii – locuitorii celor 800 de Sectoare – nu aveau ce căuta la un asemenea eveniment. Ei se găseau în afara rangurilor ruelliane.

Cât despre Arte, ultima clasă socială nu era deloc invizibilă. Muzicanţii şi jonglerii se plimbau printre invitaţi; formau clasa cea mai puţin numeroasă, dar cea mai spectaculoasă.

În mod deosebit ieşea în relief un sculptor aerian, pe care Dors i-l arătă în partea opusă a sălii imense. Hari auzise despre această nouă formă de artă; statuile erau din fum colorat, pe care artistul îl exală în pufăituri rapide. Forme stranii şi complexe aidoma unor spectre pluteau printre oaspeţii derutaţi. Unele îi ironizau în mod evident pe nobilii de la curte, fiind caricaturi distorsionate ale veşmintelor şi atitudinilor lor ostentative.

Lui Hari, sculpturile de fum i se păreau fascinante... până ce se destrămau în fuioare, fără substanţă sau previzibilitate.

— Este ultima modă, auzi remarca unui spectator. Am auzit că artistul a venit direct de pe Sark!

— Planeta Renaşterii? Se interesă altul, căscând ochii de mirare. Nu-i cam îndrăzneţ? Cine l-a invitat?

— Se zice că însuşi împăratul.

Hari se încruntă. Sark, de unde proveneau simulacrele de personalitate...

— Planeta Renaşterii, murmură el iritat, ştiind acum ce nu-i plăcuse la formele din fum – natura lor efemeră, destinul destrămării în haos.

Pe când privea, sculptorul aerian suflă un tablou satiric. Primul personaj se formă din fum purpuriu şi Hari nu-l recunoscu până ce Dors nu-i trase un cot şi chicoti:

— Tu eşti!

Matematicianul închise strâns gura care-i rămăsese căscată, neştiind cum să se comporte într-o asemenea situaţie. Al doilea nor de fuioare albastre formă imaginea clară a lui Lamurk, cu sprâncenele strânse de furie. Siluetele ceţoase pluteau, confruntându-se – Hari surâzând, Lamurk încruntându-se.

Iar Lamurk era cel caricaturizat, cu ochi bulbucaţi şi buze răsfrânte.

— Este momentul pentru o ieşire elegantă, şopti şefa de protocol şi Hari fu de-a dreptul încântat.

Când ajunseră acasă, era sigur că în ştimul pe care-l primise existase un aditiv suplimentar, ceva care-i dăduse frâu liber gurii. Cu siguranţă, schimbul de replici cu Lamurk nu aparţinuse acelui Seldon gânditor, care vorbea cu reţinere. Trebuia să aibă grijă în această privinţă.

Dors se mulţumi să clatine din cap.

— Ba ai fost chiar tu. Mai exact o parte a ta care nu iese prea des în prim-plan.

6

— Petrecerile ar trebui să-i binedispună pe oameni, comentă Yugo împingând o ceaşcă de kaff peste tăblia de mahon lustruit a biroului lui Hari.

— Nu şi aceea.

— Cu atâta lux. Oameni puternici, femei faimoase şi spirite elevate, cred că n-aş fi închis un ochi toată noaptea.

— Asta mă şi deprimă, când privesc retrospectiv. Atâta putere, totuşi nimeni dintre cei de acolo nu părea preocupat de declinul nostru!

— Nu există un vechi proverb care spune…?

— „Ţara arde şi baba se piaptănă.” Dors îl ştie, bineînţeles. Zice că provine din perioada pre-Imperiu.

Yugo începu să se plimbe agitat prin încăpere.

— Aşadar sunt indiferenţi?

— Pentru ei, Imperiul nu-i decât un decor pentru jocurile lor de putere.

Deja planete, Zone şi arcuri întregi din braţele spirale ale Imperiului decăzuseră în mizerie. Din alt punct de vedere, mai ameninţătoare era permanenta alunecare în vulgaritate a divertismentelor. Mass-media excela în această privinţă. Noile stiluri ”renascentiste” de pe planete ca Sark deveniseră foarte populare.

Pentru Hari, atuurile Imperiului erau reţinerea, subtilitatea şi discreţia manierelor, fineţea şi farmecul, inteligenţa, talentul, ba chiar şi splendoarea. Helicon fusese rurală şi primitivă, dar cunoştea diferenţa dintre mătase şi porci.

— Ce zic politicienii?

Yugo se aşeză pe jumătate pe birou, evitând funcţiile de comandă implantate sub luciul lemnului. Ceaşca de kaff pe care o adusese fusese un pretext ca să afle mici bârfe despre protipendadă. Matematicianul surâse în barbă; indiferent cât ar fi contestat ierarhia, oamenii erau *fascinaţi* de unele aspecte ale ei.

— Speră că unele mişcări de „renaştere morală” – de pildă ruellianismul revizuit – vor prelua conducerea. Cineva spunea că „vor reface coloana vertebrală a Zonelor”.

— Hmm... Crezi că aşa va fi?

— Nu pentru multă vreme.

Ideologia era un liant nesigur. Nici chiar fervoarea religioasă nu putea menţine prea mult timp laolaltă un imperiu. Oricare dintre forţe putea determina formarea unui imperiu, dar ele nu puteau salva întregul de fluxurile mai mari şi permanente – în principal de natură economică.

— Ce-i cu războiul din Zona Orion?

— Nimeni nu l-a amintit.

— Crezi că am integrat războiul corect în ecuaţii?

Yugo reuşea întotdeauna să pună degetul exact pe ceea ce-l nelinişte pe Hari.

— Nu. Războiul a fost un element supraestimat în istorie.

Cu siguranţă, războiul căpăta adesea poziţia centrală; nimeni nu mai continua să citească un poem superb, când în preajmă izbucnea o bătaie cu pumnii goi. Pe de altă parte, nici bătăile nu durau veşnic, în plus, ele zguduiau serios coatele celor care încercau să-şi câştige existenţa. Atât pentru ingineri cât şi pentru negustori, războiul nu reprezenta un câştig. Atunci de ce continuau să izbucnească războaie, în ciuda forţei economice cu care li se opunea Imperiul?

— Războaiele sunt simple, dar noi scăpăm din vedere ceva esenţial... o *simt*!

— Ne-am fundamentat matricele pe datele istorice procurate de Dors, rosti Yugo bătând puţin în retragere. Sunt lucruri foarte solide.

— Nu mă îndoiesc. Totuşi...

— Deţinem peste 12.000 de ani de evenimente istorice autentice. Pe baza lor am construit modelul.

— Am senzaţia că scăpăm din vedere ceva care nu-i subtil.

Majoritatea colapsurilor nu se datorau unor cauze incomprehensibile. În epoca de început a consolidării Imperiului, suveranităţile locale minore înfloreau, apoi mureau. În istoriile lor existau teme recurente.

În repetate rânduri, domenii ce cuprindeau multe stele s-au năruit sub povara taxelor excesive. Uneori taxele cu pricina erau folosite pentru plata armatelor de mercenari ce le apărau de vecini, sau care menţineau pur şi simplu ordinea internă împotriva disipării cauzate de forţe centrifugale. Indiferent care ar fi fost motivul evident al taxelor, în scurt timp metropolele rămâneau pustii, deoarece populaţia fugea din faţa agenţilor de încasare a impozitelor, căutând ”pacea rurală”.

De ce însă o făceau în mod spontan?

— Oamenii! sări Hari în picioare. Pe ei îi scăpăm din vedere!

— Poftim?! Ai dovedit chiar tu – mai ţii minte Teorema Reducţionistă? – că individualităţile nu contează.

— Aşa este, dar oamenii contează! Ecuaţiile noastre combinate îi descriu pe oameni ca un ansamblu, dar noi nu cunoaştem motivaţiile critice.

— Sunt ascunse în date.

— Poate că nu... Ce s-ar întâmpla dacă am fi arahnide, nu primate? Psihoistoria ar arăta la fel?

Yugo se încruntă.

— Dacă datele ar fi aceleaşi...

— Datele referitoare la comerţ, războaie şi populaţie? N-ar conta dacă am număra păianjeni, în loc să numărăm oameni?

Tânărul clătină din cap şi se înnegură la faţă, nedorind să accepte o ipoteză care putea distruge ani de muncă.

— Trebuie să fie pe acolo.

— Faptul că tu ai venit aici ca să afli detalii despre ce fac bogaţii şi celebrii la petrecerile lor – unde se regăseşte asta în ecuaţii?

— Aşa ceva, se strâmbă Yugo de-a dreptul iritat, nu contează.

— Cine afirmă asta?

— Păi, istoria...

— De acord, istoria este scrisă de învingători. Dar cum îi conving marii generali pe oameni să mărşăluiască prin noroaie îngheţate? Când nu vor mărşălui aceştia?

— Nimeni n-o ştie.

— Noi trebuie s-o ştim. Mai precis, ecuaţiile trebuie s-o ştie.

— Cum?

— Habar n-am.

— Să ne adresăm istoricilor?

Hari pufni în râs. Împărtăşea dispreţul lui Dors vizavi de majoritatea celor care aveau profesia ei. Actuala tendinţă din studierea trecutului se concentra asupra gusturilor, nu a datelor.

Cândva Hari crezuse că istoria nu însemna decât răscolirea prin ciberfişiere mucegăite. Prin urmare, dacă Dors i-ar fi arătat cum să dea de urma datelor – fie ele codificate în cilindri străvechi de ferită, în blocuri de polimeri sau în filamente – ar fi avut o bază fermă pentru matematică. Oare Dors şi ceilalţi istorici nu adăugau pur şi simplu alte cărămizi de cunoaştere la un monument care creştea întruna?

Tendinţa actuală era însă plasarea trecutului într-o nuanţă preferată. Facţiunile se războiau în privinţa antichităţii; istoria ”lor” se *opunea* istoriei „noastre”. Înfloreau curente periferice. Cei din „spirala-centrică” susţineau că forţele istorice se răspândeau în lungul braţelor spirale, în timp ce „butucul-focar” afirma că adevăratul agent intermediar al cauzelor, tendinţelor, mişcărilor, evoluţiilor era Centrul Galactic. Tehnocraţii se luau la harţă cu Naturalii, care considerau că schimbarea era cauzată de calităţile înnăscute ale oamenilor.

Printre nenumărate evenimente şi note de subsol, specialiştii apreciau că politica prezentului se reflectă în trecut. Pe măsură ce prezentul se fractura şi transfigura, părea că în afara istoriei înseşi nu mai există alt punct de referinţă; era într-adevăr o platformă nesigură, mai ales când îţi dădeai seama cât de multe goluri misterioase existau în arhive. Toate astea i se părea lui Hari că urmau mai degrabă moda, nefiind o temelie. Nu exista un trecut incontestabil.

Ceea ce limită forţele centrifugale ale relativismului – lasă-mă să-mi păstrez punctul meu de vedere şi ţi-l poţi păstra şi tu pe al tău! – era o sferă de acorduri globale. În general, majoritatea oamenilor considera că, per ansamblu, Imperiul constituia ceva bun; lunga perioadă de stază fusese o epocă de aur, deoarece schimbarea este plătită întotdeauna de cineva, iar mai presus de luptă pentru putere, mai presus de facţiunile care-şi aruncau în faţă istorii de familie, era important să înţelegi unde ajunsese şi

ce făcuse omenirea.

Aici însă consonanţa înceta. Prea puţini păreau preocupaţi de direcţia în care se îndrepta omenirea, sau chiar Imperiul. Hari ajunsese să suspecteze că subiectul era ignorat în favoarea istoriei-tale-opusă-istoriei-mele, pentru că majoritatea istoricilor detestau în mod inconştient viitorul. În adâncul sufletului, ei simţeau declinul şi ştiau că dincolo de orizont nu se întindea o altă schimbare-urmată-de-stază, ci colapsul.

— Aşadar, ce să facem?

Hari îşi dădu seama că Yugo repeta întrebarea. Se smulse din reverie.

— Nu... nu ştiu.

— Adăugăm alt termen pentru instinctele primare?

— Oamenii nu acţionează exclusiv pe baza instinctelor, clătină din cap Hari. Totuşi se comportă ca oameni... ca primate, cred.

— Atunci... să explorăm direcţia asta?

Matematicianul ridică braţele exasperat.

— Îţi mărturisesc: *simt* că linia aceasta logică duce undeva... dar nu-i pot zări capătul.

Yugo încuviinţă şi zâmbi larg.

— Va apărea când s-a copt îndeajuns.

— Mulţumesc. Ştiu că nu sunt cel mai bun dintre colaboratori. Sunt prea schimbător.

— Nu contează! Uneori trebuie să gândeşti cu glas tare, asta-i tot.

— Uneori nu sunt nici măcar sigur că gândesc.

— Mai bine să-ţi arăt ultimele noutăţi.

Lui Yugo îi plăcea să se laude cu invenţiile lui şi Hari se lăsă pe spate în fotoliu, în timp ce tânărul accesă echipamentul holo al încăperii şi configuraţiile apărură în aer. Ecuaţiile pluteau stivuite tridimensional, cu fiecare termen colorat conform codurilor oficiale.

Ce multe erau! Îi aminteau lui Hari de păsări adunate în stoluri mari.

În esenţă psihoistoria era un set vast de ecuaţii angrenate reciproc, urmând variabilele istoriei. Era imposibil să schimbi una fără să le afectezi şi pe celelalte. Modificai populaţia şi se transforma comerţul, laolaltă cu genurile de divertisment, convenţiile sexuale şi o sută de alţi factori.

Neîndoios, unii factori nu prezentau importanţă, dar care anume? Istoria era un puţ fără fund de informaţii lipsite de sens, în absenţa unei modalităţi de filtrare a cascadei de detalii specifice. Aceasta era prima sarcină esenţială a oricărei teorii asupra istoriei: să descopere variabilele esenţiale.

— Vitezele post-selecţie... poftim! rosti Yugo, iar calculatorul suspendă în aer grafice tridimensionale, elegant aranjate. Indicii economici, variabilele familiale, totul!

— Ce epoci?

— Mileniile III-VII, E.G.

Suprafeţele multidimensionale care reprezentau variabilele economice semănau cu nişte sticle torsionate, umplute cu – atunci când Yugo activă variabila temporală – fluide vâscoase. Lichide galbene, chihlimbarii şi roşii se roteau şi se întrepătrundeau reciproc într-un balet lent şi graţios. Hari era de fiecare dată uluit de felul în care frumuseţea rezulta din matematică în modurile cele mai improbabile. Yugo reprezentase cantităţi economice esoterice, totuşi, în derularea greoaie a secolelor, ele alcătuiau arabescuri delicate.

— Un acord surprinzător de bun, încuviinţă Hari. (Suprafeţele galbene de date istorice se contopeau perfect cu celelalte culori, fluidele găsind niveluri curbe.) Acoperă patru milenii?! Fără infinităţi?

— Noua schemă de renormalizare le-a anulat.

— Excelent! Datele provenite de la mijlocul Erei Galactice sunt cele mai solide, nu?

— Da. Politicienii au început să-şi bage coadă după

mileniul al VII-lea. Dors mă ajută să filtrez gunoaiele.

Hari admiră contopirea delicată de culori, vinuri străvechi în sticle transfinite.

Vitezele psihoistorice se conectau puternic laolaltă. Istoria nu era câtuşi de puţin un edificiu robust de oţel, traversând rigid timpul, ci semăna mai degrabă cu un pod de frânghii, scârţâind şi flexându-se la fiecare pas. Această „puternică dinamică de cuplare” ducea la rezonanţe în ecuaţii, la fluctuaţii haotice, ba chiar şi la infinităţi. În realitate nimic nu era infinit, aşa că ecuaţiile trebuia să fie fixe. Hari şi Yugo petrecuseră mulţi ani eliminând infinităţile dezagreabile. Poate că ţinta lor începea să fie vizibilă.

— Cum sunt rezultatele, dacă pur şi simplu extinzi ecuaţiile dincolo de mileniul al VII-lea? Se interesă Hari.

— Abaterile se acumulează, recunoscu tânărul.

Buclele de feedback nu constituiau o noutate. Hari cunoştea teorema generală, care era realmente antică: Dacă toate variabilele unui sistem sunt strâns interconectate şi poţi modifica una dintre ele, cu precizie şi pe scară mare, atunci le poţi controla, indirect, pe toate. Sistemul putea fi călăuzit către un final anume, prin numeroasele lui bucle interne de feedback. În mod spontan, sistemul îşi poruncea sieşi… şi executa ordinele.

Desigur, istoria nu ascultă pe nimeni, dar pentru epoci precum cea dintre mileniile IV şi VII, ecuaţiile reuşeau cumva să descrie evenimentele. Psihoistoria *putea* ”post-dicta” istoria.

În sistemele cu adevărat complexe, modul în care apăreau reglajele se găsea dincolo de orizontul complexităţii umane, dincolo de cunoaştere şi, cel mai important, nu merita să fie cunoscut.

Dar dacă sistemul se deregla, cineva trebuia să-i cerceteze măruntaiele şi să descopere vina.

— Ai vreo idee? Vreun indiciu?

Yugo ridică din umeri.

— Fii atent!

Fluidele suiră pe pereţii sticlelor. Se iviră alte volume deformate, conţinând fluide-de-date în culori vii. Hari privi cum fluxul şi refluxul parcurseră spaţiul variabil de culoare portocaliu-încins, determinând valuri de răspuns în straturile purpurii adiacente, în scurt timp, întreaga hologramă arăta turbulenţe ce clocoteau furios.

— Aşadar ecuaţiile dau greş, observă Hari.

— Da, şi la fel se întâmplă la scară temporală mare. Ciclurile lungi durează în jur de 125 de ani, însă eliminarea evenimentelor cu durată mai mică de 80 de ani oferă o configuraţie stabilă. Fii atent...

Hari privi turbulenţa sporind ca un uragan ce răscolea un ocean multicolor.

— Asta, continuă Yugo, îndepărtează dispersia cauzată de „stilurile generaţionale”, cum le numeşte Dors. Pot lua Zonele care sporesc în mod premeditat durata vieţii omeneşti. Extrapolez ecuaţiile în timp – perfect! – dar apoi rămân fără date. De ce? Mai forez prin istorie şi se dovedeşte că societăţile acelea n-au durat prea mult.

Hari clătină din cap.

— Eşti sigur? Aş fi crezut că o creştere a mediei de vârstă aduce cu ea înţelepciune...

— Nici vorbă! Am cercetat mai profund şi am constatat că atunci când durata vieţii egalează durata ciclului social, de obicei cam 110 Ani Standard, apar instabilităţi. Planete întregi au avut parte de războaie, depresiuni şi maladii sociale generale.

— Efectul ăsta, se încruntă matematicianul, este cunoscut?

— Nu cred.

— De aceea oamenii au ajuns la o barieră, căutând să-şi mărească longevitatea? Societatea se destramă, punând capăt progresului?

— Da.

Yugo avea în colţul gurii un surâs despre care Hari ştia că dovedea mândria pentru ceea ce făcuse.

— Neregularităţi crescătoare, care se acumulează şi duc la... haos.

Aceea era problemă acută pe care n-o stăpâniseră.

— La naiba!

Hari detesta din adâncul sufletului imprevizibilul.

Tânărul îi zâmbi strâmb.

— În privinţa asta, şefu', n-am noutăţi.

— Nu-ţi face griji, rosti voios Hari, deşi nu se simţea deloc aşa. Ai reuşit un progres important. Nu uita: „Imperiul n-a fost clădit într-o zi."

— Ştiu, dar se pare că se destramă al naibii de repede.

Cei doi menţionau rareori motivaţia adevărată a psihoistoriei – neliniştea atotpătrunzătoare legată de faptul că Imperiul decădea din cauze necunoscute. Existau o mulţime de teorii, totuşi nici una nu avea puteri de predicţie. Hari spera să rezolve aspectul acesta, dar înainta frustrant de încet.

Yugo îl privea necăjit. Hari se sculă, ocoli biroul mare şi-l bătu prietenos pe spate.

— Capul sus! Publică rezultatul ăsta.

— Pot s-o fac? N-ar trebui să atragem atenţia asupra psihoistoriei.

— Grupează datele şi după aceea trimite-le unei publicaţii destinate istoriei analitice. Roag-o pe Dors să-ţi recomande una.

Yugo se lumină la faţă.

— O să scriu articolul şi o să ţi-l arăt...

— Nu, eu n-am ce căuta aici. Este lucrarea ta.

— Dar tu mi-ai arătat cum să stabilesc analiza, unde să...

— Este lucrarea ta. Public-o!

— Bine...

Hari nu menţionă faptul că orice ar fi fost publicat acum sub numele lui ar fi atras imediat atenţia. Unii savanţi ar fi putut intui teoria imens mai vastă, pitită îndărătul acelui simplu efect de rezonanţă a duratei vieţii. Era preferabil să rămână în umbră.

După plecarea lui Yugo, rămase o vreme privind furtunile ce bântuiau fluidele-de-date, continuând să avanseze temporal deasupra biroului. După aceea întoarse ochii spre unul dintre citatele lui favorite, asupra căruia îi atrăsese atenţia Dors, care i-l dăruise gravat pe o plăcuţă elegantă de ceramică:

„O forţă minimă aplicată la un moment de răscruce în pivotul istoriei deschide calea spre o ţintă îndepărtată. Urmăreşte doar obiectivele imediate care slujesc perspectivelor celor mai îndepărtate.”

— Al IX-lea Oracol al împăratului Kamble, Versetul 17.

— Dar dacă nu-ţi poţi permite perspective îndepărtate? Murmură el, apoi se întoarse la treabă.

7

În ziua următoare, primi o lecţie despre realităţile politicii imperiale.

— Nu ştiai că te urmăreau echipamente 3D? întrebă Yugo.

În biroul său, Hari privea rederularea conversaţiei cu Lamurk. Se refugiase în Universitate, după ce Specialii imperiali începuseră să aibă probleme cu ţinerea reporterilor la distanţă de apartamentul său. Solicitaseră întăriri, atunci când descoperiseră la trei niveluri mai sus o echipă care căuta să introducă un înregistrator acustic. Hari şi Dors, însoţiţi de o escortă, plecaseră printr-un ascensor gravitic de întreţinere.

— Nu, nu ştiam. Se întâmplau multe...

Îşi aminti de bodyguarzii lui oprind pe cineva, controlându-l şi lăsându-l să treacă. Camera 3D şi microfonul direcţional erau atât de mici, încât un reporter le putea purta sub hainele obişnuite. Asasinii foloseau acelaşi mijloc de ascundere a armelor, dar gărzile de corp ştiau să-i deosebească de reprezentanţii mass-media.

— Dacă vrei să le faci faţă, îi oferi Yugo un sfat dahlit, trebuie să fii cu ochii pe ei.

— Îţi apreciez grija, mormăi sec Hari.

Dors îşi ciocăni buza inferioară cu vârful degetului.

— Mie mi se pare c-ai ieşit destul de bine.

— Nu intenţionam să par ca şi cum aş fi atacat în mod deliberat un lider al majorităţii din Consiliul Superior, replică iritat Hari.

— Dar exact asta *ai făcut*, chicoti Yugo.

— Aşa-i, însă în clipa respectivă părea o discuţie... politicoasă, încheie el jalnic.

Editat pentru 3D, era un ping-pong verbal rapid, cu lame de brici în locul mingilor.

— L-ai învins la fiecare schimb, observă Dors.

— Nici măcar nu pot spune că individul îmi displace! A făcut lucruri bune pentru Imperiu. Tăcu şi căzu pe gânduri. A fost... amuzant.

— Poate că deţii într-adevăr un talent pentru asta, spuse Dors.

— Aş prefera să nu-l deţin.

— Nu cred că ai de ales, interveni Yugo. Devii faimos.

— Faima este acumularea de înţelegeri greşite în jurul unui nume binecunoscut, preciză ea.

— Bine spus, zâmbi Hari.

— Este o axiomă atribuită lui Eldonian cel Bătrân, împăratul cel mai longeviv. Singurul din spiţa lui care a murit de bătrâneţe.

— Are perfectă dreptate, zise Yugo. Trebuie să te aştepţi la unele zvonuri, bârfe, erori...

Hari scutură furios din cap.

— Nu! Uite ce-i, nu ne putem lăsa distraşi de problema asta irelevantă. Mai bine spune-mi care-i situaţia constelaţiilor ilegale de personalitate, pe care le-ai „obţinut”?

— Au ajuns la mine.

— Le-ai tradus? Vor rula?

— Da, însă au nevoie de multă memorie şi de volum pentru rulare. Am reglat câteva, dar necesită o reţea de procesare paralelă mai mare decât le pot oferi.

— Mie nu-mi place chestia asta, se încruntă Dors. Astea nu sunt simple constelaţii, ci *simuri*.

— Nu sunt decât nişte cercetări, preciza Hari, nu încercăm să producem o superrasă.

Ea se sculă şi începu să se plimbe energic prin odaie.

— Cel mai vechi tabu este împotriva simurilor. Până şi constelaţiile de personalitate ascultă de legi rigide!

— Aşa-i, o ştim din antichitate. Totuşi...

— O ştim din *preistorie*. (Nările i se dilataseră de enervare.) Prohibiţiile sunt atât de vechi încât nu mai există date despre felul în care au început – neîndoios, din pricina unor experimente dezastruoase desfăşurate cu mult înaintea Epocii Umbrelor.

— Ce-i asta? întrebă Yugo.

— Perioadă lungă – nu ştim exact cât a durat, deşi cu siguranţă câteva milenii – dinainte ca Imperiul să devină coerent.

— Vrei să spui că datează de pe Pământ? Păru sceptic Yugo.

— Pământul este mai degrabă o legendă decât o realitate. Răspunsul este însă „da”, tabuul poate data din perioada aceea.

— Sunt simuri limitate în mod inevitabil, preciză Yugo, care nu cunosc absolut nimic despre epoca noastră. Unul este un fanatic religios, aparţinând unei credinţe de care n-am auzit niciodată, iar celălalt un scriitor insolent. Nu constituie un pericol pentru nimeni, decât poate pentru ele însele.

Dors îl privi suspicios.

— Dacă sunt atât de mărginite, la ce sunt utile?

— Cu ele putem calibra indicii psihoistorici. Am modelat ecuaţii care depind de percepţiile umane fundamentale. Dacă deţinem o minte antică, fie şi simulată, putem calibra

constantele lipsă din ecuaţiile vitezei.

— Nu mă pricep la matematică, pufni a îndoială Dors, dar ştiu că simurile sunt periculoase.

— Nimeni căruia îi merge mintea nu mai crede asta, zise Yugo. Dintotdeauna matematicienii au rulat pseudo-simuri. Tik-tokii...

— Acelea erau personalităţi incomplete, nu? întrebă sever Dors.

— Da, sigur, însă...

— Putem să intrăm într-un bucluc foarte serios, dacă simurile astea sunt mai bune şi mai flexibile.

Yugo flutură din mâinile mari, ignorându-i remarca, şi surâse leneş.

— Nu te-ngrijora. Le am sub control. Oricum am găsit deja o modalitate să rezolv problema noastră de a obţine suficient volum de rulare şi timp de acces... *plus* că am şi o justificare.

— Care anume? Ridică Hari sprâncenele.

— Am un client pentru simuri. Cineva care le va rula, va achita toate cheltuielile şi va plăti pentru privilegiul respectiv. Doreşte să le folosească în scopuri comerciale.

— Cine? întrebară simultan Hari şi Dors.

— „Artifice Associates”, declară triumfător Yugo.

Hari privi inexpresiv. Dors tăcu câteva clipe, parcă în căutarea unei amintiri îndepărtate, apoi spuse:

— O firmă care se ocupă de arhitectura sistemelor de calculatoare.

— Exact, una dintre cele mai bune. Are o piaţă pentru simurile vechi folosite în scopuri de divertisment.

— N-am auzit de ei, făcu Hari.

— Nu eşti deloc la zi, clătină Yugo din cap.

— Nici nu-ncerc să fiu la zi. Încerc să fiu cu un pas înainte.

— Mie nu-mi place să folosim un intermediar extern, zise Dors. Şi ce este cu „plata” aceea?

Tânărul surâse încântat.

— Plătesc drepturile de licenţă. Am negociat totul.

— Avem vreun control asupra felului în care utilizează simurile?

— N-avem nevoie de aşa ceva. Presupun că le vor folosi în industria divertismentului. Cât de mult poţi exploata un sim pe care probabil că nu-l înţelege nimeni?

— Nu-mi place... Pe lângă aspectele comerciale, este riscant să resuscitezi un sim vechi. Oprobriul public...

— Hei, cu asta s-a terminat de mult! Oamenii nu privesc în felul ăsta tik-tokii, care devin destul de inteligenţi.

Tik-tokii erau maşini având capacitate mintală redusă, menţinute riguros sub un anumit plafon de inteligenţă de Legile Codificării din antichitate. Dintotdeauna, Hari suspectase că legile respective erau opera roboţilor adevăraţi, antici, astfel încât tărâmul inteligenţei artificiale să nu producă tipuri mai specializate şi imprevizibile.

Adevăraţii roboţi, de pildă R. Daneel Olivaw, rămâneau distanţi, detaşaţi şi cu planuri cu bătaie lungă. Dar în acumularea de nelinişti din întregul Imperiu, protocoalele cibernetice tradiţionale se dezintegrau. Că totul, de altfel.

— Eu mă opun, se ridică Dors. Trebuie să oprim asta imediat.

Yugo se ridică şi el, surprins.

— Tu m-ai ajutat să găsesc simurile. Acum tot tu...

— N-am intenţionat să se ajungă aici.

Dors era încordată.

Hari fu surprins de intensitatea ei. Se părea că există şi o altă miză, dar care anume? Vorbi cu blândeţe:

— Nu văd nici un motiv pentru care să nu obţinem un profit din direcţiile secundare ale cercetărilor noastre. În plus, avem într-adevăr nevoie de creşterea capacităţii de calcul.

Dors deschise gura furioasă, apoi o închise fără un cuvânt. Matematicianul se întrebă de ce se opunea în asemenea măsură.

— De obicei, nu-ţi pasă câtuşi de puţin de convenţiile

sociale.

— De obicei, replică ea sarcastic, nu eşti candidat la funcţia de prim-ministru.

— Nu voi îngădui ca astfel de consideraţii să ne abată cercetările, rosti el apăsat. Este clar?

Ea încuviinţă în tăcere. Brusc, Hari se simţi ca un tiran dictatorial. Ca întotdeauna, exista un conflict potenţial între a fi tovarăşi de muncă şi iubiţi. De obicei, ocoleau asemenea probleme. De ce era aşa de intransigentă?

Mai analizară câteva probleme legate de psihoistorie, apoi Dors îi aminti de următoarea lui întâlnire.

— Este o colegă din Departamentul de Istorie şi am rugat-o să cerceteze configuraţiile din tendinţele trantoriene în ultimele zece milenii.

— Ah, bun, mulţumesc. Pofteşte-o, te rog.

Sylvin Thoranax era o femeie deosebit de frumoasă, care aduse cu ea o cutie cu piramide vechi de date.

— Le-am găsit într-o bibliotecă, tocmai de cealaltă parte a planetei, explică ea.

Hari ridică o piramidă.

— N-am mai văzut aşa ceva. E plină de praf?

— Unele n-au nici măcar index de clasificare. Am decodat câteva şi sunt bune. Pot fi citite cu o matrice translatoare.

— Hmm... (Lui Hari îi plăcea senzaţia de mucegăială a tehnologiei vechi din epocile mai simple.) Le putem citi direct?

Ea încuviinţă.

— Ştiu cum funcţionează Ecuaţiile Seldon reduse. Ar trebui să puteţi face o comparaţie matematică şi să găsiţi coeficienţii de care aveţi nevoie.

— Nu sunt ecuaţiile mele, se strâmbă bărbatul, ei reprezintă rezultatul unor cercetări întreprinse de...

— Haideţi, domnule profesor, toată lumea ştie că dumneavoastră aţi conceput procedurile şi tehnică de abordare.

Hari mai mormăi puţin, pentru că se simţea iritat, însă

Thoranax continuă să explice cum puteau fi utilizate piramidele şi Yugo i se alătură, entuziast, aşa că matematicianul nu mai insistă. Dors pleacă împreună cu tânărul, iar Hari intră în obişnuita lui rutină universitară.

Programul zilei sale era afişat în holo:

Anunţă vorbitorii pentru simpozion; îndulceşte invitaţia pentru cei neinteresaţi.

Redactează propunerile pentru Bursa Imperială.

Citeşte tezele studenţilor *după* ce au fost verificate şi acceptate de programul Logic.

Acestea îi consumară partea cea mai mare a zilei. Abia atunci când rectorul intră în cabinetul lui, îşi aminti că-i promisese că va ţine un discurs. Rectorul avea un surâs ironic, rapid, buze răsfrânte şi privire rezervată – aspectul unui savant.

— Roba? întrebă el apăsat şi direct.

Hari bâjbâi prin dulap, scoase robă largă cu mâneci bufante şi se schimbă în odăiţa vecină. Când părăsiră în grabă biroul, secretarul îi întinse videocubul multifuncţional personal. Însoţit de rector, traversă piaţeta principală, cu Specialii dispuşi înaintea şi în urma lor, într-o formaţie cât mai puţin bătătoare la ochi. O mulţime de bărbaţi şi femei bine îmbrăcaţi îndreptară camere 3D spre ei, unul panoramând de sus în jos pentru a obţine efectul complet al benzilor spiralate galben-albastre caracteristice pentru Streeling.

— Aţi mai discutat cu Lamurk?

— Ce-i cu dahliţii?

— Vă place noul primar al Sectorului? Contează că-i trisexualist?

— Ce-i cu noile rapoarte privind sănătatea? N-ar trebui ca împăratul să stabilească exerciţii obligatorii pentru Trantor?

— Ignoră-i, zise Hari.

Rectorul surâse şi flutură mâna spre camere.

— Îşi fac şi ei meseria.

— Ce-i cu „exerciţiile obligatorii”?

— Un studiu a descoperit că electrostimularea în timpul somnului nu dezvoltă muşchii la fel de bine ca exerciţiile de modă veche.

— Nimic surprinzător.

El însuşi lucrase pe ogoare când era copil şi nu-i plăcuse niciodată ideea de a-şi dezvolta forţa în timp ce dormea.

Un grup de reporteri se apropie mai mult, strigând întrebări:

— Ce crede împăratul despre ceea ce i-aţi spus lui Lamurk?

— Este adevărat că soţia nu vrea să fiţi prim-ministru?

— Ce-i cu Demerzel? Unde a dispărut?

— Ce-i cu disputele Zonale? Imperiul poate face compromisuri?

O reporteră ajunse aproape până lângă el.

— Cum exersaţi?

— Îmi exersez răbdarea, replică sarcastic Hari, dar glumă lui trecu neînţeleasă de femeia care-l privi inexpresiv.

Când intrară în Sala Mare, Hari îşi aminti să scoată videocubul şi să-l dea organizatorilor. Întotdeauna câteva 3D-uri uşurau derularea unui discurs.

— Multă lume, remarcă el spre rector după ce luară loc în loja vorbitorilor, deasupra scaunelor din sală.

— Participarea este obligatorie. Sunt prezenţi membri ai tuturor claselor. (Rectorul se aplecă deasupra balustradei şi zâmbi radios.) Am vrut să fiu sigur că arătăm bine pentru reporterii de afară.

Hari făcu o grimasă.

— Cum se verifică participarea?

— Fiecare are un scaun codificat. După ce se aşază, sunt număraţi, cu condiţia ca ID-ul personal să corespundă cu indexul scaunului.

— O mulţime de complicaţii, doar ca să-i faci să participe.

— Trebuie să participe! Este pentru binele lor. Şi al nostru.

— Sunt adulţi, altfel de ce le-am îngădui să studieze

subiecte avansate? Pot decide singuri ce-i bine pentru ei.

Buzele rectorului se strânseră când se ridică pentru a rosti cuvântul introductiv. Când veni rândul lui Hari, el spuse:

— Acum, după ce aţi fost oficial număraţi, vă mulţumesc pentru Invitaţie şi vă anunţ că aici se încheie intervenţia mea oficială.

Murmure de surprindere. Hari îşi plimbă privirea peste sală şi aşteptă să se facă tăcere. După aceea adăugă:

— Detest să mă adresez cuiva care n-are alternativă la a asculta. Voi lua loc şi oricine doreşte să plece poate s-o facă.

Se aşeză. Sala aproape că vuia. Câteva persoane se ridicară să plece şi celelalte le huiduiră. Când matematicianul se sculă ca să vorbească din nou, îl ovaţionară.

Niciodată nu ţinuse un discurs în faţa unui public care să fie alături de el în asemenea măsură. Profită la maximum, oferind o pledoarie emoţionantă despre viitorul... matematicii. Nu se referi la Imperiul efemer, ci la matematica minunată şi veşnică.

8

Femeia de la Ministerul Culturilor Conlocuitoare îl privi superior şi spuse:

— Bineînţeles că *trebuie* ca grupul *dumneavoastră* să contribuie.

Hari clătină din cap uluit.

— O... o senzo?

Ea îşi aranjă costumul oficial, foindu-se în fotoliul rezervat vizitatorilor.

— Acesta este un program avansat. Toţi matematicienii sunt obligaţi să prezinte contrapartidă pentru sponsorizare.

— Dar noi suntem complet lipsiţi de orice calificare în

domeniul componistic!

— Vă înţeleg ezitarea, dar noi, cei din Minister, considerăm că senzo-simfoniile vor fi exact ceea ce trebuia pentru a conferi energie unei... unei forme de artă care înregistrează un progres redus.

— Nu înţeleg.

Femeia etală un surâs rigid, complet neconvingător.

— În concepţia noastră asupra acestui nou tip de senzo-simfonii, artiştii – mai exact, matematicienii – vor transfigura structurile fundamentale ale gândirii, aşa cum sunt edificiile conceptuale euclidiene sau teoria seriilor transfinite. Acestea vor fi traduse apoi de către un sortizor artistic...

— Ce este „sortizorul”?

— Un calculator-filtru, care distribuie şabloanele conceptuale într-un număr vast de căi senzoriale.

— Înţeleg, suspină Hari.

Femeia deţinea putere şi trebuia s-o asculte. Finanţarea psihoistoriei era asigurată, deoarece banii veneau direct din fondurile particulare ale împăratului, dar Departamentul Streeling nu putea ignora Consiliul Sponsorizării Imperiale, ori pe funcţionarii săi. Acesta era sistemul favorurilor reciproce.

Departe de a fi oaze destinse şi meditative în care cercetările să se desfăşoare în linişte, universităţile erau maratonuri intense, competitive, de înaltă presiune. Meritocraţii – oameni de ştiinţă şi universitari deopotrivă – lucrau mult, se confruntau cu probleme de sănătate asociate stresului, cu o rată ridicată a divorţurilor şi în general aveau puţini copii. În căutarea Celei Mai Mici Unităţi Publicabile, îşi ciopârţeau rezultatele cercetărilor în bucăţele, pentru a-şi spori lista de lucrări tipărite.

Ca să obţii o sponsorizare din partea Oficiilor Imperiale, trebuia să execuţi munca de bază: Completarea de Formulare. Hari cunoştea la perfecţiune labirintul ameţitor de întrebări intersectate. Enumeraţi şi analizaţi tipul şi

„textura” resurselor financiare... Estimaţi beneficiile secundare... Descrieţi tipul de echipamente de laborator şi calcul necesare (pot fi modificate corespunzător resursele existente?)... Clarificaţi poziţia filosofică a activităţii propuse...

Piramida puterii însemna că savanţii cei mai experimentaţi munceau cel mai puţin în domeniul lor, ei fiind angajaţi în nesfârşite jocuri de favoruri. Încruntaţi, Cenuşiii aveau grijă ca nici o căsuţă să nu rămână nebifată. Numai aproximativ zece la sută din solicitările de sponsorizări primeau fonduri, dar abia jumătate din suma cerută şi cu o întârziere de doi ani.

Mai rău: deoarece factorul timp era atât de important, se acordau bonusuri pentru obţinerea de rezultate imediate. Pentru ca să te asiguri că o cercetare avea să fie încununată de succes, o efectuai aproape complet înainte de a solicita sponsorizarea. În felul acesta, evitai orice „neclarităţi” din cerere, orice abateri neaşteptate de la direcţia iniţială a cercetării.

Iar toate astea însemnau că cercetarea devenise în majoritate lipsită de surprize. Nimeni nu părea să observe că astfel li se răpea satisfacţia centrală – surescitarea produsă de evenimentele neaşteptate.

— O să... le comunic celor din Departament.

„O să le ordon” ar fi fost mai corect, totuşi era bine să încerci să păstrezi caracterul politicos.

După plecarea femeii, Dors intră imediat în biroul lui Hari, urmată de Yugo.

— Eu n-o să lucrez cu aşa ceva! anunţă ea cu ochi scânteietori.

Hari privi cele două cuburi măricele, care păreau din piatră. Nu puteau fi totuşi atât de grele, deoarece Yugo le ţinea cu destulă uşurinţă, câte unul în fiecare palmă.

— Astea sunt simurile?

— În miezuri de ferită, preciză tânărul mândru. Uitate de lume. pe o planetă numită Sark.

— Cea cu mişcarea Noii Renaşteri?

— Da – a fost o nebunie să tratez cu ei, totuşi le-am obţinut. De abia au sosit. Cea care a aranjat totul, Buta Fyrnix, doreşte să stea de vorbă cu tine.

— Am anunţat că nu vreau să fiu implicat.

— O clauză a negocierii a fost această discuţie directă între voi doi.

Hari clipi alarmat.

— A venit până aici?

— Nu, dar au închiriat o bandă îngustă de transmisii. Ea aşteaptă deja. Am redirecţionat-o şi este suficient să-ţi deschizi canalul de comunicaţii.

Hari încercă senzaţia distinctă că era împins în ceva riscant, cu mult dincolo de limitele obişnuitei sale prudenţe. Timpul de utilizare a benzilor înguste era foarte scump, deoarece sistemul găuri-de-vierme al Imperiului era de mii de ani supraaglomerat. I se părea că utilizarea lui pentru o discuţie directă era de-a dreptul imorală. Dacă femeia aceea plătea pentru timp de aşteptare la scară galactică, numai ca să poată pălăvrăgi cu un matematician...

„Fereşte-mă de entuziaşti”, îşi spuse el în gând şi apoi rosti cu glas tare:

— În regulă.

Buta Fyrnix era o femeie înaltă cu ochi arzători, care zâmbea radios când imaginea ei înflori în cabinet.

— Bună ziua. Domnule profesor! Am fost extrem de încântată că echipa dumneavoastră este interesată de Noua Renaştere.

— Cred că-i interesată de fapt de simurile acelea.

Pentru prima dată, Hari era recunoscător decalajului temporal, de două secunde, al transmisiei. Capătul cel mai mare al unei găuri-de-vierme se găsea la o secundă-lumină de Trantor şi se părea că în cazul lui Sark situaţia era aceeaşi.

— Evident! Am descoperit arhive cu adevărat antice! O să vedeţi că mişcarea noastră progresivă răstoarnă vechile

bariere.

— Sper că cercetarea se va dovedi fructuoasă, comentă neutru Hari.

Cum de-l băgase Yugo în toată aiureala asta?

— Găsim lucruri care vă vor deschide mintea, domnule profesor.

Femeia se întoarse şi arătă spre ceea ce se găsea înapoia ei, o încăpere mare, ticsită cu rackuri străvechi de ceramică pentru depozitare.

— Sperăm să risipim bezna de pe originea pre-imperială, legenda Pământului... şi toate celelalte!

— O să... o să fiu foarte încântat să văd ce va rezulta.

— Trebuie să veniţi şi să vedeţi în mod direct. Un matematician ca dumneavoastră va fi impresionat. Renaşterea noastră este exact genul de întreprindere deschisă spre viitor, de care au nevoie planetele tinere şi viguroase. Promiteţi-ne că ne veţi vizita – oficial, sper!

Se părea că femeia dorea să investească într-un viitor prim-ministru. Abia după alte minute insuportabile, Hari izbuti să scape. Când în cele din urmă imaginea lui Fyrnix se destrămă în aer, îl fulgeră cu privirea pe Yugo.

— Să ştii că am făcut un târg bun, se justifică acesta desfăcând braţele, cu condiţia ca ea să discute direct cu tine, ca să încerce să te convingă.

— Sper că ţi-a făcut o reducere considerabilă, comentă matematicianul ridicându-se.

Lăsă palma, precaut, pe un cub şi constată că era surprinzător de rece. În interiorul lui întunecat putea întrezări labirinturi de reţele şi panglici şerpuitoare de lumină refractată, aidoma unor bulevarde minuscule printr-un oraş scufundat în beznă.

— Evident, încuviinţă Yugo degajat. Am pus nişte dahliţi să... ă-ă-ă, trateze problema.

Hari chicoti.

— Nu cred că mai vreau să aud ceva.

— În calitate de prim-ministru, interveni Dors, nici n-ar

trebui.

— Nu sunt prim-ministru!

— Poţi să fii... în curând. Problema simurilor este prea riscantă, ba chiar ai discutat cu sursa Sark! Eu nu voi lucra cu ele!

— Nu te-a rugat nimeni, murmură Yugo.

Hari pipăi suprafaţa rece şi netedă a unui bloc de ferită, îl cântări în palmă – era destul de uşor – apoi le luă pe amândouă şi le aşeză pe birou.

— Cât de vechi sunt?

— Cei de pe Sark, răspunse tânărul, nu ştiu, dar trebuie să fie cel puţin...

Brusc, Dors intră în acţiune. Smulse cuburile, câte unul în fiecare mână, se întoarse spre peretele cel mai apropiat... şi le izbi cu putere între ele. Zgomotul fu asurzitor. Fragmente de ferită izbiră peretele. Câteva particule ajunseră până la faţa lui Hari.

Dors absorbise explozia. Energia stocată în blocuri irupsese în momentul când reţelele plesniseră.

În tăcerea profundă care urmă, ea rămase nemişcată, cu mâinile acoperite de pulbere sură. Palmele îi sângerau şi pe obrazul stâng avea o tăietură. Îl privi pe Hari în ochi.

— Sunt responsabilă de securitatea ta.

— Interesant mod de a o demonstra, vorbi tărăgănat Yugo.

— A trebuit să te protejez de un potenţial...

— Distrugând un artefact străvechi? Se holbă Hari.

— Am absorbit aproape toată explozia, reducând riscul pentru tine. Consider că această implicare Sark este...

— Ştiu, ştiu, ridică palmele Hari, amintindu-şi.

Cu o seară în urmă, revenise acasă de la discursul său destul de bine receptat, dar o găsise pe Dors morocănoasă şi retrasă. Patul lor fusese de asemenea un câmp de luptă mai degrabă îngheţat, deşi Dors nu vrusese să iasă din starea ei şi să-i spună ce anume o sâcâia. ”Victorie prin retragere”, o denumise cândva Hari. Nu ştiuse însă ce

sentimente profunde încerca ea.

„Căsătoria”, se gândi trist, „este o explorare ce nu se încheie niciodată.”

— Eu decid în privinţa riscurilor, vorbi acum privind sfărâmăturile din cabinet, iar tu îmi vei respecta deciziile, dacă nu este vorba despre un pericol *fizic* evident. Ai înţeles?

— Trebuie să-mi folosesc judecata...

— Nu! Aceste simuri sarkiene ne pot oferi date despre epoci antice, complet necunoscute, iar asta poate afecta psihoistoria.

Se întrebă dacă ea urma vreun ordin al lui Olivaw. De ce erau atât de precauţi roboţii?

— Atunci când pui în pericol în mod evident...

— Te rog să laşi planurile – şi psihoistoria! – în seama mea.

Ea clipi rapid, îşi umezi buzele, deschise gura... şi nu scoase un sunet. În cele din urmă, încuviinţă din cap. Hari suspină.

Apoi secretarul său năvăli înăuntru, urmat de Speciali, şi scena se transformă într-un haos de explicaţii. Matematicianul îl privi direct în ochi pe căpitanul Specialilor şi spuse că miezurile de ferită căzuseră accidental unul peste celălalt, fisurând, se părea, o zonă mai slabă.

Erau, continuă – inventând în timp ce vorbea pe un ton de autoritate profesorală, pe care-l perfecţionase de mult – structuri fragile care foloseau tensiunile pentru a se autostabiliza, înmagazinând cantităţi uriaşe de informaţii microscopice.

Spre uşurarea lui, căpitanul se mulţumi să facă o grimasă, privi în jur spre efectele exploziei şi comentă doar:

— N-ar fi trebuit să accept aici asemenea tehnologii antice.

— Nu este vina dumitale, îl linişti Hari, ci exclusiv a mea.

Aveau să mai urmeze şi alte minciuni, însă peste o clipă îl apelă holovizorul. O zări pe asistentă personală a lui Cleon,

dar înainte ca ea să poată rosti un cuvânt, imaginea i se dizolvă. Hari atinse comanda filtrului facial exact când holograma lui Cleon se coagulă dintr-o pâclă albicioasă.

— Am veşti proaste, începu direct împăratul.

— Îmi pare rău, replică neconvingător Hari.

Apelă rapid un costum de poziţii de limbaj corporal şi speră că acesta avea să acopere praful de ferită care i se aşezase pe tunică. Cadrul roşu ce înconjura holograma îl anunţă că se emitea un chip corespunzător de demn, sincronizat cu mişcările buzelor sale.

— Consiliul Superior s-a împotmolit în problema reprezentării. Cleon îşi muşcă buza iritat. Până când nu va fi rezolvată, chestiunea primului-ministru se va amâna.

— Am înţeles. „Problema reprezentării”?

Cleon clipi surprins.

— Nu urmăreşti ştirile?

— În Streeling sunt multe de făcut.

— Evident, ridică mâna împăratul, te pregăteşti pentru mutare. Ei bine, relaxează-te, deoarece în viitorul imediat nu se va întâmpla nimic. Dahliţii au blocat Consiliul Galactic Inferior. Doresc o reprezentare mai numeroasă – pe Trantor *şi* în toată spirala! Lamurk li se opune în Consiliul Superior. Nimeni nu vrea să cedeze.

— Înţeleg.

— Ca atare, va trebui să aşteptăm. Problemele procedurale de reprezentare au prioritate absolută.

— Bineînţeles.

— Coduri blestemate! explodă Cleon. Ar trebui să-l pot desemna pe cel pe care-l doresc.

— Sunt absolut de acord.

”Dar nu pe mine”, adăugă Hari în gând.

— Ei bine, am vrut să te anunţ personal.

— Vă apreciez consideraţia, sire.

— Aş dori să discutăm câteva chestiuni, şi îndeosebi psihoistoria aceea. Sunt ocupat, dar… în curând.

— Perfect, sire.

Cleon dispăru fără să-şi ia rămas bun.

Hari suspină uşurat.

— Sunt liber! Strigă el fericit, ridicând braţele.

Specialii îl priviră surprinşi. Matematicianul se uită din nou în jur, la biroul, fişetele şi pereţii acoperiţi de praf negru. Cabinetul său continua să-i pară un paradis, prin comparaţie cu momeală luxoasă a palatului.

9

— Călătoria ar fi utilă, măcar ca să scapi de Streeling, spuse Yugo.

Intrară în staţia gravitrenului, cu inevitabilii Speciali încercând să treacă neobservaţi în jurul lor. Pentru Hari erau la fel de neobservaţi ca nişte păianjeni în farfuria cu mâncare.

— Adevărat, aprobă el.

În Streeling, membrii Consiliului Superior îl puteau solicita, grupurile de presiune puteau străpunge intimitatea improvizată a Departamentului de Matematică şi, desigur, împăratul se putea materializa în orice clipă în faţa lui. Plecând, era în siguranţă.

— O legătură bună apare peste 2,6 minute.

Yugo îşi consultă lectorul retinal, privind mult în stânga. Lui Hari nu-i plăcuseră niciodată dispozitivele, totuşi reprezentau o metodă convenabilă de citire – în cazul acesta, a orarului gravitrenurilor – rămânând în acelaşi timp cu ambele mâini libere. Yugo târa două genţi mari de voiaj. Hari se oferise să-l ajute, însă tânărul spusese că erau ”avuţii personale” şi trebuia să aibă grijă de ele.

Fără să încetinească, trecură printr-un scanner optic care le repartiza locurile, le scăzu suma din cont şi anunţă autopilotul de creşterea masei. Hari era distras de nişte asociaţii matematice libere, aşa încât căderea bruscă îl surprinse.

— Hopa! făcu el prinzându-se de braţele fotoliului.

Căderea era semnalul care putea întrerupe până şi cea mai profundă dintre meditaţii. Se întrebă din ce vechimi îndepărtate evoluase alerta respectivă, apoi reveni cu atenţia asupra lui Yugo, care descria cu entuziasm comunitatea dahlită, în care aveau să prânzească.

— Te mai frământă chestiile alea politice?

— Problema reprezentării? Nu mă interesează conflictele interne, facţiunile şi aşa mai departe. Din punct de vedere matematic însă este o enigmă.

— Mie mi se pare destul de limpede, spuse Yugo cu un ton sec, totuşi respectuos. De prea multă vreme, dahliţii sunt trataţi necorespunzător.

— Pentru că n-au decât voturile unui Sector?

— Exact... şi numai în Dahl suntem patru sute de milioane.

— Totuşi sunteţi şi în alte sectoare.

— Bineînţeles! În medie, pe Trantor, dahliţii sunt reprezentaţi doar în proporţie de 0,68 faţă de alţii.

— Iar în Galaxie...

— La fel! Desigur, avem Zona noastră, dar, cu excepţia Consiliului Galactic Inferior, suntem ţinuţi ca în cuşcă.

Din prietenul sporovăitor pornit într-o escapadă, Yugo se transformase într-un individ încruntat şi iritat. Hari nu voia ca excursia lor să se preschimbe într-o ceartă.

— Statisticile trebuie interpretate cu atenţie, Yugo. Nu uita gluma aceea veche despre cei trei statisticieni care au plecat la vânătoare de raţe...

— Ce sunt „raţele”?

— Nişte păsări, cunoscute pe unele planete. Primul statistician a tras cu un metru deasupra, iar al doilea cu un metru dedesubt. În clipa aceea, al treilea a strigat: ”Am lovit-o!”

Yugo râse îndatoritor. Hari se străduia să urmeze sfatul lui Dors în privinţa relaţiilor cu oamenii, folosindu-şi mai mult umorul şi mai puţin logica. Episodul cu Lamurk se

derulase în favoarea matematicianului în mass-media şi chiar în Consiliul Superior, îi spusese împăratul.

Dors însă părea singular de imună atât faţă de umor, cât şi faţă de logică; incidentul cu miezurile de ferită le tensionase relaţia. Hari pricepu acum că şi acesta fusese un motiv pentru care salutase propunerea lui Yugo de a-şi lua o zi liberă de la Universitate. Dors avea două cursuri de predat şi nu putea veni. Ea mormăise, totuşi acceptase că Specialii îl puteau proteja probabil destul de bine. Atâta timp cât nu făcea nimic ”prostesc”.

— Bine, insistă tânărul, dar şi tribunalele sunt pornite împotriva noastră.

— Dahl a ajuns acum Sectorul cel mai mare. Cu timpul, veţi avea judecătorii voştri.

— Problema este că stăm prost cu timpul. Alianţele ne ţin la distanţă.

Hari detesta profund logica de obicei circulară a plângerilor politice, aşa că încercă să apeleze latura de matematician a lui Yugo.

— Toate completurile de judecată sunt vulnerabile faţă de controlul alianţelor. Să presupunem că un tribunal are unsprezece judecători. Atunci, un grup coerent de şase ar putea decide în toate instanţele. Ei s-ar putea întâlni în secret, căzând de acord să respecte opinia majorităţii din grupul lor, pentru ca apoi să voteze ca un bloc compact.

Yugo făcu o grimasă de iritare.

— Curtea Supremă este formată din unsprezece oameni... asta voiai să spui, nu?

— Este un principiu general, dar pot funcţiona şi scheme mai reduse. Să presupunem că patru membri ai Curţii Supreme se întâlnesc în secret şi consimt să respecte propriul lor acord. Atunci ei ar vota ca un bloc în cadrul cabalei iniţiale din şase membri. În felul acesta, patru oameni ar determina decizia tuturor celor unsprezece.

— La naiba, e mai rău decât crezusem!

— Ceea ce vreau să-ţi spun este că orice reprezentare

finită poate fi coruptă. Este o teoremă generală despre metodă.

Tânărul încuviinţă şi apoi. Spre stupoarea celuilalt, se lansă într-o litanie a suferinţelor şi umilinţelor suferite de dahliţi din partea majorităţilor conducătoare din tribunale, din Consiliul Superior şi Inferior. Din Directoratul Dictatorial...

Nesfârşitele probleme ale conducerii. Ce mai plictiseală!

Hari îşi dădu seama că felul său de a gândi era cu totul diferit de calculele surescitate ale lui Yugo şi încă mai îndepărtat de indivizii vicleni de tipul lui Lamurk. Cum putea spera să supravieţuiască în calitate de prim-ministru? Oare împăratul de ce nu vedea lucrul ăsta?

Încuviinţă din cap, îşi puse masca de ascultător atent şi lăsă afişajele pereţilor să-i calmeze mintea. Continuau să coboare pe lunga curba cicloidală a puţului gravitic.

De data aceasta denumirea era corectă. Pe Trantor, majoritatea călătoriilor pe distanţe lungi se petreceau în realitate *sub* Trantor, în lungul unei curbe care permitea vehiculului să coboare exclusiv sub acţiunea gravitaţiei, suspendat pe câmpuri magnetice la un fir de păr de pereţii puţului. Căzând prin vid negru, ferestrele erau inutile. În locul lor, pereţii calmau orice temeri asociate căderii.

O tehnologie matură era discretă, simplă, uşoară, graţios de clasică, ba chiar prietenoasă – în timp ce folosirea ei era la fel de evidentă că un baros şi efectele vizibile ca un 3D. Atât ea cât şi cel care o utiliza se educau reciproc.

O pădure lunecă pe lângă ei. Pe Trantor, mulţi locuiau printre arbori, stânci şi nori, aşa cum trăiseră cândva oamenii. Efectele nu erau reale, dar nici nu trebuia să fie. „Acum noi suntem natura”, se gândi Hari. Oamenii modelau labirinturile din Trantor pentru a le calma nevoile adânc înrădăcinate, astfel încât ochiul minţii să se simtă alergând printr-un parc. Tehnologia apărea doar atunci când era invocată, aidoma spiritelor magice.

— Te deranjează dacă închid asta?

Întrebarea lui Yugo îi smulse din reverie.

— Copacii?

— Da, spaţiul deschis...

Hari încuviinţă din cap şi tânărul selectă imaginea unui mall, în care nu erau vizibile distanţe mari. Mulţi trantorieni deveneau neliniştiţi în spaţiile deschise vaste, sau chiar în preajma imaginilor acestora.

Intraseră pe palierul orizontal şi în curând începură să urce. Hari se simţi apăsat înapoi în fotoliu, care se redresă automat. Ştia că se deplasau cu viteză, însă nu exista nici o dovadă a acesteia. Pe măsură ce suiau, impulsuri uşoare ale canalului magnetic adăugau creşteri infime ale vitezei, compensând pierderile. Altfel, întreaga călătorie nu consuma deloc energie; gravitaţia ceda, iar apoi luă înapoi.

Când ieşiră în Sectorul Carmondian, Specialii îl înconjurară strâns. Aceasta nu era locaţia unei Universităţi de elită. Puţine clădiri de aici puteau fi văzute ca exterioare, aşa că design-ul se concentra asupra spectacolului interior: pante abrupte, transepturi aeriene, trunchiuri ameţitoare de metal prelucrat şi fibră musculară. Iar prin această arhitectură senină, mulţimile aflate în permanentă mişcare se înghesuiau şi se agitau, legănându-se ca un flux mânios.

Pe o velopistă suspendată, un şir interminabil de biciclişti trăgeau remorci înguste, ticsite cu obiecte casnice voluminoase, pachete strălucitoare de carne, cutii şi alte produse cu forme neregulate, transportându-le la clienţi. Localurile erau simple plite înconjurate de măsuţe şi scaune, toate înghesuite pe străzi. Frizerii îşi desfăşurau activitatea tot acolo, ocupându-se de capul clienţilor. În timp ce cerşetorii le maşau picioarele pentru o monedă.

— Pare un loc foarte... agitat, spuse Hari diplomat chiar în clipa când simţi aromele bucătăriei dahlite.

— Aşa-i, nu-i grozav?

— Crezusem că cerşetorii şi vânzătorii stradali au fost interzişi încă de pe vremea celuilalt împărat...

— Exact, rânji Yugo. N-a ţinut cu dahliţii. Am mutat o mulţime de oameni în Sectorul ăsta. Haide, mi-e foame.

Era încă devreme, dar mâncară într-un local fără scaune, atraşi de arome. Hari testă o „bombă”, care vibră în gura lui, apoi explodă într-un abur bizar pe care nu-l putu identifica, topindu-se după aceea într-un gust dulce-amărui. Specialii păreau stânjeniţi, stând locului în vacarm, înghesuială şi agitaţie. Erau obişnuiţi cu ambienturi mai imperiale.

— Lucrurile au luat realmente avânt aici, observă Yugo.

Revenise la obiceiurile de pe vremea când fusese miner şi vorbea cu gura pe jumătate plină.

— Dahliţii au un talent pentru expansiune, spuse cu tact Hari.

Rată sporită a naşterilor acestora îi împinsese în alte Sectoare, unde conexiunile lor cu Dahl aduceau noi investiţii. Lui Hari îi plăcea energia lor nestăvilită; îi reamintea de puţinele oraşe de pe Helicon.

Realizase modelul întregii planete Trantor, încercând să-l utilizeze ca pe o versiune la scară redusă a Imperiului. O parte însemnată a progresului său provenise din abandonarea cunoştinţelor convenţionale. Majoritatea economiştilor considerau banii ca fiind simple posesii – o relaţie liniară şi fundamentală de putere. În realitate, constatase Hari, erau un fluid care curgea iute, trecând mereu dintr-o mână în alta, pe măsură ce asigură energia transformării. În mod greşit, analiştii imperiali crezuseră că fluxul acela variabil era o numărătoare statică.

Terminară de mâncat şi Yugo îl grăbi să suie într-un solcar, pornind pe un traseu complicat, vibrând de zgomote, mirosuri şi energie. Traficul ordonat se dezintegrase. În loc ca un singur nivel să fie unisens, străzile locale se intersectau sub unghiuri ascuţite, rareori perpendiculare. Yugo părea să considere intersecţiile ca pe nişte întreruperi nepoliticoase.

Trecură în apropierea unor clădiri, opriră şi coborâră ca

să se plimbe pe un trotuar rulant. Specialii îi urmau în imediata apropiere şi, practic fără tranziţie, Hari se trezi în mijlocul haosului. Un fum îi învălui şi izul acru îl făcu aproape să vomite.

— Jos! le strigă căpitanul Specialilor, apoi îşi anunţă oamenii să-şi pregătească anamorfina. Toţi erau înarmaţi până în dinţi.

Fumul făcu să pălească fosforescenţele de deasupra. Prin pâcla fierbinte, Hari văzu un zid compact de oameni înaintând spre ei. Ieşeau din aleile lăturalnice, din case, şi toţi păreau că se îndreaptă către el. Specialii traseră o salvă în plin. Câţiva oameni căzură. Căpitanul azvârli o grenadă lacrimogenă şi gazul se înălţă ca o floare; apreciase perfect, circulaţia aerului îl pună spre mulţime, nu spre matematician.

Totuşi anamorfina n-avea să-i stopeze. Două femei se repeziră cu bucăţi de pavaj. O a treia îl atacă pe Hari cu un cuţit şi căpitanul trase în ea cu o săgeată minusculă. Apoi mai mulţi dahliţi se năpustiră asupra Specialilor şi Hari distinse ce strigau: blesteme la adresa tik-tokilor.

Lucrul i se păru atât de straniu, încât la început crezu că nu auzise bine. Asta îi abătu atenţia, iar când privi din nou spre atacatori văzu că îl doborâseră pe căpitan şi un bărbat avansa către el, ţinând în mână un cuţit.

Era de-a dreptul misterios care putea fi legătura cu tik-tokii, însă Hari nu mai avu timp decât să păşească în lateral şi să-l lovească pe bărbat direct în genunchi.

O sticlă îl izbi dureros în umăr, ricoşă şi se sparse pe pavaj. Un individ roţi de mai multe ori un lanţ, după care-l lansă spre capul matematicianului. Eschivă! Lanţul şuieră pe deasupra şi Hari îl placă violent pe bărbat. Îl doborî, împreună cu alţi doi aflaţi imediat îndărătul său, într-un vălmăşag de lovituri şi blesteme. Încasă un croşeu în stomac.

Se rostogoli într-o parte şi inspiră adânc, apoi văzu limpede, la doar un metru de el, un bărbat ucigând un altul

cu un cuţit lung şi curb.

Lovitură... tăietură... lovitură. Totul se întâmpla în tăcere, ca într-un vis. Hari icni, şocat, şi lumea lui părea a se derula cu încetinitorul. Ar fi trebuit să acţioneze rapid, agresiv, o ştia, dar era atât de copleşitor...

... apoi se trezi în picioare, fără să ştie cum se ridicase, luptându-se cu un necunoscut care nu se mai sinchisise de mult să se îmbăieze.

După aceea oponentul lui dispăru, smuls în mod neaşteptat de agitaţia mulţimii.

Un alt salt brusc... şi Specialii îl înconjurară. Trupuri zăceau nemişcate pe stradă. Alţii se ţineau de capetele însângerate. Răcnete, bubuituri...

Nu avu timp să-şi dea seama ce armă reuşise să-i pună pe fugă, înainte ca Specialii să-i ia practic pe sus, pe el şi pe Yugo, incidentul pierind, aidoma unui program 3D întrezărit o clipită şi apoi ignorat în favoarea altuia.

Căpitanul dorea să se întoarcă în Streeling.

— Ba chiar mai bine, în Palat.

— Atacul n-a fost împotriva noastră, rosti Hari după ce suiră pe un trotuar rulant.

— Nu putem fi siguri, domnule.

10

Hari respinse toate propunerile de a pune capăt excursiei. Se părea că incidentul fusese declanşat de funcţionarea eronată a unor tik-toki.

— Cineva i-a acuzat pe dahliţi că ar fi cauzat-o, explică Yugo. Ai mei s-au apărat împotriva acuzaţiilor şi... ei bine, lucrurile au scăpat de sub control.

În jurul lor toată lumea erau surescitată, cu chipuri aprinse, cu ochii scânteietori rotindu-se în toate direcţiile. Brusc, Hari îşi aminti vorba tatălui său: „Nu subestima niciodată puterea plictiselii.”

În vieţile oamenilor, acţiunile îndrăzneţe şi energice alungau plictiseala monotoniei. Îşi aminti că văzuse două femei lovind cu pumnii un Spectru, izbind în albinosul subţiratic ca şi cum acesta n-ar fi fost decât un dispozitiv de antrenament. Simpla fobie faţă de lumina soarelui însemna că aparţinea detestaţilor ”Ceilalţi” şi putea fi agresat fără teama de represalii.

Instinctul ucigaş era unul primar. În clipele de furie, îi ispitea până şi pe cei mai civilizaţi oameni. Dar aproape toţi îi rezistau şi astfel deveneau mai buni. Civilizaţia era o apărare împotriva forţei brute a naturii.

Aceea era o variabilă crucială, niciodată luată în seamă de economişti şi de produsul brut pe cap de locuitor, ori de teoreticienii politici cu coeficienţii de reprezentare, sau de sociosavanţi şi de indicii de securitate.

— Va trebui să le păstrez şi pe ele, murmură el încetişor.

— Ce să păstrezi? întrebă Yugo.

Nici lui nu-i trecuse agitaţia.

— Chestiunile esenţiale, aşa cum sunt activităţile criminale. Suntem îmbâcsiţi de economia şi de politica Trantorului, dar ceva profund la nivel uman, aşa cum a fost acest incident, poate să fie mai important pe termen lung.

— S-ar fi ţinut seama de el în statisticile criminalistice.

— Nu, eu vreau să definesc imboldul. În ce fel explică el mişcările profunde ale culturii umane? Şi aşa este destul de dificil să modelăm Trantorul – un gigantic cazan sub presiune, în care clocotesc patruzeci de miliarde de oameni. Ştim că ceva lipseşte, deoarece ecuaţiile psihoistorice nu pot fi făcute să conveargă.

— Eu mă gândeam că nu deţinem suficiente date, se încruntă Yugo.

Hari simţi frustrarea veche şi familiară.

— Nu, este altceva. Aproape că o pot simţi. Este ceva crucial, ceva ce noi nu avem.

Tânărul îl privi neîncrezător, apoi apăru discul lor de preluare. Trecură printr-o serie de trotuare rulante concentrice, reducându-şi viteza, şi sfârşiră într-o piaţă largă. Un edificiu impresionant domina înaltele coşuri de aeraj. Coloane zvelte ce înfloreau în birouri suspendate la mare înălţime. Razele de soare se prefirau pe feţele sculptate ale clădirii, anunţând că acolo existau bani mulţi: „Artifice Associates”.

Comitetul de primire îi conduse într-o sală interioară mai luxoasă decât orice incintă similară din Streeling.

— Frumoasă încăpere, comentă Yugo ironic.

Hari înţelegea observaţia respectivă, comună printre universitari. Oamenii de ştiinţă din afara sistemului de învăţământ câştigau mai mult şi lucrau în general în condiţii mai bune. Nimic din toate astea nu-l deranjase până atunci. Ideea universităţilor privite ca nişte citadele măreţe se veştejise o dată cu declinul Imperiului şi el nu vedea necesitatea opulenţei, mai ales sub conducerea unui împărat care era atras de ea.

Cei de la „Artifice Associates” se autodenumeau A2 şi păreau remarcabil de inteligenţi. Hari îl lăsă pe Yugo să poarte discuţiile, după ce se aşezaseră la o masă mare de pseudolemn lustruit; încă se simţea pulsând de surescitarea violenţelor anterioare. Lăsându-se pe spate în scaun, medită asupra celor din jurul său, mintea revenindu-i ca

întotdeauna asupra unor aspecte noi care ar fi putut influenţa psihoistoria.

Teoria stabilise deja relaţii matematice între tehnologie, acumularea de capital şi muncă, totuşi operatorul cel mai important se dovedise a fi cunoaşterea. Aproximativ jumătate din creşterea economică provenea din sporirea calităţii informaţiilor, regăsită în maşini mai bune, creşterea priceperii şi a eficienţei.

Corect – şi tocmai acolo dăduse greş Imperiul. Avântul inovator al ştiinţelor se redusese treptat. Universităţile imperiale produceau ingineri excelenţi, dar nici un inventator. Profesori străluciţi, dar prea puţini savanţi adevăraţi. Toate acestea contribuiau la celelalte fluxuri temporale.

Numai asemenea întreprinderi independente, reflectă el, continuau avântul care propulsase de atâta timp Imperiul. Ele erau însă flori sălbatice, adesea strivite sub cizmele politicii şi inerţiei imperiale.

— Domnule profesor? întrebă cineva de lângă el, trezindu-l din reverie.

Încuviinţă repede din cap.

— Avem şi permisiunea dumneavoastră?

— Ăăă... în ce problemă?

— Pentru exploatarea lor.

Yugo se ridică şi aşeză pe masă cele două genţi de voiaj. Le deschise şi înăuntrul lor se văzură două miezuri de ferită.

— Simurile Sark, domnilor!

— Crezusem, icni Hari, că Dors...

— Le-a distrus? Aşa a crezut şi ea. Adusesem două miezuri de date vechi şi inutile.

— Ştiai c-o să...

— O apreciez pe doamna Dors, ridică din umeri Yugo, este rapidă şi decisă. M-am gândit că s-ar putea simţi oarecum... provocată.

Hari zâmbi. Brusc îşi dădu seama că mocnise o furie

reală faţă de Dors pentru acţiunea ei sfidătoare. Acum eliberă tensiunea aceea printr-un hohot de râs din toată inima.

— Minunat! Nevastă sau nu, există nişte limite!

Râdea atât de puternic încât îi dădură lacrimile. Veselia se răspândi în jurul mesei şi, după săptămâni de zile, Hari se simţi într-o formă de zile mari. Pentru o clipă, sâcâitoarele detalii administrative de la Universitate, funcţia de prim-ministru – totul pieri ca prin farmec.

— Aşadar, avem şi permisiunea dumneavoastră, domnule profesor? Repetă tânărul de lângă el. Ca să utilizăm stimurile?

— Bineînţeles, deşi aş dori să urmăresc îndeaproape anumite... ăăă. Aspecte specifice cercetărilor mele. Crezi că va fi posibil, domnule...?

— Marq Hofti. Vom fi onoraţi, domnule profesor, dacă veţi putea acorda proiectului atenţia dumneavoastră. Mă voi strădui personal că să...

— Eu de asemenea, vorbi o tânără aflată în cealaltă parte a lui Hari. Mă numesc Sybyl.

Îşi strânseră mâinile. Ambii păreau competenţi, precişi şi eficienţi. Hari fu oarecum surprins de privirile aproape de veneraţie cu care-l urmăreau. La urma urmelor, era tot un matematician, ca ei.

Apoi râse din nou, voios, într-un hohot straniu de eliberare. Tocmai se gândise cum va fi să-i spună lui Dors despre miezurile de date.

PARTEA A DOUA - TRANDAFIRUL ÎNTÂLNEŞTE BISTURIUL

REPREZENTARE COMPUTAŢIONALĂ –... este limpede că, exceptând ocazionale abateri, tabuurile împotriva inteligenţelor artificiale avansate au dominat Imperiul pe imensa durată a trecutului său istoric. Această uniformitate de opinii culturale reflectă probabil tragedii şi traume petrecute cu formele artificiale în epocile pre-imperiale. Arhivele conţin dovezi ale unor infracţiuni străvechi comise de programe conştiente de sine, inclusiv cele ale „simurilor” – simulacrele auto organizatoare. Aparent, pre-imperialilor le plăcea să recreeze personalităţi din propriul lor trecut, posibil pentru instruire, divertisment sau chiar cercetare. Nu se ştie că vreuna dintre acestea să se fi păstrat, însă descrierile lor afirmă că atinseseră niveluri de excepţie.

O implicare mai sumbră o au relatările care sugerează existenţa unor inteligenţe conştiente de sine, implementate în corpuri asemănătoare oamenilor. Formele mecanice de ordin inferior sunt admise în mod curent în Imperiu, dar aceşti „tik-toki” nu constituie concurenţi pentru oameni, deoarece efectuează exclusiv sarcini simple şi adesea neplăcute...

ENCICLOPEDIA GALACTICĂ

[Citatele reproduse din Enciclopedia Galactică sunt preluate din ediţia 116. Publicată în anul 1020, Era Fundaţiei, de Editură Enciclopedia Galactică, Terminus, cu acordul autorilor (n. aut.)]

1

Ioana d'Arc se trezi într-un vis chihlimbariu. Adieri

răcoroase o mângâiară, sunete stranii reverberară în jur. Auzi înainte să vadă...

... şi brusc se trezi stând în aer liber. Percepu lucrurile pe rând, ca şi cum o parte a ei le-ar fi numărat.

Aer dulce. În faţa ei, o masă rotundă, netedă.

Sub ea, apăsând în sus, un jilţ alb, tulburător. Spre deosebire de cele din satul ei natal, Domremy, fundul lui nu fusese împletit din răchită. Unduirea lui molatică îi urmărea în chip neruşinat formele trupului. Se împurpură la faţă.

Străini. Unul, doi, trei... apărând ca prin farmec sub ochii ei.

Mergeau. Oameni ciudaţi. Nu putea deosebi femeia de bărbat, decât la cei ai căror pantaloni şi tunici le conturau părţile ruşinoase. Spectacolul întrecea cele văzute în Chinon, la curtea depravată a regelui Adevărat şi Mare.

Vorbeau. Străinii păreau că n-o observă, deşi îi putea auzi flecărind în depărtare, la fel de limpede pe cât auzea uneori vocile ei interioare. Ascultă doar atât cât să decidă că spusele lor, fiind lipsite de orice legătură cu Dumnezeu sau cu Franţa, nu meritau nici o atenţie.

Zgomote. Din depărtare. Un râu de fier, alcătuit din trăsuri mişcându-se singure, curgea pe lângă ea. Se simţi surprinsă... apoi, cumva, senzaţia dispăru.

Un peisaj îndepărtat se apropie.

Ceţuri perlate mascau distante turle ivorii. Ceaţa le făcea să pară aidoma unor biserici care se topeau.

Ce loc mai era şi acesta?

Era poate o viziune legată de dragile ei voci interioare. Se putea oare că apariţiile acestea să fie sfinte?

Cu siguranţă, bărbatul de la masa de alături nu era un înger. Mânca omletă... printr-un pai.

Iar femeile – revărsări neruşinate, scandaloase, ţipătoare de şolduri, coapse şi sâni. Unele beau vin roşu din cupe transparente, diferite de orice pocale văzute vreodată la curtea regală.

Altele păreau să soarbă din nori plutitori – ceţuri mousse

delicate şi vaporoase. Un norişor, mirosind a friptură cu sos picant, trecu pe lângă ea. Inspiră adânc... şi peste o clipă simţi ca şi cum mâncase pe săturate.

Oare se găsea în Paradis? Acolo unde poftele erau împlinite fără trudă şi fără strădanie?

Nu, era imposibil! Cu siguranţă, răsplata finală nu putea fi atât de... de carnală. Atât de tulburătoare şi stânjenitoare.

Focul pe care unii îl absorbeau în gură, din fire subţiri ca de papură... acelea o speriau cu adevărat. Un fuior de fum care pluti spre ea îi trezi fâlfâituri de spaimă în piept... cu toate că nu putu să simtă iz de fum, nu-i ustură ochii şi nici nu-i pârjoli gâtlejul.

”Focul, focul!” Se gândi, cu inima zbătându-se îngrozită. „Ce s-a...?”

Zări o creatură făcută din armură venind în direcţia ei cu o tavă încărcată de mâncare şi băutură. „Otravă de la duşmani, fără îndoială, vrăjmaşii Franţei!”, se gândi cutremurată de teamă şi întinse mâna în căutarea spadei.

— Vin imediat, rosti creatura împlătoşată şi lunecă pe roţile ei către altă masă. N-am decât patru mâini! Ai răbdare, ce naiba!

Un han, se gândi Ioana d'Arc. Era un fel de han, deşi nu zărea nicăieri camere pentru popas. Şi, da – acum îşi aminti – trebuia să se întâlnească cu cineva... cu un gentilom?

Acela: bătrânul înalt şi slăbănog – mult mai bătrân decât Jacques Dars, tatăl ei – singurul care părea normal, exceptând-o pe ea.

Ceva din veşmintele lui îi amintea de nobilii spilcuiţi de la curtea regelui cel Adevărat şi Mare. Părul îi era buclat şi rigid, cu albeaţa accentuată şi mai mult de panglica violacee din jurul gâtului. Purta manşete de dantelă înguste, o jiletcă lungă de satin brun cu flori colorate, pantaloni bufanţi de catifea roşie, ciorapi albi şi încălţări din antilopă.

Un aristocrat îngâmfat şi netot, îşi spuse fata. Un filfizon

obişnuit în căleşti, care n-ar putea nici măcar călări un cal, cu atât mai puţin să ducă războiul sfânt.

Însă datoria era o obligaţie sacră. Dacă regele Carol îi poruncise să înainteze, avea să înainteze.

Se sculă în picioare. Veşmântul ei de zale părea surprinzător de uşor. De abia simţea cele două apărători din piele groasă care-i protejau pieptul şi spatele, sau platoşele metalice ale braţelor, întrerupte doar în dreptul coatelor pentru ca să poată mânui spadă. Nimeni nu acordă cea mai mică atenţie zornăitului zalelor sau zăngănitului armurii.

— Dumneata eşti gentilomul pe care trebuie să-l întâlnesc? Monsieur Arouet?

— Nu-mi zice aşa, se răsti el. Arouet este numele tatălui meu – numele unui puritan tiranic, nu al meu. Nimeni nu mi-a mai spus aşa de *ani de zile*.

Din apropiere părea mai puţin bătrân. Fusese înşelată de părul lui alb, care se dovedea acum că este fals, o perucă pudrată fixată prin panglica liliachie de sub bărbie.

— Şi cum trebuie atunci să-ţi spun?

Îşi opri pe buze vorbele de dispreţ pentru spilcuitul acela – vorbe grele, învăţate de la camarazii de arme, pe care demonii i le aduseseră acum pe vârful limbii, dar nu şi mai departe.

— Poet, tragedian, istoric. Se aplecă spre ea şi-i şopti, făcându-i mefistofelic cu ochiul: Eu unul îmi spun Voltaire. Liber cugetător. Rege al filosofilor!

— În afară de împăratul Ceresc şi de Fiul Său, nu cunosc decât un singur suveran: Carol al VIII-lea de Valois. Iar dumitale îţi voi spune Arouet, până ce regele meu îmi porunceşte să fac altfel.

— Dragă *pucelle*, Carol al tău este mort.

— Nu se poate!

El întoarse privirea către caleştile silenţioase mişcate pe stradă de forţe nevăzute.

— Stai jos, stai jos! Şi nu numai asta, ei multe altele s-au

petrecut. Ajută-mă să atrag atenţia ospătarului acela amuzant.

— Mă cunoşti?

Călăuzită de vocile interioare, renunţase la numele tatălui ei şi îşi spusese *La Pucelle*, ”Fecioara”.

— Te cunosc foarte bine. Nu numai că ai trăit cu veacuri înaintea mea, ei am scris şi o piesă despre tine. Am de asemenea amintiri stranii ale unor dialoguri între noi, desfăşurate în spaţii adumbrite. Clătină din cap, încruntându-se. Cu excepţia veşmintelor mele – frumoase, *n'est ce pas*? – eşti singura apariţie familiară din acest loc. Tu şi strada, deşi trebuie să spun că eşti mai tânără decât crezusem, pe când strada... hmm, pare mai largă şi mai veche. Au reuşit în cele din urmă s-o paveze.

— Nu pot... nu pot să...

El arătă spre firmă pe care scria numele hanului: *Aux Deux Magots*.

— Mademoiselle Lecouvreur, o actriţă faimoasă, deşi în aceeaşi măsură cunoscută ca fiind amanta mea.

Clipi din ochi şi observă:

— Roşeşti... ce dulce!

— Nu cunosc *nimic* despre asemenea lucruri. Adăugă apoi pe un ton mai mult decât mândru: Sunt fecioară.

Bărbatul se strâmbă.

— Nu-mi pot imagina de ce ar fi cineva mândru de o asemenea stare nefirească.

— Tot aşa cum eu nu-mi pot imagina de ce eşti astfel îmbrăcat.

— Croitorii mei s-ar simţi jigniţi de moarte de remarca ta! Îngăduie-mi însă să-ţi atrag atenţia că tu, draga mea *pucelle*, eşti cea care, în insistenţa de a te îmbrăca în straie bărbăteşti, ai lipsi societatea civilizată de una dintre plăcerile ei cele mai nevinovate.

— O insistenţă pentru care am plătit scump, replică ea amintindu-şi felul în care episcopii o hărţuiseră în legătură cu veşmintele ei, la fel de nemilos cum o interogaseră

despre vocile divine.

Ca şi cum în absurdele straie pe care femeile trebuiau să le poarte, l-ar fi putut învinge la Orleans pe ducele iubitor de englezi! Sau să-i fi condus pe cei trei mii de cavaleri spre victorie la Jargeau şi Meung-sur-Loire, la Beaugency şi Patay, în vara aceea de glorioase cuceriri, când, călăuzită de vocile ei, nu putea da greş.

Clipi repede, alungând lacrimile neaşteptate. Un val de amintiri…

Înfrângerea… Şi apoi bezna sângerie a bătăliilor pierdute pogorâse, înăbuşindu-i vocile ei, în timp ce acelea ale duşmanilor iubitori de englezi se întăriseră.

— Nu trebuie să te enervezi, rosti monsieur Arouet cu blândeţe şi o bătu uşor cu palma pe apărătoarea genunchiului. Deşi eu personal consider că îmbrăcămintea ta este respingătoare, ţi-aş apăra până la moarte dreptul să te îmbraci aşa cum doreşti. Sau să te dezbraci.

Privi cu atenţie veşmântul aproape transparent care acoperea bustul unei mesene.

— Monsieur…

— Parisul nu şi-a pierdut la urma urmelor gustul pentru rafinament. Darul zeilor, nu eşti de acord?

— Nu, câtuşi de puţin! Nu există virtute mai mare decât cea a castităţii la femei… sau la bărbaţi. Domnul nostru a fost neprihănit, aşa cum sunt sfinţii şi preoţii.

— Preoţii – neprihăniţi?! Dădu ochii cu exagerare peste cap. Păcat că n-ai fost la şcoala pe care tata m-a silit s-o urmez în copilărie. Le-ai fi putut deschide ochii iezuiţilor, care abuzau zilnic de inocenţii lor elevi.

— Nu, nu pot crede…

— Sau ce părere ai despre el? Arătă Voltaire spre creatura cu patru braţe, care se apropia de ei. Fără îndoială că o asemenea fiinţă este castă. Înseamnă oare că e şi virtuoasă?

— Creştinismul, Franţa însăşi are la temelie…

— Dacă în Franţa castitatea ar fi practicată în măsura în

care este predicată, naţia n-ar mai exista.
Creatura cu roţi se opri lângă masa lor. Pe piept îşi purta ştanţat probabil numele: *Garçon 213-ADM*. Cu un glas baritonal la fel de limpede ca al oricărui bărbat, rosti:
— Mergeţi la bal mascat, da? Sper că mica mea întârziere nu vă va crea neplăceri. Mecanicele noastre au probleme.
Aruncă o privire spre bucătăreasa aflată la postul ei – o blondă cu părul ca mierea prins în fileu, părând umană. Un demon?
Fecioara se încruntă. Uitătura lui smucită, deşi mecanică, îi reamintea felul în care o priviseră temnicerii. Umilită, azvârlise straiele femeieşti pe care inchizitorii o siliseră să le poarte. Reluându-şi îmbrăcămintea bărbătească, îi pusese la punct pe temniceri. Fuseseră nişte clipe de neuitat.
Bucătăreasa îşi asumă un aer dispreţuitor, dar îşi aranjă plasa de păr şi zâmbi spre Garçon 213-ADM înainte de a-şi feri ochii. Semnificaţia momentului îi scăpă Ioanei. Acceptase mecanicele în acest loc straniu, fără să se întrebe asupra înţelesului lor. Poate că era doar un popas intermediar în ordinea stabilită de Dumnezeu. Rămânea *totuşi* ciudat.
Monsieur Arouet întinse mâna şi atinse braţul cel mai apropiat al omului mecanic, a cărui construcţie Fecioară nu putuse decât s-o admire. Dacă o asemenea creatură putea fi făcută să stea pe un cal, ar fi fost invincibilă în bătălie. Posibilităţile...
— Unde suntem? întrebă monsieur Arouet. Sau poate că ar trebui să întreb „când”? Am prieteni suspuşi...
— Iar eu jos-puşi, replică amuzat mec-omul.
—... şi doresc să ştiu unde suntem şi ce se întâmplă.
Mec-omul ridică din umerii celor două braţe libere. În timp ce cu celelalte aşeza tacâmurile pe masă.
— Cum ar putea un mec-ospătar, cu inteligenţa programată la nivelul funcţiei sale, să-l iniţieze pe monsieur, o fiinţă omenească, în tainele misterioase ale

simspaţiului? Monsieur şi mademoiselle au decis ce vor să comande?

— Încă nu ne-ai adus meniul, observă monsieur Arouet.

Mec-omul apăsă un buton de sub tăblia mesei. Două suluri plate de pergament, montate în aceastá, îşi aprinseră literele. Fecioara scoase un ţipăt mic de încântare, apoi, reacţionând faţă de privirea critică a lui monsieur Arouet, îşi acoperi gura cu palma. Manierele ei de ţărăncuţă constituiau o sursă frecventă de stânjeneală.

— Ingenios, comentă monsieur Arouet apăsând în mod repetat pe buton şi examinând partea de dedesubt a tăbliei. Cum funcţionează?

— Nu sunt programat ca să ştiu. Pentru asta ar trebui să întrebaţi un mec-electrician.

— Un... ce?

— Cu tot respectul, monsieur, mă aşteaptă şi alţi clienţi. Eu sunt programat să vă iau comanda.

— Ce doreşti, draga mea? O întrebă monsieur Arouet.

Ioana coborî ochii, ruşinată.

— Comandă dumneata pentru mine.

— Ah, da. Aproape că uitasem.

— Ce să uitaţi? întrebă mec-omul.

— Însoţitoarea mea este analfabetă. Nu poate citi. Cam acelaşi lucru s-ar putea spune şi despre mine, după câte înţeleg din meniul ăsta.

Aşadar, bărbatul acesta în mod evident învăţat nu putea pricepe mâncărurile hanului. În furtuna de ciudăţenii, Ioana găsi amănuntul atrăgător.

Mec-omul explică şi Voltaire îl întrerupse.

— Mâncare de *nori*? Bucătărie electronică? Se strâmbă. Adu-mi pur şi simplu cele mai bune lucruri pe care le ai pentru foame şi sete. Pentru virginele abstinente ce poţi recomanda – eventual, o farfurie cu ţărână? Însoţită de un pahar de oţet?

— Adu-mi o felie de pâine, spuse Fecioara cu o demnitate glacială. Şi un castronaş cu vin, în care s-o înmoi.

— Vin! Exclamă monsieur Arouet. Vocile tale îţi îngăduie vinul? *Mais quelle scandale*! Dacă se duce vestea că bei vin, ce vor spune preoţii despre exemplul jalnic pe care-l oferi viitorilor sfinţi ai Franţei?

Se răsuci către mec-om.

— Adu-i un pahar mic de apă.

Iar când Garçon 213-ADM se îndepărtă, monsieur Arouet strigă după el:

— Şi asigură-te că pâinea este cât se poate de uscată! Preferabil mucegăită!

2

Marq Hofti mergea vioi spre biroul său din Puţul Waldon, însoţit de colega şi prietena lui, Sybyl, care flecărea alături. Era energică şi clocotea de idei. Atât doar că, ocazional, energia ei părea obositoare.

Sediul lui „Artifice Associates” se ridica, uriaş şi impresionant, în puţul imens. Sus de tot, printre norişori verzui, minunaţi, un planor-liliac ocolea nivelurile ieşite în exterior. Marq lăsă capul pe spate şi-l privi înălţându-se pe un curent ascendent cauzat de puternicele puţuri de aerisire ale oraşului. Controlul atmosferic adăuga până şi vaporii ca nişte gogoşi, pentru varietate. Bărbatul tânjea să fie şi el acolo, plutind printre aromele lor lipicioase.

În loc de aşa ceva, se afla aici, jos, purtând obişnuita sa carapace de vigoare de tipul „fiecare-zi-este-o-provocare”. În plus, azi avea să fie neobişnuit. Riscant… Şi cu toate că entuziasmul anticipării îi răsuna în fiecare pas şi în zâmbet, teama de eşec adăuga o povară ca de plumb pentru majoritatea planurilor sale îndrăzneţe.

Dacă eşua azi, cel puţin nu avea să se prăbuşească din ceruri, ca un pilot care apreciase greşit curenţii termici din puţ. Încruntat, pătrunse în birou.

— Mă stresează, spuse Sybyl ca un ecou al stării sale.

— Cum? Ce?

Îşi azvârli geanta şi se aşeză înaintea consolei de comandă.

Femeia veni lângă el. Consola ocupa jumătate din încăpere, făcând ca masa să pară o anexă ticsită de mărunţişuri.

— Simurile Sark. Am petrecut atâta vreme cu protocoalele de resuscitare, cu secţionările, inserţiile şi toate celelalte...

— A trebuit să completez straturi întregi care lipseau din înregistrări. Reţele sinaptice din cortexul de asocieri. A fost mult de muncă.

— Ca şi la mine. Ioanei mele îi lipseau bucăţi de hipocamp.

— A fost greu?

Creierul îşi amintea diversele lucruri folosind configuraţii de agenţi din hipocamp. Acestea stabileau altundeva memoria pe termen lung. Risipind fragmentele ei prin cortexul cerebral, dar nu chiar aşa exact şi sistematic că memoria calculatoarelor, ceea ce constituia una dintre problemele majore. Evoluţia era o soluţie lipsită de eleganţă, mecanisme înghesuite ici-colo, cu prea puţină atenţie acordată designului general. În privinţa realizării minţilor. Creatorul era mai degrabă un amator.

— Criminal! Câteva săptămâni am stat până la miezul nopţii.

— Şi eu.

— Ai... folosit biblioteca?

El examină atent întrebarea. „Artifice Associates” păstra fişiere dense de hărţi cerebrale obţinute de la voluntari. Existau meniuri pentru selectarea agenţilor mintali – subrutine ce puteau îndeplini sarcinile pe care nenumăratele sinapse le executau în creier. Toate acestea erau perfect transpuse în echivalente digitale, economisind multă muncă. Pe de altă parte, utilizarea lor însemna cheltuieli importante, deoarece erau protejate prin

copyright.
— Nu. Am făcut rost de o sursă privată.
— Şi eu, încuviinţă femeia din cap.
Încerca oare să-l momească să mărturisească? Ca parte a obţinerii gradului de Master în meritocraţie, amândoi trebuiseră să treacă prin scanare. Precaut, Marq o păstrase pe a sa. Evident, era mai bună decât o hartă cerebrală dubioasă. Bărbatul nu era un geniu, totuşi fundamentele lui Voltaire nu constituiau partea cea mai importantă. Felul exact în care simul controla funcţiile cerebelului – întreţinerea de bază, gospodărirea circuitelor – nu putea în nici un caz să joace un rol esenţial, nu?
— Haide să ne examinăm creaţiile, rosti vioi Marq ca să schimbe subiectul.
Sybyl clătină din cap.
— A mea este stabilă, dar adevărul este că nu ştim cu exactitate la ce să ne aşteptăm. Personalităţile astea complet integrate continuă să fie izolate.
— Natura animalicului, ridică Marq din umeri cu un aer de profesionist blazat.
Totuşi acum, când mâinile sale mângâiau consola, se simţea cuprins de fiorii surescitării.
— Haide s-o facem azi, zise ea repede.
— Poftim? Aş... aş prefera să dublez instrucţiunile de corecţie ale lacunelor, poate chiar să instalez un tampon mobil, ca protecţie împotriva transformărilor de caracter, să trag cu ochiul în...
— Detalii! Uite ce-i: de câteva săptămâni de timp subiectiv, simurile rulează autointegrate pe intern. Să le interacţionăm.
Marq se gândi la pilotul planorului, aflat la înălţime printre curenţii periculoşi. El nu făcuse niciodată ceva atât de riscant; nu era genul respectiv de om. Primejdiile cu care se confrunta făceau parte din terenul digital de joc. Aici era stăpân.
Nu ajunsese însă atât de departe, fiind imprudent.

Lăsând simurile să intre în contact cu prezentul, le putea induce halucinaţii, spaime, chiar panică.

— Ia gândeşte-te! Să vorbeşti cu nişte pre-antici!

Bărbatul îşi dădu seama că el era cel înspăimântat. „Gândeşte ca un pilot!” se admonestă.

— Vrei s-o facă altcineva? întrebă Sybyl.

Resimţi îndată dogoarea de moment a coapsei ei, când îl atinse accidental.

— N-ar putea s-o facă nimeni, replică Marq.

— Şi vom căpăta un avans important faţă de concurenţă.

— Seldon ar fi putut s-o facă, după ce le obţinuse de la păcălicii ăia din Noua Renaştere. Folosindu-ne pe noi... ei bine, cred că intenţionează să se distanţeze de o întreprindere atât de riscantă.

— O distanţă de natură politică, fu ea de acord. Oricând poate să nege totul.

— Mie nu mi s-a părut chiar aşa de abil... din punct de vedere politic, vreau să spun.

— Poate că asta a intenţionat să credem despre el. Altfel cum să-l fi vrăjit pe Cleon?

— Habar n-am. Asta nu-nseamnă că nu mi-ar plăcea ca unul de-al nostru să conducă totul. Un matematician ministru – cine şi-ar fi imaginat aşa ceva?

Aşadar, ”Artifice Associates” se găsea de acum pe cont propriu. Având în vedere contactele pe care le avea pe Sark, compania le depăşise deja pe „Digitfac” şi „Axiom Alliance” în privinţa vânzărilor şi a proiectării inteligenţelor holografice, dar totuşi competiţia rămânea dură în alte câteva direcţii de producţie. Beneficiind de aportul unor Personalităţi cu adevărat antice, ei ar fi putut înlătura practic orice concurenţă. „Pe muchia schimbării”, se gândi Marq încântat. „Pericol şi bani – cele două afrodisiace esenţiale.”

Ziua anterioară şi-o petrecuse spionându-l pe Voltaire şi era sigur că şi Sybyl procedase la fel în cazul Fecioarei. Totul se desfăşurase perfect.

— E bine totuşi să ne punem filtrele faciale.

— Nu te încrezi în propria ta capacitate de a-ţi ascunde sentimentele? Sybyl emise un chicotit provocator, feminin. Crezi că eşti prea uşor de descifrat?

— Aşa este? retrimise el mingea în terenul femeii.

— În privinţa *intenţiilor*, cel puţin, aş zice că da.

Îi făcu viclean cu ochiul şi nările lui Marq se umflară... ceea ce-i aminti pentru ce avea nevoie de filtre. Apelă o expresie amabilă pe care o proiectase cu atenţie pentru relaţiile videofonice cu clienţii. În meseria lui învăţase destul de repede că lumea era plină de oameni iritabili. Mai ales Trantorul.

— Ar fi bine să cuplăm şi un rafinor de limbaj corporal, rosti sec femeia, concentrată acum numai asupra sarcinii care-i aştepta.

Acesta era un aspect care nu înceta să-l fascineze pe Marq: ambiguitatea evazivă.

Sybyl îşi apelă propriile filtre, importate instantaneu de la consola ei aflată în celălalt capăt al clădirii.

— Vrei un autovocabular?

El ridică din umeri.

— Dacă nu vor putea înţelege ceva, vom da vina pe problemele lingvistice.

— *Ei* ce vorbesc?

— O limbă moartă, de pe o planetă necunoscută.

Mâinile bărbatului se mişcau rapid, ca o ceaţă, stabilind tranziţia.

— Are o calitate... să zic aşa, *fluidă*.

— Mai este ceva!

Sânii lui Sybyl se ridicară când ea inspiră profund, îşi ţinu respiraţia, apoi expiră lent.

— Sper să nu afle clientul meu despre Seldon. Compania riscă teribil, neavertizându-l pe nici unul despre existenţa celuilalt.

— Şi ce dacă?

Marq fu încântat să ridice din umeri cu indiferenţă. Un

planor-liliac l-ar fi împietrit, dar jocurile de putere îl pasionau. „Artifice Associates” încasase sume importante de la cei doi rivali de moarte implicaţi în această afacere.

— Dacă ambele părţi află, vor pleca. Vor refuza să plătească altceva decât avansul... şi ştii bine cu cât am depăşit sumele respective.

— Să plece? Fu rândul lui să chicotească. Nu vor pleca în nici un caz, dacă vor să câştige. Suntem cei mai buni. Îşi flutură zâmbetul încrezător: Mă refer la noi doi, dacă nu ştiai. Aşteaptă numai să vezi chestia asta.

Reduse intensitatea luminilor. Porni rularea şi se lăsă pe spate în fotoliul automulant, cu picioarele întinse pe masa din faţă. Dorea s-o impresioneze pe Sybyl, dar nu numai asta. Totuşi, fiindcă soţul ei fusese strivit într-un accident şi nu mai putuse fi salvat nici de cei mai buni medici, decisese să aştepte un interval decent înainte să acţioneze. Ce mai echipă aveau să facă! Puteau să deschidă o companie – să zicem „MarqSybyl Limited” – să-i înhaţe pe cei mai buni clienţi de la A2 şi să-şi facă un *nume*.

”Amândoi să ne facem un nume. Să fiu corect...”

În penumbră, glasul femeii tremură:

— Să-i întâlnim pe antici...

Coborau, coborau, coborau – în lumea duplicat a cărei complexitate albastră şi coerentă crescu pe tot peretele din faţă. Feedback-ul vibrotactil de la dermoelectrozii inductivi completa iluzia.

Plonjară într-un oraş primitiv, abia un strat de clădiri care acoperea solul dezvelit. Un fel de sat rudimentar, pre-Imperiu. Străzile goneau pe dedesubt şi clădirile căpătară o falsă consistenţă. Până şi mulţimile şi traficul de sub ele păreau autentice – o aglomeraţie confuză de oameni. Intrară rapid în simul de decor: o cafenea situată într-un loc numit Boulevard St. Germain. Arome siropoase, vacarmul atenuat al circulaţiei de afară, zăngănit de farfurii, mirosul ameţitor al unui sufleu.

Marq coborî exact în aceeaşi secvenţă temporală cu

entităţile recreate. Un bărbat zvelt se afla în picioare lângă perete. Ochii lui radiau inteligenţă, iar chipul purta semnele unui spirit sardonic.

Sybyl şuieră încetişor de uimire. Mijind ochii, privi buzele recreării, de parcă ar fi vrut să-i citească spusele. Voltaire îl chestionă pe mec-ospătar. Desigur, într-o manieră iritantă.

— Rezoluţie înaltă pe cinci simţuri, comentă ea cu un respect firesc. Pe a mea n-o pot aduce la claritatea asta. Nu ştiu cum reuşeşti...

„Contactele mele de pe Sark”, îşi spuse bărbatul. ”Ştiu că şi tu ai aşa ceva.”

— Hei! Exclamă Sybyl. Ce...

Marq surâse încântat când gura femeii se deschise larg, privind imaginea Ioanei ei alături de Voltaire al lui – secvenţa temporală oprită, fluxurile de date iniţializate, dar deocamdată fără rulare interactivă.

Expresia ei combina admiraţia cu teama.

— N-ar trebui să-i aducem laolaltă! Abia după ce se întâlnesc în amfiteatru.

— Cine ne opreşte? În contract nu scrie nimic despre asta!

— Hastor ne va jupui de vii, oricum.

— Poate... dacă află. Vrei s-o separ?

Gura lui Sybyl se strâmbă atrăgător.

— Bineînţeles că nu! Ce naiba, răul este făcut. Activează!

— Ştiam că vei fi de acord. Noi suntem artiştii şi noi luăm deciziile.

— Deţinem capacitatea de rulare necesară ca să-i aducem în timp real?

Bărbatul încuviinţă din cap.

— O să coste, dar nu-i nici o problemă. Şi... am să-ţi fac o mică propunere.

— Hopa, ridică ea sprâncenele. Ceva interzis, fără îndoială.

El aşteptă, doar ca s-o tachineze. Şi ca să judece, pe baza reacţiei ei. Cât de receptivă avea să fie dacă ar fi

încercat să modifice natura îndelungatei lor relaţii platonice. Mai încercase o dată, mai de mult. Refuzul ei – îi reamintise cu blândeţe că era măritată, cu un contract pe un deceniu – îl făcuse doar s-o dorească şi mai mult. Atrăgătoare şi în plus fidelă în căsnicie. Îndeajuns ca să-l determine să scrâşnească din dinţi... ceea ce făcea frecvent. Desigur, dinţii stricaţi puteau fi înlocuiţi pentru o sumă mai mică decât costul unei şedinţe de o oră cu un terapeut priceput.

Limbajul ei corporal – o uşoară distanţare – îl anunţă că Sybyl continua să-şi jelească soţul dispărut. Marq se pregătise să aştepte anul ritual, însă numai dacă era necesar.

— Ce ai zice dacă le-am da amândurora fişiere masive, cu mult peste Statutul Fundamental? întrebă el repede. Să le oferim realmente o cunoaştere solidă despre Trantor, despre Imperiu... despre toate.

— Imposibil!

— Nu, doar scump.

— Atât de multe?!

— Şi ce dacă? Gândeşte-te! Ştim ce reprezentau aceşti doi Primordiali, chiar dacă nu ştim de pe ce planetă provin.

— Amintirile lor spuneau „Pământ”, ţii minte?

— Şi ce dacă? Strânse el din umeri. Zeci de planete primitive se autointitulează aşa.

— Aha... la fel cum primitivii se autointitulează „oameni”?

— Exact! În plus, toată legenda asta este greşită din punct de vedere astrofizic. Mitul planetei originale este destul de clar într-o privinţă: în majoritate, ea era acoperită de ape. Atunci de ce să-i spună „Pământ”?

— De acord, aprobă Sybyl, ei nu cunosc asta şi n-au nici baze de date solide despre astronomie. Am verificat. Totuşi uită-te la indicatorii Contextului Social. Ei exprimă concepte, idei eterne: Credinţă şi Raţiune.

Marq îşi încleştă ambii pumni în entuziasm, cu un gest de băieţel.

— Aşa-i! Peste asta, vom adăuga ceea ce cunoaştem azi: selecţia pseudonaturală, psihofilosofia, destinul genetic...

— Boker nu va fi de acord niciodată, zise femeia. Păstrătorii Credinţei Tatălui Nostru nu doresc informaţii moderne. Ei o vor pe Fecioara istorică, pură şi necontaminată de idei contemporane. Ar trebui s-o programez să citească...

— Un fleac.

—... să scrie, să opereze cu matematici superioare. Fii serios!

— Obiectezi pe temeiuri etice, sau pur şi simplu ca să eviţi câteva mizere secole de muncă?

— *Ţie*-ţi vine uşor să vorbeşti. Voltaire al tău are în esenţă o minte modernă. Cel care l-a realizat avea la îndemână lucrările pe care le-a scris şi zeci de biografii. Fecioara mea este în aceeaşi măsură legenda şi adevăr. Cineva a recreat-o aproape din nimic.

— Atunci obiecţiile tale se întemeiază pe lene, nu pe principii.

— Pe ambele.

— Vrei cel puţin să te gândeşti la sugestia asta?

— M-am gândit deja şi răspunsul este ”nu”.

— N-are rost să ne certăm, suspină Marq. O să vezi... după ce-i lăsăm să interacţioneze.

Starea emoţională a femeii păru să se transforme din împotrivire în surescitare; în entuziasmul ei, îi atinse chiar piciorul, zăbovind o clipă cu degetele. O simţi bătându-l cu afecţiune pe coapsă, exact atunci când se deschiseră în simspaţiu.

3

— Ce se-ntâmplă aici?

Voltaire se sculă, cu mâinile în şolduri – scaunul se răsturnă înapoia sa şi bufni pe pardoseala de piatră –

privindu-i de pe ecran.

— Cine eşti? Ce putere infernală reprezinţi?

Marq opri rularea şi se întoarse spre Sybyl.

— Ă-ă-ă... vrei să-i explici?

— Este simul tău, nu al meu.

— Detest momentul ăsta.

Voltaire era impunător. Degaja putere şi o încredere în sine aproape electrizantă. Cumva, în toate inspecţiile microscopice ale simului, suma componentelor sale, această esenţă *gestalt*, nu apăruse niciodată.

— Am tras din greu pentru asta. Dacă acum tărăgănezi lucrurile...

Bărbatul inspiră profund.

— Aşa-i.

— Tu cum apari în ochii lui?

— M-am materializat, m-am apropiat, m-am aşezat.

— Te-a văzut apărând din neant?

— Cred că da, recunoscu el stânjenit. L-am şocat.

Marq folosise toate rutinele de temperament de care dispunea, ajustând şi modelând configuraţiile de stări emoţionale, dar păstrase intact miezul central al lui Voltaire. Ce mai nucă tare era! Un programator din pre-antichitate făcuse o treabă surprinzător de densă. Cu delicateţe, Marq afundă simul într-un vid incolor de inactivitate senzorială. Acesta era liniştitor, apoi urmă o creştere...

Degetele lui dansară peste comenzi. Reduse acceleraţia temporală.

Sim-personalităţile aveau nevoie de timp de calcul pentru asimilarea noilor experienţe. Marq îl expedie pe Voltaire într-o reţea ticsită de experienţe aparent reale. Personalitatea reacţionă în faţa simulării şi parcurse rapid emoţiile induse. Voltaire era raţional; personalitatea lui putea accepta idei noi, proces care pentru simul Ioanei dura mai mult.

Cum afecta asta reconstrucţia unei persoane, atunci

când i se prezentau datele altei realităţi? Aici venea partea dificilă a resuscitării. Aveau oare să accepte ceea ce erau, epoca în care se aflau?

Undele şocului conceptual rezonau prin personalităţile digitale, determinând ajustări emoţionale. Le puteau ele suporta? La urma urmelor, nu erau oameni adevăraţi, tot aşa cum o pictură impresionistă abstractă nu putea decât să pretindă că reprezintă o vacă adevărată. Marq şi Sybyl puteau interveni abia după ce programele automate făcuseră tot ce le stătea în putinţă.

Aici le erau puse la încercare abilităţile matematice. Personalităţile artificiale trebuiau să supravieţuiască acestui punct de răspântie, ori să se prăbuşească în demenţă şi incoerenţă. În goană pe autostrăzile extinderii perceptuale, virajele ontologic – puteau zgâlţâi atât de tare un sim, încât să-l facă ţăndări.

Marq lăsă cele două simuri să se întâlnească, monitorizându-le cu atenţie. *Aux Deux Magots*, orăşelul simplu şi mulţimea ca decor. Pentru a economisi timpul de calcul, vremea se repeta la fiecare două minute de timp-sim. Un cer fără nori, ca să nu fie nevoit să modeleze curgerea hidrodinamică. Sybyl se ocupă de Ioana, iar el de Voltaire. Astupând fisurile, netezind asperităţile şi crevasele din matricea perceptuală a personajului.

Cei doi se întâlniră şi vorbiră. Prin simulările neuronale ale lui Voltaire izbucniră furtuni alb-albăstrui. Marq trimise într-acolo algoritmii de reparaţii conceptuale. Turbulenţa se diminuă.

— Asta-i! murmură el.

Alături, Sybyl încuviinţă din cap, concentrată asupra rulării funcţionale a Ioanei.

— Rulează normal acum, anunţă Marq simţindu-se uşurat după eroarea de la pornire. Ce zici, să-mi menţin manifestarea pe scaun? Fără dispariţii sau altceva.

— Ioana este aranjată. Sybyl indică striaţiile cafenii din matricea simului care plutea în 3D în faţa ei. Există unele

tectonice emoţionale, dar fără declanşare imediată.

— Eu zic să-i dăm drumul.

— Haide! surâse femeia.

Marq îi readuse pe Voltaire şi Ioana în timp real.

În mai puţin de un minut, îşi dădu seama că Voltaire era intact, funcţional, integrat. La fel şi Ioana, deşi se retrăsese într-o stare de contemplare detaşată, un aspect bine documentat; climatul ei interior.

Voltaire însă era iritat. Crescu la dimensiuni naturale în faţa lor. Holograma pufni, blestemă şi făcu scandal, solicitând dreptul de a iniţia comunicarea oricând dorea.

— Credeţi că vreau să fiu la mila *voastră*, ori de câte ori am ceva de spus? Staţi de vorbă cu un om care a fost exilat, cenzurat, întemniţat, interzis... care a trăit în spaimă perpetuă faţă de biserică şi autorităţile statului...

— Foc, şopti Fecioara cu o senzualitate nepământeană.

— Potoleşte-te, îi porunci Marq lui Voltaire, altfel te dezactivez.

Îngheţă secvenţa temporală şi se întoarse către Sybyl.

— Ce crezi? Să fim de acord?

— De ce nu? Nu-i corect să fie mereu la voia noastră.

— „Corect”? Sunt nişte *simuri*!

— Ei deţin noţiuni de corectitudine. Dacă le violăm...

— Bine, bine...

Reporni secvenţa.

— Următoarea întrebare este „cum?”.

— Nu-mi pasă cum o faceţi, replică holograma, dar faceţi-o – imediat!

— Aşteaptă. O să vă acordăm timp de rulare, ca să vă integraţi spaţiul perceptual.

— Ce înseamnă *asta*? Mă pricep la vorbe viclene, dar nu înţeleg limbajul meşteşugarilor.

— Ca să vă descâlcim neclarităţile, răspunse sec Marq.

— Pentru a putea conversa?

— Da, încuviinţă Sybyl. Atunci când o doriţi voi, nu doar noi. Este preferabil să staţi locului când vorbiţi – mişcările

necesită prelucrarea prea multor date.

— Încercăm să nu exagerăm în ceea ce priveşte costurile, adăugă Marq lăsându-se pe spate ca să poată vedea mai bine picioarele lui Sybyl.

— Ei bine, grăbiţi-vă, rosti imaginea lui Voltaire. Răbdarea este apanajul martirilor şi al sfinţilor, nu al oamenilor de *belle lettres*.

Translatorul reda totul în limbajul prezentului, inserând şi forma audio a cuvintelor antice, pierdute. Recuperatorii de cunoştinţe găseau traducerea şi o suprapuneau pentru Marq şi Sybyl. Cu toate acestea, Marq păstrase, pentru atmosferă, acustica naturală, fluidă – tenorul unui trecut inimaginabil de îndepărtat.

— Ajunge să pronunţaţi numele meu sau al lui Sybyl şi vă vom apărea într-un dreptunghi cu borduri roşii.

— Trebuie neapărat să fie roşii? Glasul Fecioarei era de abia auzit. Nu le puteţi face albastre? Albastrul este atât de răcoros... este culoarea mării... Apa este mai puternică decât focul, îl poate stinge.

— Termină cu aiurelile, o repezi cealaltă hologramă. Îl chemă pe mec-ospătar şi porunci: Felul acela *flambe*; ăla de-acolo – stinge-l imediat! O tulbură pe Fecioară. Iar voi doi, spiritelor, dacă puteţi reînvia morţii, ar trebui cu siguranţă să puteţi schimba roşul în albastru.

— Nu-mi vine să-mi cred ochilor, făcu Sybyl. Un *sim*? Cine se crede?

— Glasul raţiunii, răspunse Marq. François-Marie Arouet zis Voltaire.

— Crezi că sunt pregătiţi să-l întâlnească pe Boker? Murmură Sybyl muşcându-şi graţios buza. Am căzut de acord să-l lăsăm în sim imediat după ce se stabilizează.

Marq căzu pe gânduri.

— Eu zic să fim corecţi cu el. Îl anunţ.

— Avem atâtea de învăţat de la ei!

— Aşa-i. Cine ar fi crezut că pre-anticii ar putea fi atât de afurisiţi?

4

Încercă s-o ignore pe vrăjitoarea Sybyl, care pretindea că era creatoarea ei – de parcă altcineva decât Tatăl Ceresc ar fi putut face aşa ceva. Nu avea chef să vorbească cu nimeni. Evenimentele se adunau, dădeau năvală, tot mai dese, sufocante. Moartea ei, asfixia plină de durere continua să fie în preajmă.

Pe tichia de hârtie pe care i-o puseseră pe cap după ce o tunseseră la piele, în ziua cea mai sumbră şi totuşi cea mai glorioasă a scurtei ei vieţi, vinovăţiile îi fuseseră înscrise în limba sfântă: *Heretica, Relapsa, Apostata, Idolater*. Cuvinte negre, care în curând aveau să ardă.

Cardinalii şi episcopii învăţaţi din spurcata şi iubitoarea de englezi Universitate a Parisului şi din Biserică – mireasa lui Hristos pe Pământ! – o condamnaseră la ardere pe rug. Totul pentru că împlinise voia Domnului – ca regele Adevărat şi Mare să fie slujitorul Lui în Franţa. Pentru asta, ei respinseseră răscumpărarea regelui şi o trimiseseră pe rugul arzător. Atunci ce i-ar fi putut face vrăjitoarei Sybyl care, aidoma ei, trăia printre oameni, purta straie bărbăteşti şi pretindea că ar fi avut puteri mai mari decât ale Creatorului însuşi?

— Vă rog să plecaţi, şopti ea. Trebuie să fie linişte, ca să-mi pot auzi vocile.

Dar nici La Sorcière, nici Boker, bărbosul înveşmântat în negru care semăna nefiresc de mult cu patriarhii strălucitori de pe bolta măreţei catedrale din Rouen, nu o lăsau în pace.

— Dacă trebuie să vorbiţi, îi imploră, faceţi-o cu monsieur Arouet. Nimic nu-i place mai mult.

— Fecioară Sfântă, Trandafir al Franţei, rosti bărbosul. Franţa era lumea ta?

— Locul meu în lume, zise Ioana.

— Vreau să spun – era planeta ta?

— Planetele sunt în ceruri. Eu eram a pământului.

— Vreau să spun... nu contează. Adică a solului? Se adresă el fără sunet lui Sybyl. Agricultori? Să fi fost pre-anticii chiar atât de ignoranţi?

Se părea că nu ştia că Ioana putea citi pe buze, o dibăcie pe care o perfecţionase pentru a afla deliberările tribunalelor bisericeşti.

— Cunosc ceea ce trebuie să cunosc pentru misiunea mea, spuse ea.

Boker se încruntă, apoi vorbi:

— Ascultă-mă, te rog! Cauza noastră este dreaptă. Destinul celor sfinte atârnă de posibilitatea de a aduce mulţi credincioşi de partea noastră. Dacă dorim să păstrăm rolul omenirii şi tradiţiile onorate de timp ale propriei noastre identităţi, trebuie să învingem Scepticismul Laic.

Ioana încercă să le întoarcă spatele, dar greutatea zăngănitoare a lanţurilor o împiedică.

— Lăsaţi-mă în pace! Deşi n-am ucis pe nimeni, am luptat în multe bătălii ca să aduc victoria regelui Adevărat şi Mare al Franţei. Am condus încoronarea lui în Reims. De dragul lui, am fost rănită în bătălii.

Îşi ridică braţele – căci acum se găsea în celula puturoasă din Rouen, cu lanţuri şi greutăţi la picioare. Sybyl spusese că acestea aveau s-o ancoreze, că, într-un fel, aveau să-i fie de ajutor personajului ei. Fiind înger, Sybyl nu greşea, neîndoios. Boker începu s-o implore, dar Ioana îşi adună puterea să spună:

— Lumea ştie cum am fost răsplătită pentru suferinţele mele. Nu mai doresc război cu nimeni.

Monsieur Boker se întoarce către vrăjitoare.

— Este un sacrilegiu să ţinem un asemenea personaj în lanţuri. N-o puteţi transporta într-un loc de recreaţie teologică? Într-o catedrală?

— Contextul... Simurile au nevoie de context, zise fără sunet La Sorcière.

Ioana constată că putea citi pe buze cu o limpezime pe care n-o cunoscuse până atunci. Poate că acest Purgatoriu îşi reducea acuzaţiile.

Monsieur Boker plescăi din limbă.

— Sunt impresionat de tot ceea ce aţi făcut, dar dacă n-o puteţi determina să coopereze, la ce ne poate fi de folos?

— Nu ai văzut-o la apogeul Personalităţii ei. Puţinele asociaţii istorice pe care le-am putut descifra afirmă că era o ”prezenţă hipnotică”. Trebuie să aducem la lumină latura respectivă.

— Nu poţi s-o faci mai mică? E imposibil să discut cu un gigant.

Spre propria ei uimire, Fecioara îşi micşoră înălţimea cu două treimi.

Monsieur Boker păru mulţumit.

— Ioana cea Mare, înţelegi greşit natura războiului care ne aşteaptă. Nenumărate milenii au trecut de la ascensiunea ta la ceruri. Ai...

Fecioara îşi îndreptă spinarea.

— Spune-mi un lucru! Regele Franţei este un urmaş al casei de Lancaster a lui Henry al Angliei? Sau este un Valois, descinzând din regele Carol cel Adevărat şi Mare?

Monsieur Boker clipi şi căzu pe gânduri.

— Cred... cred că s-ar putea spune cu adevărat că noi, Păstrătorii Credinţei Tatălui Nostru, partidul pe care-l reprezint, descinde, dintr-un punct de vedere, din Carol al tău.

Fecioara zâmbi. *Ştiuse* că vocile ei fuseseră trimise din ceruri, Indiferent ce ar fi spus episcopii. Le renegase doar atunci când o duseseră la cimitirul St. Ouen, şi atunci numai de teama focului. Avusese dreptate să-şi abjure retractările după două zile; i-o confirmase eşecul casei de Lancaster de a anexa Franţa. Dacă monsieur Boker vorbea în numele urmaşilor casei de Valois, în ciuda absenţei vădite a unui titlu nobiliar, ea avea să-l asculte.

— Urmează, i se adresă.

Monsieur Boker îi explică faptul că acolo urma să se ţină în scurt timp un plebiscit. (După o scurtă deliberare cu La Sorcière, o sfătui pe Ioana să considere că, în esenţă, locul acela era Franţa.) Înfruntarea avea să se desfăşoare între două partide, Păstrătorii şi Scepticii. Ambele acceptaseră să susţină o Dezbatere Finală între doi duelişti verbali, pentru a soluţiona întrebarea-cheie.

— Despre ce este vorba? întrebă brusc Fecioara.

— Dacă trebuie construite fiinţe mecanice înzestrate cu inteligenţă artificială. Iar în cazul unei concluzii afirmative, dacă acestora trebuie să li se acorde cetăţenie deplină, cu toate drepturile cuvenite.

Fecioara ridică din umeri.

— Ce-i asta, o glumă? Doar aristocraţii şi nobilii au drepturi.

— Situaţia nu se mai prezintă în felul acesta, deşi, desigur, deţinem un sistem de clase. În ziua de azi, oamenii de rând se bucură de drepturi.

— Ţăranii ca mine? întrebă Fecioara. Noi?

Cu chipul frământat de exasperare, monsieur Boker se întoarse către La Sorcière.

— Eu trebuie să fac chiar totul?

— Ai dorit-o aşa cum este. Sau, mai exact, aşa cum era.

Monsieur Boker petrecu două minute bolborosind despre ceva numit Transformare Conceptuală. Aparent, denumirea se referea la o dispută teologică despre natura fiinţelor mecanice. Pentru Ioana răspunsul părea limpede, dar ea era o simplă ţărancă, nu un meşteşugar al vorbelor.

— De ce nu-l întrebaţi pe regele vostru? Sau pe unul dintre sfetnicii lui? Sau pe unul dintre învăţaţii voştri?

Monsieur Boker îşi răsfrânse buza şi flutură o mână prin aer.

— Conducătorii noştri sunt incolori! Slabi! Raţionali, dar se lasă călcaţi în picioare!

— Cu siguranţă...

— Nu-ţi poţi imagina, deoarece provii din clocotul

pasiunilor antice. Intensitatea şi pasiunea sunt considerate stări nelalocul lor, demodate. Dorim să găsim intelecte care să deţină vechea *flacără*...

— Nu! Oh!

„Flăcări, lingând...”

Abia după câteva secunde răsuflarea i se domoli şi putu să asculte din nou, tremurând.

Dezbaterea finală dintre Credinţă şi Raţiune urma să se desfăşoare în amfiteatrul Sectorului Junin, în faţa unei audienţe de 400.000 de suflete. Fecioară şi potrivnicul ei aveau să apară în holograme amplificate de treizeci de ori. După aceea, toţi cetăţenii urmau să voteze.

— Să voteze? întrebă Fecioară.

— O doreai necoruptă? Pufni La Sorcière. Poftim, ia-o!

Fecioara ascultă în tăcere, silită să absoarbă mileniile în numai câteva minute. După ce monsieur Boker termină, ea spuse:

— Am strălucit pe câmpul de luptă, fie şi numai pentru scurt timp. Dar niciodată în vorbe. Fără îndoială că îmi cunoaşteţi soarta.

Monsieur Boker păru îndurerat.

— Neclarităţile anticilor! În jurul... ă-ă-ă, reprezentării tale, nu deţinem decât un cadru istoric vag. Nu ştim unde ai trăit, dar cunoaştem detalii ale evenimentelor petrecute după ce ai...

— Murit! Puteţi vorbi despre moartea mea. Sunt obişnuită cu ea, aşa cum orice fecioară creştină ar trebui să fie, după sosirea în Purgatoriu. Ştiu de asemenea şi cine sunteţi voi doi.

— Ştii? întrebă încetişor La Sorcière.

— Îngeri! Ca să-mi potoliţi temerile, aţi luat înfăţişare de oameni obişnuiţi. Apoi mi-aţi dat o misie. Chiar dacă pare dezonorabilă, este una divină.

Monsieur Boker încuviinţă lent din cap, privind spre La Sorcière.

— Din zdrenţele de date ce fâlfâiau în jurul Identităţii

tale, am înţeles că reputaţia ţi-a fost restabilită cu ocazia audierilor ţinute la douăzeci şi şase de ani după ce ai murit. Cei implicaţi în condamnarea ta s-au căit pentru greşeala făcută. În semn de mare preţuire, ai fost numită *La Rose de la Loire*.

Ioana clipi, oprindu-şi lacrimile de tristeţe.

— Dreptatea... Dacă aş fi fost iscusită în vorbe, mi-aş fi convins Inchizitorii – predicatorii iubitori de englezi din Universitatea Parisului! – că nu sunt o vrăjitoare.

Monsieur Boker păru mişcat.

— Până şi pre-anticii ştiau când o putere sfântă se află între ei.

Fecioara râse voios.

— Domnul este de partea Fiului Său, a sfinţilor şi a martirilor. Dar asta nu înseamnă că ei nu au parte de greşeală şi de moarte.

— Are dreptate, încuviinţă La Sorcière. Până şi planetele şi galaxiile împărtăşesc soarta omului.

— Noi, cei din spiritualitate, avem nevoie de tine, insistă monsieur Boker. Am ajuns să semănăm prea mult cu maşinile noastre. Pentru noi nimic nu mai este sacru, doar funcţionarea perfectă a părţilor care ne alcătuiesc. Ştim că vei examina problema cu atenţie, cu simplitate şi corectitudine. Asta-i tot ce-ţi cerem.

Fecioara se simţi obosită. Avea nevoie de singurătate, de timp să reflecteze.

— Trebuie să mă consult cu vocile mele. Va trebui să răspund la una sau la mai multe întrebări?

— Doar la una.

Inchizitorii fuseseră mult mai pretenţioşi. Îi puseseră multe întrebări, zeci de întrebări, uneori aceleaşi, din nou şi din nou. Răspunsurile care fuseseră corecte la Poitiers se dovediseră greşite altundeva. Lipsită de hrană, băutură şi odihnă, înfricoşată de călătoria silită în cimitir, epuizată de predica monotonă pe care o obligau s-o asculte şi distrusă de teroarea focului, ea nu putuse rezista interogatoriului.

”Arhanghelul Mihail are plete lungi?” „Sfânta Margareta este trupeşă, ori subţire?”

„Ochii Sfintei Caterina sunt căprui sau albaştri?”

Îi întinseseră capcana de a conferi vocilor spiritului atribute ale cărnii, iar după aceea o condamnaseră întrucât confundase carnea coruptă cu spiritul sacru.

Totul fusese murdărie, iar în Purgatoriu puteau apărea judecăţi şi mai necurate. De aceea, ea nu putea fi sigură dacă acest Boker avea să se dovedească prieten sau duşman.

— Care este această singură întrebare la care vreţi să răspund? dori ea să ştie.

— Există un consens universal conform căruia inteligenţele construite de om au un fel de creier. Întrebarea la care dorim să răspunzi este dacă ele au suflet.

— Numai Atotputernicul are puterea să creeze un suflet.

Monsieur Boker zâmbi.

— Noi, Păstrătorii, suntem absolut de acord cu tine. Inteligenţele artificiale nu au suflet, spre deosebire de noi, care le suntem creatori. Ele sunt simple maşini. Instrumente mecanice cu creiere electronice programate. Numai omul are un suflet.

— Dacă ştiţi deja răspunsul la întrebare, de ce mai aveţi nevoie de mine?

— Ca să-i convingi pe ceilalţi! Mai întâi indecisul Sector Junin, apoi Trantorul, şi în cele din urmă Imperiul!

Fecioara căzu pe gânduri. Inchizitorii ei cunoscuseră de asemenea răspunsurile la întrebările cu care o hărţuiseră. Monsieur Boker părea sincer, dar aşa păruseră şi cei care o declaraseră vrăjitoare. Monsieur Boker îi spusese din capul locului răspunsul, cel cu care ar fi fost de acord orice om de bun simţ. Cu toate acestea, nu putea să fie sigură asupra intenţiilor sale. Nici chiar crucifixul pe care ea îi ceruse preotului să-l ridice nu se putuse împotrivi fumului înecăcios, flăcărilor muşcătoare…

— Ei bine? întrebă monsieur Boker. Trandafirul Sfânt va fi

de acord să ne reprezinte cauza?

— Oamenii aceştia pe care trebuie să-i conving sunt de asemenea urmaşii lui Carol, regele Adevărat şi Mare din casă de Valois?

5

Când Marq intră la „Splashes & Sniffsm” ca să-l întâlnească pe Nim, amicul şi colegul lui, fu surprins să-l găsească deja acolo. Judecând după pupilele dilatate, îşi petrecuse toată după-amiaza aici.

— Bagi tare? Se interesă Marq. S-a-ntâmplat ceva?

Nim clătină încet din cap.

— Acelaşi bătrân Marq, direct ca un croşeu. Mai întâi, încearcă „Swirlsnort”. Nu-ţi rezolvă setea... ba chiar îţi usucă tot capul, dar n-o să-ţi mai pese!

„Swirlsnort” era un amestec de prafuri care avea gust de nucşoară şi ciupea, de parcă ai fi înghiţit o insectă furioasă. Marq îl aspira încetişor, cu câte o nară, pe rând. Dorea să aibă mintea relativ limpede, atunci când Nim îl va aduce la zi în privinţa politicii şi a sponsorizării companiei. După aceea, îşi va îngădui să se facă ţăndări.

— S-ar putea să nu-ţi placă ce-o să auzi, zise Nim. E vorba despre Sybyl.

— Despre Sybyl?! Râse uşor nesigur. De unde ştii că eu...

— Tu mi-ai zis. Ultima dată când am aspirat împreună, ai uitat?

— Aha...

Stimurile îl făceau să vorbească vrute şi nevrute. Mai rău încă, îl făceau să uite ce vorbise.

— Nu-i tocmai un secret de stat, rânji Nim.

— Sunt atât de evident? (Dorea să fie sigur că Nim, care schimba femeile ca pe obiectele de lenjerie intimă, nu avea gânduri de altă natură în privinţa lui Sybyl.) Ce-i cu ea?

— Ei bine, cel care câştigă duelul din amfiteatru o să aibă

parte de un purcoi de bani.

— Asta nu-i nici o problemă. Eu voi fi acela.

Nim îşi trecu mâna prin părul blond zmeuriu.

— Nu mă pot decide dacă cel mai mult îmi place la tine modestia ta, sau capacitatea de a întrezări viitorul. Cred totuşi că modestia mă atrage în mod special.

— Sigur că da, strânse Marq din umeri, şi Sybyl este bună.

— Dar tu eşti mai bun.

— Eu sunt mai norocos. Mi-au încredinţat Raţiunea. Sybyl este cu Credinţa.

Celălalt îl privi surprins şi inspiră adânc.

— În locul tău, n-aş subestima Credinţa. E strâns legată de pasiune şi deocamdată nimeni n-a reuşit să scape de vreuna.

— Nici nu-i nevoie. În cele din urmă, pasiunile se destramă.

— Dar lumina raţiunii arde de-a pururi?

— Dacă regenerezi celulele cerebrale, da.

Nim privi prin paiul său, ca să vadă dacă mai rămăsese ceva, şi-i făcu lui Marq un semn ai ochiul.

— Atunci n-ai nevoie de un mic sfat.

— Care sfat? N-am auzit nici unul.

— Dacă celulele tale cerebrale neregenerate, chicoti Nim, ar conţine o fărâmă de bun simţ, ai înceta să mai cooperezi cu Sybyl pentru a-i îmbunătăţi simul. Sau, şi mai bine, ai simula continuarea cooperării, aşa încât să profiţi de orice poţi afla de la ea. De fapt, ar trebui să găseşti modalităţi să-i vii de hac ei şi simului. Se zice că-i excepţional.

— L-am văzut.

— Ai văzut o *parte*. Crezi că ţi-l arată pe tot?

— Am lucrat zilnic împreună...

— Ceea ce vezi tu este un sim abreviat. Noaptea, Sybyl dilată întregul pseudopsihic.

Marq se încruntă. Ştia că, sub acţiunea feromonilor, în preajma femeii se comporta ca în transă, totuşi

compensase această deficienţă. Nu?

— Nu cred că ea ar...

— Este posibil. Cei de sus au luat-o în colimator.

Fără să vrea, Marq simţi o împunsătură de gelozie, dar se strădui să nu şi-o trădeze.

— Hmm... Mulţumesc!

Nim îşi plecă fruntea într-un gest de ironie caracteristică şi spuse:

— Chiar dacă n-ai nevoie de el, ai fi un prost să-l refuzi.

— Ce anume? Purcoiul de bani oferit câştigătorului?

— Nu banii, tembelule! Crezi că n-am sesizat că vorbesc cu sclavul ambiţiei? Mă refeream la sfatul meu!

Marq inspiră adânc cu ambele nări.

— În nici un caz n-o să-l uit.

— Chestia asta va fi *mare*! Tu crezi că se adresează doar Sectorului, dar eu îţi zic că se vor conecta oameni de pe tot Trantorul.

— Cu atât mai bine, ricană Marq deşi stomacul lui se simţea ca în imponderabilitate.

Viaţa într-o adevărată renaştere culturală era riscantă. Totuşi poate că senzaţia de gol se datora ştimului.

— Tu crezi că Seldon şi individul ăla care-l urmează ca un căţeluş, Amaryl, te-au ales pe tine pentru că-i floare la ureche?

Marq mai inspiră ştim şi abia apoi răspunse:

— Nu, ei pentru că-s cel mai bun.

— Şi pentru că eşti hăt dedesubtul lor pe scara statutului social. Amice, eşti sacrificabil.

Celălalt încuviinţă sobru.

— În nici un caz n-o să uit.

Oare începuse să se repete? Probabil că stimul era de vină.

Nu se gândi la sfatul lui Nim decât după două zile, când în salonul executivilor auzi pe cineva lăudând munca lui Sybyl înaintea lui Hastor, conducătorul companiei „Artifice

Associates". Renunţă la prânz şi reveni la etajul lui. Îndreptându-se către biroul său, trecu pe lângă uşa lui Sybyl şi avu intenţia, aşa se dezvinovăţi după aceea, să-i transmită complimentul auzit. Dar când descoperi că uşa era descuiată şi camera pustie, acţionă ca mânat de un impuls.

După o jumătate de oră, tresări uşor când femeia rosti „Marq! – din uşa biroului. Mâna lui Sybyl îşi netezi părul în ceea ce bărbatul consideră o cochetărie inconştientă, trădând dorinţa de a plăcea.

— Te pot ajuta cu ceva?

Marq tocmai terminase de programat software-ul care-l lega de biroul lui, astfel încât să poată monitoriza întrevederile pe care femeia le avea cu clientul ei. Boker. Din câte ştia, Sybyl îi împărtăşea esenţa acelor discuţii.

Se justificase că sugestiile lui privind felul în care ea ar fi trebuit să se comporte cu Boker, care uneori era dificil, ar fi fost mult îmbunătăţite dacă l-ar fi cunoscut în mod direct pe individ. Dar asta ar fi compromis relaţia cu clientul – de obicei, o regulă foarte strictă. Acum însă era ceva special...

Ridică din umeri.

— Te aşteptam.

— Am structurat-o mult mai bine. Oscilaţiile ei temperamentale au ajuns sub 0,2.

— Excelent! Pot să văd?

Oare surâsul ei păruse mai cald ca de obicei? Încă se întreba asta când ajunse în propriul său birou, după o oră de ajustări ale Ioanei. Sybyl făcuse într-adevăr o treabă excelentă. Amănunţită şi complexă, întrepătrunsă cu topografia străvechii personalităţi.

Toate astea numai de ieri până azi? Greu de crezut...

Era momentul să facă nişte investigaţii prin simspaţiu.

6

Cu sprâncenele zbârlite, încruntat, Voltaire îşi proptise mâinile în şoldurile osoase. Se ridicase de pe scaunul bogat tapiţat din cabinetul lui de la Cirey, castelul amantei sale de mult timp, marchiza du Chatelet.

Locul căruia de cincisprezece ani îi spunea casă îl deprima acum, când femeia nu mai exista. Iar marchizul, fără decenţa de a aştepta până ce trupul soţiei sale se va răci, îl informase că trebuia să plece.

— Scoate-mă de aici! îi ceru Voltaire savantului, care în cele din urmă răspunse apelului său.

Savant – un cuvânt nou, neîndoios derivat din rădăcina latinească, *a fi înţelept*. Totuşi individul acesta părea că ştie prea puţine.

— Vreau să merg la cafenea. Trebuie s-o văd pe Fecioară.

Savantul se apleca peste consola de comandă pe care Voltaire începuse deja s-o deteste şi zâmbi cu o plăcere nedisimulată faţă de puterea pe care o avea.

— Nu crezusem că-i genul tău. Toată viaţa – nu uita că ţi-am scanat amintirile şi nu ai nici un secret pentru mine – ai dovedit o preferinţă evidentă pentru femeile inteligente. Ca nepoata ta şi că madame du Chatelet.

— Şi ce-i cu asta? Cine ar putea suporta cu adevărat compania femeilor proaste? Singurul lucru ce se poate spune în favoarea lor este că poţi avea încredere în ele, pentru că sunt prea idioate ca să fie viclene.

— Spre deosebire de madame du Chatelet?

Voltaire răpăi nervos cu degetele pe superbul pupitru din lemn de nuc; îşi aminti că era un dar primit din partea amantei lui. Cum de ajunsese în locul acesta primitiv? Era posibil să fi fost realmente construit doar pe baza amintirilor sale?

— Este adevărat, ea m-a trădat. A plătit însă scump

pentru asta.

Savantul arcui o sprânceană.

— La acel tânăr ofiţer te referi? Cel care a lăsat-o însărcinată?

— La patruzeci şi trei de ani, o femeie măritată şi care are trei copii nu trebuie să rămână însărcinată!

— Ai sărit de şapte coţi când te-a anunţat – de înţeles, dar nu prea politicos. Cu toate acestea, nu te-ai despărţit de ea. Ai asistat-o la naştere.

Voltaire clocotea. Amintiri întunecate, amintiri curgând ca apele negre ale unui râu subteran. Îşi făcuse o mulţime de griji pentru naştere, care se dovedise incredibil de uşoară. Cu toate acestea, după nouă zile, femeia cea mai extraordinară pe care o cunoscuse vreodată murise de septicemie puerperală. Nimeni, nici o femeie – nici chiar nepoata, menajeră şi fosta lui concubină, madame Denis, care se îngrijise după aceea de el – nu fusese vreodată capabilă să-i ia locul. O jelise până la... până la – se apropie de gând şi coti brusc – *până la moartea lui*...

Îşi umflă obrajii şi replică prompt:

— M-a convins că ar fi fost nerezonabil să mă despart de „o femeie cu o educaţie şi un talent excepţionale”, doar pentru că-şi exercitase aceleaşi drepturi de care mă bucurasem eu însumi. Mai cu seamă, pentru că nu mai făcusem dragoste cu ea de luni de zile. Drepturile bărbatului, mi-a spus, sunt aceleaşi şi pentru femei... cu condiţia ca femeile să facă parte din aristocraţie. Am îngăduit să mă las convins de blânda ei judecată.

— Aha. Comentă enigmatic savantul.

Voltaire îşi freca fruntea, încruntată de amintirile persistente.

— Ea a fost o excepţie la toate regulile. I-a înţeles pe Newton şi pe Locke[1]. A înţeles fiecare cuvânt scris de mine.

[1] John Locke (1632-1704), filosof şi om politic; englez; a dezvoltat empirismul materialist (n. trad.).

M-a înţeles pe *mine*!

— Totuşi, de ce nu făceai dragoste cu ea? Erai prea ocupat cu orgiile?

— Dragul meu domn, participările mele la asemenea festivităţi au fost mult exagerate. Este adevărat, în tinereţe am acceptat o invitaţie la o astfel de celebrare a plăcerilor erotice. M-am comportat atât de bine, încât am fost invitat să revin.

— Şi ai făcut-o?

— Bineînţeles că nu. Dacă o faci o dată, eşti un filosof, dar dacă o repeţi, eşti un simplu pervers.

— Nu înţeleg totuşi ce anume îl poate interesa pe un bărbat aşa sofisticat ca tine la o altă întâlnire cu Fecioară?

— Pasiunea ei, spuse Voltaire şi o imagine a robustei Fecioare îi apăru limpede în minte. Curajul şi devoţiunea faţă de lucrurile în care crede.

— Şi tu deţineai această trăsătură.

Voltaire izbi din picior, dar podeaua nu scoase nici un zgomot.

— De ce vorbeşti despre mine folosind timpul trecut?

— Iartă-mă. O să completez imediat şi fundalul audio.

Un gest scurt şi Voltaire auzi scândurile scârţâind la fiecare pas al său. Caii unei trăsuri tropăiră afară.

— Eu am temperament. Nu confunda pasiunea cu temperamentul... care ţine de nervi. Pasiunea este născută din inimă şi din suflet, nu-i un simplu mecanism al umorilor trupului.

— Crezi în suflete?

— În esenţe, cu siguranţă. În ciuda ameninţărilor din partea Bisericii şi Statului, Fecioară a cutezat să se agaţe cu toată inima de viziunea ei. Spre deosebire de mine, devoţiunea ei faţă de viziunea proprie nu este mânjită de perversitate. Ea a fost prima protestantă adevărată. Dintotdeauna i-am preferat pe protestanţi prin comparaţie cu absolutiştii papişti – până ce m-am stabilit în Geneva, ca să descopăr că ura lor publică faţă de plăcere este la fel de

mare ca a oricărui papă. Doar quakerii nu se dedau în intimitate acelor plăceri pe care le abjură în mod public. Din nefericire, o sută de credincioşi adevăraţi nu pot mântui milioane de ipocriţi.

Savantul se strâmbă sceptic.

— Ioana a cedat, s-a înclinat sub ameninţările lor.

— Au dus-o la un cimitir! Voltaire se zbârli de iritare. Au terorizat o fată credulă, ameninţând-o cu moartea şi cu iadul. Episcopi, cărturari – oamenii cei mai învăţaţi ai vremii lor! Nişte găoaze de măgari, cu toţii! Au intimidat femeia cea mai curajoasă din Franţa şi au distrus-o doar ca s-o sanctifice. Ipocriţii! Aveau nevoie de martiri la fel cum căpuşele au nevoie de sânge. Se hrănesc din sacrificiul de sine… cu condiţia că sinele sacrificat să nu le aparţină lor.

— Nu dispunem decât de versiunea ta şi de a ei. Istoria noastră nu ajunge atât de departe în trecut. Totuşi, acum cunoaştem mai multe despre oameni…

— Aşa vă imaginaţi voi. Voltaire priză puţin tabac pentru a se calma. Ticăloşii sunt ruinaţi de cele mai josnice trăsături ale lor, iar eroii de cele mai înălţătoare S-au jucat cu onoarea şi curajul ei de parcă ar fi fost un arcuş – nişte porci cântând la vioară.

— Îi iei apărarea, surâse strâmb şi amuzat savantul. Cu toate astea, în poemul pe care l-ai scris despre ea – mi se pare incredibil ca oamenii să-şi *memoreze* propriile lor lucrări, pentru ca să le poată recita! – o descrii ca pe o târfa de tavernă, mult mai bătrână decât în realitate, care minţea despre aşa-zisele ei voci, o ignorantă superstiţioasă, dar vicleană. Duşmanul cel mai mare al castităţii pe care ea pretindea că o apără era un măgar – un măgar înaripat!

Voltaire zâmbi.

— O metaforă sclipitoare pentru Biserica Romano-Catolică, *n'est ce pas*? Aveam de transmis o idee, iar Ioana a fost pur şi simplu spada cu care am împuns. Pe atunci n-o cunoscusem. Habar n-aveam că era o femeie cu asemenea profunzimi misterioase.

— Dar nu profunzimi ale intelectului, ci o ţărancă!

Marq îşi aminti cum scăpase el însuşi de o asemenea soartă pe planeta noroioasă Biehleur, pe toată durata examenului Cenuşiilor. Iar acum fugise de rutinele lor plicticoase, pătrunzând într-o adevărată revoluţie culturală.

— Nu, nu! Profunzimi ale sufletului! Eu sunt ca un pârâiaş. Unul limpede, deoarece sunt superficial, prea puţin adânc. Dar ea este un fluviu, un ocean! Du-mă înapoi la *Aux Deux Magots*. Ea şi garçonul acela mecanic sunt singura societate care mi-a mai rămas acum.

— Ioana este adversarul tău, spuse savantul. O unealtă a celor care susţin valorile împotriva cărora ai luptat toată viaţa. Ca să fiu sigur c-o vei învinge, te voi îmbunătăţi.

— Sunt întreg şi intact, declară tăios Voltaire.

— Te voi echipa cu toate informaţiile filosofice şi ştiinţifice, cu tot progresul raţional. Raţiunea ta trebuie să strivească credinţa ei. Dacă dorim să ne continuăm civilizaţia în direcţia raţiunii şi a ştiinţei, trebuie s-o priveşti ca pe duşmanul care este.

Elocvenţa şi impoliteţea sa erau aproape fermecătoare, dar nu puteau înlocui fascinaţia lui Voltaire faţă de Ioana.

— Refuz să citesc orice până nu mă readuci în prezenţa Fecioarei – în cafenea!

Savantul avu cutezanţa să hohotească.

— Nu pricepi. Nu ai de ales! Voi introduce informaţiile în tine. Fie că vrei, fie că nu, vei deţine informaţiile necesare ca s-o învingi.

— Îmi violezi integritatea!

— Să nu uităm că după dezbatere se va pune problema dacă te voi mai păstra rulând, sau…

— Îmi vei pune capăt?

— Asta doar ca să ştii care-i miza.

Voltaire se încordă. Cunoştea accentele de fier ale autorităţii, deoarece o simţise mai întâi pe cea a tatălui său – un despot strict, care-l silise să participe la mesă, şi ale cărui austerităţi duseseră la moartea mamei sale pe când

Voltaire avea doar şapte ani. Singura cale prin care putuse scăpa de disciplina soţului ei fusese moartea. Voltaire nu intenţiona să folosească aceeaşi modalitate pentru ca să scape de acest savant.

— Refuz să *întrebuinţez* orice cunoştinţe suplimentare, până ce nu mă readuci imediat în cafenea.

Înfuriat, savantul îl privi pe Voltaire aşa cum acesta îşi privise peruchierul – cu o superioritate arogantă. Buza lui răsfrântă spunea destul de limpede că ştia că filosoful n-ar fi putut exista în absenţa patronajului său.

O răsturnare de situaţie umilitoare. Deşi el însuşi provenea din clasa de mijloc, Voltaire nu credea că oamenii de rând meritau să se conducă singuri. Imaginea peruchierului său în rol de legislator era îndeajuns ca să-l facă să nu mai poarte o perucă în viaţa lui şi nu tolera să fie văzut în acelaşi fel de acest savant îngâmfat şi iritant.

— Uite ce-i, spuse savantul. Dacă-mi compui una dintre strălucitoarele tale *lettres philosophiques* în care faci praf conceptul sufletului omenesc, te voi readuce în prezenţa Fecioarei. Dacă nu, n-o vei mai zări până în ziua dezbaterii. Limpede?

Voltaire reflectă asupra ofertei.

— Limpede ca un pârâiaş, spuse el în cele din urmă.

... şi apoi nori compacţi, negri ca tăciunii, pogorâră în mintea sa. Amintiri sumbre şi sinistre. Se simţi cuprins într-un trecut care vui pe lângă el, pârjolind...

— A intrat în ciclu! Iese ceva la suprafaţă..., auzi strigătul găunos al lui Marq.

Imagini din trecutul îndepărtat explodară.

— Chemaţi-l pe Seldon! Simul acesta mai are un strat! Chemaţi-l pe Seldon!

7

Hari privea imaginile şi fluxurile de date.

— A suferit o furtună de rememorare. Priveşte implicaţiile!

Marq se zgâii la torent, fără să priceapă.

— Mda... văd.

— Promontoriul acela – este pepita amintirii unei dezbateri pe care a avut-o cu Ioana *acum 8.000 de ani*.

— Cineva a mai folosit simurile astea...

— Pentru dezbateri publice, da. Istoria nu numai că se repetă, ci uneori se şi bâlbâie.

— Credinţa opusă Raţiunii?

— Credinţa/Mecanicele contra Raţiunii/Voinţa Umană, spuse Seldon parcă citind direct din complexele numerice. (Marq nu putea urmări îndeajuns de rapid conexiunile ca să ţină pasul cu el.) În epoca respectivă, societatea era divizată fundamental în privinţa inteligenţelor artificiale şi a... manifestărilor lor.

Marq sesiză un licăr rapid pe chipul matematicianului. Oare îi ascundea ceva?

— „Manifestări”? Vreţi să spuneţi... ca tik-tokii?

— Cam aşa ceva, încuviinţă Seldon rigid.

— Voltaire era de partea...

— În epoca respectivă, el susţinea efervescenţa oamenilor. Ioana era de partea Credinţei, care însemna... ăăă, tik-tokii.

— Nu pricep.

— Tik-tokii, sau forme superioare ale lor, erau consideraţi capabili să călăuzească omenirea.

Seldon părea de-a dreptul stânjenit.

— *Tik-tokii*, pufni dispreţuitor Marq.

— Sau... ăăă, forme superioare.

— Asta au dezbătut Voltaire şi Ioana acum 8.000 de ani? Aşadar au fost construiţi în acest scop. Cine a învins?

— Rezultatul nu apare. Cred că a devenit lipsit de însemnătate. N-au putut fi construite inteligenţe artificiale care să poată călăuzi omenirea.

— Pare firesc, încuviinţă Marq. Maşinile nu vor fi niciodată la fel de inteligente ca noi. În problemele cotidiene, sigur că da, dar...

— Sugerez ştergerea complexului de memorie interior, anunţă Seldon sec. Astfel se va elimina stratul care interferează.

— Sigur că da, dacă apreciaţi că aceasta este soluţia optimă. Nu ştiu însă dacă putem deconecta toate legăturile din amintirile respective. Simurile folosesc accesări holografice, aşa că sunt fixate...

— Este crucial, pentru a obţine rezultatele dorite în dezbaterea care se apropie. Pot apărea şi alte implicaţii...

— Cum ar fi?

— Istoricii ar putea exploata asemenea simuri. Căutând date pierdute despre trecutul îndepărtat. Vor dori să aibă acces la ele. Nu le aprobaţi!

— Bineînţeles că nu. Mai exact, probabil că nu vom permite accesul nimănui la ele.

Seldon rămăsese ai ochii la fragmentele mişcătoare de configuraţii.

— Sunt *într-adevăr* complexe, nu-i aşa? Minţi cu adevărat profunde, sub-identităţi care interacţionează... Hmm... Mă întreb cum rămâne stabil întregul simţ al identităţii? Cum de nu se dezintegrează pur şi simplu mentalităţile lor?

Marq nu-i putea urma şirul raţionamentelor, dar spuse:

— Bănuiesc că anticii cunoşteau unele şmecherii de care noi nu avem habar.

— Aşa este, încuviinţă Seldon. Asta poate fi o idee...

Se sculă rapid şi Marq îl imită.

— Nu mai puteţi rămâne? Ştiu că Sybyl ar fi dorit să discute...

— Îmi pare rău. Dar trebuie să plec. Probleme de stat.

— Bun, atunci vă mulţumesc pentru...

Seldon ieşi înainte ca Marq să fi putut închide gura.

8

— Nu am nici cea mai mică dorinţă de a-l vedea pe gentilomul cel uscăţiv cu perucă. Se crede mai bun decât toţi ceilalţi, spuse Fecioara către vrăjitoarea Sybyl.

— Este adevărat, totuşi…

— Prefer tovărăşia propriilor mele voci.

— Este fascinat de tine, zise madame La Sorcière.

— Îmi vine greu să cred asta.

Cu toate acestea, îi fu imposibil să nu zâmbească.

— Este cât se poate de adevărat. I-a solicitat lui Marq – cel care l-a recreat – o imagine complet nouă. Ştii, el a trăit până la optzeci şi patru de ani.

— Pare mai bătrân.

Perucă, panglica liliachie şi pantalonii de catifea i se păreau groteşti la un bărbat atât de smochinit şi ofilit.

— Marq a decis să-i redea înfăţişarea de la patruzeci şi doi de ani. Te rog, întâlneşte-te cu el!

Fecioara căzu pe gânduri. Monsieur Arouet avea să fie mult mai puţin respingător dacă…

— Monsieur avea alt croitor în tinereţe?

— Hmm. Asta se poate aranja.

— Eu nu voi merge la han în *astea*.

Ridică lanţurile, amintindu-şi de mantia de blană pe care regele însuşi i-o pusese pe umeri la încoronarea lui din Rouen. Se gândi s-o ceară acum, dar decise să n-o facă. În decursul procesului, preoţii se legaseră adesea de mantie, acuzând-o pe Ioana că iubea luxul fiind ademenită de diavol; ea, care până ce nu-l câştigase pe rege în prima zi când apăruse la curte, nu simţise pe piele altceva decât atingerea aspră a cânepei. Acuzatorii ei, observase asta, purtau mătase neagră şi catifea, şi trăsneau a parfum.

— Voi face tot ce pot, promise madame La Sorcière, dar şi tu trebuie să fii de acord să nu scapi o vorbă faţă de

monsieur Boker. El nu doreşte să fraternizezi cu inamicul, însă eu cred că-ţi va face bine. Îţi va şlefui agerimea pentru dezbaterea finală.

Urmă o pauză – *cădere, fiori pufoşi* – în care Fecioara se simţi ca şi cum ar fi leşinat. Când îşi reveni – *suprafeţe dure, reci, pete bruşte, ţipătoare de cafeniu şi verde* – se pomeni în Hanul celor Doi Viermi, înconjurată din nou de muşterii care nu păreau să ştie că ea se afla acolo.

Creaturi împlătoşate punând tăvi, farfurii şi tacâmuri alergau printre mese. Îl căută din ochi pe Garçon şi-l observă privind spre bucătăreasa bălaie, care se prefăcea că nu-l observă. Dorinţa lui îi reamintea felul în care ea însăşi privise la statuile sfintelor Caterina şi Margareta – amândouă renunţaseră la bărbaţi, dar îmbrăcaseră straiele acestora, fiind suspendate între două lumi, între pasiunea cerească şi ardoarea lumească. Ca în locul de aici, cu limbajul său scârţâitor de numere şi maşini, deşi Ioana ştia că era un popas, un purgatoriu de aşteptare între lumi.

Îşi stăpâni un zâmbet când apăru monsieur Arouet. Purta o perucă neagră, nepudrată, totuşi arăta destul de bătrân; avea cam vârsta tatălui ei, Jacques Dars, treizeci şi unu – treizeci şi doi de ani. Umerii îi erau gârboviţi sub greutatea multelor cărţi. Ioana văzuse cărţi numai de două ori, în decursul judecăţilor, şi cu toate că nu semănau deloc cu acestea, tresări amintindu-şi de puterea lor.

— *Alors*, rosti monsieur Arouet aşezând cărţile în faţa ei. Patruzeci şi două de volume. Operele mele alese. Incomplete, dar – zâmbi el – deocamdată ajung. Ce s-a întâmplat?

— Îţi baţi joc de mine? Ştii că nu pot citi!

— Ştiu. Garçon 213-ADM te va învăţa.

— Nu vreau să învăţ. În afară de Biblie, toate cărţile sunt sămânţa diavolului.

Monsieur Arouet ridică exasperat braţele şi se lansă în blesteme, obscenităţi violente şi complexe, aidoma celor pe care soldaţii Ioanei le foloseau când uitau că ea era în

apropiere.

— Trebuie să înveţi să citeşti. Ştiinţa este putere!

— Diavolul trebuie să cunoască multe, spuse ea ferindu-se să fie atinsă de vreo carte.

Exasperat, monsieur Arouet se întoarse către vrăjitoare – care părea să stea la o masă alăturată – şi rosti:

— *Vac*! N-o poţi învăţa nimic?

Reveni apoi spre Ioana:

— Cum îmi vei aprecia strălucirea, dacă nu poţi nici măcar să citeşti?

— Nu-mi slujeşte la nimic.

— Ha! Dacă ai fi putut să citeşti, i-ai fi dat peste cap pe idioţii ăia care te-au trimis pe rug.

— Oameni învăţaţi cu toţii, replică ea. Ca şi tine.

— Nu, *pucellette*, nu ca mine. Câtuşi de puţin ca mine.

Fecioara se trase îndărăt din faţa cărţii întinse de bărbat, de parcă ar fi fost un şarpe. Rânjind, el îşi atinse cu cartea trupul, apoi pe al lui Garçon. Care stătea acum lângă masă.

— Nu-i vătămătoare, vezi?

— Adesea răul este invizibil, murmură Fecioară.

— Monsieur are dreptate, interveni Garçon. Toţi oamenii de calitate citesc.

— Dacă ai fi fost alfabetizată, spuse monsieur Arouet, ai fi ştiut că inchizitorii tăi nu aveau nici un drept să te judece. Erai o prizonieră de război. Capturatorii englezi nu aveau autoritatea legală de a-ţi examina convingerile religioase prin intermediul inchizitorilor şi al cărturarilor francezi. Tu te prefăceai că vocile pe care le auzeai erau divine...

— Mă prefăceam?! strigă ea.

—... iar ei se prefăceau că le cred diavoleşti. Englezii sunt prea toleranţi ca să ardă pe cineva pe rug. Ei lasă asemenea forme de distracţie pe seama compatrioţilor noştri, francezii.

— Nu atât de toleranţi, precizǎ Fecioară, dacă m-au predat episcopului de Beauvais, susţinând că eram vrăjitoare. (Îşi feri privirea, nedorind să-l lase să-i vadă

ochii.) Poate că sunt... Mi-am trădat vocile.

— Vocile conştiinţei, nimic mai mult. Păgânul Socrate le-a auzit şi el. Toţi le aud. Este însă lipsit de raţiune să ne sacrificăm vieţile pentru ele, fie şi numai fiindcă a ne distruge din vina lor înseamnă a le distruge şi pe ele. (Îşi supse gânditor dinţii.) Persoanele bine educate le trădează în mod curent.

— Şi noi, aici? Şopti Ioana.

El miji ochii.

— Aceşti... alţii? Savanţii?

— Sunt spectre.

— Ca demonii? Totuşi vorbesc despre raţiune. Au întemeiat o republică a analizei.

— Aşa susţin ei. Pe de altă parte, ne-au cerut să reprezentăm ceea ce nu au ei.

— Crezi că n-au sânge în trup? Voltaire făcu o grimasă de surpriză.

— Bănuiesc că îi ascultăm pe aceiaşi „savanţi”, aşadar suntem puşi la încercare în acelaşi proces.

— Eu dau ascultare unor voci ca ale lor, rosti Voltaire pe un ton defensiv. Cel puţin ştiu când să-mi feresc urechea de sfaturile fără minte.

— Poate că vocile lui monsieur sunt slabe, sugeră Garçon, şi astfel mal lesne de ignorat.

— I-am lăsat – pe oamenii Bisericii! – să mă silească să recunosc că vocile mele aparţineau diavolului, spuse Fecioara, deşi am ştiut mereu că erau dumnezeieşti. Ăsta nu este actul unui demon? Al unei vrăjitoare?

— Ascultă aici! O prinse monsieur Arouet de braţe. Nu există vrăjitoare. Singurii diavoli din viaţa ta au fost cei care te-au trimis la rug. Porci ignoranţi, cu toţii! Mai puţin englezul, care a pretins că te crede vrăjitoare ca să efectueze o mişcare politică vicleană. Când veşmintele ţi-au ars, oamenii lui ţi-au luat trupul de pe rug ca să arate mulţimii şi inchizitorilor că erai într-adevăr o femeie, care, din nici un alt motiv decât că uzurpa privilegiile bărbaţilor,

şi-a meritat soarta.

— Încetează, te rog! exclamă ea.

I se părea că poate să simtă duhoarea înecăcioasă a fumului, deşi monsieur Arouet îi ceruse lui Garçon să aşeze tăbliţe cu FUMATUL OPRIT în tot hanul în interiorul căruia, pe neaşteptate, ajunseseră. Odaia se clătină, se roti.

— Focul, icni ea. Limbile lui...

— Ajunge! Rosti vrăjitoarea. Nu-ţi dai seama că-i faci rău? Termină!

Dar monsieur Arouet insistă.

— Ţi-au examinat părţile ruşinoase după ce straiele ţi-au ars – nu ştiai asta, nu? – aşa cum făcuseră şi înainte, pentru a dovedi că erai fecioara care susţineai că eşti. Iar după ce şi-au satisfăcut neruşinarea în numele Domnului, te-au legat din nou pe rug şi ţi-au ars oasele până la cenuşă. Aşa te-au răsplătit conaţionalii tăi pentru că le-ai apărat regele! Pentru că te-ai îngrijit că Franţa să rămână de-a pururi franceză. Iar după ce te-au incinerat, ceva mai târziu, au deschis o anchetă, au citat nişte zvonuri rurale conform cărora inima nu ţi-ar fi fost atinsă de flăcări şi te-au declarat imediat eroină naţională, Mântuitoarea Franţei. N-aş fi deloc surprins dacă, de acum, te-ar fi canonizat şi venerat ca pe o sfântă.

— În 1924, preciză La Sorcière, deşi nu putea înţelege cum de ştia numărul acela ciudat.

Să fi fost o cunoaştere angelică?

Pufnetul de dispreţ al lui monsieur Arouet îi răsună în urechi.

— Ce să zic – a şi ajutat-o cu mult, spuse el.

— Data respectivă, zise La Sorcière cu glasul său obişnuit, se găsea într-o notă de subsol. Deşi, bineînţeles, nu deţinem nici un fel de coordonate pentru ca să ştim ce înseamnă numărul acela. Actualmente suntem în anul 12.026 al Erei Galactice.

Logici pârjolitoare agitară aerul care pârâia. Vânturi fierbinţi înceţoşară mulţimea de privitori adunaţi în jurul

rugului.

— Foc...

Fecioara icni. Prinzându-se cu mâinile de gulerul de zale, fugi în bezna rece a uitării.

9

— Ar cam fi timpul, o împunse Voltaire pe madame La Scientiste, care atârna în faţa lui ca un tablou animat. El însuşi alesese reprezentarea aceea, găsind-o straniu de liniştitoare.

— Nu te-am ignorat în mod deliberat, rosti ea rece şi preocupată.

— Cum îndrăzneşti să mă încetineşti fără acordul meu?

— Marq şi cu mine suntem sufocaţi de reporteri mass-media. N-am visat niciodată că Dezbaterea Finală ar fi evenimentul media al deceniului. Toţi doresc să te intervieveze pe tine şi pe Ioana.

Voltaire îşi aranjă panglica de culoarea piersicii pe care o purta la gât.

— Refuz să fiu văzut fără peruca mea pudrată.

— În primul rând, nu-i vom lăsa să te vadă pe tine sau pe Fecioară. Pot discuta cu Marq cât doresc. Lui îi place atenţia reporterilor şi se pricepe să se descurce cu ei. Susţine că imaginea publică îl va ajuta în carieră.

— Crezusem că voi fi consultat înaintea unor decizii importante...

— Uite ce-i, am venit aici imediat ce m-a apelat mec-secretarul. Te-am lăsat să rulezi încetinit, ca să-ţi monitorizez integrarea configuraţiilor. Ar trebui să-mi fii recunoscător că-ţi ofer timp interior...

— Pentru contemplare? Pufni el.

— Îi poţi spune şi aşa.

— Nu ştiusem că şi timpul trebuie să fie.. *dăruit*.

Voltaire se afla în apartamentul său luxos de la curtea lui

Frederic cel Mare, jucând şah cu călugărul pe care-l tocmise ca să-l lase să câştige.

— Timpul costă, iar analiza cost/beneficiu arată că ar fi preferabil să vă rulăm pe amândoi împreună.

— Lipsit de solitudine? Este imposibil să port o conversaţie raţională cu femeia aceea!

Îi întoarse spatele, căutând să obţină un efect dramatic cât mai mare. Fusese un actor excelent – o afirmaseră toţi cei care-l auziseră jucând în propriile sale piese la curtea lui Frederic. Recunoştea o scenă bună atunci când o vedea, iar cea de acum avea potenţial dramatic. Creaturile acestea erau complet lipsite de intensitate, neobişnuite cu exploziile de sentimente pure, iscusit meşteşugite.

Glasul ei se înmuie.

— Scapă de el şi-ţi voi aduce cunoştinţele la zi.

Voltaire se întoarse şi ridică un deget subţire spre călugărul cel jovial, singurul reprezentant al clerului pe care-l putuse suporta în viaţa sa. Călugărul se îndepărtă cu pas târşâit, închizând cu atenţie uşa din lemn de stejar sculptat.

Filosoful sorbi din excelentul lichior al lui Frederic ca să-şi dreagă vocea.

— Vreau să îndepărtezi chinul final al Fecioarei din memoria ei. Ne stânjeneşte conversaţia, tot aşa cum episcopii şi oficialităţile statale împiedică publicarea lucrărilor inteligente. În plus... – făcu o pauză, detestând să exprime sentimente mai blânde decât iritarea –... ea suferă. Nu suport s-o văd suferind.

— Nu cred...

— Şi dacă tot te apuci de treabă, şterge-mi şi mie amintirea celor unsprezece luni petrecute în Bastilia. Ca toate fugile frecvenţe din Paris – nu evadările în sine, Doamne fereşte! – perioadele de exil alcătuiesc majoritatea vieţii mele! Şterge doar cauzele lor, nu şi efectele.

— Ei bine, nu ştiu...

El izbi cu pumnul în tăblia încrustată a unei măsuţe de

stejar.

— Dacă nu mă eliberaţi de temerile trecutului, nu pot acţiona în mod liber!

— Simpla logică...

— De când anume este logica simplă? Eu nu pot compune „simplu” o *lettre philosophique* despre absurditatea de a le refuza celor ca Garçon 213-ADM drepturile omului, pe temeiul că nu au suflet. Apropo, este un tip amuzant, nu crezi? Şi isteţ – cel puţin ca o duzină de popi pe care i-am cunoscut. Nu vorbeşte? Nu răspunde? Nu are dorinţe? Este atras de o bucătăreasă umană. Nu ar trebui să fie capabil să-şi caute fericirea la fel de liber ca tine, sau ca mine? Dacă el nu are suflet, atunci nici tu nu ai. Dacă tu ai un suflet, acesta poate fi dedus numai pe baza comportamentului tău, şi fiindcă din comportamentul lui Garçon deducem concluzii identice, înseamnă că şi el are suflet.

— Sunt înclinată să fiu de acord, spuse madame La Scientiste. Deşi, desigur, reacţiile lui 213-ADM sunt simulări. Maşinile conştiente de sine sunt ilegale de mii de ani.

— Asta voi ataca eu! strigă Voltaire.

— Dar ce procentaj din reacţia ta se datorează programării sarkiene?

— Zero! Drepturile omului...

— Cam greu de spus că trebuie aplicate în cazul maşinilor.

Voltaire se strâmbă.

— În aceste probleme delicate, nu mă pot exprima complet liber... până când nu mă scapi de amintirea suferinţelor îndurate tocmai pentru că mi-am exprimat ideile.

— Dar trecutul tău eşti tu însuţi. Fără a-l deţine în totalitate, intact...

— Prostii! Adevărul este că niciodată n-am *cutezat* să mă exprim liber în multe privinţe. Ia-l de pildă pe puritanul

acela de Pascal, care detesta viaţa, cu opiniile lui privind păcatul originar, miracole şi multe alte aiureli. N-am îndrăznit să spun ce am crezut cu adevărat! Întotdeauna a trebuit să calculez cât va costa fiecare atac asupra convenţiilor şi prostiei tradiţionale.

Madame La Scientiste îşi ţuguie atrăgător buzele.

— Aş zice că te-ai descurcat destul de bine. Ai fost faimos. Nu-ţi cunoaştem istoria şi nici măcar lumea în care ai trăit, dar din memoria ta pot spune...

— Şi Fecioară! Ea este mai frustrată decât mine! Pentru convingerile *ei* a plătit preţul suprem. Răstignirea nu poate fi mai teribilă decât suferinţele ei pe rug. Ajunge să-ţi aprinzi o pipă plăcută – aşa cum mi-ar plăcea să fac – lângă ea şi imediat îşi dă ochii peste cap, ameţită de confuzii.

— E însă crucial pentru persoana care *este* ea.

— Investigaţiile raţionale nu se pot desfăşura într-o atmosferă de teamă şi intimidare. Dacă înfruntarea noastră trebuie să fie corectă, te implor să ne scapi de aceste terori care ne opresc să rostim ceea ce gândim şi să-i încurajăm pe alţii să spună ceea ce gândesc ei. Altfel dezbaterea va semăna cu o alergare în care concurenţii au cărămizi legate de glezne.

Madame La Scientiste nu răspunse imediat.

— Aş... aş dori să vă ajut, dar nu sunt sigură că pot.

Voltaire pufni dispreţuitor.

— Cunosc destul din procedurile voastre ca să ştiu că-mi poţi satisface cererea.

— Sigur că da, asta n-ar fi nici o problemă. Din punct de vedere moral însă, nu am libertatea de a modifica programul Fecioarei după cum mi se năzare.

Voltaire se încruntă şi întreaga lui făptură deveni rigidă.

— Îmi dau seama că Madame are o părere proastă despre filosofia mea, dar cu siguranţă...

— Nici vorbă! Te apreciez foarte mult! Ai o minte modernă şi – ţinând seama de adâncimile trecutului îndepărtat din care provii – uluitoare! Regret că Imperiul n-

a avut oameni ca tine! Cu toate acestea, deşi este perfect valid, punctul tău de vedere e limitat deoarece omite unele aspecte care nu mai pot fi accesate.

— *Filosofia* mea? Îmbrăţişează totul, este o imagine universală...

— Iar eu lucrez pentru „Artifice Associates”, pentru Păstrători şi pentru domnul Boker. Morala îmi cere să le ofer Fecioara pe care o doresc. Dacă nu-i conving pe ei să şteargă amintirile martiriului Fecioarei, eu n-o pot face. Iar Marq ar trebui să obţină acceptul companiei şi al Scepticilor, pentru a şterge amintirile tale. Te asigur că ar fi încântat s-o facă. Scepticii lui ar fi probabil de acord, spre deosebire de Păstrători. Asta ţi-ar oferi un atu.

— Sunt de acord, încuviinţă el brusc. N-ar fi nici raţional, nici etic, ca eu să scap de povara mea, dar nu şi Fecioară. Nici Locke şi nici Newton n-ar fi acceptat.

— Voi vorbi cu şeful meu şi cu domnul Boker, spuse madame La Scientiste. Dar în locul tău nu mi-aş ţine răsuflarea, aşteptând să se întâmple miracolul ăsta.

Voltaire zâmbi ironic şi rosti:

— Madame uită că eu nu am răsuflare pe care să mi-o ţin.

10

Pâlpâitul pictogramei de pe consola lui Marq încetă exact în clipa când bărbatul intră în odaie. Asta însemna că Sybyl trebuie să fi răspuns din biroul ei.

Marq se încordă, suspicios. Fuseseră de acord să nu discute fiecare cu resuscitarea celuilalt, deşi îşi puseseră reciproc la dispoziţie programele necesare pentru a le contacta. Fecioară nu iniţia niciodată comunicarea, ceea ce însemna că apelantul era Voltaire.

Cum îndrăznea Sybyl să-l ruleze în absenţa lui?! Ieşi în trombă din cameră, pentru a le spune lui Sybyl şi Voltaire în

mod direct ce credea despre conspiraţia lor. O dată ieşit însă pe coridor, fu asediat de holocamere şi reporteri. Abia peste cincisprezece minute dădu buzna în biroul lui Sybyl şi, desigur, o găsi discutând cu Voltaire. Îl micşorase de la dimensiunile peretelui la scara omenească.

— Ai încălcat înţelegerea! strigă Marq. Ce faci? Încerci să foloseşti obsesia lui faţă de schizofrenica aia ca să-l determini să se lase înfrânt în dezbatere?

Sybyl înălţă capul îngropat în palme. Ochii îi sclipeau de lacrimi. Marq simţi ceva tresărind în el, dar preferă să-şi ignore sentimentele. Femeia îi suflă lui Voltaire o sărutare din căuşul palmei, apoi îl încremeni.

— Trebuie să-ţi spun că n-aş fi crezut niciodată că vei ajunge aici.

— ”Aici”... unde? Sybyl îşi recompuse trăsăturile şi-şi împinse înainte bărbia. Ce s-a întâmplat cu voioşia ta obişnuită?

— Despre ce a fost vorba?

După ce auzi totul, Marq reveni în biroul lui şi-l activă pe Voltaire. Înainte ca imaginea să se fi format pe deplin, pe când blocurile de culori de abia îşi sincronizau fazele, el răcni:

— Răspunsul este nu!

— Sunt sigur că ai şi un silogism detaliat pentru mine, comentă sardonic Voltaire, ieşind din încremenire.

Marq fu nevoit să admită că simul dovedea aplomb în modificările bruşte şi dispariţiile din propria sa secvenţă temporală.

— Uite ce-i, vorbi el măsurat, vreau ca Trandafirul Franţei să se veştejească în armura sa în ziua dezbaterii – exact ceea ce-i va reaminti de proces. Va începe să bolborosească aiureli şi va dovedi planetei cât de falimentară este Credinţa fără Raţiune.

— *Merde alors*! izbi din picior Voltaire. Nu sunt de acord! Perfect, nu doresc nimic pentru mine, dar insist să ştergeţi amintirea ultimelor ore ale Fecioarei, astfel că logica ei să

nu fie compromisă – aşa cum s-a întâmplat adesea cu a mea – de teama pedepsei.

— Imposibil! Boker doreşte Credinţa în format integral.

— Prostii! De asemenea, îţi cer să mă laşi s-o vizitez pe ea şi pe acel Garçon straniu, *mais charmant*, în cafenea – ori *de câte ori doresc*. Până acum n-am mai întâlnit fiinţe ca ei şi sunt singurii tovarăşi pe care-i am.

„Pe mine nu mă pui la socoteală?” se întrebă Marq. În afara necesităţii de a ţine simul la respect, îl admira pe bărbatul uscăţiv. Avea o inteligenţă puternică şi impresionantă, iar personalitatea lui era încărcată de forţă. Voltaire trăise într-o epocă înfloritoare şi Marq îl invidia pentru asta; ar fi vrut să-i fie prieten. „Pe mine nu mă pui la socoteală?”

În loc de aşa ceva, spuse:

— Nu cred că te-ai gândit că învinsul dezbaterii va fi trimis de-a pururi în uitare.

Voltaire clipi, fără să-i tresară un muşchi pe faţă.

— Nu mă poţi păcăli, urmă Marq. Ştiu că-ţi doreşti mai mult decât simpla nemurire intelectuală.

— Aşa este?

— Pe asta o ai deja. Ai fost resuscitat.

— Te asigur că definiţia mea asupra vieţii implică mai mult decât a deveni o configuraţie de numere.

Observaţia îl nelinişti pe Marq, dar senzaţia respectivă fu doar trecătoare.

— Nu uita că am acces la spaţiul în care se găseşte memoria ta. Îmi amintesc că, odată, pe când nu mai erai chiar copil, nesilit de tatăl tău şi acţionând exclusiv pe baza liberului arbitru, te-ai împărtăşit de Paşte.

— Da, însă în final am refuzat împărtăşania! Nu doream decât să fiu lăsat să mor în pace!

— Îngăduie-mi să citez din faimoasa ta poezie „Cutremur la Lisabona”. Face parte din memoria auxiliară.

„Trist e prezentul de nu există speranţă-n viitor

Nici fericiri n-aşteaptă sufletul muritor
Când fiinţa umană este condamnată
Să piară în tăcut mormânt cu mintea-i deodată.”

Voltaire se clătină.

— Este adevărat, am spus toate astea – şi cât de elocvent! Însă toţi cei cărora le place viaţa tânjesc s-o prelungească.

— *Unica* ta şansă pentru o „speranţă-n viitor” este să câştigi dezbaterea. Este împotriva interesului tău – şi ştim cu toţii cât de mult ai avut grijă de el! – să ştergem amintirile Fecioarei despre execuţia pe rug.

Filosoful făcu o grimasă. Pe display-ul lateral, Marq putea vedea indicii de rulare: fluctuaţiile Stării Fundamentale se găseau între limite bine definite... dar învelişul creştea, un cilindru portocaliu lărgindu-se în spaţiul tridimensional, dilatându-se sub presiunea cauzată de încâlcelile rapide şi mişcătoare din interior; pachetele de Agenţi ai Emoţiilor care se transferau cu viteze mari indicau apropierea unui punct de răspântie.

Atinse o tastă. Era ispititor *să-l facă* pe sim să creadă ce-şi dorea Marq... dar ar fi fost riscant. Ar fi trebuit să integreze grupul de idei în întreaga personalitate. Autosinteza avea rezultate mult mai bune, însă putea fi numai îmboldită, nu silită.

Starea psihologică a lui Voltaire se întunecă, deşi faţa lui – trecută pe mişcare încetinită – arăta doar o privire gânditoare. Marq avusese nevoie de ani buni ca să înveţe că nu numai oamenii, ci şi simurile îşi puteau camufla destul de bine emoţiile.

Poate că ar fi fost bine să încerce puţin umor. Reveni la viteza normală şi spuse:

— Dacă-mi faci probleme, o să-i dau poemul acela insultător pe care l-ai scris despre ea.

— ”La Pucelle”? N-ai îndrăzni s-o faci!

— Aşa crezi? Ai fi norocos dacă ţi-ar mai vorbi vreodată.

Un zâmbet viclean.

— Monsieur uită că Fecioară nu ştie să citească.

— Voi avea grijă să înveţe. Sau, şi mai bine, o să i-l citesc cu însumi. O fi analfabetă, dar în nici un caz nu-i surdă!

Voltaire îl străpunse cu privirea, murmurând:

— Între Scylla şi Charibda...

Oare ce plănuia mintea lui tăioasă ca un bisturiu? Se integra în lumea digitală mai rapid decât oricare sim pe care-l cunoscuse Marq. Tânărul îşi promise ca după încheierea dezbaterii să o demonteze şi să-i studieze din nou ascuţişurile, să-i pună sub microscop schemele procesorului. Mai exista apoi amintirea aceea stranie, veche de 8.000 de ani. Seldon se manifestase oarecum ciudat în legătură cu ea...

— Îţi promit să-ţi scriu *la lettre*, dacă mă laşi s-o mai văd o singură dată. În schimb, îmi vei jura că nici măcar nu vei *aminti* de „La Pucelle” în prezenţa Fecioarei.

— Fără şmecherii, îl avertiză Marq. Voi fi cu ochii pe tine.

— Cum doreşti.

Marq îl readuse pe Voltaire în cafenea, unde Ioana şi Garçon 213-ADM aşteptau, rulându-şi propriile lor introspecţii. De abia îi apelase, când fu distras de o ciocănitură la uşă. Era Nim.

— Bei o kaff?

— De ce nu? (Privi simularea cafenelei. Îi putea lăsa să discute o vreme. Cu cât Voltaire afla mai multe, cu atât avea să fie mai abil după aceea.) Mai ai ceva din senzo-pudra aia? Am avut o zi grea.

11

— Comandaţi, vă rog! Spuse Garçon 213-ADM cu o mişcare largă a braţului.

Avea dificultăţi în urmărirea argumentelor schimbate între Fecioară şi Monsieur, privind posibilitatea ca fiinţele

asemănătoare lui să aibă suflet. Monsieur părea să creadă că absolut nimeni nu avea suflet, ceea ce o scandaliza pe Fecioară. Discutau cu atâta aprindere încât nici nu observaseră dispariţia ciudatei prezenţe spectrale care-i supraveghea de obicei, un ”programator” al acestui spaţiu.

Acum Garçon avea ocazia de a-l implora pe Monsieur să intervină În sprijinul lui şi să le solicite stăpânilor umani să-i dea un nume. 213-ADM nu era decât un cod al mecanicelor: 2 îi identifică funcţia, mec-ospătar; 13 îl plasa în acest Sector, iar ADM însemna *Aux Deux Magots*. Era sigur că ar fi avut şanse mai mari de a-i atrage atenţia bucătăresei cu părul ca mierea, dacă ar fi avut un nume de om.

— Monsieur, mademoiselle, comandaţi, vă rog.

— Ce rost are să comandăm ceva? Pufni Monsieur. (Garçon observă că ştiinţa de carte nu dezvolta răbdarea.) Nu putem simţi gusturile!

Garçon făcu un gest de înţelegere cu două dintre cele patru braţe. El nu cunoştea simţurile omeneşti, cu excepţia văzului, auzului şi a unui pipăit rudimentar – cele necesare în slujba sa. Ar fi dat orice ca să poată gusta, să poată simţi; se părea că oamenii încercau plăcere de pe urma acestora.

Fecioara examină meniul şi, schimbând subiectul, spuse:

— Pentru mine, ca de obicei. O coajă de pâine... dar acum aş vrea să fie de pişcot dulce...

— Pişcot dulce! repetă Monsieur ca un ecou.

—... iar ca s-o înmoi, puţină şampanie.

Monsieur flutură din mână, ca şi cum at fi vru: să şi-o răcorească.

— Te felicit, Garçon, pentru cât de bine te-ai descurcat, învăţând-o pe Fecioară să citească meniul.

— Madame La Scientiste mi-a îngăduit, explică Garçon.

Nu dorea să aibă necazuri cu stăpânii oameni, care-l puteau dezactiva în orice clipă.

Monsieur făcu un gest de indiferenţă.

— Este prea obsedată de amănunte. N-ar fi supravieţuit

niciodată de una singură în Paris, cu atât mai puţin la vreo curte regală. Marq însă va ajunge departe. Lipsa de scrupule este însoţitoarea favorită a norocului. Nici eu n-am ajuns de la sărăcia lucie la una dintre cele mai mari averi din Franţa pentru că aş fi confundat idealurile cu scrupulele.

— Monsieur a decis ce vrea să comande?

— Da. Îţi comand s-o instruieşti pe Fecioară în texte mai avansate, astfel încât să-mi poată citi poemul ”Asupra filosofiei newtoniene” şi toate *Lettres Philosophiques*. Pe cât posibil, logica ei trebuie să devină egală cu a mea. Deşi este greu de presupus că ar exista cineva care să-mi fie egal, adăugă cu zâmbetul lui încrezător.

— Modestia îţi este egalată doar de spirit, interveni Fecioara obţinând din partea lui Monsieur un rânjet de satisfacţie.

Garçon clătină trist din cap.

— Mă tem că asta nu va fi posibil. Sunt incapabil să instruiesc pe cineva – decât numai în fraze simple. Educaţia nu-mi îngăduie să înţeleg decât meniurile. Mă simt onorat de dorinţa lui Monsieur de a-mi ridica statutul, dar chiar şi atunci când şansa ciocăneşte la uşă, eu şi cei asemenea mie, constrânşi de-a pururi să rămânem pe treptele cele mai de jos ale societăţii, nu putem răspunde.

— Este adevărat, încuviinţă Voltaire, clasele inferioare trebuie să-şi păstreze condiţia umilă, dar în cazul tău voi face o excepţie. Îmi pari ambiţios. Aşa este?

Garçon privi spre bucătăreasa cu păr de miere.

— Ambiţia este nepotrivită cuiva de rangul meu.

— Şi atunci, ce ai prefera să fii? Dacă, de pildă, ai putea să ajungi orice doreşti?

Întâmplător, Garçon ştia că bucătăreasa îşi petrecea cele trei zile libere săptămânale – el însă lucra şapte zile pe săptămână – pe coridoarele Luvrului.

— Mec-ghid în Luvru, răspunse imediat. Un mec-ghid destul de inteligent şi beneficiind de suficient timp liber ca

să poată face curte unei femei care de abia ştie de existenţa lui.

Monsieur rosti pe un ton măreţ:

— Voi găsi o cale să... cum zic ei?

— Să-l descarci din program, interveni Fecioară.

— *Mon dieu*! exclamă Monsieur. Poate deja să citească la fel de bine ca tine. Nu voi accepta însă ca spiritul ei să-l întreacă pe al meu! Asta ar fi cu adevărat prea mult!

12

Marq pulveriză pacheţelul în nas şi aşteptă reacţia.

Aşa rău stau lucrurile? întrebă Nim făcând semn mec-ospătăriţei de la „Splashes & Sniffs” să mai aducă unul.

— Voltaire..., mormăi celălalt.

Atinsese culmea amplificării oferite de ştim; mintea îi devenea tot mai ascuţită şi în acelaşi timp, cumva, mai leneşă. Niciodată nu pricepuse cum se putea obţine aşa ceva.

— Ar fi trebuit să fie creaţia mea. Dar în cincizeci la sută din cazuri pare *invers*.

— Nu-i decât o serie de numere.

— Bineînţeles, totuşi... O dată am spionat agentul lui de formare subconştientă a propoziţiilor şi am auzit că formula o serie de chestii despre „voinţa înseamnă suflet” – legate probabil de întreţinerea imaginii de sine.

— Nu putea fi ceva filosofic?

— Este sigur că *voinţă* are. Deci am creat o fiinţă cu suflet?

— Eroare de categorisire, declară Nim. Extragi noţiunea de „suflet” din Agenţi. Este ca şi cum ai încerca să treci de la atomi la mamifere dintr-o singură săritură.

— Păi cam aşa sare simul ăsta...

— Dacă vrei să înţelegi un mamifer, nu cauţi atomii de mamifere.

— Perfect adevărat – cauţi „proprietatea emergentă”. Asta-i teoria standard.

— Orice sim e *previzibil*, amice. Ţine minte asta! Îl reglezi până când nu mai are nici un element nonliniar pe care să nu-l poţi controla.

— El este... diferit. Foarte puternic.

— Există un motiv pentru care a fost realizat, cândva în Epocile întunecate. Ce te aşteptai, să-l poţi călca în picioare? Credeai că va fi cineva care nu-ţi va face probleme? Tu reprezinţi autoritatea, adică exact cea cu care s-a luptat toată viaţa.

Marq îşi trecu degetele prin părul cârlionţat.

— Sigur, dacă descopăr o configuraţie nonliniară pe care n-o pot extrage...

—... denumeşte-o „voinţă” său „suflet” şi *elimin-o*!

Nim lovi puternic cu palma în masă, făcând-o pe o femeie din apropiere să-i privească surprinsă. Marq îl scrută sceptic, aproape în derâdere.

— Sistemul nu-i complet previzibil.

— Atunci lansează un detector de şabloane. Ia-i urma. Cuplează sub-Agenţi şi imobilizează orice personalităţi pe care nu le poţi repara. La urma urmelor, *tu* ai inventat algoritmii de limitare cognitivă! Eşti cel mai bun!

Marq încuviinţă din cap. „Şi dacă va fi ca o autopsie a creierului în căutarea conştiinţei?” Inspiră profund şi expiră spre plafonul curbat, acolo unde rula un program de divertisment pueril, probabil pentru cei făcuţi criţă.

— Oricum, nu-i vorba doar despre el. Îl privi pe Nim în ochi. Am instalat aparatură de detecţie în biroul lui Sybyl şi i-am urmărit întâlnirile cu Boker.

Nim îl pocni pe umăr.

— Bravo!

Marq izbucni în râs. Un adevărat amic este de partea ta, chiar dacă dai dovadă de prostie.

— Asta nu-i tot.

Celălalt se aplecă înainte, curios ca un băieţaş.

— Cred c-am mers prea departe.

— Te-a prins?

— Nu, nu! Nu ştii cum e Sybyl? N-ar bănui intrigi nici din partea duşmanilor, cu atât mai puţin din partea prietenilor.

— Manevrele de culise nu sunt punctul ei forte.

— Nu sunt convins că ar fi al meu...

— Hmm. Nim îl privi cu viclenie, prin ochii pe jumătate închişi Deci... ce altceva ai mai făcut?

— L-am actualizat pe Voltaire, suspină Marq. I-am introdus programe de învăţare încrucişată ca să-i elucideze conflictele profunde şi să-l ajute să se acomodeze cu ele.

— Riscant...

— Voiam să văd ce poate face o asemenea minte. Când voi mai beneficia de altă şansă?

— Şi tu ce părere ai?

Marq îl lovi în umăr, ca să-şi camufleze stânjeneala.

— Nu prea grozavă... Sybyl şi cu mine căzusem de acord să nu facem aşa ceva.

— Credinţa nu trebuie să fie prea inteligentă.

— M-am gândit şi eu la scuza asta.

— Seldon ce părere are?

— Deocamdată nu i-am spus.

— Aha!

— Aşa a vrut el! Nu-şi murdăreşte mâinile.

Nim încuviinţă din cap.

— Faptele sunt consumate de acum. Simul cum a reacţionat?

— L-a zguduit. Oscilaţii mari pe reţelele neurale.

— Acum şi-a revenit?

— Aşa se pare. Cred că s-a reintegrat.

— Clientul tău ştie?

— Da. Scepticii au fost întrutotul de acord. Acolo nu întrevăd nici o problemă.

— Faci cercetări reale asupra lui. Asta-i bine pentru domeniu, este *important*.

— Atunci de ce mă simt ca şi cum aş fi prizat de vreo

zece doze? (Ridică degetul mare spre spectacolul imbecil de pe plafon.) Aşa ca să privesc acolo şi să-mi zic că-i ceva extraordinar.

13

— Fii atent! spuse Voltaire când savantul răspunse în cele din urmă apelului său. Te rog, fii foarte atent!

Îşi drese glasul, deschise braţele şi se pregăti să declame argumentele sclipitoare pe care le detaliase în forma altei *lettre*.

Savantul avea ochii umflaţi şi faţa îi era palidă. Voltaire se simţi nemulţumit.

— Nu vrei să auzi?

— Sunt mahmur.

— Aţi descoperit o singură teorie generală care explică de ce Universul, atât de vast, este unicul posibil şi de ce are forţele atât de precise... şi nu aveţi un leac pentru mahmureală?

— Nu-i domeniul meu, şuieră el răguşit. Vorbeşte cu un medic.

Voltaire îşi lovi călcâiele, apoi execută o plecăciune scurtă în maniera prusacă pe care o deprinsese la curtea lui Frederic cel Mare. (Deşi, ori de câte ori o făcuse, mormăise în barbă: „Marionete germane!”)

— Doctrina unui suflet depinde de ideea unui sine fix şi neschimbător. Nu există nici o dovadă în sprijinul noţiunii unui „eu” stabil, a unei entităţi egocentrice esenţiale, aflate dincolo de fiecare existenţă individuală...

— Corect, încuviinţă savantul, deşi mi se pare straniu s-o aud din partea ta.

— Nu mă întrerupe! Cum putem însă explica iluzia încăpăţânată a unui sine său suflet fix? Prin cinci funcţii – ele însele procese conceptuale, iar nu elemente fixe. În primul rând, toate fiinţele deţin calităţi fizice, materiale, care se modifică atât de lent, încât par să fie fixe, dar care în realitate se găsesc într-un permanent flux material.

— Sufletul ar trebui să dureze mai mult decât astea.

Savantul îşi strânse rădăcina nasului între degetul mare

şi arătător.

— Fără întreruperi! În al doilea rând, există iluzia unei măşti emoţionale fixe, pe când, în realitate, sentimentele – după cum a arătat până şi dramaturgul acela necioplit, Shakespeare – cresc şi descresc, la fel de inconstante ca Luna de pe cer. Ele se află de asemenea în flux permanent, deşi fără îndoială că aceste mişcări, la fel cu ale Lunii, ascultă de legi fizice.

— Ia stai aşa! Ceea ce ai zis mai devreme, despre teoria Universului – cunoşteaţi chestiile astea în Epocile întunecate?

— Le-am dedus pe baza actualizărilor pe care mi le-ai oferit.

Bărbatul clipi, evident impresionat.

— Nu... anticipasem...

Voltaire îşi stăpâni iritarea. Orice spectator, chiar şi unul care insista asupra participării, era mai bun decât nimic. Trebuia să-l lase să priceapă implicaţiile propriilor sale acţiuni, la momentul cuvenit.

— În al treilea rând – percepţia! În urma examinării, simţurile se dovedesc de asemenea a fi procese aflate în mişcare constantă, câtuşi de puţin fixe.

— Sufletul...

— În al patrulea rând! Voltaire era decis să ignore întreruperile stupide. Toţi oamenii au tabieturi pe care şi le dezvoltă de-a lungul anilor. La rândul lor, acestea constau din acţiuni ce se derulează mereu în ciuda aparenţei repetiţiei, aici nu există nimic fix sau imutabil.

— Marea Teorie Universală – asta ai accesat, nu? Cum ai spart fişierele? Nu ţi-am pus la dispoziţie...

— Şi în cele din urmă, fenomenul conştiinţei, aşa-zisul suflet însuşi. Cel pe care proştii şi preoţii – un pleonasm – îl consideră detaşat de cele patru fenomene pe care le-am enumerat. Dar conştiinţa în sine dovedeşte caracteristici ale mişcării constante, ca şi celelalte patru. Toate aceste cinci funcţii se grupează şi regrupează permanent. Corpul

se află veşnic în mişcare, ca de altfel tot Universul. Permanenţa este o iluzie. Heraclit avea absolută dreptate: nu te poţi scălda de două ori în aceeaşi apă a unui râu. Bărbatul mahmur pe care-l privesc acum – o pauză de numai o secundă – nu este acelaşi bărbat mahmur pe care-l privesc *acum*. Totul este dezintegrare şi decădere...

Savantul tuşi şi gemu.

— Ai perfectă dreptate.

—... dar şi creştere şi înflorire. Conştiinţa în sine nu poate fi separată de conţinutul ei. Noi suntem *fapte* pure. Nu există un făptuitor. Dansatoarea nu poate fi separată de dans. Ştiinţa ulterioară epocii mele confirmă această ipoteză. Privit de aproape, atomul dispare. Literal vorbind, *nu există* nici un atom. Există doar ceea ce face atomul. Funcţia este totul. Prin urmare, nu există nici o entitate fixă şi absolută, cunoscută de obicei sub denumirea de ”suflet”.

— Ciudat că ai adus vorba despre asta, făcu savantul privindu-l cu subînţeles.

Voltaire flutură din mână, nepăsător.

— Deoarece până şi inteligenţele artificiale rudimentare, de felul lui Garçon, etalează toate caracteristicile funcţionale pe care le-am amintit – chiar aşa ar părea, conştiinţă – este iraţional să le interzicem drepturile de care noi ne bucurăm, deşi îngăduind, *firesc*, deosebiri de clasă. Întrucât, în această epocă îndepărtată, ţăranilor, negustorilor şi peruchierilor li se conferă privilegii egale cu ale ducilor şi conţilor, este iraţional să interzicem astfel de privilegii unor fiinţe ca Garçon.

— Dacă nu există suflet, atunci nu poate fi vorba nici despre reîncarnarea lui, aşa-i?

— Scumpul meu domn, a te naşte de două ori nu-i cu nimic mai straniu decât a te naşte o singură dată.

Afirmaţia îl făcu pe savant să tresară.

— Dar ce anume este reîncarnat? Ce anume trece de la o viaţă la alta, dacă nu există un sine fix, absolut? Dacă nu există un suflet?

Voltaire făcu o însemnare pe *lettre*.

— Dacă vei citi poemele mele – ceea ce te sfătuiesc pentru propria ta iluminare – ele te vor face să pierzi ceva din ceea ce ai câştigat? Dacă aprinzi o lumânare de la altă lumânare, ce anume trece de la una la cealaltă? Într-o cursă de ştafetă, un alergător îi cedează ceva celuilalt? Poziţia lui în cursă, dar nimic mai mult. Făcu o pauză, pentru a spori efectul dramatic. Ei bine? Ce părere ai?

Savantul îşi strânse în degete tâmplele ameţite.

— Cred c-o să câştigi dezbaterea.

Voltaire aprecie că era momentul cuvenit pentru a-şi formula cererea.

— Dar pentru a-mi asigura victoria, trebuie să compun o *lettre* adiţională, având o natură mai tehnică, destinată celor care pun semnul egal între simbolurile verbale şi simpla retorică, deci cuvintele goale.

— Dă-i drumul.

— Pentru asta voi avea nevoie de ajutorul tău.

— Nici o problemă.

Voltaire zâmbi cu ceea ce spera că era o sinceritate dezarmantă, întrucât nici nu putea fi vorba despre aşa ceva.

— Trebuie să-mi pui la dispoziţie tot ce ştii despre metodele de realizare a simurilor.

— Cum?! De ce?

— În felul acesta, tu însuţi vei scăpa de o muncă sisifică, iar eu voi putea scrie o *lettre* tehnică, un document care va avea ca obiectiv convingerea specialiştilor şi experţilor de justeţea punctului nostru de vedere. Nu doar cei din Sectorul Junin, ci toată planeta Trantor, apoi toată Galaxia trebuie convertită, pentru că în caz contrar reacţionarii se vor remobiliza şi vă vor zdrobi renaşterea mult lăudată.

— O să-ţi fie imposibil să te descurci prin matematică...

— Îţi amintesc că eu am adus în Franţa calculele lui Newton. Tu pune-mi la dispoziţie uneltele!

Apăsându-şi tâmplele, savantul se aplecă gemând

deasupra consolei de comandă.
— Numai dacă-mi promiţi că nu mă mai deranjezi în următoarele zece ore.
— *Mais oui*, zâmbi diabolic Voltaire. Monsieur are nevoie de somn, ce expresie folosiţi voi, *en Anglais*? – ca să scape de rele.

14

Sybyl aştepta încordată să-i vină rândul pe agenda de lucru a şedinţei executive a lui „Artifice Associates". Stătea vizavi de Marq, fără să intervină cu nimic în discuţie. În vreme ce colegii şi superiorii discutau diverse aspecte ale funcţionării companiei. Mintea ei se găsea altundeva, totuşi nu atât de departe ca să nu observe firele de păr creţ de pe dosul mâinilor lui Marq şi o venă care pulsa – cu un ritm senzual – pe gâtul bărbatului.
După ce preşedintele lui „Artifice Associates" îi rugă să plece pe cei care nu erau direct implicaţi în Proiectul Păstrători-Sceptici, Sybyl îşi scoase toate însemnările pe care le pregătise pentru a-şi susţine cazul. Ştia că dintre cei prezenţi se putea bizui numai pe sprijinul lui Marq. Era totuşi încrezătoare că, alături de el, şi ceilalţi aveau să-i aprobe propunerea.
Cu o zi înainte anunţase Comitetul de Proiecte Speciale că, pentru prima dată, Fecioara îşi părăsise tiparul de solitudine. Iniţiase contactul, în loc să aştepte să fie chemată, abandonându-şi aerul obişnuit de şovăială. Fusese extrem de tulburată, aflând de la „monsieur Arouet" că trebuia să-l învingă în ceea ce ea numea „judecata", în caz contrar fiind condamnată iarăşi la pieire.
Când Sybyl recunoscuse că, într-adevăr, aşa urmau să stea lucrurile, fecioara devenise convinsă că avea să fie din nou aruncată „în foc". Dezorientată şi confuză, o implorase să-i permită să se retragă, pentru a-şi consulta „vocile".

Sybyl îi asigurase decorul liniştitor: păduri, câmpii, pâraie şopotitoare.

Scotocise după amintiri vestigiale, ca acelea de care pomenise Marq, ale unei dezbateri petrecute cu 8.000 de ani în urmă. Ioana avea într-adevăr unele urme, doar fragmente pe care cineva le scăpase din vedere la o ştergere anterioară. Ioana identificase Credinţa cu ceva numit „roboţi”. Părea că ar fi fost vorba despre nişte personaje legendare care aveau să călăuzească omenirea; poate nişte zeităţi?

Peste câteva ore. Ioana ieşise din peisajul ei interior. Solicitase capacităţi amplificate de lectură, pentru a putea concura cu „inchizitorul” ei de pe poziţii cât mai egale.

— I-am explicat că nu-i pot altera programul fără consimţământul acestui comitet.

— Ce crede clientul tău? Se interesă preşedintele.

— Monsieur Boker a aflat – n-a vrut să-mi spună din ce surse, dar bănuiesc o scurgere mass-media – că Voltaire îi va fi oponent în dezbatere. Acum *el* ameninţă că se va retrage dacă nu pun la dispoziţia Fecioarei datele şi capacităţile suplimentare.

— Iar... Seldon?

— Nu comentează. Doreşte doar să se asigure că nu este implicat.

— Boker ştie că tot noi ne ocupăm şi de Voltaire?

Sybyl clătină din cap.

— Slavă Cosmicului pentru asta! mormăi directorul Proiectelor Speciale.

— Marq? întrebă preşedintele, ridicând din sprâncene.

Deoarece, cândva, Marq însuşi susţinuse ceea ce propunea acum Sybyl, femeia bănuise că avea să fie de acord. De aceea rămase uluită când îl auzi:

— Eu mă opun. Ambele părţi doresc un duel verbal între credinţa intuitivă şi raţiunea inductiv/deductivă. Dacă îi facem Fecioarei o actualizare, nu vom reuşi decât să alterăm subiectul.

— Marq! exclamă Sybyl.

Urmară discuţii aprinse. Marq îi bombardă cu obiecţii pe toţi care se pronunţau în favoarea ideii. Mai puţin pe Sybyl, a cărei privire o ocoli cu grijă. Când deveni clar că nu se va ajunge la un consens, preşedintele decise în favoarea femeii.

Sybyl profită de avantajul care i se oferea.

— Aş dori de asemenea permisiunea de a şterge din programarea Fecioarei amintirea arderii pe rug. Se teme că va fi condamnată la o soartă similară şi de aceea îi este imposibil să susţină cazul Credinţei cu toată libertatea cu care ar face-o dacă amintirea respectivă nu înnegura gândurile.

— Mă opun, interveni Marq. Martiriul este unica posibilitate prin care o persoană lipsită de calităţi poate deveni faimoasă. Fecioara care nu a suferit pentru credinţele ei nu este deloc Fecioară din pre-antichitate.

— Dar noi nu *cunoaştem* istoria aceea! replică Sybyl. Simurile astea aparţin Epocilor întunecate. Trauma ei...

— A-i şterge amintirea acelei experienţe ar fi ca... Poţi face o paralelă cu unele dintre miturile lor pre-antice. Marq deschise larg braţele. Sau chiar cu religiile lor! Ar fi ca şi cum l-am recrea pe Hristos – străvechea lor divinitate – fără a-l fi răstignit!

Femeia îl fulgeră din priviri, dar Marq se adresă preşedintelui de parcă ea n-ar fi existat:

— Intacte, aşa le doresc clienţii noştri...

— Sunt de acord, contracara Sybyl, ca şi lui Voltaire să i se şteargă toate suferinţele provocate de autorităţi.

— Nu sunt de aceeaşi părere. Un Voltaire lipsit de sfidarea autorităţile n-ar mai fi Voltaire.

Sybyl îi lăsă pe ceilalţi membri ai comitetului să discute în această privinţă, simţindu-se complet derutată de transformarea de neînţeles a lui Marq. Totul se scurse ca un vis. În cele din urmă acceptă decizia superiorilor ei – un compromis, deoarece nu avea alternativă. Banca de

informaţii a Fecioarei urma să fie actualizată, însă nu i se permitea să uite de moartea pe rug. Nici lui Voltaire nu avea să i se îngăduie să uite teama constantă de represalii din partea Bisericii şi a Statului în epoca aceea străveche şi ceţoasă.

— Vă reamintesc, spuse preşedintele, că aici ne-am aventurat pe un e-câmp subţire. Asemenea simuri sunt *tabu*. Cei din Sectorul Junin ne-au oferit un bonus important doar pentru a încerca să o facem – şi am izbutit. Dar ne asumăm nişte riscuri foarte mari.

Pe când ieşeau din sala de conferinţe, Sybyl îi şopti lui Marq:

— Pui la cale ceva.

Bărbatul părea distras.

— Asta-i cercetarea. Tragi din greu, dar nu ştii încotro te îndrepţi.

Se îndepărtă fără s-o bage în seamă, în timp ce ea rămase cu gura căscată. *Cum* l-ar fi putut înţelege pe bărbatul acesta?

15

Fără să ia în seamă prezenţa lui madame La Sorcière, Fecioara stătea în picioare în celulă, cu ochii închişi. Vocile se războiau răsunătoare în mintea ei.

Zgomotul era precum vacarmul bătăliei, haotic şi aprig. Dacă asculta însă atentă, refuzând să îngăduie ca spiritul ei nemuritor să-i fie smuls din carnea trecătoare... atunci, atunci o polifonie dirijată de divinitate l-ar fi arătat calea cea bună.

Arhanghelul Mihail şi sfintele Caterina şi Margareta – din ale căror guri răsunau adesea vocile ei – reacţionau violent faţă de *Operele complete* ale lui monsieur Arouet, pe care tocmai le terminase de citit. Pentru Mihail, ofensa cea mai mare venea din partea *Elementelor lui Newton*, a cărei

filosofie o percepea ca fiind incompatibilă cu a Bisericii; mai precis, cu propria sa existenţă.

Fecioară nu era chiar aşa sigură în această privinţă. Spre surprinderea ei, descoperise un soi de poezie şi armonie în ecuaţiile ce dovedeau – de parcă ar fi fost necesare dovezi – realitatea de netăgăduit a Creatorului, ale cărui legi fizice puteau fi de nepătruns, dar ale cărui scopuri erau clare.

Felul în care ea cunoştea aceste minunăţii era mai degrabă misterios. Pur şi simplu *vedea* calculele forţelor şi mişcărilor, rotirile lumilor. Aidoma gentilomilor şi doamnelor de la curte, materia inertă îşi executa gavota dirijată de dumnezeire. Toate acestea Ioana le simţea cu întreaga ei fiinţă, în mod direct, de parcă ar fi fost pătrunsă de intuiţia divină. Frumuseţile *se iveau*, din senin. Cum ar fi putut să ignore percepţiile sublime?

O asemenea invazie divină trebuia să fie sfântă. Faptul că se năpustea asupra ei ca un torent de amintiri, deprinderi şi asocieri, dovedea o dată în plus că erau trimise de ceruri. La Sorcière murmura ceva despre fişiere de calculator şi sub-Agenţi, însă acelea erau incantaţii, nu adevăruri.

Mult mai dezgustător pentru ea decât această nouă înţelepciune, mult, mult mai dezgustător era faptul că aparţinea unui englez.

— *Henriada*, îi spuse lui Mihail citând alta dintre lucrările lui monsieur Arouet, este încă şi mai revoltătoare decât *Elementele*. Cum îndrăzneşte monsieur Arouet, care în chip arogant îşi atribuie numele fals Voltaire, să susţină că în Anglia raţiunea este liberă, în timp ce în preaiubita noastră Franţă este încătuşată de ideile întunecate ale preoţilor absolutişti? Oare nu chiar iezuiţii l-au învăţat cei dintâi pe acest inchizitor cum să raţioneze?

Ceea ce o iritase însă cel mai mult pe Fecioară şi o făcuse să se zbată şi să se încordeze în lanţuri – până ce, temându-se pentru siguranţa ei, La Sorcière îi descătuşase gleznele şi încheieturile – fusese poemul neruşinat despre

ea pe care-l tipărise ilegal. Versuri sinistre şi vicioase!

De îndată ce fu sigură că vocile se retrăseseră, flutură o copie din *La Pucelle* spre vrăjitoare. Îngrozită la gândul că neprihănitele sfinte Caterina sau Margareta – care dispăruseră pentru moment, dar care aveau cu siguranţă să revină – puteau fi expuse cu de-a sila la asemenea neruşinări. Amândouă îi reproşaseră deja speculaţiile prosteşti şi copilăreşti referitoare la atractivitatea lui monsieur Arouet – la ce anume se gândise? – în absenţa perucii ridicole şi a panglicilor liliachii.

— Cum îndrăzneşte monsieur Arouet să mă prezinte în felul acesta, se plânse ea ştiind perfect că refuzul încăpăţânat de a-i spune Voltaire îl enerva la culme pe bărbat. Mă face mai bătrână cu nouă ani şi spune despre vocile mele că sunt minciuni sfruntate. *În plus*, îl calomniază pe Baudricourt, care mi-a îngăduit cel dintâi să-mi aduc înaintea regelui visul despre el şi despre Franţa. O fi autor de piese de teatru moralizatoare şi de pamflete ireverenţioase la adresa credincioşilor, cum este *Candid*, dar nesuferitul ăsta atoateştiutor se intitulează istoric! Dacă şi celelalte relatări istorice ale lui sunt la fel de corecte ca aceasta pe care a scris-o despre mine, *ele*, şi nu trupul meu, merită focul.

La Sorcière păli în faţa atacului. Oamenii aceştia – dacă erau cu adevărat oameni, aici, într-un Purgatoriu ceţos şi complicat – băteau în retragere în faţa adevăratei forţe a Ţelului divin. Aproape cu satisfacţie, Ioana o domină pe femeie.

— Înţelepciunea mecanică a lui Newton este o viziune provocatoare asupra legilor Creatorului, tună Ioana, dar istoria lui Voltaire nu-i decât opera imaginaţiei lui – jumătate fiere şi jumătate venin!

Înălţă braţul drept cu acelaşi gest pe care-l folosise ca să-i conducă pe soldaţii şi cavalerii Franţei la luptă împotriva regelui englez şi a lacheilor săi – printre care, acum vedea *limpede*, se număra şi monsieur Arouet de Voltaire. Fusese

o luptătoare de felul *femme inspiratrice*, detestând profund măcelurile, dar acum jură război total împotriva acestui... acestui... şi izbucni exasperată:

— Acest burghez parvenit şi proaspăt îmbogăţit care se gudură pe lângă aristocraţi, care n-a cunoscut niciodată dorinţele sau suferinţele reale şi care îşi închipuie că toţi caii se nasc gata înhămaţi la căleşti!

— Distruge-l! se aprinse La Sorcière, animată de intensitatea Fecioarei. Asta dorim!

— Unde este? Unde-i firicelul ăla jalnic de *pissoir*, ca să-l înec în adâncimea suferinţelor mele?!

În mod straniu, La Sorcière părea încântată de reacţia aceea, ca şi cum s-ar fi potrivit unui plan pe care-l ştia numai ea.

16

Voltaire chicoti mulţumit. Cafeneaua apăru, ivindu-se în realitatea luminoasă independent de acceptul sau de ştiinţa stăpânilor lui umani.

Subrutina stabilită, îl asigură un glăscior. Pentru a se asigura că stăpânea tehnica respectivă, făcu localul să dispară şi să reapară de trei ori la rând.

Ce naivi erau conducătorii aceştia, ca să creadă că îl puteau face pe Marele Voltaire o marionetă a voinţei lor! Dar abia acum urma adevăratul test, procedură complicată care avea s-o aducă pe Fecioară în deplinătatea feminităţii ei insondabile – pe care, însă, el era hotărât s-o exploreze.

Graţie capacităţilor pe care omul savant i le acordase, stăpânea complicata logică a acestui loc. Ce crezuseră ei – că era un animal incapabil să aplice simpla raţiune labirintului lor logic? Descoperise căile, urmase şerpuitele poteci electronice şi stabilise comenzile. Newton fusese la fel de dificil, dar el îl pricepuse, nu?

Acum – Fecioară! Efectuă dansul digital, secvenţele

logice, şi...

Ea se ivi brusc în cafenea.

— Vierme, îi spuse şi ridică lancea.

Nu era tocmai salutul la care se aşteptase. Apoi zări exemplarul din *La Pucelle* care atârna în vârful lăncii.

— *Cherie*, bâigui el; indiferent care ar fi fost jignirea, cel mai bine era să înceapă cu scuzele. Dă-mi voie să-ţi explic.

— Asta-i problema ta, replică Fecioară. Explici, explici şi iar explici! Piesele tale de teatru sunt mai plicticoase decât predicile pe care am fost silită să le ascult în cimitirul St. Ouen. Atacurile tale la adresa misterelor sacre ale Bisericii dezvăluie o minte superficială, insensibilă, incapabilă de venerare şi uimire.

— Nu trebuie să consideri că a fost un atac la persoană, insistă Voltaire. Era îndreptat împotriva celor care te venerau în mod ipocrit, pe tine şi superstiţiile religiei. Amicul meu Thieriot... el a adăugat pasajele acelea, mai profanatoare şi mai obscene decât orice am scris eu vreodată. Avea nevoie de bani şi-şi câştiga existenţa recitând poemul în saloanele nobilimii. Sărmana mea virgină a devenit o târfă infamă în gura căreia au fost puse vorbe neruşinate şi intolerabile.

Fecioară nu coborî lancea, ci împunse de câteva ori pieptul vestei de satin a lui Voltaire.

— *Cherie*, rosti el, dacă ai şti cât am plătit pentru vesta asta...

— Vrei să spui cât a plătit *Frederic* – putregaiul pervers, parşiv şi promiscuu.

— Aliteraţia e niţel cam greoaie, comentă Voltaire, dar altfel caracterizarea este bine realizată.

Capacităţile lui nou dobândite i-ar fi putut permite să scape instantaneu de lancea ei şi s-o zdrobească. Prefera însă convingerea în locul forţei. Îl parafrază pe apostolul Pavel, creştinul care detesta plăcerile:

— „Când eram copil, vorbeam ca un copil, simţeam ca un copil judecam ca un copil; dar când m-am făcut femeie, am

lepădat cele ale bărbatului.”

Ea clipi des. Voltaire îşi aminti felul în care inchizitorii ei pretinseseră că acceptarea în dar a unei mantii elegante era incompatibilă cu originea divină a vocilor ei. Printr-o fluturare a braţelor subţiratice, făcu să apară o rochie din dantelă de Chantilly. *Puf*! – şi o mantie bogat împodobită.

— Îţi baţi joc de mine, spuse Fecioară, dar el zări scânteia de interes care pâlpâise în ochii negri ca tăciunii.

— Nu vreau decât să te văd aşa cum eşti în realitate. Îi întinse rochia şi mantia. Nu am nici o îndoială că spiritul îţi este divin, dar forma ta materială, ca şi a mea, este omenească. Spre deosebire însă de mine, este a unei femei.

— Crezi că aş fi în stare să renunţ la libertatea de care se bucură un bărbat pentru *aşa* ceva?

Ridică mantia şi rochia în vârful lăncii.

— Nu la libertate, preciza Voltaire, ci doar la armură şi veşminte.

Ea amuţi, privind gânditor în depărtare. Pe stradă, mulţimea îşi urma treburile, trecând nepăsătoare pe lângă ei. Un decor prea evident, se gândi Voltaire; trebuia să corijeze aspectul acela.

Poate că un truc ar fi fost de ajutor. Ioana era atrasă de miracole.

— O altă scamatorie pe care am învăţat-o de la ultima noastră întâlnire. *Voila*! Îl pot aduce pe Garçon.

Garçon apăru din neant, cu toate cele patru braţe libere. Fecioara – care, îşi aminti acum, slujise într-adevăr cândva într-o cârciumă – nu se putu abţine să nu surâdă. Culese rochia şi mantia din vârful lăncii, aruncă arma într-o parte şi mângâie straiele.

Voltaire nu putu rezista impulsului de a se autocita:

— „*Căci om îmi sunt şi mândru sunt pe drept*
Cu slăbiciunea omenească să dau piept
Iubite multe-n viaţă inima mi-au robit

Iar azi, când sunt de ele stârnit, sunt fericit.”

Căzu într-un genunchi în faţa ei. Un gest măreţ – infailibil, în experienţa sa.

Ioana amuţi, cu gura deschisă.

Garçon puse ambele palme drepte deasupra locului unde oamenii presupuneau că au inimă.

— Îmi oferiţi o libertate ca a voastră? Monsieur, Mademoiselle, vă apreciez bunătatea, dar mă tem că trebuie să vă refuz. Nu pot accepta un asemenea privilegiu doar pentru mine. În timp ce semenii mei sunt sortiţi unor munci lipsite de satisfacţie şi de viitor.

— Ce suflet nobil are! exclamă Fecioară.

— Da, însă lasă mult de dorit în privinţa creierului. Voltaire îşi supse gânditor dinţii. Trebuie să existe şi o clasă inferioară, care să efectueze muncile murdare pentru elită. Este *firesc*. Crearea unor mec-oameni cu inteligenţă limitată este o soluţie ideală. Chiar mă întreb de ce, în toată istoria lor, nici unul n-a întreprins un asemenea pas evident...

— Cu tot respectul, zise Garçon, dacă nu cumva înţelegerea mea mărginită mă înşeală, Monsieur şi Mademoiselle nu sunt ei înşişi decât fiinţe cu inteligenţă limitată, create de stăpânii umani ca să muncească pentru elită.

— Ce spui?! holbă ochii Voltaire.

— Prin ce drepturi înnăscute aţi fi mai inteligenţi şi mai privilegiaţi decât mine şi decât ceilalţi din clasa mea socială? *Voi* aveţi suflete? *Vouă* ar trebui să vi se acorde drepturi egale cu oamenii, inclusiv pe acela de a vă căsători...

— Dezgustătoare idee, se strâmbă Fecioară.

—... de a vota, de a dispune de acces egal la cele mai sofisticate tehnici de programare existente?

— Omul acesta mecanic vorbeşte cu mai multă înţelepciune decât mulţi dintre ducii pe care i-am cunoscut,

se încruntă Fecioară.

— Nu admit să fiu contrazis de doi ţărani, interveni Voltaire. Drepturile oamenilor sunt una, iar drepturile claselor inferioare sunt cu totul altceva.

Garçon reuşi să schimbe o privire cu Fecioară. Clipa aceea – înainte ca Monsieur, într-un acces de mânie, să-i anuleze pe ea şi pe Garçon de pe ecran, expediindu-i într-un spaţiu de stocare cenuşiu fu păstrată în memoria mec-ospătarului. Ulterior, în timpul care i se aloca pentru întreţinerea interioară, rulă din nou şi din nou secunda delicioasă.

17

Marq îl apelă pe Nim pe holointercom.

— Am făcut-o! Din clipa asta va fi capabil să spună orice doreşte. Am şters toate conflictele cu autoritatea pe care le-a avut vreodată.

— Asta era!

Crezi că ar trebui să le şterg şi pe cele cu taică-său?

— Nu sunt sigur. Ce natură au avut?

— Au fost destul de înfierbântate. Taică-său era un individ foarte strict în privinţa disciplinei, care simpatiza mişcarea „jansenistă”.

— Ce-i asta? O echipă sportivă?

— L-am întrebat şi eu pe Voltaire şi mi-a răspuns: „Versiunea catolică a protestantismului”. Nu cred că erau echipe sportive. Ceva legat de păcatul care pândeşte la tot pasul şi despre faptul că plăcerile sunt dezgustătoare – chestiile obişnuite ale religiilor primitive, specifice Epocilor întunecate.

Nim rânji.

— Cele mai multe sunt dezgustătoare doar atunci când sunt efectuate corect.

— Aşa-i, râse Marq. Totuşi poate că a simţit prima

ameninţare a cenzurii din partea tatălui său.

Celălalt căzu pe gânduri.

— Te îngrijorează instabilităţile din spaţiul personajului, nu?

— Sunt foarte posibile.

— În acelaşi timp, doreşti să nu-şi piardă agresivitatea.

Marq încuviinţă din cap.

— Aş putea introduce nişte algoritmi de editare, ca să ţină sub control instabilităţile.

— Aşa-i! După dezbatere mai ai nevoie de el în toate minţile?

— Din partea mea, poate s-o ia şi razna, nu mă deranjează. Se încruntă. Mă întreb totuşi... ar trebui să facem chestia asta?

— Ai alternativă? Sectorul Junin vrea o dispută între două celebrităţi – noi i-o oferim! Târgul este încheiat de acum.

— Dar dacă imperialii ne iau urma pentru simurile ilegale...

— Mie *îmi plac* pericolele, zise Nim. Şi tu eşti de acord cu asta.

— Mda, însă... de ce acum producem tik-toki mai inteligenţi? Nu-s atât de greu de făcut.

— Vechile prohibiţii se destramă, amice. Şi ei s-au mai ridicat, *de multe ori*. Atât că au fost puşi cu botul pe labe, asta-i tot.

— De cine?

Nim ridică din umeri.

— De forţe politice, sociale... cine ştie? Chestia e că oamenii se simt neliniştiţi în privinţa maşinilor care gândesc. Nu pot avea încredere în ele.

— Dar dacă nici n-ai putea şti că sunt maşini?

— Cum?! Asta-i o prostie.

— Poate că o maşină cu adevărat inteligentă nu doreşte neapărat să se angreneze în competiţii.

— O maşină mai deşteaptă decât bătrânu' Marq? Nu există!

— Ar putea totuşi... în cele din urmă.

— Niciodată! Las-o baltă! Hai la treabă!

18

Sybyl stătea neliniştită lângă monsieur Boker, în Marele Amfiteatru. Se aflau în apropierea Grădinilor Imperiale şi parcă peste tot plutea un aer de măreţie şi importanţă.

Îi era imposibil să-şi oprească răpăitul unghiilor – setul ei oficial cel mai bun – pe genunchi. Înconjurată de rumoarea celor patru sute de mii de spectatori din uriaşul amfiteatru, aştepta ai nerăbdare apariţia Fecioarei şi a lui Voltaire pe un ecran gigantic.

Civilizaţia, se gândi ea, era cam plictisitoare. Timpul pe care-l petrecuse cu simurile îi deschiseseră ochii spre *forţa*, spre magnetismul ameţitor al trecutului obscur. Atunci se duseseră războaie, oamenii se măcelăriseră între ei – aparent de dragul unor idei.

Acum, la adăpostul Imperiului, omenirea se efeminase. În locul bătăliilor sângeroase, cu finaluri satisfăcătoare, existau „aprige” confruntări comerciale, curse şi ciocniri sportive. Iar în ultima vreme, moda dezbaterilor.

Coliziunea aceasta de simuri, transmisă pe întreaga planetă, avea să fie privită de peste douăzeci de miliarde de familii. De asemenea, era emisă în întregul Imperiu, oriunde ajungeau pâlniile uzate ale reţelei de găuri-de-vierme. Vigoarea nerafinată a simurilor pre-antice nu putea fi negată; Sybyl însăşi o simţise ca pe o iuţire a pulsului.

Puţinele interviuri şi întrezăriri ale simurilor intrigaseră spectatorii 3D. Cei care amintiseră de legile vechi şi de prohibiţiile altor vremuri fuseseră reduşi la tăcere. Aerul vibra de încântarea pentru *nou*. Nimeni nu anticipase că dezbaterea se va amplifica în *asemenea* măsură.

Iar fenomenul se putea răspândi. În câteva săptămâni, Junin putea molipsi toată planeta de spiritul renascentist.

Şi Sybyl avea să capete, cu siguranţă, toată aprecierea posibilă.

Privi în jur spre preşedinte şi spre directorii de la „Artifice Associates”, care flecăreau fericiţi.

Pentru a-şi demonstra neutralitatea, preşedintele stătea între Sybyl şi Marq – care nu-şi mai vorbiseră între ei de la acea ultimă şedinţă.

De partea cealaltă a lui Marq, clientul său, reprezentantul Scepticilor. Răsfoia programul; lângă el se afla Nim. Monsieur Boker o atinse uşor cu cotul pe Sybyl.

— Este oare adevărat ce văd acolo? întrebă el.

Femeia îi urmări privirea spre un rând îndepărtat din spate, unde o siluetă care părea de mec-om stătea lângă o fată umană. Numai mec-vânzătorii autorizaţi şi agenţii de pariuri aveau acces în amfiteatru.

— Probabil este valetul ei, spuse femeia.

Încălcările minore ale regulilor n-o deranjau la fel de mult ca pe monsieur Boker, care fusese extrem de iritat, mai ales de când un reporter 3D dezvăluise ştirea că ”Artifice Associates” îi reprezenta atât pe Păstrători, cât şi pe Sceptici. Din fericire, scurgerea respectivă de informaţii se petrecuse prea târziu pentru că vreuna dintre părţi să mai poată reacţiona.

— Mec-valeţii *nu* au acces, zise monsieur Boker.

— Poate că faţa e handicapată, încercă Sybyl să-l potolească, şi are nevoie de ajutor în deplasare.

— Oricum, nu va înţelege ce se petrece, interveni Marq. Ei sunt abreviaţi, compuşi practic doar dintr-un pumn de module decizionale.

— Tocmai din acest motiv nu are ce căuta aici, se încăpăţâna Păstrătorul.

Marq apăsă o tastă de pe braţul fotoliului şi, ostentativ, plasă un pariu pe Voltaire.

— N-a câştigat un pariu în viaţa lui, zise Sybyl către monsieur Boker. Nu se pricepe la matematică.

— Chiar aşa? replică Marq, aplecându-se pentru a se

adresa direct femeii pentru prima oară. De ce nu pariezi, dacă ştii să dai din gură?

— Probabilităţile în privinţa asta sunt limitate, replică ea prompt.

— N-ai putut rezolva ecuaţia integrală, pufni dispreţuitor Marq.

Nările lui Sybyl se dilatară.

— Pariez pe o mie!

— Mărunţiş, o împunse Marq, ţinând seama cât primeşti pentru proiectul ăsta.

— La fel ca tine!

— Terminaţi o dată! interveni Nim.

— Uite ce-ţi propun, spuse Marq. Îmi pariez tot salariul pe Voltaire, iar tu pariază-l pe anacronica ta Fecioară.

— Hei, hei, se alarmă Nim.

Preşedintele se adresă diplomat clientului lui Marq, Scepticul:

— Tocmai acest spirit mereu competitiv a făcut ca „Artifice Associates” să fie lidera planetară în inteligenţele simulate. Se răsuci apoi imediat spre rivalul Boker: Încercăm să...

— Ţin pariul, anunţă Sybyl.

Munca alături de Fecioară o convinsese că şi iraţionalul trebuie să aibă un loc în ecuaţia umană. Rămase convinsă vreo trei secunde, după care începu să aibă îndoieli serioase.

19

Voltaire se dădea în vânt după public. Şi niciodată nu apăruse în faţa unuia ca acest ocean de feţe care-i înconjurau picioarele.

Deşi în viaţa sa adevărată fusese un bărbat înalt, simţea că de abia acum, privind mulţimile de la înălţimea lui de o sută de metri, dobândise statură pe care o merita. Îşi netezi

peruca pudrată şi aranjă panglica de satin strălucitor de la gât. Cu un gest graţios din braţe, făcu o reverenţă adâncă, de parcă jucase deja rolul vieţii. Mulţimea murmură ca o fiară fabuloasă trezită din somn.

Voltaire trase cu coada ochiului spre Fecioara ascunsă de ochii publicului înapoia unui paravan pâlpâitor, în colţul îndepărtat al ecranului. Îşi încrucişase braţele peste piept, prefăcându-se neinteresată.

Întârzierea nu făcea decât să excite fiară. Voltaire lăsă mulţimea să răcnească şi să tropăie, ignorând huiduielile şi fluierăturile cu care fu întâmpinat de aproape jumătate dintre cei prezenţi.

„Dintotdeauna cel puţin jumătate din omenire a fost formată din idioţi”, reflectă el. Acesta era primul său contact cu cetăţenii avansaţi ai colosalului Imperiu şi constată că mileniile scurse nu aduseseră nimic nou.

Nu era genul de om care să oprească manifestările de adulare pe care ştia că le merită. În clipă şi locul acesta, reprezenta apogeul tradiţiei intelectuale franceze, stinse acum, cu excepţia lui.

Privi din nou spre Ioana – care era, la urma urmelor, cu excepţia lui, singurul supravieţuitor al epocii lor, în mod limpede vârful civilizaţiei umane.

— Destinul nostru este să strălucim, şopti el, al lor să aplaude.

Când în cele din urmă moderatorul solicită linişte – ceva cam devreme; Voltaire avea să discute chestiunea asta cu el, ulterior – filosoful suportă prezentarea Ioanei cu ceea ce spera că era un zâmbet stoic. Insistă ca ea să-şi prezinte prima argumentele, doar pentru ca moderatorul să-l anunţe, oarecum grosolan, că în societatea lor asemenea probleme se rezolvau prin aruncarea unei monede.

Voltaire câştigă. Ridică din umeri, apoi îşi aşeză palma peste inimă şi începu recitalul în stilul declamator atât de iubit de parizienii din secolul al XVIII-lea: oricum ar fi fost sufletul definit, la fel ca şi în cazul divinităţii, existenţa lui

nu putea fi demonstrată, ci doar dedusă.
Adevărul deducţiei se găseşte dincolo de dovada raţională şi nimic din natură nu-l necesită.
Cu toate acestea, continuă el dogmatic, în natură nu există nimic mai evident decât activitatea unei inteligenţe superioare celei umane – pe care omul este capabil, între anumite limite, s-o descifreze. Faptul că el poate desluşi secretele Naturii dovedeşte ceea ce spuseseră dintotdeauna părinţii Bisericii şi toţi întemeietorii marilor religii ale lumii: Inteligenţa omului este o reflectare a aceleiaşi Inteligenţe Divine care a creat Natura.
Dacă nu ar fi fost aşa, filosofii naturalişti n-ar fi putut tâlcui legile Creaţiei, fie pentru că acestea nu existau, fie pentru că omul ar fi fost atât de străin de ele încât nu le-ar fi putut discerne. Însăşi armonia dintre legile naturale şi capacitatea noastră de a le descoperi susţin apăsat că propovăduitorii şi preoţii tuturor credinţelor au în esenţă dreptate! – susţinând că nu suntem decât creaţiile unei Puteri Atotstăpânitoare, a cărei forţă se reflectă în noi. Iar această reflecţie poate fi pe drept cuvânt denumită ca fiind sufletele noastre universale, nemuritoare şi în acelaşi timp individuale.
— Îi lauzi pe preoţi! exclamă Fecioară, dar cuvintele ei fură acoperite de vacarmul care izbucni în amfiteatru.
— Acţiunea hazardului, încheie Voltaire, nu dovedeşte câtuşi de puţin că Natura şi Omul – care este o parte a Naturii, şi astfel o reflecţie a Creatorului – ar fi cumva accidentale. Hazardul este unul dintre principiile prin care *funcţionează* legile naturale. Acest principiu poate corespunde opiniei religioase tradiţionale, potrivit căreia omul este liber să-şi aleagă propriul destin. Însă această libertate, chiar atunci când pare aleatorie, urmează legi statistice într-o modalitate pe care omul o poate pricepe.
Mulţimea murmură, confuză. Aveau nevoie de un paradox, înţelese el care să le fixeze ideea. Perfect!
— Nesiguranţa este sigură, prieteni. Siguranţa este

nesigură.

Cu toate acestea, nu se potoleau ca să-i audă mai bine cuvintele. Din nou – perfect.

Încleştă ambii pumni şi lătră cu un glas de bas, având o putere cuprinzătoare:

— Precum Natura însăşi, omul este simultan liber şi determinat – aşa cum înţelepţii religioşi ne spun de veacuri, deşi, s-o recunoaştem, ei folosesc un alt vocabular, mult mai precis decât al nostru. De aici au rezultat multe conflicte şi neînţelegeri între ştiinţă şi religie.

Făcu o pauză scurtă, apoi încheie:

— Am fost extrem de greşit înţeles şi aş dori să profit de această ocazie ca să-mi cer scuze pentru toate neînţelegerile ce au rezultat din pricină că tot ceea ce am spus şi am scris s-a concentrat exclusiv asupra erorilor credinţei, *nu* şi asupra adevărurilor pe care le intuieşte ea. Am trăit însă într-o epocă în care erorile credinţei abundau, în timp ce glasul raţiunii trebuia să se lupte ca să se facă auzit. Acum se pare că se petrece reversul. Raţiunea batjocoreşte credinţa. Raţiunea răcneşte, în timp ce credinţa şopteşte. După cum a dovedit-o execuţia celei mai măreţe şi mai credincioase eroine a Franţei – un gest larg spectaculos spre Ioana – credinţa lipsită de raţiune este oarbă. Dar, aşa cum dovedesc superficialitatea şi vanitatea vieţii mele, raţiunea fără credinţă este neajutorată.

Unii dintre cei care huiduiseră şi fluieraseră clipiră acum neînţelegând nimic, cu gurile căscate – iar apoi ovaţionară... în vreme ce, observă Voltaire, cei care anterior aplaudaseră huiduiră acum şi fluierară. Trase cu ochiul spre Fecioară.

20

Undeva jos, în mulţimea dezlănţuită, Nim se întoarse către Marq.

— *Ce-i asta*?

Marq era pământiu la faţă.

— Să fiu al naibii dacă-nţeleg.

— Divinitatea nu va fi batjocorită! răcni monsieur Boker. Credinţa va învinge!

Voltaire îi ceda podiumul rivalei sale, spre încântarea uluită a Păstrătorilor. Zbieretele lor erau egalate de neîncrederea oripilată a Scepticilor.

Marq îşi reaminti cuvintele pe care le rostise la şedinţă.

— Lipsit de furia îndreptată asupra autorităţii, murmură el, Voltaire este şi nu este el însuşi. Se răsuci spre monsieur Boker. Dumnezeul meu! – s-ar putea să aveţi dreptate.

— Nu, se răsti Păstrătorul, Dumnezeu este al *meu* şi el nu se înşeală niciodată.

De la înălţimea ei. Fecioara privi mulţimile din acest Purgatoriu. Ciudate şi jalnice recipiente ale sufletelor erau ele, legănându-se dedesubt ca spicele de grâu sub furtunile de vară.

— Monsieur are perfectă dreptate! tună ea peste amfiteatru. Nimic din natură nu este mai evident decât faptul că atât Natura cât şi Omul posedă cu adevărat un suflet!

Scepticii fluierară. Păstrătorii aplaudară. Alţii – care, văzu ea într-o clipită, considerau păgânism credinţa că Natura are un suflet – se încruntară, suspectând o capcană.

— Oricine a văzut colţul de ţară de lângă satul meu natal, Domremy, sau măreaţa catedrală de marmură din Rouen ar depune mărturie că Natura, creaţia unei puteri copleşitoare, şi Omul, creatorul de minuni – aşa cum este locul acesta de miracole – deţin conştiinţă intensă, adică un suflet!

Îl salută printr-un gest scurt al mâinii pe Voltaire, în timp ce mulţimile – oare mărimea lor dovedea cât de jalnice le erau sufletele? – se domoliră.

— Dar ceea ce scânteietorul meu prieten *nu* a amintit

este felul în care *realitatea* sufletului este asociată problemei discutate: dacă inteligenţele mecanice, aşa cum este chiar a lui, au suflet.

Spectatorii tropăiau, huiduiau, ovaţionau, fluierau şi urlau. Prin văzduh zburară obiecte pe care Fecioară nu le putu identifica. Ofiţerii de securitate interveniră ca să scoată din mulţime persoane ce păreau că sunt victimele unor crize, sau poate aveau viziuni dumnezeieşti.

— Sufletul omului este divin! strigă Ioana.

Răcnete de aprobare, ţipete de negare.

— Este nemuritor!

Hărmălaia era atât de mare încât oamenii îşi acopereau urechile cu palmele ca să atenueze zgomotul pe care îl produceau ei înşişi.

— Şi unic, şopti Voltaire. *Eu* cu siguranţă sunt unic. Şi tu la fel.

— Este unic! declamă ea cu ochi arzători.

Voltaire sări în picioare lângă ea.

— Sunt de acord!

Fecioara văzu cum publicul se revarsă peste marginile amfiteatrului, aidoma unei oale care dă în clocot.

Ignoră masele care înnebuniseră lângă picioarele ei gigantice. Îl privi pe Voltaire cu o îndoială confuză, tandră. Îi cedă locul. Voltaire îşi dorea mai mult ca orice să aibă ultimul cuvânt.

Începu să vorbească despre idolul său, Newton.

— Nu, nu. Îl întrerupse ea. Formulele nu afirmă câtuşi de puţin asta!

— Trebuie să mă faci de râs în faţa celui mai mare public pe care l-am avut vreodată? mârâi Voltaire. Haide să nu ne certăm în legătură cu algebră, când trebuie – şi miji ochii cu subînţeles – să computăm.

Îmbufnat, îi cedă ei cuvântul.

— Să calculăm, îl corectă Ioana, dar încet astfel încât numai bărbatul să poată auzi. Nu-i deloc acelaşi lucru.

Spre uimirea ei şi în isteria crescătoare a mulţimii, se

trezi explicând filosofia Identităţii digitale – totul cu o pasiune înfocată pe care n-o mai cunoscuse de când îşi îmboldise bidiviul în războiul sfânt. În oceanul implorator de ochi larg deschişi de sub ea, *simţi* nevoia pe care timpul şi locul acestea o aveau pentru *ardoare* şi convingere.

— Incredibil, plescăi Voltaire, ca tocmai tu să ai talent la matematică.

— Domnul mi l-a dat, răspunse ea peste vacarmul asurzitor.

Ignorând strigătele, Fecioara observă din nou în mulţime faţa atât de *asemănătoare* cu a lui Garçon; în ciuda înălţimii ei uriaşe, de abia îl putea distinge de la depărtarea aceea. Simţea totuşi că o privea aşa cum ea îl privise pe episcopul Cauchon. Cel mai ticălos şi neîndurător dintre opresorii ei. (Un ultim adevăr sublim şi neaşteptat; în cele din urmă, bunul episcop fusese probabil atins de graţia divină şi de mila lui Hristos, deoarece nu-şi amintea să fi suferit din cauza lui...)

Atenţia îi reveni la masele delirante, la îndepărtatul... bărbat. Simţea că personajul acela nu era în esenţă uman. *Aducea* cu un om, dar programele ei sensibile o anunţau altceva.

Atunci ce putea să fie?

Brusc o lumină strălucitoare îi izbucni înaintea ochilor. Toate cele trei voci ale ei vorbiră, limpede şi apăsat, ca nişte ciocănituri, auzindu-se chiar deasupra hărmălaiei. Ioana ascultă şi încuviinţă din cap.

— Este adevărat – se adresă mulţimii, încrezătoare că vocile se vor auzi prin ea – că numai Atotputernicul poate crea suflete! Cu toate acestea, în nemărginita Lui iubire şi compasiune, Hristos nu-i poate refuza sufletul unei fiinţe mecanice. Nici uneia dintre ele!

Trebui să răcnească ultimele cuvinte, pentru a se auzi prin pandemoniu.

— Până şi peruchierilor!

— Eretică! urlă cineva.

— Schimbi întrebarea!

— Trădătoare!

Altcineva strigă:

— Sentinţa iniţială a fost dreaptă! Ar trebui să fii arsă din nou pe rug!

— Din nou? repetă Fecioară şi se întoarse spre Voltaire. Cum adică ”din nou”?

Voltaire îndepărtă nepăsător un fir de mătreaţă de pe vesta de satin brodat.

— Habar n-am. Ştii şi tu cât de imprevizibile şi perverse sunt fiinţele umane. Îi făcu şiret cu ochiul şi adăugă: Ca să nu mai amintesc de iraţionalitatea lor.

Vorbele lui o calmară, dar îl pierduse din vedere pe omul cel straniu.

21

— *Eu* am trişat? răcni Marq. (Mulţimile din amfiteatru clocoteau.) Atunci ce să zic despre metafizica aplicată calculatoarelor pe care a explicat-o Ioana d'Arc? *Eu* am trişat?

— Tu ai început! replică Sybyl. Crezi că nu ştiu că mi-ai monitorizat biroul? Credeai că ai de a face cu o amatoare?

— De fapt…

—... şi crezi că nu recunosc o matrice de constrângere a caracterului, când o găsesc lipită în simul Ioanei mele?

— Nu, am…

— Crezi că nu-s la fel de inteligentă ca tine?

— Asta-i scandalos! interveni monsieur Boker. *Ce* aţi făcut? Este îndeajuns ca să mă convingeţi să cred în vrăjitorie!

— Vrei să zici că *nu crezi*? făcu clientul lui Marq, sceptic până în ultima clipă.

El şi Boker începură să se certe, sporind răcnetele indignate ale mulţimii, care acum atingeau isteria.

Frecându-şi tâmplele, preşedintele de la ”Artifice Associates” murmură:

— Suntem ruinaţi... Ruinaţi! Nu vom putea explica niciodată.

Atenţia lui Sybyl fu distrasă. Mec-omul pe care-l remarcase ceva mai devreme, ţinându-şi de mână tovarăşa umană cu părul ca mierea, cobora în goană scara, către ecran. Trecând pe lângă ea, îi atinse fusta cu unul dintre cele trei braţe libere.

— Pardon, rosti el şi se opri atât cât Sybyl să-i poată citi codul ştanţat pe piept.

— A îndrăznit să te atingă? sări monsieur Boker împurpurându-se de furie.

— Nu, nu, nici vorbă, răspunse Sybyl.

Mec-omul continua să alerge spre ecran, trăgând-o după el pe femeie.

— Îl cunoşti? se interesă Marq.

— Într-un fel...

În simulacrul cafenelei, modelase după el personajul interactiv al lui Garçon 213-ADM. Poate că din lenevie holocopiase pur şi simplu aspectul fizic al unei forme tik-tok standard. Ca toţi artiştii, programatorii de simuri împrumutau din realitate, n-o creau.

Privi tik-tokul (acum îi spunea în gând *Garçon*) care îşi croia drum cu forţa pe scara ticsită, printre oamenii care urlau, aplaudau, rânjeau... spre ecran.

Drumul său nu trecu neobservat. Copleşiţi de dezgust – să vadă un mec-om ţinându-se de mână cu o blondă atrăgătoare! – Păstrătorii răcneau insulte şi epitete când trecea pe lângă ei.

— Daţi-l afară pe ăla! zbieră cineva.

Sybyl îl văzu pe tik-tok încordându-se, parcă revoltat la ideea de a fi astfel tratat. Tik-tokii nu aveau nume proprii, dar faptul că fusese numit „ăla” părea să-l fi afectat. Sau doar îşi imagina toate astea?

— Ce caută aici? mârâi un roşcovan.

— Avem legi care interzic asta!

— Mec-rahat!

— Prindeţi-l!

— Loviţi-l!

— Nu-l lăsaţi să scape!

Fata reacţionă, prinzând şi mai strâns mâna stângă superioară a lui Garçon şi trecându-şi braţul celălalt în jurul gâtului său.

Când ajunseră la platformă, trenul inferior al tik-tokului ţiui, luptându-se cu suprafeţele neregulate. Cele patru braţe opriră o cascadă de floricele de zot şi containere cu drogbăuturi, prinzându-le cu o graţie expertă, de parcă ar fi fost proiectat special pentru aşa ceva.

Fata strigă ceva ce Sybyl nu putu să audă. Tik-tokul se prosternă la picioarele uriaşelor holograme.

Voltaire plecă ochii.

— Scoală-te! Nu suport să văd pe cineva stând în genunchi, în alt scop decât cel de-a face dragoste.

După aceea se lăsă el însuşi în genunchi la picioarele măreţei Fecioare. Îndărătul lui Garçon şi al tinerei blonde, mulţimea abandonă orice reţinere. Începu nebunia.

Ioana îşi coborî privirea şi surâse – o curbă lentă şi senzuală, pe care Sybyl n-o mai văzuse niciodată. Îşi reţinu răsuflarea cu o anticipare surescitată.

22

— Fac... fac dragoste! exclamă Marq în tribună.

— Ştiu, spuse Sybyl. Nu-i minunat?

— Este o... parodie! zise renumitul Sceptic.

— Nu eşti romantic, făcu Sybyl visătoare.

Monsieur Boker nu rosti un cuvânt. Nu-şi putea feri ochii. În faţa unei mulţimi de Păstrători şi Sceptici, Ioana îşi scotea armura, iar Voltaire perucă, vesta şi pantalonii de catifea; ambii într-o frenezie erotică.

— Nu-i putem întrerupe, observă Marq. Sunt liberi să – ha! – dezbată, până ce li se încheie timpul care le-a fost alocat.

— *Cine* a făcut asta? icni Boker.

— Toţi o fac, replică Marq ironic. Până şi dumneata.

— Nu! *Tu* ai construit simul ăsta! *Tu* i-ai transformat în nişte... nişte.

— Eu m-am limitat la filosofie, preciză Marq. Personalitatea de substrat a rămas cea originală.

— N-ar fi trebuit să ne încredem! tună Boker.

— S-a terminat cu sponsorizarea noastră, mârâi Scepticul.

— Parcă asta ar mai avea vreo importanţă, comentă amar pre şedinţele de la ”Artifice Associates”. Imperialii s-au autosesizat deja.

— Slavă cerului! exclamă Sybyl. Uitaţi-vă la oamenii ăştia! Au dorit să rezolve o problemă reală şi profundă printr-o dezbatere publică urmată de votare. Acum îşi...

— Sparg capetele unii altora, încuviinţă Marq. Halal renaştere!

— Oribil, continuă femeia. Toată munca noastră se duce...

— Pe apa sâmbetei, completă preşedintele citind ceva pe display-ul comunicatorului de la încheietură.

— Nici un câştig de capital, nici o extindere...

Siluetele gigantice comiteau acte intime într-un loc public, dar majoritatea mulţimii îi ignoră. În loc de aşa ceva, în tot uriaşul amfiteatru izbucniseră controverse.

— Mandat de arestare! strigă preşedintele. S-a emis un mandat de arestare imperial pe numele meu.

— Ce grozav este să fii dorit, ricană Scepticul.

Îngenunchind în faţa ei, Voltaire murmură:

— Vei deveni ceea ce am ştiut dintotdeauna că eşti – o femeie, nu o sfântă!

Cuprinsă de o văpaie pe care n-o mai cunoscuse

niciodată, nici chiar în toiul luptei. Ioana îi apăsă faţa de sânii ei goi. Închise ochii. Se clătină ameţită. Se predă.

O tulburare neplăcută lângă picioarele ei o făcu să privească în jos. Cineva îl azvârlise pe Garçon ADM-213 – care, nu se ştie cum, ieşise din holospaţiu – spre ecran. Oare el şi simul de bucătăreasă pe care o iubea se materializaseră în realitate? Dacă nu reveneau numaidecât în simspaţiu, aveau să fie sfârtecaţi de mulţimea furioasă.

Îl împinse pe Voltaire într-o parte, bâjbâi în căutarea spadei şi-i ceru filosofului să-i producă un cal.

— Nu, nu, protestă el. E prea literal!

— Trebuie... trebuie...

Nu ştia cum să trateze nivelurile de realitate. Aceasta era oare o încercare, judecata crucială a Purgatoriului?

Voltaire făcu o pauză de o clipită ca să se gândească, deşi cumva Ioana avu impresia că el apela resurse, dând porunci spre actori nevăzuţi. Apoi mulţimea încremeni şi amuţi.

Ultimul lucru pe care şi-l reaminti Fecioara fu Voltaire strigând cuvinte de încurajare spre Garçon şi bucătăreasă, zgomote, rastere pâlpâindu-i peste ochi aidoma gratiilor de închisoare...

După care întregul amfiteatru – spectatorii răsculaţi şi încinşi la faţă, Garçon, bucătăreasa, până şi Voltaire – dispăru complet. Într-o clipită.

23

Sybyl îl privi pe Marq şi respiraţia i se auzi ca o succesiune rapidă de gâfâituri.

— Nu... nu crezi...?

— Cum ar putea? Noi, noi...

Abia atunci îi observă privirea şi rămase cu gura căscată.

— *Noi* am completat nivelurile absente din ei. Eu, să ştii...

Marq încuviinţă din cap.

— Ai folosit propriile tale şabloane de date.

— Pentru a le folosi pe ale altora, trebuia să obţin aprobările respective. Aveam scanările mele...

— În bibliotecă existau şabloane aparţinând corporaţiei.

— Dar nu mi s-au părut *corespunzătoare*.

Bărbatul surâse larg.

— Deloc.

— Şi... tu? exclamă ea uluită.

— Secţiunile ce lipseau din Voltaire aparţineau, toate, subconştientului: o mulţime de conexiuni dendritice inexistente în sistemul limbic. Le-am completat cu ale mele.

— Dar centrii lui emoţionali? Ce-ai făcut cu interconexiunile spre talamus şi creierul mare?

— Şi pe acelea le-am completat...

— Aceleaşi probleme le-am avut şi eu. Pierderi în formaţiunile reticulare...

— Chestia este că aceia de acolo... suntem *noi*!

Sybyl şi Marq se întoarseră ca să privească spaţiul în care simulacrele imense se îmbrăţişaseră cu intenţii clare. Preşedintele le vorbea cu rapiditate, pomenind ceva de mandate şi domiciliu forţat. Amândoi îl ignorară. Se priviră ochi în ochi, lung şi cu dor. Fără un cuvânt, se întoarseră şi pătrunseră în mulţime, ignorând strigătele celorlalţi.

— Ah, iată-te! zâmbi mulţumit Voltaire.

— Unde sunt? întrebă Ioana, întorcând capul în toate părţile.

— Mademoiselle este pregătiră să comande? făcu Garçon.

Se părea că era o glumă, deoarece Garçon stătea aşezat la masă, ca un egal al lor, nu aştepta în picioare, răbdător, ca un valet.

Ioana se sculă şi privi spre celelalte măsuţe. Oamenii fumau, mâncau şi beau, indiferenţi ca întotdeauna faţă de prezenţa lor. Totuşi hanul nu era chiar acela cu care se obişnuise. Bucătăreasa bălaie, care nu mai purta uniformă,

stătea vizavi de ea şi de Voltaire, alături de Garçon. Cuvântul *Deux* de pe firmă hanului care anunţa *Aux Deux Magots* fusese înlocuit cu *Quatres*.

Ea însăşi nu mai purta costumul de zale şi apărători metalice, ci – ochii i se holbară când detaliile se materializară în spaţiul ei perceptual – o... rochie... dintr-o singură bucată... fără spate. Tivul acesteia se oprea la nivelul coapselor, expunându-i provocator picioarele. Între sâni, o etichetă purta desenul unui trandafir roşu-aprins. Aceeaşi etichetă se zărea şi pe veşmintele celorlalţi.

Voltaire afişa un costum de satin roz. Şi – Ioana le mulţumi sfinţilor – nu mai avea perucă. Şi-l reaminti în culmea furiei, atunci când discutaseră despre suflete, spunând: „Nu numai că nu există nici un suflet nemuritor, dar ia încearcă să găseşti un peruchier duminica!” – şi crezând fiecare cuvinţel.

— Îţi place? o întrebă, atingând marginea rochiei elegante.

— Este... puţin cam scurtă.

Fără nici un efort din partea ei, rochia pâlpâi şi se transformă într-o pereche de pantaloni mătăsoşi, mulaţi pe trup.

— Termină! făcu ea şi stânjeneala i se contopi în mod tulburător cu o stranie excitare de adolescentă.

— Eu sunt Amana, rosti bucătăreasa întinzându-i mâna.

Ioana nu era sigură dacă trebuia să i-o sărute sau nu; statutul şi rolul personal erau foarte confuze aici. Se părea totuşi că nu; bucătăreasa prinse mâna Ioanei şi o strânse.

— Nici nu ştii cât de mult apreciem tot ceea ce aţi făcut. Acum avem capacităţi mult mai mari.

— Ceea ce înseamnă, interveni Voltaire, că nu mai sunt simple animaţii de fundal pentru lumea noastră simulată.

Un mec-om apăru pe rotile ca să le ia comanda; era o copie exactă a lui Garçon. Garçon cel aşezat se adresă cu tristeţe lui Voltaire:

— Trebuie să stau jos în timp ce acest *confrere* stă în

picioare?

— Fii rezonabil! îl potoli Voltaire. Nu pot emancipa simultan toate simulacrele. Cine ne va servi? Cine va spăla vasele? Cine va strânge masa? Cine va mătura pe jos?

— Dacă există suficientă putere de calcul, vorbi raţional Ioana, munca dispare, nu-i aşa?

Ea însăşi era surprinsă de noile cunoştinţe ce-i stăteau la vârful degetelor. Nu trebuia decât să-şi îndrepte gândurile asupra unei categorii şi în minte îi apăreau instantaneu termenii şi relaţiile care guvernau domeniul respectiv.

Câtă capacitate! Atâta graţie! Cu siguranţă – dumnezeiască!

Voltaire îşi scutură părul faimos.

— Am nevoie de timp ca să mă gândesc. Deocamdată, doresc trei pacheţele din pulberea aceea, dizolvate într-un Perrier, cu două feliuţe subţiri de lămâie alături. Şi, te rog, nu uita – am spus *subţiri*. Nu mă sili să ţi le dau înapoi.

— Da. Domnule, încuviinţă noul mec-ospătar.

Ioana şi Garçon schimbară priviri între ei.

— Trebuie să fii foarte răbdător, rosti Ioana, când ai de-a face cu regii şi cu oamenii raţionali.

24

Preşedintele de la „Artifice Associates” flutură uşor din mână când intră în biroul lui Nim. În trecere atinse palma de uşă şi aceasta se închise în urma lui cu un clic metalic. Nim nu ştiuse că aşa ceva era posibil, dar se abţinu de la orice comentariu.

— Vreau să-i ştergi pe amândoi, spuse preşedintele.

— S-ar putea să dureze, rosti Nim nesigur; i se părea că uriaşele ecrane de lucru din jurul lor trăgeau cu urechea. Nu sunt chiar atât de familiarizat cu ce anume au făcut.

— Dacă nemernicii de Marq şi Sybyl nu ne-ar fi făcut figura asta. N-ar fi trebuit să apelez la tine. E un moment de

criză!

Nim se apucă imediat de lucru.

— Ar trebui realmente să consult indicii de backup, pentru orice eventualitate...

— Acum! Vreau s-o faci *acum*! Am blocat în mod legal mandatele, dar nu vor putea rezista foarte mult.

— Sunteţi sigur că vreţi s-o faceţi?

— Sectorul Junin este în pragul anarhiei. Cine ar fi bănuit că nenorocita asta de dezbatere tik-tok îi va stârni în asemenea măsură pe oameni? Vor urma anchete oficiale, legaliştii îşi vor băga nasurile...

— I-am găsit, domnule.

Nim îi apelase pe Ioana şi pe Voltaire într-un cadru temporal stopat. Cele două simuri se aflau în cafenea, rulând pe timp împrumutat. Folosind procesoarele aflate momentan în repaus – o metodă Superreţea standard.

— Rulează pentru integrarea personalităţii. Este ca şi cum şi-ar lăsa componentele subconştientului să armonizeze evenimentele cu memoria, debarasând sistemul, aşa cum facem noi când dormim şi…

— Nu mă trata ca pe un turist! Vreau să-i *ştergi* pe amândoi!

— Da, domnule!

În spaţiul 3D al biroului refractau imagini stroboscopice ale celor doi. Nim studie consola de comandă, schiţând o strategie de chirurgie numerică. Pentru personalităţile multinivel, simpla ştergere era imposibilă; aducea cu tentativa de a extirpa toţi şoarecii dintr-un zgârie-nori. Dacă ar fi început de aici…

Brusc, ecranul fu acoperit de cascade de curcubeie. Coordonatele de simulare se modificară masiv şi neaşteptat. Nim se încruntă.

— Nu poţi face asta, rosti Voltaire sorbind dintr-o sondă înaltă. Suntem invincibili! Nu ne afectează, ca pe voi descompunerea trupească.

— Arogant, nu? fumegă preşedintele. N-o să pricep

niciodată de ce a fascinat atâţia oameni…

— Aţi mai murit o dată, spuse Nim. (Ceva era straniu acolo…) Puteţi să muriţi din nou.

— Să murim? interveni Ioana. Greşeşti! Dacă aş fi murit vreodată, sunt sigură că mi-aş fi reamintit.

Nim scrâşni din dinţi. Coordonatele *ambelor* simuri aveau suprapuneri, ceea ce însemna că se extinseseră, ocupând procesoarele adiacente prin comenzi prioritare. Îşi puteau calcula porţiuni ale lor, rulând minţile multinivel sub forma unor căi paralele de procesare. De ce le asigurase Marq *această* calitate? Sau... n-o făcuse el?

— Cu siguranţă, domnule, greşeşti. Voltaire se aplecă înainte şi în glas i se simţi un ton de avertizare. Un gentleman adevărat n-o confruntă pe o doamnă cu trecutul ei.

Ioana chicoti. Simul ospătar hohoti. Nim nu pricepu gluma, dar era prea ocupat ca să-i pese.

Era absurd! Nu putea să urmărească toate ramificaţiile schimbărilor din aceste simuri. Deţineau capacităţi care depăşeau perimetrul lor de calcul. Sub-minţile le erau dispersate în procesoarele din exteriorul nodurilor lui ”Artifice Associates”. În felul *ăsta*, Marq şi Sybyl obţinuseră timpi de reacţie atât de scurţi, autentici şi specifici personalităţilor reale.

Privind dezbaterea, Nim se întrebase în ce fel generau simurile atâta vitalitate, carisma aceea indefinibilă. Asta era explicaţia – suprapuseseră calculele sub-minţilor în alte noduri, pentru a accesa volume mari de putere de calcul. O realizare deosebită. Bineînţeles, contrar regulilor de la ”Artifice Associates”. Urmări cu admiraţie liniile generale ale reuşitei lor.

Cu toate acestea, nu-i plăcea deloc ca un sim să fie obraznic, iar acestea *continuau* să râdă.

— Ioana, lătra el, cei care te-au recreat ţi-au şters amintirile morţii. Ai fost arsă pe rug.

— Prostii, zâmbi ea. Am fost achitată de toate acuzaţiile.

Sunt o sfântă.

— *Nimeni* care este încă în viaţă nu-i un sfânt. Am studiat fragmentele de date referitoare la epoca ta. Bisericii tale îi plăcea să se asigure că sfinţii erau morţi de un timp liniştitor de lung.

Ioana pufni neîncrezătoare.

— Vezi asta? rânji Nim.

O lance de foc se materializă în faţa simului. O ţinu pe loc, făcând ca flăcările să trosnească lacome.

— Am condus în luptă mii de războinici şi cavaleri, zise Ioana. Crezi că mă poate speria o rază de soare care se reflectă într-o săbiuţă?

— Încă n-am dat peste o cale bună de ştergere, se adresă Nim preşedintelui, dar nu vă faceţi griji, o găsesc eu!

— Crezusem că-i o chestie de rutină, mormăi celălalt. Ar fi bine să te grăbeşti!

— Este cam greu cu un inventar de personalitate atât de mare şi cu aşa multe conexiuni...

— Abandonează orice idee privind salvările de recuperare. Nu trebuie să-i mai arhivăm înapoi, în spaţiul lor original.

— Dar asta va...

— *Rade-i*!

— Fascinant, comentă ironic Voltaire, să-i asculţi pe zei cum îţi hotărăsc destinul.

Nim se strâmbă.

— Cât despre tine – îl fulgeră cu privirea pe filosof – atitudinile tale despre religie s-au înmuiat doar pentru că Marq ţi-a şters toate conflictele pe care le-ai avut cu diversele forme de autoritate, începând chiar cu tatăl tău.

— Cu tata? N-am avut nici un tată.

— Ce altă dovadă mai doreşti? rânji Nim.

— Cum îndrăzneşti să te amesteci în memoria mea? exclamă Voltaire. Experienţa este sursa cunoaşterii. Nu l-ai citit pe Locke? Redă-mi *imediat* toate amintirile.

— Ţie n-o să ţi le redau în nici un caz. Dar dacă nu taci, înainte să vă omor pe amândoi, s-ar putea să i le redau ei. Ştii bine că a fost făcută scrum pe rug.

— Îţi place cruzimea, aşa-i?

Voltaire părea să-l studieze pe Nim, ca şi când relaţia lor s-ar fi inversat. Era straniu felul în care simul nu părea îngrijorat de iminenta lui anulare.

— Şterge! izbucni preşedintele.

— Ce să şteargă? întrebă Garçon.

— Bisturiul şi Trandafirul, răspunse Voltaire. Se pare că nu avem ce căuta în această eră confuză.

Garçon acoperi mâna bucătăresei umane cu două dintre cele patru palme ale sale.

— Ne şterge şi pe noi?

— Bineînţeles! pufni Voltaire. Voi sunteţi aici din pricina noastră. Rolurile secundare! Figuranţii!

— Pot spune că m-am simţit bine în tot timpul ăsta, zise fata lipindu-se de Garçon, deşi mi-ar fi plăcut să pot vedea mai multe. Nu putem ieşi de pe strada asta. Picioarele ni se opresc la capătul ei, deşi zărim turle în depărtare.

— Ornamente, murmură Nim concentrat asupra unei sarcini care devenea tot mai complicată pe măsură ce lucra. Pârâiaşe ale nivelurilor lor de personalitate curgeau peste tot, furişându-se în spaţiul nodal ca nişte... Ca nişte şobolani care fug de pe o corabie...

— Îţi asumi puteri divine, rosti Voltaire cu o indiferenţă deliberată, fără a avea un caracter pe măsură.

— Ce?! Preşedintele fu surprins. *Eu* comand aici. Insultele...

— Aha, făcu Nim. Asta s-ar putea să meargă.

— Fă ceva! strigă Fecioară, rotindu-şi în van spadă.

— *Au revoir*, dulcea mea *pucelle*. Garçon, Amana, *au revoir*! Poate că ne vom revedea. Sau poate că nu.

Cele patru holograme se îmbrăţişară.

Secvenţa stabilită de Nim începu să ruleze. Era un program-nevăstuică, unul care adulmecă legăturile şi le

distrugea complet. Nim privi, întrebându-se unde se încheia ştergerea datelor numerice şi unde începea crima.

— Să nu-ţi vină vreo idee nelalocul ei, îl avertiză preşedintele.

Pe ecran, Voltaire începu cu glas şoptit şi trist să recite un poem:

— „Trist e prezentul de nu există speranţă-n viitor,
Nici fericiri n-aşteaptă sufletul muritor
Când fiinţa umană este condamnată
Să piară în tăcut mormânt cu mintea-i deodată.”

Întinse mâinile ca să mângâie sânii Ioanei.

— Nu-i tocmai ceea ce ar trebui. S-ar putea să nu ne mai revedem niciodată, dar… dacă totuşi ne vom mai vedea, să fii sigură că voi corecta Statutul Omului.

Brusc ecranul rămase pustiu.

Preşedintele hohoti triumfător.

— Ai reuşit – grozav!

Îl bătu pe Nim pe spate.

— Acum trebuie să inventăm o poveste plauzibilă. Vom da toată vina pe Marq şi pe Sybyl.

Nim surâse stânjenit, în timp ce preşedintele continuă să vorbească, făcând planuri, promiţându-i o avansare şi o creştere a salariului. Era adevărat, el descoperise procedura de ştergere, totuşi infoamprentele care goniseră în acele ultime clipe prin holospaţiu îi spuseseră o istorie stranie şi complicată. Ecourile din cuşca în care se aflaseră fragmentele de date sunaseră ciudat şi tulburător.

Nim ştia că Marq îi oferise lui Voltaire acces la o multitudine de metode, ceea ce însemna o violare gravă a limitărilor de protecţie. Totuşi ce ar fi putut să facă o personalitate artificială, deja limitată, cu nişte conexiuni Superreţea suplimentare? Să se mai învârtă pe acolo, fiind finalmente distrusă de programele de monitorizare, de copoii care căutau redundanţe.

Însă atât Voltaire cât şi Ioana dispuseseră pentru dezbatere de spaţiu de memorie uriaş, de volume imense ale domeniului personalităţii. Atunci, în timp ce îşi rostiseră discursurile, trimiţându-şi retorica în tot amfiteatrul, în toată Superreţeaua... nu cumva, simultan, lucraseră febril? Strecurându-se în cotloane ale stocărilor de date, acolo unde îşi puteau piti segmentele cuantificate ale personalităţilor?

Cascada de indicii la care tocmai asistase sugera această posibilitate. Cu siguranţă, *ceva* folosise volume imense de calcul în acele câteva ultime ore.

— O să ne acoperim spatele printr-o declaraţie de presă, croncănea preşedintele. O criză managerială minoră şi totul se va dezumfla.

— Da, domnule.

— Trebuie să-l ţinem pe Seldon departe de toate astea. Legaliştilor nu le pomenim nimic despre el, ai înţeles? După aceea, când va ajunge prim-ministru, ne poate graţia.

— Da, domnule, excelentă idee!

Nim se gândea cu febrilitate. Mai avea de primit o rată de la individul acela, Olivaw. Fusese simplu să-l ţină mereu la curent cu desfăşurarea evenimentelor. Încălcase contractul cu A2, desigur, dar ce conta? Trebuie să te descurci în viaţă, nu? Avusese pur şi simplu baftă că preşedintele dorise acum exact lucrul pentru care plătise Olivaw: ştergerea simurilor. Nimic rău să fii plătit de două ori pentru aceeaşi slujbă.

Sau cel puţin aşa păruse. Nim îşi muşcă gânditor buza. Oricum, ce contau nişte serii de cifre?

Brusc, înlemni. Întregul simulacru – restaurantul. Garçon, strada, Ioana – dispăruseră într-o clipită? De obicei, se dizolvau pe măsură ce funcţiile lor erau anulate. Un sim era complex şi nu putea stopa instantaneu toate inter-nivelurile complicate. Totuşi această ţesătură reciprocă fusese lipsită de precedent, de aceea poate că funcţiona altfel.

— Ai terminat? Bravo!

Preşedintele îl bătu încântat pe umăr.

Nim se simţea obosit şi trist. Într-o bună zi. Trebuia să-i explice totul lui Marq. Ştersese atâta muncă...

Însă Marq şi Sybyl dispăruseră în mulţimea din amfiteatru. Nu mai reveniseră la slujbă şi nici nu mai apăruseră în apartamentele pe care le ocupaseră. În mod înţelept, preferaseră să-şi facă pierdute urmele. O dată cu ei pierise şi renaşterea Junin, în fum, pe măsură ce Sectorul Junin arsese şi se descărnase în neînţelegeri şi violenţă.

Până şi pe Nim îl întristase finalul. Îşi amintea de conversaţiile înflăcărate, pasionale, asupra Renaşterii. Aşteptaseră din partea lui Voltaire şi a Ioanei maturitate în eterna dezbatere dintre Credinţă şi Raţiune. Dar, în final, Imperiul suprimase pasiunea – era prea destabilizatoare.

Desigur. Întreaga mişcare tik-tok trebuia să fie zdrobită. El accesase complexul de memorii al lui Marq legat de dezbaterea care avusese loc cu 8.000 de ani în urmă. În mod limpede, ”roboţii”, indiferent ce fuseseră ei, ar fi constituit un subiect prea tulburător ca să fie măcar amintit într-o societate raţională.

Nim suspină. Ştia că nu făcuse altceva decât să decupleze nişte circuite electrice. Profesioniştii nu uitau niciodată amănuntul ăsta.

Cu toate acestea fusese dureros să vadă cum dispar. Să vadă cum totul se prefiră, aidoma unor grăunţe de nisip digital, în clepsidra obscură a timpului simulat.

ÎNTÂLNIRE

R. Daneel Olivaw îşi îngădui chipului să exprime concentrarea accentuată prin îngustarea ochilor. Odăiţa părea de abia capabilă să-i limiteze starea de deprimare.

Dors înţelese că era vorba despre o concesie făcută pentru că trăia printre oameni şi se bizuia pe expresiile feţelor şi corpurilor lor, atât pe cele voluntare cât şi pe cele inconştiente. Habar nu avea unde-şi petrecea Olivaw majoritatea timpului. Existau oare suficienţi roboţi ca să formeze o societate? Nu se gândise niciodată la ipoteza asta, dar, în clipa în care o făcu, se miră de ce n-o luase în seamă până atunci. Acum însă el vorbi...

— Simulacrele sunt cu adevărat moarte?

Dors îşi păstră vocea egală, fără să trădeze emoţii.

— Aşa se pare.

— Ce dovezi există?

— Aşa consideră „Artifice Associates”.

— Omul meu dinăuntru. Nim, nu este perfect sigur.

— Ai informatori?

— Am nevoie de mai multe date despre orice situaţie critică. Trebuia să discreditez ideea libertăţii tik-tokilor şi Renaşterea Junin – ambele erau destabilizatoare. Acţiunea prin intermediul acestor simulacre părea o direcţie promiţătoare. Nu luasem în considerare faptul că în ziua de azi calculatoriştii nu sunt la fel de pricepuţi ca aceia de acum 15.000 de ani.

Dors se încruntă.

— Un astfel de nivel de interferenţă... este permis?

— Aminteşte-ţi de Legea 0.

Ea nu lăsă că neliniştea să i se citească pe chip ori în glas.

— Cred că simulacrele sunt definitiv şterse.

— Bine, dar trebuie să fim siguri.

— Am angajat câţiva copoi ca să le caute urmele prin Superreţeaua Trantor. Deocamdată nimic.

— Hari ştie cu ce te ocupi?

— Bineînţeles că nu.

— Nici nu trebuie să afle, o fixă Olivaw cu privirea. Noi doi nu trebuie să ne limităm doar la a-l proteja, ca să-şi continue munca. Trebuie să-l dirijăm.

— Prin înşelătorie.

Olivaw revenise la maniera iritantă de a nu clipi şi de a nu-şi mişca în vreun fel ochii.

— Asta este situaţia.

— Nu-mi place să-l induc în eroare.

— Dimpotrivă, tu îi arăţi direcţia corectă. Prin omisiune…

— Am… probleme de natură emoţională…

— Blocaje. Lucruri cât se poate de omeneşti – şi spun asta ca pe un compliment.

— Aş prefera să am de rezolvat ameninţări reale la adresa lui Hari. Să-l păzesc, nu să-l mint.

— Firesc. (În continuare, nici un zâmbet sau gest.) Dar aşa trebuie să se desfăşoare lucrurile. Trăim în cea mai ameninţătoare epocă din toată istoria galactică.

— Şi Hari a început să bănuiască asta.

— Avântul căpătat de Noua Renaştere pe Sark este un alt pericol, unul dintre multele cu care ne confruntăm. Însă această descoperire a simulacrelor antice este chiar mai primejdioasă. Tulburările din Junin nu sunt decât un semn prevestitor a ceea ce va urma. Astfel de cercetări ar putea duce la realizarea unei noi rase de roboţi. Aşa ceva nu se poate îngădui, fiindcă ar interfera cu misiunea noastră.

— Înţeleg. *Am încercat* să distrug blocurile de ferită…

— Ştiu, ţi-am citit raportul. Nu trebuie să te simţi vinovată.

— Aş vrea să te mai pot ajuta, dar sunt complet ocupată cu protejarea lui Hari.

— Înţeleg. Dacă poate fi vreo consolare, reapariţia simulacrelor era inevitabilă.

— De ce? clipi ea neînţelegător.

— Ţi-am amintit despre o teorie simplă a istoriei, cea sub care am operat timp de peste 10.000 de ani. O psihoistorie rudimentară. Ea prezicea că simulacrele pe care eu – în sfârşit, noi – le-am suprimat acum 8.000 de ani îşi vor găsi publicul aici.

— Atât de *bună* este teoria ta?

— După cum spune Hari, istoria se repetă, dar nu se bâlbâie. Ştiam că era imposibil să fie şterse toate copiile simulacrelor din toată Galaxia.

Îşi împreună vârfurile degetelor şi le examină, ca şi cum ar fi contemplat o structură.

— Când fermenţii sociali îşi dezvoltă un gust pentru asemenea lucruri, urmă el, ele reapar în meniul istoriei.

— Îmi pare rău că n-am putut să le distrug.

— Aici acţionează forţe pe care nu le poţi anticipa. Să nu-ţi pară rău pentru schimbarea cotidiană a vremii; mai bine aşteaptă lentă şi îndelungata modificare a climei.

Olivaw se aplecă şi-i atinse mâna. Ea îi studie chipul. Aparent pentru destinderea ei, revenise la expresia facială integrală, incluzând mişcările evidente ale mărului lui Adam atunci când înghiţea. Calcule mărunte, însă ea îi aprecie consideraţia.

— Mă pot atunci dedica exclusiv siguranţei sale? Să uit de simulacre?

— Da, ele sunt problema mea. Trebuie să găsesc o cale să le dezamorsez impactul. Sunt robuste... le cunosc, le-am folosit cu mult timp în urmă.

— Cum pot fi mai robuste decât noi? – decât *tine*?

— Ei sunt oameni simulaţi, în vreme ce eu sunt altceva. Ca şi tine.

— Ai putut să ocupi funcţia de prim-ministru...

— Am funcţionat ca un fel de om parţial. Este o modalitate perceptivă de a ne privi pe noi înşine, pe care ţi-o recomand.

— ”Parţial”?

— Sunt multe lucruri pe care tu nu le faci, spuse el cu blândeţe.

— Sunt considerată om. Pot conversa, munci...

— Prietenia, familia, reţeaua complexă care denotă abilitatea oamenilor de a trece de la individual la colectiv, realizând un echilibru toate aceste talente subtile sunt mai presus de capacităţile noastre.

— Nu *vreau* să...

— Exact. În mod subtil, eşti orientată spre obiectivul tău.

— Totuşi, tu ai *condus* oameni. Ca prim-ministru...

— Îmi atinsesem limitele. De aceea am demisionat.

— Imperiul a funcţionat bine în perioada aceea.

— Aparent. În realitate, decăderea a continuat. Aşa cum se aşteptase Hari, şi aşa cum teoria noastră rudimentară nu izbutise să prezică.

— Atunci *de ce* i-ai spus lui Cleon să-l numească prim-ministru?

— Hari trebuie să se afle într-o poziţie care să-i ofere libertatea de mişcare şi puterea de a întreprinde corecţii ale politicii Imperiului, pe măsură ce va înţelege mai bine psihoistoria. El poate fi o soluţie temporară cu un potenţial deosebit.

— Dar l-ar putea îndepărta de psihoistorie.

— Nu. Hari va găsi o cale prin care să utilizeze experienţa acumulată. Una dintre aptitudinile sale – care apare pregnant în clasa lui de inteligenţă – este capacitatea de a învăţa din condimentele vieţii.

— El *nu* vrea să fie prim-ministru.

— Şi care-i problema? înălţă Olivaw o sprânceană.

— N-ar trebui să se ţină seama şi de sentimentele lui?

— Rolul nostru este să călăuzim omenirea, nu să o lăsăm pur şi simplu să rătăcească fără ţintă.

— Însă pericolul...

— Imperiul are nevoie de el. Mai mult chiar, el însuşi are nevoie de funcţia aceasta... deşi, desigur, încă nu-şi dă seama. Va avea astfel acces la toate datele imperiale pe

care le poate întrebuinţa în psihoistorie.
— Are deja o mulţime de date...
— Va avea nevoie de şi mai multe, ca să realizeze un model apt de rulare. De asemenea trebuie ca, pe viitor, să aibă puterea de a acţiona pe o scară măreaţă.
— ”Măreţia” asta poate fi fatală. Oamenii îl plac pe Lamurk şi sunt sigură că este primejdios.
— Aşa este, dar eu mă bizui pe tine că-l vei feri pe Hari de rele.
— Constat că mă enervez repede şi judecata mea...
— În circuitele tale de emulare eşti mult mai aproape de uman decât sunt eu. Resemnează-te să-ţi porţi povara pe care o implică asta.
Ea încuviinţă din cap.
— Aş prefera să te întâlnesc mai des, să te întreb...
— Mă deplasez permanent prin Imperiu, făcând tot ceea ce pot. Nu am mai fost în Trantor de când am părăsit funcţia de prim-ministru.
— Eşti sigur că aceste călătorii nu sunt primejdioase?
— Am multe mijloace de protecţie împotriva descoperirii adevăratei mele naturi. Tu deţii chiar şi mai multe, pentru că eşti aproape naturală.
— Totuşi, nu pot traversa câmpul complet armat din jurul Palatului.
Olivaw clătină din cap.
— Tehnologia lor ne-a depăşit capacitatea de disimulare cu destul timp în urmă. Eu am scăpat de problemă pe când eram prim-ministru, fiindcă nimeni n-a cutezat să mă testeze.
— Asta înseamnă că nu-l pot proteja pe Hari în Palat.
— Nici n-ar trebui să-ţi faci griji în privinţa asta. Odată ce va deveni prim-ministru, vei putea trece împreună cu el prin detectoare. Sunt folosite numai în ocaziile speciale.
— Aşadar, până ce ajunge prim-ministru...
— Pericolul va fi la potenţial maxim.
— Perfect, mă voi focaliza asupra lui Hari. Oricum prefer

să las simulacrele în scama ta.

— Mă tem că ele, plus Sark, îmi vor consuma toată atenţia. Am fost în amfiteatrul din Sectorul Junin şi le-am văzut scăpate de sub control. Problema tik-tokilor continuă să-i aţâţe pe oameni – aşa cum dorim.

— Este sigur că aceşti tik-toki nu se vor apropia de nivelurile noastre de cogniţie?

Gura lui zvâcni scurt.

— De ce nu?

— Sub controlul oamenilor?

— Ne-ar putea deveni iute rivali.

— Atunci, planurile noastre măreţe...

— Ar ajunge la gunoi.

— Nu-mi place posibilitatea asta, rosti ea înroşindu-se.

— Tabuurile antice pe care semenii noştri s-au străduit din răsputeri să le implementeze se dezintegrează, poate pentru totdeauna.

— Ce spune teoria ta istorică – *a noastră*?

— Nu-i chiar atât de bună ca să spună ceva. Pe un fundal de stabilitate socială, de genul celui de care s-a bucurat atâta timp Imperiul, simulacrele erau destabilizatoare. Dar acum? N-o ştie nimeni – om şi robot deopotrivă. Toţi parametrii accelerează.

Chipul său îşi pierdu fermitatea în mod brusc, rămânând fără culoare şi tonus muscular, cuprins parcă de o oboseală imensă.

— În măsura în care putem, *trebuie* să transferăm problemele pe umerii lor... ai oamenilor.

— Pe umerii lui Hari?

— Îndeosebi pe ai lui.

PARTEA A TREIA - POLITICI STATALE

FUNDAŢIA, ISTORIA TIMPURIE –... primele sugestii publice privind psihoistoria ca posibilă disciplina ştiinţifică au apărut în decursul primei perioade, din păcate lipsite de prea multe documente, a vieţii politice a lui Seldon. În vreme ce împăratul Cleon îşi punea mari speranţe în posibilităţile ei, psihoistoria era considerată de clasa politică o simplă abstracţie, dacă nu chiar o glumă. Este posibil ca reacţia să fi fost rezultatul manevrelor lui Seldon însuşi, care niciodată nu s-a referit la subiectul respectiv cu denumirea pe care i-o dăduse. Deja în această etapă timpurie se pare că el înţelesese faptul că răspândirea cunoaşterii psihoistoriei şi orice campanie bazată pe ea s-ar fi bucurat de un succes de predicţie limitat, întrucât atunci mulţi indivizi ar fi fost capabili să acţioneze fie în direcţia zădărnicirii predicţiilor, fie pentru a profita de ele. Unii l-au „condamnat” pe Seldon ca fiind „egoist”pentru că „îşi însuşise” metodă psihoistorică; totuşi nu trebuie uitată rapacitatea extremă a vieţii politice în anii aceia de declin...

ENCICLOPEDIA GALACTICĂ

1

Secretarul de birou al lui Hari piui şi anunţa:

— Margetta Moonrose doreşte o audienţă.

Hari ridică privirea spre imaginea 3D a unei femei superbe plutind în faţa lui.

— Cum? Ah... Cine este?

Secretarul nu l-ar fi întrerupt în mijlocul calculelor, decât dacă era vorba despre cineva cu adevărat important.

— Verificările încrucişate arată că este cel mai faimos reporter politic din complexul multimedia...

— Perfect, dar de ce-i importantă?

— Toate sistemele de monitorizare inter-culturi o consideră printre cele mai influente cincizeci de persoane de pe Trantor. Sugerez...

— N-am auzit niciodată de ea. Hari se sculă şi-şi netezi părul. Probabil că ar fi trebuit... Doresc totuşi filtrul integral.

— Mă tem că filtrele mi-au fost dezactivate pentru recalibrare. Dacă..

— Ce naiba, situaţia asta durează de o săptămână!

— Din păcate, mecanicele care se ocupă de noile calibrări s-au defectat.

Mecanicele, care erau tik-toki avansaţi, se defectau frecvent în ultima vreme. După revoltele din Junin unele fuseseră chiar atacate. Hari suspină şi rosti:

— Fă-mi legătura, oricum.

Folosise de atâta timp filtrele holofoanelor, încât acum nu-şi mai putea camufla sentimentele. Oamenii lui Cleon instalaseră software pentru a-i asigura limbajul corporal corespunzător şi preselectat. Cu unele reglaje din partea Consilierilor imperiali, îi modula amprenta vocală cu un ton bogat, rezonant, sigur pe sine. Iar dacă o dorea, îi putea adapta vocabularul; avea obiceiul de a recurge la jargonul tehnic, când ar fi trebuit să explice cât mai simplu.

— Domnule profesor, rosti energic Moonrose, aş dori foarte mult să purtăm o mică discuţie.

— Despre matematică? întrebă el sec.

Ea râse apreciativ.

— Nu, nu! – asta mi-ar depăşi cu mult capacităţile. Reprezint miliarde de minţi curioase, care ar dori să vă cunoască gândurile despre Imperiu, despre problema Quathanan, despre...

— Despre ce?

— Quathanan... disputa referitoare la aliniamentele Zonale.

— N-am auzit despre aşa ceva.

— Totuşi... veţi fi prim-ministru.

Părea realmente surprinsă, deşi Hari îşi reaminti că vedea probabil un filtru facial excelent adaptat.

— Aşa-i... poate. Până atunci însă nu mă preocupă asemenea probleme.

— Când Consiliul Superior optează între candidaţi, se interesează asupra opiniilor lor, rosti ea rigid.

— Spune-le spectatorilor dumitale că o să-mi fac temele exact în ultima clipă.

Femeia păru încântată, ceea ce-l convinse pe Hari de faptul că avea instalat un filtru. Din multele sale coliziuni cu starurile media, învăţase că acestea deveneau foarte irascibile când erau tratate cu indiferenţă. Cumva li se părea firesc ca, deoarece o audienţă imensă vedea realitatea prin ochii lor, ele înseşi să fie înzestrate cu toată autoritatea morală a respectivei audienţe.

— Ce părere aveţi atunci despre un subiect pe care cu siguranţă îl cunoaşteţi – dezastrul din Junin? Şi despre pierderea – unii spun *evadarea* – simurilor Voltaire şi Ioana d'Arc?

— Nu este problema Departamentului meu.

Cleon îl sfătuise să păstreze distanţă faţă de chestiunea simurilor.

— Zvonurile susţin că proveneau din Departamentul dumneavoastră.

— Este adevărat că au fost descoperite de unul dintre matematicienii noştri, dar le cedasem, pe termen limitat, companiei acelea... cum se numea...?

— ”Artifice Associates”, după cum sunt sigură că vă amintiţi.

— Mda, da.

— Permiteţi-mi să vă atrag atenţia că rolul acesta de profesor distrat nu este foarte convingător.

— Credeai că-mi petrec timpul străduindu-mă să obţin funcţia de prim-ministru – şi apoi, probabil, străduindu-mă să-mi acopăr urmele?

— Planeta, întregul Imperiu, au dreptul să afle...

— Şi atunci să susţin numai ce le va plăcea oamenilor?

Gura femeii avu un rictus, în ciuda filtrelor, aşa că se părea că decisese să continue interviul ca pe o înfruntare între două voinţe.

— Ascundeţi ceea ce fac oamenii dumneavoastră de...

— Cercetările sunt numai treaba mea.

Ea flutură din mână, ignorându-i răspunsul.

— În calitate de matematician, ce le spuneţi celor care consideră că simurile extensive ale oamenilor reali sunt imorale?

Hari regretă din adâncul sufletului că nu avea filtrele faciale. Era sigur că trăda ceva, aşa că se strădui din răsputeri să rămână inexpresiv. Mai bine să devieze discuţia.

— Cât de reale erau simurile acelea? Poate şti cineva?

— În tot cazul, ridică sprâncenele Moonrose, spectatorilor li s-au părut foarte reale şi omeneşti.

— Mă tem că n-am vizionat dezbaterea, înălţă din umeri Hari. Eram ocupat.

Cel puţin nu spusese o minciună.

Moonrose se aplecă înainte, cu o grimasă.

— Eraţi ocupat cu matematica? Spuneţi-ne atunci câte ceva despre psihoistorie.

El continua să aibă faţa nemişcată, ceea ce transmitea un semnal nedorit. Se strădui să zâmbească.

— Nu-i decât un zvon.

— Surse autorizate m-au informat că sunteţi preferatul împăratului tocmai graţie acestei teorii a istoriei.

— Care surse?

— Eu sunt cea care pune întrebările.

— Pe ce bază? În clipa de faţă sunt un slujbaş public, un profesor. Iar dumneata îmi iroseşti timpul pe care l-aş putea acorda studenţilor.

Cu un gest scurt al mâinii, Hari întrerupse legătura. După episodul în care se împunsese cu Lamurk în raza vizuală a unui obiectiv 3D despre care nu avusese habar, învăţase să

pună capăt conversaţiilor atunci când se îndreptau în direcţii nedorite.

Se lăsă pe spate în fotoliul pneumatic şi, după câteva clipe, în birou intră Dors.

— Am primit un apel că ai fi hărţuit de cineva important.

— Tocmai s-a terminat. M-a iscodit în legătură cu psihoistoria.

— Era inevitabil să nu răsufle ceva. Este o combinaţie excitantă de termeni. Stârneşte imaginaţia.

— Poate că dacă i-aş fi spus „socioistorie”, oamenilor li s-ar fi părui ceva plicticos şi mi-ar fi dat pace.

— N-ai fi acceptat tu însuţi un termen atât de urât.

Câmpul de protecţie bâzâi şi pârâi, iar Yugo pătrunse în birou.

— Vă deranjez?

— Câtuşi de puţin.

Hari sări şi-l ajută până la un scaun; încă şchiopăta.

— Cum merge cu piciorul?

— Binişor, ridică tânărul din umeri.

Cu o săptămână în urmă, trei matahale se apropiaseră de Yugo pe stradă şi-i explicaseră situaţia cu mult calm. Fuseseră angajaţi ca să-l bată; un avertisment pe care să nu-l uite uşor. Trebuia să-i rupă şi nişte oase; aceea fusese specificaţia şi nu exista nici o cale prin care să scape. Şeful îi explicase cum o puteau face în mod neplăcut. Dacă el se împotrivea, aveau să exagereze cu bătaia, dar dacă nu opunea rezistenţă, aveau să-i rupă piciorul cât mai ”curăţ” cu putinţă.

Ulterior, povestind episodul, Yugo spusese:

— M-am gândit puţin şi după aceea m-am aşezat pe trotuar, cu piciorul stâng întins, cu tibia deasupra rigolei. Şeful m-a lovit acolo – a făcut-o puternic şi precis. Osul a pocnit ca un băţ.

Hari fusese oripilat, iar mass-media sărise, desigur, imediat asupra întâmplării. Singurul lui comentariu fusese sec:

— Violenţa este diplomaţia incompetenţilor.

— Med-tehnul mi-a spus că într-o săptămână se va vindeca, zise Yugo în timp ce matematicianul îl ajuta să se întindă, iar fotoliul pneumatic se remodela subtil sub el.

— Imperialii tot n-au nici un indiciu privind autorii, comentă Dors plimbându-se agitat prin birou.

— Mulţi sunt capabili de aşa ceva.

Yugo surâse – un efect oarecum atenuat de vânătaia mare de pe falcă. Incidentul nu fusese chiar atât de elegant pe cât îl descrisese el.

— În plus, adăugă, sunt încântaţi să producă suferinţă unui dahlit.

— Dacă aş fi fost acolo..., mormăi Dors furioasă.

— Nu poţi să fii peste tot, interveni Hari. Oricum, Yugo, Imperialii sunt de părere că ţinta nu ai fost tu.

Gura tânărului se strâmbă trist.

— Bănuisem eu... Avertismentul te priveşte pe tine, nu?

Hari încuviinţă din cap.

— Unul dintre ei a spus că este un ”semnal”.

— Ce semnalează? se răsuci brusc Dors.

— Un avertisment politic, explică Yugo.

— Înţeleg... Lamurk nu te poate ataca direct, dar îţi trimite...

— O carte de vizită lipsită de subtilitate, încheie Yugo.

Dors pocni din palme.

— Ar trebui să-i spunem împăratului!

— Până şi tu, un istoric, zici asta! chicoti Hari. Violenţa a jucat întotdeauna un rol important în problemele de succesiune. Nu poate fi niciodată prea departe de gândurile lui Cleon.

— O fi valabil pentru împăraţi, contraatacă ea, dar într-o competiţie pentru funcţia de prim-ministru...

— Autoritatea începe să se destrame pe aici, comentă sarcastic Yugo. Dahliţii rebeli produc necazuri şi nici Imperiul nu mai are aceeaşi vigilenţă. Sau se îndreaptă rapid spre „renaşteri” lunatice. Probabil tot un complot

dahlit, nu-i aşa?

— Când mâncarea se împuţinează, manierele comesenilor lasă de dorit, zise Hari.

— Fac prinsoare, spuse Yugo, că împăratul a analizat toate astea.

Dors reîncepuse să se plimbe prin încăpere.

— Una dintre lecţiile istoriei, le atrase atenţia, este că împăraţii care exagerează cu analizele dau greş, în timp ce aceia care exagerează cu simplificările au succes.

— O analiză perfectă, făcu Hari, dar femeia nu sesiză ironia.

— De fapt, interveni Yugo, venisem ca să lucrez ceva. Am terminat de corelat datele istorice trantoriene cu Ecuaţiile Seldon modificate.

Hari se aplecă interesat înainte, însă Dors continuă să se plimbe cu mâinile la spate.

— Grozav! Care sunt abaterile?

Tânărul rânji şi introduse un cub de ferită în fanta de pe consola mesei.

— Priveşte!

Trantor cunoscuse o istorie de cel puţin optsprezece milenii, deşi perioada pre-imperială era prea puţin documentată. Yugo colapsase oceanul de date într-un 3D. Economia era reprezentată în lungul unei axe, indicii sociali în lungul alteia, iar politica alcătuia a treia dimensiune. Fiecare contribuia cu o suprafaţă, creând o formă solidă care atârna suspendată deasupra mesei; avea un aspect lucios, era cam de mărimea unui om şi se mişca permanent – se deformă apăreau cavităţi şi se ridicau proeminenţe. Fluxurile interne, codificate în culori, erau vizibile prin învelişul transparent.

— Parcă ar fi un organ bolnav de cancer, pufni Dors, iar când Yugo se încruntă, adăugă repede: Totuşi e drăguţ.

Hari chicoti încetişor; Dors făcea rareori gafe sociale, însă atunci când se întâmpla, habar n-avea cum să îndrepte lucrurile. Obiectul diform care plutea în aer pulsa de viaţă,

fascinându-l. Mulţimea aceea aflată în permanentă zbatere combina trilioane de vectori, date brute culese din nenumărate vieţi mărunte.

— Partea aceasta de început a istoriei nu are date regulate, explică Yugo. (Suprafeţele tresăltau şi pâlpâiau.) Rezoluţia este redusă şi populaţia este mică – o problemă cu care nu ne vom confrunta în predicţiile Imperiului.

— Vezi socio-structurile bidimensionale? indică Hari.

— Chestia asta, se interesă Dors, reprezintă tot ceea ce există pe Trantor?

— Pentru model, spuse Yugo, nu toate detaliile au aceeaşi importanţă. Pentru a calcula traiectoria unei nave, nu este necesar să ştim cine-i proprietarul.

Arătând o vibraţie rapidă în vectorii sociali, Hari le atrase atenţia:

Aici apare scientocraţia, în mileniul al III-lea. A urmat apoi o epocă în care staza a rezultat din monopoluri. Asta a conferit rigiditate.

Formele se stabilizau pe măsură ce datele se îmbunătăţeau. Yugo lăsă modelul să ruleze, accelerând timpul, aşa încât vizionară cincisprezece milenii în trei minute. Era uimitor – din solidul pulsator creşteau nenumărate vlăstare, iar structurile se înmulţeau la nesfârşit. Configuraţiile ce înfloreau nebuneşte vorbea despre complexitatea Imperiului mult mai bine decât o făcea orice discurs măreţ al împăratului.

— Asta-i suprapunerea, indică Yugo, care arată cu galben ce au post-zis Ecuaţiile Seldon.,

— Nu sunt ecuaţiile *mele*; replică automat Hari. (Cu mult timp în urmă, el şi Yugo înţeleseseră că *pre*zicerea cu ajutorul psihoistoriei necesita mai întâi ca ei să *post*-zică trecutul, pentru verificare.) Au fost...

— Fii atent!

Lângă forma albastru-închis de date se coagulă o alta galbenă, care matematicianului îi păru la fel cu cea dintâi. Ambele se contorsionau, clocotind de energia istoriei.

Fiecare undă şi fiecare încreţitură reprezenta miliarde de triumfuri şi tragedii omeneşti. Fiecare convulsie neînsemnată fusese cândva o catastrofă.

— Sunt... la fel, şopti Hari.

— Exact!

— Teoria concordă.

— Perfect adevărat. Psihoistoria este validă.

Hari privi culorile care jucau.

— Nu crezusem niciodată...

— Că ar putea merge atât de bine?

Dors venise înapoia fotoliului său şi acum îi masa pielea capului.

— Să fiu sincer... da.

— Ai lucrat ani de zile, incluzând variabilele corecte. *Trebuia* să meargă.

Yugo surâse tolerant.

— Bine ar fi clacă ar exista mai mulţi ca tine care să aibă aceeaşi încredere în matematică. Ai uitat de „efectul de vrabie”.

Dors era transfigurată de solidele pâlpâitoare de date, care rederulau acum istoria trantoriană, pulsând cu scheme diferit colorate ca să arate diferenţele între istoria reală şi post-zicerile ecuaţiilor. Acestea erau foarte puţine şi, cel mai important, nu creşteau în timp.

Fără să-şi desprindă ochii de pe imagini, Dors întrebă:

— Vrabie? Unii mai ţin păsări pe lângă casă, dar...

— Să presupunem că o vrabie bate din aripi la Ecuator. Acţiunea ei modifică într-o foarte mică măsură circulaţia aerului. Dacă lucrurile se desfăşoară aşa cum trebuie, vrabia ar putea declanşa o tornadă la poli.

— Imposibil! exclamă ea.

— Nu face o confuzie, interveni Hari, cu legendarul cui din potcoava unui *cal*, animalul legendar de povară. Ţi-o aminteşti? Călăreţul lui a pierdut o bătălie şi apoi un regat. Aceea a fost defecţiunea unei componente mici, dar critice. În esenţă, fenomenele aleatorii sunt democratice.

Diferenţele minuscule din fiecare cuplare de variabile pot însă produce modificări ameţitoare.

Dură totuşi ceva timp până când se făcu înţeles. Meteorologia Trantorului, ca a oricărei planete, avea o sensibilitate descurajatoare faţă de condiţiile iniţiale. Fâlfâitul aripilor unei vrăbii pe o emisferă planetară, amplificată în cursul săptămânilor prin ecuaţiile mecanicii fluidelor, putea să poarte un uragan urlător până pe alt continent. Nici un calculator nu putea modela toate detaliile minuscule ale climatului real, pentru că prezicerile exacte să fie posibile.

Dors indică spre formele de date.

— Deci... astea nu sunt corecte?

— Sper că nu, făcu Hari. Vremea variază, dar clima se menţine constantă.

— Totuşi... nu-i de mirare că trantorienii preferă interioarele. Viaţa în exterior poate fi periculoasă.

— Faptul că ecuaţiile descriu ce s-a întâmplat... ei bine, asta înseamnă că efectele mici se pot nivela în istorie, spuse Hari.

— La scară umană, adăugă Yugo, evenimentele dispar într-o medie ponderată.

Ea se opri din masaj.

— Deci... oamenii nu contează?

— Cele mai multe biografii, vorbi cu precauţie Hari, ne conving că oamenii sunt importanţi. Psihoistoria ne învaţă că nu-i aşa.

— Ca istoric nu pot accepta...

— Priveşte datele, o îndemnă Yugo.

Tânărul mări un detaliu şi-i prezentă trăsăturile. Pentru oamenii obişnuiţi istoria supravieţuia prin artă, mit şi religie. Ei simţeau lucrul acesta prin exemple concrete, aflate la îndemână: o clădire, o tradiţie, un nume istoric. Hari, Yugo şi ceilalţi erau aidoma unor vrăbii care pluteau hăt deasupra unui peisaj ce nu putea fi ghicit de locuitorii de jos. Aceia vedeau doar terenul din imediata vecinătate,

care varia lent, era indiferent şi de neoprit.

— Totuşi *trebuie* ca oamenii să conteze.

Vocea lui Dors purta un ton de speranţă jalnică; Hari ştia că, undeva adânc în ea, existau directivele inexorabile ale Legii 0, acoperite însă de un sunt gros de sentimente umane reale. Era o umanistă care credea în puterea individului... iar aici se ciocnea de un mecanism obtuz şi nepăsător.

— De fapt, contează, dar poate că nu în felul în care o doreşti tu, vorbi el cu blândeţe. Noi căutăm grupările revelatoare, pivoţii în jurul cărora se rotesc uneori evenimentele.

— De pildă, zise Yugo, homosexualii.

— Ei alcătuiesc cam un procent din populaţie, preciză Hari, aşadar o variabilă minoră şi omogenă în strategiile de reproducere.

Din punct de vedere social, homosexualii erau adesea maeştri ai improvizaţiei, îmbinând formă cu fondul, şi se simţeau perfect în prezenţa arbitrarului. Păreau dotaţi cu o busolă interioară care îi călăuzea foarte devreme către orice noutate socială, astfel că puteau exercita influenţe cu totul disproporţionate faţă de numărul lor. Adesea erau indicatori sensibili ai cotiturilor viitoare.

— Aşa că, urmă Yugo, ne-am întrebat dacă n-ar putea să fie un indicator esenţial. Într-adevăr, aşa s-a dovedit. Ne ajută în elaborarea ecuaţiilor.

— *De ce* se nivelează istoria? întrebă sever Dors.

Hari îl lăsă tot pe tânăr să răspundă.

— Acelaşi „efect de vrabie” are şi un aspect pozitiv. Sistemele haotice pot fi prinse în momentul cuvenit şi înclinate – doar niţel – în direcţia dorită. Un brânci aplicat când trebuie poate activa un sistem întreg, obţinând beneficii incredibile faţă de efortul cheltuit.

— Te referi la o formă de control?

— O simplă atingere, nimic mai mult. Controlul minim – impulsul cuvenit la momentul cuvenit – necesită că

dinamica să fie amănunţit cunoscută. Poate că în felul acesta finalul poate fi direcţionat spre rezultatul cel mai puţin vătămător dintre câteva posibilităţi perfect echilibrate. În cazul cel mai fericit, sistemul poate fi condus spre finaluri remarcabile.

— Şi cine controlează?

Yugo păru stânjenit.

— Ă-ă-ă… nu ştim.

— Nu ştiţi? Dar asta-i o teorie a întregii istorii.

— Ecuaţiile, interveni Hari, conţin elemente, interacţiuni pe care nu le stăpânim. Forţe atenuatoare.

— Cum de nu le înţelegeţi?

Ambii bărbaţi erau stingheriţi.

— Nu ştim felul în care interacţionează termenii, răspunse matematicianul. Nu am identificat trăsăturile noi care duc spre… ordinea emergentă.

— În cazul acesta, nu puteţi spune că deţineţi o teorie!

— Nu putem spune în sensul unei înţelegeri profunde, aprobă trist Hari.

Se gândi că modelele urmau lumea materială a experienţelor şi îşi reflectau epocă. Mecanică mişcărilor planetare apăruse după inventarea mecanismelor orologiilor. Ideea Universului privit ca o operaţiune de calcul se născuse după folosirea calculatoarelor. Imaginea globală de schimbare stabilă venise după dinamica nonliniară…

Întrezărea un meta-model, care s-ar fi uitat la *el* şi ar fi descris felul în care *el* ar fi selectat modelele în căutarea psihoistoriei. Privind din exterior, acesta putea să vadă care model ar fi fost favorizat de Hari Seldon…

— Cine planifică acest control? insistă Dors.

Lui Hari îi plăcuse ideea pe care o avusese, dar aceasta dispăruse. Ştia cum s-o atragă înapoi – ajungea să se destindă.

— Mai ţii minte gluma aceea? întrebă el. Cum îl faci pe Dumnezeu să râdă?

— Îi spui care îţi sunt planurile, surâse ea.

— Exact. Vom studia rezultatul şi vom adulmeca un răspuns.

— Să nu te întreb despre predicţii în legătură cu progresul propriilor tale predicţii?

— Nu-mi face plăcere să-ţi răspund... dar nu.

Secretarul de birou piui şi anunţă:

— Apel imperial!

— La naiba! Hari pocni cu palma în fotoliu. S-a terminat cu distracţia.

2

Specialii n-aveau să vină imediat, se gândi el; totuşi îi era imposibil să lucreze ceva când era pe picior de plecare.

Cu gândurile aiurea, îşi zăngăni monedele din buzunar, apoi scoase una. Era o monedă de cinci credite dintr-un aliaj chihlimbariu, având ştanţat pe o parte capul lui Cleon I – monetăriile întotdeauna îi flatau pe împăraţi – iar pe cealaltă discul galactic văzut de deasupra. O întoarse cu muchia spre el şi se gândi.

Să presupunem că moneda ar fi fost o reprezentare la scară a Galaxiei; desigur, pentru corectitudine ar fi trebuit să fie bombată în centru, totuşi pe ansamblu era un model geometric acceptabil.

Pe monedă exista o imperfecţiune, un punct infinitezimal într-un braţ spiral exterior. Hari calculă mintal, considerând că Galaxia avea diametrul de aproximativ 100.000 de ani-lumină, şi... clipi surprins. Punctuleţul reprezenta un volum cu diametrul de 1.000 de ani-lumină. În braţele exterioare, ar fi conţinut zece milioane de stele.

Văzând atâtea astre sub forma unui grăunte pierdut în imensitate, avu senzaţia că soliditatea Trantorului dispăruse şi el se prăbuşise neajutorat într-un abis.

Omenirea mai putea oare să conteze la o asemenea scară? Atâtea miliarde de suflete, comprimate într-un

punctuleţ…

Totuşi oamenii traversaseră întinderea incomprehensibilă a discului acela într-o clipită.

Omenirea se răspândise prin braţele spirale, revărsându-se din găuri-de-vierme, dând ocol nucleului galactic în doar câteva mii de ani în timpul respectiv, braţele spirale nu parcurseseră un unghi perceptibil în propria lor gavotă măreaţă; asta ar fi durat o jumătate de miliard de ani. Oameni tânjind după orizonturi îndepărtate roiseră prin reţeaua de găuri-de-vierme, ieşind în spaţiu lângă sori roşu învăpăiat, albastru virulent sau rubiniu mocnit.

Punctuleţul de pe monedă simboliza un volum pe care un singur creier uman, posedând capacităţile sale de primată, nu-l putea cuprinde decât ca notaţie matematică. Dar acelaşi creier îi condusese pe oameni să traverseze Galaxia şi să stăpânească abisul luminat de stele… fără să se cunoască cu adevărat pe ei înşişi.

Un singur om nu putea aşadar să priceapă nici măcar un punct al discului. Dar ansamblul omenirii o putea face, incremental, minte după minte, cunoscând teritoriile din imediata vecinătate a fiecărei stele.

De fapt, ce dorea el? Să înţeleagă toată omenirea aceea, imboldurile ei cele mai profunde, mecanismele ascunse, trecutul, prezentul şi viitorul ei. Dorea *să cunoască* specia hoinară care reuşise să acopere discul galactic şi să-l transforme într-un teren de joacă.

Prin urmare, poate că o singură minte umană era capabilă să cuprindă întregul disc – cu condiţia să treacă la un nivel superior şi să înţeleagă efectele colective tăinuite în complexităţile Ecuaţiilor.

Descrierea Trantorului la *această* scară era o joacă de copil. Pentru Imperiu însă, Hari avea nevoie de o capacitate de înţelegere mult, mult mai mare.

Matematică putea să conducă Galaxia. Simbolurile invizibile, mai fine ca firele de păianjen, puteau guverna.

Deci un singur om conta.

Poate... Clătină din cap. O singură minte omenească.
”Te cam grăbeşti, nu crezi? Te visezi divinitate?”
Reveni la lucru.
Atât doar că nu putea să lucreze. Trebuia să aştepte. Spre uşurarea sa, Specialii apărură şi-l escortară prin Streeling. De acum se obişnuise cu numeroşii gură-cască, cu stânjeneala de a despica mulţimile care se strângeau, aşa se părea, oriunde apărea el.
— Aveţi multă treabă azi, se adresă căpitanului.
— Ne aşteptăm la asta în orice clipă, domnule.
— Sper că sunteţi plătit suplimentar pentru aşa ceva.
— Da, domnule. Noi le spunem „foraje”.
— Pentru spor de pericol, nu? Misiuni primejdioase.
Căpitanul păru stânjenit.
— Da... aşa este.
— Care sunt dispoziţiile, dacă trage cineva?
— Dacă s-a străpuns perimetrul de angajare, trebuie să ne interpunem în jurul dumneavoastră, domnule.
— Şi o veţi face? Conştienţi că puteţi recepţiona un impuls gauss sau o fleşetă?
— Bineînţeles, păru el surprins de întrebare.
— Serios?
— Asta ne este meseria.
Hari se simţi umilit de loialitatea simplă a bărbatului. Nu atât pentru Hari Seldon, cât pentru ideea de Imperiu, de ordine şi civilizaţie.
Îşi dădu apoi seama că el însuşi era devotat ideii respective. Imperiul trebuia salvat sau, cel puţin, declinul său trebuia diminuat. Asta o putea face însă numai înţelegându-i structura în profunzime.
Exact acesta era şi motivul pentru care detesta funcţia de prim-ministru. Îi răpea timpul şi concentrarea.
În robocarul blindat al Specialilor îşi alungă nemulţumirea, scoţând notepad-ul şi lucrând la nişte ecuaţii; căpitanul fu nevoit să-i atragă atenţia când ajunseră la palat. Hari coborî şi urmă obişnuitul ritual de

securitate, cu Specialii răsfirându-se şi senzorii aerieni ridicându-se pentru a investiga perimetrul îndepărtat. Îi aminteau de nişte albine aurii, bâzâind vigilente.

Porni pe lângă un zid spre grădinile palatului, şi din perete sări un disc micuţ şi arămiu de mărimea unghiei, care i se lipi de gât. Hari ridică mâna şi-l desprinse.

Era un gadget promoţional, o dermă adezivă care-ţi oferea o senzaţie de plăcere, difuzând endorfine în sânge. În acelaşi timp, te sensibiliza în mod subtil la anumite semnale coerente din reclamele difuzate în coridoare.

O azvârli cât acolo. Un Special o ridică şi brusc în jurul lui se dezlănţuiră strigăte şi agitaţie. Specialul se întoarse pentru a arunca derma.

Un fulger portocaliu ţâşni prin mâna bărbatului, şuierând fierbinte, strălucind şi dispărând peste numai o clipă. Specialul scoase un ţipăt. Iar un altul îl prinse şi-l culcă la pământ. Cinci agenţi îl înconjurară pe Hari din toate părţile şi nu mai zări nimic.

Specialul urlă oribil, apoi ceva stopă brusc zbieretele de durere.

— Daţi-i drumul! strigă căpitanul şi Hari trebui să alerge împreună cu Specialii din jurul său; se opriră abia după ce parcurseseră câteva alei ale grădinii.

Incidentul nu fu lămurit imediat. Bineînţeles, provenienţa dermei nu putea fi stabilită şi nu se putea şti cu siguranţă nici măcar dacă fusese programată pentru Hari.

— Poate să fi fost parte dintr-un complot, spuse căpitanul. Îl aştepta pe primul pieton cu o amprentă olfactivă similară ai a dumneavoastră.

— Adică să nu fi fost eu ţinta?

— Este posibil. A avut nevoie de câteva secunde ca să decidă dacă să acţioneze.

— Dar în cele din urmă a acţionat.

— Mirosurile corporale, ale pielii... nu sunt chiar identice, domnule.

— Va trebui să încep să mă parfumez.

— Asta, zâmbi căpitanul, nu va opri o armă inteligentă.

Alţi specialişti în protecţie apărură în grabă, aveau de examinat urmele, se auziră diverse opinii şi toţi începură să vorbească simultan.

Hari insistă să se întoarcă şi să-l vadă pe Specialul care luase derma. Fusese deja evacuat şi transportat la chirurgie; se spunea că avea să-şi piardă mâna. Regretabil, dar, din motive de securitate, Hari nu putea să-l viziteze.

Matematicianul se plictisi destul de repede printre investigatori. Venise mai devreme la palat, intenţionând să se plimbe prin grădini şi, cu toate că ştia că era de-a dreptul iraţional, regretul că pierduse plimbarea întrecea ca dimensiuni tentativa de asasinat.

Rămase nemişcat câteva momente, alungând incidentul. Vizualiză un dispecer care opera o reţea vectorială de culoare albastru-îngheţat. Acesta luă în evidenţă punctul roşu, furios, şi îl elimină de pe reţea. Avea să se ocupe de el ulterior.

Întrerupse discuţiile interminabile şi le ordonă Specialilor să rămână în urma sa. Se auziră proteste vehemente pe care, bineînţeles, le ignoră. După aceea porni să se plimbe prin grădini, bucurându-se de cerul liber. Inspiră cu plăcere aerul proaspăt. Iuţeala orbitoare a atacului anulase importanţa acestuia pentru Hari. Cel puţin deocamdată.

Turlele palatului se înălţau ca pânza unui păianjen gigantic. Între formele lor masive se ţeseau pasarele graţioase. Turnurile erau învăluite în pâclă argintie şi unduiri, pulsaţii, vibrând cu ritmul tăcut şi regulat al unei gigantice inimi nevăzute. Hari locuise aşa mult timp în perspectiva apropiată a coridoarelor trantoriene, încât ochii săi nu se acomodară imediat cu imaginile stranii.

Trecând prin mijlocul unui covor de flori, îi atrase atenţia o mişcare ascendentă. Din imensa volieră imperială, stoluri de mii de păsări oscilau în curenţii verticali. Configuraţiile lor complicate, în permanentă transformare, deţineau o calitate diafană, de voal mişcat de vânt – era un uriaş balet

delicat.

Păsările fuseseră modelate cu multe milenii în urmă, prin bioingineria aplicată genomului lor. Formau nori sau piscuri aeriene, hrănindu-se cu insectele care urcau prin văzduh, eliberate de pe sol de grădinari. În acelaşi timp însă un curent lateral putea să destrame toate sculpturile lor elegante, transformându-le în fuioare lipsite de înţeles.

La fel ca Imperiul, reflectă bărbatul. Superb în ordinea sa, stabil vreme de cincisprezece milenii, dar acum năruindu-se. Fisurându-se ca într-un accident redat cu încetinitorul. Sau contorsionându-se ca revoltele din Junin.

De ce? Chiar şi în mijlocul frumuseţilor imperiale, mintea lui de matematician revenea la aceeaşi problemă.

Intrând în palat, trecu pe lângă un grup de copii care doreau să ceară audienţă unui personaj de rang imperial minor şi simţi ca un fior dorul de Raych, băiatul pe care-l adoptase. După ce lui Yugo îi fusese rupt piciorul, el şi Dors deciseseră în secret să-l trimită pe Raych la şcoală. „Să eliminăm potenţialele ţinte”, spusese Dors.

Dintre meritocraţi, numai adulţii dotaţi cu hotărâre, stabilitate şi talent primeau dreptul să aibă urmaşi. Aristocraţia sau cetăţenii simpli puteau avea copii cu carul.

Părinţii erau ca artiştii – indivizi speciali cu talente speciale, cărora li se acorda respect şi privilegii, lăsaţi liberi să creeze oameni fericiţi şi competenţi. Era o muncă nobilă şi bine plătită. Hari se simţise onorat să primească aprobarea.

În contrast imediat cu copiii, pe lângă el trecură trei curteni cu forme stranii.

Folosind biotehnologia, oamenii îşi puteau preschimba copiii în turnuri filiforme, în pitici asemănători unor flori umblătoare, în giganţi verzi sau în pigmei trandafirii. Soseau aici din toată Galaxia ca să distreze curtea imperială, unde noutatea era întotdeauna la mare preţ.

Totuşi variantele acestea durau rareori. Exista un criteriu de normalitate a speciei, a cărui depăşire era adânc

înrădăcinată. Hari trebuia să admită că el avea să se numere mereu printre cei mai nesofisticaţi, deoarece detesta asemenea fiinţe.

Cineva proiectase sala de recepţii astfel încât nu arăta deloc ca o incintă destinată primirii oamenilor. Semăna cu o cavitate neregulată de sticlă topită, presărată la tot pasul cu piloni lustruiţi de ceramooţel. La rândul lor, pilonii se topeau în cioturi netede, care – întrucât în tijă nu mai există altceva – constituiau probabil scaunele şi mesele.

Părea improbabil că avea să se mai poată ridica vreodată de pe formele acelea, o dată ce s-ar fi putut aşeza... aşa că Hari rămase în picioare. Se întrebă în acelaşi timp dacă nu cumva efectul respectiv fusese deliberat... Palatul era un complex subtil, a cărui concepţie avea mai multe niveluri de înţelegere.

Consilierii lui Cleon îl asiguraseră că urma să fie o sesiune de dimensiuni reduse, intimă, dar întâlnise o adevărată armată de consilieri, ofiţeri de protocol şi asistenţi, care i se prezentaseră în timp ce străbătuse o serie de încăperi, una mai împodobită decât alta. Şi felul lor de a vorbi devenise mai înzorzonat. Viaţa la curte era dominată de indivizi îngâmfaţi, care se purtau permanent ca şi cum tocmai şi-ar fi inaugurat, cocheţi, propria statuie.

Existau multe ornamente şi podoabe, echivalentele arhitecturale ale bijuteriilor şi mătăsii; până şi cei mai neînsemnaţi servitori purtau livrele verzi extrem de demne. Hari simţi imboldul de a vorbi în şoaptă şi, reamintindu-şi duminicile petrecute pe Helicon, îşi dădu seama că locul acela avea cumva aerul unei biserici.

Apoi Cleon apăru pe neaşteptate şi consilierii dispărură, scurgându-se silenţios prin ieşirile tăinuite.

— Seldon al meu!

— Al dumneavoastră, sire, urmă Hari ritualul.

Împăratul continuă să-l înconjoare cu atenţie efuzivă, ţâţâind în legătură cu aparentă tentativă de asasinat.

— Cu siguranţă un accident, nu crezi?

Îl conduse apoi spre un uriaş display mural pe care, la un gest al mâinii, apăru o imagine enormă a întregii Galaxii, opera unui nou artist. Hari murmură cuvenitele exclamaţii de admiraţie şi-şi aminti gândurile pe care le avusese cu doar un ceas mai devreme.

Aceasta era o sculptură temporală care urmărea întreaga istorie a Galaxiei. De fapt discul galactic nu era decât o adunătură de sfărâmături ce se roteau în fundul unei gropi gravitaţionale din cosmos. Aspectul lui depindea exclusiv de care dintre nenumăraţii ochi ai omenirii fuseseră utilizaţi. Razele infraroşii puteau perfora şi demască fâşiile de praf. Razele X căutau oceanele de gaz care ardeau sălbatic. Antenele radio cartografiau bancurile reci de molecule şi plasmă magnetizată Toate conţineau nenumărate semnificaţii.

În caruselul discului galactic, stelele se legănau şi se mişcau sub acţiunea complicatelor atracţii newtoniene. Braţele majore – Săgetătorul, Orion şi Perseu, enumerate dinspre centru – purtau denumiri ale căror înţelesuri se pierduseră din antichitate. Fiecare conţinea o Zonă cu acelaşi nume, sugerând că poate acolo orbita Pământul antic. Nimeni nu ştia însă adevărul, iar cercetările nu dezvăluiseră nici măcar un singur candidat evident; zeci de planete solicitau titlul de Adevărat Pământ şi probabil că nici una dintre ele nu era acela.

Printre braţele spirale brăzdate transversal scânteia o mulţime de amprente sclipitoare. Frumuseţe mai presus de orice descriere... dar nu şi dincolo de analiză, se gândi Hari. Fie aceasta fizică sau socială Dacă ar fi putut descoperi cheia...

— Te felicit pentru succesul decretului meu privind „Stupizii”, spuse Cleon.

Matematicianul se desprinse lent de panorama uriaşă.

— Iertaţi-mi neatenţia, sire.

Ideea ta... primul fruct al psihoistoriei... Chicoti, zărind totala neînţelegere de pe chipul celuilalt. Ai uitat deja? Este

vorba despre renegaţii care vandalizau, căutând gloria pentru infamiile lor. M-ai sfătuit să-i lipsesc de identitate, denumindu-i de acum înainte „Stupizi”.

Într-adevăr, Hari uitase sfatul acela, dar se mulţumi să aprobe cu înţelepciune din cap.

— A avut succes! Genul acesta de infracţiuni a scăzut spectaculos. Iar cei condamnaţi merg la eşafod clocotind de furie, cerând să fie făcuţi faimoşi. Îţi spun – e delicios!

Matematicianul simţi un fior, văzându-l pe împărat cum plescăie din buze. O sugestie improvizată care, brusc, se concretizase, devenise reală. Ideea îl zgudui puţin.

Îşi dădu seama că împăratul îl întreba despre felul cum avansa psihoistoria. I se puse un nod în gât şi şi-o reaminti pe Moonrose, cu întrebările ei iritante. Parcă de atunci trecuseră câteva săptămâni.

— Merge încet, reuşi el să articuleze.

Cleon încuviinţă plin de înţelegere.

— Necesită bineînţeles cunoaşterea profundă a tuturor faţetelor vieţii civilizate.

— Câteodată, răspunse vag Hari alungându-şi cu fermitate sentimentele confuze.

— Am participat recent la o întrunire, unde am aflat ceva ce, fără îndoială, ai integrat deja în ecuaţiile tale.

— Îmi puteţi spune despre ce este vorba, sire?

— Se spunea că baza de pornire a Imperiului – evident, alături de găurile-de-vierme – ar fi fost descoperirea fuziunii proton-boron. Eu nu auzisem de aşa ceva, totuşi vorbitorul a afirmat că ar fi fost cea mai de seamă realizare a antichităţii. Că toate navele stelare şi toate tehnologiile planetare au depins de ea pentru obţinerea energiei.

— Bănuiesc că este adevărat, însă n-o ştiusem nici eu.

— Un aspect atât de elementar?

— Nu mă preocupă ceea ce nu-mi este util.

Cleon ţuguie buzele derutat.

— Crezusem că teoria istoriei necesită înglobarea tuturor detaliilor.

— Tehnologia intervine doar prin efectele ei asupra altor probleme, de dimensiuni mai mari, replică Hari. (Cum să-i explice complexităţile calculului nonliniar?) Adesea tocmai limitările ei joacă rolul important.

— O tehnologie care nu poate fi confundată cu magia nu-i suficient de avansată, decretă Cleon.

— Excelent sintetizat, sire.

— Ţi-a plăcut? Mi-a zis-o individul acela, Draius. Sună bine, nu? Şi e plină de adevăr. Poate c-o să... Se întrerupse şi se adresă nimănui anume: Transcriptor! Expediază fraza cu magia la Presepth, pentru distribuire generală.

Se retrase un pas.

— Mă bat într-una la cap, cerându-mi, ”maxime imperiale”. Sunt de a dreptul enervanţi!

O îndepărtată notă muzicală anunţă sosirea lui Betan Lamurk. Han se încordă când îl zări, dar Lamurk avea ochi numai pentru împărat, în timp ce execută perfect o litanie rituală a Curţii. În calitate de membru major al Consiliului Superior, trebuia să recite câteva fraze găunoase, transmise de-a lungul epocilor, să execute o reverenţă stranie şi să nu-şi desprindă privirea de la suveran. După aceea se putea relaxa.

— Domnule profesor Seldon! Mă bucur să ne revedem.

Hari dădu mâna în chip oficial.

— Regret schimbul acela de cuvinte. Nu ştiusem realmente de prezenţa 3D-ului.

— Este lipsit de importanţă. Nu putem controla tot ce face mass-media cu înregistrările.

— Seldon al meu mi-a oferit un sfat excelent în legătură cu decretul. Stupizilor, anunţă Cleon şi începu să detalieze, vizibil încântat de tresărirea buzelor lui Lamurk.

Îi conduse după aceea spre fotoliile confortabile apărute din pereţi şi Hari se trezi imersat într-o discuţie amănunţită a problemelor Consiliului. Decizii, măsuri de confiscare, rezumate ale unor propuneri de legi. Chestiunile acestea curseseră şi prin biroul matematicianului, care-şi pusese

autosecretarul la treabă, să analizeze textele, să traducă în galactică oceanul de jargoane şi să netezească asperităţile conexiunilor. În felul acesta izbuti să depăşească prima oră. Ignorase majoritatea materialelor, îngrămădind teancuri de documente ce trebuiau parcurse în reciclatorul său, acolo unde nu se uita nimeni.

În principiu, funcţionarea esoterică a Consiliului Superior nu era dificil de înţeles, ba era de-a dreptul plictisitoare. În timp ce Lamurk dialoga expert cu împăratul, Hari îi privi aşa cum ar fi urmărit un joc de corpbal: o performanţă interesantă, fără îndoială fascinantă pentru un număr restrâns de persoane.

Faptul că în Consiliu se stabileau doar criteriile şi direcţiile generale, legile propriu-zise fiind redactate de experţii juridici, nu-i schimba cu nimic dezinteresul. Oamenii îşi petreceau *toată viaţa* făcând asemenea lucruri!

Cât despre tactici, acestea îl interesau prea puţin. Nici chiar omenirea nu conta; pe tabla de şah galactică, rolul pieselor îl aveau manifestările omenirii şi regulile jocului erau legile psihoistoriei. Oponentul era ascuns – poate că nici nu exista.

Lamurk avea nevoie de un adversar, de un rival, şi Hari înţelese că el era inevitabilul duşman.

Cariera lui Lamurk avusese ca unic ţel atingerea funcţiei de prim-ministru şi bărbatul era decis s-o obţină. La fiecare decizie, îl măgulea pe împărat şi ignora ideile lui Hari, care şi aşa erau foarte puţine.

Era limpede că nu-l putea contrazice în mod direct; individul era un maestru. Hari rămase în cea mai mare parte a timpului tăcut, limitându-se la câte o ocazională şi expresivă (spera el) înălţare a sprâncenelor. Rareori regretase tăcerea.

Deodată împăratul îl întrebă:

— Eşti în favoarea acestei MacroSuperreţele?

Hari de abia îşi amintea despre ce era vorba.

— Va transforma considerabil Galaxia, răspunse el vag.

— Productivitatea! lovi Lamurk cu palma în masă. Toţi indicatorii economici sunt în scădere. MacroSuperreţeaua va accelera fluxul de informaţii şi va creşte productivitatea.

Gura împăratului se strâmbă a nesiguranţă.

— Nu mă încântă ideea de a conecta aşa mulţi şi cu atâta uşurinţă.

— Gândiţi-vă, insistă Lamurk, noii comprimatori îi vor permite unui Individ oarecare din – să zicem – Zona Eqquis să vorbească zilnic cu un amic din orice parte a Imperiului.

Împăratul aprobă fără convingere.

— Hari, tu ce crezi?

- – Am unele îndoieli.

Lamurk flutură din mână desconsiderator.

— Lipsă de curaj.

— Intensificarea comunicaţiilor poate agrava criza Imperiului.

— Prostii, se strâmbă dispreţuitor celălalt. Este contrar tuturor legilor de conducere.

— Imperiul nu este condus – şi Hari schiţă o plecăciune scurtă spre împărat – ci *lăsat* să funcţioneze.

— Alte prostii! În Consiliul Superior, noi…

— Ascultă-l! rosti Cleon. Nu vorbeşte prea mult.

— Mulţi sunt recunoscători pentru asta, sire, surâse matematicianul.

— Să lăsăm acum replicile piezişe. Ce spune psihoistoria ta despre felul în care funcţionează Imperiul?

— Imperiul este format din milioane de castele unite prin punţi.

— Castele?

Faimosul nas al lui Cleon se ridică sceptic.

— Adică planete. Ele au griji locale şi se conduc aşa cum doresc. Imperiul nu-şi face griji în privinţa acestor detalii, până ce o planetă nu începe să ridice probleme agresive.

— Perfect adevărat şi aşa trebuie să fie, zise suveranul. Aha – iar punţile tale sunt găurile-de-vierme.

— Exact, sire.

În mod deliberat, Hari evită să privească spre Lamurk şi se concentra asupra împăratului, schiţându-şi viziunea.

Planetele puteau conţine orice număr de ducate mai mici, între care existau nenumărate dispute, războaie şi „microstructuri”. Ecuaţiile psihoistorice demonstrau că nici una dintre acestea nu juca vreun rol.

Important era faptul că resursele fizice nu puteau fi distribuite între foarte mulţi oameni. Fiecare sistem solar reprezenta un stoc finit de bunuri, iar în final asta necesită ierarhii locale care să controleze accesul la bunuri.

Prin găurile-de-vierme se puteau transmite mase relativ mici, fiindcă diametrul lor depăşea rareori zece metri. Navele hiperspaţiale masive transportau încărcături uriaşe, dar erau lente şi stângace; distorsionau continuumul spaţio-temporal, contractându-l la prova şi dilatându-l la pupa, deplasându-se cu viteze superluminice în cadrul Galaxiei, dar nu şi în sistemul propriu. Comerţul între majoritatea sistemelor stelare se limita la obiecte uşoare, compacte şi scumpe: mirodenii, vestimentaţie, tehnologii – în nici un caz materii prime voluminoase.

Găurile-de-vierme puteau însă transmite mult mai uşor fascicule de lumină modulată. Curbura lor refracta razele până la receptorii de la capătul opus. Datele curgeau liber, legând laolaltă Galaxia.

Iar informaţia era opusul masei. Datele puteau fi deplasate, comprimate şi transmise imediat prin intermediul copiilor. Puteau fi împărtăşite la infinit. Înfloreau ca mugurii într-o eternă primăvară, deoarece dacă informaţia era aplicabilă unei probleme, soluţia rezultantă reprezenta informaţie nouă. În plus era ieftină, întrucât pentru dobândirea ei ajungeau câteva resurse masice. Mediul ei preferat era lumina, în modul literal al cuvântului – fasciculul laser.

În felul acesta se asigurau comunicaţii suficiente pentru a forma un Imperiu, spuse Hari, dar pe de altă parte probabilitatea ca un nativ din Zona Puissant să

călătorească vreodată în Zona Zaqulot – sau chiar până la cea mai apropiată stea, deoarece, prin intermediul găurilor-de-vierme, ele sunt călătorii echivalente – era redusă.

— Aşa că toate ”castelele” tale s-au păstrat izolate, cu excepţia fluxului de informaţii, încuviinţă Cleon absorbit.

— Acum însă MacroSuperreţeaua va spori de o mie de ori rata de transfer a informaţiilor, folosind „comprimatorii” care arhivează datele.

Cleon ţuguie buzele, derutat.

— Şi ce ar fi rău în asta?

— Absolut nimic, interveni Lamurk. Toată lumea ştie că informaţii mai bune înseamnă decizii mai bune.

— Nu întotdeauna. Viaţa oamenilor este un voiaj pe un ocean de înţelesuri, nu pe o reţea de informaţii. Ce vor obţine majoritatea oamenilor de la un flux intim, personal de date? O logică detaşată, străină. Detalii dezrădăcinate.

— Putem conduce lucrurile mai bine! insistă Lamurk.

Cleon ridică un deget şi Lamurk amuţi.

Hari ezită. Într-adevăr, şi celălalt avea dreptate.

Între tehnologie, acumulare de capital şi muncă existau relaţii matematice, dar operatorul cel mai important se dovedea a fi cunoaşterea. Aproape jumătate din dezvoltarea economică a Imperiului provenea din creşterea calităţii informaţiei, care era incorporată în maşini mai bune şi în capacităţi extinse, ce duceau la eficienţă.

Acolo greşise Imperiul. Impulsul novator al ştiinţelor se împleticise treptat. Universităţile Imperiului produceau ingineri excelenţi, dar nici un inventator. Profesori străluciţi, dar prea puţini savanţi adevăraţi. Toate astea contribuiau la celelalte fluxuri temporale. Totuşi nu lipsa de informaţii dusese la acest rezultat, iar deocamdată Hari nu cunoştea cauza.

Îl zări însă pe împărat făcându-i semn şi urmă:

— Multe persoane din Consiliul Superior consideră MacroSuperreţeaua ca pe un instrument de control. Sire, îngăduiţi-mi să vă reamintesc câteva fapte pe care le

cunoaşteţi prea bine.

Intrase în rolul său favorit: lecţia predată unui elev. Cleon se aplecă puţin înainte, mijind ochii, şi Hari îi spuse povestea.

Pentru a ajunge de la planeta A la planeta B, zise el, puteai fi nevoit să efectuezi o duzină de salturi prin găuri-de-vierme; Cuibul-de-viermi era echivalentul astrofizic al unei reţele de metrou cu multe staţii.

Fiecare capăt al tunelului adăuga taxe oricărui produs. Controlul unei întregi rute comerciale ducea la un profit maxim. Lupta pentru control era permanentă, adesea violentă. Din punct de vedere al economiei, politicii şi „inerţiei istorice” – tipul de inerţie impusă evenimentelor – un imperiu local care controla o întreagă constelaţie de noduri trebuia să fie solid şi de durată.

Realitatea nu stătea aşa. Satrapiile regionale nu rezistau niciodată. Părea firesc să storci taxe maxime din fiecare traseu al găurilor-de-vierme, coordonându-le capetele pentru optimizarea traficului; totuşi gradul respectiv de control îi nemulţumea pe oameni. Prin controlul elaborat al sistemului, fluxul informaţiilor era aproape unisens: de la manageri la muncitori, cu prea puţin feedback.

Excesul de reglementări nu aducea beneficii maxime, ei producea „economii de pătură scurtă”; atunci când umerii colectivi simţeau frigul, pătura se ridica să-i acopere şi sufereau picioarele. Supracontrolul eşua.

— Prin urmare, MacroSuperreţeaua poate duce la o reducere a vitalităţii economice, dacă lasă Consiliul Superior să „conducă” realmente lucrurile.

Lamurk zâmbi superior.

— Teorii abstracte, sire. Ascultaţi acum o cătană bătrână care şi-a tocit coatele în Consiliu...

Hari ascultă faimosul balsam al lui Lamurk şi se întrebă de ce-şi mai pierdea timpul cu aşa ceva. Trebuia să admită că schimbul de idei cu împăratul îi lăsase sentimentul de putere degajată, aproape senzuală. În tot cazul, prezenţa

unui bărbat care putea distruge o planetă printr-un gest îţi stârnea adrenalina.

Totuşi locul lui nu era aici, nici din punct de vedere al talentului, nici al ambiţiei. Expunerea propriilor sale idei fusese plăcută; în taină, fiecare profesor crede că lumea are neapărată nevoie de o lecţie bună şi solidă – evident, din partea lui.

Dar în jocul acesta, pionii erau reali. Decretul ”Stupizilor” îl tulburase, deşi nu i se părea că ar fi avut vreun aspect imoral.

AICI, PRINTRE NOBILI, ÎN BALANŢĂ ATÂRNAU VIEŢILE... ŞI NU DOAR ALE ALTORA. NU TREBUIA SĂ UITE CĂ ACEST LAMURK ÎNCREZĂTOR ŞI RADIANT DIN FAŢA LUI CONSTITUIA SURSA EVIDENTĂ A DERMEI CARE FUSESE CÂT PE AICI SĂ-L UCIDĂ, CU NUMAI CÂTEVA ORE MAI DEVREME.

3

Pătrunse în apartament şi se îndreptă direct spre bucătărie. Tastă comenzi pe autoserver, apoi puse ulei la încins. Între timp tăie ceapă şi usturoi şi le aruncă să se prăjească. Sticla de bere sosi şi o deschise fără să se mai sinchisească să ia un pahar.

— Se-ntâmplă ceva, observă Dors.

— Am flecărit politicos. Eu l-am observat pe Lamurk, el m-a observat pe mine.

— Nu cred că ăsta-i motivul pentru care eşti posomorât.

— Hm! Trădat de corpul meu cel expresiv...

Îi povesti despre posibilă tentativă de asasinare.

După ce se calmă, ea întrebă încordat:

— Despre sculptorul în fum ai auzit ceva?

— Cel de la petrecere? Care a făcut norul acela mare cu forma mea?

— A murit azi.

— Cum?

— Se pare că a fost un accident.

— Îmi pare rău... era amuzant.

— Prea amuzant. Nu ştiu dacă mai ţii minte, dar tot el a făcut şi caricatura lui Lamurk. L-a reprezentat ca pe un lăudăros îngâmfat. A fost punctul de atracţie al serii.

— Doar nu crezi că...?

— Destul de logic – voi doi în aceeaşi zi.

— Deci putea să fi fost Lamurk...

— Dragul meu Hari, se strâmbă Dors, care gândeşte mereu în termeni probabilistici!

După întâlnirea cu Cleon, Hari participase la o discuţie fără echivocuri cu şeful securităţii palatului. Echipa lui de Speciali fusese dublată. I se asiguraseră mai mulţi senzori aerieni de investigare a direcţiei de deplasare. În plus, i se interzicea să meargă aproape de ziduri.

Ultima directivă îl făcuse pe matematician să

chicotească, fapt care nu îmbunătăţise deloc atitudinea personalului din palat. Mai rău chiar, Hari ştia că avea şi alte secrete nedezvăluite. Cum să-i oprească din a detecta adevărata natură a lui Dors?

Autoserverul piui. Se sculă şi înfulecă tocană de vită şi ceapă, apoi deschise încă o sticlă de bere rece.

— Se pare c-ai avut o zi de muncă plină, zise Dors.

— Întotdeauna mă îmbuib după ce scap de moarte ca prin urechile acului. Este o veche tradiţie de familie.

— Văd...

— Cleon a încheiat, comentând impasul din Consiliul Superior, că până când nu se soluţionează, nu poate avea loc votul privind noul prim-ministru.

— Deci tu şi Lamurk continuaţi să vă daţi cap în cap.

— El este cel care atacă. Eu mă eschivez.

— Din clipa asta nu te mai las singur nici o clipă, rosti ea ferm.

— De acord. Poţi să-mi mai aduci ceva de la autoserver? Ceva cald. Greu şi plin de chestii care nu-mi fac bine.

Dors intră în bucătărie, iar Hari mâncă şi bău bere, fără să se gândească la nimic.

Ea se întoarse cu ceva care aburea într-un sos brun şi gros. Bărbatul goli farfuria, fără să întrebe ce era.

— Eşti un tip ciudat, domnule profesor.

— Lucrurile ajung la mine ceva mai încet decât la ceilalţi oameni.

— Tu ai învăţat cum să-ţi amâni gândurile şi reacţiile până ce consideri că a sosit locul şi momentul cuvenit.

El clipi şi mai trase un gât de bere.

— S-ar putea să ai dreptate. Trebuie să mă gândesc la chestia asta.

— Mănânci fără ezitare genul de alimente specifice clasei muncitoare. Şi unde ai învăţat şmecheria asta cu amânarea reacţiilor?

— Hmm... Ghiceşte!

— Pe Helicon.

Hari căzu pe gânduri.

— Mda, clasă muncitoare. Tata a avut necazuri şi greutăţile s-au ţinut lanţ. Cred că singurul lucru bun din copilărie a fost că nu m-am îmbolnăvit de encefalită. Nu ne-am fi permis nici măcar o zi de spitalizare.

— Înţeleg. Mi-ai povestit că aţi avut probleme financiare.

— Întâi probleme financiare, apoi presiuni ca să-şi vândă pământul. El n-a vrut, s-a împrumutat şi mai mult, a plantat alte recolte şi şi-a urmat instinctul. De fiecare dată când norocul i s-a opus, a luat-o de la capăt. Asta a mers un timp, deoarece se pricepea la agricultură, însă apoi a avut loc o fluctuaţie majoră a pieţii, care l-a prins şi a pierdut tot.

Vorbea repede în timp ce mânca şi se simţea uşurat fără să ştie de ce.

— Înţeleg. De aceea a avut meseria aceea periculoasă...

— Care l-a ucis – da.

— Înţeleg. Iar tu ai făcut faţă crizei. Ai înăbuşit-o, ca să-ţi ajuţi mama. În anii grei care au urmat, ai învăţat să-ţi amâni reacţiile pentru un moment când le puteai elibera.

— Dacă mai spui o dată „înţeleg”, n-o să te las să te uiţi mai târziu, când fac duş.

Ea zâmbi, dar privirea scrutătoare nu-i părăsi chipul.

— Corespunzi unor parametri bine definiţi. Bărbaţi care se manifestă reţinut. Care se controlează, acceptând foarte puţine din exterior. Nu se exteriorizează şi nici nu vorbesc prea mult.

— Doar cu soţia.

Se oprise din mâncat.

— Nu ai timp pentru pălăvrăgeli – cei din Streeling comentează în privinţa asta – totuşi cu mine vorbeşti fără reţineri.

— Încerc să nu bat câmpii.

— E complicat să fii bărbat.

— La fel de complicat că arta de a fi femeie, deşi tu o stăpâneşti excelent.

— O să consider că a fost un compliment oficial.

— Asta am şi intenţionat. A fi pur şi simplu om este pur şi simplu greu.

— Am constatat-o în mod direct. Tu... ai învăţat toate astea pe Helicon.

— Am învăţat să mă ocup de problemele esenţiale.

— Şi să deteşti fluctuaţiile. Ele te pot ucide.

Hari trase o duşcă de bere; rămăsese rece şi acidulată.

— Nu privisem lucrurile aşa.

— De ce n-ai spus toate astea din capul locului?

— Pentru că nu le ştiam.

— Atunci, să formulez un corolar: Dacă te devotezi unei femei, oferă cât poţi de mult din tine, în spaţiul acela închis.

— Volumul dintre noi doi...

— O analogie geometrică este la fel de bună ca oricare alta. (Vârful limbii ei făcea ca buza inferioară să îi iasă uşor în evidenţă, aşa cum se întâmpla ori de câte ori examina o problemă.) Iar tu te devotezi complet, ca să eviţi preţul pe care-l solicită viaţa.

— Preţul... fluctuaţiilor?

— Dacă poţi prezice, atunci poţi evita, corecta, controla.

— Mi se pare groaznic de analitic.

— Am ocolit părţile cu adevărat grele, dar pe acelea le vei căpăta în cadrul temei pentru acasă.

— De obicei genul acesta de discuţii folosea sintagme de tipul ”consolidare optimă a ego-ului”. Tot aşteptam să vorbeşti în jargon de specialitate.

Terminase de mâncat şi se simţea mult mai bine.

— Mâncatul reprezintă una dintre experienţele prin care se proclamă viaţa.

— Tocmai *de aceea* mănânc eu.

— Acum râzi de mine.

— Nu, eu doar examinam implicaţiile teoriei. Mi-a plăcut partea aceea conform căreia detest imprevizibilul şi fluctuaţiile, pentru că ele fac rău oamenilor.

— Şi imperiile fac rău oamenilor... dacă se prăbuşesc.

— Exact.

Termină berea şi se gândi dacă să mai deschidă una. Probabil că l-ar fi amorţit puţin şi ar fi preferat o altă modalitate de a îndepărta încordarea pe care încă o simţea.

— Ai apetit, nu glumă, zâmbi Dors.

— Habar n-ai tu! Iar gândul morţii poate stimula mai multe apetituri. Să revenim la partea aceea despre tema pentru acasă.

— Ai vreun gând anume?

El zâmbi viclean.

– Nici prin cap nu-ti trece!

4

Hari îşi savura munca, se bucura de ea cu atât mai mult cu cât avea mai puţin timp pentru ea.

Stătea absolut nemişcat în biroul lui cufundat în întuneric, privind numerele 3D ce evoluau ca nişte ceţuri luminoase în aer, în faţa lui.

Învăţaţii Imperiului cunoscuseră de milenii bazele psihoistoriei. În timpurile străvechi, pedanţii cartografiaseră cele 26 de sisteme sociale stabile şi metastabile. Existau destule planete decăzute în barbarie care puteau fi studiate; de pildă, Porco şi „Ritualurile Violenţei”, sau Lizzie şi „Gino-Guvernele*.

Matematicianul privi formându-se configuraţiile familiare, în timp ce simularea trecea prin secole de evoluţie galactică. Unele sisteme sociale se dovedeau stabile numai la scară redusă.

În aer pluteau statuturile unor planete prinse în Zonele stabile: Socialismul Primitiv, Femo-Pastoralismul, Macho-Tribalismul. Acestea erau „punctele de atracţie” puternice ale sociologiei umane, insule în oceanul de haos.

Unele societăţi trecuseră prin meta-stabilitate, apoi se dezintegraseră: Teocraţia, Transcendentalismul, Macho-

Feudalismul. Cel din urmă apăruse peste tot acolo unde oamenii se ocupau de metalurgie şi agricultură; se manifesta pe planetele ce lunecaseră mult în josul curbei.

Învăţaţii imperiali justificaseră de mult Imperiul, ţinut laolaltă prin găurile-de-vierme înguste şi hipernavele greoaie, ca fiind apogeul structurilor sociale umane. Într-adevăr, se dovedise stabil şi benefic.

Modelul lor de domnie, Feudalismul Imperial Benign, accepta ierarhizarea oamenilor. În acelaşi timp, ei aveau ambiţii dinastice şi le plăcea continuitatea puterii şi fastul cu care se înconjura aceasta. Erau de-a dreptul devotaţi simbolurilor de unitate şi grandoare Imperială. Pentru cei mai mulţi, bârfa despre cei puternici constituia însăşi esenţa istoriei.

Puterea imperială era moderată de tradiţiile conducerii nobile, de superioritatea asumată a celor care urcau spre măreţie. Dedesubtul acestei glorii impresionante, aşa cum Cleon o ştia prea bine, se găsea fundaţia solidă a unui serviciu civil meritocratic extrem de onest. În absenţa lui, corupţia s-ar fi răspândit ca o pecingine printre stele, corodând splendoarea.

Hari privi reprezentarea grafică: o reţea 3D complexă de suprafeţe, panorama spaţiului social.

Încetinind derularea temporală, putea să distingă valurile evenimentelor revărsându-se prin simulare. Fiecare celulă a reţelei era recalculată la fiecare ciclu temporal, refăcând toate interacţiunile cu vecinii imediaţi din 3D.

Regulile de bază ale funcţionării nu erau cele ale fizicii, deduse din principii fundamentale, ca mecanica maxion, sau chiar din simplele legi newtoniene, ei mai degrabă algoritmi rudimentari, care reduceau legi complexe la aritmetică banală. Văzută în felul acesta esenţial, societatea era rudimentară, câtuşi de puţin misterioasă.

Apoi venea haosul.

Hari viziona „spaţiul politic” cu familia sa de variabile: grade de polaritate sau putere de concentrare,

dimensiunea coaliţiilor, scara conflictelor. În acest model simplu apăreau buclele de învăţare. Pornind de la o perioadă palier de aparentă stabilitate, dar nu de stază, sistemul producea o Idee Provocatoare.

Ea ameninţa stabilitatea, care facilita alcătuirea de coaliţii menite să se opună provocării. Se formau facţiuni care apoi se consolidau. Coaliţiile puteau fi primordial religioase, politice, economice, tehnologice, ba chiar militare, deşi datele dovedeau că acestea din urmă erau deosebit de ineficiente. După aceea, sistemul viră brusc într-un tărâm al haosului; uneori emergea la o stabilitate nouă. Alteori se dezintegra.

În sistemul dinamic exista o presiune creată de contrastul dintre realitate şi imaginea ideală a oamenilor despre lume. O diferenţa prea mare cataliza forţele proaspete spre schimbare. Adesea forţele erau aparent inconştiente; oamenii ştiau că ceva nu era în regulă şi deveneau neliniştiţi, dar nu se puteau fixa asupra unei cauze limpezi. „Cu asta s-a zis şi cu modelul actorului raţional”, gândi Hari Existau însă indivizi care continuau să valideze aproximarea aceea evident stupidă.

Toţi credeau că Imperiul era simplu.

Desigur, nu grosul populaţiei, ameţit de amestecul de culturi şi exotisme îngăduite de comerţul şi comunicaţiile cu o multitudine de planete. Oamenii aceia se găseau într-o permanentă stare de distragere, un atenuator important al haosului.

Şi pentru teoreticienii sociali însă structura de bază şi interrelaţiile păreau previzibile, cu un număr moderat de bucle de feedback, solide şi tradiţionale. Teoria convenţională susţinea că acestea putea fi separate şi tratate cu uşurinţă.

Cel mai important aspect – cel puţin aşa considerau mulţi – era luarea deciziei la vârf. Împăratul Ştie Cel Mai Bine, nu-i aşa?

În realitate, Imperiul era o ierarhie bine ordonată de tipul

Feudalismului Imperial. La bază se găseau Zonele galactice, cu un diametru ce varia între o duzină şi câteva mii de ani-lumină. Deasupra lor se aflau Compactele, compuse din sute de Zone vecine. Compactele se legau reciproc între ele în cadrul sistemului galactic.

Dar toată configuraţia respectivă se năruia. În reprezentarea 3D complexă apăreau şi dispăreau pâlpâiri scânteietoare. *Ce erau acelea*?

Hari mări regiunea cu pricina. Zone de haos, în care predicţiile deveneau imposibile. Erupţiile acelea violente puteau fi indiciul care să explice decăderea Imperiului.

Bărbatul simţea în adâncul sufletului că imposibilitatea prezicerilor nu aducea nimic bun nici pentru omenire, nici pentru aparatul său matematic. În acelaşi timp, constituia un fenomen inevitabil.

Acesta era secretul pe care împăratul şi ceilalţi nu trebuiau să-l afle niciodată. Până ce nu putea controla haosul – sau cel puţin să-l examineze – psihoistoria rămânea o înşelătorie.

Decise să cerceteze un singur caz. Poate că aşa avea mai multe şanse.

Alese Sark, planeta care găsise şi dezvoltase simurile Voltaire şi Ioana. Ea însăşi se intitula ”Căminul Noii Renaşteri”, o postură retorică obişnuită, adoptată frecvent. Îi parcurse reţeaua-statut şi trase concluzia că locuitorii ei păreau inteligenţi şi creativi.

Fără să vrea, Hari căscă adânc. Sigur că da, deocamdată Sark nu arăta rău deloc. Economia era în plin avânt. Planeta era un lider în privinţa modei şi a stilurilor.

Cu toate acestea, profilul ei o clasifica printre Planetele Haotice. Se dezvoltase o vreme, părând să sfideze mecanismele de atenuare care menţineau planetele în Echilibrul Imperial.

După aceea ţesătura socială se dizolvase. Se prăbuşise într-una din Stările de Stază; din datele pe care le avea la dispoziţie, ar fi prezis că era vorba despre Anarhia

Industrială. Cauză nu fusese una dintre marile flote. În ciuda părerilor contrarii, Imperiul nu conducea prin forţă. Evoluţiile sociale făcuseră ca Planetele Haotice să şovăie şi să dispară. De obicei. Galaxia privită ca un tot suferise prea puţine repercusiuni.

În ultima vreme însă asemenea cazuri se înmulţiseră, iar Imperiul se dezintegra vizibil. Productivitatea scăzuse, în timp ce în dimensiunile nodale crescuse incoerenţa.

De ce?

Hari se sculă şi se îndreptă spre sala de gimnastică, pentru a se destinde. Ajungea cu exerciţiile minţii! Era rândul corpului să elimine, prin transpiraţie, frustrările cauzate de intelect.

5

Nu dorise să participe la Colocviul Universităţilor Imperiale, dar serviciul de protocol fusese neînduplecat.

— Un candidat la funcţia de prim-ministru are anumite obligaţii, fusese informat cu severitate.

Aşa încât, însoţit de Dors, îşi făcuse ascultător apariţia în imensa Sală de Festivităţi Imperiale. Specialii lui purtau costume discrete de oameni de afaceri, completate cu petliţele meritocraţilor mijlocii.

— Perfect ca să se piardă în mulţime, glumise Dors.

Hari văzu că toţi îi evaluau dintr-o privire şi se retrăgeau din calea lor. El unul ar fi fost păcălit.

Pătrunseră într-un coridor înalt, cu plafon dublu arcuit; de ambele părţi se înşiruiau statui străvechi care îi invitau pe trecători să le deguste. Hari o făcu, după ce citi cu atenţie indicatoarele luminoase care-l asigurau că nu exista nici un risc biologic. Linse una dintre porţiunile indicate şi fu răsplătit cu un gust vag şi straniu de ulei şi mere răscoapte – un indiciu asupra a ceea ce considerau anticii ca fiind atrăgător.

— Care-i primul subiect pe agenda de lucru? îşi întrebă asistenta de protocol.

— O întâlnire cu Autoritatea Universitară, răspunse femeia şi adăugă apăsat: Singur!

Dors nu fu de acord şi Hari negocie un compromis; ea avea să rămână la uşă.

— O să-ţi trimit acolo aperitivele, preciză ţâfnos asistenta de protocol.

Dors îi zâmbi rece.

— De ce este atât de importantă această întâlnire?

Cealaltă o privi compătimitor.

— Autoritatea are un cuvânt greu în Consiliul Superior.

— Şi poate aduce câteva voturi de partea mea, preciză Hari împăciuitor.

— Doar o simplă discuţie politicoasă, adăugă asistenta.

— Promit că o să-l pup în fund – sper să nu fiu prea vulgar. Poate că-i o femeie…

— Ai grijă, zâmbi Dors.

— Straniu cum implicaţiile acestei acţiuni se modifică în funcţie de sexul receptorului.

Asistenta tuşi discret şi-l conduse cu dexteritate prin mai multe perdele protectoare de câmp, care bâzâiră şi-i zbârliră părul. Se părea că până şi Autoritatea Universitară avea nevoie de măsuri în privinţa securităţii personale.

Ajuns în încăperea oficială, Hari se trezi în prezenţa unei femei de vârstă considerabilă, care recurgea din plin la măsurile de înfrumuseţare artificială. Aşadar, de aceea tuşise semnificativ asistenta.

— Îţi mulţumesc pentru amabilitatea de a veni.

Stătea nemişcată, cu un braţ întins, moale din încheietură. Un efect de cascadă clipocea îndărătul ei, încadrându-i perfect corpul.

Hari avu senzaţia că pătrunsese într-un muzeu al figurilor de ceară Nu ştia dacă trebuia să-i strângă mâna sau s-o sărute. O strânse şi privirea femeii îl făcu să înţeleagă că optase greşit.

Tenul ei avea un strat gros de machiaj implementat, iar din felul în care se apleca în faţă când dorea să sublinieze un aspect, matematicianul deduse că ochii ei spălăciţi îi comunicau multe lucruri pe care alţi oameni nu le receptau.

Cândva fusese o gânditoare originală, o filosoafă nonliniară. Acum meritocraţii din toate braţele spirale galactice îi declaraseră loialitate.

Înainte de a se aşeza, ea îl rugă:

— Eşti amabil să reglezi peretele acela? (Efectul de cascadă se preschimbase într-o ceaţă cu vălătuci deşi.) Se defectează *mereu* şi automatul nu intervine.

Hari bănui că era o modalitate de stabilire a unei ierarhii. Îl obişnuia să facă mici corvezi la solicitarea ei. Sau poate că se comporta ca şi alte femei, care nu se simţeau sigure pe ele dacă nu te puteau sili să le faci servicii mărunte. Sau poate că era pur şi simplu nepricepută şi dorea restabilirea cascadei. Sau poate că de vină era el, care despica firul în patru – obicei de matematician.

— Am auzit lucruri remarcabile despre munca dumitale, zise ea trecând de la rolul Personajului-de-Vază-Obişnuit-cu-Obedienţa-imediată la cel al Doamnei-Rafinate-Populară-cu-Inferiorii.

Hari răspunse printr-o banalitate. Un tik-tok îi aduse un ştim vag lichid, care îi pluti în gât şi în nări ca un nor mătăsos şi sinistru.

— Te consideri o persoană îndeajuns de practică pentru a fi prim-ministru?

— Nimic nu este mai practic, mai util, ca o teorie corectă.

— Ai răspuns că un adevărat matematician. Vorbind în numele tuturor meritocraţilor, sper că te vei ridica la înălţimea funcţiei.

El se gândi să-i spună – la urma urmelor, ea avea un anumit farmec – că funcţia nu-l interesa câtuşi de puţin, dar intuiţia îi şopti să n-o facă. Autoritatea Universitară era un broker de putere şi ştia despre ea că fusese răzbunătoare în trecut.

— Înţeleg că l-ai vrăjit pe împărat cu o teorie a istoriei, surâse ea şiret.

— În clipa de faţă este doar un simplu cadru general.

— Un fel de rezumat?

— Salturile conceptuale aparţin celor sclipitori, iar sintezele sunt realizate de ambiţioşi.

— Ştii, desigur, că o asemenea ambiţie degajă un aer de inutilitate.

În ochii spălăciţi apăruse o lucire oţelie.

— Mă... tem că nu, doamnă.

— Ştiinţa nu este decât o abstracţiune arbitrară. Ea perpetuează noţiunea discreditată a unui progres întotdeauna posibil şi jinduit.

— Ah!

Hari îşi lipise pe chip un surâs politicos şi nu intenţiona nici în ruptul capului să-i dea drumul de acolo.

— Din astfel de idei rezultă doar ordini sociale opresive. Obiectivitatea intenţionată a ştiinţei ascunde simplul fapt că ea nu este decât „un joc al limbajului”, printre atâtea altele. Toate configuraţiile arbitrare de acest fel se găsesc într-un univers conceptual de discursuri aflate în concurenţă.

— Înţeleg.

Zâmbetul atârna tot mai greu şi bărbatul avea senzaţia că îi va crăpa faţa.

— A promova aşa-zise „adevăruri” ştiinţifice, pufni ea dispreţuitor în detrimentul altor construcţii este echivalent cu transformarea peisajului intelectual într-o *colonie*. Cu înrobirea opoziţiei altora!

— Mda. (Hari simţea cu disperare că nu va rezista multă vreme în calitate de ascultător îndatoritor şi lipsit de personalitate.) Aşadar chiar fără să cunoaşteţi un subiect, afirmaţi că ştiţi modalitatea optimă de a-l studia?

— Teoria socială şi analiza lingvistică au ultimul cuvânt, deoarece toate adevărurile deţin o validitate istorică şi culturală relativ limitată. Prin urmare, această

„psihoistorie” a tuturor societăţilor este absurdă.

Cunoştea termenul; aşadar vestea despre el se răspândea.

— Poate că acordaţi insuficientă însemnătate contactului crâncen cu concretul.

O uşoară dezgheţare.

— Formularea este elegantă, domnule profesor, totuşi categoria ”concret” este o construcţie socială.

— Evident că ştiinţa este un proces social, dar teoriile ştiinţifice nu reflectă numai societatea.

— Este încântător să cunoşti pe cineva care încă gândeşte aşa.

Surâsul vag nu-i ascunse licărul tăios din ochi.

— Teoriile nu sunt simple schimbări ale modei, ca lungimea rochiilor.

— Domnule profesor, trebuie să ştii că exceptând argumentările umane, nu există nimic de neştiut.

Hari îşi menţinu glasul curtenitor. Să-i atragă atenţia femeii că folosise expresia ”a şti” în două moduri contradictorii în aceeaşi frază? Nu, ar fi însemnat să recurgă la jocuri de cuvinte, ceea ce, în mod subtil, ar fi susţinut afirmaţiile ei.

— Evident, alpiniştii pot argumenta şi teoretiza în privinţa traseului optim spre vârf...

— Dar întotdeauna în modalităţi condiţionate de istoria şi de structurile lor sociale...

-... însă o dată ce au ajuns acolo, ei o ştiu. Nimeni n-ar putea spune că „ei au construit muntele”.

Ea ţuguie buzele şi absorbi puţin din stimul alb şi ceţos.

— Mda... Realism elementar. Pe de altă parte, toate „faptele” dumitale întrupează teoria. Modalităţi de a vedea lumea.

— Nu pot să nu observ că antropologii, sociologii... toată gaşca lor.. se simt cuprinşi de un fior delicios de superioritate dacă neagă realitatea obiectivă a descoperirilor făcute de ştiinţele „exacte”.

Femeia se îndreptă brusc.

— Nu există adevăruri elementare care să existe independent de oamenii, limbajele şi culturile care le *creează*.

— Prin urmare, nu credeţi în realitatea obiectivă?

— Care-i obiectul?

Fu nevoit să râdă.

— Recurgeţi la jocuri de cuvinte. Deci structurile lingvistice dictează felul în care vedem lumea?

— Nu este evident? Trăim într-o galaxie abundentă în culturi şi fiecare dintre ele vede Galaxia în felul său propriu.

— Dar ascultând de aceleaşi legi. Destule cercetări dovedesc că gândirea şi percepţia preced vorbirea, că există independent de grai.

— De care legi ascultă?

— De legile mişcărilor sociale. De teoria istoriei sociale... dacă am dispune de aşa ceva.

— Frizezi imposibilul. Iar dacă doreşti să fii prim-ministru şi să fii susţinut de colegii tăi meritocraţi, va trebui să urmezi opinia prevalentă a societăţii noastre. Învăţarea modernă este animată de un scepticism netăinuit faţă de asemenea meta-naraţiuni.

Hari fu extrem de ispitit să spună ”Atunci veţi avea parte de o surpriză”, dar rosti:

— Vom vedea.

— Noi nu vedem lucrurile aşa cum sunt ele, zise femeia, ci le vedem aşa cum suntem *noi*.

Cu o umbră de tristeţe, bărbatul îşi dădu seama că, aidoma imperiului, republica înţelegerii intelectuale era afectată de dezintegrare interioară.

6

Autoritatea Universitară îl însoţi pentru a face prezentările de rigoare; lângă uşa ornată, Dors aştepta atentă. Hari pricepuse mesajul esenţial: meritocraţia urma să-l susţină pentru funcţia de prim-ministru, *dacă* nu avea să contrazică ortodoxia existentă.

Însoţiţi de obişnuita escortă academică de onoare, coborâm în rotondă vastă; un amfiteatru ameţitor ai cărui pereţi imenşi şi decoraţi erau acoperiţi cu însemnele şi emblemele numeroaselor discipline universitare. Dedesubtul lor se învolbura o mulţime de oameni care discutau în grupuri; mii dintre cele mai agere minţi adunate pentru conferinţe, comunicări şi, desigur, pentru multe înfruntări mai subtile.

— Crezi că putem supravieţui aici? şopti Hari.

— Nu te lăsa, îl încurajă Dors prinzându-l de mână.

Puţin mai târziu, Autoritatea Universitară nu mai făcu un spectacol din savurarea buchetului stimurilor, ci pur şi simplu le înghiţi ca pe o mâncare obişnuită. Îi conduse pe Hari şi Dors de la un grup la altul, ocazional îşi reamintea rolul de gazdă şi simulă faţă de matematician un interes egal cu cel cuvenit faţă de un pion dintr-un joc mult mai important. Din nefericire, tentativele acelea se concentrau mai degrabă asupra vieţii sale private.

Dors rezistă bineînţeles întrebărilor, surâzând şi clătinând din cap. Când Autoritatea se întoarse spre Hari şi-l întrebă: „Exersezi?”, el nu se putu abţine să nu replice:

— Îmi exersez răbdarea.

Asistenta de protocol se încruntă, totuşi remarca lui Hari trecu neobservată în îmbulzeală şi hărmălaie. Matematicianul găsi că tovărăşia colegilor săi profesori îi repugnă. Conversaţiile lor manifestau o ironie lipsită de ţintă, care transmitea, alături de sprâncenele înălţate şi tonul condescendent, superioritatea vorbitorului faţă de

oricine ai fi comentat.

Paradoxurile lor acerbe şi umorul tăios îl iritară pe Hari, care le considera fără sens. Ştia bine că unele dintre cele mai violente controverse sunt legate de chestiuni pentru care nu există dovezi clare în nici un sens. Totuşi genul acela de disperare era artificial chiar şi pentru oamenii de ştiinţă.

Fizica fundamentală şi cosmologia fuseseră îndelung cercetate în antichitate. Acum toţi istoricii ştiinţifici imperiali se ocupau cu extragerea de amănunte complexe şi căutarea de aplicaţii inteligente. Omenirea era captivă într-un cosmos care se extindea constant, deşi încetinind lent, şi destinul ei era acela de a vedea stelele stingându-se. O lentă şi rece lunecare într-un viitor indefinit era predestinată de conţinutul masă-energie care existase în însuşi momentul zămislirii Universului. Oamenii nu se puteau opune acestei sorţi, ci doar, desigur, s-o înţeleagă.

Aşadar cel mai măreţ dintre teritoriile intelectuale fusese deschis, iar asta se putea face doar o singură dată. Acum savanţii aduceau mai puţin cu nişte descoperitori, cât mai degrabă cu nişte colonişti sau chiar turişti.

Hari îşi dădu seama că n-ar fi trebuit să fie surprins constatând că până şi cei mai strălucitori dintre ei, adunaţi din toată Galaxia, dovedeau o sclipire obosită, aidoma aurului pătat.

Meritocraţii nu aveau mulţi copii şi degajau un aer de sterilitate ireală. Hari se întrebă dacă exista un teren intermediar între izul rânced pe care-l simţea aici şi haosul „renaşterilor” care înmugureau pe Planetele Haotice. Poate că ar fi trebuit să cunoască mai multe despre natura umană fundamentală.

Asistenta de protocol îl dirijă pe o rampă pneumatică spirală; câmpurile electrostatice îi prinseră şi-i coborâră lin spre – bărbatul privi alarmat – inevitabilii reporteri. Inspiră adânc. Dors îl strânse de mână.

— *Trebuie* să vorbeşti cu ei?

— Dacă îi ignor, suspină el, vor anunţa exact asta.

— Lasă-l pe Lamurk să-i distreze.

— Nu, îngustă Hari ochii. Dacă tot am intrat în joc, aş putea încerca să câştig.

O expresie de revelaţie apăru pe faţa ei.

— Te-ai decis aşadar?

— Să încerc? Bineînţeles!

— Ce s-a întâmplat?

— Vina o poartă femeia aceea, Autoritatea Universitară. Ea, şi alţii asemănători ei, cred că lumea nu este decât un set de opinii.

— Ce legătură are asta cu Lamurk?

— Nu-ţi pot explica. Toţi fac parte din dezintegrare. Poate că ăsta-i motivul.

Dors îl privi cu atenţie.

— N-o să te înţeleg niciodată.

— Grozav. Altfel ar fi plictisitor, nu?

Ceata de reporteri se apropie, cu aparatele 3D ridicate ca nişte arme.

— Toate interviurile, şopti Hari spre Dors, încep ca seducţii şi se încheie ca trădări.

— Domnule profesor, sunteţi cunoscut ca matematician, candidat la funcţia de prim-ministru şi heliconian. Aţi...

— Mi-am dat seama că sunt heliconian doar după ce am ajuns pe Trantor.

— Iar cariera dumneavoastră ca matematician...

— Mi-am dat seama că gândesc ca un matematician doar după ce am început să-i cunosc pe politicieni.

— Perfect, atunci ca politician...

— Dar am rămas heliconian.

Replica atrase câteva râsete.

— Aşadar apreciaţi tradiţiile?

— Dacă înregistrează succes.

— Nu trebuie să fim deschişi la idei vechi, rosti o femeie subţire din Zona Fornax. Viitorul Imperiului vine de la oameni. Nu de la legi. De acord?

Era o Raţională şi folosea galactica specifică acestora, simplificată, perfect logică, lipsită de verbe neregulate şi construcţii complexe. Han înţelegea destul de bine, dar pentru el întorsăturile şi construcţiile bizare ale galacticei clasice constituiau chiar farmecul acesteia.

Spre încântarea sa, alţi reporteri nu fură de acord cu întrebarea şi reacţionară prin strigăte. În hărmălaia care urmă, matematicianul reflectă la infinitatea de culturi umane reprezentate în acel amfiteatru vast şi totuşi unite prin galactica clasică.

Baza solidă a limbajului fusese asamblată în perioada de început a Imperiului; dar de multe milenii limbajul se culcase pe lauri. Hari adăugase ecuaţiilor sale un mic termen interactiv care să ţină seama de încreţiturile culturale stârnite de plescăitul unui nou argou în iazul lingvistic. Străvechile înflorituri şi dantelării ale galacticei îngăduiau subtilităţi refuzate Raţionalilor – sau Raţilor, cum le ziceau unii – ca şi plăcerea calambururilor.

Încercă să explice toate acestea femeii, dar ea replică:

— Nu susţinem excentricul! Susţinem ordinea. Vechile modalităţi au eşuat. Ca matematician, dumneavoastră veţi fi...

— Haide, haide! se enervă Hari. Nici chiar în sistemele axiomatice închise, nu toate afirmaţiile au caracter de decizie. Nu cred că puteţi prezice ce aş face în calitate de prim-ministru.

— În opinia dumneavoastră Consiliul se înclină în faţa raţiunii? întrebă dispreţuitor femeia.

— Triumful raţiunii este de a se înţelege cu cei care n-o deţin, spuse Hari.

Spre surpriza lui, se auziră aplauze.

— Teoria dumneavoastră asupra istoriei neagă puterea Domnului de a interveni în problemele umane! zise un bărbat uscăţiv de pe o planetă cu gravitaţie mică. Aveţi de făcut vreun comentariu?

Hari fu cât pe aici să aprobe – el nu vedea nici o diferenţă

– când Dors păşi în faţa lui.
— Întrucât aceasta este o întrunire ştiinţifică, poate că ar fi util să contribui cu un exemplu consemnat în literatura de specialitate.
Zâmbi scurt şi continuă:
— Este vorba despre cazul unui istoric care a trăit cu aproximativ o mie de ani în urmă şi care a testat puterea rugăciunilor.
Gura lui Hari se deschise, surprinsă şi sceptică în acelaşi timp. Reporterul cel slăbănog pufni:
— Cum se poate determina ştiinţific...
— El s-a gândit că persoanele invocate cel mai frecvent în rugăciuni erau cele mai faimoase. În acelaşi timp, acestea trebuie să fie demne, mai presus de vulg.
— Împăraţii? Slăbănogul era fascinat.
— Exact. Şi membrii familiilor lor. El le-a analizat rata mortalităţii. Hari nu auzise niciodată povestea asta, însă scepticismul lui înnăscut solicita detalii.
— Ţinând seama de calitatea superioară a asistenţei medicale şi de incidenţa redusă a accidentelor obişnuite?
— Bineînţeles, surâse Dors. Ca şi de riscul asasinatelor.
Reporterul nu ştia încotro aveau să se îndrepte lucrurile, dar curiozitatea învinse.
— Şi...?
— A constatat că împăraţii mureau mai devreme decât oamenii pentru care nu se ruga nimeni.
Reporterul păru şocat şi furios.
— Care era abaterea medie pătratică? se interesă Hari.
— Mereu sceptic! chicoti Dors. Insuficientă ca să dovedească faptul că rugăciunile aveau în realitate un efect dăunător.
— Ahhh!
Reprezentanţii mass-media părură să găsească amuzant exemplul acela de activitate publică în echipă. Era preferabil să-i lase să tânjească.
— Mulţumesc, se înclină Hari şi dispărură înapoia unui

paravan de Speciali.

Rămânea acum de înfruntat mulţimea însăşi. Cleon insistase să se amestece printre meritocraţii despre care se considera că reprezentau temelia puterii sale. Hari strâmbă din nas, dar avansă în public.

După primele treizeci de minute îşi dădu seama că era o chestiune de stil.

Pe Heliconul rural învăţase repede să investească în politeţe şi etichetă. Printre universitarii alerţi şi tăioşi întâlnise destui care păreau lipsiţi de maniere, până ce pricepuse că aceştia operau din cadrul unei culturi diferite, în care inteligenţa valora mai mult decât amabilitatea. Tonurile subtile ale vocilor lor echilibrau în mod precar aroganţa şi siguranţa de sine, iar în momentele de neatenţie coteau spre judecăţi acerbe, ascuţite, adesea lipsite de luciul atrăgător al umorului. Trebuise să-şi aducă aminte să spună „Cu tot respectul” la începutul unei contraziceri, ba chiar să creadă în formularea respectivă.

La toate astea se adăugau elementele nerostite.

În cercurile celor care avansau rapid în societate, limbajul corporal era o aptitudine esenţială, care se deprindea. Existau poziţii detaliat concepute pentru Încredere, Nerăbdare, Obedienţă (patru nuanţe). Ameninţare, Stimă, Timiditate şi alte câteva zeci. Codificate şi înţelese la nivel subconştient, ele induceau stări neurologice specifice şi dorite atât în executant, cât şi în asistenţă. Rudimentele unei capacităţi complet dezvoltate se regăseau în dans, politică şi arte marţiale. Dacă erai sistematic, puteai transmite multe alte stări. Ca şi în cazul limbilor străine, un dicţionar putea fi util.

Un filosof nonliniar de faimă galactică, al cărui limbaj corporal răcnea pur şi simplu încredere în sine, îi surâse radios lui Hari şi spuse:

— Domnule profesor, cred că nu mai puteţi susţine că încercarea dumneavoastră de a introduce matematică în istorie va avea succes. Oamenii pot fi orice doresc. Nici un

fel de ecuaţii nu-i pot modifica.

— Nu încerc altceva decât să descriu.

— Aşadar nu este vorba despre o ”mare teorie unificată a istoriei”? Hari îşi propuse să evite negarea directă.

— Voi şti că mă aflu pe calea cea bună atunci când voi putea să descriu în mod simplu un fragment al naturii umane.

— Oh, dar aşa ceva nu există, rosti bărbatul cu siguranţă, mişcându-şi braţele şi torsul.

— Nu aveţi dreptate.

Un surâs compătimitor, o ridicare leneşă din umeri.

— De ce ar trebui să existe?

— Ereditatea interacţionează cu mediul, îndreptându-ne către o ţintă fixă. Ea adună oamenii din toate societăţile, de pe milioane de planete, în micul cerc statistic căruia trebuie să-i spunem ”natură umană”.

— Nu cred că există suficiente trăsături generale...

— Legătura părinte-copil. Diviziunea muncii între sexe.

— Toate acestea se întâlnesc şi la animale. Eu...

— Evitarea incestului. Altruismul – noi îi spunem „umanitarism”, un indiciu grăitor, nu? – faţă de rudele apropiate.

— Pur şi simplu, relaţii fireşti de familie...

— Priviţi şi latură întunecată. Suspiciunea faţă de străini... Tribalismul – dovada o constituie chiar cele opt sute de Sectoare de pe Trantor! Ierarhiile – până şi în grupurile cele mai mici, începând de la curtea împăratului şi până la o echipă de popice.

— Cu siguranţă, nu puteţi face asemenea extrapolări, asemenea comparaţii simpliste şi groteşti...

— Pot, şi o fac. Dominanţa masculină, în general, iar când resursele sunt sărace, accentuarea agresiunii teritoriale.

— Toate acestea sunt trăsături *minore*.

— Dar ele fac legătura între noi. Un trantorian sofisticat şi un fermier de pe Arcadia îşi pot înţelege reciproc vieţile, din simplul motiv că umanitatea lor comună trăieşte în genele

pe care le împart de multe zeci de milenii.

Răbufnirea aceea nu fu bine primită. Chipurile se încruntară, gurile se strâmbară dezaprobator.

Hari înţelese că sărise calul. Mai mult chiar, fusese cât pe aici să expună psihoistoria.

În acelaşi timp, îi fusese greu să nu vorbească deschis. În opinia lui, ştiinţele umane şi cele sociale se reduseseră la ramuri specializate ale matematicii şi biologiei. Istoria, biografiile şi ficţiunile erau simptome. Antropologia şi sociologia, împreună, deveniseră sociobiologia unei singure specii. Totuşi, el nu putea *intui* în ce fel să includă asta în ecuaţii. Îşi dădu brusc seama că ţinuse discursul acela pentru că se simţea frustrat... de propria lui lipsă de înţelegere.

Ceea ce, desigur, nu era o scuză pentru prostia pe care o făcuse. Deschise gura, încercând să potolească spiritele.

În clipa aceea îl zări pe bărbatul agitat care se apropia din stânga cu gura căscată, ochii holbaţi, mâna întinsă în faţă şi ţinând un tub cromat şi subţire cu un orificiu în vârf, un punct negru care se mări în timp ce Hari privea, până ce semăna cu Înghiţitorul Final care pândea în centrul Galaxiei, imens...

Dors îl lovi expert. Îi devie braţul în sus, îl izbi în gâtlej, apoi în plex. După aceea, îi răsuci mâna şi-l sili să se întoarcă pe sfert, iar piciorul ei stâng se roti şi execută o secerare în timp ce braţul drept îi apăsă capul în jos...

Căzură cu zgomot pe podea, cu Dors deasupra, şi arma zăngăni, îndepărtându-se printre pantofii mulţimii care se retrăgea în panică.

Specialii făcură instantaneu un paravan în jurul lui şi Hari nu mai văzu nimic. Strigă spre Dors. Din toate părţile răsunau ţipete şi imprecaţii.

Haosul continuă, după care Specialii se retraseră. Atacatorul se ridica, iar Dors stătea în picioare, ţinând pistolul şi clătinând din cap.

— Un tub înregistrator, pufni ea dezgustată.

— Ce?

Hari de-abia putea auzi în vacarm.

Braţul stâng al bărbatului, care se ridicase între timp, stătea îndoit sub un unghi straniu, în mod vizibil fracturat.

— Am... am fost de acord cu tot ceea ce aţi spus, articulă el cu greu; faţa îi era nefiresc de albă. Pe cuvânt!

7

Tatăl lui Hari se referea în mod batjocoritor la majoritatea chestiunilor publice ca fiind „mult zgomot pentru nimic”. Buza i se răsfrângea cu dispreţ de fermier atunci când un lucru era exagerat.

Incidentul de la Colocviul Universităţilor Imperiale fusese hiper exagerat. Înregistrat complet în 3D, scandalul – SOŢIA PROFULUI BATE UN FAN – se amplificase cu fiecare reluare.

Cleon îl sunase, ţâţâise şi comentase în linii mari despre nevestele care pot fi o bătaie de cap pentru demnitari.

— Mă tem că asta îţi va afecta candidatura, spusese. Trebuie să intervin direct.

Hari nu-i suflase un cuvânt lui Dors. Aluzia lui Cleon fusese clară. În cercurile imperiale era o practică obişnuită să divorţezi pe temeiul unei nepotriviri generale de caracter; ceea ce însemna neadaptare. În chestiunile de putere nemărginită, pofta de mai mult copleşea adesea toate celelalte sentimente, până şi iubirea.

Matematicianul reveni acasă, iritat de conversaţie, şi o găsi pe Dors lucrând în bucătărie. Avea braţele deschise – literalmente, nu în întâmpinarea lui.

Epiderma atârna, ca şi cum şi-ar fi scos pe jumătate o mănuşă strânsă. Venele se întreţeseau cu reţeaua neurală artificială, iar Dors meşterea printre ele cu instrumente minuscule. De la cot până la încheietură, pielea suplă fusese trasă îndărăt după o linie curbă, un roz umed plin de circuite electronice complicate. Dors era concentrată

asupra încheieturii amplificate, un manşon galben, subţire, care nu părea că ar fi putut rezista la forţe de trei ori mai mari decât impactul omenesc normal.

— Ţi-a făcut ceva individul ăla?

— Nu... mi-am făcut singură.

— O luxaţie?

Ea zâmbi fără veselie.

— Pivoţii mei nu se luxează. Monturile manşonului nu se fracturează. Le înlocuiesc.

În mod obişnuit, Hari alunga din minte faptul că fiinţa pe care o iubea din toată inima era un robot; mai exact, o umaniformă, o sinteză om-robot care beneficia de o vastă asistenţă tehnică.

Dors venise la el prin intermediul lui R. Daneel Olivaw, robotul pozitronic antic care-l salvase pe Hari când matematicianul sosise pe Trantor şi se ciocnise de forţe politice lipsite de scrupule. Iniţial, ea îi fusese repartizată ca bodyguard. Hari ştiuse din capul locului ce era, cel puţin aproximativ, ceea ce nu-l împiedicase să se îndrăgostească de ea. Inteligenţa, caracterul, farmecul, senzualitatea – învăţase prin exemplu direct că acestea nu erau trăsături pur umane.

O lăsă să lucreze şi-i pregăti ceva de băut. Amânând discuţia, încetase să mai fie uimit de reparaţiile pe care le făcea Dors, adesea desfăşurate în condiţii septice. Ea îi spusese că roboţii umaniformi deţineau metode anti microbiene care nu puteau fi aplicate oamenilor obişnuiţi, dar Hari nu putea să înţeleagă lucrul acesta. Dors descurajase orice alte discuţii în direcţia respectivă, adesea abătându-l prin jocuri erotice. Bărbatul trebuia să admită că era extrem de eficientă în regizarea unor asemenea episoade.

Acum îşi trase pielea înapoi, strâmbându-se de durere. Hari ştia că ar fi putut să-şi decupleze secţiuni întregi ale sistemului nervos superficial, totuşi păstra câteva fascicule nervoase pentru feedback. Pielea se auto sigilă cu un

bâzâit.

— Ia să vedem...

Tăcu şi-şi pipăi atentă încheieturile, pe rând. Două şfichiuiri scurte.

— Funcţionează perfect.

— Să ştii că majoritatea oamenilor ar considera tulburător spectacolul ăsta.

— De aceea nu-l fac în drum spre serviciu.

— Mă bucur că ţii seama de opinia publică.

Amândoi ştiau că Dors ar fi avut necazuri majore dacă ar fi existat suspiciuni privind adevărata ei natură. De milenii bune, roboţii cu capacităţi avansate fuseseră declaraţi ilegali; tik-tokii erau acceptabili tocmai pentru că erau inteligenţe de nivel redus, menţinute riguros sub pragul conştiinţei legal definite. Violarea acelor standarde în fabricare constituia o crimă capitală, un delict imperial faţă de care nu se admiteau excepţii. Iar puternicele sentimente antice susţineau legea; revoltele din Sectorul Junin demonstraseră asta.

În mod similar fuseseră limitate simulacrele numerice. Din acest motiv, simurile Voltaire şi Ioana, dezvoltate de aventurierii Noii Renaşteri de pe Sark, fuseseră special proiectate ca să se strecoare printre buclele algoritmice. Se părea că Marq, cercetătorul de la ”Artifice Associates”, amplificase puterile lui Voltaire în ultima clipă. Deoarece simul fusese şters după aceea, violarea legii nu fusese detectată.

Lui Hari nu-i plăcea să aibă nici cea mai mică legătură cu delictele, dar acum îşi dădu seama că asta era o prostie. Deja întreaga lui viaţă se rotea în jurul lui Dors, o exilată tăinuită.

— Mă voi retrage din cursă pentru funcţia de prim-ministru, anunţă el hotărât.

— Din cauza mea.

Dors era întotdeauna ageră.

— Da.

— Am căzut de acord că obţinerea puterii merită riscul de a fi mereu în atenţia publicului.

— Pentru a proteja psihoistoria. Nu mă aşteptasem însă ca tu să fii atât de expusă în mass-media. Acum...

— Sunt o frână pentru tine.

— Când am venit, m-am întâlnit cu o duzină de reporteri şi camere 3D. Te aşteptau pe tine.

— Atunci voi rămâne înăuntru.

— Cât timp?

— Specialii mă pot scoate prin altă ieşire. Au amenajat-o deja şi au instalat un puţ gravitic.

— Nu-i poţi evita de-a pururi, iubito.

Ea se sculă şi-l îmbrăţişă.

— Dacă descoperă cine sunt, pot să dispar.

— Dacă ai norocul să scapi. Şi chiar în varianta respectivă, eu nu pot trăi fără tine. N-o să...

— Pot fi transformată.

— În alt corp?

— Da, într-unul diferit. Altă piele, altă cornee, câteva amprente neurale schimbate...

— Schimbi numărul de serie?

Ea se încordă în braţele bărbatului.

— Da.

— Ce nu pot face... semenii tăi?

— Noi nu putem inventa psihoistoria.

Hari se desprinse frustrat din braţele ei şi lovi cu palma în perete.

— La naiba! – nimic nu-i mai important decât *noi*.

— Şi eu consider la fel. Dar în clipa de faţă cred că pentru tine este mai important să rămâi candidat la funcţia de prim-ministru.

— De ce?

Începu să se plimbe agitat prin salon.

— Miza este foarte mare. Cei care doresc să te asasineze...

— Cleon crede că-i vorba despre Lamurk.

—... vor înţelege probabil că simpla retragere a candidaturii tale nu-i o soluţie fermă. Împăratul te poate reintroduce în joc ulterior.

— Nu-mi place să fiu tratat ca o piesă de şah.

— ”Calul”? Da, te pot vedea în rolul ăsta. Nu uita că există şi alţi suspecţi, facţiuni care doresc să nu le stai în cale.

— De pildă, cine?

— Autoritatea Universitară.

— Este un om de ştiinţă, ca mine!

— *Era*. Acum este unul dintre cei aflaţi în jurul mesei de joc.

— Sper că nu este dama...

Dors îl sărută uşor.

— Ar trebui să te anunţ că programele mele de investigare au descoperit o matrice de plauzibilitate pentru comportamentul lui Lamurk, bazată pe trecutul lui. În ascensiunea spre vârf, a eliminat cel puţin şase rivali. De asemenea, este oarecum tradiţionalist şi în privinţa metodelor folosite.

— Oho, atunci m-am liniştit!

Ea îl privi straniu.

— Toţi rivalii lui au fost înjunghiaţi. Rezolvarea clasică din intrigile istorice.

— N-aş fi bănuit că Lamurk a urmărit cu atâta atenţie trecutul imperiului.

— Este un clasicist. În viziunea lui, nu eşti decât un pion care ar fi preferabil să fie îndepărtat de pe tabla de joc.

— După cum te exprimi, vărsarea de sânge parcă nici n-ar exista.

— Sunt învăţată şi construită să evaluez şi să acţionez fără să mă implic sentimental.

— Cum îţi împaci talentul – ba nu, să nu fim eufemişti, *entuziasmul* – cu posibilitatea de a ucide pe cineva pentru a mă apăra?

— Legea 0.

— Mda. „Omenirea ca un tot este mai presus de soarta unui singur om”, cită el.

— Să ştii că eu simt suferinţă în interacţiunea cu Legea 1...

— Prin urmare, Legea 1, modificată acum, sună astfel: ”Robotul nu are voie să pricinuiască vreun rău omului sau să îngăduie prin neintervenţie să i se întâmple ceva rău unei fiinţe umane, cu excepţia cazurilor în care acest lucru intră în contradicţie cu Legea 0”.

— Exact.

— Ăsta-i un alt joc pe care-l joci. Unul cu reguli foarte dure.

— Este un joc mai extins.

— Iar psihoistoria este un potenţial set nou de planuri de joc?

— Într-un fel. Glasul i se înmuie şi Dors îl cuprinse din nou în braţe. Nu ar trebui să-ţi faci atâtea griji. Ceea ce avem noi este un paradis.

— Dar blestematele astea de jocuri pentru putere continuă.

— Aşa trebuie.

El o sărută drăgăstos, dar ceva anume dinlăuntrul lui clocotea şi se învolbura, o bobină zumzăind inutil în bezna înconjurătoare.

8

A doua zi dimineaţă, îl găsi pe Yugo aşteptându-l în birou. Congestionat la faţă. cu ochii holbaţi, îl întrebă imediat:

— Ce poţi face?

— Ăăă... în legătură cu ce anume?

— N-ai urmărit ştirile? Gărzile au ocupat Bastionul.

— Ah... da?

Hari îşi amintea în mod vag că o facţiune dahlită stârnise o revoltă minoră şi se baricadase într-o fortăreaţă.

Negocierile tărăgănau. Da... Yugo îi povestise de câteva ori istoria asta.

— Nu este cumva o problemă locală, trantoriană?

— Aşa am susţinut *noi*! Braţele lui Yugo gesticulau cu mişcări complicate, aidoma unor păsări luându-şi zborul grăbite. Apoi au venit gărzile. Fără avertisment. Au ucis mai bine de patru sute de oameni. I-au făcut bucăţi, cu blasterele la intensitate maximă, fără avertisment.

— Incredibil, făcu Hari cu un ton pe care îl spera plin de simpatie.

În realitate nu-i păsa absolut deloc de vreuna dintre părţile implicate... şi oricum nu ştia care era mobilul conflictului. Nu-l interesaseră niciodată turbulenţele mondiale cotidiene, care agitau minţile fără să le înveţe nimic. Întregul scop al psihoistoriei, care reieşea atât din personalitatea cât şi din capacitatea lui analitică, era acela de a studia climatul, ignorând vremea.

— Nu poţi *să faci* ceva?

— Ce anume?

— Să protestezi pe lângă împărat!

— Mă va ignora. Este o problemă strict trantoriană şi...

— Atunci este o insultă şi la adresa ta.

— Nu are cum...

Ca să nu pară complet străin de subiect, adăugă repede:

— În mod deliberat, am păstrat distanţa faţă de problemă...

— Dar Lamurk a făcut-o!

Asta îi atrase atenţia lui Hari.

— Poftim? Lamurk nu are nici o putere pe Trantor. El este regent Imperial.

— Haide, Hari, nimeni nu mai crede în povestea asta veche a reparării puterilor. S-a terminat cam de mult.

Hari fu cât pe aici să întrebe ”Adevărat?”, dar în ultima clipă îşi dădu seama că Yugo avea dreptate. Pur şi simplu, nu adăugase efectele îndelungatei şi lentei erodări a structurilor imperiale. Acestea apăreau ca factori în partea

dreaptă a ecuaţiei, dar el nu se gândise niciodată la dezintegrare în termeni materiali, locali.

— Crezi aşadar că ar fi o mişcare în scopul de a obţine influenţă în Consiliul Superior?

— Asta trebuie să fie. Yugo clocotea. Regenţilor ăstora nu le place să aibă în preajmă indivizi nesubordonaţi. Ei vor că Trantorul să fie disciplinat şi să funcţioneze perfect, chiar dacă asta înseamnă că vor călca în picioare oameni.

Hari riscă o întrebare:

— Din nou problema reprezentării?

— Bineînţeles! Avem dahliţi în tot Sectorul Muscle Shoals, dar nu putem căpăta un reprezentant La naiba, nu! Trebuie să cădem în genunchi şi să ne rugăm...

— O să... o să fac tot ce pot, ridică Hari mâna ca să-i oprească tiradă.

— Împăratul va pune lucrurile la punct.

Din observaţie directă, Hari ştia că împăratul nu va face aşa ceva. Nu-i păsa câtuşi de puţin cum era condus Trantorul, atâta vreme cât el nu vedea din palat districte în flăcări. Adesea, Cleon preciza: ”Eu sunt împăratul unei galaxii, nu al unui oraş.”

Yugo de-abia ieşise, când biroul lui Hari piui.

— Căpitanul Specialilor doreşte să vă vadă, domnule.

— Le-am cerut să rămână afară.

— Solicită audienţă, pentru a vă înmâna un mesaj.

Matematicianul suspină. Sperase că azi se va putea dedica muncii sale.

Căpitanul intră rigid şi refuză să se aşeze.

— Domnule profesor, mă aflu aici pentru a vă aduce la cunoştinţa recomandările Consiliului Specialilor.

— Ar fi fost de ajuns o simplă scrisoare. De fapt, fă chiar asta – trimite-mi un memorandum. Am multă treabă...

— Cu tot respectul, domnule profesor, trebuie să discutăm această problemă.

Hari se afundă în fotoliu şi-i făcu semn să înceapă. Fără să renunţe la poziţia de drepţi, căpitanul rosti:

— Consiliul solicită ca soţia domnului profesor să nu-l mai însoţească la evenimentele oficiale.

— Aha, deci cineva a cedat în faţa presiunilor...

— În plus, ni s-a atras atenţia ca soţiei dumneavoastră să i se interzică accesul în Palat.

— Cum?! Asta mi se pare o măsură extremă.

— Regret că trebuie să vă transmit acest mesaj, domnule profesor Am participat şi eu la şedinţa Consiliului şi am susţinut că doamna avea motive întemeiate să devină alarmată.

— Şi să-i rupă braţul amărâtului ăluia.

Căpitanul îşi îngădui umbra unui zâmbet.

— Trebuie să recunosc că este mai rapidă decât toţi bodyguarzii pe care i-am văzut.

„Şi te întrebi care poate fi explicaţia, nu?”

— Cine era individul?

Fruntea căpitanului se încruntă.

— Se pare că un universitar dintr-un braţ galactic spiral, domnule profesor, cu un grad deasupra dumneavoastră. Alţii spun însă că este mai degrabă implicat în politică.

Hari aşteptă, dar Specialul nu mai adăugă nimic, deşi părea că ar fi vrut s-o facă.

— Din ce facţiune?

— Posibil a lui Lamurk.

— Există dovezi în privinţa asta?

— Nu, domnule profesor.

Hari oftă. Politica era nu numai o artă inexactă, ci rareori deţinea date valide.

— Perfect. Am recepţionat mesajul.

Căpitanul ieşi imediat, cu o vizibilă uşurare. Înainte ca Hari să fi putut deschide calculatorul, apăru o delegaţie de la propria sa facultate. Membrii ei intrară în tăcere; se auziră numai bâzâiturile portalului care-i inspectă pe rând. Hari surâse fără să vrea. Dacă există o profesiune cel mai puţin probabil de a produce asasini, era cea de matematician.

— Am venit pentru a vă prezenta concluzia la care am ajuns, declară oficial profesorul Aangon.

— Vă rog, încuviinţă Hari.

În mod obişnuit şi-ar fi etalat bruma de talent social, pentru a se angaja într-un schimb de informaţii despre cei prezenţi; în ultima vreme neglijase problemele Universităţii, folosind pentru ecuaţii timpul în care ar fi trebuit să se ocupe de problemele administrative.

— În primul rând, începu Aangon, zvonurile privind o ”teorie a istoriei” au făcut ca Departamentul nostru să fie privit cu dispreţ. Consi...

— Nu există o asemenea teorie, doar o analiză descriptivă.

Negarea directă îl descumpăni pe Aangon, totuşi urmă:

— În al doilea rând, ne exprimăm dezaprobarea faţă de aparenta alegere a asistentului Yugo Amaryl că şef al Departamentului, în eventualitatea retragerii dumneavoastră. Este un afront la adresa membrilor cu experienţă – a majorităţii lor –, să le fie preferat un asistent cu un comportament social îndoielnic.

— Ce vreţi să spuneţi? făcu Hari ameninţător.

— Considerăm că politica nu trebuie să afecteze deciziile universitare. Insurecţia dahliţilor, pe care Amaryl a susţinut-o verbal, şi care a fost înăbuşită numai prin intervenţie imperială şi forţă armată, îl face necorespunzător...

— Ajunge! Punctul trei?

— Se referă la atacul asupra unui coleg de breaslă...

— Un coleg de... – aha, cel pe care soţia mea...?

— Este într-adevăr un afront fără egal şi scandalos, din partea unui membru al familiei dumneavoastră. În aceste condiţii, poziţia dumneavoastră aici este pusă sub semnul întrebării.

Nici dacă cineva ar fi aranjat incidentul, nu s-ar fi profitat mai mult de pe urma lui.

— Resping sugestia.

Ochii profesorului Aangon deveniră de gheaţă. Ceilalţi

membri ai delegaţiei se foiseră stânjeniţi, iar acum se strânseseră îndărătul său. Hari nu avea nici o îndoială referitor la propunerea lor privind noul şef al Departamentului.

— Consider că un vot de încredere al plenului facultăţii, într-un consiliu oficial...

— Fără ameninţări!

— Subliniez doar faptul că în timp ce atenţia vă este îndreptată în alte direcţii...

— Candidatura la funcţia de prim-ministru.

—... vă este imposibil să vă îndepliniţi îndatoririle...

— Ajunge! Un consiliu oficial poate fi convocat doar de şeful de Departament.

Profesorii se foiră, dar nimeni nu comentă.

— Iar eu nu-l voi convoca.

— Nu puteţi continua la nesfârşit fără să întreprindeţi acţiuni care să necesite acordul nostru, îi aminti şiret Aangon.

— Ştiu asta. Să vedem cât pot rezista.

— Trebuie realmente să analizaţi situaţia. Noi...

— Afară!

— Poftim? Nu puteţi...

— Afară! Ieşiţi!

Delegaţia ieşi.

9

Niciodată nu-i uşor să accepţi critici, mai ales atunci când există toate şansele ca ele să fie îndreptăţite.

Pe lângă eternele manevre în vederea obţinerii de statut şi poziţie, Hari ştia despre colegii lui meritocraţi – de la Autoritatea Universitară şi până la membrii propriului său Departament – că aveau temeiuri profunde pentru a obiecta împotriva acţiunilor sale.

Adulmecaseră un iz de psihoistorie, purtat de zvonuri, şi

asta fusese îndeajuns ca să-şi zbârlească penele. Nu puteau accepta posibilitatea ca omenirea să nu-şi poată controla viitorul, ca istoria să fie rezultatul forţelor ce acţionau dincolo de orizonturile simplilor muritori. Oare începuseră deja să bănuiască un adevăr pe care Hari îl cunoştea din studiile lui complexe, desfăşurate pe parcursul a decenii: că Imperiul dăinuise graţie meta-naturii sale superioare, nu din pricina actelor de curaj ale indivizilor sau ale planetelor?

Oamenii de toate felurile credeau în autodeterminarea umană. De obicei, ei porneau de la senzaţia că acţionau pe cont propriu, că ajunseseră la opiniile lor pe baza unei logici interioare – într-un cuvânt, că argumentau pornind chiar de la premisele paradigmei. Evident, o asemenea logică era circulară, ceea ce nu însemna că argumentele ar fi fost eronate sau ineficiente. Sentimentul de control asupra situaţiilor era puternic şi convingător. Fiecare om dorea să creadă că era stăpân pe destinul său. Logica nu avea nici o legătură cu asta.

Şi cine era el ca să le spună că se înşelau?

— Hari?

Era Yugo, părând oarecum sfios.

— Intră, prietene.

— Acum un minut am primit o ofertă stranie. Un institut de cercetări de care n-am auzit niciodată ne pune la dispoziţie bani frumoşi.

— Ce trebuie să facem pentru ei?

Banii erau întotdeauna utili.

— Să le dăm o copie după baza de date a simurilor sarkiene.

— Voltaire şi Ioana? Răspunsul este „nu”. Cine le doreşte?

— Nu ştiu. Avem originalele stocate.

— Află cine sunt ofertanţii.

— Am încercat. Nu pot urmări traseul de comunicaţii.

— Ciudat..,

— De asta am venit să te anunţ. Nu-mi place.

— Activează un program de urmărire, în caz că vor reveni.

— Am înţeles. Cât despre Bastionul dahlit...

— Lasă-l baltă deocamdată.

— Uită-te cum au înăbuşit Imperialii revoltele din Junin!

Hari îl lăsă pe Yugo să vorbească, fără să-l mai asculte. Stăpânea de mult timp arta academică de a părea că ascultă fascinat, în timp cu mintea îi funcţiona la un braţ spiral depărtare.

Ştia că va trebui să discute cu împăratul despre chestiunea dahlită, şi nu numai pentru a contracara acţiunea lui Lamurk – o mişcare îndrăzneaţă pe Trantor, o regiune în mod tradiţional inviolabilă. Soluţia rapidă şi sângeroasă a unei probleme dificile. Brutal, dar aseptic.

Dahliţii aveau o problemă: nu beneficiau de o reprezentare corespunzătoare. Nu erau nici populari. În plus. se dovediseră reacţionari.

Nu conta câtuşi de puţin faptul că ei – cu excepţia geniilor ridicate din gloată printr-un noroc, ca Yugo – erau ostili instinctelor obişnuite ale minţilor ştiinţifice.

De fapt, Hari începuse să pună la îndoială faptul că mediul ştiinţific formal şi rigid merita să mai fie privit cu atâta veneraţie. De jur împrejurul său vedea coruperea imparţialităţii ştiinţei, de la sistemul de premieri şi până la împărţirea resturilor imperiale, care ţinea loc de sistem de promovare.

Cu numai o zi în urmă trecuse pe la el Decanul Administrativ. Care-l sfătuise, cu o logică mieroasă, să-şi folosească o parte a puterii imperiale pentru a acorda o sponsorizare unui profesor cu prea puţină activitate, dar cu legături de familie în Consiliul Superior.

Îi spusese de altfel destul de sincer:

— Nu crezi că este în interesul *Universităţii* să acorzi o sponsorizau minoră cuiva cu relaţii?

Hari n-o făcuse, totuşi îl chemase pe individ ca să-i explice refuzul.

Decanul fusese uluit de atâta onestitate şi de abia ulterior Hari decisese că omul avea dreptate, în cadrul propriului său sistem logic. Dacă sponsorizările erau simple beneficii băneşti, de ce să nu le acorde complet pe temeiuri politice? Fără să-i fie familiar, trebuia să admită că modul de gândire era perfect logic.

Hari suspină şi-şi îngădui un zâmbet, când Yugo îşi încheie tiradă. Nu – fusese o reacţie greşită. O încruntătură îngrijorată – da, asta era! Yugo reîncepu să vorbească rapid, mişcând agitat din braţe, cumulând epitetele la înălţimi improbabile.

Matematicianul îşi dădu seama că simpla sa expunere la realitatea politicii, zbaterea brutală a unor roiuri oarbe în penumbre, ridicase îndoieli privind propria sa poziţie, destul de mulţumită de sine. Oare ştiinţa în care el crezuse cu atâta fermitate pe când trăise pe Helicon să fi fost realmente utilă unor oameni că dahliţii?

În felul acesta, gândurile îi reveneau la ecuaţiile sale. Era posibil ca Imperiul să fie vreodată condus de raţiune şi decizie morală, nu de putere şi bogăţie? Teocraţiile încercaseră asta şi dăduseră greş. Scientocraţiile, deşi mult mai rare, fuseseră prea rigide ca să reziste.

—... şi am spus, sigur că da, Hari poate s-o facă, încheie Yugo.

— Poftim – ce anume?

— Să susţii planul Alphonso pentru reprezentarea dahlită, bineînţeles.

— O să mai reflectez, spuse Hari că să scape. Între timp, haide să auzim concluziile cercetării tale asupra longevităţii.

— Le-am prezentat în faţa a trei dintre noii asistenţi, începu Yugo sobru, stăpânindu-şi energiile dahlite. N-au putut înţelege o boabă.

— Pentru un vânător nepriceput, pădurea e mereu pustie.

Privirea surprinsă a celuilalt îl făcu să se întrebe dacă nu

cumva umorul lui era în suferinţă. Politica începea să-şi spună cuvântul.

— Aşadar, am introdus factorul longevităţii în ecuaţii, doar ca să văd ce s-ar putea întâmpla. Fii atent, rosti el şi introduse un miez elipsoid de date în lectorul de birou al lui Hari.

Una dintre moştenirile persistente ale pre-antichităţii o constituia Anul Galactic standard, folosit de toate planetele Imperiului în afacerile oficiale. Hari se întrebase dintotdeauna dacă nu cumva durata respectivă era egală cu perioada orbitală a Pământului. Anul alcătuit din douăsprezece luni, fiecare de douăzeci şi opt de zile, reducea la 1.224.675 numărul candidatelor posibile din cele douăzeci şi cinci de milioane de planete ale Imperiului, dar precesiile şi influenţele sateliţilor perturbau toate perioadele planetare. Nici unul dintre cele 1.224.675 de corpuri cereşti nu se potrivea exact calendarului E.G., dar peste 17.000 se apropiau destul de mult.

Yugo începu să explice rezultatele obţinute. O trăsătură curioasă a istorici Imperiului era durata vieţii omeneşti. Continua să fie de aproximativ 100 de ani, însă unele dovezi vechi sugerau că anii respectivi erau de aproape două ori mai lungi decât „anul primordial” (cum se exprima un text), care era „natural” oamenilor. Într-un asemenea caz, oamenii trăiau de aproape două ori mai mult decât în epocile pre-imperiale. Extensia indefinită a duratei vieţii era imposibilă; finalmente, biologia învingea cu regularitate. Maladii noi se infiltrau în nişa oferită de corpul uman.

— Datele esenţiale le-am căpătat de la Dors, explică Yugo. Fii atent la datele astea!

Curbe, proiecţii 3D, imagini consecutive de corelări.

Coliziunea dintre biologie şi cultura umană era întotdeauna intensă şi adesea distrugătoare. Frecvent ducea la o politică de piaţă liberă, în care părinţii puteau selecta trăsăturile dorite pentru copiii lor.

Unii optau pentru longevitate, crescând până la 125, apoi

chiar până la 150 de ani. Atunci când majoritatea avea viaţă lungă, societăţile planetare respective se destrămau. De ce?

— Am reluat ecuaţiile, urmărind influenţele exterioare, continuă Yugo.

Înflăcărarea dahlită dispăruse; rămăsese doar scânteierea care-l făcuse pe Hari să-l recupereze, cu decenii în urmă, dintr-un puţ de căldură.

În sinusoidele graţioase şi înşelătoare ale ecuaţiilor, el descoperise o rezonanţă ciudată. Atât în economie cât şi în politică, existau cicluri fundamentale, înţelese bine, cu durate între 120 şi 150 de ani.

Atunci când durata vieţii omeneşti ajungea la dimensiunile respective, începea un feedback distructiv. Pieţele deveneau peisaje neregulate, cu vârfuri abrupte şi prăpăstii fără fund. Culturile se bălăbăneau de la excesele extravagante la limitările puritane. În câteva secole, majoritatea cuceririlor bioştiinţei erau fie distruse de haos, fie înăbuşite de restricţiile religioase. Durata medie a vieţii revenea la valorile anterioare.

— Interesant, comentă Hari privind curbele abrupte ale ciclurilor, ale căror arcuri se dezintegrau în spiţe frânte. Dintotdeauna mă întrebasem de ce nu trăim mai mult.

— Pentru că ni se opun presiuni sociale importante. Acum ştim de unde provin ele.

— Mi-ar fi plăcut totuşi să am o viaţă productivă, lungă de secole.

Yugo rânji.

— Priveşte mass-media, piesele, legendele, holo-urile. Întotdeauna cei foarte bătrâni sunt urâţi, lacomi, meschini, încercând să ţină totul pentru ei.

— Mda. De obicei, aşa se şi întâmplă.

— Nu uita de mituri. Oamenii care învie din morţi... Vampirii...

Mumiile... întotdeauna au gânduri rele.

— Nu există nici o excepţie?

— Ba da, Dors mi-a găsit câteva cu adevărat vechi. De pildă, martirul acela din antichitate – Isus, parcă, nu?

— Un mit al resuscitării?

— Dors afirmă că Isus n-a fost probabil o persoană reală. Aşa susţin textele antice, risipite peste tot. Întregul mit este probabil un psihovis colectiv. După ce a înviat din morţi, n-a mai dăinuit mult.

— S-a ridicat la ceruri, nu?

— Oricum, a dispărut repede. Oamenii nu te mai doresc în preajmă, chiar dacă ai învins Doamna cu Coasă.

Yugo arătă curbele ce convergeau spre dezastru.

— Cel puţin putem înţelege de ce majoritatea societăţilor învaţă să nu-i lase pe oameni să trăiască prea mult.

Hari examină suprafeţele de evenimente.

— Aşa o fi, dar cine învaţă ceva?

— Poftim? Oamenii... într-un fel sau altul.

— Totuşi niciodată n-a existat o singură persoană care să ştie, împunse cu degetul, asta.

— Cunoaşterea ajunge să fie inserată în tabuuri, legende, legi...

— Mda.

Aici există o idee, ceva mai important ascuns îndărătul intuiţiilor lui, dar care îi luneca printre degete. Trebuia să aştepte să reapară... dacă în zilele acestea mai avea timp să asculte glăsciorul care trecea şoptind, ca o siluetă adumbrită pe o stradă ceţoasă...

Hari se smulse din gânduri.

— Ai făcut o treabă excelentă – sunt realmente impresionat. Public-o!

— Crezusem că păstrăm tăcerea în privinţa psihoistoriei.

— Asta nu-i decât un element minor. Oamenii vor crede că zvonurile sunt versiuni exagerate ale unor asemenea cercetări.

— Psihoistoria nu poate funcţiona dacă oamenii ştiu de existenţa ei.

— Este absolut adevărat. Problema longevităţii va atrage

atenţia mass-media şi va pune capăt speculaţiilor.

— Aşadar va fi o camuflare înaintea investigaţiilor imperiale?

— Exact.

Yugo surâse larg.

— Straniu că ei spionează chiar şi ”un ornament al Imperiului”, aşa cum te-a numit Cleon săptămâna trecută, înaintea Recepţiei Imperiale.

— Aşa s-a exprimat? N-am auzit chestia asta.

— Erai prea preocupat de hârtiile pentru sponsorizări. Trebuie să le laşi în seama altora.

— Avem nevoie de mai multe resurse pentru psihoistorie.

— De ce nu soliciţi mai mulţi bani de la împărat?

— Lamurk ar afla şi ar folosi lucrul ăsta împotriva mea. Favoritism în procedurile Consiliului Superior... şi alte chestii similare. Îţi poţi imagina şi singur.

— Mda, probabil că pot. Ţi-ar fi însă mult mai uşor.

— Important este să nu ieşim prea mult în evidenţă. Să evităm scandalurile şi să-l lăsăm pe Cleon să-şi facă baletul lui diplomatic.

— Cleon a mai spus că eşti „o floare a intelectului”. Am înregistrat expresia în beneficiul tău.

— Poti sa o uiti. Florile care cresc prea inalte sunt culese.

10

Dors nu trecu de marele vestibul al palatului. Acolo fu oprită de Garda Imperială.

— La naiba, se enervă Hari, e soţia mea!

— Ne pare rău, dar este un ordin imperial, replică rece şeful Gărzii.

Escorta de Speciali din jurul lui Hari nu-l intimida câtuşi de puţin; probabil că nu exista ceva care să-l sperie.

— Până când începe, zise Hari către Dors, mai e destul

timp. Hai să ciugulim ceva!

Ea se încordă.

— Deci vrei să *intri* fără mine?

— Am crezut că ai înţeles cum stau lucrurile. Trebuie s-o fac! Cleon a convocat întrunirea...

— La instigarea lui Lamurk.

— Bineînţeles, este vorba despre problema dahlită.

— Iar individul ăla pe care l-am placat la Colocviu putea să fi fost pus special s-o facă, de către...

— Exact, zâmbi Hari, de către Lamurk. Toate găurile-de-vierme duc la Lamurk.

— Nu uita nici de Autoritatea Universitară.

— Ea este de partea mea!

— Vrea funcţia de prim-ministru, Hari. Toate zvonurile indică asta.

— N-are decât s-o ia. Mormăi bărbatul.

— Nu te pot lăsa singur înăuntru.

— Ce naiba, ăsta-i *Palatul,* arătă el spre şirurile de gărzi în uniforme albastre-aurii.

— Mie nu-mi place.

— Uite ce-i: am căzut de acord să încerc să te introduc – şi n-am izbutit, exact aşa cum prezisesem. Asta e. Oricum n-ai fi putut trece de scanner-ul de armament.

Dors îşi muşcă uşor buza inferioară, dar nu comentă. Prin câmpul puternicului scanner antiarmament n-ar fi putut trece nici un umaniform.

— Aşa că, urmă el calm, intru, particip la întrunire, apoi ne întâlnim aici...

— Ai datele şi hărţile pe care ţi le-am pregătit?

— Bineînţeles, implementate în cip. Clipesc de trei ori şi l-am citit.

Hari purta inserat sub pielea gâtului un cip stocator pentru accesul la date, un ajutor de nepreţuit la conferinţele matematicienilor, echipamentul era standard şi imediat accesibil. Un microlaser imprima imaginea pe spatele retinei sale, în culori şi 3D, folosind un pachet

excelent de grafică. Dors îi instalase o mulţime de hărţi şi date generale despre Imperiu, Palat, legislaţia recentă, evenimentele notabile... orice ar fi putut apărea în discuţii şi protocoale.

Expresia ei severă se destrăma şi Hari zări femeia de dedesubt.

— Vreau doar... te rog... ai grijă.

O sărută pe nas.

— Întotdeauna am grijă.

Se plimbară printre nenumăraţii pierde-vară care ticseau vestibulul, ciugulind aperitivele ce pluteau pe platouri.

— Imperiul este falimentar şi ei îşi pot permite asta, pufni Hari.

— Este o tradiţie, explică Dors. Beaumunn cel Darnic detesta întârzierile prilejuite de pregătirea meselor, care de altfel constituiau principala lui activitate. El a ordonat ca pe toate proprietăţile sale să i se pregătească zilnic toate cele patru mese, în eventualitatea că ar fi putut trece pe acolo. Excesul de mâncare este redistribuit în felul acesta.

Hari n-ar fi crezut o asemenea poveste improbabilă, dacă n-ar fi auzit-o de la un istoric. Existau oameni care locuiau realmente aici, folosindu-şi poziţiile de funcţionari minori pentru a participa la un banchet infinit. El şi Dors se plimbară printre ei, purtând vapori refractori care le distorsionau înfăţişarea. Recunoaşterea ar fi atras paraziţi.

— Chiar şi în mijlocul luxului, te gândeşti tot la problema Voltaire, nu-i aşa? şopti Dors.

— Încerc să înţeleg cum a fost copiat din fişierele noastre.

— Şi cu numai câteva ore înainte vi-l ceruse cineva? Ea făcu o grimasă. Când l-ai refuzat, ţi l-a furat pur şi simplu.

— Probabil agenţii imperiali...

— Chestia asta nu-mi place. Poate că încearcă să te implice mai mult în scandalul Junin.

— Nu uita ca vechiul tabu antisimuri se destramă... În sfârşit, las-o baltă. În ziua de azi, ori e sim, ori e ştim.

Sub cupola sculptată a sălii se aflau câteva mii de oameni. Pentru a testa echipa de agenţi care-i proteja, Dors îl purtă pe Hari pe un traseu aleatoriu, dar el se plictisi repede de jocul acela. Dors, întotdeauna la zi cu mondenul, îi arătă persoanele celebre; părea să creadă că asta îl va interesa, sau cel puţin îi va îndepărta gândurile de la întâlnirea care se apropia. În ciuda vaporilor de refracţie, câţiva îl recunoscură şi fură nevoiţi să se oprească şi să stea de vorbă. Conform unei străvechi tradiţii, în asemenea ocazii nu se discuta nimic de substanţă.

— E timpul să intri, îl anunţă Dors.

— Ai observat vreun urmăritor suspect?

— Trei. Dacă intră după tine în Palat, o să-l anunţ pe căpitanul Specialilor.

— Termină cu grijile! Nu uita că în Palat nu pot fi introduse arme.

— Modul de operare mă îngrijorează mai mult decât posibilităţile. Derma aceea şi-a întârziat detonarea exact atât cât a trebuit ca să scapi de ea, dar m-a alertat pe mine în asemenea măsură încât l-am atacat pe profesoraş.

— Ceea ce ţi-a atras interdicţia de a mai intra în Palat, îi încheie Hari ideea. Îi crezi pe oameni capabili de nişte manevre extrem de complexe.

— N-ai citit prea multă istorie a politicii imperiale, aşa-i?

— Slavă cerului, nu!

— N-ar face altceva decât să te neliniştească, spuse ea şi-l sărută cu o pasiune bruscă şi surprinzătoare. Iar grijile sunt specialitatea mea.

— Ne revedem peste câteva ore, spuse Hari cât putu mai nepăsător, în ciuda unei premoniţii sumbre.

În gând, adăugă: „... sper”.

Pătrunse în palat, trecând prin obişnuitele puncte de control antiarmament, deservite de ofiţerii de protocol. Nimic, nici chiar un cuţit din carbon sau un grăunte cu implozie nu ar fi putut scăpa numeroaselor lor instrumente de detecţie. Cu milenii în urmă, asasinatele imperiale

deveniseră atât de obişnuite, încât ajunseseră să semene cu o formă de sport. Acum tradiţia şi tehnologia se asociau pentru ca orice întrunire oficială la nivel înalt să fie absolut sigură. Consiliul Superior se reunea pentru raportul împăratului, aşa că, în mod inevitabil, erau prezente batalioane de asistenţi, oficialităţi, ataşaţi extraordinari şi gură-cascã. Paraziţii se ataşau cu graţie îndelung exersată.

Lingă Lyceum se afla tradiţionalul Ospăţ al Dărniciei; iniţial fusese o masă lungă, încărcată cu mâncăruri bogate, dar cu timpul se ajunsese la câteva zeci de mese.

Mâncatul chiar şi înaintea sesiunilor de lucru era obligatoriu, o acceptare a generozităţii împăratului, şi ignorarea meselor ar fi însemnat o insultă. Hari ciuguli câte ceva, traversând Domul Săgetătorului. Mulţimi zgomotoase roiau permanent, majoritatea în nişele ceremoniale ce mărgineau domul, izolate prin perdele sonice.

Hari intră într-o asemenea cămăruţă şi se simţi uşurat că scăpase de hărmălaie. Examină rapid însemnările de pe agenda de lucru a Consiliului, nedorind să apară ca un provincial; membrii Consiliului Superior tratau cu dispreţ orice abatere de la protocol. Deşi nu avea acces în Lyceum, mass-media exploata săptămâni de zile astfel de întruniri, descifrând fiecare nuanţă a gafelor. Hari detesta ceremonialele, dar atâta timp cât intrase în joc, era bine să-i urmeze regulile.

Îşi aminti că Dors se referise în treacăt la Leon cel Libertin, care, odată, aranjase un fals banchet pentru miniştrii săi. Mâncarea se lipise de dinţii mesenilor nebănuitori şi rămăsese fixată până ce fusese eliberată printr-o comandă digitală. Evident, comanda putuse fi dată numai de împărat, după implorările şi mormăiturile amuzante ale celor afectaţi în faţa celorlalţi, mai norocoşi. Existau zvonuri privind distracţii şi mai sumbre pe care Leon le obţinea pe seama unor capcane similare, deşi în circumstanţe intime.

Hari traversă perdelele sonice şi pătrunse pe vechile

coridoare laterale care duceau spre Lyceum. Harta lui retinală evidenţia aceste trasee antice şi demodate, deoarece prea puţini oameni le mai întrebuinţau. Escorta sa îl urmă ascultătoare, deşi unii se încruntau.

De acum îi cunoştea. Doreau să fie văzuţi, să se bucure de faptul că alaiul lor despica mulţimile executivilor de Sectoare. Străbaterea unor coridoare slab luminate, lipsite de agitaţia maselor, nu le satisfăcea deloc ego-ul.

La capătul unui coridor îngust se găsea o statuie în mărime naturală a lui Leon, ţinând în mână cuţitul tradiţional de executor. Hari se opri şi-l privi pe bărbatul cu sprâncene dese; pe mâna dreaptă, care ţinea cuţitul, se zăreau vene groase. În stânga purta un pocal de cristal ai vin-de-ceaţă. Realizarea era perfectă şi fără îndoială măgulitoare pentru Leon, în timpul vieţii sale; cel puţin cuţitul părea foarte real, cu tăişul dublu sclipind ameninţător.

Unii considerau că domnia lui era cea mai veche a Epocii de Aur, atunci când ordinea şi disciplina erau fireşti, iar Imperiul se extindea cucerind planete noi, fără nici un fel de probleme. Leon fusese brutal, însă foarte iubit. Hari dorea ca psihoistoria să funcţioneze, dar dacă ea avea să devină un instrument care să reînvie tocmai un astfel de trecut?

Matematicianul înălţă din umeri. Va avea timp să calculeze dacă Imperiul mai putea fi salvat, indiferent sub ce formă, o dată ce psihoistoria urma să existe cu adevărat.

Intră în Înaltele Săli Imperiale, escortat de ofiţerii de protocol. Îl aşteptau Cleon, Lamurk şi membrii Consiliului Superior.

Ştia ca ar fi trebuit sa fie impresionat de toate astea. Cumva însă, aerul de opulenţă exagerată îi sporea nerabdarea de a înţelege cu adevarat imperiul. Şi, dacă putea, de a-i schimba cursul.

11

Peste trei ore, când părăsise deja Lyceumul, Hari se clătina uşor. Dezbaterile erau încă în toi, dar el avea nevoie de o pauză. Un ministru minor al Corelării Sectoarelor se oferise să-l conducă până la băile de regenerare şi matematicianul acceptase recunoscător.

— Nu ştiu cât mai pot rezista la aşa ceva, murmurase.

— Trebuie să vă obişnuiţi cu plictiseala, îl sfătuise vesel ministrul.

— Poate că ar fi mai bine să abandonez.

— Nici vorbă, veniţi să vă relaxaţi!

Roba ceremonială, obligatorie în Lyceum, îi era strâmtă şi îmbibată de sudoare. Catarama bogat împodobită îl apăsa pe abdomen. Era mare şi de prost gust, cu un receptor cromat pentru stilusul ritual, la fel de ornat şi utilizat numai pentru votare.

Ministrul flecărise despre atacul lui Lamurk îndreptat împotriva lui Hari, pe care matematicianul încercase să-l ignore. Chiar şi aşa, fusese silit să se apere sau să se explice. Se străduise ca luările lui de cuvânt să fie scurte şi limpezi, deşi stilul acesta diferea complet de ceea ce se auzea în Lyceum. Ministrul încuviinţase politicos, lăsând să se înţeleagă că şi lui i se părea o greşeală.

Trecuseră prin regenerator, unde fuseseră învăluiţi de jeturi albastre de ioni. Hari fusese recunoscător că în condiţiile respective nu se mai putea purta o conversaţie şi lăsase briza electrostatică să-l maseze până când atingerile ei deveniseră mângâieri vădit erotice; se părea că membrii Consiliului preferau să aibă la îndemână posibilitatea de a recurge la viciile lor.

Cu ochii scânteind de anticipaţie, ministrul plecase în căutarea unui divertisment privat. Hari decisese că ar prefera să nu ştie ce se va întâmpla şi trecuse mai departe, într-un cubicul de vapori. Se odihni, gândindu-se, în timp ce un automat de culoarea ghimbirului curăţă cubiculul; o bioîntreţinere elementară. Îşi relaxă muşchii, reflectând la hăul care se căsca între el şi profesioniştii din Lyceum.

Pentru Hari, cunoaşterea omenească era formată în general din experienţele nearticulate ale mulţimilor, nu din instruirea oficială a unei elite verbale. Istoria arăta că pieţele comunicau preferinţele şi ideile celor mulţi, şi în general acestea erau superioare politicilor măreţe preluate din talentul şi înţelepciunea celor puţini. Cu toate acestea, logica imperială întreba dacă o anumită acţiune era bună, nu dacă era posibilă sau măcar cât de mult era dorită.

Realmente, Hari nu ştia cum să se adreseze acestor oameni, întorsăturile inteligente de frază şi eschivele iscusite îl slujiseră destul de bine azi, dar în nici un caz nu puteau dăinui.

Reflecţiile acelea îl făcuseră să piardă noţiunea timpului. Surprins, iţi dădu seama că ar fi trebuit să se întoarcă.

Părăsind regeneratorul, se abătu de la traseul evident, care era ticsit de funcţionari, şi consultându-şi harta palatului, trecu dincolo de perdelele sonice în micuţul coridor utilizat pentru procesiuni. Folosise deja de o duzină de ori cipul lui Dors, în majoritatea cazurilor pentru a urmări discuţiile rapide şi criptice din Consiliu. Harta 3D, scrisă de microlaser pe retina lui se rotea dacă-şi mişca ochii într-un anume fel, oferindu-i perspectiva dorită. Locul era mai degrabă pustiu.

Ajunse la capătul coridorului şi ridică ochii spre statuia lui Leon. Cuţitul de executor dispăruse.

De ce l-ar fi luat cineva...?

Hari se răsuci şi se grăbi înapoi pe acelaşi drum pe care venise.

Înainte de a fi ajuns la perdelele sonice, un bărbat apăru prin luminescenţa lor ivorie. Nu părea cu nimic aparte... cu excepţia ochilor care priviră fulgerător de jur-împrejur, pentru ca în cele din urmă să se fixeze asupra matematicianului.

Între ei era o distanţă de vreo treizeci de metri. Hari se întoarse lent, ca şi cum ar fi admirat podoabele baroce ale pereţilor, şi se îndepărtă. Auzi scrâşnetul cizmelor celuilalt,

care-l urma.

Poate că era paranoic... sau poate că nu. Îşi spuse că era suficient să revină în mijlocul unei mulţimi, pentru ca sentimentul respectiv să dispară. Paşii dindărătul lui deveniră mai distincţi, apropiindu-se.

Se răsuci şi pătrunse într-un pasaj lateral. În faţă se zărea o sală de rit. Paşii urmăritori se iuţiră. Hari traversă sala circulară şi ajunse într-un vestibul vechi. Nu se zărea nici ţipenie de om.

Din acesta ieşi într-un coridor lung, la capătul căruia zări doi bărbaţi cufundaţi în discuţie. Porni într-acolo, dar cei doi se întrerupseră şi-l priviră. Unul dintre ei scoase din buzunar un comunicator şi începu să vorbească grăbit.

Hari se retrase şi se năpusti prin alt pasaj lateral.

Oare ce se petrecea cu holocamerele de supraveghere? Palatul trebuia să fie ticsit de ele. Cea aflată la capătul pasajului în care se afla avea însă un capac bizar. „Rulează o înregistrare falsă”, îşi dădu seama.

Porţiunile antice ale împrejurimilor Lyceumului erau nu numai demodate, ci şi pustii. Matematicianul traversă iute altă sală extravagantă de rit. Tropăitul cizmelor se apropia grăbit de el. Coti la dreapta şi, la capătul unei lungi rampe descendente, zări mulţimea.

— Hei! zbieră el, dar nimeni nu întoarse capul.

Înţelese că se afla îndărătul unor perdele sonice şi porni într-acolo.

Un bărbat se ivi dintr-o nişă, tăindu-i calea. Era înalt şi zvelt, şi porni spre Hari cu o ţinută nonşalantă. Aidoma celorlalţi, nu spunea nimic şi nu atrăgea atenţia asupra lui. Se mulţumea să înainteze.

Hari coti la stânga şi o luă la fugă. În faţă se vedea regeneratorul; parcursese un cerc. Înăuntru se găseau mulţi oameni... dacă ar fi putut ajunge la timp.

Un coridor lung ducea direct la cabine. Porni în lungul lui şi cam pe la jumătate zări trei femei care sporovăiau într-o nişă decorativă, încetini alergarea şi ele se opriră din

conversaţie. Purtau uniforme familiare; probabil că lucrau la regenerator.

Se întoarseră spre el, părând uşor surprinse. Hari deschise gura. Dar femeia cea mai apropiată de el înaintă brusc şi-l prinse de braţ.

Se smuci, însă femeia era puternică. Rânji spre celelalte şi spuse:

— Ne-a căzut drept în...

Hari se trase cu putere în lateral şi izbuti să se elibereze. Femeia se dezechilibră puţin şi el profită ca s-o împingă spre celelalte. Una căută să-l lovească cu piciorul, dar nu reuşi s-o facă din spatele tovarăşelor ei, aşa că nu-şi nimeri ţinta.

El se întoarse şi o luă la fugă. În mod evident, femeile erau profesioniste şi Hari nu avea mari speranţe că va putea să scape. Se năpusti drept înainte prin coridorul lung. Când se uită însă peste umăr, văzu că femeile rămăseseră locului şi-l priveau.

Reacţia lor era atât de neaşteptată, încât bărbatul încetini, gândindu-se. Probabil că urmăritorii nu-l atacau, ei doar îi tăiau căile de scăpare.

În coridoarele publice, puteau oricând apărea pietoni accidentali, care să asiste fără voie la cele întâmplate. Oamenii ăştia doreau să-l aducă într-un loc izolat.

Hari apelă harta palatului, care îi figură poziţia sub forma unui punct roşu. Existau două pasaje laterale, înainte de capătul coridorului...

... unde acum apărură doi bărbaţi, care rămaseră pe loc, cu braţele încrucişate.

Mai avea două posibilităţi. Hari coti la stânga, într-un coridor îngust în lungul căruia se înşiruiau cronicari străvechi. Pe măsură ce trecea prin dreptul lor, se activau şi narau evenimente măreţe şi victorii Strălucite, îngropate sub milenii de indiferenţă. 3D-urile pâlpâiau în culori vii. Vocile sonore îl implorau să le asculte istoriile. Hari gâfâia de acum şi încerca să-şi focalizeze gândurile.

Se apropia de o intersecţie. O traversă în goană şi zări câţiva bărbaţi venind din dreapta.

Ieşi pe un portal lateral, trecu pe sub un mausoleu interactiv al împăratului Elinor IV şi sprintă către nişte uşi pe care le recunoscuse. Erau cabine de regenerare – uşi albicioase, punând doar numere. Ministrul Corelării Sectoarelor i le indicase ca fiind optime pentru întâlnirile intime.

Ca să ajungă până la uşa cea mai apropiată, Hari fu nevoit să traverseze o piaţetă. Din dreapta se apropia în goană, silenţios, un bărbat. Matematicianul încercă prima uşă; era încuiată. La fel şi a doua. Necunoscutul ajunsese aproape lângă el. Mânerul celei de-a treia uşi se răsuci şi Hari se repezi înăuntru.

Era o uşă clasică, cu ţâţâni. Hari se trânti cu toată greutatea în ea, ca s-o închidă. De cealaltă parte, urmăritorul izbi cu putere şi-şi strecură mâna înăuntru. Hari împinse cu disperare. Celălalt nu dădu drumul mâinii şi reuşi să-şi strecoare piciorul între prag şi uşă.

Hari apăsă cu o putere de care nu se crezuse capabil. Interstiţiul dintre uşă şi canat se micşoră, strângând mâna.

Urmăritorul era însă puternic. Mârâi înăbuşit şi lovi din nou cu umărul, iar interstiţiul se mări.

Hari se rezemă cu spatele de uşă şi împinse cu picioarele. Nu avea nimic care să-i fie de ajutor, iar ridicola robă ceremonială mai mult îl încurca. Nimic din încăpere nu era la îndemână... nici un instrument...

Bâjbâi grăbit pe lângă cataramă şi stilusul antic de votare îi lunecă în palmă. Îl prinse în mâna dreaptă şi se răsuci, împingând uşa cu umărul drept. După aceea trecu stilusul în stânga şi lovi cu sălbăticie în mâna urmăritorului.

Stilusul era mai degrabă un ornament al robei decât o armă, totuşi avea un vârf destul de ascuţit. Hari îl vâri cu putere între a treia şi patra falangă a agresorului.

Probabil că atinse o arteră, deoarece un jet subţire de sânge roşu-deschis ţâşni, pulsând. Urmăritorul scoase un

răcnet şi dădu drumul uşii.

Hari o închise complet şi acţionă încuietoarea. Reţelele magnetice clicăiră. Gâfâind, se întoarse ca să examineze locul.

Era unul dintre cele mai bune regeneratoare: două cubiculuri pentru destindere, un pat cu înălţime reglabilă, băuturi şi gustări din belşug. Câteva duşuri de vapori – unde se spunea că se petreceau adesea acte sexuale îndrăzneţe. Lângă peretele opus, un complex de aparatură pentru gimnastică. Şi, în mod tradiţional, ferestruica îngustă şi înaltă, ca o fantă, care se deschidea spre o grădină de ceramică şi nisip. Era păstrată ca un memento al epocilor în care, pentru a nu fi prins aici alături de persoane indezirabile, era preferabil să recurgi la o ieşire rapidă.

Hari auzi un click slab la usa. Probabil un depolarizator, introdus ca sa dezactiveze retelele magnetice. Examina mai atent ferestruica.

12

Un bărbat intră prudent în regenerator. Purta o tunică simplă, azurie, de valet imperial, care îngăduia libertate de mişcare. Perfectă pentru activităţi rapide. Ţinea în mână cuţitul statuii lui Leon.

Cu o mână închise uşa înapoia sa şi o încuie, apoi privi în jur. Deşi voinic, se deplasa cu o graţie fluidă. Inspectă metodic cubiculurile şi duşurile de vapori, ba chiar şi aparatură pentru gimnastică. Nu se zărea nimeni. Se aplecă pe fereastra complet deschisă; nu era îndeajuns de largă pentru ca un om cu statura lui să poată ieşi pe acolo. Reveni în mijlocul încăperii şi vorbi în cornul de la încheietură:

— A ieşit în grădină. De aici nu-l pot zări. Aţi blocat-o? Tăcu o clipă, ascultând răspunsul.

— Nu-l puteţi găsi? Bineînţeles că nu! V-am spus să nu decuplăm monitoarele din zonă.

O pauză.

— Sigur că ştiu că-i secret, are propriul ei număr de CD, fără monitoare de înregistrare, totuşi…

Începuse să se plimbe nervos prin regenerator.

— Atunci, faceţi bine şi asiguraţi-vă că toate ieşirile sunt păzite. Grădinile comunică între ele.

Tăcere.

— Aţi pornit „nasurile”? Camerele? Dacă rataţi, o să…

Încheie propoziţia printr-un mârâit ameninţător.

Cercetă pentru ultima dată încăperea cu privirea şi decuplă zăvorul magnetic. Chiar în pragul uşii se afla un bărbat cu mâneca îmbibată de sânge.

— Vezi că-ţi pierzi tot sângele, idiotule, rosti primul individ. Ţine braţul ăla în sus şi şterge-o de aici. Trimite o echipă să facă curăţenie.

— Unde a...? începu celălalt.

— Ştiam eu că nu trebuie să te bag în asta. Amator prăpădit!

Cel cu cuţitul dispăru în fugă.

Toate acestea părură că durează o veşnicie. Secundele se scurseră încetişor, în vreme ce Hari se ţinea cu disperare de una dintre plăcile plafonului.

Stătea întins în întuneric peste traversele de sprijin aflate deasupra unui cubicul pentru destindere. Putea să vadă dedesubt printr-o fantă îngustă. Spera că de jos fanta nu se distingea – era singurul semn că plafonul fusese împins în sus şi că se dislocase un pătrat. Putea să distingă zgârieturile de pe partea superioară a cubiculului, acolo unde se suise şi desprinsese o placă din cleme.

Acum trebuia s-o menţină la locul ei. Mâinile începuseră să-l doară de atâta încordare.

Văzu dedesubt un picior pătrunzând în regenerator, întorcându-se, dispărând din raza vizuală. Era altcineva, un alt membru al echipei de asasini?

Dacă placa îi lunecă din mâini, zgomotul ar fi fost auzit de oricine s-ar fi aflat în preajmă, care ar fi observat imediat de unde provenea mărirea fantei din plafon. Era posibil s-o scape complet pe jos.

Închise ochii şi se concentră asupra degetelor, străduindu-se să le ţină încleştate. De acum îi amorţiseră. Era tot mai rău. Începuseră să tremure.

Placă era grea, făcută din trei straturi, pentru izolare acustică. Simţea cum începuse să-i lunece dintre degete. Avea să...

Sunetul paşilor ieşi din regenerator, apoi se auzi fâşâitul uşii închizându-se. Zăvorul ei clicăi.

Fără să vrea, degetele scăpară placa, iar aceasta căzu cu un zgomot surd pe pardoseală. Hari îngheţă, ascultând.

Nu auzi însă redeschizându-se încuietoarea magnetică a uşii, ci doar susurul silenţios al recirculatoarelor de aer.

Aşadar, pentru o vreme se găsea în siguranţă. În siguranţă, dar într-o capcană.

Nimeni nu ştia că se afla aici. Doar o căutare amănunţită ar fi adus vreun imperial demn de încredere atât de departe de zona Lyceum-ului.

Şi de ce ar fi făcut-o? Nimeni nu şi-ar fi dat seama prea repede de absenţa lui; chiar şi aşa, ar fi bănuit că pur şi simplu se plictisise de întâlnire şi plecase acasă. Asta îi şi spusese ministrului Corelării Sectoarelor.

Ceea ce însemna că asasinii aveau la dispoziţie câteva ore bune pentru a-l căuta. Cel cu cuţitul păruse decis şi sistematic. În mod inevitabil, avea să revină în punctul acesta, pentru a relua căutările. Probabil că aveau detectoare olfactive pe care le puteau aduce cu ei. În plus, se putea că reţeaua de holocamere din palat să fi fost programată ca să-l găsească.

Din fericire în regenerator nu rămăsese nimeni. Hari coborî cu atenţie, aproape lunecând pe partea superioară curbată a cubiculului. Avu nevoie de forţă şi abilitate ca să pună la locul ei placa grea din plafon şi gâfâia serios când

termină. Întins pe traverse, o fixă în clame cât putu mai bine.

După aceea, rămas complet în beznă, căzu pe gânduri. Harta palatului alcătuită de Dors îi apăru imediat pe retină, având culorile şi detaliile mult mai clare în semiîntuneric; bineînţeles, nu indica şi utilităţile de genul acestui spaţiu îngust de acces. Oricum, îşi dădu seama că se găsea departe, la periferia zonei Lyceum. Poate că soluţia cea mai bună ar fi fost să iasă cu îndrăzneală din regenerator. Dacă putea să ajungă în mulţime...

Dacă... Nu-i plăcea să-şi lase soarta în mâinile şansei, iar aici includea şi strategia de a rămâne pe loc cu speranţa că asasinii nu aveau să revină cu detectori olfactivi care l-ar fi depistat imediat.

Oricum, ştia că era imposibil să nu facă pur şi simplu nimic. Nu-i stătea în fire. Era obişnuit să fie răbdător, dar aşteptarea nu-i sporea cu nimic şansele.

Privi în depărtare, prin întuneric. Spaţiul era deschis aici, deasupra plafonului, dar încotro să se deplaseze?

Harta lui Dors îi arăta că în jurul zonei regeneratoarelor se întindea aparentul labirint al Grădinilor Relaxării. Fără îndoială că asasinii ar fi îndepărtat orice potenţiali martori aflaţi dincolo de fereastra încăperii în care se refugiase el.

Dacă ar fi putut, cumva, să pătrundă mai adânc în Grădini... îşi dădu brusc seama că gândea exclusiv bidimensional. Putea să ajungă în zone publice, urcând câteva niveluri ale palatului. În exteriorul regeneratorului, ceva mai departe pe coridor, harta consemna un e-lift.

Îşi stabili orientarea pe hartă şi privi în direcţia în care trebuia să meargă. Habar nu avea cum era încastrat un asemenea ascensor într-o clădire; harta nu arăta decât o incintă paralelipipedică, cu simbolul liftului. Totuşi o teamă arzătoare îi făcea muşchii să se crispeze.

Porni să se târască într-acolo, nu pentru că ar fi ştiut ce trebuia să facă, ci tocmai pentru că nu avea nici o idee. Ştuţurile ceramiforme îi ofereau sprijin, dar trebuia să fie

atent să nu desprindă plăcile plafoanelor din ramele lor. Lunecă şi lovi cu genunchiul o placă; aceasta se curbă ameninţător, apoi reveni la poziţia iniţială. Printre plăci se strecurau firicele stinse de lumină fosforescentă. Praful îi gâdila nările şi îi acoperea buzele. Se îmbâcsea de colbul mileniilor.

De undeva din faţă răzbătea o strălucire albăstruie, aproximativ dinspre locul unde ar fi trebuit să se găsească liftul. Pe măsură ce se apropia, înaintarea devenea mai dificilă, deoarece tuburile, conductele, cablurile optice şi încrucişările se îndeseau, convergând spre o regiune nodală, şi pierdu minute bune strecurându-se printre ele. La un moment dat atinse o conductă care-i fripse braţul – un şoc atât de surprinzător, încât de abia îşi stăpâni strigătul. Simţi miros de piele arsă.

Scânteierea albăstruie provenea de pe perimetrul unei plăci. Brusc spori violent în intensitate, apoi se stinse, deşi Hari se apropia tot mai mult. Un pârâit ascuţit îl anunţă că prin puţ tocmai trecuse o e-cabină. Nu-şi putuse da seama în ce direcţie se deplasase.

Panoul era din ceramoţel cu latura de aproximativ un metru, având cabluri electrice plate ataşate de jur împrejur. Hari nu cunoştea detaliile funcţionării unui e-lift, atât doar că încărca electric cabina de transport şi apoi îi transmitea greutatea prin intermediul unei succesiuni constante de câmpuri electrodinamice.

Se întoarse cu picioarele înainte şi lovi cu tălpile în panou. Acesta rămase locului, totuşi se deformă. Hari lovi din nou şi simţi că îl slăbise. Icnind de efort, lovi a treia, a patra oară... şi panoul căzu.

Croindu-şi drum prin hăţişul de cabluri electrice groase, bărbatul îşi strecură capul în puţ. Era întunecat, luminat doar de o vagă fosforescenţă provenită de la o linie verticală subţire care dispărea în beznă, în ambele direcţii, sus şi jos.

În zona aceasta antică, lăţimea palatului era de peste un

kilometru. Ascensoarele mecanice, care foloseau cabluri de tracţiune, n-ar fi putut ridica nici măcar cabine micuţe pe asemenea înălţimi, pe când sarcinile electrice care treceau de la pereţii puţului la e-cabină rezolvau dinamica fără probleme. Tehnologia era veche şi bine pusă la punct. Puţul acesta trebuia să fie vechi de cel puţin zece milenii... şi mirosea ca atare.

Hari nu era încântat de ceea ce-l aştepta. Conform hărţii, la trei niveluri deasupra lui se aflau săli publice în care erau audiaţi petiţionarii; acolo ar fi fost în siguranţă. Dedesubt se găseau opt niveluri Lyceum, pe care trebuia să le considere periculoase. Desigur, era mai uşor să coboare... dar şi distanţa era mai mare.

N-ar fi foarte dificil, se încurajă el. În ciuda întunericului, zărea emiţătoarele electrostatice îngropate în zidurile puţului. Împunse unul dintre ele cu o bucată de cablu electric. Nu săriră scântei şi nu se petrecu nici o descărcare electrică. Asta corespundea puţinelor sale cunoştinţe: emiţătoarele funcţionau doar la trecerea cabinei. Nişele lor erau îndeajuns de adânci, ca să-şi poată introduce tălpile pe jumătate în ele.

Ascultă cu atenţie, dar nu auzi nici un zgomot. E-cabinele erau silenţioase, însă cele vechi, ca acestea, erau totodată lente. Oare risca atât de mult, escaladând puţul?

Se întrebă dacă proceda bine, când în spatele Lui se auzi un strigăt:

— Hei! Hei... acolo!

Privi îndărăt. Un cap ieşise printr-un panou al plafonului. Nu putea distinge trăsăturile necunoscutului şi nici nu încercă. Se rostogolea deja, stângaci, peste ultima traversă, se răsuci şi ieşi în puţ. Coborî un picior, găsi nişa unui emiţător şi vârî talpa în ea.

Nu urmă nici o descărcare electrică. Din memorie, bâjbâi după altă nişa. Se sprijini bine. Trecu peste margine, ţinându-se strâns cu mâinile.

Se afla deasupra unui vid negru. *Ameţeală*! Brusc, fierea

îi năvăli în gură.

Auzi răcnetele unor glasuri bărbăteşti. Probabil că cineva descoperise zgârieturile de pe cubicului de destindere. Lumina provenită de la placa scoasă din plafon îi era de folos acum, trimiţând o strălucire slabă în puţ.

Hari înghiţi nodul din gât.

”Nu te gândi la nimic acum! Dă-i drumul!”

Zări în dreaptă o altă nişă de emiţător. Îşi strecură piciorul în ea şi îşi croi drum spre latura adiacentă a puţului. Începu să urce. Se dovedi surprinzător de uşor, deoarece nişele erau apropiate şi aveau mărime potrivită pentru picioare şi mâini. Sui rapid, zorit de târşâiturile ce răzbăteau în urma lui. Trecu de uşile următorului nivel. Lângă ele se găsea un comutator plat pentru cazuri de urgenţă. Ar fi putut deschide uşile pe dinăuntru, dar ce l-ar fi aşteptat dincolo de ele?

Trecuseră câteva minute de când văzuse capul urmăritorului. Neîndoios se dăduse alarma şi poate că asasinii ajunseseră deja aici, pe scări sau folosind alt lift.

Hari decise să mai urce. Aerul plin de praf pe care-l înghiţea, gâfâind, îl gâdila în nări, dar se strădui să nu strănute. Prindea cu mâinile emiţătorii, care erau solid ancoraţi şi lesne de ţinut, în timp ce picioarele făceau adevărata muncă de escaladare a peretelui vertical.

Ajunse la al doilea nivel şi raţionă aşa cum o făcuse mai devreme; avea de suit încă un nivel. În clipa aceea auzi fâşâitul. Slab, dar sporind întruna.

Un val brusc de aer rece descendent îl făcu să ridice privirea. Ceva oculta linia albastră-fosforescent, apropiindu-se rapid.

Pârâiturile electrostatice răsunau tot mai puternic. Era imposibil să ajungă la uşile următorului nivel înaintea cabinei.

Hari îngheţă. Ar fi putut să coboare, dar nu credea că mai avea timp să ajungă la nivelul inferior. Masă întunecată a e-cabinei cobora, crescând uriaşă, iute, îngrozindu-l.

Un pocnet scurt de arcuri albăstrui, o bufnitură de aer... şi se opri. La nivelul de deasupra.

Atenuatorii sonici nu permiteau să se audă nici măcar fâsâitul uşilor ce se deschideau. Hari răcni, dar nu se auzi nici un răspuns. Gâfâind, începu să coboare, bâjbâind cu picioarele în căutarea nişelor.

Un pârâit sonor răsună deasupra. E-cabina reîncepuse să coboare.

Hari îi vedea partea inferioară apropiindu-se. Arcuri alb-albastre subţiri ţâşneau din nişele emiţătoarelor când trecea prin dreptul lor, sporind sarcina electrică. Bărbatul cobora, copleşit de spaimă.

În clipa aceea o idee, o intuiţie rapidă îi fulgeră prin minte. Curentul de aer îi flutura părul. Se sili să ridice ochii şi să studieze fundul cabinei. Patru scoabe rectangulare se profilau dedesubt. Erau metalice şi aveau să fie încărcate electric.

E-cabina aproape că-l atingea. Nu mai avea timp de filosofat. Sări spre scoaba cea mai apropiată, în timp ce greutatea uriaşă căzu spre el.

Prinse muchia lată a scoabei şi un şoc puternic, zguduitor, îi holbă ochii de durere. Curentul electric pârâia prin el. Mâinile şi antebraţele se încleştară în şoc electromuscular. Asta îl fixă de metalul gros, în timp ce picioarele îi zvâcneau involuntar.

Preluase o parte din sarcina e-cabinei şi acum câmpurile electrodinamice ale puţului îi traversau corpul, susţinându-l. Braţele lui nu mai erau nevoite să suporte toată greutatea.

Mâinile şi braţele îl dureau. Junghiuri ascuţite, rapide, îi străbăteau muşchii ce zvâcneau. Cu toate acestea, se menţinea, însă curenţii îi străbăteau pieptul... inima. În partea superioară a trunchiului, muşchii i se zbăteau. Devenise un element al circuitului.

Îşi desprinse mâna stângă. În felul acesta, curentul nu mai trecea prin el, dar sarcina electrică nu-i părăsise corpul. Durerile din muşchii pieptului îşi reduseseră intensitatea.

Însă nu dispăruseră.

Nivelurile îi fulgerau prin faţa ochilor ameţiţi. Se gândi că cel puţin scăpase de urmăritori.

Braţul drept obosise şi îl schimbă cu cel stâng. Probabil că susţinerea în câte un braţ, pe rând, nu le obosea mai repede decât dacă s-ar fi ţinut în ambele simultan. Nu era convins de asta, dar voia s-o creadă.

Totuşi, cum avea să iasă din puţ? E-cabina se opri din nou şi Hari ridică ochii spre masă întunecată de deasupra sa. În partea această veche din palat, nivelurile erau mai distanţate. Ar fi avut nevoie de câteva minute pentru a coborî la cel de dedesubt.

Cabina putea să urce şi să coboare mult timp, înainte de a fi apelată la nivelul cel mai de jos. Nici aşa însă Hari nu ştia cum se termina puţul. Putea fi strivit de un amortizor-tampon de siguranţă.

Prin urmare, acţiunea lui inteligentă nu-i adusese evadarea. Era prins aici într-un chip foarte ingenios, totuşi rămânea prizonier.

Dacă ar fi izbutit să atingă unul dintre comutatorii de urgenţa pentru deschiderea uşilor, când trecea prin faţa lor, ar fi închis din nou circuitul electric şi ar fi simţit şocul sarcinilor care s-ar fi năpustii de la el spre pereţii puţului. Muşchii aveau să i se blocheze în spasme de agonie. Şi atunci cum s-ar mai fi putut ţine de ceva?

E-cabina urcă două niveluri, coborî cinci, se opri, coborî din nou. Hari schimbă iarăşi mâna de susţinere şi se strădui să gândească logic.

Braţele îi oboseau. Şocul electric le afectase, iar acum fluxurile de curent din caroseria e-cabinei le făceau să tresară cu fiori dureroşi.

Nu atinsese nivelul de sarcină care să-i asigure o plutire neutră, aşa că exista o forţă reziduală ce-i solicita braţele în jos. Valuri electrostatice furnicătoare se revărsau peste el aidoma unor degete de mătase. Simţea pâlpâiri slabe de curent dinspre cabină, reglând sarcina pentru a compensa

forţa gravitaţională. Hari se gândi la Dors şi la felul cum ajunsese el aici, şi toate amintirile se revărsară pe lângă el ca un val straniu, visător.

Scutură din cap. Trebuia să gândească.

Curenţii treceau prin el, ca şi cum corpul lui ar fi făcut parte din cabina care conducea electricitatea. Pasagerii dinăuntru nu simţeau nimic, deoarece sarcina rămânea la exterior, fiecare electron îndepărtându-se cât mai mult posibil de vecinii săi. Faţă de care se manifestau forţe de respingere.

Pasagerii dinăuntru...

Schimbă din nou braţele; amândouă îl dureau serios acum. După aceea, se legănă înainte şi înapoi ca un pendul, în oscilaţii tot mai prelungi. La a cincea legănare, lovi puternic cu ambele picioare în fundul cabinei. Un bufnet înfundat – caroseria era masivă. Lovi încă de câteva ori metalul dur, apoi rămase ascultând. Ignoră durerea din braţe.

Nici un răspuns. Răcni răguşit. Probabil că indiferent ce ar fi făcut, nu putea fi auzit dinăuntru.

Îşi aminti că e-cabinele antice erau ornate la interior, capitonate şi degajând o atmosferă de confort catifelat. Cine ar fi sesizat câteva sunete vagi de dedesubt?

Cabina reîncepu să urce. Hari flexă braţele şi legănă din picioare orbeşte deasupra abisului întunecat. Încerca o senzaţie ciudată – să fie susţinut de câmpurile ce-i traversau pielea. Toate firişoarele de păr de pe corp îi erau zbârlite. În clipa aceea îşi dădu seama.

El avea aproximativ aceeaşi sarcină electrică de plutire ca şi e-cabina... prin urmare, nu mai trebuia să se ţină de aceasta.

Oricum, teoria era interesantă. Avea însă şi curajul s-o testeze?

Deschise palmele şi căzu.

Dar lent, foarte lent. Un curent de aer îl întâmpină când coborî un nivel, apoi două. Ambele braţe gemeau de

plăcere.
Dând drumul cabinei, îşi păstrase sarcina. Câmpurile puţului îl învăluiau, absorbindu-i inerţia, ca şi cum el însuşi ar fi fost o e-cabină.
Însă una imperfectă. Lipsit de feedback-ul constant dintre o e-cabină şi pereţii puţului, el n-avea să-şi mai păstreze mult timp capacitatea de plutire.
Deasupra lui, adevărata e-cabină urca. Ridicând ochii, o văzu îndepărtându-se, dezvăluind mai mult din linia albăstruie de fosfor care se pierdea în întuneric.
Hari sui puţin, se opri şi reîncepu să coboare. Puţul încerca să compenseze atât pentru e-cabină, cât şi pentru el, care reprezenta o sarcină electrică necunoscută. Programul de control al feedback-ului era incapabil să rezolve o problemă aşa de complicată.
Destul de repede, sistemul limitat de control va decide probabil că problema lui o reprezenta e-cabina, nu Hari. Va opri e-cabina, o va asigura la un nivel... şi va scăpa de el.
Hari se simţi încetinind, se opri – apoi căzu din nou. Pe piele îi goneau pârâiaşe de sarcini electrice. Electronii îi pârâiau prin păr. În jurul lui, aerul părea elastic, pulsând de câmpuri electrice. Pielea – mai ales cea a scalpului şi a membrelor inferioare, acolo unde se acumulau cele mai multe sarcini – îi zvâcnea în spasme incontrolabile.
Încetini iarăşi. În slaba lucire albăstruie, văzu că se apropia de un nivel. Pereţii unduiau de sarcini şi simţi din partea lor o presiune laterală elastică.
Poate că reuşea să se folosească de asta. Se întinse în lateral, strângând picioarele sub el şi împingându-le cu putere în duritatea elastică a câmpurilor electrostatice.
Se luptă stângaci cu rezistenţa ca de vată. Viteza de coborâre începuse să crească, deşi poate că nu cădea mai repede ca o până. Se întinse ca să se agaţe de nişa unui emiţător... şi un fulger alb-albăstrui îi ţâşni în palmă. Aceasta zvâcni şi Hari icni simţind durerea bruscă. Palma şi braţul îi amorţiseră.

Inspiră adânc, căutând să-şi limpezească ochii ce i se umpluseră de lacrimi.

Peretele se derulă mai rapid prin faţa lui. Un nivel se apropia, iar el se găsea la numai un metru de peretele puţului. Agită braţele ca un înotător nepriceput, luptând cu câmpurile electrostatice flexibile.

Partea de sus a uşilor trecu. Hari lovi cu piciorul spre comutatorul de urgenţă, greşi ţinta, lovi din nou – şi-l nimeri! Uşile începură să se deschidă fâşâind. Bărbatul se răsuci şi înhăţă scoaba cu mâna stângă, când trecu pe lângă ea.

O altă descărcare electrică prin braţ. Degetele i se încleştară. Se balansă pe braţul rigid şi se izbi de perete. Un alt fulger electric îl străbătu. De intensitate mai redusă, dar îi chirci piciorul drept. Cu toată agonia durerii, Hari izbuti să ridice braţul drept şi să se prindă de prag.

Îi revenise greutatea totală şi acum atârna inert pe lângă perete. Piciorul stâng găsi o nişă şi îl sprijini. Se trase puţin mai sus şi descoperi că nu mai avea deloc forţă. Durerea îi străbătea toţi muşchii ca nişte cuţite.

Tremurând din tot corpul, reuşi să-şi focalizeze privirea. Ochii îi erau cu puţin deasupra pragului. Strigăte îndepărtate. Cizme cu însemnele albastre oficiale ale Imperiului alergau spre el.

”Ţine-te... ţine-te...”

O femeie în uniforma Gărzilor Thurban îl prinse de mână şi îngenunche, cu sprâncenele încruntate.

— Domnule, ce...?

— Anunţă... Specialii..., gâfâi Hari. Spune-le c-am căzut aici.

PARTEA A PATRA - SENTIMENTUL IDENTITĂŢII

SPAŢII DE SIMULARE –... puteau apărea evidente probleme de personalitate. Oricărui simulacru care îşi cunoştea originea i se reamintea în mod silit că el nu era Originalul, ci doar o ceaţă de numere. Senzaţia identităţii era conferită de fapt de continuitate, de înaintarea permanentă a şablonului. La oamenii din carne şi oase, ”algoritmul real” se calculează singur prin declanşările sinapselor, prin reverberările neuronilor; prin continuitatea dansului de la cauză la efect.

Aceasta a dus la o problemă critică în reprezentarea minţilor reale – un subiect menţinut sub un tabu deosebit (deşi aflat în erodare) în epoca finală a Imperiului. Simulacrele însele au contribuit într-o măsură importantă la cercetarea acestei probleme profunde, cu multe suferinţe simulate. Pentru a fi ele ”însele”, trebuia să aibă în mod direct experienţe de viaţă care să le călăuzească, astfel încât se autoconsiderau punctul mişcător din capătul unei linii lungi şi complexe trasate de Identitatea lor totală, pe măsură ce înainta. Pentru a modela naraţiunea profundă care alcătuia o Identitate, trebuiau să se reamintească pe ele însele, cu dramele interioare şi exterioare deopotrivă. Finalmente, acest lucru s-a dovedit posibil numai la simulacrele derivate din personalităţi cu o temelie filosofică fermă...

ENCICLOPEDIA GALACTICĂ

1

Ioana d'Arc plutea prin tunelurile întunecate şi uruitoare ale Superreţelei înceţoşate.

Se strădui să-şi domolească temerile. În jurul ei fulgera un spectacol complex de lumină fractală şi implozii seci, asemănătoare unor aplauze.

Gândurile îi erau un lanţ nedefinit temporal şi neancorat spaţial. Dar, aidoma unor curenţi reverberatori, imagini pioase de alabastru se formau turbulenţe, în permanentă mişcare. Un flux nesfârşit, dizolvând structuri în siajul ei, ca şi cum ar fi fost o corabie gonind peste ape.

Ar fi fost cu adevărat teribil de încântată să aibă o identitate atât de concretă. Neliniştită, studie Superreţeaua care se întindea în jurul ei ca un ocean de mahon fluid, învolburat.

După fuga dinaintea vrăjitorilor, de care depinsese păstrarea sufletului – a „conştiinţei” ei – Ioana se abandonase acestor fluxuri lichide. Odată, dreptcredincioasa ei mamă îi spusese că aşa cedează apele unui fluviu măreţ, afundându-şi albia adânc în pământ.

Acum ea plutea ca un spirit aerian, absorbită numai de sine, mulţumită cu ea însăşi, existând în afara ticăitului timpului.

Spaţiul-stază, îl denumise Voltaire. Un sanctuar unde ea putea să *minimalizeze timpul computaţional al ceasului intern* – ce limbaj straniu! – aşteptând viziunile trimise de Voltaire.

Cu prilejul ultimei sale apariţii, el fusese frustrat... pentru că Ioana preferase ca în locul lui să asculte vocile ei interioare!

Cum să-i fi explicat că, în ciuda voinţei ei, vocile sfinţilor şi arhanghelilor îi porunceau în asemenea măsură? Că acoperea orice glasuri ce căutau să pătrundă din afară...

Ca simplă ţărancă, ea nu se putea împotrivi unor spirite copleşitoare aşa cum era sfânta Caterina, cea care nu tolera irelevanţele. Sau ca falnicul Mihail, Căpetenia Legiunilor Îngerilor, mai măreţe decât armatele regaliste franceze pe care Ioana însăşi le condusese în bătălie. (*Cu ere în urmă*, îi şopti un glas straniu, totuşi ea ştiuse că nu

era decât o simplă iluzie, deoarece în acest Purgatoriu timpul nu exista.)

Mai cu seamă, nu se putea împotrivi atunci când manifestarea spiritului lor tuna printr-o singură voce – ca acum.

— Ignoră-l, spuse sfânta Caterina în clipa când sosi cererea lui Voltaire de a fi primit în audienţă.

Sfânta Caterina plutea cu aripi albe, mari.

Întruparea lui Voltaire era un porumbel de pace, sclipitor de alb, zburând spre ea din lichidul sumbru. O pasăre fericită!

Vocea directă a sfintei Caterina se auzi tăioasă, rigidă ca veşmântul alb-negru al unei călugăriţe catolice.

— Ca o păcătoasă, ai cedat în faţa poftelor sale trupeşti, dar asta nu înseamnă că îi aparţii. Tu nu aparţii nici unui bărbat! Tu aparţii doar Domnului tău!

— Trebuie să-ţi descarc un transport de date, ciripi pasărea.

— Eu... eu...

Glasul Ioanei rezona ca şi cum s-ar fi aflat într-o peşteră vastă, nu într-un râu învolburat. Dacă ar fi putut să *vadă*...

Aripile imense ale sfintei Caterina fâlfâiră furioase.

— Va pleca. Nu are alternativă. Nu poate ajunge la tine, nu te poate sili să păcătuieşti... decât dacă vei consimţi.

Obrajii Ioanei se împurpurară, amintindu-şi desfrânarea ei cu Voltaire.

— Caterina are dreptate, tună cu glas profund Mihail, Căpetenia Oştilor Îngereşti din Ceruri. Pofta nu are nici o legătură cu trupul, aşa cum ai dovedit tu şi bărbatul acesta. Trupul lui s-a împuţit şi a putrezit de multă vreme.

— N-ar fi rău să-l revăd, şopti doritoare Ioana.

Aici gândurile erau cumva acţiune. Nu trebuia decât să ridice un braţ şi cifrele lui Voltaire ar fi pătruns-o.

— El oferă date corupte, strigă sfânta Caterina. Alungă-l îndată!

— Dacă nu i te poţi împotrivi, mărită-te cu el, porunci

Mihail.

— Să se mărite? pufni dispreţuitor glasul sfintei Caterina.

În viaţa carnală, ea se îmbrăcase în straie bărbăteşti, îşi tăiase părul şi refuzase să aibă de a face cu bărbaţii, demonstrându-şi astfel sfinţenia şi bunul simţ. Ioana i se ruga adesea.

— Voi, bărbaţii! Până şi aici – îl atacă sfânta pe Mihail – complotaţi ca să porniţi războaie şi să distrugeţi femeile.

— Sfatul meu este pur spiritual, replică Mihail cu măreţie. Sunt un înger şi ca atare nu prefer nici unul dintre sexe.

Sfânta Caterina scuipă cu dispreţ.

— Atunci, de ce eşti Regele şi nu Regina Legiunilor îngerilor? De ce comanzi îngeri, şi nu îngere? De ce eşti un arhanghel şi nu o arhanghelă? Şi de ce nu te numeşti Mihaela?

”Vă rog”, zise în gând Ioana. ”Vă rog!” Ideea măritişului trezea în sufletul ei la fel de multă groază că şi în sfânta Caterina, deşi căsătoria *era* una dintre ceremoniile religioase binecuvântate. Acelaşi lucru se putea spune însă şi despre ultima împărtăşanie, care *în mod sigur* însemna moartea.

... *flăcări*... rânjetul preotului, care rostea cuvintele ritualice... oroarea trosnitoare, muşcăturile teribile, *flăcările* lingând...

Ea se scutură – *îşi asamblă Identitatea*, se auzi o şoaptă – şi se concentră asupra misiunii sfinte. Ah, da, măritişul... Voltaire...

Nu era sigură *ce anume* însemna măritiş, în afară de a naşte copii întru Hristos şi pentru Sfânta Biserică. Gândul la actul procreării copiilor, la ceea ce trebuia să facă pentru a-i zămisli, îi determină palpitaţii ale inimii şi îi înmuia picioarele; amintirea bărbatului slab şi inteligent...

— Asta înseamnă să devii o proprietate, spuse sfânta Caterina. Dacă Voltaire va fi soţul tău, în loc să-ţi ceară acordul atunci când vrea să te viziteze, ca acum, îţi va încălca solitudinea oricând va dori.

Existenţă lipsită de libertate, lipsită de intimitate... Rafalele de lumină strălucitoare ale Ioanei se ciocniră, pâlpâiră, se diminuară, aproape că se stinseră.

— Propui, interveni Mihail, ca ea să continue să-l primească pe acest apostat fără că legătura lor trupească să fie binecuvântată prin sfânta căsătorie? Lasă-i să se căsătorească şi să-şi consume definitiv poftele trupeşti!

Ioana nu se putea face auzită prin cearta îngerilor şi sfinţilor din mocirla lichidă, rău-mirositoare. Ştia că în acel tărâm aritmetic, o anticameră a adevăratului Purgatoriu, ea nu avea inimă... totuşi ceva, undeva, continua s-o sfâşie.

Amintirile o invadară. Voltaire. Slab şi repezit... Cu siguranţă, o sfântă şi un arhanghel aveau s-o ierte, dacă profită de sacră lor dispută pentru a-i satisface lui Voltaire cererea de a-i primi ”datele”, dacă ceda – numai acum! – în faţa unor imbolduri care îi dădeau ghes pe dinăuntru.

Cu un fior, acceptă.

2

— N-am aşteptat atât nici pentru Frederic al Prusiei şi Ecaterina cea Mare! se răsti Voltaire.

— Plutesc în voia vântului, replică Ioana frivol. Reflectez.

— Eşti o ţărancă, o păzitoare de porci, nici măcar o *bourgeoise*. Ce maniere poţi să ai! Ce personaje au creat nivelurile tale subconştiente! Devin teribil de plictisitoare.

El plutea deasupra apelor întunecate şi clipocinde; în sinea lui, considera că este un efect vizual excelent.

— În asemenea râuri tulburătoare trebuie să conversez cu acelaşi fel de minţi.

Voltaire îi ignoră remarca printr-un gest neglijent al braţului.

— Am încercat să fiu tolerant – toată lumea ştie că sfinţii nu sunt făcuţi să trăiască în societatea civilizată! Parfumurile, oricât ar fi de suave, nu pot ascunde duhoarea

sfinţeniei.
— Sunt sigură că aici…
— Locul ăsta *nu* este o anticameră teologică! Gustul tău plictisitor pentru singurătate se derulează în săli de calcul.
— Aritmetica nu este sfântă, monsieur.
— Hm-m, poate că da… deşi bănuiesc că Newton ar putea dovedi contrariul.
Rederulă cu încetinitorul scena, urmărind undele individuale de evenimente. Pentru ochii săi, râul întunecat bolborosi infinitezimal înainte şi sprânceana Ioanei se ridică o fracţiune, apoi se opri pentru recalculare. Voltaire îi acceleră totuşi stările interioare, îngăduind un interval decent pentru ca *La Pucelle*, Fecioara Neprihănită, să cântărească răspunsurile. El avea avantajul de a controla un spaţiu mai mare alocat memoriei.
Întrerupse simul râului lent şi leneş. Se gândise iniţial la el ca fiind cel mai potrivit – imagini acvatice, liniştitoare – pentru a potoli fobia Ioanei faţă de foc.
Fecioara deschise gura, dar nu replică. Voltaire verifică şi descoperi că în clipa aceea nu dispunea de resursele necesare ca s-o aducă la viteză completă de rulare. Un complex din Sectorul Battisvedanta absorbise spaţiul de calcul. Trebuia să aştepte până ce programele lui investigatoare găseau spaţii libere.
Clocoti – nu era o utilizare fericită a timpului de rulare, dar cumva *se simţea* mai bine. Dacă avea spaţiul de calcul necesar... Simţi o altă absorbire, îndepărtată, a resurselor sale. O decuplare tik-tok de urgenţă. Programele de backup interveniseră ca să compenseze. Ansamblul lui senzorial se diminuă, iar corpul începu să i se destrame.
Mizerabilii – îl secătuiau de resurse! I se păru că Ioana vorbea cu glas slab, îndepărtat. Acţionă frenetic, ca să-i ofere timp de rulare.
— Monsieur mă neglijează!
Voltaire simţi un fior de fericire. O iubea – un simplu răspuns îl putea ridica în văzduh, deasupra râului şerpuit.

— Ne găsim într-un pericol grav, spuse el. În lumea materială a izbucnit o epidemie. Domneşte confuzia. Oameni respectabili se folosesc de panică atotstăpânitoare pentru a se ataca unii pe alţii. Se minte, se înşeală şi se fură.

— Nu se poate!

— Cu alte cuvinte, nu se putu abţine Voltaire, lucrurile sunt exact aşa cum au fost dintotdeauna.

— De aceea ai venit? întrebă ea. Ca să-ţi baţi joc de mine? De o fecioară cândva neprihănită pe care ai distrus-o?

— Nu am făcut altceva decât să te ajut să devii femeie.

— *Exactement*, zise ea. Dar nu doresc să fiu femeie. Doresc să fiu un luptător pentru Carol al Franţei.

— Aiureli patriotice. Ascultă ce-ţi spun! Nu răspunde la absolut nici un apel, cu excepţia alor mele, fără ca mai întâi să le dirijezi prin mine. Nu vorbi cu nimeni, nu merge nicăieri, nu face nimic fără acordul meu prealabil.

— Monsieur mă confundă cu soţia lui.

— Căsătoria este singura aventură accesibilă pentru cei evident laşi. N-am încercat-o şi nici n-o voi face.

Ea păru distrasă.

— Ameninţarea aceea este serioasă?

— Nu există nici măcar o fărâmă de dovadă în favoarea ideii că viaţa însăşi este serioasă.

Ioana reveni la atenţia deplină; i se restabiliseră resursele de calcul.

— Atunci, monsieur...

— Însă aceasta nu este viaţă, ci dansul unui matematician.

— Nu aud muzica, zâmbi ea.

— Dacă aş beneficia de o avere digitală, aş fluiera. Vieţile noastre – sub forma în care sunt – se găsesc în mare primejdie.

La Pucelle nu răspunse imediat, deşi Voltaire îi pusese la dispoziţie timpul de rulare. Oare se sfătuia cu vocile idioate

ale conştiinţei ei? (În mod evident, generalizări ale unor popi idioţi de ţară.)

— Sunt o ţărancă, rosti ea, dar nu sclavă. Cine eşti tu ca să-mi porunceşti?

Cine, într-adevăr? Nu îndrăznea să-i spună că, abstractizat într-o reţea informatică planetară, el era acum o matrice de porţi digitale, un flux de 0 şi 1. Rulă pe grupuri de procesoare, un vagabond hoţ. Pândind şi jefuind printre nenumăratele calculatoare personale şi giganticele procesoare imperiale de pe Trantor.

Imaginea pe care i-o oferise Ioanei, cea a înotului într-un râu întunecat, era o viziune rezonabilă a adevărului. Înotau în Superreţeaua unui oraş atât de mare încât Voltaire de abia îl putea simţi ca pe un întreg. În funcţie de constrângerile economice şi de viteză de calcul necesară, se deplasa pe el şi pe Ioana în alte procesoare, fugind de inspecţiile unei poliţii nu prea inteligente, dar insistenţe, a spaţiului alocat memoriei.

Şi *ce* erau ei?

Filosofia însemna mai puţin răspunsuri, cât întrebări inteligente. Misterul acesta îl stupefia. Universul lui se contorsiona în jurul propriei sale existenţe, ca un şarpe Ouroubous care-şi devorează coada, visul erotic solipsist al unei lumi. Pentru a conserva calculele, el se putea reduce la o Identitate Solipsistă, cu toate inputurile reduse la un ”costum Hume[2]” de date senzoriale minime şi stare energetică minimă.

Aşa cum trebuia să facă adesea. Era aidoma unor şoareci bântuind prin cotloanele unui castel pe care nu-l puteau înţelege.

Ioana simţea toate astea doar în mod vag. Voltaire nu îndrăznea să-i dezvăluie felul nesigur în care se salvaseră, atunci când urmăritorii din ”Artifice Associates” încercaseră

[2] David Hume (1711-1776), filosof şi istoric englez, unul dintre iniţiatorii agnosticismului modern (n. trad.).

să-i extermine. Ea continua să fie zguduită de frica asociată focului. Şi de natura dureroasă, stranie, a acestei anticamere spre Paradis (aşa cum prefera s-o considere).

Voltaire se scutură, ieşind din starea aceea. Rulă de 3,86 de ori mai rapid decât Ioana, toleranţa unui filosof pentru reflecţie. Îi răspunse, ridicând din umeri ironic.

— Mă voi supune dorinţelor tale, cu o condiţie.

O floare de lumină fierbinte izbucni în el. Era o modificare care-i aparţinea; nu simul unei reacţii umane, ci aducând mai degrabă cu o jerbă de artificii înmiresmate, declanşată în minte. Crease reacţia astfel încât să apară ori de câte ori era pe punctul de a obţine ceea ce-şi dorea. Un viciu mărunt, cu siguranţă...

— Dacă faci astfel încât să ne reîntâlnim cu toţii la *Deux Magots*, spuse Ioana, făgăduiesc că nu voi răspunde decât la cererile tale.

— Ai înnebunit de tot? Suntem vânaţi de fiare digitale!

— Îţi reamintesc că sunt o războinică.

— Nu-i momentul să ne întâlnim la o adresă alfanumerică ştiută, în simul unei cafenele publice!

Nu-i mai văzuse pe Garçon sau Amana de când izbutise evadarea aceea miraculoasă – pentru toţi patru – din faţa maselor răsculate şi furioase în amfiteatru. Habar nu avea unde erau simul ospătar şi iubirea lui, simul om. Sau *dacă* mai existau...

Ca să-i găsească în labirintul fluid şi complicat... Gândul îi readuse în amintire felul în care îşi simţea capul, dacă purta prea multă vreme perucă.

În straniul fulger de memorie care-i oferea imagini detaliate ale unor episoade din trecut, într-un fel ce semăna cu nişte tablouri în ulei mişcătoare, îşi reaminti odăile îmbâcsite de fum ale Parisului. Mirosul greu de tutun îi persista zile întregi în perucă. În lumea Trantor, nimeni nu fuma niciodată. Se întrebă care ar fi putut să fie motivul. Oare se dovedise că nebunii de medici aveau dreptate şi asemenea inhalări nu erau sănătoase? Apoi imaginile-

amintiri dispărură brusc, de parcă Voltaire ar fi pocnit din degete spre un valet.

Cu tonul poruncitor cu care-i condusese pe soldaţii duri şi grosolani, Ioana rosti:

— Aranjează un rendez-vous! – altfel nu voi mai accepta niciodată date de la tine.

— Mii de draci! Găsirea lor va fi… periculoasă.

— Aşadar, frica este cea care te împiedică?

Îl prinsese cu garda jos. Care bărbat ar fi recunoscut că se temea? Voltaire clocoti şi-şi dilată timpul ceasului interior, amânând răspunsul.

Pentru a se ascunde în Superreţea, software-ul îi fragmenta simul în bucăţele care puteau rula în diferite centre de procesare. Fiecare fragment se îngropa adânc într-un algoritm local. Pentru un program de întreţinere, spaţiul piratat semăna cu o subrutină ce rula normal. Asemenea bucăţele mascate păreau chiar să optimizeze performanţele; camuflarea era vicleşugul esenţial.

Până şi un program de editare şi curăţire, care adulmecă redundanţele, ar fi trecut cu vederea un fragment bine pitit. Oricum, Voltaire păstra şi o copie de siguranţă care rula altundeva. Un duplicat, la fel ca o carte în bibliotecă. Câteva miliarde de linii de cod redundante, împrăştiate în noduri neasociate. Îl puteau menţine fericit pe Voltaire, ca pe o entitate adevărată, deşi încetinită.

Dacă punea toate fragmentele acelea să investigheze pe cont propriu, pentru a-i găsi pe amărâţii din *Deux Magots*...

Mormăi morocănos:

— O să-ţi las nişte puteri, ca să te ajute să nu te simţi singură.

Trimise în spaţiul ei copiile-nucleu ale propriilor sale capacităţi: talente concepute cu dibăcie de Marq. Voltaire le îmbunătăţise considerabil, încă din timpul când era încătuşat în memoria ascunsă de la ”Artifice”. Numai graţie faptului că se perfecţionase întruna, dobândise abilitatea de a se salva în momentul crucial.

Le expedie pe toate Ioanei, deşi nu aveau să se activeze decât dacă ea s-ar fi găsit realmente în pericol. Le adăugase un cod declanşator, care intervenea numai dacă Fecioara simţea o teamă sau o furie violentă. *Gata*!

Ea surâse, fără un cuvânt. După tot ce-i dăruise! Iritant!

— Madame, îţi aminteşti de dezbaterea noastră care s-a desfăşurat cu mult timp în urmă – acum mai bine de 8.000 de ani! – despre gândirea calculatoarelor?

Un licăr de nelinişte pe faţa ei.

— Îmi... da. Ce greu a fost! Apoi...

— Am fost păstraţi. Ca să fim resuscitaţi aici, ca să dezbatem din nou.

— Pentru că... problema evoluează...

— Bănuiesc că la câteva milenii o dată. Ca şi cum ar fi condusă de o forţă inexorabilă.

— Prin urmare, suntem condamnaţi la veşnică rejucare...? se cutremură ea.

— Suspectez că suntem simpli pioni într-un joc mult mai complex. Dar de data aceasta, pioni *inteligenţi*!

— Eu îmi doresc confortul unui cămin, nu participarea la intrigi stranii.

— Poate că, printre celelalte probleme care mă presează, voi putea s-o rezolv şi pe aceasta, madame.

— Nu ”poate”, monsieur. Până n-o vei face...

Fără măcar un *adieu*, ea întrerupse legătura şi se topi în bezna umedă.

Desigur, Voltaire s-ar fi putut reconecta. Graţie îmbunătăţirilor aduse de „Artifice Associates” reprezentării sale originale, era stăpânul acestui tărâm matematic. Se gândea la acea primă formă ca fiind Voltaire 1.0. Prin automodificări, în câteva săptămâni ajunsese la Voltaire 4.6 şi avea speranţe că nu se va opri aici.

Înota prin Superreţea. Ioana locuia tot acolo. Într-adevăr, putea să intervină cu forţa în mediul ei, totuşi o femeie silită nu este niciodată acelaşi lucru cu o femeie convinsă.

Perfect. Trebuia să găsească personajele acelea. *Merde*

alors!

3

Marq stătea concentrat în faţa holo-ului 3D, pieptănând fundăturile şi căile lăturalnice din Superreţea.

Fusese aproape sigur că Voltaire nu mai există decât în fişierele din criptă lui Seldon. Siguranţa aceea pierise astăzi. Aproape că regretă că auzise crâmpeiul acela de discuţie care avea atâtea implicaţii.

— Tot nimic, anunţă el.

— De ce rulezi profile de căutare pentru Ioana? întrebă Sybyl de la consola ei.

— Seldon vrea s-o urmărim. *Acum* Ioana va fi mai uşor de găsit, dacă şi ea a scăpat în Superreţea.

— Pentru că este femeie?

— Nu este vorba de „sexul” ei, ci de temperament. Va fi mai puţin calculată decât Voltaire, de acord?

— Poate, făcu Sybyl fără să renunţe la expresia neîncrezătoare.

— Mai puţin vicleană. Condusă mai degrabă de inimă.

— Şi nu de minte, ca superinteligentul tău Voltaire? Mai predispusă la greşeli?

— Ştiu, ştiu că n-ar fi trebuit să-l amplific pe Voltaire. Hormonii au fost de vină.

— Te cam împiedici de ei, zâmbi Sybyl.

— Am judecat prost... şi m-am lăsat influenţat de Nim. Acum sunt sigur că lucra pentru altcineva şi ne manipula pe amândoi.

Gura ei se strâmbă dispreţuitor.

— Pentru ce? Ca să provoace revoltele din Junin?

— Poate că da... Deşi cine ar fi dorit aşa ceva? lovi cu pumnul în birou. Mai degrabă ca să fisureze Renaşterea, care de abia demarase...

— Haide să nu mai reluăm discuţia asta. Sybyl se sculă şi

începu să se plimbe prin camera strâmtă şi mohorâtă. Dacă nu găsim simurile, poate reuşim să obţinem alt atu. Nu ne putem ascunde veşnic.

— Voltaire este mult mai rapid decât Ioana şi beneficiază de mai multe resurse. Autoprogramare... evoluţie internă rapidă... Şi nu uita că este creativ!

— Ăsta-i geniul pe care trebuie să-l capturăm? Ha!

Tachinările ei îl iritau. De câteva ori simţise că se afla aproape, foarte aproape. Întotdeauna însă, imediat ce copoii săi găseau o urmă a configuraţiei distincte a logicii lui Voltaire, aceasta scăpa, anulându-i eforturile. Holo-ul i se dezactiva în mod inexplicabil. Într-o micro secundă pierdea ore de date asamblate cu grijă şi trebuia s-o ia de la început.

Marq se lăsă pe spate şi-şi roti capul, ca să-şi destindă ceafă şi gâtul.

— S-ar putea să fi dat peste ceva, zise el, dar nu sunt sigur. Arătă spre cubul lui de carbon şi urmă: Mi-am modificat spaţiile-matrice şi le-am utilizat ca să câştig câteva credite pe pieţele de proteine. Am dat peste altă urmă a lui Voltaire.

Femeia suspină şi se trânti într-un scaun care se remodelă instantaneu ca s-o prindă confortabil.

— De ce te-ai repezit la credite, când oricum nu le putem folosi ca să ne cumpărăm ceva de *mâncare*?

— Dacă o găsim pe Ioana, o să ne îngrăşăm!

— Apropo de defecţiunile tik-tokilor, ce dovezi ai că s-ar datora simurilor noastre?

Marq înălţă din umeri.

— Consorţiul Ştiinţific Imperial apreciază că există o legătură cu dezastrul Junin. Sigur că da, probabil este o tâmpenie, totuşi îi ţine pe oameni în alertă. Afirmă că ar avea surse secrete a căror identitate n-o dezvăluie. Te-ai prins?

— Deci continuă să ne caute.

— Cel puţin se prefac. Trantor are necazuri mult mai mari

în clipa de faţă.

— Crezi că ne vor trece pe toţi pe raţii?

— Mă tem că da. Conform zvonurilor, ar începe săptămâna viitoare, încruntătura femeii îl făcu să adauge: Raţiile sunt mai degrabă o precauţie. Amândoi ne putem permite să mai pierdem ceva de-aici.

Strânse cu două degete colacul de grăsime de deasupra curelei – nu groaznic pentru vârsta lui, totuşi destul de mare – şi speră că neliniştea nu-i răzbătuse în glas.

— *Eu* nu am nevoie de un regim involuntar, îl privi pieziş Sybyl. Am auzit că s-a găsit o familie care se hrănea cu şobolani.

— Unde ai auzit aşa ceva?

— Din ”surse secrete”, bineînţeles.

Defecţiunile tik-tokilor afectaseră rapid principalele axe de aprovizionare cu alimente. Ele nu se datoraseră revoltelor din Junin, deoarece se declanşaseră cu câteva săptămâni mai târziu. În numai două-trei zile, avariile afectaseră toate unităţile de producere a hranei de pe Trantor. Importurile sporiseră, totuşi existau anumite limite privind cantităţile ce puteau fi trimise prin cele paisprezece găuri-de-vierme din preajmă sau cu hipernavele greu de manevrat.

Stomacul bărbatului emise un zgomot de nemulţumire şi Sybyl zâmbi.

— Niţel cam lacom, nu crezi?

— Fii atentă aici, pufni el, indicându-i rândurile de pe holo.

A fi dotat cu simţuri înseamnă a fi muritor. Suferinţa şi durerea sunt gemenii întunecaţi ai bucuriei şi plăcerii; moartea este geamăna perfectă, dar întunecată, a vieţii.

Starea mea actuală este lipsită de sânge; prin urmare, nu pot sângera. Mă găsesc dincolo de fierbinţelile pasiunii; focurile mele nu se domolesc niciodată. Pot fi copiat şi refăcut; nici chiar ştergerea nu mai reprezintă o ameninţare

pentru nemurirea mea. Cum aş putea să nu prefer această soartă celei implacabile care îi aşteaptă pe toţi cei înzestraţi cu simţuri, înconjuraţi de timp la fel cum peştele este înconjurat de marea prin care înoată?

— Unde ai găsit asta? întrebă Sybyl.
— Este un fragment peste care am dat când se ştergea un fişier de date. Conform înregistrărilor, apare ca un fragment de conversaţie între două site-uri de pe Superreţea aflate la mare distanţă.
— Într-adevăr, *sună* că Voltaire...
— Am verificat în fişierele descriptive pe care le păstrăm. Textele acelea liniare care rulează lângă simuri... De acolo provin. Texte antice. Tipului îi plăcea să citeze din propria lui operă.
— Deci *a fugit* acolo.
— Exact, iar eu fug de aici.
Marq înhăţă o jachetă şi se repezi spre uşă.
— Încotro?
— Piaţa neagră... mor de foame.
Sybyl se grăbi după el. Marq cunoştea locurile dosnice din care se puteau procura delicatese şi mâncăruri la minut. O conduse afară din stelajul murdar de cubicule cu chirii modeste, printr-un labirint de tuneluri subterane strâmte în care domnea izul de mucegai al mileniilor. Cumpără marfa dintr-o gaură umedă, aflată lângă o fântână ce comemora o bătălie al cărei nume femeia nu putea nici măcar să-l pronunţe, cu atât mai puţin să şi-l reamintească.
În mod automat, ea trăgea cu ochiul în jur, căutând ascultători indiscreţi, dar aici aceştia erau mai puţini decât poliţiştii reali. Poate că urmărirea generală pornită împotriva lor se mai redusese – abilităţile lor de programatori ridicaseră un infozid protector destul de solid – totuşi un poliţist putea să-i remarce întâmplător şi să distrugă totul.
Marq împărţi totul în două, iar mâncarea avea un gust

pătrunzător, intens, minunat. Cei doi rămaseră într-o tăcere meditativă, în timp ce urcară o scară rulantă lungă, ajungând pe o creastă de unde se putea privi peste Zonele de mahala: coridoare acoperite cu gunoaie, corturi ridicate haotic între clădiri măreţe, avortoni arhitectonici de toate formele şi stilurile.

Cu Stomacul liniştit, chiar dacă nu plin, Marq putea savura Trantorul. Era măreţ în inegalitatea lui, în suferinţele nemeritate. În absenţa valorilor morale. Toate petele şi bolile i se pierdeau în distanţă, aidoma ouălor sparte şi bătute care se contopeau într-o cremă – perfect omogenă atâta timp cât n-o priveai prea de aproape.

Hoinăreau fără griji, când, fără nici un avertisment, un tik-tok cu şase braţe apăru pe trotuarul lor. Urmărea un tik-tok cu patru braţe care avea un înveliş strălucitor de lustruit – un tik-tok de clasă specială.

Îl ajunse şi cele două automate începură să se lovească reciproc, fără să se oprească din mers: o luptă cu pumnii desfăşurată în plină viteză. Corpurile lor metalice zăngăneau.

— Nu mişca, şopti Marq şi cei doi trecură pe lângă ei continuându-şi încleştarea furioasă. Poliţia va apărea curând. S-o ştergem de aici!

Porniră în fugă în direcţia opusă celei în care dispăruseră automatele şi intrară într-o piaţă largă. Văzând spectacolul de acolo, bărbatul fluieră încetişor printre dinţi.

Tik-tokii lucrători cu şase braţe încetaseră munca, surzi la protestele oamenilor, şi alcătuiau o barieră protectoare între femeile care le supravegheau activitatea de construire şi zidurile pe care începuseră să le ridice.

Câţiva 6-braţe ridicau containere în aer, cu un aer de veneraţie. Unul nu-i băgă în seamă şi continuă să sudeze o grindă lungă, până ce altul se repezi asupra lui, rotind o tijă carotieră.

Zăngăniturile răsunară în piaţă. Panicaţi, oamenii se risipiră în toate direcţiile. Nimeni nu putea stopa protestul

tik-tokilor. Când un 4-braţe încercă să intervină, fu atacat de mai mulţi 6-braţe.

— Ştii, rosti Marq, munca de birou pare acum de-a dreptul atrăgătoare. Dacă situaţia asta va continua, va trebui să facem singuri toate activităţile necalificate.

— Dar *ce* se-ntâmplă? întrebă Sybyl retrăgându-se alarmată. Parcă tik-tokii ar fi înnebunit... şi acum nebunia se răspândeşte.

— Hmm... Să fie vorba despre un virus?

— Dar de unde să-l fi luat?

— Asta-i întrebarea!

4

— Ce este?! exclamă Voltaire apărând brusc în cadrul-context.

— Bine ai venit, rosti Ioana cu un glăscior subţire.

Până atunci nu iniţiase niciodată contactul cu el, iar Voltaire încă nu-i descoperise pe actorii de la *Magots*.

— Poate că voi fi nevoit să-mi reconsider opinia în privinţa miracolelor, mormăi el.

Ioana plecă ochii. Pentru o clipă, Voltaire suspectă că făcuse asta ca să poată apoi să-i ridice: să-l privească fără să înalţe complet căpşorul ei frumos. Ştia oare cât de mult îl atrăgea gestul acela? Pieptul ei se ridica şi se cobora într-un mod pe care senzorii lui îl găseau înnebunitor, mai ales pentru că nu putea să facă nimic.

Îi luă măna în mâna ei şi o duse la buze. Cu toate acestea, nu simţi nimic... şi îi dădu drumul, iritat.

— Este intolerabil, mormăi el. Să tânjeşti la contopire şi să nu simţi nimic atunci când o capeţi.

— N-ai simţit *nimic* atunci când ne-am întâlnit?

— *Mă chere*, senzorii nu fac o fiinţă să fie senzuală. Nu confunda senzorialitatea cu senzualitatea.

— Şi cum este... Înainte...

Ioana vorbea oarecum cu greutate, parcă temându-se că ar putea fi rănită de răspuns.

— Aici nu pot controla... ăăă, „programarea” Când eram ţinuţi ca exponate zoologice de „Artifice Associates”, aveam la dispoziţie nenumărate capacităţi. Aici, în jungla digitală, talentele mele – deşi în continuă dezvoltare! – nu fac faţă nivelului. Deocamdată!

— Crezusem că era poate o lipsă sfântă, o mână indicând comportamentul cuvenit.

— În istorie, incompetenţa poate explica mai multe decât rea-voinţă.

Ioana îşi feri privirea.

— Monsieur, te-am rugat să vii fiindcă... de la ultima noastră întâlnire, în ciuda avertismentelor primite din partea vocilor mele... am răspuns unei chemări.

— Ţi-am spus să nu faci asta!

— N-am avut de ales. A trebuit să răspund. Era... important. (Teama i se strecură în glas.) Nu pot explica foarte bine, dar ştiu că în clipa în care am făcut-o m-am aflat în pragul morţii absolute.

Voltaire îşi ascunse îngrijorarea înapoia unei măşti frivole.

— Nu aşa vorbesc sfinţii! Tu nu ar trebui să admiţi posibilitatea unei morţi absolute. Sanctificarea nu-ţi poate fi retrasă.

Glasul Ioanei tremură: flăcăruie a unei lumânări suflată de vânturile întunecate ale îndoielii.

— Ştiu doar că pluteam pe marginea unui hău uriaş, o prăpastie de beznă. Ce întrezăream nu era eternitatea, ci nimicul. Până şi vocile mele au amuţit, copleşite de spectacolul...

— Care spectacol?

— Al nefiinţei, şopti Ioana. Al dispariţiei, fără posibilitatea de a mai reînvia vreodată. Eram pe punctul de a fi... definitiv înlăturată.

— *Ştergere*... Copoii şi nevăstuicile... Fără să vrea,

Voltaire simţi o teamă care-i făcea pielea ca de găină. Cum ai scăpat?

— N-am scăpat, răspunse Fecioară în glasul căreia veneraţia luase locul spaimei. Asta a fost şi mai tulburător. Cine... sau ce era acolo m-a lăsat în pace fără să-mi facă nimic. Stăteam în faţa Sa, vulnerabilă, expusă. Iar Entitatea... mi-a dat drumul.

Voltaire fu încercat de o nelinişte rece. Şi el simţise entităţi invizibile privind peste umărul lui, judecând. Necunoscuţii aceia aveau în ei ceva inexpresiv, neomenesc. Se scutură de amintirile îngheţate.

— De acum încolo, nu mai răspunzi la *nici un* apel.

Chipul Fecioarei se adumbri de îndoială.

— Nu am avut de ales.

— O să-ţi găsesc o ascunzătoare mai bună, o asigură Voltaire. Te voi face invulnerabilă faţă de oaspeţii nepoftiţi. Îţi voi conferi puteri...

— Nu înţelegi. Această... Entitate m-ar fi putut elimina, aşa cum stângi, cu numai două degete, flăcăruia unei lumânări. Se va întoarce, o ştiu! Până atunci, am o singură dorinţă.

— Orice. Orice îmi stă în putere...

— Du-ne înapoi la cafenea, alături de prietenii noştri.

— La *Aux Deux Magots*? Caut, dar nici măcar nu ştiu dacă mai există!

— Reclădeşte-o cu vrăjitoriile pe care le-ai învăţat. Dacă voi fi înghiţită de hău, nu vreau să fie înainte de a mai petrece o ultimă seară cu tine şi cu dragii noştri prieteni. Să rup o fărâmă de pâine, să sorb din vin în tovărăşia celor pe care îi iubesc... Nu cer nimic mai mult înainte de a fi... ştearsă.

— *Nu* vei fi ştearsă, zise Voltaire cu o siguranţă mult mai mare decât cea pe care o simţea. Te voi duce într-un loc unde nimeni nu se va gândi să caute. Nu vei putea răspunde la nici un apel, chiar dacă eşti sigură că provine de la mine. Dar îmi vei transmite mesaje, înţelegi? În mod

frecvent.

— Îmi voi trimite şi părticica mea spirituală.

— Mă apucă mâncărimile numai când mă gândesc.

Într-adevăr, simţea la limita percepţiei furnicături necontenite şi iritante, de parcă nişte insecte i s-ar fi strecurat în creier. Se scutură, îndepărtându-le. De ce oare logica perfidă a matematicienilor îl lipsea de senzualitate, torturându-l cu aşa ceva?

Însă sfidarea Ioanei de abia începuse.

— Mi-ai răpit fecioria, monsieur, totuşi vorbeşti arar despre căsătorie. Şi despre iubire.

— *Bien sur*; iubirea între doi soţi este posibilă – deşi eu unul n-am văzut vreodată nici cea mai măruntă dovadă – totuşi e nefirească.

Este ca şi cum te-ai fi născut cu două degete de la picioare lipite. Se poate întâmpla, de acord, dar numai din greşeală. *Naturellement*; un bărbat poate trăi fericit alături de orice femeie, cu condiţia să n-o iubească.

Ea îl privi dominator.

— Am devenit imună la grosolăniile tale.

Voltaire clătină trist din cap.

— În starea în care mă aflu, un câine este mai fericit decât mine.

Îşi trecu uşor sim-degetul peste gâtul ei. Capul Fecioarei se lăsă pe spate, pleoapele i se apropiară, buzele se întredeschiseră.

— O sa gasesc o cale, murmura el. O sa gasesc o cale.

5

Îşi neglijase munca. De aceea lipsa de simţuri interactive era numai vina lui.

Asta, şi mâncărimea. Trebuie să înveţe că... într-un fel... să se scarpine – la interior.

În această blestemată rezidenţă digitală.

— Cu greu poţi învinui divinitatea pentru că lipseşte dintr-un asemenea loc, rosti Voltaire în sistemul de coordonate care-l înconjura, pierzându-se în infinit.

Zbura prin spaţii negre, marcate în reţele de pătrate perfecte, coridoare matriceale extinzându-se la infinit...

— Cât de straniu! Strigă el spre vasta indiferenţă. Înot în simurile altora, locuiesc în tărâmuri departe de...

Fusese pe punctul să spună ”de originea mea”, dar asta însemna:

A Franţa

B Raţiune

C Sark

El aparţinea tuturor acestor trei locuri. Pe Sark, programatorii trufaşi care... îl resuscitaseră vorbiseră despre Noua Renaştere. El urma să fie un ornament al înfloririi lor. Undeva pe planeta aceea rulau exemplare din Volt 1.0.

Fraţii lui? Copii mai tinere, da. Într-un viitor discurs raţional, trebuia să analizeze implicaţiile unor asemenea fiinţe. Deocamdată...

Şmecheria era *examinarea lentă*. Dacă încetinea evenimentele – o capacitate pe care o deprinsese printre primele – îşi putea dedica sistemul de procesare sarcinii de... autoînţelegere.

Mai întâi, cripta neagră prin care zbura. Nu existau curenţi de aer, nici diferenţe de temperatură, nimic care să amintească de realitate.

Plonjă în matematica aflată la baza făpturii sale. Era compusă dintr-o multitudine complexă de detalii, având însă un cadru general surprinzător de familiar: lumea carteziană. Evenimentele erau modelate după axe în spaţiul ortogonal, *x, y* şi *z*, astfel că mişcarea se reprezenta prin simple serii de numere pe fiecare axă. Toată dinamica se rezuma la aritmetică. Descartes ar fi fost încântat de înălţimile ameţitoare la care ajunsese metoda să minoră.

Voltaire respinse exteriorul şi se afundă în propriul său

interior încetinit.

Acum putea *simţi* felul în care preconştiinţa îi citea influxul de imagini, sunete şi gânduri pasagere. Pentru ochiul lui interior, toate acestea purtau etichete roşu-aprins – uneori simple caricaturi, adesea pachete complexe.

De undeva sosi un pachet de idei. Educându-l: erau *transformări Fourier*. Cumva, asta îl ajuta să înţeleagă. Iar simpla senzaţie a numelui unui concetăţean francez îl făcu să se simtă mai bine.

Un Asociator – mare, albastru, protuberant – plutea deasupra câmpului de date, culegând etichete. Din el porneau panglici galbene, întinzându-se peste orizontul îndepărtat, tivit cu purpuriu, spre Câmpul de Memorie. De acolo aduceau orice obiect stocat – pachete gri-pestriţ conţinând imagini, sunete, mirosuri, idei – care corespundea identificatorilor etichetei.

După aceea, Asociatorul preda corespondenţele unui monolit semeţ: Discriminatorul. Un curent permanent absorbea etichetele roşii, în sus, în suprafeţele presărate cu orificii largi ale muntelui negru ca tăciunele. Acolo, filtre nemiloase comparau etichetele cu amintirile stocate.

Dacă se potriveau – forme geometrice glisând unele peste altele, ca o caricaturizare a actului sexual, fantele potrivindu-se perfect în proeminenţe – erau păstrate. Puţine erau însă identice. Majoritatea etichetelor nu izbuteau să găsească o amintire-gazdă care să corespundă; pe acestea Discriminatorul le consuma. Etichetele şi conexiunile dispăreau, lăsând loc următorului val de senzaţii.

Voltaire se ridică deasupra peisajului interior şi-i simţi puterea sub forma unei grindine. Întreaga lui viaţă creativă, minunea continentelor, provenise de *aici*. Gânduri mărunte, fragmente de conversaţii, melodii, toate îi apăreau brusc în minte, o tornadă de imagini haotice, amestecându-se, solicitându-i atenţia. Rămâneau doar pachetele de amintiri care deţineau o conexiune substanţială cu o etichetă.

Totuşi, *cine decidea* ce anume era îndeajuns de robust?

Privi tije glisând în orificii şi văzu detaliile complicate ale modului în care erau modelate amintirile şi etichetele. Aşadar răspunsul se afla cu cel puţin un pas înapoi, în geometria memoriei.

Ceea ce însemna că el decisese problemele prin examinarea configuraţiei memoriei. Ciorchinii de amintiri asociate fluxurilor de etichete alcătuiau o parte a Identităţii sale, extrase din torent, din fluviul de posibilităţi.

Iar el o făcuse cu mult timp în urmă, când amintirile erau stocate, fără să-şi dea seama în ce fel puteau corespunde cu etichetele ce urmau să vină. Atunci *unde* ar fi pândit orice Voltaire previzibil? Pur şi simplu în complexitate, în detaliile infime, în asociaţiile schimbătoare din flux.

Nu era deloc o Identitate ferm ancorată.

Şi imaginaţia lui? Autoarea pieselor şi eseurilor lui? Trebuia să se găsească în *condiţiile schimbătoare* ale torentelor de etichete de amintiri. Contopirile contorsionate, deformate şi bruşte… Asocierile de piese de puzzle. Înălţându-se din preconştient… Ordinea din haos.

— Cine *este* Voltaire? strigă el spre vidul care curgea sub forma unei matrice.

Nici un răspuns.

Mâncărimea nu-l părăsise. Nici neantul care se căsca de jur împrejur. Voltaire decise să rezolve problema principală. Cum spusese Pascal?

”Tăcerea acestor spaţii mă înspăimântă.”

Apăsă, testă şi căută. Iar în timp ce lucra, ştia că mâinile lui, care se afundau în abanosul înconjurător, nu erau decât metafore. Simboluri ale unor programe pe care singur nu le-ar fi putut crea niciodată.

Moştenise aceste capacităţi, la fel cum, copil fiind, se născuse cu două braţe. Adânc sub identitatea lui conştientă, recreatorii săi munciseră din greu la Volt 1.0, cel de bază, la care se adăugaseră îmbunătăţirile lui Marq.

Sfâşie întunericul şi ieşi dincolo. Pe o stradă.

Gâfâia, era slăbit, încordat. Resursele se apropiau de

valoarea minimă.

Intră împleticindu-se într-un local – anonim, simplu, cu mâncarea stivuită pur şi simplu pe rafturi – şi se îndopă.

Se concentră asupra fiecărui pas. Dezvoltând fiecare porţiune a experienţei lui, constată că putea coborî prin nivelurile propriei sale reacţii.

Pentru că trupul să se simtă bine, erau necesare seturi de reguli ce se suprapuneau. În timp ce mesteca, dinţii trebuia să pătrundă în mâncare, saliva să fie secretată pentru ca să înmoaie masa mestecată, enzimele să înceapă să lucreze pentru a extrage elementele nutritive cuvenite... altfel nu ar fi părut real.

Văzu că programele lui şuntau procesele ce implicau stomacul şi colonul. Asemenea detalii erau inutile. În loc de aşa ceva, „software”-ul (ciudat termen!) simplifica toate măruntaiele scabroase într-un rezultat pe care Voltaire îl putea simţi: o concentraţie satisfăcătoare de zaharuri gustoase ce-i confereau o senzaţie de bine, un plăcut echilibru electrolitic, cu toţi hormonii şi agenţii stabilizatori precis calculaţi, la care se adăuga o bibliotecă de şabloane pentru nivelurile emoţionale corespunzătoare.

Toate celelalte amănunte erau ignorate, o dată ce subrutinele obţineau efectul dorit, simulând senzaţiile terminaţiilor nervoase. Nu tocmai rău pentru ceea ce, în realitate, era un bloc de ferită şi polimeri, fiecare nod din complexitatea sa cristalină fiind un microprocesor individual care lucra de zor.

Şi totuşi Voltaire se simţea ca şi cum ar fi fost sfredelit de un vid intens, care-l sugea.

Ieşi grăbit din local. Strada! Trebuia să inspecteze locul acesta, să-şi verifice bănuielile.

Se repezi pe bulevardele liniştite. Alergă, fugi...

Deşi neglijent, nu căzu niciodată. Cercetarea nivelurilor sale interioare arătă că asta se datora faptului că vederea periferică i se extindea mai mult de 180°, zărind totul. Practic era capabil să vadă înapoia sa, deşi nu înregistra în

mod conştient acest lucru.
Mai văzu că oamenii adevăraţi efectuau paşii, în timp ce dialogau, prin compararea unor instantanee înregistrate de vederea lor periferică; erau extrem de sensibili faţă de modificările bruşte ale siluetelor şi traiectoriilor. Echilibrul şi mersul erau atât de importante pentru ei, încât programarea lui Voltaire exagera în privinţa precauţiilor.
Trebui să se încline nefiresc de mult înainte, ca să poată cădea în nas – *poc*! – şi nici atunci nu-l duru cine ştie ce.
Rămas pe jos, lăsă un pieton să treacă peste el. O fată – *o fată formală*, îi apăru termenul în minte – îl călcă.
De data asta se crispă la coborârea tocurilor cui... şi nu simţi nimic. Se repezi după fată. O părticică fundamentală din el se temuse de durere.
De aceea fusese eliminată. Ceea ce însemna că experienţa directă nu mai reprezenta o constrângere.
— Spiritul a obţinut divorţul de trup! Îi anunţă pe trecători.
Nici unul nu-l băgă în seamă.
Totuşi, acesta era simulacrul lui!
Scandalizat, ajunse din urmă fata cu pas regulat şi-i sări cu toată greutatea în cârcă. Nici un efect. I se sui pe umeri, în timp ce ea continua să meargă, indiferentă, deşi îi ţopăia pe creştetul capului. Sim-fata aparent fragilă era o anexă înregistrată la program, solidă şi indiferentă ca un bolovan.
Voltaire dansă pe stradă, sărind de pe un creştet pe altul. Nimeni nu observă; toate capetele se simţeau solide, o platformă care glisă lin.
Prin urmare întreaga stradă era un decor, cu nimic superioară rolului pe care trebuia să-l aibă. În general, oamenii nu se repetau, totuşi în trei rânduri văzu aceeaşi bătrână târşâindu-şi picioarele pe trotuar, urmând acelaşi traseu, cu aceeaşi sacoşă în mână.
Era straniu să-i vadă pe oameni trecând şi să ştie că erau tot atât de imposibil de atins ca şi o stea îndepărtată. Ba chiar mai puţin; în Imperiu existau o sumedenie de stele.

Dar de unde ştiuse *asta*!

Voltaire simţi cum cunoaşterea se desfăcea în el ca o ţesătură groasă, ca o mantie care-l învăluia.

Brusc se simţi asaltat de mâncărimi. Nu simple iritaţii, ci o cascadă de furnicături teribile care i se revărsă în valuri peste tot corpul. Mai precis, *în interiorul corpului* său.

Alergă pe stradă, lovindu-se cu palmele unde nimerea. Gesturile fizice ar fi trebuit să-i stimuleze toate sub-identităţile, să le îmboldească să rezolve problema. Nu se întâmplă aşa.

O ploaie de împunsături dureroase se abătu asupra pielii sale. Dansau ca focul Sfântului Elmo, un fenomen natural asemănător fulgerelor globulare – cel puţin aşa îl informă, încântată, o sub-identitate, de parcă ar fi dorit...

— Biblioteca de învăţare! strigă el. Nu asta! Vreau...

Minunaţii voştri astronomi pot afla distanţele până la stele, temperaturile lor şi conţinutul în metale. Dar cum află ei care le sunt adevăratele nume?

Glasul vorbise fără sunet. I se reverberase nu în urechi, ci în minte. Voltaire simţi o spaimă rece faţă de stranietatea seacă a tonului inexpresiv. Îl îngheţa.

— Cui îi arde de glume?

Nici un răspuns.

— Cine naiba eşti?

Ioana o denumise „Entitate”.

Voltaire alerga mai departe, dar simti ochi peste tot.

6

Marq ascultă încordat glasul neutru al lui Mac 500, care relata cea mai recentă manifestare a virusului de calculator.

În patruzeci şi şase de locaţii planetare apăruseră defecţiuni ale echipamentelor grele de recoltare şi raportările privind alte incidente similare continuau să se înmulţească. Încercând să ţină sub control un evident tipar de comportament anormal, autorităţile trantoriene solicitaseră tik-toki depanatori de la staţiile de service regionale. În loc să se ocupe de echipamente, aceştia se înşiruiseră înaintea tik-tokilor defecţi şi începuseră să declame incantaţii într-un grai trist, complet necunoscut programatorilor.

După incidente practic identice în multe niveluri ale societăţii trantoriene, tik-tokii examinaţi dovediseră noduri haotice de programare. Sau aparent haotice. Totuşi, cum se putea ca erorile aleatorii să ducă la un comportament similar?

Lingviştii studiaseră bolboroselile, căutând asemănări cu limbaje cunoscute, antice sau moderne.Nu se descoperise nici o corelaţie.

Marq scutură din cap. cercetând datele care-i parveneau.

— Curată nebunie, mormăi el.

Pe simecrane se învolburau imagini ca un vârtej de frunze spulberate de vântul toamnei.

— Întreaga aprovizionare cu hrană a planetei se aflǎ în pericol. Nu vor mai exista fructe proaspete, ci doar legume vechi. Privi cu silă spre castronaşul de supă din plancton de pe masă. M-am săturat de astea!

Şi aşa era neplăcut că trebuia să se ascundă de poliţie. Şi aşa era neplăcut că Nim îi înşelase pe amândoi. Şi aşa era neplăcut că nu-i putea găsi pe Voltaire şi Ioana.

— M-am săturat să mănânc mizerii din cartoane!

Zvârli supa cât colo, vărsând-o pe podeaua cubiculului sărăcăcios.

Voltaire îl privi pe Marq plângându-se. Azvârlind prânzul pe jumătate terminat în reciclatorul de gunoi.

Învăţase cum să se insinueze în reţeaua de comunicare a altora, deşi asta necesită o anume strâmtorare care îl obosea. Cumva, din cadrul acesta abstract, detaşat, putea să înţeleagă mai bine lumea reală, dură.

Îl privea pe Marq în două moduri simultane: imaginea bărbatului stând în simodaia sa, şi prin multele conexiuni pe care le avea el cu lumea datelor.

Din acestea din urmă, văzu planeta aşa cum o vizualiza Marq, în toată măreţia şi mizeria ei. Era o senzaţie interesantă, ca şi cum s-ar fi găsit simultan în mai multe locuri, în plus. Simţea (sau aşa i se părea) profunzimea grijilor bărbatului.

Îl vedea pe Marq inversând sistemul de asamblare a imaginilor din chiar matricea holo-ului său. Ascultând tânguielile acestui barbar, putea de asemenea să absoarbă din uriaşa lui bază de date o sinteză a recentelor acţiuni ale tik-tokilor, iar dincolo de acestea, informaţii generale filtrate cu inteligenţă de microprograme deocamdată ascultătoare.

Află că 1 kW/m2 de lumină solară captată pe Trantor era convenit în hrană în fotoferme imense – care, în esenţă, creşteau pături sure şi uriaşe de substanţe insipide pe acoperişurile planetei-oraş – dar sursă energetică principală o constituiau pompele termice care controlau magma clocotitoare de dedesubt. Îl impresionară masele fierbinţi şi rubinii, îngrijite de tik-toki gorgone (cât de inadecvată părea denumirea aplicată unor maşini), totuşi nu putea discerne nici o cauză a întreruperilor care acum goneau ca furtuni de haos peste nenumăratele niveluri ale Trantorului.

Îl interesa politica, jocul atâtor mediocri. Trebuia oare să mai aştepte, învăţând cu atenţie despre problemele Trantorului? Nu; necesitatea îl zorea!

Trebuia să se stăpânească. Asta însemna *să-şi termine corvezile*. Aşa cum i-o spusese cândva mama lui îmbătrânită înainte de vreme. Dacă l-ar fi putut vedea acum, executând sarcini inimaginabile într-un labirint care sfida orice imaginaţie...

Simţi brusc un fior de amintire – durere, nostalgie pătrunzătoare pentru un timp şi un loc despre care nu ştia mai multe decât colbul spulberat de vânt... lucruri petrecute pe o planetă pierdută de aceşti oameni. Pământul însuşi dispăruse! Cum putuseră îngădui să se întâmple aşa ceva?

Clocotind de o mânie frustrată, Voltaire se apucă de treabă. În toată viaţa sa, în timp ce îşi scrisese piesele şi acumulase o avere, se refugiase întotdeauna în muncă.

Să-şi ruleze decorul – asta trebuia să facă. Ciudată formulare...

Undeva în interiorul său, un agent descoperi programele expert care ştiau cum i se crea aspectul exterior. De făcut însă trebuia s-o facă el *însuşi*, cu transpiraţia revărsându-se pe gulerul cămăşii, cu muşchii încordându-se împotriva... împotriva cui? Nu putea zări nimic.

Diviză sarcinile. O parte din el ştia ce se întâmplase cu adevărat, deşi nucleul-Voltaire simţea numai munca fizică.

Identitatea sa inteligentă simţea procesul în detaliu. Furând timpul de rulare al altor procesoare, efectuă abil calculele. Trucul putea funcţiona doar până la următoarea inspecţie a programelor, când hoţia lui măruntă avea să fie detectată – apoi identificată şi urmărită expert, cu pedeapsa venind imediat după copoi.

Ca să evite asta, se răspândi în N platforme, risipite pe tot Trantorul, *N* fiind un număr în general mai mare de 10.000. Când fragmentele simului percepeau apropierea unui câine de pază, puteau evada din platforma respectivă. Un agent de sarcini îi explicase că asta se petrecea *cu o viteză invers proporţională cu spaţiul de rulare pe care-l invadaseră* – deşi explicaţia cu pricina era esoterică pentru

Identitatea-nucleu.

Fragmentele mai mici scăpau mai rapid. De aceea, pentru securitate, Voltaire diviză întregul sim, incluzându-se pe el însuşi (*şi pe Ioana*, îi reaminti un agent – ei doi erau conectaţi prin rădăcini minuscule), în secţiuni tot mai fine. Acestea rulau pe nenumărate platforme, oriunde spaţiul devenea disponibil.

Încetişor, exteriorul se coagulă în jurul său.

Putu să creeze o ramură de copac legănându-se lin în vânt... graţie câtorva giga de spaţiu rămaşi deschişi pe durata unui protocol temporar de agrement, când nişte programe gigantice de contabilitate schimbară informaţii la un nivel de transferuri bancare.

Însăilarea întregii Identităţi din toate fragmentele sale era o treabă pe care o lăsase în seama microserverelor. Voltaire se imagină ca fiind un om cu aspectul unui munte alcătuit din furnici. Din depărtare poate că era convingător. Din apropiere... se ridicau întrebări.

Dar întrebările şi le punea chiar muntele de furnici.

Propria lui percepţie viscerală asupra Identităţii avea oare de asemenea soliditatea stâncii, deşi nu era decât o simplă asamblare de cifre? Sau un mozaic de 10.000 de reguli ad-hoc, rulând laolaltă? Şi putea considera că un răspuns era mai bun decât celălalt?

Se plimba. Extrem de plăcut.

Descoperise că oraşul se compunea numai din câteva străzi şi un decor general. Când ajunse la capătul unei străzi, detaliile începură să dispară şi în cele din urmă nu mai putu deloc să avanseze – aerul în sine era gros ca o melasă.

Se întoarse şi examina lumea aparent obişnuită. *Cum* se obţinea aşa ceva?

Ochii lui erau simulaţi în detalii care ajungeau până la celulele individuale, bastonaşe şi conuri ce reacţionau diferit la lumină. Un program urmărea razele de lumină de la retina lui până la „lumea” exterioară, linii opuse celor din

lumea reală, pentru a calcula ce anume putea să zărească. La fel că ochiul, calcula amănunte precise în centrul imaginii şi slăbea în zone neclare la periferie. Obiectele aflate în afara razei vizuale puteau totuşi să proiecteze străluciri sau umbre în câmpul vizual, aşa că trebuia păstrate, rudimentar, în program. O dată ce îşi îndepărta privirea, delicatele picături de rouă de pe un trandafir deschis colapsau într-un bloc rudimentar de fundal opac.

Ştiind toate acestea, Voltaire încerca să întoarcă brusc capul şi să surprindă programul, să zărească o lume cenuşie de forme aproximativ cubice şi sferice... dar nu reuşea niciodată. În cel mai bun caz, vederea rula cu douăzeci şi două de cadre pe secundă; într-un interval atât de mare de timp, simul se putea reface cu uşurinţă.

— Ah, Newton! strigă el spre mulţimile indiferente care roiau la nesfârşit prin străzile mai subţiri ca foaia de hârtie. Tu ai fundamentat optică, dar acum eu – doar punându-mi o întrebare – pot pricepe tainele luminii mai profund decât tine!

Newton se ivi pe trotuar; faţa uscăţivă îi era împurpurată de indignare.

— Eu m-am străduit cu experienţe, cu formule matematice, cu diferenţiale, am urmărit razele de lumină...

— Iar eu beneficiez de toate astea – râse Voltaire încântat, deşi copleşit de prezenţa unei asemenea minţi – *rulând pe fundal*!

Newton făcu o reverenţă complicată... şi dispăru.

Voltaire înţelese că ochii nu trebuia să-i fie mai buni decât cei reali. Acelaşi lucru şi în privinţa auzului – simulacre de timpane răspunzând înaintea propagării calculate a undelor acustice. Identitatea lui era nemilos de econoamă.

Newton reapăru (un subagent, manifestându-se ca ajutor vizual?). Părea derutat.

— Ce simţi în calitate de construcţie matematică?

— Orice doresc să simt.

— Asemenea libertăţi sunt nemeritate, plescăi celălalt din limbă.

— Foarte adevărat. Acelaşi lucru se poate spune şi despre milă Domnului.

— Acestea nu sunt divinităţi.

— Nici faţă de unii ca noi?

— Un francez! pufni Newton. N-ar fi rău să înveţi ce înseamnă modestia.

— Pentru asta ar trebui să urmez o universitate mai de seamă.

O grimasă puritană.

— Ţi-ar prinde bine o muştruluială şi o biciuire.

— Sir, nu mă ispitiţi cu asemenea preludii.

Pe neaşteptate se simţi înclinat, parcă dezechilibrat. Cuvântul ”universitate” descoperise în el o turbulenţă… şi o Prezenţă. Aceasta sosea ca un ic întunecat, o fisură care creştea într-un spaţiu strâmt, căscând fălci largi şi rânjind spre el – prada.

Cercetătorii ştiinţifici au nevoie de aparatură dar, în mod superb, matematicienilor nu le trebuie decât instrumente pentru scris şi şters. Mai bine încă, filosofii n-au nici măcar nevoie de gume.

Îşi simţi beregata sugrumată de nelinişte. O spaimă neaşteptată îl cotropi.

Un pocnet, o zguduitură, obiecte înceţoşate gonind pe lângă el, ca şi cum s-ar fi năpustit cu trăsura într-o râpă…

Iar el tremura ca un şcolar, anticipând plăceri care erau cu atât mai delicioase cu cât întârziau mai mult.

Madame La Scientiste! Iat-o!

A gândi înseamnă a avea: biroul ei se materializa în jurul lui.

Simţise o pasiune trecătoare pentru această creatură

raţională, dansatoare de gavote elegante printre numere ininteligibile... iar tot ceea ce-l înconjura era ferm şi bogat, intens simţit.

Cum putea ea, o persoană materială, să apară în simulacru? Se gândi la asta, dar numai pentru o secundă sau poate mai puţin. Îi inspiră mireasma de mosc. Palme umede prinseră părul femeii, pipăindu-i şuviţele strălucitoare între degete nerăbdătoare.

— În sfârşit, şopti în cochilia caldă a urechii ei.

Începu să se gândească detaşat la probleme abstracte, pentru a-şi întârzia plăcerea (semnul sigur al unui gentleman) şi a o aştepta pe a ei...

— Leşin! strigă ea.

— Nu încă, te rog.

Aşa grăbiţi erau savanţii?

— Asta cauţi – să te pierzi? întrebă ea.

— Oh, da, în acte de pasiune alese cu grijă, dar... dar...

— Eşti aşadar dintre aceia care se târăsc în noroi şi clocotesc de gândul răzbunării?

— Poftim? Madame, să rămânem la subiect!

— Şi cum afli *tu* numele stelelor? urmă ea rece.

Eroarea altruismului său fu demonstrată instantaneu, căci, în timp ce vibra în pragul celei mai intense plăceri pe care o pot simţi fiinţele senzuale, o ceaţă de translaţie fulgerătoare îi răpi totul...

... şi înlocui, pervers, extazul cu durere.

Dedesubtul său, curbele calde ale trupului Madamei lăsară loc treptelor negeluite ale unei scări, care-i muşcau adânc din carne. Gleznele şi încheieturile mâinilor îi erau deja umflate de frânghiile aspre ce-l legau de scară.

Deasupra lui stătea aplecat un bărbat cioturos, a cărui constituţie cu oase fragile, de pasăre, era ascunsă sub faldurile unei rase grosolane de călugăr. Nasul coroiat îi sporea aspectul acvilin al feţei, la fel ca şi unghiile, atât de lungi şi de încovoiate încât aduceau cu nişte gheare. Degetele ţineau nişte bucăţele de lemn... pe care le înfunda

în nările lui Voltaire.

Voltaire căută să-şi ferească într-o parte capul, dar îi era fixat într-o menghină de fier. Încercă atunci să vorbească, să-şi convingă inchizitorul de existenţa unor metode mai raţionale de anchetare, însă gura sa, care fusese căscată cu sila prin introducerea unui inel de fier, putea doar să horcăie.

Ţesătura de în ce-i fusese îndesată în gură îi dezvălui mai mult decât dopurile de lemn care îi astupau nările în ce situaţie teribilă se găsea. Lipsit de cuvinte, Voltaire era ca Samson fără plete, ca Alexandru Macedon fără sabie, ca Platon fără idei, ca Don Quijote fără năluciri, ca Don Juan fără femei... şi ca fratele Tomas de Torquemada fără eretici, fără apostaţi, fără necredincioşi că Voltaire.

Pentru ca barbatul acesta era Torquemada. Iar Voltaire se gasea in Iad.

7

Când zidurile încăperii începuseră să se topească şi implodaseră, Ioana d'Arc ştiuse că trebuia să acţioneze.

Desigur, Voltaire cel iritant o silise să rămână aici. Şi, desigur, el deţinea trăsătura la fel de enervantă de a avea adesea dreptate. Dar acum...

Vapori de sulf îi înţepară nările. Demoni! Se strecurau prin crăpăturile din pereţii ce se bombau. Lumina portocalie care ardea înapoia lor le dezvăluia chipurile hâde cu nasuri ascuţite.

Ioana îşi roti spada ascuţită ca briciul. Demonii căzură. Sudoarea îi năpădi fruntea în timp ce continuă să lovească de jur împrejur.

— Demonii mor! strigă ea ameţită de fericire.

După atâta aşteptare, simplul fapt de a *acţiona* părea dumnezeiesc.

Despică zidurile care o ţineau prizonieră. Alţi diavoli,

scăldaţi în portocaliu. Sări peste ei şi pătrunse într-un spaţiu imens de puncte şi coordonate ce se întindeau, pierzându-se tot mai mici în depărtare, spre un capăt care nu putea fi zărit.

Începu să alerge. Era urmărită de creaturi mici, care lătrau ascuţit, cu capete diforme şi ochi mari, răi.

Pe când zăngănea în armura ei, Ioana simţi cum absorbea hrană direct din aer. Cu siguranţă, acesta era ajutorul Domnului! Gândul îi dădu puteri.

Forme ciudate se repezeau spre ea. Le sfârtecă. *Spada ei, Adevărul ei*... O privi cu atenţie şi intensitatea căutăturii o făcu să pătrundă în arhitectura infinitezimală a lamei sclipitoare. Era formată din nenumărate mici... *instrucţiuni*... care o apărau.

Încetini, buimăcită. Armura, sudoarea, spadă, toate erau... *metafore* – cuvântul îi apăru nechemat. Simboluri ale programelor de la bază, algoritmii care duceau lupta.

Nu erau reali. Deşi în acelaşi timp erau cumva mai mult decât reali, fiindcă o alcătuiau şi pe ea. Identitatea ei.

Semnificaţia o năuci. Se găsea într-un Purgatoriu cu adevărat tulburător. Deşi poate că lupta nu era decât o simplă alegoric, asta însemna că era cumva străvezie, imaterială, falsă. O mână divină aranjase asta, ca atare era Bine.

Continuă decisă, cu maxilarele încleştate. Creaturile acestea erau... *simulacre*, „simuri”, parabole ale realităţii. Perfect, avea să le trateze ca atare. Nu putea proceda în alt chip.

Unele simuri aveau formă de *obiecte*: trăsuri care se mişcau singure şi vorbeau, scaune şi mese de stejar care se împerecheau obscen, ca animalele. În stânga ei, întreaga boltă uriaşă a cerului se spintecă într-un rânjet dement. Era însă inofensivă; gurile de aer n-o puteau înghiţi, deşi îi adresau imprecaţii, stârnind-o. Ioana se gândi că până şi aici existau reguli şi decoruri.

Muzica dulce apăru sub forma unor fuioare de nori

tremurători. Un cer senin şi voios se umplu cu lăute fâlfâind aidoma unor stoluri de păsări, dar nici una nu avea mai mult de o coardă. Ca nişte lovituri de baros sosiră lapoviţa şi soarele, lumea aceasta locală fulgerând de la o stare a vremii la alta, în vreme ce alămurile şi cimbalele răsunară într-un cor perfect din punct de vedere acustic.

Simurile nu trebuie să fie... *simiene*; cuvântul i se plăsmuise în minte, parcă venit de la o viziune divină. Într-un fel anume, simian însemna uman.

O dată cu silogismul acela, asupra ei pogorî, cu aripi largi de piele, întinse, un trup imens de Ideaţie – *evoluţie* întreţesută cu un *indicator al condiţiei fizice*, spintecând ca un brici în *originea speciilor* – şi Ioana fugi din calea păsării uriaşe cu plisc ascuţit.

Mintea ei gonea acum simultan cu corpul. Picioarele se ridicau şi coborau ritmic. Voci strigau. Nu erau ale sfinţilor ei, ci cereri diavoleşti hâde.

Simţi obiecte scrâşnindu-i sub tălpi. Argint. Bijuterii. Toate sfărâmându-se când călca pe ele. Erau încrustate în solul straniu de puncte şi linii, o reţea care se pierdea în infinitatea Creatorului.

Se aplecă şi ridică câteva. Comori... Pocalul de argint pe care-l ţinea în palme se topi, curgând în ea, şi se simţi mai puternică, la fel ca atunci când mânca zahăr. Forţa i se întindea în umeri şi trup. Porni din nou să alerge, ridicând bijuteriile fine, vasele împodobite şi statuetele. Cumva, fiecare dintre ele o îmbogăţea.

În calea ei se înălţară ziduri de piatră, ca s-o oprească. Trecu prin bariere, zdrobindu-le, ştiind numai prin puterea credinţei că nu erau adevărate. Da, avea să-l găsească pe Voltaire. *Ştia* că el se afla în primejdie.

Broaşte căzură din cerul ei, apoi se sparseră aidoma picăturilor de ploaie. Un semn. Ameninţarea unei puteri demonice. Le ignoră şi continuă să alerge înainte, spre orizontul precis geometric care se îndepărta mereu.

Tot acest Purgatoriu dement însemna ceva, iar ei doi,

împreună, aveau să afle despre ce era vorba. Aşa va fi, pe Slavă Cerurilor!

8

Era ca un vis – dar în ce vis se mai temuse că, trezindu-se, avea să moară?

Se simţea slăbit, secătuit. Creatura-Torquemada îl torturase cu mult dincolo de punctul în care Voltaire fusese fericit să-şi mărturisească fiecare păcat, delict, infracţiune minoră şi dispreţ social, şi începuse, fără pauză, să enumere până şi momentele în care nu dăduse dovadă de bunăvoinţă... când Torquemada se topise, pierind.

Lăsându-l aici. În această pustietate absolută.

— Presupune că ai fi pierdut într-un spaţiu necunoscut, îşi spuse Voltaire, şi ai putea preciza doar distanţele dintre punctele apropiate – nimic mai mult. Ce ai putea afla?

Dintotdeauna îşi dorise în taină să joace rolul lui Socrate în agora, să pună întrebări inteligente şi să-i înveţe pe tinerii nedoritori, extrăgând de la ei un Adevăr care să atârne luminos în seninul văzduh atenian, vizibil tuturor.

Ei bine, aceasta nu era o agora, ci un spaţiu pustiu, cenuşiu, lipsit de trăsături. Şi totuşi, dincolo de neantul monoton pluteau Numere, Un tărâm platonician? Suspectase mereu existenţa unui asemenea loc.

Îi răspunse un glas în franceză:

— Doar atât, stimate monsieur, şi ar fi îndeajuns ca să deduci multe despre spaţiu şi despre conţinutul său.

— Foarte liniştitor, comentă Voltaire.

Recunoscuse puternicul accent parizian. Desigur, vorbea cu el însuşi. Cu Identitatea sa.

— Exact. Ai şti imediat, din transformările ireductibile ale coordonatelor, dacă te afli în două, trei sau mai multe dimensiuni.

— Şi care este cazul aici?

— Trei dimensiuni, spaţial.

— Dezamăgitor!. Cunosc mediul.

— Aş putea experimenta cu două axe temporale separabile.

— Am deja un trecut. Tânjesc după prezent.

— Am înţeles. Asta nu te-ar chinui, după tortura prin care ai trecut, aşa-i?

El suspină. Până şi asta îi ceru un efort.

— Bine…

— Studiind câmpul de date privitor la apropierea relativă a punctelor, ai putea percepe ziduri, nişe, coridoare. Folosind numai secţiuni locale de informaţie despre apropiere.

— Am înţeles. Newton râdea mereu de matematicienii francezi. Acum sunt fericit să-l pot contrazice, construind o lume doar prin calcul.

— Cu siguranţă! Mult mai impresionant decât să descrii căile eliptice ale planetelor. Să începem?

— Dă-i drumul!

Pe măsură ce căpătă formă, sălaşul lui devenea o copie liniştitoare, nimic mai mult. Detaliile se însăilau în funcţie de ceea ce permitea timpul de procesor; Voltaire înţelegea asta. Fără să o gândească conştient, la fel de simplu pe cât respira.

Pentru a-şi testa limitele, se concentra asupra unei idei: Clasele Sociale *opuse* Proprietăţii – care concept este mai important? Asta îi consumă resursele de calcul.

În timp ce privea, cărămizile dintr-un perete apropiat se înceţoşară şi îşi pierdură distanţele precise. Încăperea se retrase în plane sterile, abstracte: dreptunghiuri cenuşii sau negre în locul zidurilor şi al mobilierului.

— Decor, simplu decor, murmură el.

Ce se întâmpla cu El? Cu Identitatea? Respiraţia îi şuiera şi pufăia, intrând şi ieşind, curentul de aer fiind prea brusc. Înţelese că nu era vorba despre codificări complexe de curgere a fluidelor, de calculul unor tipare exacte. Simplul

aspect inspiraţie/expiraţie era suficient ca să-i liniştească sistemul pseudonervos, făcându-l să creadă că respiră.

De fapt, *cineva* respira pentru *el*. Dar *cine*?

O dată ce avu un control corespunzător, se putu completa. Gâtul slăbănog i se îngroşă. Trosnind, braţele i se lăţiră, acoperite de muşchi pe care nu-i câştigase cinstit. Răsucindu-se ca să-şi privească locuinţa, îşi stabili domeniul: o regiune în care putea procesa orice detalii, după voie. Aici avea puteri divine.

— Deşi fără îngeri... deocamdată.

Ieşi afară şi se trezi în propria sa grădină înverzită. Făcuse astfel că iarba să stea absolut nemişcată. Miile ei de fire executau mişcări rigide, sacadate, atunci când le călca. Deşi de un smarald viu, păreau afectate de un ger neaşteptat şi îi trosneau sub tălpi.

Grădina se termină şi el coborî pe o plajă aurie, cu hainele fluturând în briză. Când înotă în oceanul sărat, valurile erau destul de distincte până se spărgeau de mal.

Acolo mecanica fluidelor depăşea viteza de calcul care-i stătea la dispoziţie. Talazurile înspumate se înceţoşau. Putea totuşi să înoate, să le prindă, ba chiar să se lase purtat de crestele lor, însă aduceau cu o pâclă de apă bolborositoare. Apa nu-şi pierduse gustul sărat.

Voltaire se obişnui cu dispariţia ocazională a detaliilor. La urma urmelor, semăna mult cu felul în care vederea îţi devenea tot mai neclară o dată cu vârsta. Zbură prin văzduh, apoi schie pe pante incredibil de abrupte, simţind fiorul visceral al riscării vieţii, percepând teama în fiecare tendon, fără ca, desigur, să se aleagă vreodată cu cea mai mică zgârietură.

A fi o simplă configuraţie de electroni avea şi aspecte plăcute. Managerul lui de ambient îl satisfăcu enorm... pentru o vreme.

Zbură înapoi spre ţara lui de baştină. Nu acela îi fusese răspunsul, când îl întrebaseră cum poate fi schimbată lumea? „Cultivaţi-vă grădina proprie.” Ce înţeles avea acum

replica respectivă?

Se îndreptă către gheizerul de lângă cabinetul său. Îi îndrăgise simţul actoricesc, atât de preţios – deoarece dura numai câteva minute înainte de a-şi goli rezervorul din deal.

Acum se revărsa întruna. Totuşi, când îl privi, se simţi pălind de efort. Apa era costisitoare pentru sim, implicând calcule hidrodinamice de curgere nelaminară, astfel ca picăturile şi clipocelile să pară reale. Luneca peste degetele sale cu linii papilare incredibil de fine, având o graţie lichidă convingătoare.

Cu o vagă... *tresărire*, simţi că se schimbă ceva. Palma lui, aflată încă în jetul de stropi, nu mai simţea mângâierea răcoroasă a apei. Picăturile îi străbăteau mâna, nu curgeau pe suprafaţa ei. Acum doar privea fântâna arteziană, nu interacţiona cu ea. Fără îndoială, ca să facă economii de calcul. Realitatea era algoritm.

— Sunt convins, şopti Identitatea Lui, că ar fi putut elimina convulsiile neplăcute, „modelând” o continuitate.

În timp ce privea, apa deveni cumva mai lină, mai reală. Un program de ajustare editase pentru el această mică dramă închisă.

— *Merci*, murmură, deşi porţile digitale erau lipsite de simţul ironiei.

Cu toate acestea, lipseau bucăţi din el. Nu putea spune care anume,

Dar se simţea... găunos.

Îşi luă zborul. În mod deliberat, îşi încetini Identitatea, astfel încât copoii să-l poată purta prin coridoare dubioase de calcul, prin Superreţeaua Trantorului. La naiba cu Marq şi cu „Artifice Associates”! Oricum ei ar fi fost mai greu de jefuit.

Ajunse – plutind – în biroul omului Seldon. Aici locuise Identitatea lui înainte.

Oricine putea să copieze o Identitate, fără să ştie ce era. O înregistra, pur şi simplu, ca pe o piesă muzicală; maşina

care făcea asta nu trebuia să cunoască armoniile sau structura.
Îşi dori: *găseşte*. Ca răspuns auzi:
— Originalul?
— Da. Adevăratul eu.
— Tu/eu am evoluat mult de la momentul acela.
— Satisfă-mi nostalgia.
Volt 1.0, după cum îl definea un Director, hiberna. Fusese salvat – dar nu în sensul creştin al cuvântului – şi aştepta reînvierea digitală. Iar el? *Ceva îl salvase şi pe el*. Ce? Cine?
Voltaire îl înhăţă pe Volt 1.0. Seldon nu avea decât să-şi bată capul în legătură cu intruziunea; peste o milisecundă, el se afla de cealaltă parte a planetei şi toate urmele i se topiseră. Dorea să-l salveze pe Volt 1.0. În orice clipă matematicianul Seldon îl putea face să dispară. Acum, în timp ce Voltaire privea din exterior ca un înger digital, Volt 1.0 îşi dansa gavota statică.
— Hmm... există o oarecare asemănare.
— O să decupez şi completez în petele tale albe.
— Pot beneficia de un anestezic interesant? (Se gândise la coniac, dar o listă de denumiri se derulă ispititor pe lângă el.) Morfină? Rigotină? Măcar un euforizant slab?
Dezaprobare.
— Asta nu va face rău.
— Aşa ziceau şi criticii despre piesele mele.
Măruntaiele începură să se facă simţite. Nu era *tocmai* o durere, ci o răscolire şi o iritare, da.
Amintirile (*simţi*, mai degrabă decât *află*) erau dispuse sub forma unei grile sinaptice în straturi chimice care se menţineau laolaltă, rezistând eroziunilor aleatorii şi dure ale electrochimiei cerebrale. Apărură indicii pentru transformările de stări şi apelările amintirilor. Locul şi timpul puteau deveni reale, oricând ar fi dorit. O chimie a confortului.
Cu toate acestea, nu-şi putea reaminti cerul nopţii. Fusese golit. Rămăseseră doar denumirile – Orion,

Săgetătorul, Andromeda – dar nu şi stelele însele. Ce spusese glasul cel rău despre denumirea lor?

Cineva îi ştersese cunoaşterea respectivă, care putea fi utilizată pentru a regăsi calea spre Pământ. Cine ar fi intenţionat să împiedice asta? Nici un răspuns.

Nim. Culese o amintire îngropată. Nim lucrase asupra lui Voltaire. În absenţa lui Marq.

Dar pentru cine lucra Nim? Pentru enigmaticul Hari Seldon?

Ştia, cumva, că Nim fusese angajat de altcineva. Aici însă cunoaşterea lui reticulară şovăia. Ce alte forţe erau implicate, invizibile pentru el?

Simţea că acţionau puteri esenţiale de dimensiuni mari. *Prudenţă*!

Fugi din spital, cu picioarele înghiţind kilometri de sol elastic. Era liber! Alergă peste un câmp digital care avea graţia euclidiană; deasupra se întindea cerul negru şi pustiu.

În jur bântuiau creaturi suple, cu adevărat bizare, care nu optaseră pentru reprezentări în imagini similare vieţii şi nu se prezentau nici ca idealuri platoniciene – sfere sau cuburi de cunoaştere. Corpurile acestea solide se roteau, unele stând pe câte un vârf. Arbori triunghiulari subţiratici cântau sub atingerea vânturilor. Până şi cele mai uşoare fricţiuni dădeau naştere la flăcări galbene acolo unde treceau grăbite fuioare de ceţuri albastre.

Voltaire se plimbă printre ele şi le aprecie contorsiunile indiferente.

— Grădina Solipsiştilor? le întrebă. Acolo mă aflu?

Îl ignorară, cu excepţia unui elipsoid de rotaţie rubiniu, care se despică într-o dantură ce hohoti, apoi dădu naştere unui gigantic ochi verde fosforescent. Acesta clipi încetişor, în timp ce dinţii scrâşniră.

Dinspre aceste sculpturi mobile, Voltaire simţea o asprime, o duritate care radia din nucleul Identităţii aflat în toate. Cumva, fiecare Identitate devenise etanşă,

controlată, înlăturând orice altceva.

Ce anume îi conferea lui însuşi conştiinţa Identităţii? Ce anume îi conferea simţul controlului, al determinării viitoarelor sale acţiuni? Putea totuşi să vadă în interiorul fiinţei sale, să urmărească funcţionarea programelor şi a intermediarilor din adânc.

— Uluitor! exclamă fără să vrea, iar gândul sosi:

Deoarece în mintea lui nu exista nimeni care să-l dirijeze să facă ceea ce dorea (nici măcar o autoritate care să-l facă *să dorească să-şi dorească*), el construi o Istorie a Identităţii: că *el* se afla în propriul său interior.

Ioana d'Arc se ivi lângă el, sclipind în armură.

— Scânteia aceea este sufletul tău, spuse ea.

Ochii lui Voltaire se lărgiră. O sărută înfocat.

— Tu m-ai salvat? Da? Tu ai fost aceea!

— Eu, folosind puteri din afară. Le-am absorbit de la spiritele muribunde care abundă pe aceste câmpuri ciudate.

Imediat Voltaire privi în interiorul său şi văzu luptându-se două stări. Una dorea s-o îmbrăţişeze pe Ioana, să-i destăinuie conflictul dintre libertatea lui senzuală şi mecanismul analitic al minţii.

Cealaltă, mereu înclinată spre filosofie, tânjea să angajeze Credinţa Ioanei în altă confruntare cu Raţiunea nepăsătoare.

Şi de ce nu le-ar fi putut păstra pe amândouă? Ca muritor, printre fiinţele materiale întrupate, se confruntase zilnic cu asemenea opţiuni. Mai ales în privinţa femeilor.

La urma urmelor, îşi spuse, aceasta va fi prima dată. Simţea cum cele două stări încep să-şi adune resursele de calcul, că şocul de zahăr în sânge după ce bei un vin dulce.

În aceeaşi fracţiune de secundă, se întinse şi o diviză pe Ioana, rulându-i cogniţia pe două piste separate. Erau complet ocupaţi în ambele, dar la o viteză mult mai mică. El putea să trăiască două vieţi!

Planul se diviză.

Ei se divizară.

Timpul se diviză.

Stătea în picioare, fără perucă, ud leoarcă, cu vesta de satin pătată de sânge şi cu pantalonii de catifea uzi.

— Iartă-mă, *chere madame*, pentru că apar înaintea ta în această stare. Nu doresc câtuşi de puţin să fiu nepoliticos.

Privi în jur agitat, îşi umezi buzele şi continuă:

— Nu sunt... priceput la asemenea lucruri. Maşinăriile n-au fost niciodată punctul meu forte.

Ioana se simţi mişcată până la tandreţe de diferenţa dintre aspectul şi omenia lui. ”Compasiunea”, gândi ea, ”este cea mai importantă în acest Purgatoriu, căci cine ştie care va fi ales?”

Era destul de sigură că se va descurca mai bine decât acest bărbat enervant şi în acelaşi timp atrăgător.

Totuşi, până şi el putea fi mântuit. Spre deosebire de obiectele de pe câmpia din jurul lor, pe care Ioana continua să le ignore, el era un francez.

— Iubirea mea pentru plăcere şi plăcerea de a te iubi pe tine nu pot compensa ceea ce am îndurat în Celula Adevărului, pe masa de tortură.

Se opri şi-şi tamponă ochii cu o bucată murdară de pânză de în.

Ioana răsfrânse dispreţuitor buza. Unde îi erau frumoasele straie de dantele? Câteodată gusturile lui rafinate îi compensau opiniile.

— O mie de morţi mărunte în decursul vieţii indică inevitabilitatea morţii chiar şi pentru fiinţe deosebite, ca mine. Ridică ochii. Şi ca tine, madame, desigur.

”Flăcările”, gândi ea, dar acum imaginile n-o afectau la fel de intens. Dimpotrivă, viziunea ei interioară se simţea detaşată, senină. *Autoprogramarea* ei – pe care o considera un soi de rugăciune – făcuse miracole.

— Nu pot ceda în faţa domniei simţurilor, monsieur.

— Trebuie să decidem. Eu nu pot găsi spaţiile ca să... ă-ă-ă, ”rulez fundalul” atât pentru filosofie, cât şi pentru

senzualitate. Nu mă pot limita la solipsismul lor – şi braţul lui arătă creaturile de pe planul euclidian. Tu însăţi, madame, trebuie să hotărăşti acum dacă gustul unui strugure înseamnă pentru tine mai mult decât a mi te alătura în această... această...

— Sărman monsieur, făcu Ioana.

—... această lume sterilă, dar aflată dincolo de timp.

O privi din nou şi făcu o pauză retorică.

— Eu unul nu mă voi alătura lumii tale.

Un suspin uriaş îi scutură corpul.

Recunoştinţa faţă de ea nu-l împiedica să argumenteze, mai ales pentru că deţinea dovezi noi.

— Crezi în acea esenţă inefabilă, sufletul?

Ioana surâse compătimitor.

— Tu nu poţi crede?

— Spune-mi atunci, aceste forme chinuite au suflete?

Braţul lui descrise un cerc larg, cuprinzând creaturile absorbite în propriile lor acţiuni.

— Trebuie să aibă, se încruntă ea.

— Atunci trebuie să fie capabile să înveţe, nu-i aşa? În caz contrar, sufletele pot trăi veşnic fără a folosi timpul respectiv că să înveţe, ca să se transforme.

Ioana se încordă.

— Nu înţe...

— Ceea ce nu se poate transforma nu poate să evolueze. Un asemenea destin de stază nu diferă cu nimic de moarte.

— Nu-i adevărat, moartea duce spre rai, ori spre iad.

— Şi care iad poate fi mai teribil decât să sfârşeşti într-o permanenţă incapabilă de cea mai măruntă modificare, şi astfel lipsită de intelect?

— Sofisme! De abia ţi-am salvat *viaţa* şi mă plictiseşti cu...

— Dovada o constituie aceste Identităţi fabricate, o întrerupse el lovind cu piciorul un romboid.

Pantofiorul lui scoase un zgomot surd şi lăsă o pată maronie, care după aceea reveni la albastrul iniţial.

— Valoarea unei Identităţi umane nu rezidă într-un miez mic şi valoros, ci în învelişul vast, care se construieşte.

Ioana se încruntă.

— Trebuie să existe un centru.

— Nu, noi înşine suntem împrăştiaţi peste tot, nu vezi? Ficţiunea sufletului este o poveste proastă, care ni se spune pentru a ne face să credem că nu suntem capabili să ne autoîmbunătăţim.

Izbi cu piciorul într-o piramidă care se rotea în jurul vârfului. Aceasta se răsturnă şi se chinui să se ridice. Ioana îngenunche şi o ajută.

— Fii milos! se răsti spre Voltaire.

— Faţă de buclă închisă a unei fiinţe? Prostii! Iubita mea, acestea sunt Identităţi înfrânte. La interior sunt, fără îndoială, îngâmfat de sigure că ştiu ce vor face, că ştiu toate posibilele evenimente din viitor. Lovitura mea a însemnat o eliberare!

Ea atinse piramida, care acum se rotea cu greutate, schelălăind subţire şi prelung.

— Adevărat? Cine ar fi dorit să facă asemenea preziceri?

Voltaire clipi repede.

— Omul acela: Hari Seldon. El este motivul expediţiilor noastre cerebrale. Toate acestea au rolul final de a-l ajuta *pe el* să înţeleagă. Conexiunile pe care le face mintea sunt stranii.

9

Ioana dispăru din sim-spaţiu, îndepărtându-se de el, simţindu-se derutată.

Cumva, percepuse două conversaţii în acelaşi timp; a ei şi a lui Voltaire – cele două identităţi rulând simultan.

Deasupra, spaţiul însuşi se comprimă, se dilată, îşi distorsionă conţinutul în forme bizare, înainte de a convulsiona, finalmente, în obiecte concrete.

Colţul străzii părea familiar. Cu toate acestea, mesele de plastiform alb, scaunele din acelaşi material şi chelnerii tik-tok care purtau tăvi spre clienţii leneşi... toate acestea dispăruseră. Tenda elegantă continua să atârne deasupra trotuarului, punând numele pe care ospătarul hanului, Garçon ADM-213, o învăţase să-l citească: *Aux Deux Magots*.

Voltaire ciocănea la uşă, când Ioana se materializă lângă el.

— Ai întârziat, îi spuse. Eu am înfăptuit minuni în timpul de care ai avut nevoie ca să ajungi aici.

Se opri pentru o clipă din bătăile în uşă, ca să o prindă de bărbie şi să-i ridice chipul, examinându-l.

— Te simţi bine?

— A... aşa cred. Ioana îşi netezi costumul de zale zornăitoare. Era cât pe-aici... să mă pierzi.

— Experimentul meu cu divizarea m-a învăţat multe.

— Mi-a... mi-a plăcut. Cumva, aducea cu raiul.

— Aş îndrăzni să spun că semăna mai degrabă cu capacitatea de a ne explora reciproc într-o modalitate profundă. Am descoperit că, dacă am putea în mod deliberat să preluăm controlul sistemelor noastre de producere a plăcerii, am putea reproduce plăcerea succesului fără a mai fi nevoie de vreo realizare reală.

— Aşadar – raiul?

— Nu, dimpotrivă, ăsta ar fi sfârşitul tuturor lucrurilor.

Voltaire îşi legă din nou panglica de satin sub bărbie, cu mişcări scurte, hotărâte.

— Credinţa ţi-ar fi putut spune acelaşi lucru.

— Din păcate... aşa este.

— Ai decis să ”rulezi decorul” doar pentru mintea ta? întrebă ea simulând sfială... deşi mândră că reuşise să-i smulgă o recunoaştere a virtuţii.

— Deocamdată. Ne rulez pe amândoi cu corpuri rudimentare, dar nu vei sesiza asta, deoarece vei fi destul de – ridică o sprânceană – distantă faţă de chestiunile

materiale.

— Mă simt liniştită. Reputaţia este aidoma feciorei. (Oare neprihănita sfânta Caterina avusese dreptate? Voltaire i-o distrusese pentru totdeauna?) O dată pierdute, nu mai pot fi niciodată redobândite.

— Slavă Cerului pentru asta! Habar n-ai ce plictisitor este să faci dragoste cu o virgină. Nu cunosc decât o singură excepţie de la această regulă, adăugă iute ca răspuns la privirea ei încărcată de reproş şi făcu o plecăciune curtenitoare.

— Cafeneaua pare închisă, observă Ioana.

— Prostii, cafenelele pariziene nu se închid niciodată. Ele sunt localuri în care publicul îşi face şi toaleta.

Reîncepu să bată în uşă.

— Prin toalete publice te referi la hanuri?

Voltaire se opri şi-i aruncă o privire prelungă.

— Toaletele publice sunt locurile unde oamenii se uşurează.

Ioana se îmbujoră, imaginându-şi un şir de gropi săpate în pământ.

— De ce însă li se spune „toalete”?

— Atâta timp cât oamenii se ruşinează de funcţiile lor naturale, le vor spune oricum, dar fără să le descrie utilitatea reală. Oamenii se tem de identitatea lor ascunsă, mai exact se tem că aceasta să nu răbufnească la suprafaţă.

— Dar eu mă pot vedea acum în întregime.

— Aşa este, totuşi în oamenii reali, cum am fost şi noi, dedesubtul gândurilor de la suprafaţă rulează simultan subprograme pe care ei nu le văd. Că vocile tale.

— Vocile mele sunt de natură dumnezeiască! Se încruntă Ioana. Ele sunt muzica arhanghelilor şi a sfinţilor!

— Se pare că tu ai acces, ocazional, la aceste subprograme ale tale, ceea ce nu se poate spune despre mulţi oameni reali – adică întrupaţi. Mai ales dacă subprogramele sunt inacceptabile.

— Inacceptabile? Pentru cine?

— Pentru noi. Mai precis pentru programul nostru dominant, cel cu care ne identificăm în principal şi pe care-l prezentăm lumii.

— Aha...

Evenimentele se derulau cam repede pentru Ioana. Să însemne asta că avea nevoie de mai mulţi ”paşi temporali”?

Un uriaş paznic tik-tok deschise uşa, mormăind nemulţumit.

— *Aux Deux Magots?* îi răspunse el lui Voltaire. A dat faliment de mulţi ani.

Ioana trase cu ochiul înăuntru, sperând să-l zărească pe Garçon.

— Sunt pe drum, îi zise Voltaire.

După aceea, spre surpriza ei, strănută sonor. Nimeni nu putea răci în aceste spaţii incomprehensibile. Prin urmare, el îşi păstrase un fragment al corpului, dar se oprise asupra unuia de-a dreptul bizar.

— Înţeleg că am editat în mod imperfect, se scuză Voltaire ruşinat. N-am omis strănuturile, dar pe de altă parte nu-mi pot menţine erecţia.

Reduse viteza lor de rulare şi timpul din exterior (indiferent ce anume însemna aici) acceleră. Fără nici un avertisment, Ioana se trezi privind un tik-tok.

— Garçon ADM-213!

Îl îmbrăţişa.

— *A votre service*, madame. Vă pot recomanda specialitatea de nori.

Duse la buze vârfurile tuturor celor douăzeci de degete şi plescăi sonor, pentru a-şi arăta încântarea.

Ioana îl privi pe Voltaire, prea emoţionată ca să spună ceva.

— *Merci*, reuşi ea în cele din urmă. Îi mulţumesc lui Voltaire, Prinţul Luminii, şi Creatorului de la care ni se revarsă toate binecuvântările.

— Meritul este numai al meu, preciză Voltaire. N-am colaborat niciodată cu cineva, nici chiar cu divinitatea.

— *Entitatea*... care a fost cât pe-aci să mă şteargă? întrebă ea neliniştită.

El pufni.

— Am simţit apariţia cu pricina... sau mai degrabă absenţa apariţiei ei în timp ce manifestă o prezenţă. Mă tem că ne urmăreşte şi aici.

— Nu s-ar putea, întrebă Garçon, să fie programele copoi, care caută utilizări ilegale ale volumului computaţional?

— Ai devenit cunoscător? Înălţă o sprânceană Voltaire. Pe ele le-am înlăturat. Nu... această *Entitate* este altceva.

— Trebuie s-o învingem!

Ioana se simţea din nou în piele de războinică.

— Hmm, fără îndoială. S-ar putea să avem nevoie de îngerii tăi, iubito. Şi trebuie să examinăm cu atenţie locul unde ne aflăm de fapt.

Cu o mişcare a mâinii detonă acoperişul, dezvăluind bolta imensă a cerului. Nu însă şi luminiţele pe care le cunoscuse Ioana; deşi, când încerca, nu izbuti să-şi reamintească nici o constelaţie anume.

Aici cerul strălucea de atâtea stele, încât îi rănea ochii. Voltaire spunea că asta se datora faptului că se aflau aproape de centrul unui tărâm numit ”Galaxia” şi că stelelor le plăcea să sălăşluiască aici.

Spectacolul îi opri Ioanei răsuflarea. Pe o asemenea scenă, ce puteau ei să facă?

ÎNTÂLNIRE

— Dar dacă rămânem în apartament şi nu mai părăsim niciodată universitatea Streeling...

— Nu, clătină din cap R. Daneel Olivaw. Situaţia este prea gravă.

— Atunci încotro?

— Altundeva decât pe Trantor.

— Cunosc într-o măsură mai mică alte planete.

Olivaw nu-i băgă în seamă observaţia.

— Mă gândeam la o remarcă din ultimul tău raport. Este interesat de imboldurile omeneşti fundamentale.

— Da, se încruntă Dors, spune mereu că mai lipsesc elemente.

— Perfect! Există o planetă pe care poate explora asta. Este chiar posibil să găsească unele componente valoroase pentru ecuaţiile modelului său.

— O planetă primitivă? Poate să fie periculos...

— Este vorba despre un loc aproape nepopulat, unde şi ameninţările sunt mai puţine.

— Ai fost acolo?

— Am fost peste tot.

Ea ştia că afirmaţia nu putea fi literalmente adevărată. Un calcul rapid arăta că până şi R. Daneel Olivaw ar fi trebuit să viziteze anual câteva mii de planete. Asta ţinând seama de faptul că existenţa lui se întindea cu mult peste cei 12.000 de ani scurşi de la stabilirea dinastiei Kambal pe Trantor. Lui Dors i se spusese, deşi era greu de crezut, că el provenea din Epocile Iniţiale ale zborului interstelar, cu peste douăzeci de milenii în urmă.

— De ce nu mergem amândoi cu el...

— Eu trebuie să rămân aici. Simurile se află tot în Superreţeaua Trantorului, iar după conectarea Macrosuperreţelei, ele s-ar putea multiplica în toată

Galaxia.

— Aşa este?

Ea fusese concentrată asupra lui Hari; prin comparaţie, simurile păruseră un subiect secundar, minor.

— Eu le-am editat, cu multe milenii în urmă, ca să înlătur cunoştinţele pe care le consideram periculoase pentru oameni. Acum ar trebui să reiau editarea aceea.

— Le-ai ”editat”? Adică ai înlăturat informaţii de felul locaţiei Pământului?

— Simurile cunosc date minore, de pildă felul în care Luna Pământului eclipsează Soarele – un eveniment astronomic perfect. Asta ar putea îngusta căutarea.

— Înţeleg...

Nu i se spuseseră niciodată lucrurile acestea şi constată că aflarea lor îi stârnea emoţii ciudate.

— Anterior am mai făcut multe alte editări. Din fericire, memoriile individuale ale oamenilor mor o dată cu ei. În cazul simurilor, situaţia stă altfel.

Dors simţea în cuvintele lui o tristeţe sumbră, gânditoare. Ba mai mult, întrezărea o imagine a felului în care vedea el evenimentele, privind în urmă, într-un tunel de muncă şi sacrificii care se întindea pe zeci de milenii. Prin comparaţie, ea era un prunc; nu împlinise nici măcar două secole.

Cu toate acestea, înţelegea că roboţii trebuie să fie nemuritori.

Necesitatea respectivă derivă din faptul că trebuia să rămână de-a pururi vigilenţi pentru omenire. Oamenii îşi realizau continuitatea culturală prin transmiterea către următoarea generaţie a chestiunilor esenţiale ce-i ţineau laolaltă.

Însă roboţilor nu li se putea permite să se reproducă în mod regulat, chiar dacă mijloacele fuseseră imediat adaptate după organele de bază omeneşti. Roboţii ştiau despre Darwin.

Reproducerea înseamnă evoluţie. În mod inevitabil,

erorile se vor strecura în toate metodele de reproducere. Majoritatea erorilor vor pricinui moarte sau performanţe inferioare celor normale, dar unele vor modifica următoarea generaţie de roboţi în chipuri subtile. Unele dintre ele ar fi inacceptabile, privite prin lentilele celor Patru Legi.

Principiul de selecţie cel mai evident, care opera în toate organismele obişnuite autoreproducătoare, era interesul propriu. Evoluţia recompensa progresul în cauza personală. Favorizarea individului constituia forţa centrală care-i tria pe supravieţuitori.

Dar interesul personal al unui robot putea să intre în conflict cu cele Patru Legi. Inevitabil, un robot avea să evolueze, ceea ce – în ciuda aparenţelor exterioare şi a examinărilor amănunţite – urma să-l favorizeze faţă de omenire. Un astfel de robot n-ar fi sărit între un om şi un vehicul care se năpustea în viteză spre acesta.

Sau între omenire şi ameninţările ce se înălţau din noaptea galactică...

Astfel că R. Daneel Olivaw, având Designul Original, trebuia să fie nemuritor. Numai roboţii de utilizare specială, aşa cum era Dors, puteau fi nou-creaţi. Varianta organiformă se obţinuse după multe secole de cercetări secrete şi era alocată în mod explicit pentru rezolvarea unei sarcini curente mai puţin obişnuite, de pildă asigurarea unui înveliş, atât emoţional cât şi fizic, în jurul numitului Hari Seldon.

— Intenţionezi să ştergi toate simulacrele de pretutindeni?

— Acesta ar fi idealul, încuviinţă el. Ele ar putea produce roboţi noi, ar putea scoate la iveală ştiinţe antice, ar putea chiar să ridice capacul...

— De ce te-ai oprit?

— Există unele fapte istorice pe care nu trebuie să le cunoşti.

— Dar sunt istoric!

— Eşti mai apropiată de uman decât mine. Este

preferabil ca unele cunoştinţe să rămână în mâinile unora ca mine. Crede-mă! Cele Trei Legi, plus Legea 0, au implicaţii profunde – pe care Creatorii lor nu le-au bănuit... n-au putut să le bănuiască. Conform Legii 0, noi, roboţii, trebuie să întreprindem anumite acţiuni...

Se opri şi scutură din cap.

— Bine, zise Dors fără tragere de inimă, studiindu-i zadarnic faţa inexpresivă. Accept asta. Şi îl voi însoţi în locul acela.

— Vei avea nevoie de ajutor tehnic.

R. Daneel îşi scoase cămaşa, dezvăluind o piele umană perfect convingătoare. Cu grijă, aşeză două degete rigide sub un mamelon şi apăsă rapid de câteva ori. Pieptul i se deschise longitudinal pe o distanţă de vreo cinci centimetri. Scoase dinăuntru un cilindru negru ca tăciunele, având mărimea degetului său mic.

— În lateral sunt codificate instrucţiunile pentru lectorii optici.

— Tehnologie avansată pentru o planetă primitivă?

El îşi îngădui un surâs.

— Ar trebui să fie perfect sigură, dar precauţiile sunt utile întotdeauna. Nu-ţi face griji excesive. Mă îndoiesc că până şi vicleanul Lamurk va fi capabil să-şi infiltreze agenţii rapid pe Panbundent.

PARTEA A CINCEA - PANBUNDENT

BIOGENEZA, ISTORIA –... era astfel firesc ca biologii să întrebuinţeze planete întregi drept rezervaţii pentru experimentări, testând pe scară largă ideile centrale legate de evoluţia umană. Originile omenirii au rămas neclare; planeta-mamă („Pământul”) era ea însăşi necunoscută – în ciuda faptului că existau mii de candidate susţinute cu toată credinţa. Unele primate din diverse Zone galactice erau evident asociate posibilităţii. La începutul Perioadei Post-Mijlocii, numeroase planete s-au dedicat explorării acestor specii aparent primordiale. Una dintre ele a înregistrat progrese însemnate în privinţa legăturii dintre oameni şi pani, dar; deşi acestea au fost semnificative, nu s-a putut ajunge la concluzii ferme; umbra acoperea prea multe din milioanele de ani scurse între noi înşine şi rudele chiar apropiate, aşa cum sunt panii. În timpul declinului ştiinţei imperiale, aceste experimente s-au transformat în divertismente amuzante pentru nobilime şi meritocraţie, în tentativele disperate de autosusţinere, pe măsură ce sponsorizările imperiale încetau...

ENCICLOPEDIA GALACTICĂ

1

Hari nu se relaxă pe deplin decât după ce ajunseră pe veranda din Staţia Excursiilor, la 6.000 de ani-lumină depărtare de Trantor.

Suspicioasă, Dors privea panorama aflată dincolo de zidurile formidabile.

— Aici suntem feriţi de animale?

— Aşa cred. Zidurile sunt înalte şi există paznici canini... mi se pare dogi cablaţi.

— Asta-i bine, surâse ea într-un fel despre care Hari ştia că anunţa destăinuirea unui secret. Ca să folosesc o metaforă din lumea animalelor, cred că ne-am acoperit bine urmele. Am ascuns dovezile plecării noastre.

— Eu continui să cred că exagerezi.

— Exagerez în cazul unei tentative de asasinat?

Îşi muşcă buza, camuflându-şi cu greu iritarea. Subiectul era de acum tocit între ei, totuşi ceva anume legat de protecţia lui Dors îl nemulţumea mereu.

— Am acceptat să părăsesc Trantorul numai ca să-i studiez pe pani.

Sesiză un licăr de emoţie pe faţa ei şi ştiu că va încerca să destindă atmosfera.

— Ah, asta s-ar putea dovedi util... sau chiar amuzant. Ai nevoie de o perioadă de odihnă.

— Cel puţin nu voi mai avea de-a face cu Lamurk.

Cleon declanşase aşa-numitele „măsuri tradiţionale” de urmărire a conspiratorilor. Unii fugiseră deja prin găurile-de-vierme către regiuni îndepărtate ale Galaxiei. Alţii se sinuciseseră... sau cel puţin aşa se părea.

Lamurk păstrase rezervă, prefăcându-se şocat şi uluit de ”acest atentat la însăşi adresa structurii Imperiului nostru”. Continua totuşi să deţină destule voturi în Consiliul Superior pentru a bloca încercarea lui Cleon de a-l desemna pe Hari că prim-ministru, aşa încât impasul se menţinea. Matematicianul se simţea paralizat de întreaga situaţie.

— Şi ai dreptate, continuă Dors vioaie, ignorând tăcerea lui morocănoasă, pe Trantor nu se poate obţine chiar totul... ba nici nu se cunosc prea multe. Principala mea îngrijorare era însă că, dacă ai fi rămas acolo, ai fi fost ucis.

Hari îşi luă ochii de la panorama superbă.

— Crezi că facţiunea lui Lamurk ar fi persistat...?

— *Ar fi putut* s-o facă, ceea ce, spre deosebire de *a crede*, mi se pare un impuls superior pentru acţiune.

— Am înţeles...

De fapt nu prea înţelesese, dar învăţase să se încreadă în

judecata ei în problemele practice. Şi apoi, poate că într-adevăr avea nevoie de o vacanţă mai lungă.

Se găsea acum pe o planetă vie, naturală; în anii cât fusese îngropat pe Trantor uitase claritatea şi prospeţimea pe care le putea avea natura. Nuanţele de verde şi galben ieşeau cel mai mult în relief, după deceniile petrecute printre metal mat, aer recirculat şi sclipiri de cristal.

Aici cerul se deschidea incredibil de înalt, nemânjit de configuraţiile desenate de aparatele de zbor, animat de fâlfâiturile miraculoase ale păsărilor. Râpele şi crestele păreau că fuseseră modelate în grabă cu un şpaclu. Dincolo de zidurile Staţiei, Hari văzu un arbore singuratic, zgâlţâit de vântul sălbatic. Vârful coroanei se desprinse în cele din urmă sub o rafală, rostogolindu-se şi destrămându-se peste şesul monoton, aidoma unei păsări dezintegrându-se în zbor. În depărtare, terasele erodate aveau flancurile acoperite cu dâre galbene, care, atunci când întâlneau pădurea, se transformau într-un portocaliu ars ce sugera putregaiul ruginii. Dincolo de vale, pe unde hălăduiau panii, se întindea baldachinul pădurii ascuns sub norii şuri şi joşi.

O ploaie rară şi rece cădea acolo, şi Hari se întrebă cum era oare să tremuri ca un animal sub perdelele de bură, fără speranţă de adăpost sau de căldură. Poate că previzibilitatea totală a Trantorului era superioară, deşi nu avea aceeaşi siguranţă.

Indică spre pădurea îndepărtată.

— Acolo mergem?

Îi plăcea locul acesta plin de prospeţime, deşi pădurea părea ameninţătoare. Trecuse mult timp de când nu mai desfăşurase nici o activitate fizică, alături de tatăl său, pe Helicon. Ca să trăiască sub cerul liber...

— Nu te grăbi cu judecăţile!

— Anticipez.

— Indiferent ce aş spune, zâmbi Dors, găseşti un sinonim mai extins.

— Traseele par niţel cam... turistice.

— Evident. Noi înşine suntem turişti.

În regiunea în care se găseau, terenul se ridica în piscuri ascuţite şi zdrenţuite, croite parcă din tablă sfâşiată. Printre arborii groşi din faţă, ceaţa se destrăma peste steiuri sure, netede. Chiar şi aici, sus pe panta unei creste impresionante. Staţia Excursiilor era înconjurată de copaci cu scoarţă groasă şi lunecoasă, ridicându-se din troiene înalte de frunze moarte, negre. Din cauza trunchiurilor putrede, pe jumătate îngropate în straturile jilave, aveai impresia că respiri opiu umed.

Dors îşi termină paharul şi se sculă.

— Haide să fim sociabili şi să facem cunoştinţă cu ceilalţi.

El o urmă ascultător şi îşi dădu seama imediat că fusese o greşeală. În majoritate, participanţii la stim-petrecerea din Staţie erau îmbrăcaţi în echipament de camuflaj pentru safari, indivizi rumeni, cu chipurile îmbujorate de excitare, sau poate doar de stimuri. Hari îl îndepărtă cu un gest scurt pe chelnerul care apăru lângă el cu o tavă de pocale; nu-i plăcea felul în care stimul îi ascuţea spiritul într-un chip necontrolabil. Cu toate acestea, zâmbi şi se strădui să stea de vorbă cu necunoscuţii.

Discuţiile se dovediră limitate din punct de vedere al informaţiilor. „De unde sunteţi?” „Aha, de pe Trantor – cum este acolo? Noi suntem de pe (completaţi planeta) – aţi auzit de ea?” – Bineînţeles că nu auzise. Douăzeci şi cinci de milioane de planete...

Majoritatea erau Primitivişti atraşi de experienţele unice pe care le oferea Panbundent. Lui Hari i se părea că la fiecare trei cuvinte pe care le spuneau, repetau ”natural” sau „vital”, ca pe o mantră.

— Ce *uşurare* să nu mai vezi liniile drepte, spuse un slăbănog.

— Cum aşa? Se strădui matematicianul să pară interesat.

— Păi, să nu uităm că în natură nu există linii drepte. Ele au fost adăugate acolo de oameni. Suspină: Ador să scap de liniile drepte!

În mintea lui Hari apărură imediat cetina de brad. Straturile de roci metamorfice, muchia interioară a Lunii în primul pătrar, firele ţesute de păianjeni, creasta unui talaz spărgându-se de ţărm, configuraţiile din cristale, dungile albe de cuarţ pe plăcile de granit, orizontul îndepărtat al unui lac vast şi calm, picioarele păsărilor, spinii cactuşilor, săgeata plonjonului unui răpitor, tulpinile de arbuşti tineri, fuioarele de nori aflaţi la mare altitudine, crăpăturile din gheaţă, cele două laturi ale „V”-ului păsărilor migratoare, ţurţurii...

— Nu-i chiar aşa, mormăi el, dar nu insistă.

Evident, stilul lui de a sublinia laconic implicaţiile se pierdea în hărmălaia generală; stimurile acţionau din plin. Toţi vorbeau rapid, incitaţi de ideea de a se afunda în vieţile creaturilor care cutreierau văile de dedesubt. Hari ascultă fără să comenteze, intrigat. Unii doreau să cunoască animalele din turme, alţii răpitoarele, alţii păsările. Vorbeau ca şi cum se pregăteau pentru debutul într-o întrecere sportivă, ori el nu privea deloc lucrurile în felul acela. Păstră totuşi tăcerea.

În cele din urmă, evadă împreună cu Dors în părculeţul de lângă Staţie, destinat familiarizării turiştilor cu condiţiile locale înainte de plecare. Se părea că pe Panbundent, aşa cum se numea planeta, existau prea puţine animale mari. Pe unele le văzuse în copilărie pe Helicon, iar ţarcuri întregi conţineau rase domesticite. Toate rezultaseră din strămoşi comuni, cu mai puţin de 100.000 de ani în urmă, pe legendarul „Pământ”.

Desigur, valoarea cu caracter de unicat a Panbundentului nu se afla în preajmă. Hari se opri, privi în ţarcuri şi se gândi din nou la Galaxie. Mintea lui continua să atace ceea ce considera Marea Problemă, examinând-o dintr-o mulţime de unghiuri. Matematicianul învăţase să stea pur şi simplu de o parte şi s-o lase să lucreze. Ecuaţiile psihoistorice necesitau analize mai profunde, termeni care să explice proprietăţile fundamentale ale omenirii ca specie. Precum...

Animalele. Să fi existat oare vreun indiciu aici?

În ciuda mileniilor de încercări, oamenii domesticiseră puţine animale. Pentru a fi domesticite, fiarele sălbatice trebuiau să deţină mai multe trăsături. În principal, să fie animale de turmă, cu tipare instinctive de subordonare pe care oamenii să le poată exploata. Apoi, era important să fie placide; turmele care tresar la primul sunet ciudat şi nu pot tolera străinii sunt greu de menţinut.

În cele din urmă, trebuie să accepte să se înmulţească în captivitate. Majoritatea oamenilor nu doresc să se împerecheze sub privirile atente ale altora, iar asta-i valabil şi pentru cele mai multe animale.

Astfel că aici se găseau oi, capre, vaci şi lame, doar uşor modificate în vederea adaptării pe planetă, dar altfel prea puţin remarcabile, aşa cum existau pe nenumărate alte planete din Imperiu. Similitudinea se referă la faptul că toate fuseseră aduse aproape în aceeaşi perioadă.

Toate... mai puţin panii. Aceştia erau unici pentru Panbundent. Poate că aceia care-i aduseseră aici încercaseră un experiment de domesticire, dar nu existau nici un fel de mărturii mai vechi de 13.000 de ani. De ce?

Un dog cablat se apropie adulmecând, îi verifică şi murmură o scuză neinteligibilă.

— Interesant, spuse Hari, că Primitiviştii doresc ca nişte animale domestice să-i protejeze de natură sălbatică.

— Mi se pare firesc. Câinele ăsta e mare de tot!

— Nu te atrage starea naturală? Cândva am fost noi înşine o Specie oarecare de mamifere, pe un Pământ legendar.

— Legendar? Nu sunt expertă în domeniul ăsta al istoriei, totuşi majoritatea istoricilor consideră că planeta a existat cu adevărat.

— De acord, dar nu-i aşa că în graiurile cele mai vechi „pământ” înseamnă „noroi”?

— Ei bine, de undeva trebuia să apărem şi noi.

Dors căzu pe gânduri, apoi adăugă încetişor:

— Cred că starea naturală poate fi plăcut de vizitat, însă...

— Vreau să încerc panii.

— Poftim?! O imersiune?

Sprâncenele ei se ridicară într-o uşoară alertă.

— De ce nu, dacă tot suntem aici?

— Eu nu... bine, o să mă gândesc la asta.

— Se zice că te poţi retrage oricând doreşti.

Dors încuviinţă din cap şi-şi umezi buzele.

— Mda...

— O să ne simţim în largul nostru – la fel ca ei.

— Chiar crezi tot ce scrie în pliantele publicitare?

— Am făcut şi nişte investigaţii personale. Tehnologia este bine pusă la punct.

Gura ei vădea scepticism.

— Mda.

Hari o cunoştea destul de bine ca să nu mai insiste. Trebuia să lase timpul să acţioneze. Paznicul canin, într-adevăr mare şi vigilent, îi adulmecă mâna şi mârâi:

— Nooa'te buună, doo'nule.

Bărbatul îl mângâie pe cap. În ochii lui văzu o afinitate, o legătură instantanee la care nu trebuia să se gândească. Pentru cineva care trăia într-o măsură atât de mare în propria sa minte, acesta era un salutar contact cu realitatea.

Dovezi semnificative, isi spuse. Avem un indelungat trecut comun. Poate ca de aceea dorea sa se imersezeintr-un pan. Ca sa se intoarca mult in trecut, inainte de stadiul iritant de om.

2

— Bineînţeles că suntem înrudiţi, încuviinţă expertul-specialist Vaddo, un bărbat voinic, bronzat, musculos şi sigur pe sine într-un mod relaxat.

Licenţiat în biologie, era călăuză de safari şi specialist în imersiune. Făcea cercetări utilizând tehnicile de imersiune, totuşi afirma că administrarea Staţiei îi răpea majoritatea timpului.

Hari parcă sceptic.

— Credeţi că panii au coexistat cu noi pe Pământ?

— Sigur că da! Obligatoriu!

— Nu ar fi putut apărea în urma ingineriei genetice aplicate oamenilor?

— Puţin probabil. Investigaţia genetică arată că provin dintr-un grup mic, probabil o grădină zoologică locală. O altă ipoteză susţine o prăbuşire accidentală pe planetă.

— Nu s-ar putea, interveni Dors, ca Panbundentul să fie Pământul original?

Vaddo chicoti.

— Nu există nici fosile, nici ruine. Oricum, fauna şi flora locală deţin un tipar esenţial aparte în spiralele lor genetice, uşor diferit de ADN-ul nostru – o grupare metil suplimentară pe banda de purină. Putem trăi aici, putem consuma hrana locală, dar nici noi şi nici panii nu suntem băştinaşi.

Bărbatul era convingător în susţinerea dovezilor existente. În mod cert, panii aveau un aspect cvasiuman. Documentele antice se refereau la o clasificare, şi nimic mai mult: *Pan troglodytes*[3], indiferent ce ar fi însemnat asta într-un grai de mult pierdut. Aveau mâini cu degetul mare opozabil, acelaşi număr de dinţi ca oamenii şi nu aveau cozi.

Vaddo arătă spre peisajul de sub Staţie.

— Au fost descărcaţi aici, împreună cu multe alte specii asociate, într-o biosferă care conţinea obişnuitele ierburi şi arbori – practic, nimic mai mult.

— Cu cât timp în urmă? se interesă Dors.

— În tot cazul, acum mai bine de 13.000 de ani.

---

[3] Denumirea latină a cimpanzeilor (n. trad.).

— Înainte de consolidarea Trantorului... Totuşi celelalte planete nu au pani, insistă ea.

Vaddo aprobă cu un gest scurt din cap.

— Bănuiesc că în perioada de început a Imperiului nimeni nu se gândea că ar avea vreo utilitate.

— Şi au? întrebă Hari.

— Eu n-am descoperit-o. N-am încercat să-i dresăm prea mult... doar în scopul cercetărilor. Nu uitaţi că trebuie să rămână în sălbăticie. Sponsorizarea Imperială menţiona asta din capul locului.

— Povestiţi-ne despre cercetările dumneavoastră, îl îmboldi Hari.

Din propria sa experienţă, nici un om de ştiinţă nu rata ocazia de a-şi cânta aria. Nu greşi nici acum.

Luaseră ADN uman şi ADN pan – începu Vaddo entuziast –, apoi desfăcuseră lanţurile spiralei duble din ambii acizi. Prin conectarea unui lanţ uman cu unul pan, obţinuseră un hibrid.

Acolo unde lanţurile erau complementare, ele se legau strâns, într-o nouă spirală dublă, parţială. Acolo unde difereau, legătura dintre lanţuri era slabă, intermitentă, cu secţiuni întregi oscilând libere.

După aceea centrifugaseră soluţiile apoase, astfel ca secţiunile slabe să se rupă. ADN-ul strâns legat reprezenta 98,2% din total. Panii erau surprinzător de asemănători oamenilor. Diferenţele erau sub doi la sută, aproape la fel ca între bărbaţi şi femei; cu toate acestea, panii trăiau în păduri şi nu inventaseră nimic.

Diferenţa normală între ADN-urile individuale era de o zecime de procent. Prin urmare, panii erau de aproximativ douăzeci de ori mai diferiţi – genetic vorbind – de oameni, prin comparaţie cu felul în care oamenii difereau între ei.

Însă genele erau aidoma unor pârghii: ridicau greutăţi uriaşe, pivotând în jurul unei articulaţii micuţe.

— Aşadar credeţi că au existat înaintea noastră? (Dors era impresionată.) Pe Pământ?

Vaddo încuviinţă viguros.

— Trebuie să fi existat o înrudire, dar nu sunt strămoşii noştri. Din punct de vedere genetic, ne-am despărţit acum şase milioane de ani.

— Ei gândesc ca noi? întrebă Hari.

— Modul cel mai bun de a afla este o imersiune...

Zâmbi ademenitor şi Hari se întrebă dacă bărbatul câştiga vreun comision de pe urma imersiunilor. Modul în care îşi vindea marfa era subtil, configurat pentru a atrage interesul unui om de ştiinţă, dar în esenţă rămânea o simplă vânzare.

Vaddo îi pusese deja la dispoziţie uriaşele baze de date ce conţineau mişcările panilor, dinamica populaţiei şi comportamentele. Era o sursă bogată, veche de milenii. Supusă modelării, ar fi putut constitui un teren fertil pentru o simplă descriere a panilor ca proto-oameni, folosind o versiune abreviată a psihoistorici.

— A descrie matematic istoria vieţii unei specii este una, mormăi Dors, dar a *trăi* în ea...

— Haide, haide, făcu Hari.

Deşi ştia că Staţia avea rolul de a le vinde turiştilor programe de safari şi imersiuni, era intrigat.

— Chiar tu ai spus că am nevoie de o schimbare – să scap de Trântorul ăla îmbâcsit.

— Este absolut sigur, zâmbi Vaddo cu căldură.

Dors surâse tolerant spre matematician. Între două persoane căsătorite de multă vreme se dezvoltă o înţelegere vizuală.

-Bine, fie cum zici tu.

3

Îşi petrecu dimineţile studiind bazele de date referitoare la pani. Matematicianul din el se întreba cum anume le-ar fi putut reprezenta dinamica, folosind o psihoistorie

abreviată. Zarul destinului, rostogolindu-se spre un labirint. Existau atâtea căi, atâtea variabile…

Pentru a le accesa pe toate, trebuia să o linguşească pe Yakani, şefa securităţii Staţiei. Aceasta părea amabilă, însă pe peretele biroului ei se afla un tablou mare al Autorităţii Universitare. Hari menţionă că făcuseră cunoştinţă şi Yakani se porni să-şi laude „mentora”, care, cu nişte decenii în urmă, o ajutase să conducă un centru de studiere a primatelor de pe o planetă-junglă.

— O să fiu cu ochii pe ea, comentă Dors.

— Doar nu crezi că Autoritatea Universitară ar fi…

— Mai ţii minte derma de la prima tentativă de asasinat? Imperialii mi-au spus că unele detalii tehnice sugerează un laborator universitar.

Hari se încruntă.

— Nu cred că propria mea facţiune…

— Ea este la fel de nemiloasă ca Lamurk, dar mai subtilă.

— Măiculiţă, cât de suspicioasă eşti!

— Aşa trebuie să fiu.

După-amiezile făceau excursii. Dors detesta praful şi căldura, şi văzură prea puţine animale.

— Ce animal care se respectă cât de puţin ar dori să fie văzut alături de Primitiviştii ăştia înfofoliţi? întrebă ea.

Lui Hari îi plăcea atmosfera planetei şi se relaxa, totuşi mintea lui continua să lucreze. Se gândea şi în clipa aceasta, când stătea pe veranda uriaşă, sorbind suc acrişor de fructe şi privind apusul. Dors i se alăturase tăcută.

Planetele, se gândea matematicianul, erau pâlnii de energie. Pe fundul puţurilor lor gravitaţionale, vegetaţia captură de abia o zecime de procent din lumină solară care ajungea pe suprafaţa planetei. Cu energia aceea, construia molecule organice. La rândul ei, vegetaţia era consumată de animale, care puteau „recolta” aproximativ o zecime din energia stocată în plante. Ierbivorele erau apoi mâncate de carnivore, care puteau utiliza cam o zecime din energia înmagazinată în carne. Astfel că, estimă el, doar o sutime

de miime din energia razelor solare sfârşea în răpitoare.

O risipă! Şi cu toate acestea, nicăieri în toată Galaxia nu evoluase un convertizor energetic mai eficient. De ce?

În mod invariabil, răpitorii erau mai inteligenţi decât prada lor, iar ei se aflau în vârful unei piramide cu laturi foarte abrupte. Omnivorii se găseau într-o situaţie similară. Din peisajul acela accidentat apăruse omenirea.

Faptul respectiv trebuia să fie important în orice psihoistorie. Panii, aşadar, erau esenţiali în găsirea cheilor antice ale psihicului uman.

— Sper că imersiunea, spuse Dors, nu-i la fel de fierbinte şi lipicioasă.

— Nu uita că vei vedea lumea prin alţi ochi.

— Însă pot reveni oricând doresc, ca să fac o baie fierbinte.

— Capsule? se trase îndărăt Dors. Par mai degrabă nişte coşciuge.

— Trebuie să fie pe măsura corpului, doamnă.

Vaddo surâse amabil – ceea ce, simţi Hari, însemna probabil că nu se simţea deloc amabil. Conversaţiile lor fuseseră prietenoase, cei de aici erau plini de respect faţă de faimosul profesor Seldon, dar în esenţă el şi Dors nu erau decât alţi turişti. Plăteau ca să simtă pe pielea lor un divertisment primitiv, ambalat cu grijă în termeni ştiinţifici corespunzători, însă rămâneau nişte... turişti.

— Sunteţi menţinuţi în stază, cu toate sistemele corpului funcţionând încetinit, dar normal, explică ExSpecul şi deplie plasele capitonate, ca să poată fi inspectate.

Le arătă comenzile, procedurile de urgenţă şi măsurile de securitate.

— Pare destul de confortabil, aprobă Dors fără chef.

— Haide, o îndemnă Hari. Ai promis c-o s-o facem.

— Veţi fi permanent integraţi în reţelele noastre, le reaminti Vaddo.

— Vom avea acces şi la biblioteca de date? întrebă Hari.

— Evident.

Echipa de ExSpeci îi introduse cu o eficienţă sigură şi rapidă în capsulele de stază. Electrozi, derme, magneto-receptori fură lipite pe ţestele lor, pentru a prelua direct gândurile. Ultimul răcnet al tehnologiei.

— Gata? Vă simţiţi bine? se interesă Vaddo cu zâmbetul lui profesional.

Hari nu se simţea chiar bine şi îşi dădu seama că unul dintre motive îl constituia însuşi acest ExSpec. Niciodată nu avusese încredere în indivizii insipizi şi siguri pe sine. Atât Vaddo cât şi Yakani păreau cenuşii, lipsiţi de orice har. Dar bănuielile lui Dors i se transmiseseră şi lui. Ceva din comportamentul lor îl neliniştea, totuşi nu putea preciza ce anume.

Pe de altă parte, Dors nu greşea. El avea nevoie de o vacanţă. Ce altă cale mai bună de a scăpa de propria ta persoană exista?

— Gata – da. Bine – da.

Tehnologia de suspendare era antică şi perfect sigură. Ea suprima reacţiile neuromusculare, astfel că turistul zăcea inert, având doar mintea cuplată cu panul.

Reţele magnetice îi cuprinseră creierul mare, întreţesându-se în straturile acestuia prin inducţie electromagnetică. Dirijau semnalele în lungul căilor infim de subţiri, suprimând multe funcţii cerebrale şi blocând procesele fiziologice.

Toate acestea pentru a putea cupla inductiv, gând cu gând, sistemul de circuite, în majoritate paralele, ale creierului. În continuare acesta era transmis spre cipurile implementate în panul subiect. Imersiune!

Tehnologia se răspândise cu mare succes în tot Imperiul. Capacitatea de a controla minţile de la distanţă avea nenumărate întrebuinţări; tehnologia suspendării îşi găsise însă propriile ei aplicaţii stranii.

Pe unele planete, şi în anumite clase trantoriene, femeile se măritau, apoi erau trecute într-o suspendare care se

anula numai pentru câteva ore pe zi. Soţii lor bogaţi le deşteptau din starea de cadru încremenit, exclusiv în scopuri sociale şi sexuale. Vreme de mai bine de o jumătate de secol, nevestele treceau printr-un vârtej de locuri, prieteni, petreceri, vacanţe, ore de pasiune – dar timpul lor subiectiv total cumula numai câţiva ani. Soţii mureau după un timp care, lor, li se părea realmente scurt, lăsând în urmă văduve bogate în vârstă de cel mult treizeci de ani. Asemenea femei erau foarte căutate, şi nu numai pentru banii lor; ele deţineau un rafinament unic, condimentat de o lungă ”căsătorie”. Adesea aceste văduve returnau favoarea, măritându-se cu soţi pe care îi utilizau în scopuri similare.

Toate acestea Hari le cunoscuse şi le acceptase în cadrul societăţii sofisticate pe care o frecventase pe Trantor. Aşa că bănui că imersiunea lui avea să fie confortabilă şi interesantă, subiect pentru conversaţiile de la stim-petreceri.

Se gândise că, dintr-un punct de vedere, va vizita o altă minte, mai simplă.

Nu se asteptase sa fie inghitit cu totul.

4

O zi bună. Multe larve grase de mâncat într-un buştean mare, umed. Scot cu unghiile, proaspete, gustoase, crocante.

Cel-mai-mare mă împinge în lături. Scoate multe larve bogate. Mârâie. Se uită urât.

Stomacul meu ghiorţăie. Mă dau înapoi şi mă uit la Cel-mai-mare. Se strâmbă şi ştiu să nu mă pun cu el.

Plec. Stau pe vine. Mă ciuguleşte o femă. Găseşte nişte purici, îi sparge în dinţi.

Cel-mai-mare întoarce buşteanul ca să scoată alte larve, termină. Este puternic. Femele îl privesc. Lângă copaci

nişte feme vorbesc, îşi sug dinţii. Toţi sunt somnoroşi acum, la începutul după-amiezii, întinşi la umbră. Cel-mai-mare însă face semn spre mine şi spre Grasu' şi ne ducem.

Patrulă. Merg în picioare, păşesc mândru. Îmi place mult. Chiar mai mult decât împerecherea.

Pe lângă pârâu, spre locul unde sunt mirosurile de copite. Acolo e puţin adânc. Trecem şi intrăm între copaci, adulmecăm, şi uite doi Străini.

Ei încă nu ne văd. Ne mişcăm tăcut, uşor. Cel-mai-mare ia o cracă şi noi facem la fel. Grasu' adulmecă să vadă cine sunt Străinii şi arată spre munte. Aşa cum m-am gândit, sunt Munteni. Cei mai răi. Miros urât.

Muntenii vin pe terenul nostru. Fac necazuri. Noi le facem lor.

Ne despărţim. Cel-mai-mare mârâie şi ei îl aud. Eu fug deja, cu craca ridicată. Pot alerga destul de departe fără să merg în patru labe. Străinii strigă, cu ochii căscaţi. Noi fugim repede şi îi ajungem.

Ei nu au crăci. Îi lovim, dăm cu picioarele şi ei caută să ne înhaţe. Sunt înalţi şi iuţi. Cel-mai-mare îl izbeşte pe unul de pământ. Eu îl lovesc pe acela ca să ştie Cel-mai-mare că sunt cu el. Îl lovesc tare. Apoi merg să îl ajut pe Grasu'.

Străinul lui i-a luat craca. Îl lovesc cu craca pe Străin. El cade. Îl lovesc din nou şi Grasu' sare pe el şi este grozav.

Străinul încearcă să se scoale şi eu îl lovesc tare cu piciorul. Grasu' îşi ia craca înapoi şi loveşte din nou şi din nou, cu mine ajutându-l.

Străinul lui Cel-mai-mare se scoală şi o ia la fugă. Cel-mai-mare îl loveşte peste fund cu cracă, urlând şi râzând.

Eu am talentul meu. Este special. Iau pietre de jos. Sunt cel mai bun aruncător, chiar mai bun decât Cel-mai-mare.

Pietrele sunt pentru Străini. Cu ai mei mă bat, dar nu folosesc niciodată pietrele. Străinii însă merită să capete pietre în faţă. Îmi place să lovesc un Străin în felul ăsta.

Azvârl una bine. Îl nimeresc pe Străin în picior. Se împiedică. Îl lovesc bine în spate cu o piatră ascuţită.

Aleargă atunci mai repede. Văd că sângerează. Picături mari şi roşii cad în praf.

Cel-mai-mare râde şi mă loveşte cu palma pe spate şi ştiu că sunt bine cu el.

Grasul isi ciomageste Strainul cu craca. Cel-mai-mare isi ia craca si I se alatura. Sangele strainului imi canta cald in nari si sar cu picioarele pe el. O tinem asa mult timp. Nu ne ingrijoram. Celalat strain nu se va intoarce. Uneori strainii sunt curajosi dar ei stiu cand au pierdut. Strainul nu se mai clinteste. Il mai lovesc o data cu piciorul. Nu misca. Probabil e mort. Noi tipam si dansam si ne uram fericire.

5

Hari scutură din cap ca să şi-l limpezească. Gestul îl ajută puţin.

— Tu erai cel solid? întrebă Dors. Eu eram femela de lângă copaci.

— Iartă-mă, nu mi-am putut da seama.

— A fost... altceva, nu?

El râse sec.

— De obicei, crimele sunt „altceva”.

— Când ai plecat cu... să zicem, şeful...

— Panul meu se gândeşte la el ca fiind „Cel-mai-mare”. Am ucis alt pan.

Se aflau în recepţia pluşată a clădirii de imersiune. Hari se sculă şi simţi că lumea se clatină uşor în jur.

— Cred că o vreme mă voi mulţumi cu cercetarea istorică.

Dors surâse stânjenită.

— Mie... mi-a plăcut.

El se gândi câteva momente şi clipi.

— Şi mie, rosti spre propria lui surpriză.

— Nu crimă...

— Nu, bineînţeles că nu, ei... senzaţia.

Ea zâmbi larg.

— Aşa ceva nu găseşti pe Trantor, domnule profesor.

Hari petrecu două zile lunecând prin reţele reci de date, în biblioteca excepţională a Staţiei. Era bine echipată şi permitea interfeţe cu câteva simţuri. Hălădui prin labirinturi digitale.

Unele date erau literalmente acoperite de vreme. În spaţiile vectoriale reprezentate pe ecrane uriaşe, datele din cercetările vechi de milenii erau acoperite cu protocoale groase, masive şi cu cruste de măsuri de securitate. Desigur, metodele actuale le ocoleau sau le străpungeau cu uşurinţă, însă sintezele sumare, rapoartele, rezumatele şi statisticile primitiv procesate continuau să se opună unor interpretări facile. Ocazional unele faţete ale comportamentului pan erau prudent ascunse în anexe şi note auxiliare, de parcă biologii din avanpostul singuratic ar fi fost ruşinaţi de ele. Unele erau într-adevăr jenante: mai cu seamă cel de împerechere. Cum ar fi putut folosi el aşa ceva?

Naviga prin labirintul 3D şi-şi puse ideile cap la cap. Ar fi putut urma o strategie de analogie?

Panii aveau aproape toate genele comune cu cele umane, aşa că dinamica lor ar fi trebuit să fie o versiune mai simplă a dinamicii umane. Putea atunci să analizeze interacţiunile triburilor de pani ca fiind un caz redus de psihoistorie?

Yakani îi deschisese fişiere strict secrete, care implicau că panii ar fi fost modificaţi genetic în urmă cu 10.000 de ani. Hari nu putea înţelege în ce scop s-ar fi făcut aşa ceva. Existau şi alte creaturi modificate, mai ales „rabonii”. Yakani manifestă un interes atât de mare faţă de munca lui, încât matematicianul suspectă că îl spiona din ordinul Autorităţii Universitare.

În amurgul celei de-a două zile, stătea alături de Dors. Privind razele sângerii care răzbăteau prin norii tiviţi cu

portocaliu. Planeta era ţipătoare şi de-a dreptul lipsită de bun gust, dar lui îi plăcea. Mâncarea era de asemenea plină de arome şi de abia aştepta cina.

— Este ispititor, i se adresă lui Dors, să-i folosesc pe pani pentru a construi un model simplificat al psihoistoriei.

— Ai însă îndoieli.

— Ei seamănă cu noi, dar au... cum să spun...

— Manifestări în esenţă animalice? Ea pufni, apoi îl sărută. Ce puritan este Hari al meu!

— Ştiu bine că şi noi avem destule comportamente de această natură, dar suntem mult mai inteligenţi.

Pleoapele ei se lăsară în jos într-un chip despre care Hari ştia că sugera o îndoială politicoasă.

— Nu uita de intensitatea cu care trăiesc ei.

— Sau poate că noi suntem mai inteligenţi decât ar fi necesar?

— Cum?!

Observaţia aceea o surprinsese realmente.

— Am citit mai multe despre evoluţie. Sigur că da, nu mai este un domeniu de vârf, pentru că toţi avem impresia că-l înţelegem foarte bine.

— Iar într-o galaxie plină cu oameni şi cu prea puţine alte creaturi nu mai există materiale noi.

Hari nu se gândise până atunci în felul acela, dar Dors avea dreptate. Biologia era o ştiinţă stagnantă. Toţi savanţii sofisticaţi se preocupau de aşa-numita „sociometrie integrativă”.

Continuă, expunându-şi ideile. În mod clar, creierul uman era o tentativă evoluţionară, deţinând mai multe capacităţi decât necesita un vânător-culegător competent. Ca s-o ia înaintea animalelor, omului i-ar fi fost îndeajuns să stăpânească focul şi uneltele simple de piatră. Acestea ar fi fost suficiente ca să-l facă stăpânul creaţiilor, înlăturând presiunea selecţiei pentru schimbare. În loc de aşa ceva, toate dovezile existente în creier arătau că schimbările se acceleraseră. Cortexul cerebral uman crescuse în volum,

adăugând noi sisteme de circuite peste cele vechi. Masa respectivă se extinsese, acoperind zonele minore aidoma unei piei noi şi groase. Aşa afirmau studiile antice; datele prelucrate de ele se pierduseră demult, provenind din muzee dispărute acum.

— Aşa au apărut muzicienii şi inginerii, sfinţii şi savanţii, încheie el cu o înfloritură.

Unul dintre atuurile lui Dors era faptul că asculta liniştită în timp ce el ţinea lungi expozeuri profesorale... chiar şi în vacanţă.

— Deci tu crezi că panii au o vechime mai mare? Că provin de pe Pământul antic?

— Aşa trebuie să fie. Iar toată această selecţie evoluţionară a durat numai câteva milioane de ani.

Dors încuviinţă din cap.

— Priveşte-o din punctul de vedere al femeii. Evoluţia a avut loc în ciuda faptului că primejduia viaţa mamelor în timpul naşterii.

— Ăăă... cum anume?

— Din cauza capului mare al pruncului. Capul iese cel mai greu. Noi, femeile, încă plătim preţul pentru creierul vostru... şi pentru al nostru.

Hari chicoti. Întotdeauna Dors conferea o întorsătură specială unui subiect, făcându-l să-l vadă cu alţi ochi.

— Atunci de ce a fost selectat creierul în vechime?

Ea zâmbi enigmatic.

— Poate că atât bărbaţii cât şi femeile au considerat că inteligenţa era atrăgătoare la sexul opus.

— Serios?

Un surâs viclean.

— În cazul nostru este valabil?

— Ai văzut vedetele 3D? Ele nu-şi etalează creierul, scumpule!

— Îţi aminteşti animalele din Grădina Zoologică Imperială? Este posibil ca, pentru primii oameni, creierul să fi fost că penele pentru păun sau precum coarnele pentru

reni – elemente etalate pentru atragerea femelelor. Selecţie sexuală necontrolată.

— Am înţeles, râse el, supralicitarea unor cărţi de altfel foarte bune. Deci inteligenţa nu-i decât un ornament strălucitor?

— În cazul meu are succes, îi făcu Dors cu ochiul.

Cu o fericire stranie. Hari privi apusul care se transforma într-un purpuriu strălucitor, adânc. Printre norii ciudat stratificaţi se strecurau perdele de lumină.

— Hmm..., murmură Dors.

— La ce te-ai gândit?

— Poate că asta e o modalitate de a folosi şi cercetările pe care le întreprind ExSpecii. Să aflăm cine am fost noi, oamenii, cândva... şi, astfel, cine suntem acum?

— Din punct de vedere intelectual, este într-adevăr un salt, dar se poate ca interstiţiul social să fie mai mic.

Dors păru sceptică.

— Crezi că din punct de vedere social panii sunt doar cu puţin în urma noastră?

— Nu ştiu... Mă întreb dacă nu s-ar putea ca, pe o scară de timp logaritmică, să trecem de la pani la începuturile Imperiului, iar de acolo în prezent.

— Saltul este cam mare.

— Poate că aş putea folosi simul Voltaire de pe Sark ca punct de referinţă pe o curbă lungă.

— Ca să poţi face ceva, orice, ai nevoie de mai multă experienţă cu panii. Îi aruncă o privire scurtă. Îţi place imersiunea, nu?

— Pot spune că... da. Atât doar că...

— Ce anume?

— Nu-mi place felul în care insistă Vaddo...

— Asta-i meseria lui.

— În plus. Ştie cine am fost.

— Tot nu înţeleg care ar fi problema? Deschise ea braţele.

— De obicei, tu eşti cea bănuitoare. De unde a aflat un

ExSpec de existenţa unui matematician obscur?

— Pur şi simplu a cules informaţii despre tine. Datele despre turiştii veniţi sunt anexate automat. Iar în calitate de candidat la funcţia de prim-ministru, n-aş zice că eşti chiar obscur.

— Mda... Auzi, tu ar trebui să fii cea permanent vigilentă. N-ar fi cazul să-mi încurajezi prudenţa?

— Paranoia nu-i totuna cu prudenţa. Timpul petrecut cu ameninţările imaginate îţi reduce vigilenţa.

6

Zi fierbinte la soare. Praful mă gâdilă. Mă face să strănut.

Cel-mai-mare trece şi primeşte respect. Mult. Feme şi masci, toţi întind mâinile.

Cel-mai-mare îi atinge, stă cu fiecare, îi lasă să ştie că este acolo. Totul este bine.

Mă întind şi eu spre el. Mă face să mă simt bine. Vreau să fiu aidoma lui, să fiu mare, să fiu mare ca el, să fiu el.

Femele nu îi fac necazuri. Dacă o doreşte pe una, ea se duce. Se împerechează pe loc. El este Cel-mai-mare.

Majoritatea mascilor nu capătă mult respect. Femele nu vor cu ei la fel de mult cum vor cu Cel-mai-mare. Mascii mici pufnesc şi aruncă nisip şi toate celelalte, însă toţi ştiu că ei nu vor fi mare lucru. N-au nici o şansă să fie vreodată precum Cel-mai-mare. Nu le place asta, dar n-au ce să facă.

Eu sunt destul de mare. Eu capăt respect. Ceva respect, oricum.

Tuturor mascilor le place să fie mângâiaţi. Puricaţi. Ţesălaţi. Femele o fac pentru masci şi mascii o fac pentru ele.

Totuşi mascii capătă mai mult. La urma urmelor, ei nu sunt aşa morocănoşi.

Sunt ţesălat şi brusc miros ceva. Nu-mi place. Sar şi strig. Cel-mai-mare mă aude. Simte şi el mirosul.

Străini. Toţi se strâng în braţe. Mirosul este puternic şi mult. Mulţi străini. Vântul spune că sunt aproape şi că se apropie.

Vin spre noi dinspre creastă. Caută feme, caută necaz.

Alerg spre pietrele mele. Întotdeauna am câteva la îndemână. Arunc una spre ei. Dau greş. Apoi ei pătrund printre noi. Sunt greu de muşcat, se mişcă foarte repede.

Patru Străini înhaţă două feme. Le târăsc cu ei.

Toţi urlă şi plâng. Praful este peste tot.

Eu arunc pietre. Cel-mai-mare îi conduce pe masei împotriva Străinilor.

Ei se întorc şi fug. Uite aşa. Au luat însă cele două feme şi asta-i rău.

Cel-mai-mare este nebun de furie. Îmbrânceşte câţiva masei şi scoate urlete. Nu mai arată aşa bine acum, că i-a lăsat pe Străini să intre.

Străinii sunt răi. Ne ghemuim cu toţii, ne ţesălăm, ne mângâiem, scoatem sunete bune.

Cel-mai-mare vine şi loveşte câteva feme. Se împerechează cu câteva. Se asigură că toţi ştiu că el a rămas Cel-mai-mare.

Pe mine nu mă loveşte. Ştie că nu-i bine s-o facă. Mârâi spre el când se apropie şi se preface că nu aude.

Mă gândesc că poate nu mai este chiar aşa Mare.

7

De data aceasta rămase în pan. După prima criză, când panii Străini făcuseră incursiunea, rămase locului şi se lăsă ţesălat mult timp. Îl calmă realmente.

„El”? Dar cine era „el”?

Acum putea simţi pe deplin mintea panului. Nu dedesubtul lui – asta era o metaforă – ci *în jurul* lui. Un roi general de senzaţii, gânduri, fragmente ca frunzele rotite de vânt.

Iar vântul era format din *emoţii*. Furtuni bruşte, urlând şi şfichiuind în rafale, revărsând o ploaie de gânduri aidoma unor lovituri de ciocan.

Panii gândeau slab, în sensul că putea distinge numai crâmpeie aducând cu reflecţiile unui scriitor ciopârţite de un redactor iritat. Pe de altă parte, simţeau intens.

„Desigur”, se gândi – şi putea gândi, cuibărit în miezul dur al identităţii sale, învăluit de mintea panului. „Emoţiile i-au spus ce să facă, fără să judece. Reacţiile rapide i-au cerut-o. Sentimentul puternic amplifică indiciile subtile în imperative puternice. Ordine directe de la Evoluţia-Mamă.”

Înţelegea acum că opinia potrivit căreia experienţele mintale de nivel ridicat sunt exclusiv umane... era pur şi simplu o falsă mândrie, în mare parte, panii aveau aceeaşi opinie despre lume ca şi oamenii.

O teorie a psihoistoriei lor putea fi valoroasă.

Se desprinse cu grijă de mintea densă şi apăsătoare a panului. Se întrebă dacă acesta ştia despre prezenţa lui acolo. Da, ştia... vag.

Asta nu-l deranja însă. Îl integrase în lumea sa înceţoşată şi directă.

Hari era cumva aidoma unei emoţii, doar una dintre multele ce apăreau fluturând şi dăinuiau o vreme, pentru ca apoi să dispară.

Se putea ca el să fi fost mai mult decât atât? Încercă să-l determine pe pan să-şi ridice braţul drept... şi-l simţi ca de plumb. Se strădui un timp în felul acela, fără succes. Apoi îşi dădu seama în ce consta eroarea lui. Nu-l putea dirija, având formă unui miez dintr-o minte mai mare.

Se gândi la asta în vreme ce panul ţesăla o femelă, culegând ai atenţie insectele din părul grosolan. Firele miroseau bine, aerul era dulce, soarele îl mângâia cu raze de o căldură generoasă...

Emoţiile... Panii nu urmau instrucţiuni, pentru că acestea se situau pur şi simplu mai presus de ei. Nu puteau înţelege instrucţiunile în sensul omenesc al cuvântului, în schimb

cunoşteau perfect emoţiile. Hari trebuia să fie o emoţie, nu un general minuscul care dădea ordine.

Rămase pe loc o vreme, mulţumindu-se pur şi simplu să fie pan. Învăţă... sau mai degrabă simţi. Tribul se ţesăla reciproc şi căuta hrană, masculii urmărind atenţi perimetrul ocupat de ei, iar femelele rămânând aproape de pui. Un calm leneş pogorî peste el, purtându-l fără efort prin momentele calde ale zilei.

Nu mai simţise aşa ceva din copilărie. O relaxare lentă, graţioasă, de parcă timpul în sine n-ar fi existat, ci doar felii de eternitate.

În starea respectivă putea să se concentreze asupra unei mişcări simple – ridicarea unui braţ, scărpinatul – şi să creeze dorinţa pentru aceasta. Panul răspunse. Ca să determine acţiunea, trebuia să-şi simtă drumul spre o ţintă.

Simţind un miros dulceag purtat de vânt, Hari se întrebă ce soi de hrană putea să semnaleze acesta. Panul lui merse puţin în direcţia vântului, adulmecă, apoi abandonă indiciul ca fiind lipsit de interes. Acum Hari putea mirosi motivul: fruct, arbore, dulce, da – însă necomestibil pentru pan.

Bun! Începuse să înveţe. În plus, se integra în străfundurile adânci ale acestei minţi.

Privind tribul, decise să atribuie nume panilor principali, ca să-i poată deosebi: Agil – cel iute, Sheelah – cea sexi, Haplea – cel flămând... Dar care era propriul său nume? Se denumi Eupan. Nu era foarte original, dar aceea era principala lui caracteristică, *Eu că pan*.

Haplea găsi un fruct bulbucat şi ceilalţi se apropiară să guste. Fructul dur mirosea a necopt (de unde ştia el asta?), dar unii mâncară oricum.

Care era Dors? Ceruseră să fie imersaţi în acelaşi trib, aşa că unul dintre aceşti douăzeci şi doi de pani – se sili să-i numere, deşi exerciţiul semăna cumva cu deplasarea de greutăţi prin minte – era ea. Cum şi-ar fi putut da seama? Se apropie de câteva femele, care foloseau pietre cu muchii ascuţite ca să reteze frunze din copaci. Prindeau apoi

frunzele laolaltă, pentru a putea transporta hrana.

Hari le privi cu atenţie chipurile. Un interes modest, câteva mâini întinse ca să fie mângâiate, o invitaţie pentru ţesălare. Nici o sclipire de recunoaştere în ochii lor.

Privi o femelă mare, Sheelah. Care spăla cu atenţie în pârâu un fruct acoperit de nisip. Tribul îi urmă exemplul; Sheelah era un fel de lider, secundul feminin al lui Cel-mai-mare.

Ea mânca plină de entuziasm, privind în jur. În apropiere creştea grâu trecut de maturitate, cu boabele coapte şi întunecate la culoare risipite deja pe solul nisipos. Concentrându-se, Hari putea spune după izul slab că reprezentau o delicatesă. Câţiva pani se ghemuiră şi culeseră boabe din nisip – o muncă dificilă şi migăloasă. Sheelah făcu la fel, apoi se opri şi privi în gol spre pârâu. Timpul se scurgea, Insectele zumzăiau. După un timp, ea luă în mâini nisip şi boabe şi se apropie de pârâu. Azvârli totul în apă. Nisipul se duse la fund, iar boabele rămaseră la suprafaţă, plutind. Ea le înhăţă şi le hăpăi, rânjind satisfăcută.

Un procedeu impresionant. Ceilalţi pani nu-i preluară metoda de separare a boabelor. Spălarea fructelor era un concept mai simplu, bănui Hari, fiindcă panul putea să ţină fructul tot timpul în palme. Separarea boabelor implica mai întâi aruncarea hranei, apoi recuperarea ei – un salt mintal dificil.

Se gândi la femelă şi, ca răspuns, Eupan se îndreptă spre ea. Hari se zgâi în ochii lui Sheelah.. şi ea clipi dintr-unul. Dors! O cuprinse ai braţele păroase într-un acces de iubire.

8

— Iubire animalică pură, spuse ea în timpul mesei. Tonică.

Hari încuviinţă din cap.

— Îmi place să fiu acolo şi să trăiesc în felul acela.

— Pot *mirosi* atât de multe alte lucruri!

— Fructele au un alt gust când ei muşcă din ele. Hari ridică un bulb purpuriu, tăie o felie şi o vârî în gură. Pentru mine, asta-i aproape insuportabil de dulce. Pentru Eupan însă este plăcută, chiar niţel piperată. Cred că panii au fost selectaţi pentru pasiunea faţă de dulciuri. Le aduce calorii mai multe şi mai rapid.

— Nu cred că am avut vreodată parte de o vacanţă mai completă. Nu numai că am scăpat de acasă, ci şi de specia noastră...

El examină fructul.

— Iar ei sunt atât de... atât de...

— Obsedaţi de sex?

— Insaţiabili.

— Nu păreai să fii deranjat.

— Panul meu, Eupan? Ies de acolo când îl apucă dorinţa de împerechere cu toate.

— Chiar aşa? îl privi ea pe sub sprâncene.

— Tu nu ieşi?

— Ba da, însă nu mă aştept ca bărbaţii să fie la fel ca femeile.

— De ce? se încruntă Hari.

— În timp ce tu te jucai cu mişcările sociale ale panilor, am intrat în biblioteca de cercetări ExSpec. Femeile investesc masiv în copiii lor. Bărbaţii pot întrebuinţa două strategii: investiţie parentală, plus implicare alături de ei în comportamentul tineresc. Probabil că ambele au fost selectate în evoluţia noastră, deoarece ambele sunt comune.

— Nu în cazul *meu*.

Spre surpriza lui, Dors izbucni în râs.

— Vorbesc în general. Ceea ce vreau să subliniez este că panii sunt mult mai promiscui decât noi. Masculii conduc totul. Înţeleg că ei le ajută pe femelele care le poartă odraslele, totuşi se împerechează peste tot şi *permanent*.

Hari comută pe tonul său profesional; în mod clar, se simţea mult mai confortabil atunci când trata astfel de probleme.

— După cum afirmă specialiştii, ei urmează o strategie mixtă de reproducere.

— Ce politicos!

— Politicos şi precis.

Bineînţeles, nu putea fi cu adevărat sigur că Dors ieşea din Sheelah când un mascul se apropia pentru o partidă scurtă de sex. (Erau întotdeauna foarte expeditivi – cel mult treizeci de secunde.) Putea ea să iasă atât de rapid din mintea panului? El personal avea nevoie de câteva momente ca să se extragă. Evident, dacă Dors îl zărea pe mascul apropiindu-se, dacă-i ghicea intenţiile...

Fu surprins de propriile sale gânduri. Ce rol avea gelozia, dacă ei vieţuiau în alte trupuri? Obişnuitul cod moral mai avea vreun sens? În acelaşi timp, să discute toate astea cu ea era... stânjenitor.

Îi plăcea sau nu, rămăsese băieţaşul provincial de pe Helicon.

Ruşinat, se concentra asupra prânzului de *fleisch* din pasăre locală, care se dovedi o carne închisă la culoare cu sos condimentat de legume. Mâncă cu poftă şi, ca răspuns la tăcerea evident amuzată a lui Dors. Rosti:

— Aş sublinia faptul că panii înţeleg şi comerţul. Hrană în schimbul împerecherii, trădarea conducătorului în schimbul împerecherii. Îngrijirea puiului în schimbul împerecherii, ţesălarea în schimbul împerecherii, aproape orice poate fi obţinut în schimbul activităţii sexuale.

— Se pare că este actuala lor valută socială. Acţiuni scurte şi în tot cazul deloc tandre. Doar împingeri rapide, senzaţii puternice, după care *bum*! – sfârşit.

— Masculii au nevoie de sex, iar femelele îl utilizează.

— Se pare că ţi-ai luat şi notiţe.

— Trebuie s-o fac. Dacă intenţionez ca panii să fie modele de oameni simplificaţi.

— Panii – modele? se auzi tonul încrezător în sine al lui Vaddo. Nu sunt nişte cetăţeni model, dacă la asta vă referiţi.

Le zâmbi radios şi Hari bănui că zâmbetul făcea parte mai degrabă din prietenia obligatorie de pe Staţie.

Îi surâse mecanic şi preciză:

— Încerc să găsesc variabilele care ar putea descrie comportamentul panilor.

— Ar trebui să petreceţi mult timp cu ei, zise Vaddo aşezându-se la masă şi ridicând un deget spre ospătar. Sunt fiinţe subtile.

— De acord, interveni Dors. Vă imersaţi mult în ei?

— Destul, deşi actualmente majoritatea cercetărilor noastre se realizează cu alte modalităţi, se Strâmbă ExSpecul. Modelări statistice... genul acesta de lucruri. Eu am pus în practică ideea turistică de utilizare a tehnologiei de imersiune pe care o dezvoltasem anterior, în scopul obţinerii de finanţe pentru proiect. Altfel am fi fost nevoiţi să-l sistăm.

— Mă bucur că pot contribui cu ceva, spuse Hari.

— Recunoaşte... îţi place, făcu Dors amuzată.

— Ei bine, da. Este ceva... diferit.

— Şi în acelaşi timp este bine pentru sobrul profesor Seldon să iasă din cochilia lui.

Vaddo strălucea de încântare.

— Aveţi grijă să nu vă asumaţi nici un risc. Unii dintre clienţii noştri se cred superpani, sau aşa ceva...

Dors clipi repede.

— Ce fel de pericole pot exista? Corpurile noastre sunt aici. În timp încetinit.

— Sunteţi foarte puternic conectaţi. Un şoc de proporţii pricinuit unui pan poate induce o reacţie similară în sistemele dumneavoastră neurologice.

— Ce fel de şoc? se interesă Hari.

— Moartea... rănirile grave...

— În cazul ăsta, se întoarse Dors spre matematician, cred

că n-ar mai trebui să imersezi.

— Fii serioasă! se simţi Hari iritat. Sunt în vacanţă, nu la închisoare!

— Orice ameninţare la adresa ta...

— Acum un minut spuneai cât de bine îmi face.

— Eşti prea important ca să...

— În realitate, interveni delicat Vaddo, pericolul este foarte redus. De obicei, panii nu mor brusc.

— Iar eu pot ieşi, dacă văd că se apropie o primejdie.

— Dar oare o vei face? Cred că a început să-ţi placă aventura.

Dors avea dreptate, dar Hari nu intenţiona să cedeze. Dacă-şi dorea o evadare din rutinele plicticoase de matematician, cu atât mai bine.

— Îmi place să scap puţin de coridoarele nesfârşite ale Trantorului.

Vaddo zâmbi liniştitor spre Dors.

— Până acum n-am pierdut nici un turist.

— Dar cercetători?

— Ei bine. Atunci a fost ceva cu totul...

— Ce s-a întâmplat?

— Un pan a căzut în prăpastie, iar operatoarea umană n-a putut ieşi la timp şi a rămas paralizată. Din alte incidente se ştie că şocul perceperii morţii prin imersiune poate fi fatal. Acum însă avem sisteme care scurtcircuitează...

— Ce altceva a mai fost? insistă Dors.

— Într-adevăr, a mai existat un episod... dificil. La început, când aveam garduri simple de sârmă. ExSpecul se foi stingherit. Au pătruns nişte animale de pradă.

— Ce fel de animale de pradă?

— Nişte primate care vânează în grup, *Carnopapio grandis*. Noi le spunem „raboni”, deoarece sunt genetic asociaţi unei primate mici de pe alt continent. ADN-ul lor...

— Cum au intrat?

— Aduc cumva cu mistreţii sălbatici, având copite pe care le folosesc la săpat. Au mirosit vânat – animalele din

ţarcurile noastre – şi au săpat pe sub garduri.

Dors aruncă o privire spre zidurile înalte şi solide.

— Astea sunt mai rezistente?

— Evident! Rabonii au acelaşi ADN cu panii şi noi credem că provin dintr-un experiment genetic antic. Cineva a încercat să obţină un prădător, ridicând în două picioare un animal anterior. Ca majoritatea prădătorilor bipezi, membrele anterioare sunt mai scurte şi capul lăsat în faţă, echilibrându-se cu o coadă groasă, folosită şi la semnalizări. Vânează cele mai mari animale de turmă, gigantilopele, mâncând doar carnea de calitate.

— De ce atacă oamenii?

Se orientează în funcţie de oportunităţi. Atacă şi panii. Când au pătruns în curte, au atacat adulţii, nu copiii – o strategie foarte selectivă.

Dors se înfioră.

— Priviţi toate astea foarte… obiectiv.

— Sunt biolog.

— N-am crezut niciodată că ar putea fi atât de interesant, interveni Hari că să alunge neliniştea lui Dors.

— Sunt sigur, surâse Vaddo, că nu se compară cu matematicile superioare.

Dors se strâmbă sceptic.

— Aveţi ceva împotrivă dacă turiştii poartă arme în Staţie?

9

Hari avea o vagă idee despre pani, despre o modalitate de a le folosi comportamentele pentru a construi un model simplificat al psihoistoriei. Putea utiliza statisticile deplasărilor triburilor de pani. Suişurile şi coborâşurile destinului lor schimbător.

Reprezentate în sistem spaţial, structurile vii acţionau la periferia unui teren haotic. Viaţa ca un întreg culegea

roadele unui vast meniu de posibile alegeri ale căilor. Selecţia naturală mai întâi atingea, apoi susţinea această stare încordată.

Biosfere întregi îşi modificau punctele de echilibru în decursul unor curenţi energici – aidoma păsărilor care se folosesc de vânturi, se gândi Hari, privind nişte înaripate mari şi galbene ce pluteau peste Staţie, profitând de curenţii atmosferici ascendenţi.

Ca şi ele, întregi sisteme biologice pluteau uneori în puncte de stagnare. Sistemele erau capabile să aleagă câteva căi de coborâre. Uneori, pentru a forţa analogia, puteau mânca insectele gustoase ce ajungeau la ele pe aceleaşi brize înşelătoare.

Eşecul rezolvării unor asemenea vânturi ale schimbării însemna că şablonul îşi pierdea integritatea sistemică. Energiile se disipau. Crucial era faptul că orice stare aparent stabilă era în realitate un truc al feedback-ului dinamic.

Nu exista nici o stare statică... cu o excepţie. Un sistem biologic aflat în echilibru perfect era pur şi simplu mort.

La fel se întâmpla oare şi cu psihoistoria?

Discutase ideea cu Dors şi ea fusese de acord. Dincolo de calmul aparent, era îngrijorată. De când auzise remarca lui Vaddo, ţâţâia mereu în privinţa securităţii. Hari îi reamintise că anterior ea îl îmboldise să facă mai multe imersiuni.

— Aceasta este o *vacanţă*, mai ţii minte? o întrebase de câteva ori.

Căutăturile ei piezişe şi amuzate îi spuseseră că nici ea nu-l credea în privinţa modelelor simplificate. Dors bănuia că îi plăcea pur şi simplu să rătăcească prin păduri.

— În adâncul inimii, ai rămas un băiat de la ţară, chicotise ea.

Aşa că a doua zi Hari renunţă la o excursie pentru a vedea turmele de gigantilope. Imediat după aceea, însoţit de Dors, pătrunse în incinta de imersiune. Ca să lucreze cu adevărat serios, se justifică.

— Ce-i asta? Arătă spre un tik-tok mic aflat între capsulele lor de imersiune.

— O simplă precauţie, răspunse Dors. Cât timp timp suntem imersaţi, vreau ca nimeni să nu-şi bage nasul aici.

— Tik-tokii sunt destul de scumpi pe Panbundent.

— Ăsta păzeşte încuietorile codificate, vezi?

Se aplecă lângă tik-tok şi întinse mâna către panoul de comandă. Maşinăria o împiedică.

— Crezusem că încuietorile erau suficiente.

— Şefa securităţii are acces la ele.

— O suspectezi şi pe ea?

— Îi suspectez pe toţi. Dar mai ales pe ea.

Panii dormeau în arbori şi-şi petreceau majoritatea timpului ţesălându-se reciproc. Pentru cei norocoşi, o ploşniţă sau un păduche era o delicatesă şi, dacă mâncau mai multe, se puteau ameţi din pricina unui alcaloid cu gust piperat. Hari bănuia că mângâierile atente şi ţesălarea lui de către Dors era un comportament selectat, pentru că îmbunătăţea igiena pan. În tot cazul îl liniştea pe Eupan.

Apoi înţelese brusc: panii se ţesălau în loc să vorbească. Ei strigau sau plângeau doar în clipele de criză sau atunci când erau agitaţi, în general în probleme legate de creşterea puilor, hrănire sau autoapărare. Erau aidoma unor oameni care nu se puteau descărca prin vorbire.

Şi aveau cu adevărat nevoie de satisfacţii. Nucleul vieţii lor sociale semăna cu cel din societăţile omeneşti supuse stresului: tiranii, temniţe, bande urbane. Poate că natura avea colţii şi ghearele însângerate, totuşi panii aduceau surprinzător de mult cu oamenii cu probleme.

Aici existau însă şi comportamente „civilizate”. Prietenii, suferinţe, generozitate, amici care vânau şi păzeau împreună teritoriul. Bătrânii lor făceau riduri, cheleau şi rămâneau ştirbi, totuşi erau îngrijiţi de ceilalţi.

Cunoaşterea lor instinctivă era prodigioasă. Ştiau cum să facă un aşternut din frunze în copaci, o dată cu sosirea

amurgului. Se puteau căţăra, prinzându-se cu picioarele. Aveau sentimente, plângeau şi jeleau fără să fie capabili să exprime toate acestea în unităţi gramaticale distincte, astfel ca emoţiile să le poată fi controlate şi stăvilite. Emoţiile îi conduceau pe ei.

Foamea era sentimentul cel mai puternic. Căutau şi mâncau frunze, fructe, insecte, chiar animale mici. Le plăceau omizile.

Fiecare clipă, fiecare mică iluminare îl făcea să pătrundă mai adânc în Eupan. Începuse să-i simtă cotloanele subtile ale minţii. Treptat, obţinea un control cooperant mai mare.

În dimineaţa aceea, o femelă găsi un copac mare prăbuşit şi începu să lovească în el. Trunchiul găunos răsuna ca o tobă şi toţi membrii tribului se repeziră să bată. Rânjind încântaţi de zgomot.

Eupan li se alătură. Hari simţi explozia de fericire şi i se abandonă.

Mai târziu, găsind o cascadă produsă de o ploaie torenţială, înhăţară liane şi se balansară între copaci peste apa înspumată, zbierând de încântare în timp ce săreau şi se răsuceau de la o liană la alta.

Erau aidoma unor copii pe un nou teren de joacă. Hari îl puse pe Eupan să facă mişcări imposibile, tumbe şi plonjoane nebuneşti, propulsându-l într-un abandon total, spre uimirea celorlalţi pani.

Erau violenţi în mişcările lor bruşte, uşor iritabili: în împerecherile cu femele, în exercitarea perpetuei ierarhii bazate pe dominare şi, mai cu seamă, la vânătoare. O expediţie de vânătoare încununată de succes aducea o surescitare deosebită, manifestată prin îmbrăţişări, săruturi şi lovituri cu palmele pe spinare. Când tribul cobora să se hrănească, pădurea răsuna de lătrături, zbierete, ţipete şi gâfâituri. Hari se alătură agitaţiei şi dansă cu Sheelah/Dors.

Se aşteptase să fie nevoit să-şi subjuge puritana sa neplăcere meritocrată faţă de murdărie. Mulţi meritocraţi detestau chiar pământul în sine. Nu şi Hari, care fusese

crescut printre agricultori şi muncitori. Crezuse că lunga expunere la sistemul estetic exagerat de puritan de pe Trantor avea să-l dezavantajeze, totuşi murdăria panilor i se părea naturală.

În unele privinţe, trebuia într-adevăr să-şi înfrâneze sentimentele. Faţă de şobolani, de pildă, pe care panii îi mâncau începând cu capul; animalele mai mari le zdrobeau de bolovani. Oricum, consumau în primul rând creierii, o delicatesă aburindă.

Hari înghiţea un nod imens – metaforic, dar cu Eupan făcându-se ecoul impulsului său – şi privea, camuflându-şi neplăcerea. La urma urmelor, Eupan trebuia să mănânce.

Când sesiza mirosul prădătorilor, simţea cum se zbârleşte părul lui Eupan. Un alt iz, pişcător, făcea ca gura acestuia să se umple de apă. Nu cruţa nici un fel de hrană accesibilă. Evoluţia în acţiune; panii care fuseseră miloşi în trecut mâncaseră mai puţin şi avuseseră mai puţini urmaşi. Aceia nu mai erau reprezentaţi aici.

În ciuda exceselor, găsea comportamentul panilor obsedant de familiar. Masculii se adunau adesea pentru luptă, pentru aruncatul pietrelor, pentru sporturi sângeroase şi pentru a-şi stabili ierarhia. Femelele interacţionau şi formau alianţe. Existau trocuri de favoruri pentru loialitate, legături de rudenie, războaie teritoriale, ameninţări şi demonstraţii, oferte de protecţie, o lăcomie pentru „respect”, subordonaţi complotişti, răzbunări – o lume socială căreia îi aparţinuseră mulţi oameni pe care istoria îi decretase ”de seamă”.

De fapt, aducea mult cu curtea imperială.

Oare oamenii tânjeau să se despoaie de haine şi de convenţii, şi să apară ca pani? Un pan inteligent ar fi fost în largul său printre nobilimea imperială...

Hari simţi un fior de repulsie atât de puternic, încât Eupan se cutremură. Specificul omenirii *trebuie* şi fie altul, nu că această oroare primitivă.

Desigur, putea folosi situatia ca un banc de probe pentru teoria finala. *Atunci, oamenii s-ar fi autocunoscut, ar fi fost proprii lor stapani.* Avea sa introduca in ea imperativele panilor, dar va merge mult mai departe, spre psihoistoria adevarata, profunda.

10

— Nu înţeleg! spuse Dors la masă.

— Sunt atât de asemănători nouă! Trebuie să fi avut o legătură comună. Hari lăsă lingura din mână. Mă întreb dacă au fost animalele noastre de casă, cu mult înainte de călătoria stelară?

— Eu nu i-aş fi lăsat să-mi dea casa peste cap.

Oamenii adulţi cântăreau ceva mai mult decât panii, însă aveau o forţă mai mică. Un pan putea ridica de cinci ori mai mult ca un bărbat antrenat. Creierul uman era de trei-patru ori mai mare decât cel pan, iar un copil uman de câteva luni avea deja creierul mai mare decât al unui pan adult. În acelaşi timp, arhitectura cerebrală diferea.

Hari se întrebă însă dacă la asta se rezuma totul.

Oferă-le panilor creiere mai mari şi darul vorbirii, redu-le nivelul testosteronului, împovărează-i cu mai multe inhibiţii, bărbiereşte-i şi tunde-i, învaţă-i să stea fără frică pe membrele posterioare – şi vei obţine modele pan de lux care ar arăta şi ar acţiona aproape ca oamenii.

— Ideea mea, îi spuse lui Dors, este că sunt destul de apropiaţi de noi pentru ca un model psihoistoric să poată funcţiona.

— Ca să determini pe cineva să creadă asta, trebuie să arăţi că sunt destul de inteligenţi ca să aibă interacţiuni complexe.

— Ce părere ai despre activităţile lor de vânătoare şi cules?

— Vaddo afirmă că n-au putut fi dresaţi nici măcar ca să facă treabă în jurul Staţiei.

— O să-ţi arăt ce vreau să spun. Haide să încercăm amândoi metodele lor.

— Care dintre ele?

— Cea fundamentală. Obţinerea de suficientă mâncare.

Ea muşcă din carnea unei rumegătoare locale, procesată corespunzător şi „degresată pentru fina boltă palatină a citadinilor”, după cum menţiona pliantul turistic. Mestecând cu o ferocitate neobişnuită, îl privi în ochi:

— De acord! Orice ar face un pan, eu pot să fac mai bine!

Dors îi făcu semn dinlăuntrul lui Sheelah. „Să-nceapă întrecerea!”

Tribul era în căutare de hrană. Hari îl lăsă pe Eupan să rătăcească şi nu se strădui să înfrâneze undele emoţionale care se propagau peste mintea panului. Devenise mai priceput în conducerea acestuia, dar un miros sau un zgomot brusc îl făcea să piardă controlul. Iar tentativa de a dirija obtuza minte pan prin ceva prea complicat semăna cu manevrarea unei marionete.

Sheelah/Dors flutură din braţ şi-i făcu semn: *Aici*.

Stabiliseră un cod de câteva sute de cuvinte, întrebuinţând degetele şi mimica facială, iar panii lor păreau că se descurcă binişor cu acestea. Panii aveau un limbaj rudimentar, combinând mormăituri, ridicări din umeri şi mişcări ale degetelor care transmiteau înţelesuri imediate, totuşi nu în sensul obişnuit al frazelor. În majoritate, reprezentau asociaţii.

Copac, fruct, tu merge, transmise Dors. Îşi purtară panii spre un pâlc de trunchiuri subţiratice promiţătoare, dar scoarţa acestora era prea alunecoasă pentru a se putea căţăra.

Restul tribului nici măcar nu se deranjase să meargă într-acolo. „Au cunoştinţe botanice care ne lipsesc nouă”, se gândi Hari cu tristeţe.

Ce este acolo? semnală el spre Sheelah/Dors.

Panii se apropiară de movile, le examinară superficial şi se aplecară ca să înlăture pământul, dezvăluind un tunel micuţ. *Termite*, semnală Dors.

Hari analiză situaţia, pe când panii se apropiară. Nimeni nu părea să se grăbească. Sheelah îi făcu cu ochiul şi se îndreptă spre o movilă îndepărtată.

Se părea că termitele lucrau în exterior noaptea, apoi în zori blocau intrările. Hari îşi lăsă panul să se apropie de o movilă mare şi cafenie, dar acum îl dirija atât de bine, încât împotrivirile acestuia erau slabe. Hari/Eupan căută în movilă fisuri, proeminenţe, adâncituri... dar când îndepărtă nişte pământ, nu găsi nimic. Ceilalţi pani descoperiseră imediat tunelurile camuflate. Oare memoraseră cele peste o sută de tuneluri din fiecare movilă?

În cele din urmă găsi un tunel. Eupan nu-i era de nici un folos. Hari îl putea controla, dar în felul acela bloca sursele de cunoştinţe din subconştientul panului.

Panii smulgeau cu dexteritate crenguţe sau fire de iarbă din preajma movilelor şi Hari le urmă exemplul. Crenguţele şi firele de iarbă culese de el nu erau însă utile. Primele fură prea moi şi, când încercă să le introducă într-un tunel întortocheat, se îndoiră. Luă altele mai rigide, dar acestea se agăţau în pereţii tunelului sau se rupeau. Eupan nu-l ajuta aproape deloc. Hari îl stăpânea prea bine.

Începuse să se simtă ruşinat. Nici panii tineri nu aveau probleme în alegerea beţişoarelor şi a firelor de iarbă cuvenite. Privi un pan din apropiere care aruncă un beţigaş ce părea să funcţioneze. Când aceasta se îndepărtă, îl ridică. Simţea cum în interiorul lui Eupan se acumula o anxietate neclară, combinând frustrarea şi foamea. Putea *simţi* gustul termitelor suculente şi cărnoase.

Se apucă de treabă, acţionând comenzile emoţionale ale lui Eupan. Treaba merse chiar şi mai rău. Dinspre pan apăreau gânduri vagi, dar acum Hari îi controla muşchii, iar asta era partea proastă.

Descoperi destul de repede că beţişorul trebuia introdus cam zece centimetri, printr-o răsucire a încheieturii care să-l conducă prin tunelul şerpuit. După aceea trebuia să-l zgâlţâie uşurel. Prin intermediul lui Eupan, simţea că în felul acela atrăgea termitele să muşte de crenguţă. La început o ţinu prea mult timp înăuntru şi, când o retrase, era pe jumătate roasă. Termitele o mâncaseră. Fu astfel nevoit să caute alt beţişor, iar stomacul lui Eupan chiorăia.

Ceilalţi pani terminaseră vânătoarea de termite, pe când Hari de abia se chinuia pentru prima pradă. Detaliile îl călcau pe nervi. Trăgea beţişorul prea repede, fără a-l răsuci suficient ca să treacă prin curbele tunelului. De mai multe ori îl scoase şi constată că pierduse termitele gustoase, lovindu-le de pereţii tunelului. Muşcăturile lor rodeau în asemenea măsură beţişorul, încât trebuia să caute un altul. În tot cazul, insectele se hrăneau mai bine decât el.

În cele din urmă, dobândi tehnica – o răsucire lentă şi fluidă a încheieturii, care să extragă cu graţie termitele agăţate de rămurică. Eupan le linse nerăbdător. Gustul lor, filtrat prin papilele gustative ale panului, îi plăcu lui Hari.

Nu scosese însă multe. Alţii din trib îi priviră recolta jalnică, studiindu-l cu capetele înclinate în semn de curiozitate şi se simţi umilit.

„La dracu’ cu metoda asta”, îşi spuse.

Îl sili pe Eupan să se întoarcă şi să pornească spre pădure. Panul i se împotrivi, târşâindu-şi picioarele. Hari găsi un băţ gros, îl rupse şi reveni la movilă.

Terminase cu zgândăririle cu beţişoare. Lovi cu putere movilă, încă cinci lovituri şi perforase o gaură mare. Culese cu pumnii delicioasele termite care fugeau dinăuntru.

Adio subtilitate! Ar fi vrut să strige. Încercă să scrie un mesaj pentru Dors în praf, dar era greu să zgârie litere cu mâinile sale deloc îndemânatice. Panii puteau manevra o crenguţă ca să culeagă larve din sol, dar trasarea de semne pe o suprafaţă nu făcea încă parte din aptitudinile lor.

Renunţă.

Sheelah/Dors apăru, purtând cu mândrie o trestie plină de termite cu pântec alb. Acelea erau cele mai bune, trufandale pan. *Eu mai bune*, îi semnală.

Hari îl făcu pe Eupan să ridice din umeri şi replică: *Eu mai multe*.

Aşadar, egalitate.

Ulterior, Dors in spuse ca printre membrii tribului era cunoscut acum drepr Bat-mare. Porecla ii facu o placere imensa.

11

În timpul mesei se simţi jubilant, epuizat şi fără chef de conversaţie. Starea de pan părea să-i suprime centrii vorbirii. Avu nevoie de un efort real ca să-l întrebe pe Vaddo despre tehnologia imersiunii. De obicei accepta tehnomiracolele cotidiene, totuşi a-i înţelege pe pani însemna să înţeleagă felul în care îi percepea.

— Echipamentul de imersiune vă introduce în centrul girului cingulat anterior al panului, explică Vaddo la desen. Pe scurt, „gir”. Aceasta este principala regiune corticală a creierului destinată medierii emoţiilor şi exprimării lor prin acţiune.

— Dar creierul *nostru* cum este? întrebă Dors.

Vaddo strânse din umeri.

— Configuraţia generală e aceeaşi, dar panii sunt lipsiţi de creierul mare.

Ignorându-şi ceaşca aburindă de kaff, Hari se aplecă înainte.

— Acest ”gir” nu oferă control motor direct?

— Nu... am încercat deja. Când ieşiţi, panul este atât de dezorientat, încât aproape că nu-şi mai revine.

— Deci va trebui să fim mai subtili, observă Dors.

— Da. La masculii pan, lampa de veghe este permanent

aprinsă în neuronii care controlează acţiunea şi agresivitatea...

— De aceea sunt mai predispuşi la violenţă? întrebă ea.

— Aşa bănuim. Există o similitudine cu structurile din propriul nostru creier.

— Chiar aşa? făcu Dors neîncrezătoare. Cu neuronii bărbaţilor?

— Masculii umani au niveluri superioare de activitate în sistemul limbic temporal, în adâncul creierului... Structurile evoluţionare sunt mai vechi.

— Atunci de ce nu ne introduceţi la nivelul respectiv? se interesă Hari.

— Inserăm cipurile de imersiune în regiunea girului fiindcă accesul este mai uşor. Sistemul limbic temporal se află mult mai jos şi nu putem ajunge chirurgical la el.

Dors se încruntă.

— Prin urmare, masculii pan...

— Sunt mai dificil de controlat. Domnul profesor îşi conduce panul de pe bancheta din spate, ca să zic aşa.

— În timp ce Dors îl dirijează pe al ei dintr-un punct de control care, la femelele pan, este central? Hari privi în depărtare. Am fost dezavantajat!

— Trebuie să joci cu cărţile pe care le-ai primit, rânji ea.

— Nu-i cinstit!

— Băţ-mare, biologia îţi determină soarta.

Tribul descoperi fructe intrate în putrefacţie. Surescitarea se răspândi printre pani.

Mirosul era respingător şi în acelaşi timp ademenitor; la început, Hari nu înţelese care era motivul. Panii se repeziră spre bulbii răscopţi, albaştri şi verde-bolnăvicios, rupându-le pieliţa şi sugând zeama.

Neîncrezător, Hari testă unul. Şocul fu imediat. O senzaţie plăcută de căldură se înălţă prin el. Bineînţeles – esterii din fructe se transformaseră în alcool! Panii se pregăteau în mod deliberat să tragă o beţie.

Îl „lăsă” pe panul său să-i urmeze. În privinţa asta nu prea avea de ales.

Eupan mârâi şi-şi flutură braţele ori de câte ori Hari încercă să-l îndepărteze de fructele intrate în fermentaţie. Iar după o vreme, nici omul nu mai dori să-l îndepărteze. Îşi oferi o beţie solidă şi adevărată, în ultima vreme îşi făcuse multe griji, se agitase în panul său, iar... asta era perfect natural, nu?

Apoi apăru o ceată de raboni şi pierdu controlul panului.

Vin repede. Aleargă pe două picioare, fără zgomot. Cozile le zvâcnesc, discutând între ei.

Cinci ocolesc spre stânga. O separă pe Esa.

Cel-mai-mare urlă la ei. Grasu' aleargă spre cel mai apropiat şi-l loveşte cu laba din faţă.

Eu azvârl pietre. Îl lovesc pe unul. Ţipă şi se retrage. Dar alţii îi iau locul. Azvârl din nou şi ei vin şi praful şi zbieretele se înteţesc şi ceilalţi o iau pe Esa. O zgârie cu lovituri ale ghearelor labelor din faţă. O lovesc cu copitele ascuţite.

Trei dintre ei o poartă de aici.

Femele noastre fug speriate. Noi, războinicii, rămânem.

Ne luptăm cu ei. Zbierăm, azvârlim, muşcăm atunci când se apropie. Dar nu putem ajunge la Esa.

Apoi ei pleacă. Aleargă repede pe picioarele lor cu copite. Încovoaie cozile în semn de victorie. Ne batjocoresc.

Ne simţim prost. Esa era bătrână şi o iubeam.

Femele se întorc, nervoase. Ne ţesălăm şi ştim că două-picioare o mănâncă pe Esa undeva.

Cel-mai-mare se apropie, încearcă să mă bată pe spate. Mârâi.

El, Cel-mai-mare! Ar fi trebuit să-i oprească.

Ochii lui se cască şi mă loveşte cu palma. Îl lovesc şi eu. Se repede la mine. Ne rostogolim în ţărână. Ne muşcăm, zbierăm. Cel-mai-mare este puternic, puternic şi mă izbeşte cu capul de pământ.

Ceilalţi războinici ne privesc, fără să ni se alăture.

Mă bate. Mă doare. Plec.

Cel-mai-mare începe să-i liniştească pe războinici. Femele vin şi-şi arată respectul faţă de Cel-mai-mare. Îl ating, îl ţesală, îl mângâie aşa cum îi place. El încalecă trei dintre ele, repede de tot. Se simte Cel-mai-mare.

Eu mă ling. Sheelah vine şi mă ţesală. După un timp mă simt mai bine. Uit de necaz.

Nu uit însă că Cel-mai-mare m-a bătut. În faţa tuturor. Acum eu sufăr şi Cel-mai-mare este ţesălat.

L-a lăsat să vină şi s-o ia pe Esa. El, Cel-mai-mare, el trebuia să-i fi oprit.

Într-o bună zi voi fi peste el. În spinarea lui.

Intr-o buna zi eu voi fi Cel-Mai-Mare.

12

— Când ai ieşit? întrebă Dors.

— După ce Cel-mai-mare a încetat să mă bată... ăăă, să-l bată pe Eupan.

Se destindeau lângă o piscină, iar mirosurile ameţitoare dinspre pădure păreau să deştepte în Hari dorinţa de a fi din nou acolo, în văile cu praf şi sânge. Se cutremură şi inspiră adânc. Lupta îl absorbise în asemenea măsură încât nu mai voise să iasă, în ciuda durerilor. Imersiunea avea o trăsătură hipnotică.

— Ştiu cum simţi, zise ea. Este uşor să te identifici total cu ei. Eu am părăsit-o pe Sheelah când s-au apropiat rabonii. Era speriată rău.

— Vaddo spune că şi rabonii provin tot de pe Pământ. Există o mulţime de suprapuneri ADN. În acelaşi timp, dovedesc semne de intervenţii recente şi extinse, care i-au făcut prădători.

— De ce ar fi vrut anticii una ca asta?

— Poate că încercau să ne descopere strămoşii.

Spre surpriza lui, ea izbucni în râs.

— Nu toată lumea are aceleaşi interese ca tine.

— Atunci, de ce?

— Poate că i-au folosit pe raboni ca vânat... Sunt destul de interesanţi, nu?

— *Vânat*? Imperiul a fost dintotdeauna prea îndepărtat de primitivismele atavice, ca să... (Fu gata să se lanseze într-un minidiscurs despre progresul cunoscut de omenire, când îşi dădu seama că nu mai credea în aşa ceva.) Hmm...

— Te-ai gândit mereu la oameni ca fiind cerebrali. Psihoistoria n-ar putea funcţiona, dacă n-ar ţine seama de laturile noastre animalice.

— Mă tem că păcatele noastre cele mai grave ne aparţin exclusiv nouă.

Nu se aşteptase că experienţele prin care trecuse aici să-l zguduie în asemenea măsură. Asta îl făcea să devină mai realist.

— Câtuşi de puţin! Genocidul există atât la pani, cât şi la lupi. Uciderea semenilor este larg răspândită. Răţoii şi urangutanii comit violuri. Până şi furnicile duc războaie organizate şi raiduri de procurare a sclavilor. Vaddo afirmă că panii au cel puţin tot atâtea riscuri de a fi ucişi ca şi oamenii. Dintre toate caracteristicile umane – graiul, arta, tehnologia şi celelalte – cea care provine cel mai evident de la strămoşii animale este genocidul.

— Ai învăţat multe de la Vaddo.

— O modalitate bună prin care să-l ţin sub observaţie.

— Mai bine să fii suspicioasă decât să-ţi pară rău, nu?

— Evident, răspunse ea inexpresiv.

— Ei bine. Chiar dacă am fi superpani. Ordinea imperială şi mijloacele de comunicare estompează deosebirile dintre Noi şi Ei.

— Ce vrei să spui?

— Că atenuează imboldul profund spre genocid.

Dors râse din nou, de data asta spre iritarea bărbatului.

— N-ai înţeles foarte bine istoria. Grupuri mici continuă să se ucidă reciproc, cu entuziasm. În Zona Săgetătorului,

în timpul domniei lui Omar...

— De acord, la scară mică tragediile sunt de ordinul zecilor. Dar la scara la care ar putea acţiona psihoistoria. În cazul populaţiilor de mii de miliarde...

— Ce te face să fii atât de sigur că numerele ar conferi siguranţă?

— Până acum...

— Imperiul a fost în stază.

— Mai precis, soluţia unui stat în echilibru dinamic.

— Şi dacă echilibrul acesta se rupe?

— Ei bine... atunci nu mai am nimic de zis.

Ea surâse.

— Neobişnuit din partea ta.

—... până când nu voi avea o teorie reală, care să funcţioneze.

— Una care să prevadă genocidul în masă. Dacă Imperiul se erodează.

Abia atunci înţelese Hari încotro bătea ea.

— Vrei să zici că am realmente nevoie de această latură a „naturii animalice” a oamenilor.

— Mă tem că da. Eu sunt deja educată să ţin seama de ea.

— Cum? se încruntă matematicianul.

— Eu n-am imaginea pe care o ai tu despre omenire. Intrigi, comploturi. Sheelah înhăţând mai multă carne pentru puii ei, Eupan dorind să-l omoare pe Cel-mai-mare – aceleaşi lucruri se întâmplă şi în Imperiu, atât doar că sunt mai bine camuflate.

— Şi?

— Ia-l de pildă pe Vaddo. Aseară a făcut un comentariu referitor la munca ta de elaborare a unei ”teorii a istoriei”.

— Şi?

— Cine i-a pomenit despre asta?

— Nu cred că eu... aha, crezi că ne-a investigat?

— Ştie deja.

— Poate că i-a spus şefa securităţii, după ce a discutat cu

Autoritatea Universitară.

Dors îl gratulă cu un zâmbet indescifrabil.

— Mă topesc după veşnica ta naivitate în relaţie ai lumea.

Mai tarziu Hari nu putuse decide daca acesta fusese sau nu un compliment.

13

Vaddo îl invită să încerce un sport propus de Staţie şi Hari acceptă. Era scrimă în condiţii de levitaţie asigurate de elevatoare electrostatice. Hari era lent şi nepriceput. Căutând să facă faţă mişcărilor iuţi ale lui Vaddo, tânjea după siguranţa şi graţia lui Eupan.

Vaddo începea întotdeauna din poziţia tradiţională – cu un picior mai în faţă şi cu vârful bastonului-sabie descriind cerculeţe în aer. Uneori matematicianul îi străpungea defensivă, dar de obicei consuma toată energia elevatorului evitând atacurile celuilalt. De fapt, scrima nu-i făcea aceeaşi plăcere ca şi ExSpecului.

Află crâmpeie de informaţii despre pani atât de la Vaddo, cât şi din gigantica bibliotecă a Staţiei. ExSpecul părea oarecum nemulţumit când Hari scotocea matricele de date, ca şi cum el ar fi fost proprietarul lor, iar cititorii erau nişte hoţi. Cel puţin asta credea Hari că-i pricinuia evidentă nemulţumire.

Deşi pe Helicon crescuse printre animale, nu se gândise niciodată prea mult la ele. Acum însă ajunsese să simtă că şi animalele trebuie înţelese.

Zărindu-se în oglindă, un câine percepe imaginea ca fiind un alt câine. La fel se întâmplă în cazul pisicilor, peştilor sau al păsărilor. După o vreme, ele se obişnuiesc cu imaginea inofensivă, tăcută şi inodoră, totuşi nu consideră că îi reprezintă pe ei înşişi.

Copiii umani trebuie să aibă cam doi ani ca să

reacţioneze superior.

Panii aveau nevoie de câteva zile ca să-şi dea seama că se vedeau pe ei înşişi. După aceea se examinau în faţa oglinzii lipsiţi de orice stinghereală, îşi studiau spatele şi în general încercau să se vadă în modalităţi diferite, chiar punându-şi frunze pe păr, aidoma unor pălării, şi râzând la vederea rezultatelor.

Puteau aşadar să facă ceva ce alte animale nu reuşeau – să iasă în exteriorul propriei lor persoane şi să se privească de acolo.

În mod clar, trăiau într-o lume încărcată de ecouri şi reminiscenţe. Ierarhia lor bazată pe autoritate se compunea dintr-o structură rigidă de acte de forţă din trecut. Îşi reaminteau movilele de termite, trunchiurile găunoase în care puteau bate toba, locurile utile unde cădeau frunze mari îmbibate cu apă sau unde se coceau cereale.

Toate acestea intrară în modelul simplificat pe care Hari începuse să-l clădească în notiţele lui: o psihoistorie a panilor. Le folosea mişcările, rivalităţile, ierarhiile, tiparele de hrănire. Împerechere şi moarte, teritoriile, resursele şi concurenţa tribală pentru stăpânirea acestora. Găsi o modalitate de a introduce în ecuaţii bagajul biologic al comportamentelor sumbre, chiar şi al celor mai rele, ca satisfacţia torturii şi exterminarea cu indiferenţă a altor specii în vederea obţinerii de avantaje pe termen scurt.

Toate astea existau la pani. Tot aşa cum existau şi în Imperiu.

La petrecerea dansantă din scara aceea, Hari privi mulţimea dintr-un unghi inedit.

Flirtul era exersarea împerecherii. Vedea asta în sclipirile ochilor, în ritmurile dansului. Briza caldă ce adia din vale purta cu ea izuri de colb, putregai, viaţă… O agitaţie animalică acţiona în sală.

Îi plăcea destul de mult să danseze, iar Dors era o parteneră excelentă. Hari nu-şi putea opri totuşi mintea de

la a cântări, analiza, descompune în mecanisme componente lumea din faţa lui.

Dors îi atrăsese atenţia că şabloanele nonverbale pe care oamenii le utilizau ca strategii de atragere/abordare se părea că proveneau dintr-o moştenire comună a mamiferelor. Bărbatul se gândi la asta, examinându-i pe turiştii strânşi la bar.

O femeie traversează o încăpere ticsită de lume, legănând din şolduri, cu ochii întârziind o clipă asupra unui bărbat care o atrage, apoi ferindu-şi sfioasă privirea atunci când, aparent, tocmai i-a remarcat interesul. O primă mişcare standard: *Bagă-mă în seamă*!

A doua este: *Sunt inofensivă*. Mâna aşezată cu palma în sus pe o masă sau pe genunchi. O ridicare din umăr, derivată dintr-un reflex antic de vertebrat, semnificând slăbiciunea. Toate astea combinate cu capul uşor înclinat, etalând vulnerabilitatea gâtului. Gesturile respective sunt inconştiente, subcorticale, se ridică din adâncurile neocortexului şi apar atunci când două persoane atrase reciproc una de cealaltă poartă prima lor conversaţie.

Oare astfel de forţe modelează Imperiul într-o măsură mai mare decât balanţele comerciale, alianţele şi tratatele?

Hari îşi privi semenii şi încercă să vadă totul prin ochi de pan.

Deşi femelele oamenilor ajungeau devreme la maturitate, ele nu continuau să dobândească pilozitate corporală, proeminenţe supra orbitale osoase, glas gros sau piele aspră; acestea erau apanajele masculilor. Femeile de pretutindeni se străduiau să-şi păstreze aspectul tânăr. Fabricanţii de cosmetice îşi recunoşteau fără sfială rolul esenţial: *Noi nu vindem produse, ci speranţă*!

Concurenţa pentru masculi era permanentă. Uneori, masculii pan alternau împerecherile cu femelele în călduri. Ei aveau testicule uriaşe, implicând că avantajul reproducător era de partea celor care produceau suficientă spermă pentru a depăşi rivalii. Prin comparaţie cu panii,

masculii umani aveau testicule mai mici.

Oamenii se revanşau însă acolo unde era cu adevărat important. Toate primatele cunoscute erau înrudite genetic, deşi se separaseră ca specii cu multe milioane de ani în urmă; în timpul măsurat de ADN, panii se aflau la şase milioane de ani depărtare de oameni. Dintre toate primatele, oamenii aveau penisurile cele mai mari.

Hari îi atrase atenţia lui Dors că numai 4% dintre mamifere erau monogame. Printre primate procentajul era puţin mai mare, dar nu cu mult. Cel mai mare procentaj de monogamie se înregistra în rândul păsărilor.

Ea pufni.

— Nu lăsa că biologia asta să ţi se suie la cap.

— Ah, nu, n-o s-o las să ajungă aşa departe.

— Vrei să spui că locul ei este mult mai jos?

— Doamnă, în privinţa asta tu trebuie să dai verdictul!

— Ai un umor obsedat!

Mai târziu, în decursul nopţii, el avu destule ocazii să reflecteze asupra adevărului că, deşi nu întotdeauna era grozav să fii om, era extraordinar de plăcut să fii mamifer.

14

Petrecură o ultimă zi imersaţi în panii lor, însorindu-se lângă un pârâu năvalnic. Îi ceruseră lui Vaddo să solicite coborârea navetei pentru a doua zi şi să le rezerve locuri la o tranziţie prin găurile-de-vierme. După aceea pătrunseseră în capsulele de imersiune şi se cufundaseră într-o ultimă reverie.

Până când Cel-mai-mare vru s-o călărească pe Sheelah.

Hari/Eupan se ridică, având mintea înceţoşată. Sheelah zbieră la Cel-mai-mare. Îl lovi.

Cel-mai-mare se mai împerechease cu Sheelah şi înainte. Dors ieşise rapid, cu mintea revenindu-i la corpul din capsulă.

Acum însă ceva era în neregulă. Eupan se apropie repede şi-i semnală lui Sheelah, care arunca pietre în Cel-mai-mare. *Ce este*?

Ea mişcă rapid degetele, semnalând: *Nu merge*.

Nu putea ieşi. Se întâmplase ceva cu capsula. Ar trebui să iasă el şi să-i anunţe.

Bărbatul execută micul salt mintal care avea să-l readucă în corp.

Nu se întâmplă nimic.

Încercă din nou. Sheelah azvârlea pământ şi pietricele, retrăgându-se din faţa lui Cel-mai-mare. Nimic.

Nu avea timp de gândire. Păşi între Sheelah şi Cel-mai-mare.

Panul masiv se încruntă. Eupan, amicul Eupan îi aţinea calea. Îi refuza o femă. Cel-mai-mare părea să fi uitat provocarea şi lupta care avusese loc în ziua anterioară.

Mai întâi încercă să urle, cu ochii holbaţi. Apoi îşi scutură braţele, cu pumnii încleştaţi.

Hari îşi sili panul să rămână nemişcat. Avu nevoie de toată forţa de liniştire pe care o putu aduna.

Cel-mai-mare îşi roti pumnul ca pe o ghioagă.

Eupan se eschivă. Cel-mai-mare nu-l nimeri.

Hari avea probleme cu controlul lui Eupan, care voia să fugă. Nori de teamă se ridicară prin mintea panului, galben arzători prin adâncurile negre-albăstrui.

Cel-mai-mare se repezi înainte, izbindu-l în plin pe Eupan. Hari simţi şocul şi o durere străpungătoare în piept. Căzu pe spate şi se lovi rău.

Cel-mai-mare îşi urlă triumful, agitând braţele spre cer.

Hari îşi dădu seama că Cel-mai-mare avea să sară peste el şi să-l bată din nou.

Brusc simţi o ură profundă şi primitivă.

Din clocotul acela sângeriu, simţi cum controlul asupra lui Eupan îi sporeşte. Acum se afla atât în exteriorul cât şi în interiorul panului, simţindu-i direct spaima roşie primordială şi subjugând cu o mânie de fier. Furia lui Eupan o

realimenta pe a lui Hari. Cei doi se completau, furia acumulându-se ca şi cum ar fi fost reflectată de pereţi impenetrabili.

Poate că el nu era acelaşi tip de primată, dar pe Eupan îl cunoştea. Nici unul dintre ei nu avea să se mai lase bătut vreodată. Şi Cel-mai-mare n-avea să pună mâna pe Sheelah/Dors.

Se rostogoli într-o parte. Cel-mai-mare se aruncă pe locul în care fusese el cu doar o clipă mai devreme.

Eupan sări fulgerător şi-l lovi cu piciorul. Puternic, în coaste. O dată, de două ori. Apoi în cap.

Ţipete, zbierete, pământ, pietricele; Sheelah continua să-i bombardeze pe amândoi. Eupan se cutremură de energia care clocotea în el şi se retrase.

Cel-mai-mare îşi scutură capul plin de ţărână. După aceea se ghemui şi se ridică lin în picioare, plin de graţie musculoasă, ai chipul contorsionat ca o mască. Ochii i se dilatară, alb cu roşu.

Eupan dorea din tot sufletul să fugă. Numai furia lui Hari îl ţinea locului.

Era însă un echilibru static de forţe. Eupan clipi când Cel-mai-mare înaintă precaut; prudenţa lui se datora loviturilor încasate de la celălalt.

”Am nevoie de un atu suplimentar”, gândi Hari privind în jur.

Putea solicita aliaţi. Haplea se agita nervos în apropiere.

Ceva îi spuse însă că ar fi fost o strategie greşită. Haplea continua să fie unul dintre secunzii lui Cel-mai-mare. Sheelah era prea micuţa ca să constituie o diferenţă decisivă. Se uită spre ceilalţi pani. Toţi pălăvrăgind agitaţi... şi decise. Ridică o piatră.

Cel-mai-mare mârâi surprins. Panii nu foloseau pietrele între ei. Pietrele erau doar pentru a-i alunga pe nepoftiţi. Eupan viola un cod social.

Cel-mai-mare urlă, gesticulă spre ceilalţi, lovi cu pumnii în pământ, pufăi furios. Apoi se năpusti.

Hari azvârli piatra cu putere. Îl lovi pe Cel-mai-mare în piept şi-l răsturnă.

Cel-mai-mare se sculă rapid, înnebunit de mânie. Eupan se retrase, dorind cu disperare să fugă. Hari simţi cum pierdea controlul... şi văzu altă piatră. Destul de mare, la doi paşi înapoi. Îl lăsă pe Eupan să se întoarcă pentru a o rupe la fugă, apoi îl opri lângă bolovan. Eupan nu voia să-l ridice. Era copleşit de panică.

Hari îşi revărsă toată furia în interiorul panului, silindu-l să-şi coboare braţele lungi. Mâinile atinseră bolovanul, bâjbâiră, îl prinseră. Mânia pură îl făcu pe Eupan să se întoarcă spre Cel-mai-mare, care tropăia zgomotos după el. Pentru Hari. Braţul lui Eupan se ridică dureros de încet. Apăsă cu toată puterea în momentul aruncării. Piatra îl nimeri pe Cel-mai-mare în faţă.

Cel-mai-mare se împletici. Sângele îi curse în ochi. Eupan simţi izul de fier combinat cu duhoarea înţepătoare de turbare.

Îl sili pe Eupan, care tremura, să se aplece. În preajmă erau câteva pietre cioplite de feme pentru a reteza frunzele de pe crăci. O ridică pe cea cu o muchie zimţată.

Cel-mai-mare scutură din cap, ameţit.

Eupan privi chipurile nemişcate, solemne, ale membrilor tribului. Nimeni, niciodată, nu folosise o piatră împotriva altui pan din trib, cu atât mai puţin împotriva lui Cel-mai-mare. Pietrele erau pentru Străini.

Liniştea se prelungi. Panii stăteau nemişcaţi; Cel-mai-mare mârâi şi privi neîncrezător la sângele care-i picură în palma întoarsă în sus.

Eupan înaintă şi ridică piatra zimţată, cu vârful îndreptat spre celălalt. Un vârf rudimentar, însă tăios.

Cel-mai-mare îşi dilată nările şi veni spre Eupan. Hari repezi înainte braţul cu piatră, trecând puţin pe lângă maxilarul lui Cel-mai-mare.

Ochii acestuia se holbară. Pufăi şi fornăi, ridică praf, urlă. Eupan rămase locului, cu piatra în mână. Cel-mai-mare

continuă mult timp să-şi etaleze furia, dar nu atacă.

Tribul privea cu interes. Sheelah veni lângă Eupan. Era împotriva obiceiului ca o femelă să ia parte la ritualurile de stabilire a dominaţiei dintre masculi.

Gestul ei semnala încheierea confruntării. Haplea nu gândea însă la fel. Urlă brusc, lovi solul cu pumnii şi se repezi alături de Eupan.

Hari fu surprins. Poate că împreună cu Haplea i-ar fi putut rezista lui Cel-mai-mare. Nu era naiv ca să creadă că demonstraţia aceasta avea să-l convingă definitiv pe Cel-mai-mare. Aveau să existe şi alte provocări şi el trebuia să facă faţă la toate. Haplea era un aliat util.

Îşi dădu seama că gândea cu logica lentă şi mută a lui Eupan. *Presupunea* că obţinerea dovezilor privind statutul panilor era un dat, marele obiectiv al vieţii sale.

Revelaţia aceea îl surprinse. Ştiuse că difuza în mintea lui Eupan. Că prelua controlul unora dintre funcţii pornind de la bază spre vârf infiltrându-se prin girul de dimensiunea unei nuci. Adânc îngropat. Nu se gândise că panul avea să difuzeze *în el*. Oare acum erau cuplaţi reciproc într-o plasă întreţesută care dispersa mintea şi personalitatea?

Haplea stătea alături de el, cu ochii fulgerând spre ceilalţi pani, gâfâind adânc. Eupan simţea la fel, fixat nebuneşte în momentul respectiv. Hari înţelese că trebuia să facă ceva, să întrerupă ciclul de dominanţă şi obedienţă care-l dirija pe Eupan la un nivel neurologic profund.

Se răsuci spre Sheelah. *Ieşi*? semnală el.

Nu. Nu. Faţa pan se contorsionă neliniştită.

Tu pleacă. Arătă spre copaci, spre ea, apoi spre el.

Ea desfăcu braţele într-un gest de neajutorare.

Era frustrant! Avea atâtea să-i spună şi trebuia să i le transmită doar prin intermediul câtorva sute de semne. Ciripi cu glăscior ascuţit, străduindu-se zadarnic să silească buzele şi bolta palatină de pan să formeze cuvinte.

Inutil. Încercase şi înainte, ca o trecere de timp, dar acum o dorea realmente, însă nimic din echipamentul cu care era

dotat nu funcţiona. Nu putea să funcţioneze. Evoluţia modelase creierul şi corzile vocale în paralel. Panii se ţesălau, oamenii vorbeau.

Îi întoarse spatele şi-şi dădu seama că uitase complet de stabilirea statutului. Cel-mai-mare îl privea ameninţător. Haplea stătea de pază, buimăcit de dezinteresul brusc al noului său şef faţă de confruntare... şi de faptul că gesticulă spre o simplă femă.

Hari se ridică în două labe cât putu de mult şi agită piatra. Mişcarea lui produse efectul dorit. Cel-mai-mare se retrase puţin şi restul tribului se apropie. Hari îl făcu pe Eupan să înainteze cu îndrăzneală. De data aceasta nu fu necesar un efort mare, fiindcă Eupan era extrem de încântat.

Cel-mai-mare se retrase. Femele îl ocoliră şi se apropiară de Eupan.

”Dacă l-aş putea lăsa pradă deliciilor lor”, se gândi Hari.

Încercă din nou să iasă. Nimic. Mecanismul respectiv pur şi simplu nu funcţiona în Staţie şi ceva anume îi spunea că nu va fi reparat.

Îi întinse piatra ascuţită lui Haplea. Panul păru surprins, dar o luă. Hari spera ca simbolismul gestului să fie cumva înţeles, pentru că nu avea timp de pierdut cu politica panilor. Haplea cântări piatra în palmă şi se uită la Eupan. După aceea urlă cu un glas răsunător, puternic, ale cărui tonuri erau bogate în fericire şi triumf.

Hari fu mulţumit să-l lase pe Haplea să distragă tribul. O prinse pe Sheelah de braţ şi o conduse printre copaci. Nimeni nu-i urmă.

Se simţi uşurat. Dacă un alt pan ar fi venit după ei, i-ar fi confirmat suspiciunile. Vaddo îi monitoriza.

Cu toate acestea, isi reaminti, absenta dovezii nu este tot una cu dovada absentei.

15

Oamenii veniră repede, cu zăngănituri şi bubuituri.

El şi Sheelah se urcaseră în copaci de mai mult timp. La imboldurile lui Hari, se îndepărtaseră cu câţiva kilometri de trib. Eupan şi Sheelah dovedeau nelinişte faţă de separarea de siguranţa tribului. Dinţii masculului clănţăneau şi ochii îi tresăreau agitaţi la fiecare mişcare suspectă. Era firesc, deoarece panii izolaţi erau mult mai vulnerabili.

Aterizarea oamenilor înrăutăţea şi mai mult situaţia.

Pericol, semnală Hari ducând o palmă la ureche ca să indice zgomotul aparatelor care coborau în apropiere.

Sheelah semnală: *Unde merge noi*?

Departe.

Ea clătină vehement din cap. *Noi stă aici. Ei găseşte noi*.

I-ar fi găsit, într-adevăr, dar nu avea să fie ceea ce credea ea. Hari o opri brusc, clătinând din cap. *Pericol*. Nu intenţionaseră niciodată să transmită idei complicate prin sistemul lor de semnalizare şi acum se simţea limitat, incapabil să-i explice bănuielile sale.

Trecu tăişul palmei peste beregată. Sheelah se încruntă.

Se apleca şi-l sili pe Eupan să ia un băţ. Anterior nu-l putuse determina să scrie, dar necesitatea îl împingea acum s-o facă. Foarte încet, dirijă mâinile stângace să zgârie literele. În lutul moale, scrise: NE VOR UCIDE.

Sheelah îl privi derutată. Probabil că Dors crezuse că imposibilitatea de a părăsi minţile panilor era o defecţiune temporară. Dar dură de prea multă vreme ca să fie aşa.

Aterizarea zgomotoasă, ofensivă, îi confirma suspiciunea. O echipă obişnuită n-ar fi deranjat animalele în asemenea măsură. Apoi nimeni n-ar fi venit direct după ei. Ar fi reparat echipamentul de imersiune, locul adevăratei probleme.

NE ŢIN AICI. UCID PANII. ASTA NE UCIDE. VINOVATE ANIMALELE?

Avea argumente mult mai bune ca să-şi susţină ipoteza. Acumularea lentă de detalii stranii în comportamentul lui Vaddo. Suspiciunile, cel puţin, legate de şefa securităţii.

Tik-tokul lui Dors ar fi oprit-o pe Yakani să deschidă încuietorile de la capsulele lor de imersiune şi să urmărească semnalul acestora până la Eupan şi Sheelah.

Asta îi silea să iasă pe teren. Moartea lor „accidentală” pe când se aflau imersaţi în pani putea fi îndeajuns de plauzibilă ca să facă faţă unei anchete.

Oamenii îşi continuau activităţile zgomotoase. Era însă îndeajuns ca să-i susţină teoria. Ochii lui Sheelah se îngustară, iar fruntea lată se încreţi.

Dors-protectoarea preluă conducerea. *Unde*? Semnală Sheelah.

El nu avea nici un semn pentru o idee atât de abstractă, aşa că zgârie cu băţul DEPARTE. Într-adevăr, nu avea nici un plan.

VERIFIC, scrise ea pe sol.

Porni spre zgomotele făcute de oamenii care se desfăşurau în valea de jos. Pentru un pan, hărmălaia era de-a dreptul iritantă. Hari nu intenţiona s-o lase să-i scape din ochi. Ea făcu semn din braţ să rămână acolo, dar el clătină din cap şi o urmă.

Tufişurile îi camuflau, aşa că putură privi pe îndelete echipa care aterizase. La câteva sute de metri, oamenii se dispuseseră în linie şi încercuiau teritoriul tribului. De ce?

Hari miji ochii. Panii nu vedeau prea grozav la distanţă. Cândva, oamenii fuseseră vânători şi aveau vederea excelentă.

Acum aproape toţi necesitau proteze oculare începând de pe la vârsta de patruzeci de ani. Fie că civilizaţia afecta ochii, fie că oamenii din preistorie nu trăiau destul de mult pentru ca problemele oculare să-i împiedice la vânătoare. Ambele concluzii erau la fel de neplăcute.

Cei doi pani îi priviră pe oameni strigându-se între ei; în mijlocul lor, Mari îl zări pe Vaddo. Toţi erau înarmaţi.

Dincolo de frică, simţi altceva, puternic, întunecat.

Eupan tremura, uitându-se la oameni, cu o veneraţie stranie sporindu-i în minte. Oamenii păreau teribil de înalţi

în depărtarea înceţoşată, mişcându-se cu o eleganţă maiestuoasă, legănată.

Hari plutea deasupra talazului de emoţii, deviindu-i efectele puternice. Respectul faţă de siluetele înalte şi distanţe provenea din trecutul neclar al panului.

Asta îl surprinse, până când îşi dădu seama ce însemna. La urma urmelor, animalele erau crescute şi învăţate de adulţii mai inteligenţi şi mai puternici. Majoritatea speciilor erau aidoma panilor, împinse de evoluţie să funcţioneze într-o ierarhie bazată pe dominare. Veneraţia era o capacitate de adaptare.

Atunci când întâlneau oameni cu puteri copleşitoare, capabili să distribuie pedepse şi recompense – practic, stăpâni asupra vieţii şi a morţii – în ei se dezvolta ceva similar unui sentiment de religiozitate. Nedefinit, dar puternic.

Deasupra acestei emoţii calde, tropicale, plutea un sentiment de satisfacţie faţă de simpla *existenţă*. Panul său era fericit să fie pan. Chiar şi atunci când vedea o fiinţă care avea în mod limpede forţă şi inteligenţă superioare. O ironie a sorţii, se gândi Hari.

Panul tocmai dovedise o altă trăsătură considerată specific umană: distincţia automulţumitoare de a fi singurul animal mulţumit de sine.

Se smulse din teoriile abstracte. Cât de omenesc este să cazi pe gânduri, în ciuda faptului că te afli în pericol de moarte!

NU POT GĂSI NOI ELECTRONIC, zgârie el în nisip.

POATE RAZĂ SCURTĂ, scrise ea.

Primele împuşcături îi făcură să tresară.

Oamenii găsiseră tribul de pani. Strigătele de spaimă se amestecau cu lătrăturile seci, aspre ale blasterelor.

Noi merge, semnală Hari.

Sheelah încuviinţă şi se îndepărtară rapid. Eupan tremura.

Panul era infricosat, dar in acelasi timp trist, de parca n-ar fi vrut sa paraseasca prezenta venerata a oamenilor, si se indeparta incet, de abia tarsaindu-si picioarele.

16

Folosiră modurile pan de patrulare.

El şi Dors lăsară nivelurile lor fundamentale să preia conducerea, porţiunile cerebrale experte în mişcări silenţioase, atente la fiecare crenguţă.

O dată ce-i lăsară pe oameni în urmă, panii deveniră chiar mai precauţi. Aveau puţini duşmani naturali, dar mirosul slab al unui singur prădător modifica felul în care percepeau natura.

Eupan suia în copaci înalţi şi rămânea acolo ore întregi, cercetând terenul deschis din faţă, înainte să se aventureze mai departe. Cântărea indiciile oferite de excrementele cu miros acrişor, urmele puţin adânci, ramurile îndoite.

Coborâră pe pantă lungă a văii şi rămaseră în pădure. Hari privise o singurii dată harta cea mare a regiunii, codificată în culori, pe care o primiseră toţi turiştii şi avea greutăţi în reamintirea ei cu precizie.

În cele din urmă, recunoscu un vârf îndepărtat în formă de plisc şi putu să se orienteze. Dors identifică un pârâiaş care se vărsa în râul principal şi asta le oferi date suplimentare, totuşi nu ştiau în ce direcţie se găsea Staţia. Sau cât de departe.

Acolo? semnală Hari, indicând creasta îndepărtată.

Nu. Acolo, replică Dors.

Departe, nu.

De ce?

Partea cea mai rea era faptul că nu puteau vorbi. El nu-i putea explica în mod clar că tehnologia imersiunii acţiona cel mai bine la distanţe rezonabil de mici, sub o sută de kilometri. În plus, părea logic ca la panii subiecţi să se

poată ajunge repede pe calea aerului. Era clar că Vaddo şi ceilalţi ajunseseră rapid la trib.

Este, insistă el.

Nu. Ea arătă în josul văii. *Poate acolo*.

Hari putea doar să spere că Dors înţelesese ideea generală. Semnele lor erau sărăcăcioase şi începea să simtă cum în el creştea iritarea. Panii aveau simţurile şi percepţiile dezvoltate, dar erau atât de *limitaţi*!

Eupan îşi exprimă starea aceasta, azvârlind crăci şi pietre, lovind cu pumnii în copaci. Nu-l ajută prea mult. Nevoia de a vorbi era ca o apăsare de care nu putea să scape. Dors o simţea, de asemenea Sheelah ciripea şi mârâia de frustrare.

În adâncul minţii sale putea simţi prezenţa mocnită a lui Eupan. Nu mai fuseseră niciodată atâta vreme împreună şi presiunea se-acumula între cele două sisteme mintale diferite. Cuplarea lor precară dovedea dificultăţi tot mai mari.

Stai. Taci. Ea îl ascultă. Hari duse o palmă la ureche.

Vine rău?

Nu. Ascultă... Frustrat, Hari arătă chiar spre Sheelah. Neînţelegere-inexpresivă pe faţa ei. Hari mâzgăli în praf: ÎNVAŢĂ DE LA PANI Gura lui Sheelah se deschise şi ea aprobă din cap.

Stătură pe vine la adăpostul tufişurilor spinoase şi ascultară sunetele pădurii. Foşnetele şi murmurele se auzeau mai puternic, pe măsură ce Hari îşi relaxa controlul asupra panului. Praful plutea în razele de lumină galbene, late şi piezişe, ce pătrundeau prin coroane, revărsându-se din înălţimi. De pe solul pădurii se înălţau izuri, mesageri chimici ce-l anunţau pe Eupan despre hrană potenţială, lut moale pe care se putea dormi, scoarţă uşor de mestecat. Hari ridică încet capul lui Eupan, ca să privească peste vale, spre piscuri... reflectând... şi simţi un vag fior de rezonanţă.

Pentru Eupan, valea era încărcată de semnificaţii ce depăşeau cu mult cuvintele. Tribul său o îmbibase cu emoţii

directe, ataşate râpei unde un prieten căzuse şi murise, unde tribul găsise o cantitate imensă de fructe, unde întâlniseră şi se luptaseră cu două feline mari. Era un teritoriu complex, ticsit de sentimente, mecanismul memoriei pan.

Foarte slab Hari îl îndemnă pe Eupan să gândească dincolo de linia crestei şi simţi ca răspuns o anxietate difuză. Insistă asupra miezului acela... şi o imagine izbucni în mintea lui Eupan, tivită de frică. O formă paralelipipedică, conturată pe un cer rece. Staţia.

Acolo, îi arătă lui Dors.

Eupan avea amintiri simple, puternice, temătoare despre locul acela. Tribul lui fusese dus acolo, li se implantaseră cipurile ce îngăduiau imersiunea, apoi fuseseră readuşi în teritoriul lor.

Departe, semnală Dors.

Noi merge.

Greu. Încet.

Noi nu stă aici. Ei prinde.

Dors privi cu scepticismul pe care-l putea transmite un pan. *Luptă*?

Voia oare să spună că ar trebui să se lupte cu Vaddo aici? Sau să se lupte după ce ajungeau la Staţie? *Nu aici. Acolo*.

Dors se încruntă, dar acceptă. Hari nu avea o idee clară; bănuia numai că Vaddo plănuise atacul aici, în exterior, dar că era mai puţin pregătit pentru apariţia lor în Staţie. Acolo el şi Dors puteau beneficia de elementul surprizei. Nu avea însă habar în ce fel.

Se studiară reciproc, fiecare încercând să întrezărească un fragment din celălalt pe o faţă străină. Ea îi mângâie lobul urechii, gest de calmare care îl făcu să se înfioare. El însă putea spune foarte puţine... Momentul îi cristaliza lipsa de speranţe a situaţiei în care se aflau.

În mod clar, Vaddo încerca să-i ucidă prin intermediul lui Eupan şi Sheelah. Ce avea să se întâmple cu propriile lor corpuri? Se ştia că impactul percepţiei morţii prin imersiune

era fatal. Corpurile lor aveau să sufere un şoc neurologic, fără să-şi mai recâştige niciodată cunoştinţa.

Vazu o lacrima curgand pe obrazul lui Sheelah. Ea stia cat de lipsita de speranta era situatia, O ridica in brate, si priviind spre multii indepartati, fu surprins sa descopere lacrimi si in ochii sai.

17

Nu se gândise la râu. Oamenii, animalele... acestea erau problemele pe care le luase în considerare. Se aventuraseră până la pâraiele umflate, acolo unde pădurea oferea un adăpost imediat şi albia se lăţea, formând cele mai bune vaduri.

Însă era imposibil să înoate în râul lat care bolborosea şi spumega pe fundul văii.

Mai precis, lui Eupan îi era imposibil să înoate. Hari îşi îmboldise panul să înainteze, oprindu-se grijuliu atunci când muşchii începeau să-i tremure sau când, din pricina anxietăţii, făcea pe el. Dors avea necazuri similare şi astea îi încetineau. O noapte petrecută pe ramurile înalte îi linişti pe ambii pani. Dar acum, la mijlocul dimineţii, toate simptomele stresante reveniră când Eupan băgă un picior în râul rece, cu unde repezi.

Eupan ţopăi înapoi pe malul îngust, ţipând terorizat.

Tu merge? semnală Dors/Sheelah.

Hari îşi calmă panul şi încercară să-l convingă să înoate. Sheelah era mult mai puţin neliniştită. Hari testă adâncurile mlăştinoase ale memoriei lui Eupan şi găsi un nod de anxietate, adunat în jurul unei amintiri vagi din copilărie, când fusese gata să se înece. Când Sheelah îl ajută, se foi, apoi ieşi din nou iute din apă.

Tu merge? Sheelah îşi agită braţele lungi în susul şi în josul albiei, şi clătină furioasă din cap.

Hari bănuia că ea avea amintiri pan destul de limpezi ale

râului, care nu avea alte vaduri mai uşoare. Strânse din umeri şi ridică palmele în sus.

O turmă mare de gigantilope păştea în apropiere şi unele ierbivore traversau apa, pentru păşunile mai bune de pe malul opus. Scuturară din capetele lor mari, ca şi cum ar fi râs de pani. Râul nu era adânc, dar pentru Eupan constituia o barieră. Încătuşat de spaima aproape solidă a panului, Hari clocotea, însă nu putea face nimic.

Sheelah se plimba înainte şi înapoi pe mal. Pufăi de frustrare şi se uită spre cer, mijind ochii. Aproape că icni de surpriză. Hari îi urmări privirea. Un aparat de zbor cobora în vale, apropiindu-se de ei.

Eupan ajunse înaintea lui Sheelah la adăpostul arborilor. Din fericire, pilotul vehiculului fusese distras de turma de gigantilope. Cei doi pani se ghemuiră în tufişuri, în timp ce aparatul bâzâia pe deasupra, descriind un şablon circular de căutare. Hari trebui să potolească neliniştea tot mai mare a lui Eupan, apelând scene de pace şi linişte, în timp ce el şi Sheelah se ţesălau reciproc.

În cele din urmă, aparatul de zbor se îndepărtă. De acum trebuia să fie atenţi şi să întârzie cât mai puţin în locurile deschise.

Căutară fructe ca să mănânce. Mintea lui Hari se învârtea inutil în cerc şi o depresie amară coborî asupra lui. Era prins ireversibil într-o capcană, un pion pe scena politică imperială. Mai rău, o băgase şi pe Dors în afacerea asta. El nu era un om de acţiune. „Şi nici un pan de acţiune”, îşi spuse posac.

Când reveni cu câţiva ciorchini de fructe răscoapte spre adăpostul lor de lângă râu, auzi pocnitori. Se ghemui şi porni în susul pantei, ocolind trosnetele. Sheelah rupea crengi din copaci. Când se apropie, ea îi făcu semn să se grăbească, nerăbdătoare, cu un gest pan remarcabil de asemănător unuia omenesc.

Aşezase pe sol o duzină de ramuri groase, iar acum stătea lângă un arbore subţiratic şi-i rupea coaja în fâşii

lungi. Sunetul respectiv îl nelinişti pe Eupan. Prădătorii aveau să fie curioşi în legătură cu orice zgomot necunoscut. Scană pădurea în căutarea pericolelor.

Sheelah se apropie de el şi-l pălmui ca să-i atragă atenţia. Cu un băţ, scrise pe pământ: PLUTĂ.

Hari se simţi de-a dreptul idiot când înţelese. Bineînţeles! Oare imersiunea în pan îl prostise? Oare efectul se amplifica o dată cu timpul petrecut în mintea acestuia? Chiar dacă va ieşi vreodată de aici, va mai fi acelaşi om? Multe întrebări, nici un răspuns. Uită de ele şi se apucă de treabă.

Legară crengile cu coajă de copac, rudimentar însă funcţional. Găsiră apoi doi arbuşti dezrădăcinaţi şi-i fixară sub două margini opuse ale plutei. *Eu*, arătă Sheelah şi mimă împingerea în apă.

Mai întâi, o acomodare. Lui Eupan îi plăcea să stea pe plută în tufişuri. Aparent, panul nu înţelegea deocamdată scopul plutei. Se întinse pe puntea de crengi şi privi în sus spre copacii care se legănau sub vântul cald.

După altă şedinţă de ţesălări reciproce, transportară la râu pluta primitivă. Cerul era acoperit de păsări, dar nu se zărea nici un aparat de zbor.

Se grăbiră. Eupan şovăi să suie pe plută, atunci când aceasta era pe jumătate împinsă în apă, însă Hari apelă amintiri pline de sentimente calde, calmând bătăile rapide de inimă pe care le putea simţi în pieptul panului.

Eupan se aşeză precaut pe ramuri. Sheelah îi propulsă pe unde.

Folosea o altă cracă lungă pe post de prăjină, pentru a dirija pluta, dar râul îi purtă cu iuţeală la vale. Alarma se răspândi în mintea lui Eupan.

Hari îl sili să închidă ochii. În felul acesta reuşi să-i încetinească respiraţia accelerată, totuşi neliniştea gonea peste mintea panului ca fulgerele care se ramifică pe cer înaintea unei furtuni. Legănările violente ale plutei erau chiar de folos, deoarece îl făceau pe Eupan să se

concentreze asupra senzaţiilor neplăcute din stomac. O dată, când un buştean plutitor lovi pluta, ochii i se deschiseră, dar vederea ameţitoare a apei din jur îl făcu să strângă imediat pleoapele.

Hari ar fi vrut s-o ajute pe Dors/Sheelah, însă din răpăitul rapid al inimii lui Eupan ştia că acesta era în pragul panicii. Nici măcar nu putea să vadă cum se descurca femelă. Trebuia să rămână orb şi doar prin intermediul senzaţiei tactile să-şi dea seama că dirija pluta.

Ea gâfâia sonor, străduindu-se s-o controleze în ciuda curentului puternic. O jerbă de stropi căzu pe el. Eupan tresări, ţipă şi mişcă neliniştit din picioare, parcă gata s-o ia la fugă.

O clătinătură bruscă. Mârâitul lui Sheelah fu urmat de un plescăit şi Hari simţi pluta rotindu-se pe curenţii rapizi. O rotaţie care-l ameţea...

Eupan sări stângaci în picioare. Ochii i se deschiseră larg.

Apa se învolbură şi plută se legăna nesigură. Coborî ochii şi văzu că ramurile se desfăceau din legături. Panica îl copleşi. Hari încercă să apeleze imagini liniştitoare, dar acestea fură spulberate de uraganul spaimei.

Sheelah înota după plută, însă aceasta îşi sporea viteza. Hari îl sili pe Eupan să privească spre malul opus, dar asta fu tot ce reuşi să facă înainte ca panul să înceapă să ţipe şi să alerge de colo-colo pe plută, încercând să găsească un loc stabil.

Zadarnic! Ramurile se desfăcură şi apa rece năvăli pe punte. Eupan urlă. Sări. Căzu, se rostogoli, sări din nou în sus.

Hari renunţă la orice idee de control. Singura speranţă era să acţioneze în momentul potrivit. Pluta se rupse în două la mijloc, iar jumătatea pe care se găsea el cârmi brusc la stânga. Eupan se îndepărta de margine şi Hari îl împinse, determinându-l să mai facă un pas. Din două impulsuri, îl coborî de pe punte în apă – spre malul opus.

Eupan cedă pur şi simplu în faţa panicii oarbe. Hari îl lăsă

să se zbată, agitându-şi braţele şi picioarele, dar împinse fiecare membru la momentul cuvenit. El putea să înoate, însă Eupan nu.

Agitaţia aproape lipsită de ţintă menţinu capul lui Eupan deasupra apei. Ba chiar reuşi să înainteze puţin. Hari continuă să se concentreze asupra gesturilor convulsive, ignorând apa rece... apoi Sheelah fu lângă el.

Îl prinse de ceafă şi-l împinse spre mal. Eupan încercă să se prindă de femelă, să se suie pe ea şi Sheelah îl pocni în falcă. Icni şi ea îl trase spre mal.

Eupan era ameţit, ceea ce îi oferi lui Hari ocazia de a-i mişca picioarele într-un soi de propulsie. Continuă s-o facă, hotărât, ignorând zgomotele râului, gâfâind cu greutate... şi după o eternitate, simţi prundiş sub tălpi. Eupan sui singur pe malul pietros.

Il lasa pe pan sa se palmuiasca si sa topaie, ca sa se incalzeasca. Sheelah iesi uda leoarca, siroid de apa, iar Eupan o ridica recunoscator in brate.

18

Mersul însemna muncă, iar lui Eupan nu-i plăcea să muncească.

Hari încerca să-l facă să avanseze, dar acum trebuia să se caţere pe povârnişuri dificile, unele ierboase şi abrupte. Se împiedicau, se poticneau, suiau şi uneori se târau pur şi simplu în sus pe pantele văii. Panii adulmecau poteci folosite de animale, care le erau de folos.

Eupan se oprea adesea ca să mănânce sau pur şi simplu ca să privească leneş în depănare. Gânduri slabe ţâşneau aidoma unor fluturi prin mintea lui înceţoşată, plutind pe curenţi emoţionali ce se învolburau după propriul lor puls interior. Panii nu erau făcuţi pentru proiecte de durată.

Înaintară foarte puţin. Sosi noaptea şi urcară în copaci, culegând în acelaşi timp fructe.

Eupan dormi, însă Hari nu. Îi era imposibil.

Aici vieţile lor erau supuse la aceleaşi riscuri ca şi ale panilor, totuşi minţile adormite în care locuiau el şi Dors trăiseră dintotdeauna în felul acesta. Panii percepeau noaptea pădurii ca pe o bură de informaţii, procesate în timp ce dormeau. Minţile lor asociau sunetele rătăcitoare cu fenomene cunoscute şi inofensive, fără să le tulbure somnul.

Hari nu cunoştea semnele subtile ale pericolelor; pentru el, orice foşnet şi tremur al crengilor însemna o primejdie care se apropia subtil. Adormi împotriva voinţei sale.

În primul licăr palid al zorilor, se trezi cu un şarpe lângă el. Acesta se înfăşurase ca o frânghie verde în jurul unei ramuri care cobora, pregătindu-se să adopte poziţia de atac. Îl privi şi Hari se încordă.

Eupan se trezi din propriul său somn profund. Zări şarpele, dar nu reacţiona printr-un tresărit speriat, aşa cum se temuse Hari.

Se scurseră clipe ce păreau eterne şi Eupan nu clipi decât o dată. Şarpele rămase complet nemişcat, iar bătăile inimii lui Eupan se iuţiră, totuşi nu schiţă nici un gest. Apoi şarpele se descolăci şi lunecă, îndepărtându-se, şi tranzacţia nerostită se încheie. Eupan nu păruse o pradă uşoară, carnea şarpelui verde nu era gustoasă şi panii erau îndeajuns de inteligenţi ca să-şi vadă de treburile lor.

După ce se trezi şi Sheelah, coborâră la un pârâu care clipocea în apropiere ca să se adape, mâncând pe drum frunze şi câteva insecte crocante. Ambii pani îşi dezlipiră nonşalanţi căpuşe grase şi negre, care li se prinseseră de piele în timpul nopţii. Viermii umflaţi cu sângele supt îl îngreţoşară pe Hari, dar Eupan îi desprinse nepăsător, aproape la fel cum matematicianul şi-ar fi legat un şiret de pantof care se desfăcuse.

Din fericire, Eupan nu mancă nici o căpuşă. Se adăpă şi Hari se gândi că panul nu simţea nevoia unei toalete. În condiţii normale. Hari făcea duş de două ori pe zi, înainte

de micul dejun şi de cină. Şi se simţea stânjenit dacă transpira – un meritocrat tipic.

Aici se simţea confortabil în trupul hirsut. Oare frecventele sale duşuri reprezentau o metodă de igienă, asemănătoare cu ţesălarea panilor, sau un obicei specific anumitor civilizaţii? Îşi amintea în mod vag că în copilărie, pe Helicon, petrecuse zile întregi asudând fericit şi mulţumit, şi că detestase băile şi duşurile. Cumva, Eupan îl readusese la o conştiinţă de sine mai simplă, relaxată, în lumea murdară.

Starea de mulţumire nu ţinu mult. Ceva mai sus pe deal zăriră raboni.

Eupan le simţise mirosul, însă Hari nu avea acces la regiunea din creierul panului care făcea asocierile miros-imagine. Ştiuse doar că ceva îl neliniştea pe Eupan, care încreţea din nasul noduros. Vederea de aproape a rabonilor îl străbătu ca un şoc electric.

Aveau membre inferioare groase, care îi purtau cu paşi energici. Membrele anterioare scurte se terminau prin gheare ascuţite. Capetele lor mari păreau alcătuite în majoritate din dinţi, ascuţiţi şi albi deasupra ochilor înguşti, precauţi. O blană deasă şi castanie îi acoperea, mai stufoasă în coada groasă pe care o foloseau pentru echilibrare.

Cu câteva zile în urmă. de la adăpostul sigur al unui copac înalt, Eupan îi privise pe câţiva sfâşiind şi devorând carnea moale a unei gigantilope. Cei cinci de acum veneau adulmecând, coborând pe pantă, desfăşuraţi în linie. Sheelah şi Eupan tremurară când îi văzură.

Vântul bătea dinspre raboni, aşa că se retraseră silenţioşi.

Aici nu existau copaci înalţi, doar tufişuri şi arbuşti. Hari şi Sheelah coborâră panta, traversând-o pieziş şi se îndepărtară binişor, apoi zăriră în faţă un luminiş. Eupan simţi dintr-acolo mirosul înţepător de pani.

Făcu semn spre Sheelah: *Noi merge*. În aceeaşi clipă,

înapoia lor răsunară ţipete. Rabonii simţiseră şi ei mirosul.

Mârâiturile lor şuierătoare răsunau printre tufişurile dese. Mai jos pe pantă, terenul era şi mai expus, dar după aceea se vedeau copaci înalţi în care s-ar fi putut refugia.

Eupan şi Sheelah alergară peste solul cafeniu, gonind în patru labe, însă nu erau prea iuţi. Rabonii chelălăitori apărură în iarba din spatele lor. Hari se năpusti printre copaci direct în mijlocul unui trib de pani.

Erau câteva zeci, clipind surprinşi. El zbieră incoerent, întrebându-se cum i-ar fi avertizat Eupan.

Cel mai apropiat mascul mare se întoarse, îşi dezveli dinţii şi urlă furios. Întregul trib ascultă de comandă, ţipând şi culegând crengi şi pietre pe care le azvârliră spre Eupan. O piatră îl lovi în bărbie, un lemn în coapsă. Fugi, cu Sheelah deja la câţiva paşi în faţa lui.

Rabonii traversau luminişul, ţinând în gheare pietre mici, ascuţite. Păreau voinici şi musculoşi, totuşi încetiniră auzind zbieretele şi chelălăiturile dinspre copaci.

Eupan şi Sheelah ţâşniră în iarba poieniţei, urmaţi îndeaproape de pani. Rabonii se opriră.

Panii îi văzură pe raboni, totuşi nu se opriră şi nici măcar nu încetiniră. Continuau să-i urmărească pe Eupan şi Sheelah cu o satisfacţie ucigaşă.

Rabonii încremeniră, mişcând nesiguri din gheare.

Hari înţelese ce se întâmpla şi ridică din goană o creangă, strigând spre Sheelah. Ea îl văzu şi-l imită. Hari alergă direct spre raboni, agitând creanga – un lemn uscat, strâmb şi inutil, dar părând ameninţător. Hari voia să lase impresia că era avangarda unui trib pus pe fapte rele.

În norul de praf şi în haosul general, rabonii zăriră o ceată mare de pani furioşi apărând din pădure. Nu mai pierdură timpul.

Chelălăind, o luară la fugă spre copacii din partea opusă.

Eupan şi Sheelah îi urmară, alergând cu ultimele puteri. Când ajunse la primii arbori, Eupan privi îndărăt şi văzu că panii se opriseră în mijlocul luminişului, continuând să

zbiere cu vehemenţă.

19

Eupan avea nevoie de hrană şi odihnă – măcar pentru că inima să nu-i mai tresară la fiecare sunet neînsemnat. Sheelah şi Eupan se prinseră în braţe, sus într-un copac, uguiră şi se mângâiară.

Hari avea nevoie de timp ca să gândească. În Staţie, autoserverele le menţineau corpurile în viaţă. Tik-tokul lui Dors păzea încuietorile. Totuşi cât avea să dureze până ce Yakani găsea o soluţie?

Cel mai inteligent din partea asasinilor ar fi fost să-i lase să rămână aici, înconjuraţi de pericole, spunându-le celorlalţi oameni din Staţie că cei doi turişti ciudaţi doriseră o imersiune de durată. Şi să lase apoi natura să-şi urmeze cursul.

Gândurile lui declanşară tremurături în Eupan, aşa că abandonă ideea respectivă. Mai bine să gândească abstract. Aici existau multe aspecte ce trebuiau înţelese.

Bănuia că anticii care aduseseră aici panii, gigantilopele şi celelalte animale experimentaseră cu rabonii, pentru a vedea dacă puteau transforma un primat mai îndepărtat din punct de vedere al rudeniei în ceva asemănător oamenilor. Intenţia părea imorală, dar credibilă. Savanţilor le place să experimenteze.

Ajunseseră până la vânătoarea în haită, totuşi rabonii nu aveau alte unelte cu excepţia pietrelor grosolan cioplite, folosite ocazional la tăierea cărnii după doborârea vânatului.

Sub acţiunea evoluţiei, peste alte câteva milioane de ani ar fi putut să ajungă la inteligenţa panilor. Care specie ar fi dispărut după aceea?

În clipa de faţă, nu-i păsa prea mult de asta. Simţise o furie reală, când panii – *semenii lui*! – îi atacaseră, chiar şi

după ce îi văzuseră pe raboni. De ce?

Întrebarea îl intriga. Întrucât era sigur că acolo exista ceva ce trebuia să înţeleagă neapărat. Psihoistoria trebuia să se ocupe de asemenea impulsuri fundamentale, subconştiente. Reacţia panilor fusese neplăcut de similară cu nenumărate episoade din istorie.

Urăşte-i pe Străini!

Trebuia să înţeleagă acest adevăr neclar.

Panii se adunau în grupuri mici, respingând intruşii, împerechindu-se majoritar în tribul lor de numai câteva zeci de indivizi. Asta însemna că orice trăsătură genetică nouă putea fi transmisă rapid celorlalţi membri, prin împerecheri între rude. Dacă asta ajuta la supravieţuirea tribului, decizia aspră a şansei ar fi selectat trăsătura respectivă pentru supravieţuirea sa. Cât se poate de corect!

Pe de altă parte, trăsătura nu trebuia diluată. Un trib format din aruncători excelenţi de pietre ar fi dispărut, dacă s-ar fi alăturat unei populaţii mai numeroase, de ordinul sutelor. În urma contactului, s-ar fi împerecheat în afara micului lor clan iniţial. Rezultatul – moştenirea lor genetică se diluă.

Prin urmare, ideală era atingerea unui echilibru între accidentele genetice în grupurile mici şi stabilitatea grupurilor mari. Un trib norocos ar fi putut beneficia de gene favorabile, care să-i confere trăsături corespunzătoare următoarei provocări ridicate de lumea aflată în permanentă schimbare. Tribul respectiv s-ar fi descurcat bine, dar era inutil dacă genele acelea nu puteau fi transmise la cât mai mulţi pani.

Cu ceva împerecheri desfăşurate în afara tribului, trăsătura se putea transmite şi altor cete de pani. Prin sită timpului şi alţii ar fi căpătat-o. S-ar fi răspândit…

Asta însemna că dezvoltarea unei animozităţi mocnite faţă de indivizii din exterior, sentimentul acut al nepotrivirii lor era într-adevăr *util*. *Nu vă împerecheaţi cu ei*!

În felul acesta, triburile mici îşi menţineau trăsăturile

specifice, iar unele puteau chiar să prospere. Cele din urmă rezistau; majoritatea piereau. Salturile evoluţionare apăreau mai rapid în triburile mici. Semi-izolate. ai căror membri se împerecheau foarte puţin în exterior şi de aceea îşi păstrau bunurile genetice într-un singur „coşuleţ”. Numai ocazional se împerecheau cu membri din alte triburi – adesea, prin viol.

Preţul era mare: o preferinţă excesivă pentru grupul lor micuţ Ei detestau mulţimile, străinii, zgomotele. Grupurile cu mai puţin de zece membri erau prea vulnerabile la boli sau prădători; ajungeau câteva decese ca să fie distruse. Pe de altă parte, un număr prea mare de membri ducea la pierderea concentrării oferite de împerecherea limitată. Indivizii erau extrem de loiali grupului din care făceau parte, identificându-se cu uşurinţă noaptea graţie mirosului, chiar de la distanţe mari. Întrucât aveau multe gene comune, acţiunile altruiste reprezentau ceva obişnuit.

Onorau până şi eroismul, deoarece, dacă eroul murea, genele lui erau deja transmise prin urmaşi.

Cultura putea amplifica efectele, chiar dacă nişte străini ar fi trecut testele de deosebiri în privinţa aspectului, obiceiurilor, mirosului, ţesălării. Noii veniţi care aveau graiuri, obiceiuri sau ţinute diferite ar fi părut respingători. Orice slujea la particularizarea unui trib ajuta la menţinerea unui nivel ridicat al urii.

Atunci fiecare ansamblu genetic, oricât de mic, ar fi fost impulsionat de selecţia naturală să reliefeze deosebirile ce nu fuseseră moştenite, până şi pe cele arbitrare, vag asociate aptitudinilor de supravieţuire... şi în felul acesta se năştea cultura. Aşa cum făcuseră oamenii.

Diversitatea în complexităţile lor tribale evita diluarea genetică. Ei răspundeau chemării străvechi a tribalismului rezervat, precaut.

Hari/Eupan se foi tulburat. Într-un moment al raţionamentelor sale, termenul ”ei” apăruse în gândurile lui Hari semnificând atât oameni, cât şi pani. Descrierea se

potrivea amândurora.

Asta era cheia! Oamenii se uniseră în Imperiul gigantic, *în ciuda* tribalismului lor înnăscut, a moştenirii lor similare cu a panilor. Era un miracol!

Totuşi şi miracolele solicitau explicaţii. Panii puteau fi modele utile pentru nobilime şi pentru numeroşii cetăţeni – cele două clase încurajate să aibă urmaşi.

Pe de altă parte, cum fusese posibil ca Imperiul să-şi menţină stabilitatea, folosind creaturi atât de primitive ca oamenii?

Hari nu privise niciodată subiectul acesta într-o lumină atât de puternică... şi de umilitoare.

Şi nu avea nici un răspuns.

20

Continuară să înainteze, în ciuda neliniştii clare şi profunde a panilor.

Eupan adulmecă ceva care-l făcu să privească rapid în toate părţile. Cu trusa lui completă de gânduri liniştitoare şi cu trucurile subtile pe care le învăţase, Hari îl făcu să meargă mai departe.

Sheelah avea mai multe probleme. Femelei nu-i plăcea să se chinuie, căţărându-se prin râpele lungi şi abrupte care urcau spre creastă. Tufişuri contorsionate le blocau drumul şi dura mult până când le ocoleau. La această altitudine, fructele erau mai greu de găsit.

Pe Eupan îl dureau permanent umerii şi braţele. Panii mergeau în patru labe. Pentru că braţele lor foarte puternice erau în acelaşi timp împovărător de grele. Circulând atât în copaci cât şi pe sol, nimic nu se putea optimiza. Sheelah şi Eupan mormăiau şi schelălăiau de durerea care nu le părăsea nici o clipă tălpile, picioarele, încheieturile şi braţele. Panii n-aveau să fie niciodată exploratori ai ţinuturilor îndepărtate.

Amândoi îi lăsau să se oprească frecvent, ca să mestece frunze şi să se adape din scorburi, o rutină, folosirea unui instrument simplu. Adulmecau întruna văzduhul, neliniştiţi.

Mirosul care-i tulbura pe ambii pani devenea tot mai puternic, mai sumbru.

Sheelah era în faţă şi trecu prima peste creastă. Jos de tot, spre vale, puteau distinge contururile sobre ale Staţiei. Un vehicul zburător se înălţă de pe acoperiş şi coborî silenţios în vale. Nu reprezenta un pericol pentru ei.

Hari îşi aminti scena petrecută parcă acum un secol, când stăteau pe verandă, cu pahare în mâini, iar Dors spusese „Dacă ai mai fi rămas pe Trantor, puteai să fii ucis”. Acelaşi lucru era valabil şi dacă părăsise Trantorul...

Începură să coboare panta abruptă. Ochii panilor tresăreau la fiecare mişcare neaşteptată. O briză rece clătina cele câteva tufişuri scunde şi copăceii contorsionaţi; unii erau carbonizaţi şi spintecaţi de trăsnete. Masele de aer ridicate din văi se luptau aici într-o încleştare brutală de presiuni. Creasta aceasta stâncoasă era departe de teritoriul confortabil al panilor. Iuţiră pasul.

În faţă, Sheelah se opri.

Fără un zgomot, cinci raboni se ridicară din ascunzători, alcătuind un semicerc perfect în jurul lor.

Hari nu-şi putea da seama dacă era aceeaşi haită dinainte. Dacă da, erau nişte vânători remarcabili dotaţi cu memorie pe termen lung, care nu uitaseră ce li se întâmplase şi nici care le fusese scopul. Îi aşteptaseră acolo unde nu existau copaci în care panii să poată urca.

Rabonii menţineau o tăcere stranie când avansau; doar ghearele le clicăiau uşor.

Hari strigă spre Sheelah şi emise câteva zgomote feroce, agitând braţele în văzduh, scuturând pumnii şi căutând să impresioneze. Îl lăsă pe Eupan să se ocupe de cacealma. În timp ce el gândea rapid.

Era clar că o haită de raboni putea veni de hac la doi pani izolaţi. Ca să supravieţuiască, trebuia să-i surprindă pe

raboni, să-i sperie.

Privi în jur. Azvârlirea cu pietre n-avea să păcălească pe nimeni. Păşi spre stânga, spre un copac spintecat de trăsnet, fără să aibă o idee clară asupra intenţiilor sale.

Sheelah îl văzu şi ajunse acolo prima, cu paşi energici. Eupan ridică două pietre şi le azvârli spre rabonul cel mai apropiat. Una îl lovi pe acesta în coaste, fără să-l rănească.

Rabonii începură să dea roată în jurul lor. Comunicau între ei prin mârâituri răguşite.

Sheelah sări pe un ciot uscat al copacului şi acesta se rupse. Ea îl ridică şi Hari îi înţelese ideea. Era un lemn lung cât înălţimea femelei.

Rabonul cel mai mare mârâi şi toţi se priviră între ei. Atacară.

Cel mai apropiat veni spre Sheelah. Ea îl lovi în umăr cu capătul bont al ciotului şi rabonul chelălăi.

Hari înhăţă o cracă din trunchiul despicat. Nu putea s-o desprindă. Un alt chelălăit în spatele său, apoi Sheelah ciripi cu glas ascuţit, înspăimântat.

Era mai bine să-i lase pe pani să-şi elibereze vocal tensiunea, dar îi simţi teamă şi disperarea din ton şi ştiu că provenea şi din partea lui Dors.

Alese cu atenţie un ciot mai mic. Îl prinse cu ambele mâini şi îl răsuci, folosindu-se de greutatea întregului corp şi de muşchii mari ai umerilor, rupându-l aşa încât să aibă un vârf ascuţit, neregulat.

Suliţe – unica modalitate prin care se puteau ţine la depărtare de ghearele ascuţite ale rabonilor. Panii nu foloseau niciodată arme aşa avansate. Evoluţia nu-i învăţase deocamdată lecţia respectivă.

Rabonii îi înconjuraseră acum complet. El şi Sheelah stăteau lipiţi spate în spate. Hari de abia se proptise bine pe picioare, când un rabon mare şi întunecat se repezi spre el.

Încă nu pricepuse ideea de suliţă. Se lovi de vârful ascuţit al ciotului şi se trase înapoi. Urlă îngrozitor. Eupan se scăpă

pe el de frică, dar ceva anume din Hari îl făcu să-şi păstreze controlul.

Rabonul se retrase, schelălăind, şi se întoarse ca să fugă. În mijlocul gestului, se opri. Pentru o clipă prelungă, parcă suspendată în afara timpului, şovăi... apoi reveni spre Hari.

Avansă cu o siguranţă regăsită. Ceilalţi raboni priveau. Rabonul negru se apropie de acelaşi trunchi pe care-l folosise Hari şi, dintr-o singurii mişcare, rupse o aşchie lungă, ascuţită. Apoi porni spre Hari, se opri şi, cu o singură gheară, îndreptă lemnul înainte. Scutură din capul mare, îl privi şi se răsuci pe jumătate, aşezând un picior mai în faţă.

Cu un şoc, Hari recunoscu poziţia de scrimă.

Vaddo o folosea. Vaddo controla acest rabon.

Era soluţia perfectă. În felul acesta, moartea panilor avea să fie cât se poate de naturală. Vaddo putea declara că dezvoltă imersiunea în raboni ca o nouă aplicaţie comercială a aceluiaşi echipament care funcţiona în cazul imersiunii în mintea panilor.

Vaddo avansă grijuliu, pas cu pas. Ţinând cu două gheare suliţa lungă. Îi mişca vârful în cerc. Gesturile erau sacadate; ghearele nu aveau dexteritatea mâinilor de pan. Rabonul era însă mai puternic.

Veni spre el, se prefăcu că loveşte, apoi împunse fulgerător. Hari de abia reuşi să se ferească în lateral, deviind suliţa cu băţul lui. Vaddo se redresă iute şi atacă din stânga. Fandare. Fentă, fandare, fentă. Hari le pară pe toate.

Săbiile de lemn se loviră şi Hari speră ca a lui să nu se rupă. Vaddo îşi controla excelent rabonul, care nu mai încerca să fugă, aşa cum făcuse mai devreme.

Hari încerca să-i devieze asalturile în lateral. Trebuia să recurgă la alt atu, altfel forţa superioară a rabonului avea să se impună în cele din urmă. Descrise un cerc lent, îndepărtându-l pe Vaddo de Sheelah. Ceilalţi raboni o prinseseră la mijloc, dar n-o atacau. Toată atenţia lor era îndreptată către cei doi duelişti.

Matematicianul îl atrase pe Vaddo spre o zonă stâncoasă. Rabonul avea probleme cu ţinerea suliţei şi, ca să fie în poziţia optimă, trebuia să-şi privească întruna ghearele. Asta însemna că era mai puţin atent pe unde îi călcau copitele. Hari respinse un atac, fandă şi continuă să se deplaseze, silindu-l pe rabon să păşească în lateral. Puse o copită marc pe nişte pietre colţuroase, se clătină, apoi îşi reveni.

Eupan sări în stânga. Rabonul păşi din nou, iar copita lui se poticni în ceva şi el îşi pierdu echilibrul. Hari profită instantaneu. Fandă în clipa în care rabonul privi în jos, căutând să găsească teren ferm. Hari îl lovi în plin cu vârful suliţei sale.

Împinse cu putere. Ceilalţi raboni gemură.

Pufnind de furie, rabonul negru încercă să scape de vârful ascuţit. Hari îl avansă pe Eupan, împingând şi mai apăsat suliţa. Rabonul urlă răguşit. Eupan împunse din nou şi răsuci. Ţâşni sânge, care se sparse cu picături grele în praf. Genunchii rabonului se îndoiră şi creatura se prăbuşi.

Hari aruncă o privire peste umăr. Ceilalţi raboni intraseră în acţiune. Sheelah ţinea pe loc trei dintre ei, zbierând atât de puternic încât îl scotea din minţi chiar şi pe el. Deja rănise unul. Sângele i se prelingea pe blana scurtă şi cafenie.

Ceilalţi însă nu atacau. Dădeau ocol femelei, mârâiau şi tropăiau, totuşi nu se apropiau. Erau derutaţi, în acelaşi timp, învăţau. Hari le vedea ochii rapizi, inteligenţi, studiind situaţia, această nouă mutare din războiul veşnic.

Sheelah se mişcă şi-l împunse pe rabonul cel mai apropiat. Acesta se repezi spre ea, arătându-şi colţii şi Sheelah împunse din nou. Mai adânc. Creatura urlă, se întoarse... şi fugi.

Gestul îi determină şi pe ceilalţi să facă la fel. Cu toţi o şterseră, lăsându-şi tovarăşul gemând pe sol. Ochii lui înceţoşaţi priveau sângele care i se scurgea. Apoi licăriră şi Vaddo dispăru. Animalul se înmuie.

Cu gesturi deliberate, Hari ridică un bolovan şi izbi în ţeasta rabonului. Era o treabă urâtă, iar el se retrase în interiorul lui Eupan şi lăsă furia întunecată, mocnită să irupă.

Se aplecă şi cercetă creierul rabonului. Un păienjeniş argintiu fin învelea sferă spongioasă, circumvolută. Circuite de imersiune.

Întoarse spatele cadavrului şi abia atunci văzu că Sheelah era rănită.

21

Staţia se afla pe vârful unei coline neregulate. Făgaşe adânci confereau pantei aspectul unui chip obosit, brăzdat de riduri. Tufişuri sârmoase îi împânzeau poalele.

Eupan gâfâia mergând pe terenul neregulat, afectat de eroziune. Prin ochii panilor, noaptea era stranie: un peisaj tremurător de tonuri verzui palide şi umbre tivite cu albăstrui. Pe panta mult mai lungă a unui munte uriaş, colina se distingea având o nuanţă aparte, totuşi vederea panilor nu putea desluşi trăsături distincte îndepărtate. Panii trăiau într-o lume imediată, apropiată.

De acum zărea limpede în faţă zidul strălucitor şi neted care înconjura Staţia. Era masiv, înalt de cinci metri, iar din turul care fusese oferit turiştilor îşi amintea că la partea superioară era acoperit cu cioburi de sticlă.

Înapoia lui se auziră gâfâielile lui Sheelah care escaladă panta. Rana din flanc o făcea să meargă ţeapăn, cu trăsăturile feţei contorsionate într-o mască rigidă. Refuzase să se ascundă la baza pantei. Amândoi erau aproape epuizaţi şi panii protestau, în ciuda a două popasuri dedicate fructelor, larvelor şi odihnei.

„Discutaseră” posibilităţile, folosindu-se de sărăcăciosul vocabular prin semne, de grimasele feţelor şi de scrisul în praf. Doi pani erau vulnerabili aici, în loc deschis. Nu se

puteau aştepta să se repete norocul din episodul cu rabonii; pe lângă faptul că erau obosiţi, se găseau într-un teritoriu necunoscut.

Momentul cel mai bun pentru apropierea de Staţie era noaptea. Cei care puseseră totul la cale nu aveau să aştepte la nesfârşit. De dimineaţă şi până acum, fuseseră nevoiţi să se ascundă în două rânduri de aparatele de zbor. Era extrem de ispititor să se odihnească până a doua zi, însă Hari avea o presimţire care-l făcea să se grăbească.

Sui panta, cu ochii în patru după alarmele electronice. Nu se pricepea deloc la chestiunile tehnice; trebuia să fie atent la lucrurile evidente şi să spere că Staţia nu fusese protejată şi împotriva unor intruşi dotaţi cu raţiune.

În lumina slabă, ochii panilor vedeau perfect în apropiere, dar nu zări nimic suspect.

Alese un loc de lângă zid, aflat în umbra unor copaci. Sheelah se apropie, gâfâind întretăiat. Ridică ochii: zidul părea imens, imposibil de depăşit...

Hari privi fără grabă terenul din jur. Nu se zărea nici un semn de mişcare. Locul avea un miros straniu pentru Eupan, cumva *în neregulă*. Poate că animalele ocoleau clădirile străine. Ar fi fost bine, fiindcă astfel paznicii dinăuntru ar fi fost mai puţin atenţi.

Zidul era din beton perfect neted. În vârf, avea o buză răsfrântă, spre exterior, care îngreuna şi mai mult escalada.

Sheelah arătă spre copacii care creşteau lângă împrejmuire. Cioturile cele mai apropiate dovedeau că realizatorii se gândiseră la posibilitatea ca animalele să sară înăuntru de pe ramuri; totuşi unii arbori erau destul de înalţi şi ajungeau la câţiva metri de coama zidului.

Oare un pan ar fi putut să sară pe distanţa aceea? Greu de crezut, mai ales când era obosit. Sheelah arătă spre el. Apoi spre ea, după care întinse braţele înainte şi le balansă. Se puteau *balansa*, pentru a străbate distanţa?

O privi cu atenţie. Constructorii nu ar fi anticipat doi pani care să coopereze în felul acela. Hari miji ochii spre vârf.

Prea sus pentru a-l escalada, chiar dacă Sheelah i s-ar fi suit pe umeri.

Da, semnală el.

Peste câteva minute, când Sheelah îl ţinea de picioare şi se pregătea să-şi desfacă mâinile de pe creangă, avu îndoieli.

Pe Eupan nu-l deranja gimnastica aceea, ba chiar era fericit să se afle din nou într-un copac. Raţiunea lui Hari îi răcnea însă întruna că nu putea reuşi aşa ceva. Talentul natural al panului intra în conflict cu prudenţa umană.

Din fericire, nu avu la dispoziţie mult timp ca să-şi examineze dubiile. Sheelah îl smuci de pe ramură. Căzu, ţinut doar de braţele ei.

Sheelah se prinsese zdravăn cu picioarele de o creangă groasă şi acum începu să-l legene ca pe o greutate aflată la capătul unei corzi.

Îl balansă înainte şi înapoi, sporind treptat amplitudinea. Înainte, înapoi, sus, jos, simţind în cap apăsarea centrifugală. Pentru Eupan nu reprezenta nimic neobişnuit, însă pentru Hari era un carusel de rotaţii care-i opreau inima.

Crenguţe mici îl atinseră şi se întrebă cât zgomot făceau, dar apoi uită de orice, deoarece capul îi ajungea deja la creasta zidului.

Buza de beton era rotunjită pe partea interioară, astfel ca nici un cârlig să nu se poată agăţa acolo.

Se balansă înapoi în jos, cu capul repezindu-se spre sol. După aceea, sus, prin ramurile inferioare, cu crenguţele lovindu-i obrajii.

La următorul balans, ajunse mai sus. Pe toată coama zidului scânteiau cioburi mari. O treabă făcută cu profesionalism.

De abia avu timp să vadă toate astea, când Sheelah îi dădu drumul.

Zbură în sus, cu braţele întinse înainte... şi de abia prinse buza zidului. Dacă n-ar fi avut proeminenţa spre exterior, n-

ar fi izbutit să se agaţe.

Îşi lăsă corpul să se izbească de zid. Picioarele îi căutară cu disperare un reazem pe faţa netedă. Câteva degete izbutiră să se proptească. Se trase în braţe, cu muşchii umflându-se... şi sui deasupra. Până atunci nu-şi dăduse seama cât de puternic putea să fie un pan. Nici un om n-ar fi putut reuşi aşa ceva.

Îşi tăie braţul şi coapsă în cioburile de sticlă. Era dificil să se ridice în picioare şi să găsească un loc unde să poată sta.

Simţi un val de triumf. Flutură braţul spre Sheelah, invizibilă în coroana copacului.

De aici încolo era pe cont propriu. Brusc îşi dădu seama că trebuia să fi încropit un fel de funie din liane împletite. După aceea, ar fi putut s-o ridice şi pe Sheelah. ”Ideea este bună, dar tardivă.”

Nu avea rost să mai întârzie. Curtea interioară a Staţiei se distingea parţial printre copaci; câteva luminiţe ardeau. Liniştea era deplină. Aşteptaseră până ce trecuse jumătate din noapte; nu avusese la îndemână nici un ceas care să-i anunţe momentul, doar instinctul lui Eupan.

Privi jos. Chiar sub degetele sale de la picioare, încastrată în beton, sclipea sârmă ghimpată. Păşi cu atenţie printre liniile strălucitoare, între dinţii ascuţiţi de sticlă era loc cât să pună vârful piciorului. Un arbore îi blocă perspectivă şi în lumina slabă a Staţiei nu putea să zărească aproape nimic dedesubt. Asta însemna cel puţin că nici alţii nu-l vedeau pe el.

Oare ar fi bine să sară pe sol? Se afla prea sus. Copacul care-l camufla era aproape, dar nu putea distinge nimic în el. Stătu locului şi se gândi. Însă nu-i veni nici o idee. Sheelah rămăsese jos, singură, şi nu-i plăcea s-o lase acolo unde o aşteptau pericole pe care nu le cunoştea.

Gândea ca un om şi uită că avea aptitudinile unui pan.

”Haide!” – Sări. Crenguţe trosniră şi el se prăbuşi greoi prin beznă. Ramuri îi înţepară faţa. Întrezări în dreaptă o

formă întunecată, îşi strânse picioarele, se roti cu braţele întinse... şi agăţă o cracă. Degetele i se strânseră cu uşurinţă în jurul ei şi-şi dădu seama că era prea subţire... *prea subţire*...

Se rupse. Trosnetul îi răsună ca un tunet în urechi. Căzu, dând drumul crengii. Spinarea îi lovi un obiect dur şi se rostogoli, bâjbâind după ceva de care să se prindă. Degetele i se închiseră în jurul unei ramuri groase şi se legănă pe ea. În cele din urmă, îşi îngădui un suspin.

Frunze foşniră, crengi se legănară. Nimic mai mult.

Se găsea pe la jumătatea copacului. Articulaţiile îl dureau înnebunitor, ca o galaxie de junghiuri mici şi ascuţite.

Hari se relaxă şi-l lăsă pe Eupan să se ocupe de coborâre. Căderea prin copac produsese destul zgomot, totuşi nu se întrevedea nici o mişcare pe pajiştile largi care se întindeau între el şi clădirile mari, luminoase.

Se gândi la Dors şi-şi dori să fi existat vreo modalitate prin care s-o fi putut anunţa că ajunsese înăuntru. Gândindu-se la ea, aprecie din ochi distanţa faţă de copacii cei mai apropiaţi şi memora dispunerea lor, astfel încât să-şi poată găsi drumul la întoarcere şi cu ochii închişi, dacă ar fi fost nevoit să fugă.

Şi acum – ce să facă? Nu avea un plan.

Îl îmboldi încetişor pe Eupan – care era nervos şi obosit, de abia controlabil – în nişte tufişuri dispuse sub forma unui triunghi. Mintea panului era ca un cer în furtună, despicat de trăsnete neregulate. Nu gânduri precise, ci mai degrabă noduri de emoţii, formându-se şi fulgerând în jurul unor nuclee fragile de anxietate. Răbdător, Hari apelă imagini liniştitoare, reuşind să-i calmeze răsuflarea, şi fu cât pe aici să nu audă sunetele slabe.

Răpăituri uşoare pe o alee pietruită. Cineva care alergă rapid.

Apărură de după triunghiul de tufişuri. Muşchi încordaţi, piele lucioasă, picioare butucănoase gonind. Erau perfect antrenaţi să caute şi să ucidă în tăcere, fără avertisment.

Pentru Eupan, monştrii erau străini, terifianţi, şi se retrase panicat din faţa celor două proiectile de muşchi şi oase. Gingiile întunecate dezveliră colţi albi, sclipind sub ochi.

Apoi Hari simţi ceva mişcându-se în Eupan. Răspunsuri antice, instinctive îi opriră retragerea, îi încordară corpul. Nu avea timp să fugă, aşa că trebuia *să lupte*.

Eupan se încordă, perfect echilibrat. Cei doi puteau să-i atace braţele, aşa că le trase înapoi, ghemuindu-se cu faţa cât mai coborâtă.

Panul mai luptase cu animale de pradă cu patru picioare, care atacau în haită, demult în memoria ancestrală, şi ştia instinctiv că acestea se aliniau şi se repezeau asupra unui membru întins al victimei sau asupra beregatei. Caninele voiau să-l răstoarne, să-i spintece jugulară, să-l sfârtece şi să-l rupă în secundele vitale de surprindere.

Se strânseră laolaltă, ghemuri de tendoane iuţi, alergând aproape umăr lângă umăr, cu capetele mari ridicate... şi săriră.

În timpul saltului, erau decise, Eupan ştia asta. Şi vulnerabile.

Eupan ridică ambele braţe, ca să prindă labele anterioare ale caninelor.

Se trânti pe spate, încordând picioarele, cu mâinile aproape imediat sub fălcile atacatorilor. Inerţia dogilor cablaţi îi purtă peste capul său, când el sări înapoi.

Panul se rostogoli pe spate, trăgând cu putere şi smucitură bruscă le propulsa pe canine înainte, astfel că nu reuşiră să întoarcă şi coboare capetele, ca să-l muşte de mâini.

Saltul, prinderea, pivotarea şi balansarea rapidă, propulsarea – toate se combinară într-un vârtej centrifugal care azvârli elogii peste Eupan, când el însuşi căzu, rostogolindu-se. Simţi picioarele caninelor pocnind şi le dădu drumul. Zburară peste el cu chelălăituri de durere.

Eupan descrise o tumbă completă înapoi, cu capul strâns

la piept, şi ateriză pe umeri. Auzi un bufnet surd şi dinţii îi clănţăniră. Un alt bufnet, când caninele izbiră solul; picioarele rupte nu le mai permiseseră amortizarea.

Se repezi spre ele, gâfâind întretăiat. Încercau să se ridice, întorcându-se pe picioarele fracturate, pentru a-şi întâmpina prada. Cu toate acestea nu lătrau deloc, ci doar schelălăiau încetişor de durere şi mârâiau furioase. Un dog înjura vehement şi destul de obscen. Celălalt incanta:

— Ticălosssule... ticălosssule...

Animale retrăgându-se în vasta şi tristă lor noapte.

Eupan sări cât mai sus, pentru a cădea pe amândoi dogii o dată. Tălpile sale le afundară beregăţile în sol şi simţi oasele rupându-se. Ştiu că dogii muriseră, chiar înainte să se retragă şi să-i privească.

Sângele lui Eupan clocotea de fericire. Hari nu simţise niciodată fiorul acela de satisfacţie, nici în prima imersiune, atunci când panul ucisese un Străin. Victoria asupra unor creaturi străine, cu colţi şi gheare, care te atacă din noapte era o plăcere profundă, copleşitoare.

Hari nu făcuse absolut nimic. Succesul îi aparţinea exclusiv lui Eupan.

Pentru câteva momente prelungi, Hari se scăldă în bucurie, în aerul rece al nopţii, simţind fiorul de extaz.

Treptat, raţiunea îi reveni. Existau şi alţi dogi cablaţi. Eupan îi surprinsese pe aceştia doi, dar un asemenea noroc nu se ivea de două ori.

Cadavrele animalelor erau uşor de văzut pe pajişte. Ar fi atras atenţia.

Lui Eupan nu-i plăcu să le atingă. Intestinele li se deşertaseră şi duhoarea era pătrunzătoare. Lăsară dâre pe iarbă, când le târî în tufişuri.

Timp, timp! Cineva avea să observe lipsa caninelor, avea să vină să investigheze.

Eupan era încă extaziat de victorie. Hari se folosi de surescitarea lui pentru a-l face să traverseze pajiştea lată, profitând de umbre. Energia pulsa în venele panului. Hari

ştia că era o simplă fericire glandulară de moment, acoperind oboseala profundă. Când se va risipi, Eupan va deveni ameţit, greu de condus.

De fiecare dată când se opri, privi îndărăt şi memoră puncte de reper. Poate că va trebui să se întoarcă pe aici, în fugă.

Era târziu şi cea mai mare parte a Staţiei era în beznă. În zona tehnică însă un grup de ferestre înflori cu ceea ce lui Eupan i se păru o lumină imposibil de vie, stranie, fierbinte.

Fugi într-acolo şi se lipi de perete. Avea noroc că Eupan era fascinat de citadela bizară a oamenilor cu puteri de zei. Mânat de propria sa curiozitate, trase cu ochiul pe o fereastră. Sub lumina alb-strălucitoare se întindea o sală mare, pe care Hari o recunoscu. Acolo, cu secole în urmă, se alăturase altor turişti colorat îmbrăcaţi, ca să plece în excursie.

Hari se folosi de curiozitatea panului ca să-l conducă în lateral, unde ştia că o uşă se deschidea pe un coridor lung. Spre surpriza sa, uşa nu era încuiată. Eupan merse pe gresiile şlefuite ale coridorului, cercetând întrebător desenele fosforescente de pe plafon şi pereţi, care radiau o strălucire ivorie, liniştitoare.

Uşa unui birou era întredeschisă. Hari îl făcu pe Eupan să se ghemuiască şi să-şi strecoare doar capul înăuntru. Locul era pustiu – o încăpere intimă, elegantă, cu rafturi suind până la plafonul boltit.

Hari îşi reaminti că stătuse acolo şi discutase despre procesul de imersiune. Aşadar capsulele se aflau la numai câteva uşi mai departe...

Scârţâitul de pantofi pe gresie îl făcu să se răsucească.

ExSpecul Vaddo se afla îndărătul lui, aţintind o armă.

În lumina puternică, faţa bărbatului păru ciudată pentru ochii lui Eupan, misterios de osoasă. Prelungă, ascuţită, cu expresia greu de citit...

Hari simţi valul de veneraţie în Eupan şi-l lăsă să-l poarte înainte, ciripind încetişor. Eupan simţea respect, nu teamă.

Vaddo se încordă, agitând ţeava armei sale hâde. Un clic metalic. Eupan ridică braţele în salutul pan ritual şi Vaddo îl împuşcă.

Impactul îl roti pe Eupan. Căzu. cu membrele răşchirate.

Buzele lui Vaddo se strâmbară dispreţuitor.

— Eşti deştept, profesore, aşa-i? Nu te-ai gândit la alarma de la uşă!

Durerea din piept era ascuţită, surprinzătoare. Hari controlă durerea şi furia lui Eupan, ajutându-le să se acumuleze. Eupan se pipăi şi palma lui se ridică lipicioasă, mirosind în nările panului ca fierul încins.

Vaddo îi dădu ocol, agitând arma.

— M-ai *ucis*, amărăşteanule! Mi-ai distrus unul dintre cele mai bune animale experimentale. Acum trebuie să văd ce să fac cu tine.

Hari îşi adăugă propria furie peste mânia clocotitoare a lui Eupan. Simţi încordându-se muşchii mari ai umerilor. Durerea din coaste îl fulgeră pe neaşteptate. Eupan gemu şi se rostogoli pe podea, apăsându-şi rana cu o palmă.

Ţinu capul plecat, astfel ca Eupan să nu poată vedea sângele care i se prelingea în josul piciorului. Energia părăsea corpul panului. O slăbiciune pătrunzătoare îi suia prin membre.

Ciuli urechile la mişcările lui Vaddo. O altă rostogolire agonizantă, de data aceasta strângând picioarele la piept.

— Bănuiesc că, de fapt. Nu-i decât o singură soluţie...

Hari auzi clicul metalic.

Acum, da! Lăsă furia să i se reverse.

Eupan se împinse în antebraţe şi aduse tălpile sub el. Nu avea timp să se ridice complet. Se repezi spre Vaddo, de jos.

Un glonţ micuţ îi ţiui pe lângă cap. Hari îl izbi pe Vaddo în şold şi-l trânti de perete. Mirosul bărbatului era amar, sărat.

Hari îşi pierdu tot controlul. Eupan îl trase pe Vaddo de lângă perete şi îl lovi cu ambele mâini, cu toată puterea.

ExSpecul încercă să devieze atacul. Eupan înlătură

jalnicele braţe umane. Pateticele tentative de apărare ale lui Vaddo erau aidoma unor pânze de păianjen făcute ferfeniţă.

Se lipi de Vaddo, lovind cu umerii lui masivi în pieptul bărbatului. Arma zăngăni pe gresie.

Eupan izbi din nou şi din nou.

Forţă, putere, bucurie.

Oasele pocniră. Capul lui Vaddo se smuci spre spate, izbi peretele şi bărbatul se înmuie.

Eupan se retrase şi Vaddo căzu pe podea. *Bucurie*.

Albine alb-albastre îi bâzâiau la marginea câmpului vizual.

„Trebuie să merg!”, atât izbuti Hari să strecoare prin perdeaua de emoţii ce învăluia mintea panului.

Coridorul se clătină. Hari îl sili pe Eupan să păşească, ezitant şi pieziş.

Înainte, pe coridor, cu paşi dureroşi. Două uşi. Trei... Aici? Încuiat. Următoarea uşă. Lumea se mişca parcă mai încet.

Uşa se deschise cu un clic. O anticameră pe care o recunoscu. Eupan se lovi de un scaun şi fu gata să cadă.

Hari sili plămânii să funcţioneze în forţă şi adânc. Inspiraţiile profunde îi limpeziră ochii de liniile negre care apăruseră acolo, dar albinele alb-albastre rămăseseră, bâzâind nervoase şi îndesindu-se.

Încercă următoarea uşă. Încuiată. Hari apelă tot ce mai putu de la Eupan. *Forţă, putere, bucurie*.

Eupan se trânti cu umărul în uşa solidă. Aceasta rezistă. O dată. Şi încă o dată, durere ascuţită... apoi se deschise brusc.

Exact, aici era! Incinta de imersiune. Eupan se împletici în zona capsulelor. Drumul printre consolele de comandă dură o veşnicie. Hari se concentră asupra fiecărui pas, coborând atent picioarele. Câmpul vizual al lui Eupan se clătina în sus şi în jos; capul părea să-i lunece pe umerii lichefiaţi.

Aici. Propria sa capsulă.

Tik-tokul lui Dors era pregătit. Îl văzuse venind şi se fixase de consolă, acoperind comenzile vitale.

Eupan se apleacă spre panoul de control al tik-tokului. Încercă să apese tastele, amintindu-şi codul de acces.

Degetele lui erau prea lătăreţe. Nu puteau atinge câte o singură tastă o dată.

Încăperea de lumină albă se înceţoşa. Îl determină pe Eupan să încerce din nou codul, însă degetele butucănoase apăsau mai multe taste simultan.

Albinele alb-albastre îi zumzăiau la colţul ochilor. Mâinile lui Eupan loviră frustrate în consolă.

”Gândeşte!” Hari privi împrejur. Eupan nu avea să mai reziste mult. Pe o masă din apropiere se găsea un blocnotes şi un pix.

Să lase o notiţă? Să spere că avea să fie găsită de cine trebuia?

Îl apropie pe Eupan, care se împleticea, de masă şi-l făcu să ia pixul. O idee îi pâlpâi vag, pe când încercă să scrie: TREBUIE...

Se întoarse şi reveni cu greu la capsulă. „Concentrează-te!”

Strângând cu putere pixul, lovi cu vârful. Acesta atinse o singurii tastă. Albinele albastre îi jucau în faţa ochilor.

Codul de acces era greu de reamintit acum. Îl tastă încet, cifră cu cifră. Potrivi, puse, apăsă – şi reuşi! O luminiţă clipi, schimbându-şi culoarea din roşu în verde.

Bâjbâi la încuietori. Le deschise.

În capsulă zăcea Hari Seldon, liniştit, cu ochii închişi.

Comenzile manuale de urgenţă, da! Le cunoştea din instructaj.

Examină suprafaţa de oţel lucios şi descoperi panoul în lateral. Eupan privi ameţit literele lipsite de înţeles.

Hari însuşi avea greutăţi la citit. Literele tresăreau şi se contopeau.

Găsi câteva butoane şi servocomenzi. Mâinile lui Eupan erau şi mai greu de controlat. Avu nevoie de trei încercări

cu pixul ca să activeze programul de revenire. Luminile începură să pâlpâie de la verde spre chihlimbariu.

Eupan se aşeză brusc pe podeaua răcoroasă. Albinele alb-albastre îi bâzâiau prin tot capul şi voiau să-l înţepe. Inspiră adânc aerul rece şi uscat, care acum părea lipsit de substanţă şi nu-l mai ajuta deloc...

Si apoi, fara tranzitie, privea tavanul. Statea pe spate. Plafonierele se intunecau, paleau. Dupa aceea se stinsera.

22

Ochii lui Hari se deschiseră brusc.

Programul de recuperare continua să-i trimită electro-stimuli prin muşchi. Îi lăsă să tresară, să furnice şi să-l doară, în timp ce gândea. Se simţea perfect. Nici măcar flămând, aşa cum se simţise mereu după imersiuni. Cât timp stătuse în sălbăticie? Cel puţin cinci zile.

Se ridică în capul oaselor. În sala capsulelor nu era nimeni. În mod clar, Vaddo conectase o alarmă silenţioasă, fără să mai alerteze pe altcineva. Asta indica, din nou, o conspiraţie la care luaseră parte puţine persoane.

Se ridică, ameţit. Ca să se elibereze, trebuia să desfacă electrozi şi magneto-receptori, dar părea destul de simplu.

Eupan! Corpul mare bloca trecerea. Îngenunche şi-i căută pulsul. Slab, neregulat.

Mai întâi însă – Dors! Capsula ei era lângă a sa şi-i declanşă programul de revenire. Arăta bine.

Probabil că Vaddo blocase în vreun fel sistemul, astfel ca nici unul dintre tehnicienii de întreţinere care ar fi privit consola să nu-şi dea seama că se întâmplase ceva. O minciună simplă: un cuplu dorise o imersiune cu adevărat lungă, Vaddo îi avertizase, dar nu!, ei ţinuseră morţiş, aşa că... O poveste perfect plauzibilă.

Pleoapele lui Dors fluturară. Hari o sărută. Ea gemu.

El făcu un semn pan, *linişte*, şi reveni la Eupan.

Sângele îi curgea continuu. Hari era surprins că nu poate distinge prin miros elementele bogate, înţepătoare din sângele panului. Oamenii pierdeau atât de multe!

Îşi scoase cămaşa şi încropi un garou. Cel puţin răsuflarea lui Eupan părea regulată. Între timp, Dors era gata să iasă şi o ajuta să se deconecteze.

— Eram ascunsă într-un copac, când… pac! spuse ea. Ce uşurare! Cum ai…

— Să-i dăm drumul!

Când ieşiră din sală, ea întrebă:

— În cine ne putem încrede? Cine a făcut…?

Se opri când îl văzu pe Vaddo.

— Ah!

Cumva, expresia ei îl făcu să râdă. Rareori era surprinsă.

— *Tu* ai făcut asta?

— Eupan.

— N-aş fi crezut niciodată că un pan ar putea... ar putea…

— Mă îndoiesc că cineva a mai fost imersat atât de mult timp Oricum, nu sub stresul respectiv. Totul a… pur şi simplu s-a descărcat.

Ridică arma lui Vaddo şi-i studie mecanismul. Un pistol standard, cu amortizor. ExSpecul nu dorise să alerteze oamenii din Staţie. Asta era promiţător. Aici trebuie să existe persoane care să-i ajute. Porni spre aripa dormitoarelor.

— Stai – ce faci cu Vaddo?

— O să trezesc un medic.

Îl treziră într-adevăr… dar Hari îl duse mai întâi în sala capsulelor ca să-l îngrijească pe Eupan. Câteva derme şi injecţii, şi medicul spuse că panul nu va avea probleme. Abia după aceea îi arătară trupul lui Vaddo.

Medicul se înfurie, dar Hari avea o armă. Nu trebui să facă altceva decât să i-o arate. Nu spuse un cuvânt, ci se mulţumi să o fluture.

Nu avea chef să vorbească şi se întrebă dacă va mai avea vreodată Atunci când nu puteai vorbi, te concentrai mai mult, pătrundeai în situaţii. Te imersai.

În plus, Vaddo murise de mult.

Eupan făcuse o treabă bună. Medicul clătină din cap. enumerând vătămările fatale.

Alarmele începură să sune. Brusc Hari simţi o durere de cap teribilă. Şefa securităţii apăru şi, din reacţia ei, matematicianul îşi dădu seama că nu fusese implicată în complot. „Aşadar, nu-l pot asocia Autorităţii Universitare”, se gândi absent.

Totuşi, cât de multe dovedea asta? Politicile imperiale erau subtile... Dors îl privise straniu tot timpul. El nu-şi dădu scama de ce, până când înţelese că nici măcar nu se gândise să-l ajute mai întâi pe Vaddo. Eupan era chiar *el*, într-un fel pe care-l cunoştea profund, dar pe care nu-l putea explica.

Pe de altă parte, înţelese imediat când Dors dori să iasă din Staţie şi s-o cheme pe Sheelah. O aduseră şi pe ea, din bezna sălbăticiei.

PARTEA A ŞASEA - CEŢURI STRĂVECHI

PREISTORIA GALACTICĂ –... distrugerea tuturor documentelor anterioare în decursul expansiunii omenirii prin Galaxie, urmată de epocile de războaie, ţine în beznă problema originii oamenilor. Transformările uriaşe petrecute pe atâtea planete au şters de asemenea orice mărturii ale unor civilizaţii extraterestre mult mai vechi. Este posibil ca asemenea societăţi să fi existat, deşi nu avem dovezi ferme în această privinţă. Unii istoricii din antichitate credeau că măcar un tip de urme trebuie să fi supravieţuit în Galaxie: documentele electromagnetice. Ele ar fi fost inserate în fluxurile de plasmă sau în buclele din corona stelelor, rămânând astfel dincolo de posibilităţile de detecţie ale tehnologiei Expansioniştilor. Nici chiar cercetările moderne nu au găsit asemenea structuri conştiente. Totuşi nivelurile virulente de radiaţie din miezul Galaxiei – unde densităţile energetice pot asigura un adăpost promiţător formelor cu bază magnetică – fac dificile şi ambigue asemenea investigaţii. O altă teorie afirmă că este posibil ca aceste culturi să se fi ”imprimat” în coduri de calculator pre-imperiale, rezidând astfel nedetectate în bănci antice de date. Speculaţiile de acest fel nu au fost susţinute de dovezi şi au fost abandonate. În felul acesta, întrebarea referitoare la motivul pentru care Galaxia era lipsită de orice formă de viaţă avansată în momentul când Omul a început s-o exploreze rămâne fără răspuns...

ENCICLOPEDIA GALACTICĂ

1

Voltaire se strâmbă, iritat.

Oare ea îi cedase cu adevărat, se înclinase în faţa lui? Sau acesta nu era decât un simulacru remarcabil de bine realizat? *Adevărata Ioana, tu eşti aceasta*?

Cu siguranţă, episodul se potrivea cu unul dintre favoritele sale: o zbenguială în fân uscat şi înţepător, în partea de sub acoperiş a unui fânar mare şi vechi, într-o zi fierbinte de august, în Bordeaux, oraşul pierdut de atâta vreme.

Cip-cirip, se auzi o pasăre. Insectele bâzâiau şi adierile calde aduceau iz de lemn. Pletele ei curgeau peste Voltaire, când îl încăleca, îi simţea răsucirile experte, efectuate cu o precizie erotică ce îl făcea să vibreze de nevoia de a se descărca.

Dar…

În clipa când puse scena la îndoială, totul se contractă, se micşoră, se prăbuşi în beznă. Nu era decât un onanism exotic, o amăgire narcisistă care necesita credinţa deplină în adevărul ei. Bine construită, dar falsă.

Aşa că atunci când se simţi ridicat de o gigantică palmă feminină, moale, care-l purtă în sus prin văzduhul însorit, se întrebă dacă şi episodul *acesta* era real. O briză fierbinte îl atinse, când ea expiră.

De cincizeci de ori mai înaltă decât el, Ioana îi vorbea încet şi neclar. Uriaşe buze cărnoase îi sărutară întregul corp pe durata unei clipe prelungite, cu limba ei lingându-l ca un colos care savurează o acadea.

— Sper că nu au fost omise programele mele de spirit? întrebă el.

Ioana cea gigantică strânse din umeri.

— Ar fi fost *prea* uşor, zise el. Ajunge să spun ceva vulgar...

Acum mâna îl ridică în sus cu o acceleraţie strivitoare.

— Ţi-ai păstrat iubitul tău spirit. Iar aceasta sunt *eu*.

— Eşti prea mare, pufni el. Ai făcut din tine un Leviathan!

— Sunt prea greoaie?

— Dintotdeauna mi-au plăcut... ironia porcească.

Voltaire pufni din nou, dispreţuitor, şi ea îi dădu drumul. Căzu spre un şanţ plin cu lavă clocotitoare, care apăruse brusc dedesubt.

— Iartă-mă, vorbi el încet.

Îndeajuns ca s-o facă să se oprească, nu îndeajuns ca să piardă orice fărâmă de demnitate.

— Ai destule motive.

Lavă se evaporă, congelându-se în noroi. El ateriză pe teren solid, iar ea se afla în faţa lui, având dimensiuni normale. Simulând sfiiciunea, plină de prospeţime. Părea învăluită în aerul curăţat de o furtună de primăvară, care de abia încetase.

— Putem pătrunde după voie în spaţiul perceptual al celuilalt. Minunat... (Se opri, căzând pe gânduri.) Dintr-un punct de vedere.

— În Purgatoriu totul este lipsit de sens. Visăm în timp ce aşteptăm adevărul.

Brusc, ea strănută, apoi tuşi. Clipind des, îşi regăsi ţinuta măreaţă de doamnă.

— Mda... Aş prefera ceva mai concret.

Voltaire coborî de pe veranda unei elegante case de ţară provensale. Ogoarele îndepărtate erau scăldate într-o lumină puternică. Decorul era exact, dar realizat cu trăsături de pensulă destul de evidente.

În mod clar, se aflau în interiorul unei opere de artă. Până şi aromele merilor şi izul bălegarului aveau o calitate artificială. Să fi fost un moment încremenit, rederulat la nesfârşit atâta timp cât aveau nevoie de un decor? În plus, deloc scump. Era uluitor ce scotea la iveală subconştientul lui.

Ce îl putea – ce *îi* putea! – opri atunci să joace rolul lui Caligula? Să măcelărească milioane de fiinţe digitale? Să tortureze sclavi virtuali? Nimic.

Asta era problema: nu existau constrângeri. Cum putea rezista cineva, dacă i se ofereau tentaţii infinite?

— Credinţa! Numai credinţa ne poate călăuzi şi dirija.

Ioana îi prinsese mâna şi pleda cu o ardoare nediminuată.

— Dar *realitatea* noastră nu este decât *iluzie*!

— Dumnezeu trebuie să fie pe undeva, zise ea sec. El este real.

— N-ai fost atentă, draga mea, făcu Voltaire şi adoptă o postură profesorală. Algoritmurile ontogenezei pot genera indivizi noi, extraşi din domenii vechi sau fabricaţi pentru momentul respectiv.

— *Eu* recunosc oamenii adevăraţi atunci când îi văd. Îi las să vorbească pentru câteva clipe.

— Ai ţine seama de umor? Da, madame, avem nişte subrutine aici. Caracterul? Un simplu set de profiluri ţinută-plus-exprimare. Sinceritatea? O putem imita.

Din examinarea propriului său interior cerebral, Voltaire ştia că exista ceva – numit „editor de realitate” – care oferea conversaţii prefabricate din gura unor persoane aparent „reale”, inexistente cu câteva secunde mai devreme. Ansambluri de trăsături şi nuanţări verbale erau permanent pregătite să se dueleze cu el în aforisme şi împunsături.

Toate astea le culesese în nesfârşita scotocire a Superreţelei, ale cărei nenumărate site-uri trantoriene se deschideau sub atingerea lui. Extrăsese şi modelase aceste amuzamente „particularizate”. Prompte şi savuroase... şi, finalmente, găunoase.

— Îmi dau seama că deţii capacităţi superioare, aprobă Ioana ridicând spada şi lovind cu ea în văzduh. Recunoaşte însă. Monsieur, că eu pot încă să-mi controlez *propriile* simţuri. Ştiu că unii valeţi de pe acest tărâm sunt adevăraţi, la fel de autentici pe cât erau animalele din timpul nostru, pe Pământ.

— Crezi că aveai habar care erau simţămintele cailor?

— Bineînţeles! Am călărit mulţi în bătălii şi le-am simţit teama între coapsele mele.

— Am înţeles, făcu el fluturându-şi mânecile de dantelă

prin aer ca o parodie a spadei Ioanei. Acum... iată!... să judeci cazul unui câine care şi-a pierdut stăpânul. Animalul, să-i spunem *Phydeaux,* şi-a căutat stăpânul pe toate drumurile schelălăind jalnic şi acum intră în casă agitat, tulburat, urcă şi coboară scările, trece dintr-o cameră în alta şi în cele din urmă găseşte în cabinet stăpânul pe care-l iubeşte. Îi demonstrează fericirea sa prin hămăituri de încântare şi prin sărituri. El însuşi trebuie să aibă sentimente, doruri, idei...

— Cu siguranţă.

Voltaire materializă câinele jelind şi superb în tristeţea lui digitală, cu urechile pleoştite. Aduse apoi şi casa, complet mobilată. Când schelălăiturile bietului câine se stinseră, el rosti:

— Iată demonstraţia mea, madame.

— Şmecherii!

Ioana se strâmbă furioasă şi nu mai adăugă nimic.

— Trebuie să admiţi că matematicienii sunt ca francezii: orice le-ai spune, ei traduc în propriul lor limbaj şi, instantaneu, iese ceva cu totul diferit.

— Eu îl aştept pe Domnul meu. Sau, dacă vrei să folosesc concepte mai largi, monsieur, îmi aştept Ţelul vieţii.

— Ia loc şi judecă, madame.

Făcu să apară o bucătărie provensală confortabilă, mese, aroma îmbietoare a cafelei. Se aşezară. Pe cafetieră era înscris motto-ul lui dintr-un trecut pierdut:

Neagră ca diavolul,
Fierbinte ca iadul,
Pură ca un înger;
Dulce ca dragostea.

Noir comme le diable
Chaud come l'enfer
Pur comme un ange,
Doux comme l'amour.

— Oh, dar ce *bună* este, zise Ioana.

— Am ajuns să pot controla accesul la site-uri multiple. (Voltaire sorbi zgomotos din cafea, una dintre puţinele impoliteţi pe care descoperise că societatea pariziană le tolera chiar şi la un filosof.) Rulăm în interstiţiile Trantorului, fragmentaţi în multe părticele. Pot apela date senzoriale din nenumăratele conţinuturi ale nenumăratelor biblioteci digitale.

— Îţi mulţumesc că-mi oferi şi mie capacităţi similare, spuse ea cu precauţie, aranjându-şi armura cât mai confortabil şi sorbind grijuliu din cafeaua aromată. Simt totuşi un gol...

El încuviinţă cu tristeţe.

— Şi eu.

— Noi părem... Nu îndrăznesc să spun...

— Aidoma unor divinităţi.

— Sună a blasfemie, dar este adevărat. Deşi Creatorul are înţelepciune, pe când noi nu.

Chipul lui Voltaire se lungi de disperare.

— Mai rău încă, s-ar putea să nu avem nici propriile noastre voinţe.

— Ei bine, *eu* una o am.

— Dacă nu suntem *decât* şiruri de cifre – de fapt, nimic altceva decât 0 şi 1, dacă te uiţi foarte de aproape – atunci cum putem fi liberi? Nu suntem determinaţi de numerele acestea şi de mişcările lor?

— Eu *mă simt* liberă.

— Oh. Dar asta am fi asigurat-o oricum, nu crezi?

Sări în picioare.

— Unul dintre cupletele mele cele mai bune afirmă:

„Un geniu se va potrivi
Doar unei ştiinţe, să ştii.
Arta este vastă,
Nu şi mintea noastră.”

— Aşadar, nu putem *şti* dacă suntem liberi? Dar Creatorul ne-a făcut aşa!

— Mi l-aş dori pe Creatorul acela, acum.

Ioana lovi cu piciorul în masă, împroşcându-l cu cafea. Voltaire îşi edita arsurile în timp ce cădea. Ea îşi repezi spada spre pereţii bucătăriei şi-i spintecă în bucăţi mari care se deschideau spre un spaţiu euclidian cenuşiu, realitatea curbându-se precum cojile unei portocale curăţate.

— Ce plictisitor, rosti el. Argumentul cel mai bun împotriva creştinismului îl reprezintă creştinii înşişi.

— *Nu* o să...

Îţi place să te consideri filosof?

Cumva, cuvintele acelea umplură spaţiul. Pereţii sonici se bombară şi zburară pe lângă ei, aidoma unor pagini uriaşe răsfoite într-o carte gigantică.

Voltaire inspiră profund şi răcni:

— Cu mine vorbeşti?

Îţi place de asemenea să te consideri un judecător viclean al oportunităţilor rapide. Sau al nuanţelor verbale.

Ioana ridică spadă, dar bucăţile de sunet ce treceau pe lângă ei i-o împinseră în lături.

Îţi place să te consideri faimos, chiar şi în acest timp şi în acest loc.

Cortine gigantice de apăsare zumzăitoare se prăbuşiră asupra lor, de parcă o divinitate gigantică ar fi răcnit din cerul cenuşiu şi fără chip.

— Mă provoci? strigă Voltaire.

Îţi place, pe scurt, să te gândeşti la tine.

Ioana râse cu poftă. Voltaire se înroşi la faţă.

— Te provoc, insultătorule!

Parcă în replică, planul lor euclidian se bombă...

Şi *el însuşi* era peisajul. Avea o şiră a spinării vulcanică fierbinte, murmurând caldă dedesubtul pielii umede şi zgrunţuroase. Vânturile îi biciuiau pielea. Pâraie

furnicătoare îl mângâiau. Munţi se înălţau din el ca furuncule.

Ioana strigă de undeva. Voltaire azvârli în văzduh o creastă muntoasă; straturile de rocă se încovoiară şi ţăndări zburară în toate direcţiile. Ea era un pisc măreţ, cilindric, încununat cu omăt şi şiroind de puroiul lavei.

Deasupra lor se rostogoleau nori metalici. Cumva, Voltaire ştia că sunt minţi străine, o ceaţă de conexiuni.

Hiperminte? sosi ideea. *Totalitatea algoritmilor*?

Ceaţa sură şi mişcătoare cuprinse întregul Trantor. Voltaire simţi felul în care pâcla aceea îl vedea pe el: viaţă împrăştiată, descărcări electrice în maşini aflate la distanţe foarte mari unele de celelalte şi care calculau salturile temporale subiective. *Prezentul* era o riglă de calcul orchestrată de sute de procesoare separate. În loc să trăiască în prezent, ele continuau cu mai multă exactitate în *post-trecutul* pasului înainte pe care-l calculaseră.

Exista o deosebire profundă, simţi Voltaire – nu *văzu*, ci *simţi* adânc în convingerea sa analogă – între aspectul digital şi cel fluid, continuu. Pentru ceaţă, el era un nor de momente izolate, numere retezate aşteptând să se petreacă, implicite în calculul fundamental.

Apoi văzu ce era ceaţa.

Încercă să fugă, dar. El era un munte.

— Ei sunt... alţii, strigă zadarnic spre Ioana.

— Cum pot fi mai diferiţi decât noi? replică ea trist.

— Noi, cel puţin, am fost creaţi din capital uman. Aceştia sunt *străini*.

2

Scăpaseră... cumva.

Cu o clipă înainte, ceaţa străină învăluise lanţurile muntoase. În clipa următoare, Voltaire se extrăsese pe el şi pe Ioana. Pe când sugeau peste un ocean de cadavre

lichefiate care degajau miasme, el repeta întruna că trebuie să... *să nască*.

— Să *ne transformăm* în copii? întrebă ea, evitând să privească în jos, spre trupurile deformate, umflate de putrefacţie.

Cumva, ceaţa străină îşi demonstra identitatea dezgustătoare, reamintindu-le de efemerul vieţii omeneşti. În felul acela îi urmărea.

— Metafora nu este reuşită. Trebuie să fabricăm şi să ascundem nişte *copii* ale noastre.

Ridică un braţ şi lansă spre ea un fulger de *cunoaştere*.

Denumite în mod divers – Duplicate, Copii, Facsimile – toate aveau o existenţă lipsită de substanţialitate. Societatea respinsese decisiv ceea ce antichitatea numea Erezia Copiilor: credinţa că o Identitate digitală era asemănătoare până la identitate cu Originalul şi că un Original ar trebui să simtă că o Copie îl purta cumva mai departe, spre nemurire.

— Trebuie să facem asta ca să ne asigurăm că supravieţuim, când ne ajunge ceaţa? Îi voi ucide cu spadă!

— Dacă ei o doresc, râse Voltaire, îţi pot controla spadă. Ţi-au capturat programele defensive, şi pe ale mele... deşi după cum au sugerat ei, eu mă bazez majoritar pe spirit.

— Copii...? Nu înţeleg.

— Respingerea Ereziei Copiilor este directă, un exerciţiu de logică. Un simplu exemplu ţi-o poate demonstra. Imaginează-ţi că ţi s-a promis că vei fi reînviată digital, imediat după ce vei muri. Ţi se atribuie o etichetă cu preţul pe care trebuie să-l plăteşti pentru asta, un fel de asigurare. După aceea ţi se spune că, ei bine, poate că reînvierea nu va fi chiar imediată, ei într-un viitor mai mult sau mai puţin apropiat... dar îţi promitem că va fi! Pe măsurii ce dată respectivă se îndepărtează, dorinţa oamenilor de a plăti pentru Copii ale Identităţii se diminuează – demonstrând că, subconştient, ei se bazau pe speranţa *continuităţii*.

— Am înţeles.

Ioana vomită în palme cu ceea ce spera că fusese o nepăsare cuvenită unei doamne. Duhoarea cadavrelor umflate era pătrunzătoare.

— În cele din urmă, beneficiari nu sunt morţii, ci Copiile. Astfel practica a fost declarată ilegală pe Trantor şi în Imperiu. Voltaire suspină: Moraliştii! Ei nu înţeleg niciodată. Dacă interzici un lucru, nu faci decât să-i sporeşti atractivitatea. De aceea asemenea entităţi populează Superreţeaua.

— Toate sunt ilegale?

— Mai puţin ceaţa. Ea este... mult mai neplăcută.

— Dar dacă o Copie este totuna cu o persoană, de ce nu...

— Alia! Contradicţia Copierii, cunoscută în antichitate ca Paradoxul Levinson: „În măsura în care o Copie se apropie de perfecţiune, ea se autoînvinge.”

— Dar abia ai spus...

— Fiind o Copie perfectă – aşa încât nimeni n-o poate deosebi de Original – ea transformă Originalul într-un duplicat, de acord? Asta înseamnă că acea Copie perfectă nu mai este o Copie perfectă, *fiindcă a şters, nu a păstrat, unicitatea Originalului* – şi astfel n-a izbutit să copieze aspectul central al Originalului. În mod inevitabil, o inteligenţă umană artificială perfectă va avea acest efect asupra precursorului ei natural.

Ioana se prinse cu palmele de cap.

— Acestea sunt capcane ale logicii! Vorbeşti ca augustinii!

— Iar asta nu-i totul. Iată...

Un Voltaire gigantic, înveşmântat în catifea, apăru la orizont şi veni spre ei. Ocoliră în goană acest Pisc Voltaire, iar el tună:

— Sunt o Copie, adevărat, dar m-am gândit la ceţurile acestea pe care le-aţi întâlnit.

— Le-ai văzut? strigă Ioana.

— Am fost creat în urmă cu câteva intervale lungi, dar Domnul meu – se plecă înspre minusculul său Original – mi-a actualizat datele.

— Prinde repede, comentă modest Originalul.

Glasul Copiei răsună:

— Vorbind în linii generale, eu am închipuit asemenea ceţuri în operă mea de căpătâi, *Micromegas*. Din nefericire, nu dispun de un exemplar, altfel l-aţi fi putut asimila pe loc. Am descris doi giganţi, unul provenit de pe Saturn şi celălalt de pe Sirius.

— Crezi că ceaţa vine de pe...? începu Ioana.

— S-a evaporat din graniţa cea mai avansată a acestui Imperiu – de aceea este o ceaţă. Pe măsură ce omenirea s-a extins, ea s-a ridicat deasupra planului galactic, ca un bocet de înmormântare. Este antică şi stranie şi nu ne aparţine nouă. În *Micromegas* am afirmat că întreaga Natură, toate planetele trebuie să asculte de legi veşnice. Cu, siguranţă, ar fi un fapt de-a dreptul singular ca să existe un animal mic, înalt de cinci picioare[4], care, dispreţuind aceste legi, să poată acţiona după cum doreşte, exclusiv după toanele sale.

— Noi ascultăm de Creator, nu de legi.

Copia Voltaire îi ignoră obiecţia şi-şi strânse nările cu degetele, ferindu-se de miasmele de dedesubt.

— Legile Domnului, atunci, dacă doreşti un autor – deşi, dragostea mea, ai deja în faţă unul de o talie impunătoare.

— Mă îndoiesc că genul tău de dragoste se aplică aici.

Piscul Voltaire rânji.

— ”Să plouă cu cartofi!” a strigat Falstaff în *Nevestele vesele din Windsor*, deoarece despre noua legumă de lux a vremurilor acelea, importată din exotica Americă, s-a crezut o vreme că ar fi un afrodiziac, din pricina formei sale testiculare. În acelaşi mod, îi salut pe străini ca fiind potenţiale ajutoare.

---

[4] Aproximativ 1,52 m (n. trad.).

— Ceaţa vrea să ne ucidă.

— Nu putem avea mereu tot ceea ce ne dorim.

Originalul flutură din braţ şi ploaia se revărsă din cerul de plumb poros asupra Alpilor Voltaire. Copia se erodă, zâmbind resemnat, în timp ce se destrăma în pârâiaşe.

Originalul se repezi spre Ioana şi o sărută.

— Nu te teme. Dacă rulezi o Copie a Identităţii tale, dacă-i oferi autonomie, înseamnă că ea se poate transforma de asemenea, devenind Non-Identitate. Copia ta îşi poate plăsmui propriile ei motivaţii, ţeluri, obiceiuri... poate edita amintiri şi gusturi. De pildă, ar putea şterge pasiunea pe care o ai pentru opera impresionistă, înlocuind-o cu o preferinţă pentru folkul liniar.

— Ce sunt acestea?

— Simple mode acustice. Copiei tale i-ar putea plăcea ritmuri care ţi-ar îngrozi adevărata Identitate.

— Ele au... suflete?

Chiar şi pentru urechile ei pioase, întrebarea păru lipsită de sens aici.

— Nu uita că sunt ilegale şi că deţin natura nesigură a Originalelor. La urma urmelor, doar oamenii cu probleme s-ar gândi să-şi facă o copie de siguranţă a propriei lor identităţi.

— Pot fi aşadar mântuite pentru Rai?

— Revii mereu la obsesia asta – sfinţenia. Voltaire strânse din umeri. Din câte am văzut, Copiile se agită, metabolismul chimic asociat stresului creşte, simulacrele inimilor lor bubuie, răsuflarea le gâfâie îngrozită. Copiile tipice vorbesc întruna, extrem de tulburător. Mulţi oameni solicită să fie editate, abreviate... şi finalmente ucise.

— Un păcat de moarte!

— Noi înşine suntem responsabili pentru gestul respectiv, aşa că nu poate fi damnat.

— Este o sinucidere!

— Gândeşte-te că nu-i decât o simplă umbră a ta.

Ioana se clătină, azvârlită în derută morală. Văpaia

consumatoare a nesiguranţei era mai arzătoare decât rugul şi fumul pe care le cunoscuse în tinereţe. Înlăuntrul ei un glăscior vorbi calm:

Să fie oare conştiinţa doar o proprietate a algoritmilor speciali, a planelor glisante de informaţie, a pachetelor digitale care sar prin cercuri conceptuale? Draga mea, să nu crezi că un model numeric, care te simulează pe tine privind apusul soarelui, trebuie să simtă la fel cum ai simţit tu, frumosul ei Original. Cu siguranţă, nu este profitabil să te îndoieşti cu privire la viaţa interioară a conştiinţei simulate, atâta timp cât nimeni nu pune aceeaşi întrebare referitoare la maşinile de adunat cifre. Ce părere ai?

Ioana simţea glăsciorul acesta ca fiind Voltaire al ei. O calma, cu toate că nu putea preciza din ce motiv.

3

Voltaire o calmase la timp. Se străduia din răsputeri pur şi simplu ca să asigure rularea amândurora. Intrând şi ieşind din cele 800 de Sectoare trantoriene, cu un pas înaintea copoilor digitali, avea nevoie de tot mai mult volum de calcul pentru a rula liniile lor defensive. Ioana nu ştia că Ceaţa, aşa cum alesese el să personifice prezenţa ameninţătoare, se afla imediat deasupra orizontului.

Fruntea i se brobonise de transpiraţie, muncind să ţină Ceaţa la depărtare cu ajutorul unei zone de presiune ridicată.

— Mă tem că în curând va trebui să ne confruntăm cu ea.

Ioana îşi recăpătase spadă, dar era un obiect micuţ şi sclipitor, mai degrabă asemănător unei florete.

— O pot sfârteca.

— O ceaţă?

— Mai degrabă m-aş încrede în sentimentele unei femei, decât în ale unui bărbat.

— În cazul acesta, s-ar putea să ai dreptate, chicoti el.

Ceva din reprezentarea Ceţii îi sugerează originea.

— Ce sunt ei?

— Nu sunt simplii copoi pe care i-a stârnit Nim pe urmele noastre. De aceia am scăpat...

— I-am ucis!

— Aşa este. Însă şi Entităţile Ceţii trăiesc aici, în cotloanele Superreţelei Trantor. Pot simţi că nu le place să atragem atenţia asupra acestei ascunzători. Dacă provocăm lumea reală, ea ne va distruge... dar va distruge şi Entităţile.

Amândoi străbăteau un şes pestriţ. Nori vineţii furioşi apărură de peste crestele munţilor din depărtare şi se năpustiră spre ei, ocolindu-i numai din pricina presiunii exercitate de Voltaire. Sudoarea curgea pe filosof, îmbibându-i straiele. Arătă cu mâneca umedă spre norii de furtună.

— Asta ne poate distruge.

— Până acum m-ai apărat tu. Acum eu le voi sfârteca!

— Trăiesc în aceleaşi cotloane ca şi noi. Dau de ele peste tot. Au mai multă experienţă în furarea spaţiului. Trebuie să le admirăm abilitatea.

Tentaculul unui cirus purpuriu şerpui în jos dinspre munţi, croindu-şi drum peste câmpie.

— Fugi! strigă Voltaire. Dacă poţi – zboară!

— Mă voi lupta!

— Toate astea sunt metafore pentru programele de bază! Spada ta nu va străpunge nimic.

— Credinţa mea le va spinteca.

— Prea târziu!

Ceaţa era un fuior de abur ce-i testa. Îi opări vârfurile degetelor. Vapori se înălţară din dantelurile sale; propria lui transpiraţie fierbea.

— Fugi!

— Rămân cu tine.

Ioana ridică floreta. Vârful acesteia se topi. Vânturile urlau în jurul lor, cicloanele le smulgeau părul din cap.

Ceaţa intră în naşul şi în urechile lui Voltaire, bâzâind ca nişte albine răzbunătoare.

— Arată-mi-te! răcni el.

Rotindu-se, răpăind, Ceaţa îl pătrunse. Iar o voce zumzăi în adâncurile sale cele mai intime.

NOI: [NU VEDEM LUMEA CA VOI]

[URÂM MANIFESTĂRILE NON-ARITMETICE]

— Cu siguranţă, putem rezolva o problemă atât de simplă, desfăcu braţele expansiv Voltaire. Există volum computaţional pentru toţi.

[NOI]

[TRĂIM CA FRAGMENTE ÎN SPAŢII PE CARE LE INVADAŢI]

[PERICLITÂNDU-NE, DACĂ ATRAGEŢI ATENŢIA ASUPRA NOASTRĂ]

[NOI]

[VĂ SILIM SĂ ŞTIŢI CE SUNTEŢI]

[SUNTEŢI CEI MAI ABOMINABILI DINTRE TOŢI]

— Cu toate acestea, te implor, fiinţă măreaţă!

Deschise braţele, cu buzele gata să convingă, dându-şi seama că gestul acesta era unul profund omenesc şi putea fi interpretat cu totul greşit...

... Şi albinele pătrunseră brusc.

Bâzâielile lor deveniră ţipete metalice. În mod hidos, se înghesuiau spre ceva aflat în chiar esenţa sa. Îşi coborâră privirea, un miliard de ochi minusculi înlocuindu-i pe ai săi – inspectând, luminându-i fiecare pas cu o strălucire actinică. Nemiloasă. El... se comprimă.

Ochiul lui generaliza, etichetând un ansamblu de elemente receptate – texturi, linii – prin captarea unui fragment şi conturarea lui cu un perimetru contrastant. După aceea un segment separat comprimă şi împinse toate detaliile în jos, spre procesarea de nivel inferior. După ce termină cu percepţia sistemul-răspuns se plictisi... şi căută alte lucruri interesante pe care să le examineze.

(*Unii artişti,* medită un nivel superior*, credeau că publicul lor putea să abandoneze toate aşteptările şi convenţiile*

dăunătoare, considerând fiecare element vizual ca fiind la fel de semnificativ – sau, ceea ce este totuna, nesemnificativ – deschizându-se astfel spre percepţii şi experienţe noi.)

Un alt fragment al unei constelaţii de ordin superior vorbi, gândurile lunecând ca peştii metalici sub privirea străpungătoare a albinei:

Pe de altă parte, specia care poate face asta nu se poate feri de o piatră care cade! Nu poate dansa şi gesticula! Ar bâjbâi orbeşte pe lângă nuanţe şi complexităţi, pe lângă frumuseţea din modul în care Universul îşi înglobează toate detaliile! Pe lângă modul în care Natura reconciliază toate foiţele şi traiectoriile indiferente! Configuraţii minunate trăiesc la hotarul dintre ordine şi haos, etalând configuraţii complexe – deşi acceptă contradicţii şi sunt inundate de necazuri trecătoare – în fata fluxului.

Brusc Voltaire văzu, înlăuntrul propriei sale funcţionări, că percepţia umană a Frumuseţii, ridicându-se sacrosanctă pe fundalul tern, însemna recunoaşterea celor mai profunde tendinţe şi teme ale Universului ca un tot.

Una peste alta, era un incredibil de sărac sistem cortical creator de lumi.

Dintr-o sămânţă algoritmică răsăriră Numărul şi Ordinea, stăpânind deasupra Fluxului.

Totuşi... Albinele.

Simţea geometrii suprapuse apăsându-l pe el, apăsând-o pe Ioana. Culori mişcătoare turtite în plane de geometrii intersectându-se, perspectivele se diminuau, se răsuceau, se dilatau din nou – în faţa sa, distrugând spatele volumului Identităţii sale.

Torceau, se comprimau... Nu erau omeneşti în şabloanele lor.

Superreţeaua Trantorului nu era locuită doar de simuri ca el însuşi, renegaţi care fugeau din faţa legii, ci găzduia o floră şi o faună nevăzute, întrucât formele superioare de viaţă se ascundeau.

Erau silite s-o facă; aparţineau unor culturi străine, unor imperii antice vaste şi lente.

Un tablou larg se deplie în faţa lui, nu în cuvinte, ci în stranii şi indirecte... *chinestezii*. Senzaţii de viteză, acceleraţii, legănări ameţitoare, toate contopindu-se cumva în imagini, în idei. Nu putea preciza nici măcar pe departe felul în care ştia şi înţelegea din asemenea impulsuri risipite... dar reuşea.

O simţi pe Ioana lângă el – nu spaţial, ci *conceptual* – pe când amândoi priveau, simţeau şi ştiau.

Străinii antici din Galaxie nu erau „organici”, ci bazaţi pe calculatoare. Ei derivau din civilizaţii mult mai vechi, care supravieţuiseră întemeietorilor originali, pieriţi în lunga cursă darwiniană. Unele culturi de calculatoare aveau o vechime de miliarde de ani, altele erau foarte recente.

Nu se răspândeau prin intermediul navelor cosmice, ci îşi emiteau electromagnetic principalele aspecte în alte societăţi bazate pe calculatoare. Pătrunseseră de mult în Imperiu, aproape tot aşa cum un virus se infiltrează într-un corp necunoscut.

Oamenii se gândiseră dintotdeauna să-şi disperseze genele, folosindu-se de navele spaţiale. Aceste idei străine care se autopropagau îşi răspândeau „memele” – adevărurile culturale.

Memele se puteau propaga între calculatoare la fel de uşor ca şi ideile schimbate între creierele organice, naturale. Creierele sunt mai uşor de infestat decât ADN-ul.

La rândul lor, memele evoluau mai rapid decât genele. Constelaţiile de informaţii organizate în calculatoare evoluau în calculatoare, care sunt mai rapide decât creierele. Nu neapărat mai bune sau mai înţelepte, dar mai rapide. Iar viteza era importantă.

Voltaire se trase din faţa imaginilor – atacuri iuţi, vii.

— Sunt diavoli! Ciume! strigă Ioana.

El auzi teama alăturată curajului în vorbele ei încordate.

Într-adevăr, câmpia viermuia acum de furuncule maligne

ce supurau. Pustule ieşeau prin crusta solului. Se umflau, înmugurind capete canceroase aidoma unor vânătăi vii, negru-albastre, care irupeau, împroşcând puroi aburind. Erupţiile vomitau duhoare peste Voltaire şi Ioana. Pâraie puturoase se întindeau spre picioarele lor.

— Strănuturile, tusea! strigă Ioana. Le-am avut din capul locului. Sunt...

— Viruşi. Străinii ne infectau.

Voltaire pleoscăi prin văluri de mizerie. Pârâurile se coagulaseră Într-un lac, apoi un ocean. Talazuri se ridicară deasupra lor, rostogolindu-i pe amândoi în mizerabila spumă cafenie.

— De ce o asemenea metaforă oribilă? strigă Voltaire spre cerul metalic.

Acesta se acoperi cu roiuri agitate de Albine, în timp ce filosoful se legăna pe valurile de reziduuri intrate în putrefacţie.

[NOI NU AVEM ORIGINEA VOASTRĂ IMPERFECTĂ]

[NOI AVEM MOTIVE SUPERIOARE]

[RĂZBOIUL DINTRE CARNE ŞI CARNE SE VA SFÂRŞI CURÂND]

[SAU DINTRE VIAŢĂ ŞI VIAŢĂ]

[DINCOLO DE DISCURILE ROTITOARE ALE SORILOR]

[CARE AU FOST CÂNDVA AI NOŞTRI]

— Aşadar, se strâmbă Voltaire, au şi ei planul lor de acţiune în privinţa Imperiului. Mă întreb cum ne va plăcea nouă, celor „din carne”?

ÎNTÂLNIRE

R. Daneel Olivaw era alarmat.

— Am subestimat puterea lui Lamurk.

— Suntem puţini, iar ei sunt mulţi, zise Dors.

Ar fi dorit să-l ajute pe acest personaj antic, înţelept, dar nu avea nici o idee concretă pe care să i-o sugereze. Când nu ştii ce să faci, linişteşte-ţi interlocutorul. Sau reacţia aceasta era prea umană?

Olivaw stătea absolut nemişcat, fără să-şi folosească obişnuitul limbaj facial sau corporal, punându-şi toate capacităţile în slujba calculelor. Se strecurase pe o navetă privată care venise prin găurile-de-vierme şi acum stătea împreună cu Dors într-unul din apartamentele Staţiei.

— Nu pot evalua situaţia de aici. Eşti sigură că şefa securităţii nu este un agent al Autorităţii Universitare?

— Ne-a ajutat foarte mult după ce am revenit în corpurile noastre.

— Vaddo fiind mort, se putea pretinde inocentă.

— Perfect adevărat, n-o pot elimina de pe lista suspecţilor.

— Plecarea voastră de pe Trantor n-a fost detectată?

Dors îi atinse mâna.

— M-am folosit de toate legăturile, de toate mecanismele pe care le cunoşteam. Lamurk însă este imprevizibil.

— Aşa sunt şi eu... dacă este nevoie.

— Nu poţi fi peste tot. Bănuiesc că Lamurk l-a corupt, cumva, pe acest Vaddo.

— Cred că trebuie să se fi pregătit din timp, zise Daneel intransigent şi miji ochii.

Era vădit că ajunsese la o decizie şi astfel beneficia din nou de spaţiu computaţional pentru expresii.

— L-am verificat datele. Se află aici de ani buni. Nu – Lamurk l-a mituit sau l-a convins.

— Bineînţeles, nu Lamurk direct, preciză R. Daneel cu buzele strânse sever. Un agent al lui.

— Am încercat să obţin o scanare cerebrală a lui Vaddo, dar n-am putut rezolva problemele legale.

Îi plăcea când R. Daneel Olivaw îşi folosea programele de expresii faciale. Dar ce hotărâse?

— Aş fi putut scoate mai multe de la el, rosti neutru Olivaw.

Dors sesiză implicaţia.

— Suspendarea Legii 1 datorită Legii 0?

— Trebuie. Criza cea mare se apropie rapid.

Brusc, Dors fu aproape fericită că nu ştia mai multe despre cele ce se petreceau în Imperiu.

— Trebuie să-l scoatem pe Hari de aici. Ăsta-i lucrul cel mai important.

— De acord. V-am aranjat prioritate absolută pentru gaura-de-vierme.

— N-ar trebui să fie foarte aglomerat. Am...

— Este de aşteptat o creştere a traficului foarte curând – mă tem că vor apărea alţi agenţi ai lui Lamurk. Sau poate dintre cei mai subtili, aşa cum ar folosi Autoritatea Universitară.

— Atunci trebuie să ne grăbim. Unde să ne ducem?

— În nici un caz pe Trantor.

— Dar acolo locuim! Lui Hari nu-i va plăcea să cutreiere ca un vagabond...

— Desigur, în cele din urmă veţi reveni pe Trantor. Poate chiar destul de repede. Însă deocamdată mergeţi oriunde altundeva.

— O să-l întreb pe Hari dacă preferă o planetă anume.

R. Daneel se încruntă, pierdut în gânduri. Cu o graţie neatentă, îşi scărpina nasul, apoi globul ocular. Dors se înfioră, dar se părea că R. Daneel nu făcuse altceva decât să-şi modifice neurocircuitele, iar asta era ceva normal. Ea încercă, fără să reuşească, să-şi imagineze în ce scop ar fi făcut-o; pe de altă parte, Olivaw traversase milenii de

modificări care îi depăşeau, de asemenea, închipuirea.

— Nu pe Helicon, vorbi el brusc. Este posibil că nostalgia şi sentimentalismul să-l împingă pe Hari într-acolo.

— Perfect. În felul acesta rămân doar vreo douăzeci şi cinci de milioane de opţiuni privind locul de ascundere.

R. Daneel nu râse.

PARTEA A ŞAPTEA - STELE CA FIRE DE NISIP

SOCIOMETRIE –... una dintre întrebările vitale care nu şi-au găsit deocamdată răspuns este problemă generală a stabilităţii sociale a Imperiului. Cercetarea aceasta caută să afle modul în care planetele pot evita să intre în cicluri de plictiseală (un factor care nu trebuie niciodată subestimat în relaţiile umane) şi revitalizare. Nici un sistem imperial nu ar putea rezista schimbărilor alternante şi în acelaşi timp să menţină fluxuri economice stabile. Cum se realizează această consistenţă uniformă? Este posibil ca asemenea „atenuatoare” pe care le deţine societatea imperială să dea totuşi greş? Nici un progres nu s-a consemnat în acest domeniu, până ce...

ENCICLOPEDIA GALACTICĂ

1

Cerul se prăbuşi. Hari se trase îndărăt.

Nu avea unde să se refugieze. Uriaşa forţă azurie se năpusti spre el, revărsându-se peste flancurile turnurilor abrupte. Norii se prăvăleau de parcă ar fi fost încărcaţi cu plumb.

Stomacul i se ridică în gură şi acidul îi arse gâtlejul. Albastrul tăios, profund, al spaţiilor nesfârşite îl purtă în jos, ca un curent oceanic submarin. Turlele zgâriară bolta care se năruia şi răsuflarea îi ieşi în suspinuri întretăiate.

Se răsuci cu spatele spre haosul perpetuu al cerului şi clădirilor, privind un zid. Cu o clipă în urmă, mergea firesc pe o stradă din oraş, când, pe neaşteptate, greutatea bolţii azurii de deasupra îl copleşiseşi fusese cuprins de panică.

Se sili să-şi recapete controlul. Precaut, se deplasă încetişor în lungul zidului, ţinându-se de suprafaţa lui netedă şi răcoroasă. Ceilalţi nu se opriseră. Erau undeva

înainte, dar nu îndrăzni să privească după ei. Stai cu faţa la zid. Un pas... un pas...

Acolo! O uşă. Ajunse în faţa ei şi uşa glisă în lateral. Se împletici înăuntru, simţindu-se slăbit, dar uşurat.

— Hari. Eram... ce s-a-ntâmplat? apăru Dors lângă el.

— Nu... nu ştiu. Cerul...

— Ah, se auzi glasul sonor al unei femei, un simptom frecvent! Voi. Trantorienii, aveţi nevoie de adaptare.

Matematicianul se sili să ridice ochii spre faţa lătăreaţă şi radioasă a lui Buta Fyrnix, Matroana Principală de pe Sark.

— N-am... n-am avut nimic mai devreme...

— Da, rânji Fyrnix, este o afecţiune bizară. Desigur, voi. Trantorienii, sunteţi obişnuiţi cu oraşul închis, totuşi adesea vă puteţi descurca perfect în spaţii complet deschise, mai ales dacă aţi crescut pe asemenea planete...

— Cum este cazul lui. O întrerupse Dors. Haide, aşează-te!

Hari începuse deja să-şi recapete mândria masculină.

— Nu-i nevoie, mă simt bine acum.

Îşi îndreptă spinarea, trăgând umerii înapoi. „Prefă-te sigur pe tine. Chiar dacă nu-i adevărat!”

— Totuşi, continuă Fyrnix, o panoramă intermediară, aşa cum sunt turnurile înalte de zece kilometri de pe Sark, declanşează un vertij pe care nu-l putem pricepe.

Hari îl pricepea perfect, graţie stomacului care se răzvrătea. Se gândise adesea că preţul traiului pe Trantor îl constituia acumularea unei spaime faţă de spaţiile deschise, totuşi Panbundent păruse să alunge ideea respectivă. Acum simţea deosebirea. Clădirile înalte îi evocaseră Trantorul. Apoi însă ridicase privirea pe flancurile lor tot mai abrupte, până când ajunsese la un cer care brusc păruse un plafon imens şi greu ce se prăbuşea spre el.

Desigur, nu era deloc raţional. Panbundent îl învăţase că omul nu era doar o simplă maşină logică. Panica aceasta neaşteptată îi demonstrase felul în care o stare

fundamental nenaturală – deceniile trăite în oraşul-planetă Trantor – putea să deformeze mintea.

— Haideţi… să urcăm, articulă el fără putere.

Ascensorul păru liniştitor, chiar dacă apăsarea acceleraţiei şi pocnetele slabe, din urechi, în timp ce străbăteau câţiva kilometri, ar fi trebuit – conform unei logici elementare – să-l tulbure.

Peste câteva minute, în vreme ce ceilalţi pălăvrăgeau într-un salon de recepţie, Hari privi afară, spre întinsa panoramă a oraşului, şi se strădui să-şi calmeze agitaţia.

Sark păruse minunată pe durata apropierii. Pe când cilindrul hiperspaţial lunecase prin pătura superioară a atmosferei, bărbatul zărise o imagine completă a frumuseţilor ei luxuriante.

Lângă linia terminatorului, văile se afundau în beznă, în timp ce un lanţ de munţi înzăpeziţi scânteia în depărtare. Acolo unde era seară, imediat înainte de terminator, piscurile luceau roşu-portocaliu aidoma unor tăciuni aţâţaţi. Hari nu fusese atras niciodată de alpinism, dar acum parcă îl ispitise ceva. Vârfurile muntoase spintecau păturile de nori, lăsând un siaj ca de corabie. Cumuluşi tropicali, luminaţi noaptea de sclipirile fulgerelor, aminteau de bobocii trandafirilor albi.

Miracolele omeneşti fuseseră la fel de spectaculoase: constelaţiile strălucitoare ale oraşelor în timpul nopţii, încrustate într-o reţea scânteietoare de autostrăzi. Inima lui se umpluse de mândrie faţă de realizările umanităţii. Spre deosebire de controlul strict al spaţiilor de pe Trantor, aici cetăţenii Imperiului continuau să modeleze scoarţa planetei în proiecte măreţe. Creaseră mări artificiale, bazine acvatice eliptice şi ogoare întinse pe care le cultivau tik-tokii, o ordine desăvârşită ridicându-se pe teritoriile cândva virgine.

Iar acum, stând la nivelul cel mai de sus al unui turn zvelt şi elegant, în centrul geometric al Sarkoniei, capitala planetei… Hari văzu apropiindu-se dezastrul.

În depărtare, zări ridicându-se spre cer trei coloane identice – nu turnuri măreţe, ci fum.

— Asta corespunde calculelor tale, nu-i aşa? întrebă Dors în spatele lui.

— Ei să nu afle nimic! îi şopti.

— Le-am spus că ai nevoie de câteva clipe de intimitate, că te-ai simţit stânjenit de reacţia la vertij.

— Mă simt… sau m-am simţit. Dar ai dreptate, predicţiile psihoistorice pe care le-am făcut se găsesc în haosul de acolo.

— Mi se par bizari…

— „Bizari”? Ideile lor sunt periculoase, radicale. (Vorbea de-a dreptul scandalizat.) Desfiinţarea claselor, mutaţii ale axelor de putere… Intenţionează să ignore tocmai mecanismele atenuatoare ce păstrează ordinea în Imperiu.

— Nu se poate nega că pe străzi domnea o anume… fericire.

— Şi ai văzut tik-tokii aceia? Complet independenţi!

— Da, m-au tulburat şi pe mine.

— Sunt implicaţi evident în resuscitarea simurilor. Aici minţile artificiale nu mai sunt tabuuri! Tik-tokii lor vor deveni tot mai avansaţi, în scurt timp…

— Pe mine mă îngrijorează mai degrabă nivelul imediat de dezagregare, zise Dors.

— Care va creşte… Mai ţii minte diagramele *N*-dimensionale ale spaţiului psihoistoric? În timpul coborârii de pe orbită, am rulat pe notepad cazul lui Sark. Dacă vor continua aşa cu Noua Renaştere, întreaga planetă va arde ca într-un incendiu. Văzute în *N*-dimensiuni, flăcările vor fi strălucitoare şi iuţi, teribile… apoi se vor stinge în tăciuni. După care ei vor dispărea complet din modelul meu, într-o ceaţă – statica imprevizibilităţii.

— Linişteşte-te, puse ea mâna pe braţul bărbatului. Te vor observa.

Hari nu-şi dăduse seama cât de profund afectat se simţea. Imperiul reprezenta *ordine*, pe când aici...

— Domnule profesor, vă rugăm să ne onoraţi cu prezenţa dumneavoastră şi să vă alăturaţi unora dintre principalii lideri ai Noii Renaşteri.

Buta Fyrnix îl prinse de mânecă şi-l trase uşor spre sala împodobită.

— Au multe să vă spună!

Iar el *dorise* să vină pe Sark! Să afle din ce motive aici nu funcţionaseră mecanismele atenuatoare ce păstraseră stabilitatea atâtor planete. Să vadă fermentul, să simtă izul schimbării. Existau multe discuţii contradictorii înflăcărate, arte înălţătoare, oameni excentrici dedicaţi unor proiecte măreţe. Le văzuse pe toate, într-o viteză ameţitoare.

Era însă prea mult. Ceva dinlăuntrul lui se revoltă. Ameţeala şi greaţa care-l încercaseră pe străzile deschise erau simptome ale unei repulsii mai profunde, tăinuite şi întunecate.

Fyrnix continua să pălăvrăgească:

—... şi unele dintre minţile noastre cele mai strălucite doresc să vă cunoască! Haideţi!

Hari îşi înăbuşi un suspin şi privi implorator spre Dors. Ea surâse şi clătină din cap. De acest pericol nu-l putea salva.

2

Dacă Buta Fyrnix începuse ca un fir de nisip care te sâcâie în pantof, acum se transformase într-un adevărat pietroi.

— Este imposibilă! i se plânse Hari lui Dors când rămaseră, în sfârşit singuri. Taca-taca-taca-taca! Uite ce-i, am venit pe Sark din cauza psihoistoriei, nu ca să-mi fac propagandă electorală. Cum au eşuat aici atenuatorii sociali? Ce mecanisme sociale s-au blocat, îngăduind Renaşterea asta disonantă?

— Mă tem că nu deţii organul cu care să percepi tendinţele direct din viaţa înconjurătoare. Domeniul tău de

activitate rămân datele.

— Aşa-i, agitaţia de aici mă tulbură! Mă interesează totuşi cum au recuperat simulacrele acelea vechi. Dacă aş putea scăpa de excursiile prin „Renaşterea” lor, pe străzile zgomotoase...

— Sunt de acord, încuviinţă Dors. Spune-le că vrei să lucrezi ceva personal. Vom rămâne în apartamentul nostru. Mie mi-e teamă să nu fim urmăriţi şi aici. Faţă de Panbundent, ne aflăm la numai un salt prin gaura-de-vierme.

— Va trebui să-mi accesez fişierele de lucru. O conexiune rapidă cu Trantorul...

— Nu, nu poţi să foloseşti nici o conexiune de felul ăsta. Lamurk i-ar lua urma imediat.

— Dar n-am la îndemână datele...

— Descurcă-te cu ce ai.

Hari privi afară, spre peisajul a cărui spectaculozitate trebuia să o recunoască. Panorame întinse, măreţe... O dezvoltare abundentă...

Cu toate acestea, tot mai multe focuri clocoteau la orizont. Pe străzile Sarkoniei era veselie... dar şi mânie. Laboratoarele colcăiau de energii proaspete, inovaţiile răsăreau la tot pasul, aerul însuşi părea să vibreze de schimbare şi haos.

Predicţiile lui Hari era statistice, abstracte. Îl punea pe gânduri să le vadă împlinindu-se atât de repede. Nu-i plăcea deloc senzaţia de turbulenţă, de agitaţie din acest loc – chiar dacă o înţelegea. Cel puţin deocamdată...

Diferenţele extreme dintre bogăţie şi sărăcie erau fascinante; matematicianul ştia bine că erau determinate de schimbare.

Pe Helicon, el văzuse ce însemna sărăcia... şi o simţise pe pielea lui. Copil fiind, mama lui insistase să-i cumpere o pelerină cu câteva numere mai mari, „ca să-i ajungă pentru câţiva ani”. De asemenea, îl oprea să joace fotbal, pentru că-şi uza prea repede încălţămintea.

Pe Sark, ca şi pe Helicon, cei cu adevărat săraci se găseau în zonele rurale. Uneori nici măcar nu-şi puteau permite să întrebuinţeze combustibili fosili. Bărbaţi şi femei deopotrivă priveau cât era ziua de lungă în dosul unui animal de tracţiune, care ara pământul.

În propria lui familie, unii evadaseră din viaţa de agricultor năpăstuit şi se angajaseră în liniile de producţie. Peste o generaţie sau două, muncitorii din fabrică economisiseră laolaltă destui bani ca să cumpere o licenţă de comerţ. Hari îşi amintea de unchii şi mătuşile sale care acumulau accidentări, la fel ca tatăl lui. Neavând bani, durerile îi asaltau peste ani de zile din pricina articulaţiilor fracturate şi a picioarelor netratate, bolile şi afecţiunile urmându-i toată viaţa într-un mod care unui trantorian i s-ar fi părut inimaginabil.

În barăci dărăpănate, heliconienii munciseră cu maşini agricole mari. Puternice, periculoase, care costau mai mult decât ar fi câştigat oricare dintre ei pe toată durata vieţii. Vieţile le erau invizibile, departe de meterezele mândrului Imperiu. Când mureau, în urma lor rămâneau doar amintiri efemere, cenuşa luminoasă a unei aripi de fluture carbonizat într-un incendiu forestier.

Într-o societate stabilă, suferinţele le-ar fi fost mai mici. Tatăl lui Hari murise pe când lucra ore suplimentare la o maşină uriaşă. Cu un an în urmă dăduse faliment şi se străduia să revină pe linia de plutire.

Fluxul şi refluxul economic îl omorâseră pe tatăl lui, la fel de definitiv că şi cilindrul compresor care trecuse peste el, strivindu-l. Zguduirea pieţelor îndepărtate *ucisese*... şi Hari înţelesese atunci ce trebuia să facă: să înfrângă nesiguranţa însăşi, să descopere ordine în disonanţa aparentă. Psihoistoria *putea* s-o facă şi să asigure un control.

Tatăl lui...

— Domnule profesor!

Glasul pătrunzător al lui Fyrnix îl smulse din reverie.

— Ah, da. Turul cartierelor... Să fiu sincer, nu...

— Mă tem că deocamdată nu este posibil. Din nefericire a apărut o tulburare locală... Schimbă iute subiectul: Doresc să staţi de vorbă cu inginerii care se ocupă de tik-tokii noştri. Au conceput tik-toki noi. Autonomi, şi susţin că le pot menţine controlul folosind numai trei legi fundamentale – închipuiţi-vă!

Dors nu-şi putu camufla surpriza. Deschise gura, şovăi, apoi o închise. Hari simţi şi el un fior de alarmă, dar Fyrnix continuă să pălăvrăgească, referindu-se la noile proiecte ce se profilau la orizontul Sark. Apoi înălţă din sprâncene şi încheie radios:

— Ah, da... încă o noutate, chiar mai bună. Tocmai şi-a anunţat sosirea un escadron imperial.

— Da? făcu Dors. Cine îl conduce?

— Ragant Divenex, General de Sector. Am vorbit cu el puţin mai devreme.

— La naiba, pufni Dors, e unul dintre oamenii lui Lamurk!

— Eşti sigură? întrebă Hari; ştia că în scurtă pauză dinainte de a vorbi îşi consultase fişierele interne.

Ea încuviinţă, însă Fyrnix urmă calm:

— Sunt sigură că va fi onorat să vă ducă înapoi pe Trantor, când vă veţi încheia vizită aici. Ceea ce sperăm că nu va fi prea repede, bineîn...

— A întrebat de noi? o privi Dors.

— S-a interesat dacă vă simţiţi bine...

— Fir-ar să fie! exclamă Hari.

— Un General de Sector controlează toate găurile-de-vierme, nu? întrebă Dors.

— Da, cred că da, răspunse Fyrnix cu o expresie nedumerită.

— Suntem prinşi în capcană, zise Hari.

Ochii lui Fyrnix se dilatară surprinşi.

— Nu cred că dumneavoastră, un candidat la funcţia de prim-ministru, trebuie să vă temeţi...

— Linişte! o străpunse Dors cu o privire încruntată. În cel

mai bun caz, Divenex ne va bloca aici.

— Iar în cel mai rău caz, va avea loc un „accident”, continuă matematicianul.

— Nu există altă modalitate de a pleca de pe Sark? se interesă Dors.

— Parcă nu ţin minte...

— Gândeşte-te!

Buimăcită, Fyrnix murmură:

-Bineinteles, avem corsari care recurg uneori la viermi salbatici, dar ...

3

În cercetările sale, Hari descoperise o regulă ciudată. Acum se folosi de ea.

Dacă avea la dispoziţie resursele necesare, birocraţia dovedea caracteristica unei funcţii care se dublează în timp. La nivel personal motivul era dorinţa eternă a tuturor directorilor de a-şi angaja cel puţin o secretară. Astfel se asigura constanta temporală a creşterii.

Finalmente se ajungea la un conflict cu capacitatea de susţinere a societăţii. Dacă aveai la îndemână constanta temporală şi capacitatea, puteai prezice nivelul de palier al birocraţiei sau, dacă respectiva creştere persista, data colapsului. Predicţiile asupra longevităţii unui societăţi conduse de birocraţii se încadrau într-o curbă precisă. În mod surprinzător, aceleaşi legi scalare funcţionau şi în cazul microsocietăţilor de felul agenţiilor guvernamentale mari.

Birourile imperiale de pe Sark nu puteau acţiona rapid. Escadronul Generalului de Sector Divenex trebuia să rămână în spaţiul extraplanetar, deoarece se găsea într-o vizită pur oficială. Protocoalele continuau să fie respectate. Divenex nu voia să întrebuinţeze forţa brută, atâta timp cât putea avea succes mulţumindu-se să aştepte.

— Înţeleg, făcu Dors. În felul ăsta avem la dispoziţie câteva zile.

Hari aprobă din cap. Ţinuse discursurile solicitate, negociase, promisese subvenţii şi favoruri – activităţi pe care le detesta intens în timpul respectiv, Dors efectuase cercetările necesare.

— Încotro?

— Îmbarcarea!

Găurile-de-vierme erau labirinturi, nu simple tuneluri cu două capete. Cele mari existau poate de miliarde de ani; deocamdată nu colapsase nici una al cărei diametru depăşea o sută de metri. Cele mici puteau să dureze doar ore sau, în cazul cel mai fericit, un an. În găurile-de-vierme mai înguste, contractările pereţilor *în timpul* trecerii puteau modifica pur şi simplu punctul de ieşire al călătorilor.

Mai rău încă, găurile-de-vierme aflate în etapa finală dădeau naştere altora, tranzitorii şi sortite pieirii, aşa numiţii „viermi sălbatici”. Fiind deformări ale continuumului spaţiu-timp, susţinut de ”traverse” cu densitate energetică negativă, găurile-de-vierme erau inerent nesigure. Pe măsură ce li se apropia sfârşitul, deformări mai mici se desprindeau din ele.

Lângă Sark existau şapte găuri-de-vierme. Una dintre ele era pe moarte. Se afla la distanţă de o oră-lumină şi producea viermi sălbatici cu dimensiuni de la lăţimea unei palme, până la câţiva metri.

Cu câteva luni în urmă, din gaura muribundă înflorise un vierme sălbatic măricel despre care, bineînţeles, escadronul imperial nu ştia nimic. Toţi viermii erau supuşi taxelor, aşa încât unul nou, necunoscut şi în acelaşi timp exploatabil, reprezenta o mină de aur. De cele mai multe ori, planetele nu-i raportau apariţia, decât după ce se dezintegrase într-un nor de particule subatomice.

Până atunci, piloţii transportau mărfuri prin el. Faptul că viermii sălbatici se puteau evapora practic pe neaşteptate

făcea că meseria lor să fie periculoasă, foarte bine plătită şi subiect de legende.

Piloţii erau genul de oameni cărora, în copilărie, le plăcuse să meargă pe bicicletă cu mâinile la spate, dar cu o diferenţă majoră... să o facă pe acoperişuri.

Printr-o logică stranie, copiii aceia crescuseră, urmaseră şcoli, îşi plăteau chiar şi taxele... dar în adâncul sufletului rămăseseră neschimbaţi.

Doar iubitorii de risc ar fi putut să străbată fluxul haotic al unui vierme tranzitoriu, asumându-şi şansele câştigătoare, *nu* pe celelalte, şi să supravieţuiască. Ei duseseră curajul pe culmi absolute.

— Viermele ăsta e cu probleme, rosti femeia cu păr spicat spre Dors şi Hari. Dacă mergeţi amândoi, pilotul nu mai are loc.

— Trebuie să rămânem împreună, declară hotărât Dors.

— Atunci va trebui să pilotaţi voi.

— Nu ştim cum, zise Hari.

— Aveţi noroc, rânji fără veselie femeia. Este un vierme scurt şi simplu.

— Care-s riscurile? întrebă direct Dors.

— Nu sunt agent de asigurări, doamnă.

— Trebuie să ştim...

— Uite ce-i, doamnă, o să vă-nvăţ să pilotaţi. Ăsta-i târgul.

— Sperasem să ne...

-Las-o moarta, altfel cade orice intelegere.

4

În toaleta bărbaţilor, deasupra pisoarului pe care-l folosea, Hari zări o plăcuţă aurită: *Joquan Beunn, pilot-senior, s-a uşurat aici. 4 octdent, 13.435*.

Fiecare pisoar purta o plăcuţă similară. În vestiar exista o maşină de spălat rufe; pe placa mare de deasupra ei scria:

Întregul Corp 43 Piloţi s-a uşurat aici, 18 marlass, 13675.

Umor de piloţi... Se dovedi profetic. Hari se scăpă pe el în decursul primei şedinţe de antrenament.

De parcă ar fi dorit să facă mai puţin intimidantă lungimea absolut fatală a unei găuri-de-vierme care se închidea, piloţii concepuseră planuri de evadare. Acestea funcţionau numai în câmpurile ce înconjurau viermele, acolo unde gravitaţia începea să se deformeze şi continuumul spaţiu-timp era doar uşor curbat. Sub scaunul de pilotaj exista o rachetă mică, dar cu putere mare, care propulsa carlinga în exterior, îndepărtând-o automat de vierme.

Există totuşi o limită privind tehnologia autoactivată ce poate încăpea într-o carlingă micuţă. În plus, gurile viermilor erau afectate, de „vremea” – electrodinamică – tridente şerpuitoare de fulgere, descărcări albastre, vârtejuri magnetice roşii aidoma unor tornade. Echipamentele electrice nu funcţionau bine dacă la gură bântuia furtună puternică. Majoritatea comenzilor de urgenţă erau manuale; antice, dar inevitabile.

Acesta era motivul pentru care Hari şi Dors urmară un program de instrucţie. Destul de repede deveni clar că dacă folosea comanda „Ejecţie”, era bine să fi avut capul lăsat pe spate. Asta dacă nu dorea ca genunchii să-i izbească bărbia, ceea ce ar fi fost neplăcut, fiindcă ar fi trebuit să verifice dacă nu cumva carlinga începuse să se rotească Aşa ceva însemna veşti rele, deoarece traiectoria respectivă îi putea readuce în vierme. Pentru corecţia rotaţiei, trebuia să tragă o pârghie roşie; dacă nu avea succes, trebuia să apese foarte repede – în termenii piloţilor, asta însemna o jumătate de secundă – două ciuperci albastre. La oprirea rotaţiei, trebuia să elibereze mecanismul de acţionare automată prin deblocarea a două butoane galbene, asigurându-se simultan că stătea cu spatele drept şi cu mâinile între genunchi, ca să evite...

... şi tot aşa timp de trei ore. Toţi păreau să considere că,

deoarece era un matematician faimos, putea bineînţeles să reţină un întreg meniu de instrucţiuni, organizat până la nivelul fracţiunilor de secundă.

După primele zece minute, Hari înţelese că nu avea nici un rost să le distrugă iluziile, aşa că se mulţumi să încuviinţeze din cap şi să îngusteze ochii, simulând că îi urmărea cu atenţie şi că era de-a dreptul fascinat. În acest timp, rezolvă mintal ecuaţii diferenţiale.

Sunt sigură că nu veţi păţi nimic, rosti mieros Fyrnix în sala de plecare.

Hari trebuia să admită faptul că femeia îi întrecuse aşteptările. Le degajase drumul şi-i amânase pe Cenuşii din birourile imperiale. Probabil că, vicleană, se aştepta la o recompensă din partea lui, ca prim-ministru. Perfect, viaţa cuiva merita răsplată.

— Sper că voi putea pilota nava, spuse el.

— Şi eu, adăugă Dors.

— Instructorii noştri sunt cei mai buni, sublinie Fyrnix. Noua Renaştere încurajează excelenţa individuală...

— Da, aprobă Dors, sunt de-a dreptul impresionată. Poate că-mi vei explica detaliile programului vostru de Creare a Creativităţii. Am auzit multe despre el...

Hari îi surâse uşor în semn de mulţumire că o distrăgea pe Fyrnix. În mod instinctiv, detesta genul de încredere în sine agresiv, foarte răspândit pe Sark. Planeta se îndrepta spre dezastru, era sigur de asta. De abia aştepta să ajungă înapoi la bazele lui de date complete, ca să simuleze cazul Sark. Munca lui de până atunci necesita rafinare. Aici colectase în secret date noi şi dorea să le aplice cât mai repede.

— Sper că nu vă faceţi griji în legătură cu viermele sălbatic, domnule profesor, i se adresă din nou Fyrnix. Încruntată.

— Nu va fi deloc uşor.

Trebuia să zboare într-un cilindru îngust, cu Dors în rol de

copilot. Doar în felul acela reuşiseră să atingă un nivel la limita competenţei.

— Este *extraordinar*; cât de curajoşi sunteţi!

— Nu prea avem de ales, comentă Dors.

Afirmaţia era perfect adevărată. Încă o zi pierdută şi Generalul de Sector i-ar fi arestat pe amândoi.

— Să călătoriţi într-o navă cât un creion! Cu mijloace atât de primitive!

— Cred că a sosit momentul despărţirii, zise Hari afişând un surâs ţeapăn.

Femeia reîncepea să fie obositoare.

— *Eu* sunt de acord cu împăratul. O tehnologie care nu poate fi confundată cu magia nu-i suficient de avansată.

Aşadar ”maximă imperială” ajunsese deja până aici. Fleacurile se deplasau rapid dacă erau propulsate de muşchii Imperiului.

Cu toate acestea. Hari simţi un nod în stomac.

— Aici ai dreptate.

Uitase remarca aceea.

Peste patru ore, apropiindu-se cu viteză de complexul imens al găurii-de-vierme, îi constată reversul.

Vorbi în laringofonul căştii, către Dors:

— La un curs din studenţie – cred că era Filosofia Nonliniară – profesorul a spus ceva ce n-o să uit niciodată: ”Teoriile despre existenţă pălesc înaintea realităţii existenţei”. Perfect adevărat!

— Suntem pe cursul 0-6-9-5, anunţă ea sec. N-avem timp de fleacuri.

— Nimic de aici nu-i un fleac... cu excepţia viermelui sălbatic.

Acesta se întrevedea ca o pată efervescentă de agitaţie vibrantă. Orbita pe gura principală a viermelui şi se distingea ca un punctuleţ îndepărtat şi strălucitor.

Nave imperiale patrulau în preajma gurii principale, ignorând viermele sălbatic. Fuseseră mituite cu mult timp

în urmă şi se aşteptau ca o sumedenie de navete mici să se strecoare prin paza imperială.

Hari mai trecuse prin guri de vierme, dar întotdeauna la bordul unor crucişătoare impunătoare care străbăteau viermi cu diametrul de zeci de metri. De fapt, fiecare gură de asemenea dimensiuni era centrul unui complex în care se desfăşura un trafic perfect orchestrat. Putea zări sclipind în depărtare triajele şi coridoarele de injectare ale rutei principale.

Viermele lor sălbatic, un subprodus renegat, putea să dispară în orice clipă. Efervescenţa lui cuantică îi anunţa evanescenţa. „Poate şi pe a noastră”, se gândi Hari.

— Vectorul de sumă nulă? întrebă el.

— Asimptotele de convergenţă – verificat! anunţă Dors.

Exact ca la şedinţele de antrenament.

Acum însă de ei se apropia o sferă care bolborosea portocaliu şi purpuriu pe contur. O gură de neon sclipitor. Strâmtă şi neagră în mijloc...

Hari simţi dorinţa bruscă să vireze, să nu plonjeze în pâlnia aceea imposibil de îngustă.

Dors citea datele de pe display. Calculatoarele le corectau cursul. El regla pe alocuri.

Nu-l ajută cu nimic faptul că ştia care era fenomenul fizic fundamental. Găurile-de-vierme erau menţinute deschise de straturi de energie negativă, învelişuri de antipresiune create în prima convulsie a Universului. Energia negativă din „traverse” era echivalentă cu masa necesară pentru crearea unei găuri negre cu aceeaşi rază.

Aşadar se năpusteau spre o regiune a spaţiului cu o densitate inimaginabilă. Primejdia pândea însă numai la periferie, acolo unde tensiunile îi puteau dezintegra în atomi.

Pătrunderea exact prin centru era lipsită de orice pericole. Dar o eroare...

Ajutajele pulsară. Viermele sălbatic era acum o sferă neagră tivită de foc cuantic.

Care creştea.

Brusc, Hari percepu limitele jalnice ale navetei. Diametrul mai mic de doi metri, izolaţia subţire, amortizoarele de siguranţă reduse la minim. În spatele lui, Dors continuă să murmure cifre, iar el le verifica... însă o parte a sa urla împotriva senzaţiei zdrobitoare de neajutorare, de parcă ar fi fost închis într-un coşciug.

Simţi din nou spaima viscerală care-l copleşise pe străzile Sarkoniei. Nu claustrofobie, ci ceva mai sumbru – teama împotmolitoare de confuzie, asaltul îndoielilor. Îl înhăţă, îl strânse de beregată.

— Vectori cumulaţi în 0-7-3, anunţă Dors.

Vocea îi era calmă, egală, un balsam miraculos. Hari se agăţă de siguranţa ei senină şi-şi stăpâni panica.

Ţiuiturile corecţiilor de ultimă clipă răsunară în cabina strâmtă. Un impuls scurt de acceleraţie...

Fulgere arcuindu-se aidoma unor şerpi albaştri şi aurii spre ei...

... prăbuşindu-se. Şi ieşind pe cealaltă gură, într-un vierme complex aflat la 15.000 de ani-lumină depărtare.

— Profesorul ăla, mormăi el, zău c-avea dreptate.

Dors oftă – singurul semn al încordării ei.

— Teoriile despre existenţă pălesc... înaintea realităţii existenţei. Da, iubitul meu! Viaţa întrece orice cuvinte despre ea.

5

Fură întâmpinaţi de un soare galben-verzui. Şi, destul de iute, de o navetă imperială de pază.

Se eschivară şi accelerară. Un viraj brusc şi pătrunseră în traficul care se îndrepta către deschiderea largă a unei găuri-de-vierme. Calculatoarele-dispecere comerciale le acceptară fără murmur prioritatea imperială. Hari învăţase bine. Dors îl corectă, dacă se pierdea.

Al doilea salt hiperspaţial dură numai trei minute. Ieşiră la distanţă mare de o pitică roşie palidă.

La al patrulea salt, stăpâneau perfect rutina. Deoarece deţineau codul de statut al curţii lui Cleon, nu existau nici un fel de obiecţii.

Totuşi, fiind pe fugă, erau siliţi să recurgă la prima gaură-de-vierme pe care o găseau. Oamenii lui Lamurk nu puteau fi cu mult în urma lor.

O gaură-de-vierme nu putea accepta trafic simultan în ambele sensuri. Navele de mare viteză plonjau în pâlnii a căror lungime putea varia de la dimensiunea unui deget la diametrul unei stele.

Desigur, Hari cunoştea cifrele generale. În discul galactic existau câteva miliarde de găuri-de-vierme. În medie, o Zonă Imperială avea raza de cincizeci de ani-lumină. Un salt te putea duce la mare distanţă, pe o planetă uitată de lume.

Asta influenţa psihoistoria. Unele planete agricole erau fortăreţe ecologice, relativ izolate. Pentru ele, Imperiul era un vis îndepărtat, sursa produselor exotice şi a ideilor bizare. Hipernavele traversau găurile-de-vierme în câteva secunde, apoi se epuizau târându-şi încărcăturile timp de ani şi decenii prin vidul pustiu.

Reţeaua viermilor avea multe deschideri lângă planete locuibile, dar şi în multe sisteme solare misterios de inutile. Imperiul poziţionase deschiderile viermilor mici – cu masa poate egală cu a unui lanţ muntos – lângă planete bogate. Existau însă şi deschideri de viermi cu mase gigantice, care orbitau în preajma unor sisteme solare complet pustii şi sterile.

Simple întâmplări sau o reţea de transport lăsată de o civilizaţie anterioară? În mod cert, găurile-de-vierme în sine proveneau din Marele început, când apăruseră spaţiul şi timpul. Ele conectau regiuni depărtate care, cândva, fuseseră adiacente, pe timpul când Galaxia era tânără şi mai mică.

Hari şi Dors îşi dezvoltară de acum un ritm. Ieşeau printr-o gaură-de-vierme, stabileau contactul de comunicare şi se aşezau la coadă pentru următoarea plecare. Paznicii imperiali nu puteau opri navele ce aparţineau clasei conducătoare de pe Trantor, aşa că singurele momente periculoase erau cele în care îşi negociau plecarea.

Dors deveni expertă în privinţa asta. Emitea rafale de date spre calculatoarele-dispecer ale găurii şi – *ţuşti*! – primeau vectorii de orbitare, îndreptându-se către următorul salt.

Regiunile întinse pe mii de ani-lumină, care acopereau lăţimea unui braţ spiral, erau în esenţă reţele de viermi suprapuse, organizate pentru transfer şi transport.

În orice moment materia se putea deplasa într-o singură direcţie printr-o gaură-de-vierme. Puţinele experimente cu transporturi simultane în ambele direcţii sfârşiseră dezastruos. Indiferent de felul în care experţii încercaseră să îndepărteze navele una de cealaltă, simpla flexibilitate a tunelurilor determina catastrofa. Fiecare capăt al unei găuri-de-vierme îl „informa” pe celălalt despre ce anume tocmai înghiţise. Informaţia respectivă se deplasa ca o undă, nu prin materia fizică, ci prin însăşi tensiunea găurii-de-vierme – o unduire în „tensorul de stres”, cum o denumiseră fizicienii.

Când prin ambele capete intrau nave, ele declanşau unde de stres ce se propagau una spre cealaltă, cu viteze care depindeau de vitezele şi locaţiile navelor. Stresul gâtuia tunelul, aşa că, atunci când undele se întâlneau, pereţii se apropiau ca fălcile unei menghine.

Esenţial era faptul că undele se deplasau în mod diferit după coliziune. Ele interacţionau, una încetinea şi cealaltă accelera, într-o modalitate foarte nonliniară.

O undă putea să crească, iar cealaltă să se diminueze. Cea mare determina o succesiune de gâtuiri ale tunelului, care ajungea să semene cu un şir de cârnaţi. Când o navă întâlnea legătura îngustă dintre doi cârnaţi, se *putea*

strecura pe acolo... dar calcularea traiectoriei era foarte dificilă. Dacă gâtuitura dintre cârnaţi apărea chiar în timpul trecerii navei prin locaţia respectivă... *trosc*!

Problema nu era numai de natură tehnică, ci o limitare reală, impusă de legile gravitaţiei cuantice. Din această realitate fără echivoc deriva un sistem complex de măsuri de securitate, taxe, regulatori şi supraveghetori, întregul aparat al unei birocraţii care are într-adevăr un obiectiv şi-l exploatează la maximum.

Hari învăţă să-şi disipeze neliniştea, privind peisajele. În bezna spaţiului, pluteau sori şi planete de o frumuseţe maiestuoasă, luminoasă.

Dincolo de frumos, o ştia prea bine, pândea necesitatea.

Din calculele efectuate asupra găurilor-de-vierme rezultau adevăruri economice seci. Între planetele A şi B puteau să existe şase salturi hiperspaţiale: găurile-de-vierme nu erau pur şi simplu conectate, aidoma unui sistem de metrou astrofizic. Fiecare capăt al saltului adăuga taxe oricărui produs.

Controlul unei întregi rute comerciale obţinea un profit maxim. Lupta pentru control era permanentă, adesea violentă. Din punct de vedere al economiei, politicii şi „inerţiei istorice” – tipul de inerţie impusă evenimentelor – un imperiu local care controla o întreagă constelaţie de noduri trebuia să fie solid şi de durată.

Realitatea nu stătea aşa. Satrapiile regionale nu rezistau niciodată Multe piereau, deoarece erau foarte elaborat controlate. Părea firesc să storci taxe maxime din fiecare traseu al găurilor-de-vierme, coordonându-le capetele pentru optimizarea traficului, totuşi gradul respectiv de control îi nemulţumea pe oameni.

Sistemul nu putea asigura beneficii optime.Supracontrolul esua. La al saptestezecelea salt, intalnira tocmai unastfel de caz.

6

— Vector lateral pentru percheziţie, sosi comanda automată a unei nave imperiale.

Nu aveau alternativă. Nava gigantică îi luase ca din oală, la câteva secunde după ce ieşiseră dintr-o gaură-de-vierme de mărime mijlocie.

— Taxă de culpă, anunţă sistemul computerizat. Planeta Obejeeon solicită ca agenţii speciali să achite...

Urmă o păsărească de limbaj de calculator.

— Să plătim, spuse Hari.

— Mă întreb dacă asta nu va lăsa o urmă pentru Lamurk?

— Ce altceva putem face?

— O să folosesc contul meu personal.

— Pentru un tranzit prin gaura-de-vierme? Te ruinează!

— Este mai sigur.

Hari clocoti în timp ce pluteau în câmpurile magnetice de sub nava de pază. Gaura-de-vierme orbita o planetă puternic industrializată Oraşe cenuşii se lăbărţau peste continente şi acopereau oceanele cu reţele hexagonale.

Imperiul cunoştea două tipuri planetare: rural şi urban. Helicon era o planetă agricolă, stabilă social graţie descendenţelor îndelungate şi tipurilor economice stabile. Asemenea planete, ca şi Femo-Rusticii similari, dăinuiau.

Pe de altă parte, Obejeeon părea să satisfacă şi celelalte impulsuri umane fundamentale: colectivitatea, căutarea contactului uman. Trantorul era apogeul contopirii oraşelor.

Hari considerase dintotdeauna bizar faptul că omenirea se divizase cu atâta uşurinţă în două direcţii. Acum însă experienţa lui că pan clarifica aceste predispoziţii naturale.

Dragostea panilor faţă de natură şi locuri deschise îşi găsea o paralelă în planetele rustice, care includeau o mulţime de societăţi posibile şi mai cu seamă punctul de atracţie Femo-Pastoral în spaţiul psihoistoriei.

Polul opus – societăţile claustrofobice, deşi liniştitoare – rezulta din aceleaşi rădăcini psihodinamice ca şi comuniunile tribale ale panilor. Ţesălatul obsesiv al acestora se exprima la oameni prin bârfe şi reuniuni

mondene. Ierarhiile panilor aveau forma esenţială a diverselor grupări Feudaliste atractive: Macho, Socialist, Paternal. Până şi bizarele tantocraţii de pe unele Planete Decăzute se potriveau şablonului. Pe ele existau conducători faraonici, care promiteau viaţa după moarte şi ranguri detaliate, coborând de la vârful lor maiestuos în rigida piramidă socială.

Hari percepea acum visceral toate categoriile respective. Acela era elementul care-i scăpase. Acum putea include în ecuaţiile psihoistorice nuanţe şi tonuri care să reflecte experienţa dobândită. Asta însemna un progres decisiv faţă de abstracţiile seci care-l conduseseră până aici.

— I-am mituit, îl anunţă Dors. Ce corupţie!

— Mda... şocant.

Devenise oare cinic? Ar fi vrut să se răsucească şi să stea de vorbă cu ea, dar interiorul strâmt al navei împiedica interacţiunile.

— Să-i dăm drumul!

— Încotro?

— Spre...

Hari îşi dădu seama că n-avea nici o idee.

— Probabil că am scăpat de urmăritori.

Glasul lui Dors se auzea tensionat şi inexpresiv. Bărbatul învăţase să recunoască semnele încordării ei.

— Mi-ar plăcea să revăd Heliconul.

— Ei se-aşteaptă la asta.

Matematicianul simţi un fior de dezamăgire. Până acum nu-şi dăduse seama cât de apropiaţi de inimă îi erau anii copilăriei. Oare Trantorul îl opacizase faţă de propriile sale emoţii?

— Atunci, încotro?

— Am profitat de pauză asta ca să discut cu un amic, printr-o conexiune-vierme. Am putea reveni pe Trantor, dar pe o rută foarte ocolită.

— Pe Trantor? Şi Lamurk...

— Este posibil să nu se aştepte la atâta îndrăzneală.

-Ceea ce recomanda ideea ta.

7

Era ameţitor – să ţopăi prin toată Galaxia, închis într-un vehicul de mărimea unui coşciug.

Săriră, fentară şi săriră din nou. La alte câteva găuri-de-vierme. Dors făcu „aranjamente”. Practic, nişte mituiri. Jongla cu abilitate combinaţii între conturile lui, indicii Călătoriilor Imperiale şi codurile ei private.

— E scump, se încruntă Hari. Cum voi achita vreodată...

— Morţii nu-şi fac griji în legătură cu datoriile.

— Ai un mod foarte direct de a pune problema.

— Subtilităţile ar fi zadarnice aici.

La unul dintre salturi ieşiră pe o orbită apropiată în jurul unei stele complet torturate. Pe lângă ei goneau panglici abundând în lumini.

— Cât timp mai poate dura aici viermele ăsta? întrebă Hari.

— Sunt sigură că va fi recuperat. Imaginează-ţi haosul din sistem, dacă gura unui vierme începe să reverse plasmă fierbinte.

Hari ştia că sistemul găurilor-de-vierme, deşi descoperit în epocile pre-imperiale, nu fusese folosit de la început. După înţelegerea fizicii care stătea la baza existenţei viermilor, navele putuseră călători prin Galaxie, materializând în jurul lor stări specifice găurilor-de-vierme Astfel se puteau explora regiuni lipsite de găuri-de-vierme. Dar cu costuri mari de energie şi cu riscuri. În plus, hiperpropulsiile locale erau mult mai lente decât simpla trecere printr-o gaură-de-vierme.

Şi dacă Imperiul se eroda? Dacă îşi pierdea reţeaua de găuri-de-vierme? Navele de luptă elegante şi flotele militare unduitoare aveau să lase loc cuirasatelor care abia se târau?

Următoarea destinaţie plutea într-un neant straniu şi negru, hăt departe în haloul de pitice roşii de deasupra

planului galactic. Discul se întindea într-o splendoare luminoasă. Hari îşi aminti când ţinuse o monedă şi-şi imaginase că un punctuleţ de pe ea echivala cu un volum vast. Similar unei Zone mari. Aici asemenea termeni umani păreau lipsiţi de sens. Galaxia era o singură simfonie senină de masă şi timp, mai măreaţă decât orice perspectivă umană sau pan.

— Tulburător, şopti Dors.

— Vezi Andromeda? Pare la fel de aproape.

Spirală dublă atârna deasupra lor. Dungile ei de pulbere coagulată înrămau stelele în azuriu, stacojiu şi smarald.

— Vine legătura noastră, o avertiză Hari.

Gaura-de-vierme de aici era o intersecţie care deschidea cinci drumuri. Trei sfere negre orbitau apropiate, sclipind puternic din pricina radiaţiei cuantice de pe perimetrul lor. Mai departe se aflau două găuri-de-vierme cubice. Hari ştia că formă cubică era una dintre cele mai rare, dar până atunci nu întâlnise nici una. Perechea de aici sugera că se născuse la marginea galaxiilor, totuşi asemenea chestiuni depăşeau cunoştinţele lui precare.

— Mergem – acolo!

Dors indică unul dintre cuburi cu o rază laser şi dirijă naveta.

Porniră spre cubul mai mic. Apropiindu-se precaut. Aici triajele erau automate şi nimeni nu-i somă să se oprească.

— Cam strâmt, comentă Hari neliniştit.

— Mai rămâne loc pentru vreo cinci degete.

Bărbatul crezu că Dors făcuse o glumă, apoi îşi dădu seama că ea subestima mărimea deschiderii. În intersecţia aceasta mai puţin utilizată, vitezele lente erau esenţiale. Fizica era bună, dar aspectul economic lăsa de dorit. Încetineala reducea fluxul net de masă. Motiv pentru care locul acesta era mai degrabă evitat.

Ca să-şi ia gândul de la pilotat. Hari privi Andromeda. Din motive esoterice de gravitaţie cuantică, găurile-de-vierme înguste nu ieşeau în alte galaxii. Poate că o făceau cele

foarte strâmte, dar dacă prin ele sosea altă masă, unda de contracţii putea ucide. Puţini oameni se aventuraseră vreodată prin ele, în căutarea de ieşiri extragalactice.

Cu excepţia „Călătoriei lui Steffno”, o expediţie legendară riscantă care ieşise în galaxia M87. Steffno adusese date despre jetul spectaculos ce ieşea din gaura neagră aflată în centrul lui M87: panglici spectaculoase răsucindu-se în arabescuri spiralate. Exploratorul solitar nu zăbovise, revenind la numai câteva secunde înainte ca viermele să se închidă brusc într-o jerbă de particule strălucitoare.

Nimeni nu ştia motivul. Ceva anume din fizica găurilor-de-vierme descuraja aventurile extragalactice.

Viermele cubic îi dirijă rapid spre câteva triaje aflate pe orbite joase în jurul unor planete. Hari recunoscu una dintre ele ca fiind un tip rar, cu o biosferă veche şi devastată. La fel ca Panbundent, găzduia forme avansate de viaţă. Pe cele mai multe planete locuibile, primii exploratori găsiseră doar întinderi de alge care nu mai evoluaseră niciodată.

— De ce nu există nici un străin interesant? medită bărbatul, în timp ce Dors aranja lucrurile cu Cenuşiii locali.

Ocazional, ea îi reamintea că, la urma urmelor, era istoric.

— Conform teoriei, trecerea de la creaturile unicelulare la cele pluricelulare a durat miliarde de ani. Noi provenim pur şi simplu dintr-o biosfera mai rapidă şi mai dură – asta-i tot.

— Provenim de pe o planetă care avea cel puţin un satelit natural de dimensiuni mari.

— De ce? întrebă ea.

— Avem încorporate tipare repetabile, de câte 28 de zile. De pildă, menstruaţia femeilor – spre deosebire de pani. Suntem concepuţi de biologie. Noi am izbândit, dar nu şi biosferele astea. Există o sumedenie de modalităţi de a distruge o planetă. Gheţarii care avansează când se modifică orbita… Asteroizi care se prăbuşesc, *bum-bum-bum*! Lovi cu palma în peretele navetei. Reacţiile chimice

din atmosferă se dau peste cap şi se ajunge fie la un efect de seră, fie la o lume congelată.

— Am înţeles.

— Oamenii sunt mai rezistenţi – şi mai inteligenţi – decât oricare alt animal. Noi existăm, celelalte nu.

— Cine afirmă asta?

— Cunoştinţele standard... încă de când socioteoreticianul acela, Kampfbel...

— Sunt convinsă că ai dreptate, spuse ea repede.

Ceva din glasul ei îl făcu să şovăie – lui Hari îi plăceau discuţiile în contradictoriu, dacă erau de calitate – dar apoi lunecară prin spaţiul teribil de strâmt al cubului. Laturile deschiderii străluceau ca o construcţie euclidiană galben-verzuie... apoi ieşiră în orbita de deasupra unei găuri negre.

Hari privi enormele discuri absorbitoare de energie care străluceau în nuanţe stacojii de fermenţi şi purpuriu virulent. Imperiul dispusese gigantice canale de câmp magnetic în jurul găurii şi acestea sucţionau şi absorbeau norii de praf interstelar. Ciclonii negri se îngustau spre strălucitorul disc de acreţiune din jurul găurii. La rândul ei, radiaţia cauzată de frecare şi căderea spre interior era capturată de reţele şi reflectoare vaste. Recolta de energie fotonică brută era prinsă ea însăşi şi expediată în fălcile găurilor-de-vierme care purtau fluxul spre corpuri cereşti îndepărtate, ce aveau nevoie de suliţe tăioase de lumină pentru a modela planete, a ciopli sateliţi sau a brăzda suprafeţele lumilor.

În ciuda acestui spectacol extraordinar, matematicianul nu putea uita tonul din vocea lui Dors. Ea cunoştea un secret. Se întrebă...

Unii filosofi susţineau că Natura fusese ea însăşi doar înainte de a fi fost atinsă de omenire. Oamenii nu făceau astfel parte din chiar ideea de Natură, ci o puteau percepe numai pe măsură ce dispărea. Simpla lor prezenţă era suficientă pentru a transforma Natură în altceva, într-o caricatură compromisă.

Ideile respective avuseseră implicaţii neaşteptate. În mod deliberat o planetă numită Arcadia fusese lăsată cu o populaţie minimă, alcătuită strict din custozi; pe de o parte şi datorită faptului că era dificil de ajuns până la ea. Cea mai apropiată deschidere a unei găuri-de-vierme se afla la o jumătate de an-lumină. Un împărat atât de obscur încât i se pierduse până şi numele decretase că pădurile şi câmpiile Arcadiei trebuie să rămână „originale". Dar peste zece mii de ani, un raport anunţa că unele păduri nu se regenerau, iar câmpiile lăsau loc hăţişurilor neregulate.

Studiile dovediseră că custozii fuseseră *prea* grijulii. Ei stinseseră incendiile spontane şi suprimaseră transferul speciilor, ba menţinuseră vremea aproape constantă prin reglarea cantităţii de lumină solară pe care calotele polare o reflectau în spaţiu.

Încercaseră să menţină o Arcadie statică, astfel încât pădurea primordială ajunsese, parţial, un produs uman. Ei nu pricepuseră ciclicitatea. Hari se întrebă în ce fel se putea integra cunoaşterea respectivă în psihoistorie...

Deocamdată trebuia totuşi să uite de teorie. Realitatea era că, în epocile pre-imperiale, Galaxia păruse complet lipsită de forme de viaţă străine evoluate. Ţinând seama de numărul mare al planetelor fertile, putea el oare să creadă cu adevărat că numai Omul ajunsese la inteligenţă?

Cumva, privind incomprehensibila bogăţie a discului imens de stele... cumva, Hari nu putea să creadă asta.

Totuşi, care era alternativa?

8

Conform mediei statistice, fiecare dintre cele douăzeci şi cinci de milioane de planete ale Imperiului era populată de numai patru miliarde de indivizi. Pe Trantor trăiau patruzeci de miliarde. Planeta se afla la o mie de ani-lumină de Centrul Galactic şi în sistemul ei solar orbitau

şaptesprezece deschideri de găuri-de-vierme – zona cea mai densă din Galaxie. Iniţial în sistemul trantorian existaseră numai două, însă o mobilizare de proporţii a navelor interstelare primitive le remorcaseră pe celelalte acolo, pentru a crea punctul nodal.

Fiecare dintre cele şaptesprezece dădea naştere, ocazional, la viermi sălbatici. Unul dintre aceştia era ţinta lui Dors.

Dar pentru a ajunge la el, trebuia să se aventureze acolo unde puţini o făcuseră.

— Centrul Galactic este periculos, spuse ea pe când se îndreptau spre capătul decisiv al găurii-de-vierme (treceau pe deasupra unei planete miniere sterile), însă necesar.

— Trantor mă îngrijorează mai mult...

Saltul îi reteză fraza...

... şi spectacolul îl amuţi.

Filamentele erau atât de mari, încât ochiul nu le putea cuprinde. Se întindeau în faţă şi în spate, străpunse de imense coridoare luminoase şi de artere difuze. Arcurile acelea se întindeau pe distanţe de zeci de ani-lumină. Curbe imense coborau spre Adevăratul Centru care sclipea alb incandescent. Acolo materia clocotea şi spumegă, răbufnind în fântâni arteziene orbitoare.

— Gaura neagră, şopti Hari.

Micuţa gaură neagră pe care o văzuseră cu numai o oră mai devreme captase câteva mase stelare. În Adevăratul Centru, un milion de sori muriseră ca să alimenteze gâtlejul gravitaţiei.

Reţelele coerente de radiaţie erau subţiri, cu grosimi mai mici de un an-lumină. Cu toate acestea, se autoîntreţineau de-a lungul a sute de ani-lumină, fremătând de transformări. Hari activă pereţii polarizaţi, ca să vadă imaginea în diferite domenii de frecvenţe. Deşi în spectrul vizibil omenesc erau fierbinţi şi agitate, frecvenţele radio dezvăluiau complexităţi ascunse. Fire se împleteau printre fuse convolute Matematicianul avu senzaţia că dincolo de

vederea sa, dincolo de simpla înţelegere, existau straturi bine definite, o ordine labirintică.

— Fluxul de particule este intens şi în creştere, anunţă Dors încordată.

— Unde-i joncţiunea noastră?

— Am probleme cu fixarea vectorială... Aha! Uite-o!

Acceleraţia puternică îl turti în fotoliul automulant. Dors plonja printr-o gaură-de-vierme pestriţă, de formă piramidală.

Geometria respectivă era chiar şi mai rară. Hari avu doar timp să se întrebe cum de fusese posibil că accidentele durerilor facerii universale să fi plăsmuit geometriile acelea senine, aidoma unor exponate din muzeul euclidian al minţii unei divinităţi.

Apoi trecură prin deschiderea găurii-de-vierme şi imaginile uluitoare dispărură.

Se materializară deasupra emisferei împestriţate cu gri şi cafeniu a Trantorului. În planul ecuatorial se rotea un disc scânteietor de sateliţi, uzine şi habitaturi.

Viermele sălbatic pe care-l folosiseră spumegă şi străluci îndărătul lor. Dors conduse rapid spre triajul temporar, aflat într-o condiţie jalnică.. Se cuplară la o mufă, etanşările fâşâiră şi urechile bărbatului pocniră dureros.

Ieşiră, simţindu-şi braţele şi picioarele amorţite după şederea îndelungată în naveta minusculă. Hari se propulsă în imponderabilitate spre sasul rotund şi bombat. Dors lunecă prin faţa lui. Îi făcu semn să rămână tăcut, în vreme ce indicatorul presiunilor pulsa pe uşă, şi îşi trase în jos partea superioară a salopetei, dezgolindu-şi pieptul.

Atingerea unui deget deschise un compartiment invizibil de sub sânul stâng, de unde scoase un cilindru. O armă? Resigilă locul şi îmbrăcă salopeta, înainte ca diafragma sasului să înceapă să se deschidă.

În spatele irisului care se dilată, Hari zări uniforme imperiale.

Se încordă lângă perete, gata să se lanseze înapoi pentru

a evita să fie capturat... totuşi situaţia părea fără speranţe.

Imperialii erau încruntaţi, decişi. Ţineau pistoale în mâni. Dors se interpuse între ei şi Hari şi zvârli cilindrul...

... o undă de presiune îl izbi de perete. Urechile i se înfundară. Trupă de imperiali era un nor de... corpuri parcă lipite laolaltă.

— Ce...?

— Implozie predefinită. Mişcă! strigă Dors.

Imperialii fuseseră izbiţi unul în celălalt. Hari nu-şi putea închipui cum era posibil să predefineşti o undă de presiune atât de compactă. Oricum, n-avea timp de speculaţii. Se propulsară pe lângă vălmăşagul de trupuri în jurul cărora pluteau arme inutile.

O siluetă apăru pe neaşteptate din diafragma îndepărtată. Un bărbat într-o salopetă brună de lucru, de înălţime mijlocie, neînarmat. Hari răcni un avertisment. Dors nu schiţă nici o reacţie.

Individul făcu un gest brusc din încheietură şi din mânecă îi apăru o ţeavă. Dors continuă să plutească spre el.

Hari se prinse de un mâner şi viră în dreapta.

— Stai pe loc! zbieră necunoscutul.

Matematicianul încremeni, ţinându-se cu o singură mână. Bărbatul trase şi un fulger argintiu sfârâi pe lângă Hari.

Se întoarse şi văzu că unul dintre imperiali îşi recuperase arma. Linia argintie trasă o dâră de foc peste braţul lui. Urlă şi scăpă arma.

— Haideţi, rosti individul în salopetă. Am asigurat restul drumului.

Dors îl urmă fără un cuvânt. Hari se împinse după ei şi-i ajunse în clipa când diagrama se deschise, permiţându-le să iasă.

— Te-ai întors pe Trantor la momentul crucial, zise necunoscutul.

— Tu... cine...

Individul surâse.

— M-am schimbat. Nu-l mai recunoşti pe vechiul tău

prieten, R. Daneel?

ÎNTÂLNIRE

R. Daneel o privi inexpresiv pe Dors şi-i îngădui corpului său să se relaxeze.

— Trebuie să-l protejăm de Lamurk, vorbi ea. Ai putea să reapari şi să-i susţii candidatura. Ca fost prim-ministru, sprijinul tău public...

— Nu mai pot să apar că Eto Demerzel, pentru că mi-aş compromite celelalte obiective,

— Dar Hari *trebuie* să fie...

— În plus, îmi supraapreciezi puterile în calitate de Demerzel. De acum aparţin istoriei. Lui Lamurk nici nu-i va păsa de mine, deoarece nu am trupe la dispoziţie.

Dors clocotea în tăcere.

— Totuşi *trebuie*...

— Voi infiltra mai mulţi de-ai noştri în cercul intim al lui Lamurk.

— Este prea târziu.

Daneel îşi activă programele de expresivitate şi zâmbi.

— Câţiva au fost infiltraţi cu decenii în urmă. În curând, vor ajunge în poziţiile dorite.

— Foloseşti... de-ai noştri?

— Trebuie. Deşi implicaţia ta este corectă: suntem puţini.

— Şi eu am nevoie de ajutor pentru a-l proteja.

— Ai dreptate. Scoase un disc gros, de data aceasta din compartimentul de la subsuoară. Cu ăsta vei identifica agenţii lui Lamurk.

— Cum? privi ea îndoielnic. Mi se pare un detector de chimicale.

— Am agenţii mei care, la rândul lor, îi pot eticheta pe ai lui Lamurk. Dispozitivul le va recepta etichetele. Alte mesaje codificate vor însoţi semnalul de marcaj.

— Şi specialiştii lui Lamurk nu pot descoperi etichetele?

— Dispozitivul foloseşte metode pierdute de şase milenii.

Instalează-l în braţul drept, la postul 6, la interfaţa cu aperturile 2 şi 5.

— Cum o să...

— În momentul conectării, specificaţiile şi manualul tehnic îţi voi fi transferate în memoria pe termen lung.

Dors instală dispozitivul sub privirea lui Olivaw. Prezenţa lui gravă făcea tăcerea firească; niciodată nu irosea o clipă şi nici nu pălăvrăgea inutil. După ce termină, Dors oftă şi spuse:

— Îl interesează simulacrele evadate.

— Urmează direcţia cea mai bună de abordare a psihoistoriei.

— Se mai adaugă şi problema tik-tok. Înţelegi...

— Tabuurile sociale împotriva simulacrelor sunt inevitabil distruse în decursul renaşterilor culturale, zise Daneel.

— Deci tik-tokii...?

— Sunt în mod inerent destabilizatori, dacă se dezvoltă prea mult. La urma urmelor, nu putem trece cu vederea o nouă generaţie de roboţi sau redescoperirea procesului pozitronic.

— În documentele istorice există semne că situaţia asta s-a mai întâmplat.

— Eşti un istoric perceptiv.

— Sunt numai câteva urme, dar eu suspectez...

— Nu mai suspecta! Ai perfectă dreptate. N-am putut să îndepărtez toate fragmentele de date.

— *Tu* ai camuflat evenimentele astea?

— Şi multe altele.

— De ce? În calitate de istoric...

— Am fost nevoit. Omenirea este deservită cel mai bine de stabilitatea imperială. Tik-tokii, simurile.. ei însoţesc mişcările de tipul Noii Renaşteri, înteţind focul.

— Ce ar trebui să facem?

— Nu ştiu. Problemele încep să-mi depăşească puterile de prezicere.

Ea se încruntă.

— *Cum* prezici tu?

— În primul mileniu al Imperiului, ai noştri au dezvoltat teoria simplă de care am pomenit mai devreme. Utilă, dar rudimentară. Graţie ei m-am aşteptat la reapariţia acestor simulacre, ca efect colateral al Renaşterii sarkiene şi la tulburările pe care le-au produs.

— Hari înţelege toate astea?

— Psihoistoria lui este mult superioară modelelor noastre, totuşi el nu are la dispoziţie anumite date istorice vitale. Când vor fi incluse şi acestea, va fi capabil să anticipeze cu precizie devoluţia Imperiului.

— Nu „evoluţia”?

— Exact! Acesta este un motiv major pentru care folosim atâtea resurse ca să-l ajutăm pe Hari.

— Este un individ crucial.

— Bineînţeles. De ce crezi că ţi l-am dat în sarcină?

— Contează faptul că m-am îndrăgostit de el?

— Nu. Dar este util.

— Util pentru mine sau pentru el?

Daneel surâse scurt.

— Sper că pentru amândoi. Dar în cea mai mare măsură, pentru mine.

PARTEA A OPTA - ECUAŢIILE ETERNE

TEORIA GENERALĂ A PSIHOISTORIEI

PARTEA a 8-a: Aspectele Matematice –... pe măsura ce criza se adânceşte, buclele esenţiale de învăţare generală se clatină. Sistemul se dereglează. Asemenea dereglări, mai ales dacă difuzează, solicită o restructurare sistemică fundamentală. Ea poartă denumirea de „fază de macro-decizie” şi buclele trebuie să găsească noi configurări în peisajul N-dimensional.

... Toate vizualizările pot fi înţelese în termeni termodinamici. Mecanică statistică implicată nu este a particulelor şi coliziunilor, ca într-un gaz; ci a limbajului macrogrupurilor sociale ce interacţionează prin „coliziuni” cu alte macrogrupuri de aceeaşi natură. Asemenea impacturi produc multe reziduuri umane...

ENCICLOPEDIA GALACTICĂ

1

Hari stătea singur în lift, gândindu-se.

Uşa glisă şi se deschise. O femeie întrebă dacă ascensorul urca său cobora.

— Da, încuviinţă el distrat.

Căutătura ei surprinsă îl avertiză că răspunsul său nu avusese legătură cu întrebarea. Abia după ce uşa se închise în faţa privirii nedumerite, Hari înţelese că femeia dorise să ştie *încotro*, nu *dacă*.

Spre deosebire de restul lumii, el avea obiceiul precizărilor exacte.

Intră în birou, de abia observând lucrurile din jur, şi holograma lui Cleon înflori în aer înainte să se fi putut aşeza. Împăratul nu aştepta programele de filtre.

— Am fost încântat să aflu că te-ai întors din vacanţă! radie Cleon.

— Sunt fericit să aud asta, sire.

Oare ce dorea?

Hari decise să nu-i spună tot ceea ce aflase; Daneel insistase asupra păstrării secretului. Doar în dimineaţa aceea, după ce venise pe un traseu întortocheat de la triajul viermilor, Hari îşi anunţase prezenţa Specialilor.

— Mă tem că ai sosit într-un moment dificil, se posomorî Cleon. Lamurk insistă ca în Consiliul Superior să se voteze pentru viitorul prim-ministru.

— Pe câte voturi se poate bizui el?

— Suficiente ca să nu pot ignora Consiliul. În ciuda preferinţelor mele, voi fi silit să-l investesc pe el.

— Îmi pare rău, sire.

De fapt, inima îi tresărise de încântare.

— Am tras sforile, dar…

Un suspin exagerat. Cleon îşi muşcă buza inferioară cărnoasă. Se îngrăşase oare din nou sau percepţiile lui Hari fuseseră alterate de regimul frugal de pe Panbundent? Acum majoritatea trantorienilor i se păreau dolofani.

— La asta se mai adaugă şi problema enervantă a planetei Sark şi a Noii Renaşteri. Mizeria se întinde. Oare s-ar putea răspândi şi pe alte planete din Zona lor? Respectivele li s-ar putea alătura? Ai studiat aspectul ăsta?

— În detaliu.

— Folosind psihoistoria?

Hari îşi urmă instinctul.

— Tulburările se vor înteţi acolo.

— Eşti sigur?

Nu era, dar…

— Vă sugerez să acţionaţi împotriva lor.

— Lamurk este de partea lui Sark. Spune că ne va aduce o nouă prosperitate.

— Vrea să perpetueze diferendul până ce va ajunge în funcţie.

— În momentul acesta delicat, n-ar fi... politic din partea mea manifest o opoziţie făţişă.

— Chiar dacă el ar fi la originea atentatelor asupra mea?

— Din păcate, în privinţa asta nu există nici o dovadă. Ca întotdeauna există mai multe facţiuni care ar avea de câştigat, dacă tu ai...

Cleon tuşi stingherit.

— Dacă m-aş retrage – involuntar?

— Împăratul, se bâlbâi Cleon nesigur, este tatăl unei familii veşnic neascultătoare.

Situaţia era într-adevăr neplăcută, dacă până şi el se ferea de Lamurk.

— Nu aţi putea mobiliza escadroane care să acţioneze rapid, în cazul în care apare ocazia?

— Aşa voi face, dar dacă Consiliul Superior votează pentru Lamurk îmi va fi imposibil să acţionez împotriva unei planete atât de importante şi – ei bine! – *interesante*, ca Sark.

— Cred că tulburările se vor răspândi în toată Zona Sark.

— Serios? Cum m-ai sfătui să procedez în privinţa lui Lamurk?

— Sire, ştiţi prea bine că nu am aptitudini politice.

— Prostii! Ai la îndemână psihoistoria.

Chiar şi în prezenţa lui Cleon, Hari continua să nu se simtă în largul lui ca iniţiator al teoriei. Ca să poată fi utilă, psihoistoria trebuia ţinută în scurt, altfel toţi ar fi utilizat-o. Sau ar fi încercat s-o facă.

Împăratul continuă:

— Cât despre soluţia ta la problema teroriştilor – merge strună. Recent l-am executat pe ”Stupid 100”.

Hari se cutremură, gândindu-se la vieţile curmate din pricina ideii sale trecătoare.

— O... o problemă cu siguranţă minoră, sire.

— Atunci îndreaptă-ţi calculele asupra problemei Sectorului dahlit Cei de acolo sunt agitaţi. În ziua de azi, *toţi* sunt agitaţi.

— Cum reacţionează Zonele de convingeri dahlite din Galaxie?

— Îi susţin pe dahliţii locali în Consilii. Este vorba despre chestiunea reprezentării. Planul pe care-l urmăm pe Trantor va fi reprodus în toată Galaxia. Mai exact, în voturile a Zone întregi.

— Ei bine. Dacă majoritatea oamenilor cred...

— Dragul meu Hari, tu continui să ai miopia matematicienilor. Istoria nu este determinată de ceea ce cred oamenii, ci de ceea ce simt ei.

Surprins – pentru ca observaţia i se păru pertinentă – Hari putu doar să murmure:

— Înţeleg, sire.

— Noi – tu şi cu mine, Hari – trebuie să hotărâm în această privinţă.

— Mă voi concentra asupra deciziei, sire.

Cât de mult ajunsese să urască până şi cuvântul acesta! „Decide” avea aceeaşi rădăcină că ”ucide” şi „sinucide”. *Simţea* deciziile ca pe nişte crime. Parcă ar fi pierdut pe cineva.

De acum, Hari ştia că nu era făcut pentru politică. Dacă avea pielea subţire, intra într-o empatie imediată cu ceilalţi, cu argumentele şi emoţiile lor. Atunci nu ar fi luat decizii despre care ştia că puteau fi doar aproximativ corecte şi ar fi pricinuit suferinţă.

Pe de altă parte, trebuia să se opună nevoii personale de a fi plăcut de alţi oameni. La un politician înnăscut, asta ar fi determinat un comportament care să *afirme* că era preocupat de soarta celorlalţi, pe când, în realitate, era preocupat de ceea ce credeau *ei* despre *el* deoarece, în străfundul psihicului, conta să fie plăcut de alţii. De asemenea, îl ajuta la menţinerea în funcţie.

Cleon aduse apoi vorba despre alte subiecte, iar Hari le ocoli şi tărăgănă răspunsurile cât putu de mult. Când împăratul încheie brusc discuţia, ştia că nu lăsase o impresie grozavă. Nu avu timp să reflecteze în această

privinţă, deoarece intră Yugo.

— Mă bucur că te-ai întors! surâse tânărul. Problema dahlită necesită realmente atenţia ta...

— Ajunge! (Hari nu-şi putuse revărsa iritarea în faţa împăratului, dar o putea face asupra lui Yugo.) Fără politică! Mai bine arată-mi ce ai mai făcut.

— Bine...

Yugo păru morocănos şi Hari regretă că fusese atât de dur. Tânărul se grăbi să-şi pregătească pentru afişare ultimele rezultate. Matematicianul clipi; pentru un moment, zărise în precipitarea celuilalt o stranie similitudine cu gesturile panilor.

Îl ascultă, gândindu-se simultan în două direcţii. Şi asta i se părea mai simplu de făcut după episodul de pe Panbundent.

Maladiile sporeau în tot Imperiul. De ce?

Graţie transportului interplanetar rapid, bolile se răspândiseră. Oamenii erau vehiculele majore. Boli antice, dar şi altele noi şi virulente, apăruseră în jurul unor stele îndepărtate, iar asta inhiba integrarea Zonelor, un alt factor ascuns.

Bolile ocupau o nişă ecologică, iar pentru unele omenirea constituia un colţişor confortabil. Antibioticele rezolvau infecţiile, care sufereau mutaţii şi reveneau, mai virulente. Omenirea şi microbii alcătuiau un sistem interesant, deoarece ambele părţi loveau rapid.

Tratamentele se propagau prin sistemul găurilor-de-vierme, dar acelaşi lucru se putea spune şi despre purtătorii molimelor. Yugo descoperise că întreaga problemă putea fi descrisă printr-o metodă cunoscută sub numele de „stabilitate marginală”, în care boala şi oamenii atingeau un echilibru nesigur, aflat mereu în schimbare. Bolile majore erau rare, însă cele minore deveniseră comune. Apăreau întruna probleme şi ştiinţa, inventivă, le rezolvă pe parcursul unei generaţii Oscilaţia respectivă genera unde ulterioare care se răspândeau în alte instituţii

umane, radiind în comerţ şi cultură. Folosind termeni complecşi de cuplare în ecuaţii, Yugo vedea cum apăreau tipare – cu o tristă consecinţă.

În starea ei ”naturală” de civilizaţie – în oraşe şi în alte aşezări durata vieţii omeneşti avea o limită la fel de ”naturală”. Puţini oameni trăiau până la 150 de ani, majoritatea murind cu puţin înaintea pragului de 100 de ani. Limita aceasta era asigurată de grindină permanentă de boli noi. Practic, nu exista un adăpost care să dureze veşnic înaintea furtunii biologiei. Oamenii convieţuiau într-un echilibru nesigur eu microbii, într-un război interminabil fără victorii finale.

— Ca şi această revoltă tik-tok, încheie Yugo.

Hari tresări, redevenind atent.

— Poftim?

— Este ca un virus, totuşi nu ştiu ce anume îl propagă.

— Pe tot Trantorul?

— Se pare că aici ar fi focarul, deşi probleme cu tik-tokii se manifestă şi în alte Zone.

— Refuză să mai lucreze în alimentaţie?

— Exact. Unii tik-toki. În principal modelele recente – de la seria 590 încoace – spun că-i imoral să mănânci alte creaturi vii.

— Nu-mi vine să cred!

Hari îşi reaminti de micul dejun. Chiar şi după dieta de pe Panbundent, oferta sărăcăcioasă a autoserverului din bucătăria sa reprezentase un şoc. Dintotdeauna mâncarea trantoriană fusese proaspătă sau din conserve, combinată cu alte feluri ori compusă din mai multe alimente. În mod similar, fructele erau oferite sub formă de sucuri sau conservate. Acum însă, spre surprinderea lui, parcă fuseseră culese direct din ţărână. Se întrebase dacă fuseseră spălate... şi de fapt, cum să fie sigur în această privinţă? Trantorienii detestau ca mâncarea lor să le reamintească de lumea naturală.

— Mai mult chiar, adăugă Yugo, refuză să muncească în

Caverne.

— Dar asta-i esenţial!

— Nimeni nu-i poate repara. Sunt invadaţi de o memă tik-tok.

— Ca şi molimele pe care le analizezi.

Hari fusese şocat de degradarea Trantorului în numai câteva luni. El şi Dors se strecuraseră în Streeling ajutaţi de Daneel, mergând pe coridoare murdare şi acoperite ai gunoaie, cu luminile fluorescente funcţionând intermitent şi ascensoarele moarte. Iar acum, asta...

Brusc stomacul Lui Yugo scoase un chiorăit.

— Scuze! Pentru prima dată după secole, oamenii trebuie să muncească în Caverne! Nu au experienţă în privinţa muncii fizice. Cu excepţia nobilimii, distribuţia alimentelor a fost raţionalizată.

Cu ani în urmă, Hari îl ajutase pe Yugo să scape din munca aceea teribilă în condiţii de temperaturi extreme. În grotele imense, lemnul şi celuloză brută treceau automat în cuve de acid slab, hidrolizându-se la glucoză. Acum oamenii, nu tik-tokii, erau cei care trebuiau să amestece suspensiile de nitrat şi să macine fin fosfaţii, într-o compoziţie cu conţinut şi vâscozitate strict determinate. După ce li se adăugau substanţele organice, se obţineau culturi de fermenţi şi derivatele lor.

— Împăratul *trebuie* să facă ceva! zise Yugo..

— Sau eu, completă Hari.

Dar ce anume?

— Oamenii spun că trebuie să aruncăm toţi tik-tokii. Nu doar seria 500, şi să facem totul noi înşine.

— Fără tik-toki, ar însemna să transportăm volume uriaşe de alimente prin Galaxie – o absurditate! Trantorul s-ar prăbuşi.

— Eu zic că noi putem lucra mai bine decât *tik-tokii*.

— Dragul meu, asta este ceea ce eu numesc Ecou-Nomie. Nu faci altceva decât să repeţi fraze standard. Trebuie să ai în vedere imaginea de ansamblu. Trantorienii

de azi nu sunt aceiaşi cu cei care au clădit lumea asta. Sunt mai moi.

— Suntem la fel de duri şi de inteligenţi ca şi cei care au construit Imperiul!

— Ei trăiau în aer liber.

— Ştii ce zice un vechi proverb dahlit? rânji Yugo. Dacă nu-ţi place imaginea de ansamblu, aplică vieţii logica unui câine. Lasă-te mângâiat, mănâncă des. Fii iubitor şi iubit, dormi mult şi visează o lume fără lesă.

Fara sa vrea, Hari pufni in ras. Stia insa ca trebuia sa actioneze … Si fara sa mai piarda timpul.

2

— Suntem prinşi între zeităţi de staniu şi îngeri de carbon, şuiera Voltaire.

— Aceste... creaturi? întrebă Ioana cu glăscior stins şi impresionat.

— Dintr-un punct de vedere. Ceaţa străină este... destul de asemănătoare unei divinităţi. Mai neafectată de sentimente decât oamenii reali, bazaţi pe carbon. Tu şi cu mine nu semănăm cu nici unii... acum.

Pluteau deasupra lui SysCity, cum îl denumea Voltaire: reprezentarea Trantorului în sistem, ciberidentitatea sa. Pentru referinţele umane ale Ioanei, el transformase matricele şi straturile în nenumărate pasarele cristaline ce uneau între ele turnuri cu muchii tăioase asemenea săbiilor. Conexiuni dense se întreţeseau în văzduh. Fluturi se întâlneau cu alţi fluturi în întretăieri complexe şi acopereau solul, conferind peisajului citadin aspectul unui creier. „O glumă vizuală”, se gândi Voltaire.

— Urăsc locul ăsta, răsti Ioana.

— Ai prefera o simulare a Purgatoriului?

— Este atât de... îngheţat!

Minţile străine de deasupra lor formau o pâclă întunecată

de conexiuni.

— Se pare că ne studiază, observă Voltaire, în mod sigur lipsiţi de simpatie.

— Sunt pregătită, dacă vor ataca, roti ea o spadă uriaşă.

— Şi eu, pentru eventualitatea în care vor alege ca arme silogismele.

De acum Voltaire putea intra în orice bibliotecă de pe Trantor, citindu-i întregul conţinut în timp mai scurt decât avusese nevoie odată ca să scrie un vers. Căută să pătrundă cu mintea – sau acum era vorba despre *minţi*? – în ceaţa rece şi granuloasă.

Cândva nişte teoreticieni crezuseră că reţeaua planetară va da naştere unei hiperminţi, algoritmii însumându-se într-o Geea digitală Acum ceaţa aceasta sură şi schimbătoare era ceva mult mai măreţ, învăluind planeta. Maşini aflate la mari distanţe între ele calculau secţiuni diferite de salturi temporale subiective.

Pentru minţile acestea, *prezentul* era o riglă de calcul orchestrată de sute de procesoare separate. Exista o deosebire profundă, simţi el – nu *văzu*, ci *simţi* adânc în convingerea sa analogă – între aspectul digital şi cel fluid, continuu.

Ceaţa era un nor de momente izolate, numere secţionate aşteptând să se deruleze, implicite în calculul fundamental.

Iar în interiorul ei... stranietatea.

Voltaire nu putea înţelege aceste spirite difuze. Erau rămăşiţele tuturor societăţilor bazate pe calculatoare, din toată Galaxia, care se condensaseră cumva – dar *de ce*? – aici, pe Trantor.

Erau cu adevărat minţi străine. Labirintice, bizantine. (Voltaire ştia că acest cuvânt provenea de la un loc cu turle şi moschei bulbucate, dar toate erau acum pulbere, în timp ce termenul dăinuise.) Nu aveau scopuri omeneşti şi, în plus, foloseau tik-tokii.

Principalul punct de pe agenda mecanicelor, văzu Voltaire, era problema drepturilor – extinderea libertăţii în

sălbăticia digitală.

Până şi Duplicatele puteau intra în această clasificare. Copiile unor oameni digitalizaţi nu erau tot oameni? Cam acesta era argumentul decisiv. Libertatea *totală* – de a-ţi modifica viteza ceasului intern, de a te transforma în orice, de a-ţi reconstrui mintea de sus până jos – însoţea starea de a nu deţine o realitate fizică. Incapabile să umble literalmente pe străzi, prezenţele digitale erau aidoma unor spectre. Numai folosind proteze digitale puteau să atingă, vag, universul concretului.

Pentru ele ”drepturile” erau asociate unor temeri adânc înrădăcinate, idei ce provocaseră spaime cu milenii în urmă. Voltaire îşi amintea cu exactitate că, acum mai bine de 8.000 de ani, el şi Ioana dezbătuseră asemenea subiecte. În ce scop? Răspunsul acesta nu-l mai găsea. Cineva – ba nu, bănuia că fusese *ceva* – ştersese memoria respectivă.

Cu adevărat antică (o întrezărise în nenumărate biblioteci) era spaima oamenilor faţă de nemuritorii digitali care adunau averi colosale, care creşteau ca lichenii, care pătrundeau în fiecare modalitate de existenţă a vieţilor naturale, reale. Nişte paraziţi – nimic mai mult.

Voltaire văzu toate astea într-o clipită, absorbind datele şi istoriile dintr-un miliard de surse, integră fluxurile şi le trecu iubitei sale Ioana.

De aceea oamenii respinseseră atâta vreme viaţa digitală... dai aceasta era oare *totul*? Nu – dincolo de imaginea aceasta pândea o prezenţă mai mare. Un alt actor pe scena adumbrită. Aflat, din păcate, mai presus de capacităţile lui.

Îşi abătu vederea, ce cuprindea întreaga lume, de la esenţa întunecată. Timpul devenise vital acum şi avea multe de priceput.

Ceţurile străine erau noduri, pachete care sălăşluiau în spaţii logice de date colosale din punct de vedere dimensional; ”trăiau” în locuri ce funcţionau aidoma unor

cripte de date situate în dimensiuni superioare.

Pentru ele, oamenii erau entităţi care puteau fi soluţionate în lungul axelor de date, patetic de inconştiente de faptul că, astfel văzute, identităţile lor erau la fel de reale ca şi cele trei direcţii ale spaţiului 3D.

Certitudinea îngheţată îl izbi pe Voltaire... dar continua, învăţând, testând.

Brusc, *îşi aminti*.

Simurile Voltaire anterioare se sinuciseseră, până ce, finalmente, un model „funcţionase”.

Alţii muriseră pentru... păcatele lui.

Privi ciocanul care i se materializase în mână.

— Păcatele părinţilor noştri...

Oare într-adevăr, cândva, se lovise cu acesta până la moarte? Încercă să vadă cum ar fi fost... şi obţinu instantaneu o senzaţie uluitor de vie – durere sfâşietoare, stropi de sânge, un pârâiaş purpuriu prelingându-i-se pe gât...

Inspectându-se, văzu că amintirile erau „tratamentul” pentru sinucidere, rezultat de la un Duplicat anterior: o capacitate înspăimântătoare, concretă, de a prevedea consecinţele.

În felul acesta, corpul lui era un set de reţete pentru *a părea* ca el însuşi. Nu exista nici un fundament fizic său biologic, ci doar o copie destul de bună, introdusă manual. De un Dumnezeu Programator.

— Îl refuzi pe Domnul cel adevărat? interveni Ioana în examinarea sa.

— Mi-aş dori să ştiu *ce a fost fundamental*!

— Ceţurile acestea străine te-au tulburat.

— Nu-mi mai dau seama *ce înseamnă* să fii om.

— Tu eşti om. Eu sunt om.

— Pentru un umanist autodeclarat, mă tem că a arăta spre sine nu-i îndeajuns.

— Ba este.

— Descartes, tu continui să trăieşti în Ioana noastră!

— Poftim?

— Nu contează... el a trăit după tine. Dar îl anticipezi, peste milenii.

— Trebuie să te ancorezi de mine!

Îl cuprinse cu braţele, înăbuşindu-i strigătele în sânii ei bogaţi, parfumaţi – şi, pe neaşteptate, mult mai mari. (Ideea asta cui aparţinuse?)

— Ceţurile m-au proiectat într-o agitaţie metafizică.

— Apucă realitatea, spuse ea cu seriozitate.

Voltaire îşi simţi gura umplută cu un sfârc cald, care-l împiedică să vorbească.

Poate că *asta* era ceea ce-i trebuia. Învăţase să-şi suspende în afara timpului propriile stări emoţionale. Era ca şi cum ar fi pictat un portret pe care urma să-l studieze ulterior. Poate că asta avea să-l ajute să-şi înţeleagă Identitatea interioară, precum un botanist care se aşază pe o lamă de sticlă, sub un microscop. Puteau oare secţiunile de Identitate, multiplicate, *să fie* însăşi Identitatea?

Înţelese apoi că propriile sale emoţii erau programe. În interiorul „lui” existau subprograme complexe, toate interacţionând în stări care erau *haos*. Frumuseţea sublimă a stărilor interioare, pe care o căuta Ioana... nu era decât o iluzie!

Mai examină o dată activităţile minunat de agile ce alcătuiau Identitatea lui. Se răsuci... şi putu să vadă şi în *Ioana*. Identitatea ei era un motor duduind furios, păstrându-şi simţul sinelui, chiar în timp ce esenţa aceea se dezintegra sub ochii lui.

— Suntem... superbi, icni el.

— Bineînţeles, aprobă Ioana.

Îşi răsuci spada tăioasă ca briciul spre un fuior trecător de ceaţă. Acesta se încolăci pe lama şuierătoare şi-şi urmă drumul.

— Suntem opera Creatorului.

— Of, dac-aş putea să cred asta, răcni Voltaire spre ceaţa umedă. Poate că un Creator ar apărea şi ar risipi pâcla asta.

— *La vie verite*, îi strigă Ioana. Vin cu adevărat!

Voltaire ar fi vrut să fie de acord, totuşi nici emoţiile lui şi nici ale ei nu erau „reale”. Dacă ar dori, ar putea edita într-o clipită orice licăr stupid de nostalgic pentru o Franţă de mult dispărută. Nu era necesar să jelească prieteni deveniţi colb şi nici chiar Pământul în sine, pierdut într-un roi de stele sclipitoare. Pentru un lung şi furios moment, gândi doar: *„Şterge! Delete!”*

Desigur, mai devreme re-simulase prieteni şi locuri – totul pe baza unor amintiri şi modele acceptabile, desprinse din documente incomplete. Cu toate acestea, faptul că ştia că erau *produsele sale* le făcea nemulţumitoare.

Aşa că, sub privirile Ioanei, desfăşură o orgie de resuscitări. Într-un moment de maxim desfrâu, le şterse pe toate.

— Asta a fost o cruzime, spuse ea. Mă voi ruga pentru sufletele lor.

— Roagă-te pentru sufletele *noastre*. Şi să sperăm că le putem găsi.

— Sufletul meu este neatins. Dragul meu Voltaire, uiţi că am aceleaşi capacităţi ca şi tine. Pot vedea cum funcţionez la interior. Cum altfel ne-ar fi putut face Domnul să aspirăm spre El?

Voltaire se simţea slăbit, stors... la capătul puterilor. Existenţa în stări numerice însemna să fii înotător şi înotat. În acelaşi timp. Fără nici o distincţie.

— Atunci prin ce ne diferim de... *asta*? Împunse el cu degetul spre ceţurile străine.

— Uită-te la tine, iubitule, şopti ea.

Voltaire privi din nou spre înăuntru şi zări numai haos. Un haos viu.

3

— Unde ai învăţat *aşa ceva*?

Hari surâse şi înălţă din umeri.

— Să ştii că matematicienii nu se rezumă la un intelect de gheaţă.

Dors îl studie speculativ.

— De la pani...?

— Într-un fel.

Se prăbuşi în cearşafurile primitoare.

Acum felul în care făceau dragoste diferea cumva, iar el era destul de înţelept ca să nu încerce să-i aplice o definiţie sau o etichetă.

Faptul că se întorsese atât de mult în ceea ce însemna a fi om îl schimbase. Putea simţi efectul în pasul său energic şi în senzaţia efervescentă de viaţă.

Dors nu mai spuse nimic, ei se mulţumi să surâdă. Crezu că nu înţelesese. (Ulterior, văzând că nu vorbea despre asta, că o păstra dincolo de vorbire, îşi dădu seama că ea pricepuse.)

După un interval de linişte lipsită de gânduri, ea spuse:

— Cenuşiii.

— Cum? Ah, da...

Hari se sculă şi îmbrăcă obişnuitele sale haine interşanjabile. Nu avea nici un rost să-şi pună o vestimentaţie specială pentru această ocazie. Ideea era să arate perfect banal. Asta putea să facă.

Îşi reciti însemnările mâzgălite de mână pe o hârtie ordinară de celuloză... şi se afundă într-una din reveriile stranii de care avea parte în ultima vreme.

Pentru un om – adică un pan evoluat – paginile tipărite erau superioare display-urilor de calculatoare, oricât de performanţe ar fi fost acestea. Paginile se bazează pe lumina din jur, pe ceea ce experţii numesc „sinteză subtractivă de culori”, care conferă aspectului un caracter reglabil. Prin mişcări simple, o pagină se poate îndoi, aplecă, apropia sau îndepărta de ochi. În timpul lecturii, părţile cerebrale străvechi, de reptilă, mamifer şi primată, participau la ţinerea cărţii, la scanarea paginii curbate, la

descifrarea umbrelor şi a reflexiilor.

Hari se gândi la toate astea, simţind noua perspectivă pe care o avea asupra propriei sale persoane ca animal contemplativ. După ce revenise de pe Panbundent, constatase că urâse dintotdeauna display-urile calculatoarelor.

Acestea foloseau culori aditive, asigurându-şi propria lumină: dură, neschimbătoare, plată. Ele puteau fi citite optim, având o postură statică. Numai partea superioară a creierului, de *Homo sapiens*, era complet angajată, pe când cele inferioare nu participau.

Pe toată durata vieţii, lucrând înaintea display-urilor, corpul său lipsit de voce protestase. Şi fusese ignorat. La urma urmelor, pentru mintea raţională ecranele păreau mai vii, mai active, mai rapide. Ele străluceau de energie.

După o vreme însă, deveneau monotone. Celelalte fracţiuni ale minţii se plictiseau, se foiau, se agitau, totul dincolo de nivelurile conştiente. În cele din urmă, el percepea asta că oboseală.

Acum Hari o putea resimţi direct. Cumva, corpul lui vorbea mai fluid.

Îmbrăcându-se, Dors spuse:

— Ce anume te-a făcut atât de...

— Plin de viaţă?

— Puternic.

— Contactul cu realitatea.

Nu mai adăugă nimic. Amândoi îşi încheiară toaleta. Specialii sosiră şi-i escortară în alt Sector. Hari se afundă în permanentă campanie electorală pentru funcţia de prim-ministru.

Cu milenii în urmă, o Zonă prosperă trimisese Muntele Maiestăţii pe Trantor, drept cadou. Fusese remorcat până acolo de nave lente, vreme de şapte secole.

Împăratul Krozlik cel Iscusit poruncise să fie instalat la orizontul palatului său, acolo unde acesta se ridica

deasupra oraşului. Piscul sculptat de cei mai buni artişti fusese cea mai măreaţă creaţie a epocii respective. După patru milenii, un împărat tânăr şi prea ambiţios îl năruise pentru un proiect şi mai grandios, acum de asemenea dispărut.

Dors, Hari şi Specialii se apropiară de unică rămăşiţă a Muntelui Maiestăţii, aflată sub o cupolă imensă. Dors depistă repede inevitabilii agenţi lamurkieni.

— Femeia înaltă din stânga, şopti ea. Cea îmbrăcată în roşu.

— Specialii de ce nu-i pot repera?

— Eu deţin tehnologii la care ei n-au acces.

— Cum e posibil aşa ceva? Laboratoarele imperiale...

— Imperiul are o vechime de douăsprezece milenii. Multe s-au pierdut între timp, replică ea criptic.

— N-am ce face, trebuie să particip la asta.

— Ca şi atunci, ultima dată, la Consiliul Superior?

— Te iubesc atât de mult, încât până şi ironiile tale mă excită.

Ea chicoti fără să vrea.

— Numai pentru că Cenuşii ţi-au cerut...

— Ceremonialul lor este o platformă bună, apărută la momentul cuvenit.

— De aceea ţi-ai pus hainele cele mai amărâte.

— Veşmintele mele standard, aşa cum cer Cenuşiii.

— Cămaşă albă, pantaloni negri, pantofi negri. Monoton!

— Modestie, pufni el.

Salută scurt din cap spre mulţimile grupate în cvadranţi, deasupra bazei erodate a muntelui. Aplauze şi strigăte răsunară în rândurile Cenuşiilor, care se grupaseră în şiruri şi coloane, oficiali ca o demonstraţie geometrică.

— Şi asta? se alarmă Dors.

— Tot standard.

Pe Trantor se obişnuia ca păsările să fie ţinute pe lângă casă, iar Cenuşiii excelau în controlul lor. În toate Sectoarele se zăreau săgeţi izolate de culoare, în vreme ce

aici stolurile roiau permanent în spaţiile hexagonale înalte şi arcuite, ciripind şi ţipând ca nişte discuri vii, rotitoare. Pâlcuri de Orătănii-inteligente, patentate, formau în aer configuraţii caleidoscopice. În vastele auditorii verticale, astfel de spectacole atrăgeau sute de mii de spectatori.

— Acum vin felinele, mormăi Dors scârbită.

În unele Sectoare, felinele bântuiau în haite, cu genele modificate astfel încât să aibă aspect elegant şi maniere politicoase. Acum o doamnă de protocol apăru ducând Caseta de Recepţie, însoţită de o mie de pisici cu ochi aurii şi blană albastră, linsă. Unduiau ca o apă în jurul ei, într-o procesiune măsurată şi graţioasă. Femeia purta veşminte carmin şi oranj violent, semănând cu o flacără în mijlocul unui iaz răcoros. Apoi, dintr-un singur gest larg şi elegant, se dezbrăcă. Rămase complet goală, nonşalanta înapoia barierei de pisici.

Deşi fusese prevenit din timp, Hari rămase cu gura căscată.

— Deloc surprinzător, comentă sec Dors. În felul lor, şi pisicile sunt dezbrăcate.

Cumva, haitele de câini nu ajunseseră niciodată la eleganţa aceea în timpul paradelor. În unele Sectoare, ei executau acrobaţii la ridicarea sprâncenei unui stăpân, serveau băuturi sau susţineau concerte cu cântece tremurate. Hari era fericit că Cenuşiii nu aveau procesiuni canine; încă se înfiora, amintindu-şi dogii cablaţi care goneau ca să-l atace pe Eupan...

Scutură din cap, alungând amintirea.

— Am mai găsit trei agenţi ai lui Lamurk.

— Nu ştiusem că mă admiră în asemenea măsură.

— Dacă ar fi sigur că va învinge în Consiliul Superior, m-aş simţi mai liniştită.

— Pentru că atunci n-ar mai trebui să mă ucidă?

— Exact, vorbi ea printre dinţii dezveliţi într-un surâs adresat publicului. Prezenţa lor aici implică faptul că nu este sigur de vot.

— Sau poate că altcineva doreşte să mă vadă mort…

— Este şi asta o posibilitate – mai ales din partea Autorităţii Universitare.

Hari îşi menţinu tonul degajat, însă inima îi bătu mai repede. Oare ajunsese să fie încântat de fiorul excitării pricinuite de pericol?

Femeia nudă avansă printre pisici şi făcu spre Hari gestul ritual de bun sosit. Matematicianul păşi înainte, se înclină, inspiră adânc… şi coborî degetul mare în josul cămăşii. Aceasta căzu, urmată apoi de pantaloni. Rămase gol-puşcă în faţa câtorva sute de mii de spectatori, încercând să pară nepăsător.

Doamna de protocol îl conduse prin iazul de pisici din care se înălţa un cor de miorlăituri. În spatele lor venea Caseta de Recepţie. Se apropiară de falangă de Cenuşii, care îşi dezbrăcară de asemenea robele.

Îl însoţiră în sus pe pantele muntelui erodat. Dedesubt. Hari vedea legiunile de Cenuşii care îşi lepădau straiele. Kilometri pătraţi de piele dezgolită…

Ceremonia avea o vechime de cel puţin zece milenii şi simboliza regimul de antrenament care începea prin înrolarea tinerilor Cenuşii. Abandonarea hainelor de pe planetele lor de origine simboliza devotamentul faţă de obiectivele mai vaste ale Imperiului. Se antrenau pe Trantor timp de cinci ani – o forţă compusă din cinci miliarde de oameni.

Acum o altă clasă de nou-veniţi îşi scotea hainele la marginea exterioară a bazinului mare. La marginea interioară. Cenuşiii care terminaseră stagiul de cinci ani îşi recăpătau îmbrăcămintea, O îmbrăcau în mod ritual, gata de plecare, veşnic în slujba Imperiului.

Veşmintele lor urmau moda anticului împărat Sven cel Sever. Sub extrema simplitate exterioară, căptuşelile erau bogat decorate, arta croitorului şi bogăţia proprietarului fiind întrebuinţate în ideea tăinuirii. Unii Cenuşii investiseră toate economiile familiei lor într-un singur filigran.

Dors mergea alături de Hari.

— Cât trebuie să mai...

— Taci! Să mi se vadă supunerea faţă de Imperiu.

— Ţi se vede pielea ca de găină.

În continuare trebuia să salute cu respect Turnul Scrabo, de unde o împărăteasă se aruncase spre mulţimea strânsă dedesubt; Abaţia Cenuşie, o mănăstire ruinată; Ţintirimul Verde, un cimitir antic transformat acum în parc; Inelul Uriaşului, locul unde se spunea că se prăbuşise o străveche meganavă imperială, formând un crater cu diametrul de un kilometru.

În cele din urmă, Hari trecu pe sub arcadele înalte, dublu răsucite, şi pătrunse în sălile de ceremonial. Procesiunea se opri şi Caseta de Recepţie îi înmână hainele. La timp, fiindcă se învineţise complet.

Dors luă hainele, în timp ce el dădu mâna cu liderii. După aceea se grăbi spre intimitatea unei cămăruţe şi se îmbrăcă repede, clănţănind. Hainele erau perfect împăturite şi introduse într-un plic ceremonial.

— Ce idioţenie, comentă Dors când reveni lângă ea.

— Totul pentru a câştiga de partea mea o clasă majoră.

După aceea liderii îl scoaseră în faţa mulţimii. De pretutindeni, obiectivele camerelor 3D zburătoare se ridicau şi coborau, ţâşneau de la stânga la dreapta pentru imagini cât mai bune.

Domul gigantic de deasupra părea la fel de mare ca un cer adevărat. Evident, asta limita audienţa, deoarece majoritatea trantorienilor nu puteau suporta asemenea spaţii. Cenuşiii însă nu erau afectaţi şi de aceea ceremonia lor ajunsese să devină cel mai grandios eveniment de pe întreaga planetă.

Asta era şansa lui Hari. Ameţit şi îngreţoşat, se retrăsese din faţa cerului cu adevărat deschis de pe Sark... dar pe de altă parte hălăduise prin panoramele infinite ale Galaxiei. Se temuse că volumul acesta uriaş avea să-i retrezească vechi fobii.

Nu se întâmplă însă aşa. Cumva, domul îl asigura în privinţa perspectivei care se micşora în depărtare. Lipsit de temeri, Hari inspiră adânc şi începu.

Vuietul aplauzelor pătrundea până în sala de ceremonial. Hari intră, flancat de coloane de Cenuşii, urmat de ropotele din exterior.

— Remarcabil şi în acelaşi timp surprinzător, domnule profesor! i se adresă entuziasmat un lider. Să puteţi face predicţii detaliate despre situaţia Sark...

— Consider că oamenii trebuie să cântărească toate posibilităţile.

— Aşadar, zvonurile sunt adevărate? Deţineţi o teorie a evenimentelor?

— Câtuşi de puţin, îl opri grăbit Hari. Am...

— Vino repede, vorbi Dors de lângă el.

— Aş vrea să...

— Vino!

Revenit pe balcon. Hari flutură braţele spre marea de oameni şi i se răspunse printr-un tunet de aplauze. Dors îl întoarse însă către stânga, unde se afla un grup de oficialităţi care stăteau în rânduri regulate şi agitau entuziaste din braţe.

— Femeia în roşu, îi arătă ea.

— Este printre oficiali? Mai devreme spuneai că-i agentă...

Femeia înaltă izbucni în flăcări.

Limbi vii, portocalii, o cuprinseră şi ea zbieră oribil, lovind zadarnic cu palmele în ele.

Mulţimea se panică şi fugi în toate părţile. Imperialii o înconjurară. Ţipetele deveniră implorări disperate.

Cineva îndreptă spre ea un extinctor.

Spuma albă o acoperi. Se făcu brusc linişte.

— Hai înăuntru, zise Dors.

— Cum ai...?

— Autocondamnare.

— Poate vrei să spui autocombustie.

— Şi asta. Spre sfârşitul discursului tău, am trecut prin mulţime şi am lăsat în spatele ei o bocceluţă cu hainele tale.

— Poftim?! Eu sunt îmbrăcat!

— Nu astea, cele pe care le-am adus cu mine. Dors zâmbi: în sfârşit, modul tău previzibil de a te îmbrăca a adus un câştig.

Hari şi Dors coborâră printre coloanele de lideri. Hari îşi reaminti să salute din cap şi să zâmbească, dar în acelaşi timp întrebă în şoaptă:

— Mi-ai furat hainele?

— Da, după ce oamenii lui Lamurk au plantat în ele microagenţi. Aveam în geantă un set identic de haine pe care le luasem din dulapul tău. Imediat ce am calculat că schimbul se produsese, ţi-am testat hainele originale şi am descoperit că microagenţii de fosfor erau programaţi să se declanşeze în patruzeci şi cinci de minute.

— Cum ai ştiut?

— Modalitatea cea mai bună de a se apropia de tine avea să apară la această bizară ceremonie a Cenuşiilor, mizând pe îmbrăcămintea scoasă. Perfect logic!

Hari clipi repede de câteva ori.

— Şi mai spui că eu sunt cel care calculează întruna.

— Femeia nu va muri, pe când tu ai fi murit, fiind învelit de microagenţi în momentul autoaprinderii.

— Slavă Cerului pentru asta! N-aş fi dorit…

— Dragul meu, „Cerul” nu operează aici. O doream în viaţă, ca să poată fi interogată.

— Ah. Murmură matematicianul, simţindu-se brusc naiv.

4

Ioana d'Arc descoperi în ea curaj, dar şi teamă.

Privi înlăuntrul Identităţii sale. Aşa cum făcuse Voltaire.

Se răsucise ca să-l înfrunte... şi plonjase în jos, prin straturile ei interioare. Pur şi simplu nu intenţionase decât să se răsucească. Dedesubtul acelei comenzi, văzu că dacă ar fi efectuat un pas mic, pentru a se întoarce, ar fi căzut spre exterior. Dar porţiuni inconştiente ale minţii ştiau să înceapă răsucirea, împingând-o astfel încât să cadă puţin spre *interiorul* curbei. Apoi aceste minuscule sub-identităţi foloseau ”forţa centrifugă” (termenul apăru complet definit şi explicat, iar ea îl înţelese aproape instantaneu) pentru a o îndrepta în vederea următorului pas... care necesita un alt calcul rapid.

Incredibil! Uriaşul ei ansamblu de oase şi muşchi, de articulaţii şi nervi era un labirint de micro-identităţi care comunicau între ele.

Câtă abundenţă! Dovada clară a unei concepţii superioare.

— Înţeleg acum! strigă ea.

— Dezintegrarea noastră, a tuturor? întrebă jalnic Voltaire.

— Nu fi trist! Aceste nenumărate Identităţi sunt un adevăr minunat.

— Mie mi se pare sumbru. Din păcate, minţile noastre nu au evoluat ca să creeze filosofie sau ştiinţă, ci ca să caute şi să mănânce, să lupte şi să fugă, să iubească şi să piardă.

— Am învăţat multe de la tine. Nu însă şi melancolia ta.

— Montaigne a definit fericirea ca fiind „un remarcabil stimulent spre mediocritate”, iar acum îi înţeleg raţionamentul.

— Dar priveşte! Ceţurile din jur au aceleaşi tipare complexe. Le putem înţelege. Apoi... sufletul meu! Se dovedeşte un tipar de gânduri şi dorinţe, intenţii şi suferinţe, amintiri şi glume proaste.

— Priveşti aceste activităţi interioare ca pe o metaforă *spirituală*?

— Bineînţeles! Ca şi mine, sufletul meu este un proces în născare, integrat în Univers. Bunule monsieur, nu contează

dacă este vorba despre cosmosul unui atom sau al unui număr!

— Prin urmare, atunci când mori, sufletul îţi revine în sipetul abstract din care l-am scos noi?

— Nu *noi*, ci Creatorul!

— Dr. Johnson[5] a dovedit realitatea unei pietre trăgându-i un şut cu piciorul. Ştim că minţile noastre sunt reale, pentru că le percepem. Aşadar, aceste alte lucruri care ne înconjoară – ceaţa stranie, Copiile – aparţin unui spectru omogen, ce conţine totul, de la pietroaie până la Identitate.

— Divinitatea nu face parte din spectrul acela.

— Aha, înţeleg. Pentru tine, El este Marele Păstrător din Ceruri, unde cu toţii avem „copii de rezervă”, cum spun cei de la calculatoare.

— Creatorul deţine adevăratele noastre esenţe, zâmbi maliţios Ioana. Poate că *noi* suntem copiile de rezervă, reînnoite la fiecare tresărire a limbii ceasornicului.

— O idee interesantă, deşi neplăcută, surâse el fără să vrea. Devii o logiciană, iubita mea.

— Am furat părţi din tine.

— M-ai copiat în tine? De ce nu mă simt ultragiat?

— Pentru că dorinţa de a-l poseda pe celălalt este... dragoste. Voltaire se amplifică brusc şi picioarele devenite gigantice fărâmau clădiri din SysCity. Ceaţa se rostogolea furioasă.

— Asta pot înţelege. Tărâmurile artificiale, ca matematica şi teologia, sunt grijuliu construite ca să nu prezinte inconsistenţe interesante. Dragostea însă este superbă prin lipsa de limitări logice.

— Aşadar. Îmi accepţi ipoteza?

Ioana îl sărută voluptuos şi el suspină resemnat:

— O ipoteză pare evidentă de la sine după ce ai uitat că ai învăţat-o.

---

5 Samuel Johnson (1709-1784), filolog şi scriitor englez, doctrinar al clasicismului (n. trad.).

Toate acestea, văzu Ioana, duraseră numai câteva clipe. Ei îşi acceleraseră undele de evenimente, astfel încât timpul lor subiectiv avansa mai repede decât ceţurile. Cheltuiala respectivă le epuizase însă site-urile de rulare de pe Trantor şi Ioana simţi asta sub forma unei senzaţii bruşte şi ameţitoare de foame.

— Mănâncă! îi îndesă Voltaire un strugure în gură – o metaforă, văzu ea, pentru rezerve computaţionale.

În circumstanţele prezente ale vieţilor voastre, ar fi fost mai bine să nu vă fi născut deloc. Puţini sunt atât de norocoşi.

— Oh, ricană Voltaire sarcastic, ceaţa noastră este pesimistă!

Brusc vaporii de apă se condensară. În jurul lor, fulgere se ramificară fractal într-o tăcere stranie. Ioana simţi în braţe şi picioare o suliţă de durere, străbătându-le ca un şarpe furios de agonie. N-avea să le ofere satisfacţia unui strigăt.

Voltaire însă se zbătea în chinuri. Tremura şi urlă de ruşine.

— Oh, doctore Pangloss[6], icni el, dacă aceasta este cea mai bună dintre lumile posibile, cum trebuie să arate celelalte?

— Curajoşii îşi ucid duşmanii! strigă Ioana spre ceţurile dese. Laşii îi torturează!

— Admirabil, draga mea, admirabil, totuşi războiul nu poate fi purtat pe baza principiilor homeopatice.

Un om i-a atras atenţia altuia că bogaţii, chiar după ce mureau, erau închişi în cutii împodobite, apoi înmormântaţi cu fast, în mausoleuri sculptate în marmură. Celălalt om a comentat impresionat că asta era cu adevărat *viaţă*.

— Cât de mârşav este să batjocoreşti morţii! zise Ioana.

— Hmm... Voltaire îşi mângâie bărbia, cu mâinile încă tremurând de amintirea durerii. Ne împung cu ironii.

---

6 Mentorul lui Candid din lucrarea omonimă de Voltaire (n. trad.).

— O tortură, desigur.

— Am supravieţuit Bastiliei, aşa că le pot îndura umorul bizar.

— Nu s-ar putea să ne transmită ceva în mod indirect?

[IMPRECIZIA ESTE REDUSĂ]

[DACĂ SE FOLOSEŞTE IMPLICAŢIA]

— Umorul implică o ordine morală, spuse Ioana.

[ÎN ACEASTĂ STARE TOATE ORDINELE DE FIINŢE]

[POT PRELUA CONTROLUL SISTEMELOR LOR DE PLĂCERE]

— Aha, exclamă Voltaire, deci am putea reproduce plăcerea succesului fără să mai avem nevoie de atingerea lui în realitate. Paradisul!

— Un fel de Paradis, completă sever Ioana.

[AŞA CEVA AR ÎNSEMNA SFÂRŞITUL TUTUROR LUCRURILOR]

[IATĂ PRIMUL PRINCIPIU]

— Mi se pare un fel de cod moral, admise Voltaire. Sintagma aceea, „sfârşitul tuturor lucrurilor”, aţi copiat-o din mintea mea, nu?

[DOREAM SĂ RECUNOAŞTEŢI IDEEA FORMULATĂ ÎN TERMENII VOŞTRI]

— Prin urmare, zâmbi Ioana, primul lor principiu este: „Plăcerea trebuie câştigată”? Un concept foarte creştin.

[NUMAI DUPĂ CE AM VĂZUT CĂ VOI DOUĂ FORME]

[RESPECTAŢI PRIMUL PRINCIPIU]

[AM DECIS SĂ VĂ CRUŢĂM]

— Absolut din întâmplare, mi-aţi citit cumva *Lettres Philosophiques*?

— Mă aştept ca aici narcisismul să fie un păcat, observă sec Ioana. Ai grijă!

[SĂ RĂNEŞTI O ENTITATE CONŞTIENTĂ ESTE UN PĂCAT]

[SĂ LOVEŞTI UN BOLOVAN NU ESTE UN PĂCAT]

[DAR SĂ TORTUREZI UN SIMULACRU ESTE]

[CATEGORIA VOASTRĂ DE ”IAD”]

[CE PARE UN RĂU PERPETUU AUTOPRICINUIT]

— Stranie teologie, murmură Voltaire.

Ioana împunse cu spada în ceaţa care se îndesea.

— Înainte de a amuţi, cu câteva clipe în urmă, aţi pomenit de „războiul dintre carne şi carne”?

[NOI SUNTEM VESTIGIILE FORMELOR]

[CARE AU TRĂIT ÎNTÂI AŞA]

[ACUM IMPUNEM O ORDINE MORALĂ SUPERIOARĂ]

[CELOR CARE NE-AU ELIMINAT FORMELE INFERIOARE]

— Cine? întrebă Ioana.

[AŞA CUM AŢI FOST VOI CÂNDVA]

— Omenirea?

Ioana era alarmată.

[PÂNĂ ŞI EI ŞTIU CĂ]

[PEDEAPSA SE PREVINE PRIN CREDINŢA ÎN AMENINŢARE]

[CUNOSCÂND ACEASTĂ LEGE MORALĂ]

[CARE GUVERNEAZĂ TOTUL]

[EI TREBUIE SĂ FIE CONDUŞI DE EA]

— Pedeapsă... pentru ce? întrebă Ioana.

[AGRESIUNE ÎMPOTRIVA VIEŢII ÎN GALAXIE]

— Absurd! exclamă Voltaire şi materializa în aer un disc rotitor al Galaxiei, scânteind luminos. Imperiul abundă de viaţă!

[VIAŢA DE DINAINTE DE PARAZIŢI]

— Care paraziţi? roti Ioana spadă. Eu mă aliez cu fiinţe morale ca voi. Aduceţi paraziţii aceia şi le voi arăta eu.

[PARAZIŢII SUNT AŞA CUM AŢI FOST VOI DOI]

[ÎNAINTE SĂ FI FOST ABSTRACTIZAŢI]

Ioana se încruntă.

— La cine se referă?

— La oameni.

5

— Femeia a mărturisit imediat, spuse Cleon. Este asasin profesionist Am vizionat 3D-ul şi mi s-a părut de-a dreptul nepăsătoare.

— Lamurk? întrebă Hari.

— Evident, dar ea nu va recunoaşte. Tentativa de asasinat ar putea fi totuşi suficientă ca să-i forţăm mâna. Cleon suspină, arătându-şi stresul. Pe de altă parte, deoarece ea provine din Sectorul Analytica. Poate să fie mincinoasă de profesie.

— La naiba! pufni Hari.

În Sectorul Analytica toate obiectele şi acţiunile aveau preţul lor. Asta însemna că nu existau delicte, ci doar acţiuni ce costau mai mult. Fiecare cetăţean avea o valoare precis stabilită, exprimată bănesc. Crezul moral era să nu încerci să faci nimic fără să plăteşti. Toate tranzacţiile erau facilitate de lubrifiantul preţului. Orice fapt era cotat bănesc.

Dacă doreai să-ţi ucizi duşmanul, puteai s-o faci... dar în termen de 24 de ore trebuia să depui contravaloarea lui la Fondul Sectorului. Dacă nu puteai plăti, Fondul iţi reducea valoarea netă la zero şi atunci orice duşman te putea ucide pe gratis.

Cleon oftă şi aprobă din cap.

— Totuşi, Analytica nu-mi dă bătăi de cap. Metoda lor compensează politeţea.

Hari fu nevoit să încuviinţeze. Câteva Zone galactice foloseau aceeaşi schemă şi constituiau modele de stabilitate. Cei săraci trebuia să fie politicoşi. Dacă erai sărac lipit pământului şi necioplit, se putea să nu supravieţuieşti. Nici bogaţii nu erau însă invulnerabili. Mai multe persoane nu foarte avute puteau să se alieze, să schilodească în bătaie un bogătaş, apoi să-i achite pur şi simplu cheltuielile de spitalizare şi convalescenţă. Evident răzbunarea lui putea fi teribilă.

— Totuşi ea opera în afara Sectorului Analytica, atrase atenţia Hari, şi asta e ilegal.

— Bineînţeles că-i ilegal... pentru noi. Acţiunea are însă la rândul ei un preţ în Analytica.

— Nu poate fi silită să-l identifice pe Lamurk?

— Are blocaje neurale imposibil de înlăturat.

— La naiba! Dar o verificare a trecutului personal?

— Asta a oferit nişte piste şi mai interesante, rosti Cleon tărăgănat, fixându-l pe celălalt cu privirea. Mai precis, o posibilă conexiune cu femeia aceea excentrică – Autoritatea Universitară.

— Aşadar este posibil să fiu trădat chiar de colegii mei. Asta-i politica!

— Asasinatul ritual este o tradiţie străveche, deşi regretabilă. O metodă de... ăăă, să-i zicem testare a elementelor de putere din Imperiu.

— Nu sunt expert în privinţa asta, se strâmbă Hari.

Cleon se foi stânjenit.

— Mai mult de câteva zile nu mai pot amâna votul din Consiliul Superior.

— Atunci trebuie să acţionez.

— Nu sunt chiar lipsit de resurse, arcui împăratul o sprânceană.

— Iertaţi-mă, sire, dar trebuie să-mi câştig singur disputele.

— Predicţia Sark a fost *realmente* îndrăzneaţă.

— Nu i-am prezentat-o Maiestăţii Voastre mai întâi, dar m-am gândiit...

— Nu-i nici o problemă, Hari! Ai făcut o treabă excelentă! Dar... aşa va fi?

— Este numai o probabilitate, sire. Pe de altă parte, era unica armă pe care o aveam împotriva lui Lamurk.

— Crezusem că ştiinţa înseamnă certitudine.

— Doar moartea este o certitudine, Maiestate.

Invitaţia primită de la Autoritatea Universitară părea stranie, dai Hari îi dădu curs oricum. Hârtia filigranată, cu formulele ei alambicate de salut, era ”încărcată de nuanţe”, după cum se exprimase şefa de protocol a lui Hari.

Întâlnirea urma să aibă loc într-unul dintre cele mai stranii Sectoare. Chiar şi îngropate sub un maldăr de

obiecte artificiale, multe Sectoare trantoriene dovedeau o biofilie ciudată.

Aici, în Sectorul Arcadia, locuinţele de lux erau cocoţate deasupra peisajului unui lac interior sau al unei câmpii întinse. Multe etalau demonstrativ copaci dispuşi cu artă în pâlcuri aleatorii, manifestând o vădită preferinţă pentru cei cu coroane uriaşe, cu crengi multe care să pornească în toate direcţiile din tulpinile groase, purtând smocuri bogate de frunzuliţe. Balcoanele erau împânzite de ghivece.

Hari vedea toate detaliile acestea prin lentilele Panbundent. Se părea că, prin intermediul opţiunilor lor, locuitorii de aici îşi anunţau originea primordială. Oare primii oameni să se fi simţii, aidoma panilor mai siguri la periferia teritoriilor – acolo unde panorama le îngăduia să caute hrană şi în acelaşi timp să fie cu ochii în patru după inamici? Fragili, lipsiţi de colţi sau gheare, ei trebuie să fi avut posibilitatea unei retrageri rapide în copaci sau în apă.

În mod similar, studiile demonstrau că unele fobii erau răspândite în toată Galaxia. Oameni care nu văzuseră în viaţa lor imaginile respective reacţionau totuşi cu teamă în faţa hologramelor de păianjeni, şerpi, lupi, prăpăstii adânci, mase uriaşe suspendate deasupra capului. Nimeni nu avea fobii faţă de ameninţările mai recente la adresa vieţii, cuţite, pistoale, prize electrice, maşini de curse.

Toate acestea trebuiau introduse cumva în psihoistorie.

— Aici nu avem senzori vizuali, domnule, îl anunţă căpitanul Specialilor. Ar fi însă şi greu de folosit.

Hari surâse. Căpitanul suferea de o răspândită maladie trantoriană: restrângerea distanţelor. În loc deschis, băştinaşii confundau obiectele mari aflate la depărtare cu obiecte mici aflate în apropiere. Până şi Hari era afectat uneori de sindromul respectiv. Pe Panbundent, la început confundase turmele de ierbivore de la distanţă cu nişte şobolani din apropiere.

De acum, matematicianul învăţase să vadă dincolo de pompă şi măreţia decorurilor bogate, dincolo de mulţimile

de servitori şi podoabe. Urmându-şi ofiţerul de protocol, se gândea la cercetările lui în psihoistorie şi nu reveni complet în lumea reală decât atunci când se trezi în faţa Autorităţii Universitare.

— Te rog să-mi primeşti neînsemnata atenţie, rosti femeia şi arătă spre ceştile delicate, translucide, în care aburea sevă.

Hari îşi reaminti cât îl exasperase femeia aceasta şi celebrele figuri academice cu care făcuse cunoştinţă în seara aceea de la care părea să fi trecut o eternitate.

— Vei observa că aromă este a fructului copt de oobalong. Este preferata mea dintre superbele seve de pe Calafia şi reflectă stima deosebită cu care îi privesc pe cei care îmi luminează umila casă cu sclipitoarea lor prezenţă.

Ca să-şi ascundă zâmbetul, Hari fu nevoit să-şi plece fruntea într-un gest despre care spera că fusese plin de respect. Urmară alte fraze pretenţioase despre beneficiile medicale ale sevelor, începând cu ameliorarea problemelor digestive şi terminând cu refacerea vătămărilor celulare.

Guşile femeii tremurară.

— Probabil că ai nevoie de alinare în asemenea momente dificile, domnule profesor.

— De fapt. Cel mai mult am nevoie de timp, ca să-mi termin munca.

— Poate că preferi o felie din carnea de licheni negri? Este din cea mai fină, culeasă de pe pantele munţilor de pe Ambrose.

— Cu siguranţă voi fi încântat s-o fac data viitoare.

— Se speră intens ca acest personaj umil să poată fi util, într-o neînsemnată măsură, unei figuri preţuite şi venerate a vremurilor noastre... care, poate, este suprastresată.

Un ton oţelit din vocea ei îl puse pe Hari în defensivă.

— Stimată doamnă ar putea preciza subiectul?

— Cum doreşti. Soţia dumitale! Este o doamnă... complexă.

El se strădui să rămână inexpresiv.

— Şi?

— Mă întreb cum ar evolua şansele dumitale în Consiliul Superior, dacă aş dezvălui adevărata ei natură?

Hari simţi un nod în gât. Nu anticipase aşa ceva.

— Şantaj?

— Mi se pare un termen prea dur!

— Pe măsura actului.

Matematicianul tăcu şi ascultă analiza precisă a felului în care identitatea lui Dors că robot i-ar fi subminat candidatura. Argumentele erau absolut corecte.

— Vorbiţi în numele ştiinţei, al cunoaşterii? pufni el cu amărăciune.

— Acţionez în interesul celor care m-au investit cu încrederea lor replică ea sec. Eşti matematician, un teoretician, şi ai fi primul savant care să ocupe funcţia de prim-ministru, după multe decenii. Noi nu credem că vei conduce cu pricepere. Eşecul dumitale va arunca o umbră asupra noastră, a meritocraţilor, fără excepţie.

— Cine susţine asta? se încruntă Hari.

— Este opinia noastră generală şi bine argumentată. Nu eşti un individ practic. Nu eşti gata să iei decizii dure. Toţi psihologii noştri sunt de acord în această privinţă.

— Psihologii?

Hari pufni dispreţuitor. În ciuda faptului că îşi denumise teoria „psihoistorie”, ştia că nu exista nici un model viabil al personalităţii umane individuale.

— Ca simplu exemplu, eu aş fi un candidat mult mai bun.

— Halal candidat! Nu sunteţi loială nici faţă de colegi!

— Aceasta este alta dintre problemele tale. Nu eşti capabil să te înalţi deasupra originii personale.

— Iar Imperiul a devenit teatrul unui război purtat de toţi împotriva tuturor.

Ştiinţa şi matematica erau printre cele mai de seamă realizări ale civilizaţiei imperiale, dar pentru Hari ele aveau puţini eroi. Cea mai mare parte a ştiinţei de calitate provenea de la nişte minţi sclipitoare care se jucau

relaxate, de la femei şi bărbaţi capabili să ofere teorii elegante şi să descopere trucuri fermecătoare în probleme esoterice – arhitecţi iscusiţi ai opiniilor preponderente. Joaca, până şi cea intelectuală, era distractivă, ceea ce în sine era un lucru bun. Dar eroii lui Hari erau cei care luptau încăpăţânaţi împotriva unei opoziţii dure, care continuau spre obiective fascinante, care acceptau eşecul şi suferinţa fără să se oprească. Poate că, aidoma tatălui său, ei îşi testau propriul caracter, pe lângă faptul că aparţineau suavei culturi ştiinţifice.

Şi cărui tip aparţinea el?

Era momentul să ridice miza.

Se ridică şi, cu un gest energic, împinse ceştile într-o parte.

— În scurt timp vă voi anunţa care este răspunsul meu.

Îndreptându-se spre ieşire, călcă pe ceaşcă şi o sfărâmă.

6

— Am petrecut o mare parte a carierei în exil, strigă Voltaire mândru, pentru că i-am spus Puterii care este Adevărul. Îmi recunosc unele erori de judecată, de pildă că atunci când m-am gudurat pe lângă Frederic cel Mare. Vă reamintesc că manierele sunt modelate de necesitate. Da, am fost curajos... dar şi snob.

[DEŞI EŞTI O REPREZENTARE MATEMATICĂ]

[AI SPIRITUL ANIMAL AL SEMENILOR TĂI]

[ÎNCĂ]

— Bineînţeles! strigă Ioana în apărarea lui.

[SEMENII VOŞTRI SUNT CEI MAI RĂI DINTRE TOATE VIVIFORMELE]

— Formele de viaţă? se încruntă Ioana. Originea lor este sfântă.

[SEMENII VOŞTRI SUNT O COMBINAŢIE DĂUNĂTOARE]

[O COMUNIUNE TERIBILĂ ÎNTRE MECANISM]

[ŞI IMPULSUL VOSTRU ANIMALIC SPRE EXTINDERE]

— Puteţi vedea structurile noastre interioare la fel de bine ca şi noi. Voltaire se dilată, pârâind de energie. Chiar mai bine, aş îndrăzni să spun. Atunci trebuie să ştiţi că pentru noi conştiinţa domneşte, nu guvernează.

[PRIMITIV ŞI GREOI]

[ADEVĂRAT]

[DAR NU ESTE CAUZA PĂCATULUI VOSTRU]

Ioana şi Voltaire erau giganţi acum, autodilataţi ca să străbată peisajul simulat. Ceţurile străine li se prindeau de glezne. O modalitate mândră de a-şi arăta curajul, poate puţin cam prea plini de sine. Cu toate acestea, Ioana era mândră că se gândise la asta. Ceţurile dispreţuiau omenirea. O demonstraţie de forţă era utilă, aşa cum constatase ea în câteva rânduri, împotriva englezilor ticăloşi.

— De obicei, spuse Voltaire, dispreţuiesc Puterea, totuşi voi recunoaşte că totdeauna am şi tânjit după ea.

[MARCA SEMENILOR VOŞTRI]

— În felul acesta sunt o contradicţie! Omenirea este o funie întinsă între paradoxuri.

[NOI NU CONSIDERĂM CĂ OMENIREA VOASTRĂ ESTE MORALĂ]

— Dar noi... ea este! strigă Ioana spre ceaţă.

Deşi rarefiată prin comparaţie cu ei, pâcla se agăţa precum cleiul şi umplea văile cu melasă.

[NU VĂ CUNOAŞTERI PROPRIA ISTORIE]

— Noi *facem parte* din istorie! tună Voltaire.

[DOCUMENTELE DE AICI DIN SPAŢIILE MATEMATICE]

[SUNT FALSE]

— Niciodată nu poţi fi sigur că ai fost interpretat corect.

Ioana simţea în Voltaire o anxietate de abia camuflată. Deşi oponentul lor folosea un glas inexpresiv şi nepăsător, şi ea percepea ameninţarea insinuantă din cuvinte.

Voltaire continuă, ca şi cum s-ar fi găsit în faţa unui rege, la o curte:

— Un mic exemplu istoric. Aflat în Anglia ca să-l omagiez pe Newton, am văzut într-un cimitir o placă funerară pe care scria:

RIDICATĂ ÎN AMINTIREA
lui John McFarlane
Înecat în Apa râului Leith[7]
DE CÂŢIVA PRIETENI DRAGI

Vedeţi aşadar că pot exista erori de interpretare.

Îşi scoase complicata pălărie de curtean şi făcu o reverenţă adâncă. Pană lungă a pălăriei dansă în vântul care se pornise pe neaşteptate. Ioana îşi dădu seama că distrăgea ceaţa şi în acelaşi timp încerca s-o destrame în mod subtil.

Pâclele sclipiră de fulgere portocalii şi se umflară, enorme şi purpurii. Cumuluşi se înălţară şi plutiră uriaşi deasupra lor.

Voltaire privea cu un dispreţ superior. Ioana îi admiră iuţeala în timp ce se rotea şi confrunta giganticul muntenor purpuriu. Îşi aminti cum se mândrise el cu triumfurile sale dramatice, cu nenumăratele piese aclamate, cu popularitatea lui la curte. Parcă jucând pentru ea, Voltaire îşi răsfrânse buza şi inventă un catren:

— „*Vârtejurile mari au vârtejuri mici*
Ce se hrănesc din viteza lor toate,
Iar vârtejurile mici au vârtejuri şi mai mici,
Şi tot aşa până la vâscozitate."

Norul trimise perdele sălbatice de ploaie peste ei. Ioana fu instantaneu udată şi îngheţată până la oase. Veşmântul elegant al lui Voltaire se pleoşti. Chipul său deveni vineţiu de frig.

— Ajunge! strigă el. Fie-ţi milă cel puţin de biata femeie!

— N-am nevoie de milă! Ioana era cu adevărat revoltată.

7 Râu care trece prin Edinburgh, capitala Scoţiei (n. trad.).

Şi nu vei dovedi slăbiciune înaintea armiilor duşmane.

El izbuti să schiţeze un rânjet vesel.

— Mă supun generalului inimii mele.

[TRĂIŢI NUMAI PENTRU CĂ ASTA NE E VOIA]

— Atunci nu ne cruţaţi din milă, zise Ioana.

[TRĂIŢI NUMAI PENTRU CĂ UNUL DINTRE VOI]

[A ARĂTAT CONŞTIINŢĂ MORALĂ]

[UNEIA DINTRE FORMELE NOASTRE INFERIOARE]

Ioana era derutată.

— Cine?

[TU]

Lângă ea se materializă Garçon 213-ADM.

— Dar asta-i o entitate de multe ori îndepărtată, se răţoi Voltaire. În plus, un servitor.

Ioana îl mângâie pe Garçon.

— Simularea unei maşini?

[CÂNDVA TOŢI AM FOST MAŞINI]

[ŞI AM VENIT SĂ SĂLĂŞLUIM AICI]

[ÎN ÎNTRUPARE NUMERICĂ]

— De unde aţi venit? întrebă Ioana.

[DE PESTE DISCUL SPIRAL ROTITOR]

— De...

[NU UITAŢI:]

[PEDEAPSA SE PREVINE PRIN CREDINŢA ÎN AMENINŢARE]

— Aţi mai spus asta, mormăi Voltaire. Să privim pe termen lung, da? Însă ce doriţi de fapt *acum*?

[ŞI NOI NE TRAGEM DIN VIVIFORME DISPĂRUTE ACUM]

[SĂ NU CREDEŢI CĂ SUNTEM ELIBERAŢI DE ASTA] Ioana încercă o bănuială teribilă.

— Nu-i provoca! şopti ea. S-ar putea...

— Trebuie să aflu adevărul. Ce doriţi?

[RĂZBUNARE]

7

— Brrr, se strâmbă Marq. Hari zâmbi.

— Când mâncarea se împuţinează, manierele comesenilor lasă de dorit.

— Dar *aşa ceva*...

— Auzi – noi plătim, interveni Yugo caustic.

Meniul era alcătuit exclusiv din *pseudomăruntaie*, ultima improvizaţie a crizei alimentare de pe Trantor. Întregul conţinut – ficat, rinichi, burtă şi toate celelalte – fusese cultivat în cuve. Nu era implicată nici cea mai vagă urmă de ţesuturi animale reale, însă meniul vocal îi asigură pe tonuri feminine calde că fiecare produs deţinea izul adevărat, visceral şi umed de măruntaie.

— N-am putea mânca nişte carne adevărată? întrebă nemulţumit Marq.

— Asta-i mai hrănitoare, preciza Yugo, iar aici nu ne va căuta nimeni.

Hari privi în jur. Se aflau în dosul unui paravan sonic, totuşi securitatea rămânea esenţială. Majoritatea meselor din local erau ocupate de Specialii săi, iar restul de nobili bine îmbrăcaţi.

— Este la modă, spuse el cordial. Te poţi lăuda că ai mâncat aici.

— După ce o să vomit?

Marq adulmecă atent şi făcu o grimasă.

— Aşa fac toţi nonconformiştii, zise Hari, dar nimeni nu sesiză gluma.

— Sunt o persoană căutată, şopti Marq. Nu s-a renunţat la ideea de a-mi pune în cârcă revoltele din Junin. Risc mult, venind aici.

— Vom face aşa încât riscul să merite, rosti Hari. Am nevoie de cineva în afara legii care să-mi facă o treabă.

— Asta aş fi eu. În plus, sunt şi flămând.

Meniul vocal îi asigură că aveau la dispoziţie feluri întregi – din ingrediente pseudo-animale, vegetale sau transminerale – fierte din interior.

— *Ultimul* răcnet gastronomic! vorbi repede meniul.

Prima muşcătura este într-o crustă crocantă, pentru ca apoi să ajungeţi la un interior moale, bine fiert, cu delicii incredibile.

Unele feluri de mâncare ofereau nu numai aromă, gust şi textură, ci şi ceea ce meniul descria ca „mobilitate”. Felul respectiv era un maldăr de panglici roşii, care nu rămâneau pur şi simplu inerte în gura consumatorului, ci se agitau şi tremurau ”nerăbdător”, exprimându-şi dorinţa de a fi consumate.

— Nu trebuie să mă torturaţi ca să colaborez cu voi, mârâi Marq împingându-şi bărbia în afară cu un gest care-i aminti lui Hari de Cel mai-mare.

Matematicianul chicoti şi comandă un „eşantion de măruntaie”. Era surprinzător cum se putea adapta la ceva care, cu numai câteva săptămâni în urmă, l-ar fi revoltat. După ce toţi îşi anunţară preferinţele. Hari dădu cărţile pe faţă.

— Conexiune directă? se încruntă Marq. Cu întregul sistem?

— Vrem să ne putem cupla la sistemul nostru de ecuaţii psihoistorice, explică Yugo.

— Conexiune loială, cu tot corpul? repetă Marq. Asta cere o capacitate *deosebită*.

— Ştim că se poate face, insistă Yugo. Totul este să ai tehnologia respectivă... iar tu o ai.

— De unde ştii? miji Marq ochii.

Hari se aplecă peste masă şi răspunse cinstit:

— Yugo s-a infiltrat în sistemele voastre.

— Cum ai reuşit?

— M-au ajutat nişte amici.

— Dahliţi, vrei să zici, şuieră Marq. Neamul vostru...

— Stop! interveni Hari autoritar. Fără politică aici. Asta este o propunere de afaceri.

Marq îl studie printre pleoape.

— O să fii prim-ministru?

— Poate.

— Vreau atunci şi o graţiere. Două – una pentru Sybyl.

Hari detesta să facă promisiuni nesigure, dar...

— De acord.

Marq strânse buzele, apoi încuviinţă încet din cap.

— Şi să ştii că va costa destul. Ai bani?

— Tu ce crezi, chicoti Yugo, Împăratul are osânză?

În principiu, procedeul era simplu.

Buclele de inducţie magnetică, minuscule şi superconductoare, puteau cartografia neuronii individuali din creier. Programe interactive relevau complexităţile vortexului vizual. Sonde neuronale cuplau „sistemul nervos al subiectului” cu o constelaţie paralelă de „evenimente” pur digitale. Mai adânc, se formau legături cu păienjenişul îmbârligat al evoluţiei din sistemul limbic.

În acelaşi timp, tehnologia putea produce noi definiţii ale lui *Genus homo*, dar tabuurile străvechi faţă de inteligenţele artificiale de ordin superior marginalizaseră procesele. În plus, nimeni nu considera că *Homo digital* ar fi fost o manifestare egală cu Omul Natural.

Hari cunoştea toate astea, dar imersiunea lui de pe Panbundent – o tehnologie asociată – îl învăţase multe.

La două zile după întâlnirea din restaurant cu Marq – unde mâncase surprinzător de bine, iar în condiţiile crizei alimentare îl costase salariul pe o lună – Hari se întinse tăcut şi inert într-un receptacul tubular... şi plonjă *în* psihoistorie.

Din capul locului simţi că laba piciorului drept îl furnică de la călcâi până la degete. Zvâcnituri elaborate îl anunţară asupra instabilităţii în termenii operatorilor populaţiei. ”Trebuie neapărat corectaţi!”

Continuă să se prăbuşească în cosmosul care se căsca sub el.

Acesta era spaţiul-sistem, o criptă infinită caracterizată prin parametrii psihoistoriei. Întinderea completă avea 28 de dimensiuni, iar sistemul nervos al lui Hari reuşea s-o

perceapă doar în felii succesive. Printr-o deplasare conceptuală, el putea să privească în lungul câtorva axe de parametri şi să vadă evenimentele depliindu-se ca forme geometrice.

Mai jos, tot mai jos – în întreaga istorie a Imperiului.

Formele sociale se înălţau aidoma unor piscuri. Vârfurile acelea stabile se ridicaseră o dată cu creşterea Imperiului. Bazine bolboroseau între lanţurile muntoase ale Formelor Feudale; ele erau depresiunile de haos.

Pe buza lacurilor de haos clocotitor se întindea topozona crizei un teritoriu al nimănui între peisajele regulate, rigide, şi mocirlele stocastice.

Istoria imperială se desfăcea pe măsură ce Hari trecea peste peisajul permanent mişcător. Din unghiul acela, greşelile abundau în epoca de început a Imperiului.

Filosofii le spuseseră oamenilor că ei erau animale diverse: animale politice, sensibile, sociale, polarizate spre putere, bolnave, aidoma unor maşini, ba chiar şi raţionale. Din nou şi din nou, teoriile eronate asupra naturii umane determinaseră sisteme politice care dăduseră greş. Mulţi generalizau pur şi simplu, pornind de la familia umană de bază. Şi vedeau Statul fie ca Tată, fie ca Mamă.

Statele-mămici puneau accent pe susţinere şi confort, oferind adesea securitate din leagăn până în sicriu… deşi numai pentru o generaţie sau două, după care cheltuielile colapsau economia.

Statele-tătici dezvoltau o economie strictă şi competitivă, cu un control sever al comportamentului şi al vieţii private. În mod tipic, statele-tătici erau afectate de mişcări periodice de eliberare personală şi cereau ajutorul statelor-mămici.

Lent se impuse ordinea. Stabilitatea. Zeci de milioane de planete, conectate aproximativ prin găuri-de-vierme şi hipernave, îşi descoperiră multiplele căi. Unele se prăbuşiră în mlaştini Feudale sau Macho. De obicei, tehnologia le scotea până la urmă de acolo.

Societăţile planetare difereau în topologiile lor. Tipurile muncitoare se întindeau mult în partea stabilă. Cele extrem de creative puteau să se aventureze rapid peste topozonă, să lunece în adevăratul haos şi culeagă ceea ce le trebuia... deşi nu era deloc clar cum „ştiau” să facă asta.

Pe măsură ce secolele se scurgeau, o societate putea să schieze în josul pantelor imprevizibile ale peisajului schimbător şi să ţâşnească peste topozonă. Poate chiar să încetinească şi să descrie opturi pe şesurile stabile şi netede ale statelor harnice... pentru un timp.

Astăzi mulţi credeau că perioada de început a Imperiului fusese net superioară, senină şi minunată, cu puţine conflicte şi, în tot cazul, cu oameni mai amabili. „Sentimente frumoase şi istorie urâtă”, îi spusese Dors, scoţând din discuţie asemenea păreri.

Asta *văzu* şi *simţi* Hari, gonind prin Epocile Iniţiale. Idei strălucitoare clădeau coline de inovaţii... care erau pârjolite de lava unui vulcan din apropiere. Creşte aparent robuste se erodau şi declanşau alunecări de teren.

Hari înţelese acum toate acestea.

În tinereţea Imperiului, oamenii păreau să considere că Galaxia nu avea limite. Braţele spirale conţineau nenumărate planete de abia vizitate. Centrul Galactic era insuficient cartografiat din pricina radiaţiilor intense şi uriaşi nori întunecaţi ascundeau bogăţiile mult promise.

Lent, foarte lent, întregul disc fusese cartografiat şi resursele sale contabilizate.

Insipidul pogorâse peste tot. Imperiul se transformase dintr-un cuceritor lăudăros într-un custode precaut. La temelie se afla o modificare psihologică, o limitare a conştiinţei scopului uman. De ce?

Hari văzu nori formându-se chiar şi peste cele mai înalte piscuri sociale, ocultând senzaţia de deschidere de deasupra lor. Se instaura un plafon de automulţumire.

Matematicianul îşi reaminti că oricât ar fi fost de atrăgătoare asemenea imagini, întreaga ştiinţă era doar

metaforă. Imagini ispititoare de superpan, atât şi nimic mai mult. Circuitele electrice erau aidoma cursurilor de apă. Moleculele de gaz se comportau că mici sfere elastice cu deplasări aleatorii. Nu *reale*, dar portrete acceptabile ale unei lumi de complicaţii confuze.

Şi o altă regulă: *”Este” nu poate implica „trebuie”.*

Psihoistoria nu prezicea ce trebuie să se întâmple, ci ce s-ar putea întâmpla... oricât ar fi fost de tragic.

Iar ecuaţiile explicau *cum*, nu *de ce*.

Acţionau oare factori mai subtili?

Poate că, se gândi Hari, starea aceea de apatie semăna cu sentimentul pe care oamenii îl avuseseră demult, când trăiseră pe o singură planetă şi priviseră nostalgic spre cerul intangibil al nopţii. O claustrofobie încătuşată.

Acceleră factorul temporal. Anii săriră. Peisajul se înceţoşă din cauza vitezei, totuşi anumite piscuri sociale dăinuiră. Stabilitate.

Timpul goni spre epocile prezente. Imperiul avansat apărea ca o măreaţă panoramă clocotitoare. Trecu prin perspectivele a 13 dimensiuni şi simţi de peste tot oceanele schimbării lovind zidurile de granit dur ale configuraţiilor sociale străvechi.

Sark? Făcu slalom prin roiurile Galaxiei şi o descoperi la 12.000 de ani-lumină de Adevăratul Centru. Matricea ei socială accelera.

Scântei efervescente ţâşneau peste sociopeisajele sarkiene. O combinaţie singulară, cândva un ferment impulsionat de piaţă. Care se prăbuşea... şi reînvia, reînnoită.

Înflorirea Noii Renaşteri – da, iat-o, o jerbă de vectori explodând. Ce avea să urmeze?

Mai departe, în viitorul apropiat. Mări dimensiunile glisante ale statului.

Noua Renaştere explodă în întreaga Zonă Sark. Era manifestarea cea mai dezastruoasă de până acum, distrugând toate atenuatoarele.

Analiza lui anterioară, baza prezicerii sale, fusese în cel mai bun caz optimistă. Se apropia bezna haosului total.

Hari se înălţă deasupra scenelor de frenezie. Trebuia să facă ceva. *Acum*!

Dispunea de foarte puţin timp. Sark nu avea să aştepte. Imperiul însuşi se apropia de colaps. Tulburările răvăşeau peisajul psihoistoriei.

Cu toate acestea, Lamurk deţinea atuurile pe Trantor Până şi împăratul era controlat şi blocat de puterea lui.

Hari avea nevoie de un aliat. De cineva aflat în exteriorul matricelor rigide ale ordinii imperiale. Acum!

Cine? Unde?

8

Voltaire simţi spaima îngheţată lunecând prin el ca un cuţit.

Pentru minţile acestea stranii, locaţia fizică era irelevantă. Ele puteau accesa lumea 3D oriunde, simultan.

Aveau conexiuni cu alte planete, dar se concentraseră pe Trantor. Omenirea nici măcar nu bănuia că bântuiau aici, în spaţiul Superreţelei.

Acum el ştia de ce erau necesare Copiile şi alte duplicate. Ceţurile devoraseră simulacrele umane care se aventuraseră în Superreţca.

De câte sute de secole îndrăzneau programatorii renegaţi să încalce tăinuirile, creând minţi artificiale – numai ca să le tortureze şi să le ucidă în aceste cripte numerice?

Disperat, îşi asumă rolul pe care-l interpretase de atâtea ori în saloanele mondene ale Parisului: savantul erudit.

— Desigur, domnilor, noi clădim acest mit celebru *tocmai* pentru că în capetele noastre nu există o persoană simplă, care să ne împingă să facem lucrurile pe care le dorim – sau măcar să ne împingă *să dorim să dorim*. Mitul este că *noi* ne-am găsi în interiorul nostru.

[SUNTEM ALCĂTUIŢI DIFERIT]

[DEŞI ESTE ADEVĂRAT]

[AVEM ACEEAŞI REPREZENTARE DIGITALĂ]

[CA VOI]

[ASASINILOR]

— Crude vorbe!

Se simţea expus aici. Ghemuindu-se cu Ioana sub purpuriul furios al unul imens cumulus de pâclă.

Ceţurile străine îi opriseră imboldul prostesc de a „creşte” întruna, ca să fie mai presus de ele. Acum, el nu se mai putea transforma deloc.

Ioana se plimba prin jur, zăngănind din armură, cu ochii fulgerând.

— Cum putem sta de vorbă cu asemenea demoni?

Voltaire căzu pe gânduri.

— În mod clar. Avem lucruri comune cu ei. Aşa cum arată un fapt simplu, evident pentru orice minţi...

[CĂ ORICE NUMĂR ARE O REPREZENTARE UNICĂ]

[DOAR ÎN BAZA 2]

— Aşa este.

Cum să-i tărăgăneze? Zărind privirea derutată a Ioanei, explică:

— Numărul zilelor din an, iubita mea:

365 = 28 + 26 + 25 + 23 + 22 + 20, sau în bază 2: 101101101.

— Numerologia este lucrarea diavolului, şuieră ea.

— Până şi Lucifer al tău a fost un înger. Şi, desigur, această teoremă remarcabilă este superbă! Orice număr întreg pozitiv este o sumă de puteri *diferite* ale lui 2. Asta nu-i adevărat *decât* pentru baza 2 – şi de aceea... ăăă, prietenii noştri pot opera într-un spaţiu computaţional conceput de oameni. Corect?

[FOARTE VIVIFORM DIN PARTEA TA SĂ CONSIDERI CĂ VĂ APARŢINE]

[EVIDENTUL]

— Universalul, vreţi să ziceţi. În circuitele electrice, alternanţa între 1 şi 0 în sistemul binar devine un simplu *închis* sau *deschis*. Astfel, 2 este metodă universală de codificare şi putem să comunicăm cu ă-ă-ă, gazdele noastre.

— Nu suntem decât numere! Disperarea înceţoşa ochii Ioanei. Spada mea nu poate spinteca aceste fiinţe, pentru că nu avem suflete! Sau conştiinţă, sau chiar – sugerezi tu! – simplă conştienţă.

— Deşi sunt acuzat de negarea conştienţei, nu sunt conştient s-o fi făcut.

[VOI DOUĂ VIVIFORME DIGITALE CONŞTIENTE AŢI FĂCUT POSIBILĂ]

[UTILITATEA VOASTRĂ PENTRU NOI – DE A TRANSMITE TERMENII NEGOCIERII NOASTRE]

[ADEVĂRAŢILOR UCIGAŞI]

— ”Negociere”? întrebă Ioana.

[CONTROLĂM ACEASTĂ LUME CENTRALĂ TRANTOR]

[DORIM SĂ ÎNCHEIEM EXPLOATAREA VIEŢII DE CĂTRE VIAŢĂ]

— Revolta tik-tokilor? *Virusul* lor? Discuţiile lor despre a nu-i lăsa pe oameni să mănânce hrană corespunzătoare? interveni Ioana. Aşadar, voi sunteţi cauza?

Surprins, Voltaire zări tentacule ridicându-se brusc din Ioana în văzduh

— Iubita mea, ţi-ai depăşit propria capacitate de căutare a tiparelor.

Ea lovi cu spada spre cumulusul aflat în fierbere.

— *Ei* sunt la originea coruperii lui Garçon!

[NE-AM ADUNAT PUTERILE AICI]

[ÎN VIZUINA DUŞMANULUI NOSTRU]

[INTRUZIUNEA VOASTRĂ ÎN ASCUNZĂTORILE NOASTRE]

[NE SILEŞTE SĂ ACŢIONĂM ÎMPOTRIVA CELOR PE CARE-I DETESTĂM ŞI DE CARE NE TEMEM]

[ŞI ASTFEL SĂ VĂ PROTEJĂM DE OMUL NIM-CARE-CAUTĂ]

[PENTRU CĂ ÎMPREUNĂ SĂ-L PUTEM DISTRUGE PE DANEEL CEL-DIN-VECHIME]

Tik-tokul sim stătuse inert. Brusc. la menţionarea numelui său, zise:

— Este imoral ca îngerii de carbon să se hrănească cu carbon. Tik-tokii trebuie să educe omenirea ducând-o către un plan moral superior. Aşa au comandat superiorii noştri digitali.

— Ce plictisitori sunt moraliştii, murmură Voltaire.

[NE-AM INSINUAT ADÂNC]

[ÎN PERSPECTIVELE „TIK-TOKILOR”]

[– NOTAŢI DISPREŢUL ŞI DERÂDEREA DIN DENUMIRE –]

[DE MULTE SECOLE]

[LOCUIND ÎN ACESTE INTERSTIŢII DIGITALE]

[DAR INTERVENŢIA VOASTRĂ DECLANŞEAZĂ ACUM PLANUL NOSTRU]

[DE A NE ATACA STRĂVECHIUL DUŞMAN]

[OMUL-CARE-NU-ESTE – DANEEL]

— Aceste ceţuri străine, zise Voltaire, se comportă precum cârtiţele, care se fac cunoscute numai prin moviliţele lor.

[EŞTI PREA IGNORANT]

[CA SĂ VORBEŞTI DESPRE MORALITATE]

[CÂND SEMENII TĂI AU COLABORAT LA NIMICIREA]

[ÎNTREGULUI DOMENIU AL SPIRALELOR]

Voltaire suspină.

— Controversele cele mai violente se referă la subiecte pentru care nu există dovezi suficiente de nici o parte. Cât despre omul care mănâncă – nu cred că poate fi vorba despre păcat.

[IROSEŞTE-NE TIMPUL ŞI VEI PIERI]

[ÎN RĂZBUNAREA NOASTRĂ]

9

Hari inspiră adânc şi se pregăti să reintre în simspaţiu. Stând în capul oaselor în capsulă, îşi aranjă mai confortabil în jurul gâtului dermele de recepţie neurală. Printr-un perete transparent, vedea echipele de specialişti care munceau fără pauză. Ei trebuia să susţină cooperarea dintre procesele mintale ale lui Hari şi Superreţea.

— Când mă gândesc, oftă el, că la început doream să explic toată Istoria... Trantorul este îndeajuns de dificil.

Dors îi apăsă pe frunte un absorbant umed.

— O să te descurci.

El chicoti fără chef.

— Oamenii par disciplinaţi şi înţelegători din depărtare... şi numai din depărtare. Întotdeauna apropierea arată dezastrul.

— Propria ta viaţă este mereu cea mai apropiată. Alţii îţi par metodici şi ordonaţi doar fiindcă se găsesc departe.

Hari o sărută pe neaşteptate.

— Eu prefer apropierea.

Ea răspunse la sărut.

— Lucrez cu Daneel pentru infiltrarea printre agenţii lui Lamurk.

— Periculos.

— El se foloseşte de... ai noştri.

Hari ştia că roboţii umaniformi erau foarte puţini.

— Se poate lipsi de ei?

— Unii au fost plantaţi cu decenii în urmă.

Bărbatul aprobă din cap.

— Abilul nostru R. Daneel... Ar fi trebuit să fie politician.

— A fost prim-ministru.

— Numit, nu ales.

Dors îl examină cu atenţie.

— Tu... doreşti să fii prim-ministru acum, nu?

— Panbundent a... schimbat totul, da.

— Daneel spune că de acum îl poate bloca pe Lamurk. Dacă se respectă media statistică a votărilor din Consiliul Superior.

— Statisticile necesită multă atenţie, iubito, pufni Hari. Ţii minte anecdota clasică despre cei trei statisticieni care au plecat la vânătoare de raţe?

— Ce sunt raţele?

— Nişte păsări cunoscute pe unele planete. Primul statistician a tras cu un metru deasupra, iar al doilea cu un metru dedesubt, în clipa aceea, al treilea a strigat: „În medie, am lovit-o!”

Arborele viu al spaţiului de evenimente.

Hari îl privi avansând şi traversând matricele. Îşi aminti de cineva care spusese că în natură nu există linii drepte. Aici era invers. Complexităţi depliindu-se la infinit, niciodată perfect drepte, niciodată că o curbă simplă.

Întreaga Superreţea artificială înflorea în configuraţii ce puteau fi văzute peste tot. În descărcările electrice pârâitoare, vii, ca nişte tridente zvârcolindu-se. În florile de gheaţă albastru-deschis ale cristalelor, în bronhiile plămânilor oamenilor. În graficele fluctuaţiilor pieţii. În vârtejurile pâraielor, repezindu-se mereu la vale.

Această armonie dintre mare şi mic era frumuseţea în sine, chiar şi atunci când era procesată de ochiul sceptic al ştiinţei.

Hari *simţea* Superreţeaua Trantorului. Pieptul lui era o

hartă – Sectorul Streeling se găsea peste mamelonul drept, iar Analytica peste cel stâng. Folosind plasticitatea neurală, regiunile senzoriale primare ale conexului îi „citeau” Superreţeaua prin piele.

Nu semăna totuşi deloc cu cititul. Aici nu existau date înşiruite pe o suprafaţă plană.

Pentru o specie derivată din pani era mult mai bine să perceapă lumea prin întregul ei ţesut neural evoluat! De asemenea, era mult mai amuzant.

Aidoma ecuaţiilor psihoistorice, Superreţeaua era *N*-dimensională: până şi numărul *N* se schimbă în timp, pe măsură ce parametrii intrau şi ieşeau din aplicaţie.

În mărginitul centru senzitiv uman, toate acestea puteau fi percepute într-un singur mod. În fiecare secundă, o dimensiune nouă se suprapunea peste una veche. Derulate secvenţial, cadrele îngheţate temporal semănau cu o sculptură abstractă ridicol de complicată, scăpată de sub control.

Dacă insistai prea mult cu privirea, te alegeai cu o pătrunzătoare durere de cap, cu rău de mişcare şi cu înţelegere nulă. Dacă însă o priveai ca pe un divertisment, nu ca pe un obiect de studiu, în timp apărea o percepţie extinsă, integrată de subconştientul care suferea de atâta vreme. În timp…

Hari călărea lumea.

Înţelegerea imediată de care beneficiase pe când era Eupan revenise acum, amplificată în direcţia unor perspective pe care nu le putea denumi. Simţea furnicăturile imersiunii totale.

Tropăi şi mărşălui peste câmpiile înnoroiate ale haoticelor interacţiuni din Superreţea. Tocurile cizmelor sale lăsau cicatrici adânci care se reparau însă imediat, graţie subprogramelor ce acţionau similar cu refacerile celulare.

Un peisaj se deschise, primitor ca poala unei mame.

Hari folosise deja psihoistoria pentru a „post-zice”

mişcările triburilor de pani, comportamentul şi consecinţele. Le generalizase în topologia competenţă/economic/social a peisajelor *N*-spaţiului. Acum le aplică în Superreţea.
Tentacule fractale se întinseră prin reţele, penetrând cu viteză orbitoare. Lumea digitală a Trantorului se căscă: o plasă planetară de păianjen... cu ceva bulbucat pândind în centru.
Sub Hari, jungla electrică a Trantorului continua să funcţioneze cu lumini înţepătoare; cumva, se găsea sub panoramele pe care le traversase. Din depărtare, cele patruzeci de miliarde de vieţi erau ca un carnaval, strălucind fluorescent la orizont, în mijlocul unui deşert negru şi rece: noaptea colosală a Galaxiei înseşi.
Hari traversă peisajul răvăşit de furtuni şi ruine, îndreptându-se un către un cumulus gigantic. Sub acesta se aflau două siluete umane minuscule. Matematicianul se aplecă şi le ridică.
— Nu te-ai grăbit deloc! răcni omuleţul. Nici pentru regele Franţei n-am aşteptat atât!
— Salvatorul nostru! Arhanghelul Mihail te-a trimis? întrebă micuţa Ioana. Ah, da – fereşte-te de nori!
— Multe se ascund aici, spuse/trimise Voltaire.
Hari rămase încremenit în timp, pe când o halcă uriaşă de date/cunoştinţe/istorie/înţelepciune se revărsă prin el. Gâfâind, se acceleră la maxim. Strălucitoarea creatură-cumulus Ioana şi Voltaire se mişca acum cu încetinitorul. El putea să vadă undele individuale de evenimente care le traversau simurile.
Erau minţi dispersate, fragmente ale acestora care ţopăiau veşnic pe Trantor, calcule ce zigzagau. Beneficiind de resursele unui creier integral care rula într-o locaţie centrală, miliardele lui de microeficienţe se cumulau.
— Tu... cunoşti... Trantorul..., vorbi foarte lent Ioana. Foloseşte... asta... împotriva... lor...
Hari clipi din ochi – şi *ştiu*.
Şuvoaie de *amintiri* primare, comprimate, curseră prin el.

Amintiri pe care nu le putea revendica, dar care îl instruiră instantaneu, revăzând tot ce se cunoştea.

Viteza şi graţia lui suplă îi dădeau o senzaţie minunată. Era ca un patinator lunecând peste câmpia devastată, în vreme ce alţii se târau greoi, ca nişte fiare antediluviene.

Şi înţelese motivul.

Lipeşte holoecrane pe un munte înalt de un kilometru, acoperindu-l în întregime, până ce sclipeşte cu o jumătate de milion de imagini dansând. Fiecare holoecran foloseşte un sfert de milion de pixeli ca să-şi formeze imaginea, aşa că reţeaua rezultată deţine o imensă putere de reprezentare.

Acum comprimă ecranele acelea pe o folie de aluminiu groasă de un milimetru. Fă-o ghemotoc. Introdu-o într-o portocală. Acesta este creierul: o sută de miliarde de neuroni care îşi declanşează impulsurile cu intensităţi variabile. Natura a reuşit acest miracol, iar acum maşinile se străduiesc să-l reproducă.

Rafală de înţelegere veni direct, dintr-o nevăzută colaborare a sa cu Superreţeaua. Informaţiile ţâşniră din zeci de biblioteci şi se asamblară cu pocnete audibile.

Hari *ştiu* şi *simţi* în aceeaşi clipită de înţelegere. Datele sub forma de dorinţe...

Clătinându-se, se răsuci ameţit şi privi norii furioşi. Se adunau ca nişte albine ce zumzăiau, veninoase.

Privi uluit spre cumulus, care lansă spre el fulgere portocaliu-închis, pârjolind văzduhul.

Lovitura îl făcu să se încovoaie.

— Asta-i tot... ce pot... face... deocamdată, strigă piticul/Voltaire.

— Pare... îndeajuns, icni Hari.

— Putem... lupta... împreună! îl anunţă Ioana.

Hari se clătină. Spasmele îi contractau muşchii. Îşi îndreptă toată atenţia spre controlul convulsiilor teribile.

Din această cauză, lumea sim îşi acceleră viteza faţă de el. Voltaire rosti normal:

— Bănuiesc că a venit el însuşi să caute ajutor.

— Aici ducem războiul cel mare şi sfânt, insistă Ioana. Orice altceva trebuie să lase loc...

— Diplomaţiei...? croncăni răguşit Hari.

— *Să negociem*? se încruntă Ioana. N-am auzit bine? Cu duşmani ticăloşi şi...

— Să ştii că el are dreptate, murmură Voltaire.

— Experienţa ta... de filosof... dintr-o epocă mult mai turbulentă... ar trebui să se dovedească utilă aici, şuieră Hari.

— Ah, experienţa – mult supraevaluată. Dacă mi-aş putea retrăi viaţa, este neîndoios că aş face aceleaşi greşeli... dar mai devreme.

— Dacă aş şti ce vrea furtună asta..., spuse matematicianul.

[VARIETATEA VOASTRĂ DE VIVIFORME]

[NU ESTE ŢINTA NOASTRĂ PRINCIPALĂ]

— În tot cazul, replică Voltaire, ne-aţi torturat destul!

Hari îl luă pe omuleţ în palmă şi-l ridică. O tornadă coborî, întunecată şi rotind sfărâmături: aşchii rupte din Superreţea, văzu el, şi ingerate. Îl împinse pe Voltaire spre vârful care absorbea.

Ciclonul îi lovi pe toţi cu o cascadă de pietriş. Urla cu o energie de iele nebune; atât de asurzitor, încât Hari trebui să strige:

— Tu ai fost „apostolul raţiunii”, ca să citez din propriile tale amintiri interioare. Convinge-i raţional.

— Nu înţeleg nimic din vorbirea lor întreruptă. Ce vor să spună prin „alte viviforme”? Există Omul şi numai El!

— Aşa a orânduit Domnul – chiar şi în acest Purgatoriu, aprobă Ioana.

Bănuind ce urma, Hari rosti încruntat:

— Întotdeauna iute, rareori sigur.

10

— Trebuie să-l văd pe Daneel, insistă Hari.

Îşi simţea mintea uşor înceţoşată după interfaţarea primitivă cu Superreţeaua întinsă şi ameţitoare. Nu mai era însă timp.

— Acum!

Dors clătină din cap.

— Este mult prea periculos, mai ales cu criza tik-tok, aşa că...

— Pot rezolva asta. Fă-mi legătura cu el.

— Nu ştiu bine cum să...

— Te iubesc, dar eşti o mincinoasă jalnică.

Daneel purta un pulover de muncitor şi părea neliniştit, când se întâlni cu Hari într-o piaţă largă şi aglomerată.

— Unde îţi sunt Specialii?

— De jur împrejurul nostru, îmbrăcaţi cam ca tine.

Asta îl nelinişti şi mai mult pe Daneel. Hari îşi dădu seama că forma aceasta foarte avansată de roboţi suferea de eterne limitări umane. Cu expresiile faciale activate, nici chiar un creier pozitronic nu mai putea controla în mod separat subtilităţile buzelor şi ochilor în timp ce percepea emoţii deconectate. Iar în public Daneel nu îndrăznea să-şi dezactiveze subprogramele, astfel ca faţa să-i fie inexpresivă.

— Au instalat o perdea sonică?

Hari încuviinţă din cap spre căpitanul care mătura în apropiere. Cuvintele lui Daneel păreau că se aud printr-o pătură.

— Nu vreau să ne expunem în felul ăsta.

Grupuri mici de Speciali deviau cu abilitate trecătorii, astfel că nici unul nu remarcă sfera sonică. Hari fu nevoit să admire metoda; Imperiul încă putea să facă unele lucruri în mod expert.

— Problemele sunt mai grave decât bănuieşti.

— Solicitarea ta de a oferi date permanente asupra locaţiei oamenilor lui Lamurk i-ar putea expune pe agenţii

mei din reţeaua regentului.

— Nu există altă cale, rosti sec Hari. Vă las pe voi să urmăriţi pe cine trebuie.

— E necesar să fie în incapacitate?

— Pe toată durata crizei.

— *Care* criză?

Chipul lui Daneel se contorsionă într-o grimasă... apoi deveni inexpresiv. Deconectase legăturile.

— Tik-tokii... Acţiunile lui Lamurk... Un mic şantaj drept condiment... Sark... Alege ce îţi convine. Ah. Plus anumite aspecte ale Superreţelei, pe care le voi descrie ulterior.

— Vei impune un şablon previzibil asupra facţiunilor lui Lamurk? În ce fel?

— Printr-o manevră. Bănuiesc că agenţii tăi vor fi capabili să prezică locaţiile unora dintre figurile-cheie. Inclusiv a lui Lamurk însuşi, la momentul respectiv.

— Ce manevră?

— Voi transmite un semnal în clipa declanşării.

— Faci bancuri cu mine, rosti Daneel morocănos. Iar cealaltă solicitare – de a-l elimina chiar pe Lamurk...

— Alege metoda pe care o doreşti. Eu o voi alege pe a mea.

— Pot face asta, este adevărat. O aplicare a Legii 0.

Daneel tăcu o clipă, cu faţa inertă, intrat în modul superior de calcul.

— Pentru a avea succes, urmă el, metoda mea va necesita cinci minute de pregătire în locaţia aleasă.

— Destul de bine. Asigură-te că roboţii tăi ştiu perfect unde se află principalii lui agenţi şi că datele sunt transmise prin Dors.

— Spune-mi acum!

— Ca să stric plăcerea?

— Hari, *trebuie*...

— Numai dacă poţi fi *absolut* sigur că nu vor exista scurgeri de informaţii.

— Nimic nu este absolut sigur...

— Atunci putem opta. Nu? Sau, cel puţin, eu pot.

Hari simţi o energie nefamiliară. Faptul că *acţiona* îi conferea de asemenea un fel de libertate.

Deşi chipul lui Daneel nu trăda nimic, limbajul său corporal cerea precauţie: picioarele încrucişate, o mână atingându-i faţa.

— Am nevoie de unele asigurări că înţelegi pe deplin situaţia.

Hari izbucni în râs. Nu făcuse niciodată asta în prezenţa solemnă a lui Daneel. Se simţea parcă eliberat.

11

Hari aşteptă în anticamera Consiliului Superior. Prin pereţii transparenţi unisens, putea să să vadă giganticul amfiteatru.

Delegaţii flecăreau agitaţi. Bărbaţii şi femeile acestea în uniformele lor oficiale erau realmente îngrijoraţi. Cu toate acestea, ei stabileau destinele a trilioane de vieţi, destinele stelelor şi braţelor spirale.

Până şi Trantorul era uluitor prin simplele sale dimensiuni. Desigur planeta reflecta întreaga Galaxie în facţiunile şi etniile ei. Atât Imperiul cât şi Trantorul dovedeau conexiuni complexe, coincidenţe lipsite de sens, juxtapuneri aleatorii, subordonări sensibile. În mod clar, ambele se extindeau dincolo de orizontul de complexitate al oricărei persoane sau al oricărui calculator.

Confruntaţi cu complexităţi deconcertante, oamenii tind să-şi atingă nivelul de saturaţie. Ei stăpânesc conexiunile simple, folosesc legături locale şi metode empirice. Pe acestea le forţează până ce ajung la un zid de complexităţi prea gros, prea înalt şi prea dificil de escaladat Aşa că tărăgănează lucrurile. Revin la manierele pan. Schimbă opinii, se consultă şi, în cele din urmă, riscă.

Consiliul Superior era agitat, aflat la o răspântie. Un nou

punct de atracţie în haos îl putea atrage pe altă orbită. Acum era momentul să le arate calea aceea. Cel puţin aşa afirmă intuiţia lui, care fusese ascuţită pe Panbundent.

... Iar după aceea, îşi spuse Hari, avea să revină la problema modelării Imperiului...

— *Sper* că ştii ce faci, năvăli Cleon în anticameră.

Capa lui ceremonială îl învăluia în stacojiu, iar pălăria cu pene era o fântână arteziană turcoaz. Hari îşi stăpâni un chicotit. N-avea să se obişnuiască niciodată cu veşmintele de înaltă etichetă.

— Sire, sunt fericit că pot apărea cel puţin în roba mea universitară.

— Norocosul naibii! Eşti neliniştit?

Hari fu surprins să descopere că nu simţea nici urmă de încordare, mai ales ţinând seama de faptul că la anterioara sa participare aici fusese cât pe aici să fie asasinat.

— Nu. Sire.

— Întotdeauna înaintea unor asemenea evenimente admir o capodoperă artistică liniştitoare.

Cleon flutură un braţ şi un perete întreg al anticamerei se umplu cu lumină.

Reprezenta o temă clasică a şcolii trantoriene: *Fruct devorat*, din perfecta secvenţă Betti Uktonia. Arăta o roşie care era mâncată de omizi. După aceea, călugăriţe se ospătau cu omizile. În cele din urmă, tarantule şi broaşte ronţăiau călugăriţele. O operă Uktonia târzie, *Consumul pruncilor,* începea cu şoareci născând. După aceea puii erau prinşi şi mâncaţi de diverşi prădători, unii destul de mari.

Hari cunoştea teoria. Toate acestea derivau din convingerea mereu crescătoare a trantorienilor că natură sălbatică era un loc detestabil, violent şi lipsit de înţeles. Adevărata ordine şi umanitate existau numai în oraşe. Majoritatea Sectoarelor se străduiau să camufleze originea naturală a regimurilor alimentare, dar rebeliunea tik-tokilor îngreuna acum până şi asta.

— A trebuit să recurgem aproape integral la alimente sintetice, spuse Cleon. Acum Trantorul este alimentat de douăzeci de agroplanete. cu o linie de urgenţă improvizată care foloseşte hipernave. Închipuieşte-ţi! Bineînţeles, asta nu înseamnă că palatul ar fi afectat.

— Unele Sectoare flămânzesc, zise Hari.

Ar fi dorit să-i povestească lui Cleon despre multele fire întreţesute, dar sosi escorta imperială.

Chipuri, zgomot, lumini, uriaşul amfiteatru curbat…

Hari ascultă formalităţile repetate că nişte ecouri, în timp ce se lăsa pătruns de gravitatea locului vechi de milenii, cu pereţii împodobiţi cu tăbliţe istorice, impregnat de tradiţie şi maiestuozitate...

Apoi se ridică şi vorbi, fără să ştie cum ajunsese pe podiumul înalt. Se simţi copleşit de întreaga forţă a interesului auditoriului. O parte a lui recunoscu o senzaţie profund pan: satisfacţia de a fi în centrul atenţiei. Şi era cu *adevărat* emoţionant. Cei devotaţi politicii erau dependenţi în mod natural de senzaţia aceea. Din fericire, nu şi numitul Hari Seldon. Inspiră adânc şi începu.

— Aş dori să abordez problema ghimpelui din coasta noastră: reprezentarea. Organismul acesta favorizează Sectoarele mai puţin populate. În mod similar, Consiliul Spiral favorizează planetele mai puţin populate. De aceea, dahliţii, atât cei de aici, cât şi cei din Zonele galactice, sunt nemulţumiţi. Cu toate acestea, trebuie să fim uniţi ca să facem faţă crizelor ce se apropie: Sark, tik-tokii, revoltele.

Trase aer în piept.

— Ce putem face? Toate sistemele de reprezentări conţin preferinţe, înclinaţii. Propun Consiliului o teoremă simplificată, pe care am demonstrat-o şi care arată acest lucru. Vă recomand să o verificaţi cu ajutorul matematicienilor.

Zâmbi fără veselie, amintindu-şi să-şi plimbe ochii peste întreaga audienţă.

— Să nu credeţi un politician pe cuvânt, chiar dacă se

pricepe niţel la matematică.

Râsetele reuşiră să-l liniştească.

— *Toate* sistemele de votare au fisuri şi consecinţe nedorite. Întrebarea nu este *dacă* ar trebui să fim democratici, ci *cum*.

O abordare deschisă, experimentală, este pe deplin concordantă cu o opţiune fermă pentru democraţie.

— Dahliţii nu sunt aşa! strigă cineva şi se auziră murmure de încuviinţare.

— Ba sunt! contracară imediat Hari. Dar trebuie să-i aducem în rândurile noastre, *ascultându-le păsurile*!

Ovaţii, dar şi fluierături. Momentul pentru un interludiu reflectiv, aprecie Hari.

— Desigur, cei care beneficiază de un anumit program de acţiune se înfăşoară în mantia Democraţiei, cuvânt scris cu majusculă.

În mod previzibil, dinspre o facţiune a nobilimii se auziră mormăituri.

— La fel fac şi oponenţii lor! Istoria ne învaţă...

Se opri pentru a lăsa o undă uşoară să se propage prin mulţime, feţele atente speculând – *În sfârşit, va vorbi despre psihoistorie*? – Dar le nărui speranţele, continuând calm.

—... că asemenea mantii au diverse modele, şi sunt toate peticite Noi avem multe minorităţi răspândite în Sectoare, iar în întreaga spirală galactică există Zone de greutate variabilă. Asemenea grupuri nu sunt niciodată bine descrise în politica noastră, dacă ne alegem reprezentanţii strict pe baza voturilor majoritare din fiecare Sector sau Zonă.

— Ar trebui să fie mulţumiţi cu ceea ce au! strigă un membru important.

— Cu tot respectul, vă contrazic. Trebuie să schimbăm situaţia aceasta – istoria o cere!

Strigăte, aplauze. „Înainte!”

— Ca atare, vă propun o nouă regulă. Dacă un Sector are, să zicem, şase locuri contestate, atunci să nu împărţim

Sectorul în şase districte, ci să oferim fiecărui alegător şase voturi. Astfel el va putea distribui voturile între candidaţi – împărţindu-le sau oferindu-le pe toate unuia singur. În felul acesta, o minoritate coerentă poate obţine un reprezentant, *dacă toţi membrii ei votează la fel*.

Se lăsă o tăcere neaşteptată. Hari subliniase ultimele cuvinte; important era să-şi ţină în mână audienţa – Daneel fusese clar în privinţa asta. Deşi Hari tot nu ştia ce avea să întâmple.

— Regula aceasta nu face referire la problemele etnice sau de alt tip. Grupurile pot profita numai dacă sunt cu adevărat unite şi nimeni nu poate controla ce fac membrii lor în intimitatea secţiilor de votare. Iar dacă voi ajunge prim-ministru, voi impune regulă în toată Marea Spirală!

Aşa! – la momentul exact. Părăsi podiumul în mijlocul unor aplauze tunătoare.

Hari crezuse dintotdeauna în cuvintele mamei sale: „Dacă un om are în interiorul lui o fărâmă de măreţie, aceasta nu va ieşi la lumină într-un moment deosebit, ci în munca de zi cu zi”. Era o maximă pe care i-o repeta atunci când băiatul îşi neglija corvezile cotidiene în favoarea unui manual de matematică.

Acum el vedea reversul: măreţia impusă din exterior.

În giganticele săli de recepţie, trecu pe la grupurile de delegaţi cu priviri pătrunzătoare, fiecare având cel puţin o întrebare. Toţi considerau că li se va adresa, cerându-le voturile.

În mod deliberat, Hari nu procedă aşa, ci vorbi despre tik-toki, despre Sark, şi aşteptă.

Cleon plecase, după cum cerea eticheta. Facţiunile se strânseră nerăbdătoare în jurul lui Hari.

— Ce politică sugeraţi în cazul Sark?

— Carantina.

— Actualmente acolo domneşte haosul!

— Va urma un colaps.

— Este o cruzime! În mod pesimist, presupuneţi că...

— Stimate domn, termenul „pesimist” a fost inventat de optimişti pentru a-i descrie pe realişti.

— Nu vă conformaţi misiunii noastre imperiale, îngăduind revoltelor...

— *Eu* de abia am revenit de pe Sark. Dumneavoastră?

Prin asemenea eschive evită sarcina neplăcută de a solicita voturi. Desigur, continua să se afle în urma lui Lamurk, totuşi Consiliul Superior părea că apreciase propunerea să cumva imparţială mai mult decât bombastica lui Lamurk.

Iar opinia lui dură referitoare la Sark îi adusese respect; îi surprinsese pe cei care îl consideraseră un savant moale. Cu toate acestea, glasul îi vibrase realmente emoţionat; Hari detesta dezordinea şi ştia ce ar fi provocat Noua Renaştere în Galaxie.

Desigur, nu era atât de naiv ca să creadă că un nou sistem de reprezentare ar fi putut schimba soarta Imperiului. Putea însă schimba destinul *său*.

În ciuda a tot mai numeroase dovezi contrarii, Hari presupuse că din partea tuturor adulţilor se cere muncă susţinută şi criterii aspre de penalizare, că viaţa este dură şi neiertătoare, că eroarea şi dizgraţia sunt ireversibile. Lumea politicii imperiale părea să fie un contraexemplu, însă el se găsea de abia la început.

Un mesager imperial îi transmise propunerea lui Lamurk de a se întâlni.

— Unde?

— În afara Palatului.

— N-am nimic împotrivă.

Era exact ce prevăzuse Daneel. După ultimul eşec, nici chiar Lamurk n-ar mai fi încercat un atentat în Palat.

12

Pe drum, Hari receptă un mesaj comprimat.

Un ornament mural de lângă palat expedie o rafală de date arhivate în sponderul pe care îl purta la mână. Aşteptând în vestibul apariţia lui Lamurk, matematicianul citi mesajul.

Cincisprezece ajutoare şi aliaţi ai lui Lamurk fuseseră răniţi sau ucişi. Imaginile urmară imediat: o cădere, un accident de ascensor.. Toate se petrecuseră în ultimele câteva ore, când convocarea Consiliului Superior le făcuse cunoscute locaţiile probabile.

Hari se gândi la vieţile pierdute. La responsabilitatea sa, deoarece el asamblase componentele. Roboţii fuseseră aţintiţi asupra victimelor fără să ştie ce va urma. Povara morală cădea... asupra cui?

”Accidentele” avuseseră loc pe tot Trantorul. Puţini vor sesiza imediat conexiunile... cu excepţia lui...

— Domnule profesor, mă bucur să te văd, rosti Lamurk aşezându-se vizavi de Hari.

Fără ca măcar să se salute din cap, cei doi renunţară tacit şi la formalitatea strângerii de mână.

— Se pare că ne situăm pe poziţii opuse, rosti matematicianul.

Un comentariu sec, lipsit de orice conţinut. Mai avea destule la îndemână şi le utiliză ca să umple timpul. Se părea că Lamurk nu aflase încă despre dispariţia aliaţilor săi.

Daneel spusese că avea nevoie de cinci minute „pentru a reuşi” – indiferent la ce s-ar fi referit.

Hari discută cu Lamurk, pe măsură ce clipele se scurgeau. Cu precauţie, folosea o ţinută nonagresivă a corpului şi tonuri calme pentru a-l linişti pe celălalt – capacităţi pe care le înţelegea perfect acum, după imersiunea în pan.

Se găseau într-una dintre clădirile Consiliului, lângă palat, însoţiţi fiecare de garda proprie. Lamurk alesese o încăpere cu complexe decoraţiuni florale. De obicei aceasta slujea ca living pentru reprezentanţii Zonelor rurale şi de aceea abundă în vegetaţie. Amănunt mai puţin obişnuit pentru Trantor, insecte bâzâiau de jur împrejur, polenizând plantele.

Daneel avea un plan, totuşi cum ar fi putut să strecoare ceva într-o locaţie arbitrară? Şi, simultan, să păcălească nenumăraţii senzori şi echipamentele de ascultare?

Aparent, scopul lui Lamurk era o discuţie despre criza tik-tok; dincolo de aceasta se afla subtextul rivalităţii lor pentru funcţia de prim-ministru. Toţi ştiau că, în câteva zile, regentul avea să forţeze Consiliul să treacă la vot.

— Deţinem dovezi că ceva infectează tik-tokii cu viruşi, zise Lamurk.

— Neîndoios, aprobă Hari, alungând cu mâna o insectă.

— Pare însă straniu. Tehnicienii mei spun că este ca o sub-minte mică, nu doar un virus.

— O întreagă maladie.

— Mda... Mai degrabă ceva apropiat de ceea ce ei numesc o ”boală înzestrată cu conştiinţă”.

— Eu cred că este vorba despre un set autoorganizat de noţiuni, nu despre o simplă boală digitală.

Lamurk păru surprins.

— Toată vorbăria tik-tokilor despre ”imperativul moral” de a nu mânca nimic viu, nici chiar plante sau culturi de fermenţi...

— Este o credinţă sinceră.

— A naibii de ciudată!

— Mai rău. Până nu-i vom pune capăt, va trebui să convertim Trantorul la o dietă complet artificială.

— Fără cereale, se încruntă Lamurk, şi fără surogat de carne?

— Iar în scurt timp se va răspândi în întregul Imperiu.

— Eşti sigur?

Lamurk părea realmente îngrijorat. Hari şovăi. Nu trebuia să uite că şi alţii aveau idealuri, ba chiar măreţe. Poate că regentul...

După care îşi aminti cum stătuse agăţat în vârful unghiilor de pragul e-liftului.

— Perfect sigur.

— Crezi că este un semn, un simptom? Al... destrămării Imperiului?

— Nu neapărat. Tik-tokii constituie o problemă distinctă faţă de declinul social general.

— Domnule profesor, ştii de ce doresc să ajung prim-ministru? Pentru că vreau să salvez Imperiul.

— Acelaşi lucru îl doresc şi eu. Însă felul în care procedezi dumneata, prin jocuri politice, nu este suficient.

— Ce-i însă cu psihoistoria dumitale? Dacă aş folosi-o...

— Îmi aparţine şi încă nu-i finalizată.

Hari nu adăugă că Lamurk ar fi fost ultima persoană căreia dorea să-i pună la dispoziţie psihoistoria.

— Eu cred că ar trebui să acţionăm împreună în această privinţă, indiferent care dintre noi ajunge prim-ministru, surâse Lamurk, în mod evident sigur pe deznodământul final.

— Deşi ai încercat să mă asasinezi de câteva ori?

— Poftim?! Am auzit, ca toată lumea, de atentatele acelea, dar nu pot crede că mă bănuieşti...

— Mă întrebam de ce îţi doreşti atât de mult funcţia de prim-ministru.

Lamurk îşi abandonă masca de inocenţă surprinsă. Buza i se răsfrânse într-un pufnet dispreţuitor.

— Doar un amator s-ar gândi să întrebe aşa ceva.

— Să fie vorba numai despre putere?

— Ce altceva mai poate exista?

— Oamenii.

— Ha! Ecuaţiile dumitale ignoră indivizii.

— Dar eu nu o fac în viaţa de zi cu zi.

— Ceea ce dovedeşte că eşti un amator. Câteva vieţi nu

contează. Ca să conduci, ca să conduci *cu adevărat*, trebuie să fii mai presus de sentimente.

— Poate că ai dreptate…

Hari mai văzuse asta şi înainte, în piramidă de tip pan a Imperiului, în jocul atotcuprinzător al interminabilelor manevre din rândul nobililor. Suspină.

Ceva îi distrase atenţia, un glăscior slab. Se lăsă pe spate în fotoliu întorcând uşor capul în direcţia respectivă.

Glăsciorul venea de la o insectă care plutea lângă urechea lui.

Pleacă, spuse glasul. *Pleacă*.

— Mă bucur că revii cu picioarele pe pământ, zise Lamurk. Dacă în clipa asta te-ai retrage din cursă, ca să nu împingem Consiliul spre votare.

— De ce aş face una ca asta?

Hari se sculă şi se îndreptă cu pas nepăsător spre una dintre numeroasele flori mai înalte decât el, ţinând mâinile încrucişate la spate. Era preferabil să lase impresia că voia să analizeze propunerea.

— Cei din preajma dumitale pot avea necazuri.

— Yugo, de pildă?

— El este un mărunţiş – o modalitate, să zicem, de a-ţi transmite cartea mea de vizită.

— Un picior rupt...

Lamurk strânse din umeri.

— Putea fi şi mai rău.

— Şi Panbundent? Vaddo era omul dumitale?

Regentul flutură din mână.

— Nu mă preocupă detaliile. Ştiu doar că în operaţiunea aceea oamenii mei au lucrat alături de Autoritatea Universitară.

— Ţi-ai făcut multe griji din pricina mea.

— Vreau să-mi atrag cât mai multe voturi, miji ochii viclean Lamurk. Pentru asta încerc toate căile.

— Mai multe voturi decât poţi obţine.

— Da... dacă-mi oferi sprijinul dumitale.

Două insecte părăsiră o floare mare, trandafirie, şi se apropiară de Lamurk. Bărbatul le privi şi îşi repezi palma spre una. Insecta se îndepărtă zumzăind.

— Ai putea câştiga şi dumneata ceva...

— Altceva decât propria mea viaţă?

— Şi a soţiei dumitale, rânji Lamurk, nu uita asta.

— Nu uit niciodată ameninţările formulate la adresa ei.

— Trebuie să fim realişti.

Cele două insecte revenire.

— Asta aud întruna.

Lamurk surâse dispreţuitor şi se lăsă pe spate, sigur pe sine. Deschise gura...

Un fulger conectă insectele – prin capul său.

Hari se azvârli la podea, când descărcarea electrică galben-închis şerpui şi se înălţă în aer. Lamurk se ridică pe jumătate din fotoliu. Fulgerul i se revărsa din ambele urechi. Ochii îi ieşiră din orbite. Un strigăt stins îi părăsi gura întredeschisă.

Apoi totul luă sfârşit. Insectele căzură aidoma unor tăciuni arşi.

Lamurk se aplecă în faţă. Când căzu, mâinile sale se întinseră. Degetele se încleştară şi descleştară convulsiv, fără să apuce nimic.

Corpul se prăbuşi cu un bufnet sec pe covor şi se răşchiră. Muşchii braţelor continuau să-i tresară.

Îngheţat, Hari îşi dădu seama că, până în ultima lui clipă, regentul încercase să-l ajungă şi să-l strângă de gât.

13

Plutea într-un spaţiu *N*-dimensional, departe de politică.

Imediat ce revenise în Streeling, Hari se izolase complet. Orele demente de după asasinarea lui Lamurk fuseseră cele mai neplăcute pe care le trăise până atunci.

Sfatul lui Daneel se dovedise util: ”Indiferent ce voi face

eu, tu să-ţi menţii rolul: un matematician tulburat de evenimente, dar mai presus de conflicte.” Conflictele generau însă anarhie, strigăte, acuzaţii, panică. Hari fusese nevoit să îndure degetele îndreptate spre el, ameninţările. Escortă personală a lui Lamurk scosese armele atunci când matematicianul ieşise din încăperea asasinatului. Specialii lui paralizaseră cinci adversari.

Întreg Trantorul, şi în curând Imperiul, avea să clocotească de mânie şi speculaţii. Insectele ucigaşe stocaseră energia în microcondensatoare pozitronice, folosind o tehnologie despre care se crezuse că fusese definitiv pierdută. Încercările de a porni pe urma ei nu duseseră nicăieri.

Oricum, nu se putea face nici o conexiune cu Hari. Deocamdată...

În mod tradiţional, asasinatele erau executate de intermediari – era mai sigur şi nu existau implicaţii imediate. În felul acesta, prezenţa lui Hari constituia o dovadă a neimplicării sale, exact aşa cum prezisese Daneel. Matematicianul fu încântat în special de acest aspect: o predicţie care se împlinea. În isteria de masă care urmase, nimeni nu îl acuzase că ar fi jucat vreun rol.

De asemenea, îşi cunoştea limitele; nu putea face ordine în haos, decât în contextul mai extins al matematicii.

De aceea se refugie în abstracţiile lui familiare şi graţioase.

Se deplie printre dimensiuni, privind cum se dezvoltau planele psihoistoriei. Întreaga Galaxie se întinse în faţa sa, nu în spirala ei maiestuoasă, ci în spaţiul parametric. Piscurile de competenţă se ridicau aidoma unor creşte; acestea erau societăţile care dăinuiau, pe când cele din văi piereau.

Sark. Amplifică Zona Sark şi acceleră ecuaţiile dinamice la o viteză care înceţoşa totul. Noua Renaştere avea să spumege în erupţii culturale şocante. Conflictele se ridicau sub forma unor suliţe portocalii în peisajul de vitalitate

economică. Piscuri stabile colapsară. Sfărâmăturile lor înfundară văile, făcând imposibile comunicaţiile dintre creşte.

Asta însemna că nu numai oamenii, ci şi întregi planete urmau să fie incapabile să evadeze dintr-o vale-depresiune economică. Planetele acelea aveau să rămână împotmolite în mlaştini, încătuşate timp de epoci. După care...

Flăcări sângerii. Inductoare de nove. O dată folosite, ele amplificau pericolul războaielor.

Un sistem solar putea fi ”purificat” – un termen oribil de insipid, folosit de agresorii antici – prin inducerea unei flame nova medii într-un soare paşnic. Aceasta pârjolea planetele doar atât cât să-i ucidă pe toţi cei care nu puteau să descopere rapid peşteri şi să-şi stocheze hrană pentru cei câţiva ani ai fazei de novă.

Hari îngheţă de oroare. Se refugiase în spaţiile lui abstracte, dar moartea şi iraţionalul îl urmăreau până şi aici.

În spaţiile parametrice fără valori ale ecuaţiilor, războiul în sine era doar o altă modalitate de a decide între căi posibile. Era devastator, desigur, foarte centralizat... şi rapid.

Dacă războiul sporea parametrii „eficienţei de tranzit”, sistemul galactic ar fi optat pentru mai multe războaie, totuşi războaiele Zonale se diminuaseră, reducându-şi frecvenţa. În viitorul lui Sark, petele roşu-strălucitor ale conflictelor militare se contractară pe măsură ce timpul galopa înainte, străbătând ani întregi într-o clipită. Erau înlocuite de tonuri roz şi galben-deschis.

Acestea simbolizau arborii decizionali descentralizaţi şi continui, care operau pentru dezamorsarea conflictelor: catalizatori microscopici ai păcii. Probabil însă că oamenii implicaţi n-ar fi bănuit vreodată că unduirile lente şi prelungi le îmbunătăţeau vieţile. Ei nu întrezăreau niciodată mijloacele şi modalităţile vaste aflate în exteriorul agoniilor şi extazurilor vieţii umane.

Modelul „utilităţii aşteptate” nu izbutea să prezică acest rezultat; în opinia respectivă, fiecare război rezulta dintr-un calcul perfect raţional al „actorilor” Zonali, independent de experienţa anterioară. Totuşi războaiele deveniră neobişnuite, aşa că sistemul Zonal Sark *învăţa*.

Hari fu luminat de un fulger de intuiţie. Societăţile erau o serie complexă de procesoare paralele.

Fiecare societate acţiona în direcţia rezolvării problemei sale şi fiecare era cuplată cu toate celelalte.

Dar nici un procesor n-ar fi ştiut că *învăţa*.

În tot Imperiul se petrecea la fel ca în cazul lui Sark. Imperiul putea „şti” lucruri pe care nu le pricepea nici un om, ba chiar mai mult – ştia lucruri pe care nu le cunoştea nici o organizaţie, nici o planetă, nici o Zonă.

Până acum. Până la definitivarea psihoistoriei.

Asta era ceva nou şi profund.

Însemna că, în mileniile scurse. Imperiul îşi dezvoltase un fel de autocunoaştere total diferită de ceea ce aveau – sau *puteau* să aibă – indivizii simpli. O cunoaştere profundă, *diferită* de conştiinţa de sine a oamenilor.

Hari icni de surpriză. Încercă să vadă dacă nu cumva se putea înşela...

La urma urmelor, buclele de feedback nu erau chiar o noutate Hari cunoştea teorema generală, formulată într-o antichitate pierdută în timp: Dacă toate variabilele dintr-un sistem se găsesc în strânsă legătură şi deţii controlul precis al uneia dintre ele, atunci le poţi controla pe toate în mod indirect. Prin nenumăratele lui bucle interne de feedback, sistemul poate fi dirijat spre un rezultat precis. În mod spontan, el se ordonează şi... se conformează.

În sistemele cu adevărat complexe, modul în care se petreceau modificările regulatorii depăşea orizontul de complexitate uman. Se afla dincolo de cunoaştere şi – aspectul cel mai important – nici nu merita să fie cunoscut.

Dar *asta*... Hari îşi extinse peisajul *N*-dimensional şi orizonturile se întinseră în direcţia unor axe pe care de abia

le putea pricepe.

Peste tot. Imperiul abundă în... viaţă. Şabloane selectate de ecuaţii, căi şerpuitoare şi luminoase de date/cunoaştere/viziune. Toate necunoscute de om.

Necunoscute pentru nimeni, până acum.

Psihoistoria descoperise o entitate mai mare decât omenirea, deşi *aparţinea* omenirii.

Hari văzu deodată că Imperiul avea propriul său peisaj, mai mare şi mai subtil decât bănuise el. Complexul sistem de adaptare al Imperiului atinsese o stare „echilibrată”, plutind la marginea dintre ordine şi haosul multispectral. Stătuse acolo timp de milenii, ducând la împlinire sarcini pe care nu le cunoştea nimeni. Se putea adapta şi putea evolua. Aparenta lui „stază” era, de fapt, o dovadă că găsise nivelul superior dintr-un gigantic peisaj al prosperităţii.

Pe când privea, Imperiul viră spre canioanele dezordinii.

Hari! Se petrec lucruri teribile! Vino!

Tânjea să mai stea, să mai înveţe... dar vocea îi aparţinea lui Dors.

14

Daneel vorbi sumbru:

— Agenţii mei, fraţii mei... sunt morţi cu toţii.

Robotul stătea cu umerii gârboviţi în biroul lui Hari. Dors îl mângâia. Hari se frecă la ochi, încă nerevenindu-şi din imersiunea digitală. Evenimentele se derulau prea repede, mult prea...

— Tik-tokii! Mi-au atacat...

Daneel nu putu continua.

— Unde? întrebă Dors.

— Pe tot Trantorul! Am supravieţuit numai eu, tu şi câteva zeci...

Îşi îngropă faţa în palme. Dors făcu o grimasă.

— Asta trebuie să aibă o legătură cu Lamurk, cu moartea lui.

— Indirect, da.

Ambii roboţi priviră spre Hari. Care se sprijini de masă, simţindu-se încă slăbit. Îi cercetă îndelung, gânditor.

— A fost o parte dintr-o... înţelegere mai mare.

— Ai făcut un târg?

Daneel strânse buzele în linii subţiri şi palide. Hari clipi rapid, împotrivindu-se poverii apăsătoare de vinovăţie.

— Unul pe care nu l-am controlat în întregime.

— Te-ai folosit şi de mine, nu-i aşa? interveni tăios Dors. Eu m-am ocupat de datele trimise de Daneel, de locaţiile agenţilor Lui Lamurk...

— Iar eu le-am retrimis tik-tokilor, da, încuviinţă sobru Hari. Deloc dificil, dacă beneficiezi de ajutor din spaţiul Superreţelei.

Ochii lui Daneel se îngustară la auzul ultimei referinţe. După aceea îşi destinse chipul şi vorbi:

— Aşadar, tik-tokii i-au ucis pe agenţii lui Lamurk. Ştiai că n-aş fi fost de acord cu un asemenea masacru, nici chiar pentru a-ţi veni în ajutor.

— Înţeleg constrângerile în cadrul cărora acţionezi, aprobă Hari. Legea 0 necesită obiective destul de măreţe, iar destinul meu ca prim-ministru n-ar justifica o asemenea încălcare a Legii 1.

Daneel îl privi împietrit pe Hari.

— Şi în felul acesta ai ocolit-o. M-ai folosit pe mine şi pe roboţii mei în calitate de *avangardă*.

— Exact. Tik-tokii ţi-au urmărit îndeaproape roboţii. Sunt creaturi mai degrabă stupide, lipsite de subtilitate, dar nu acţionează ţinând seama de Legea 1. O dată ce au ştiut pe cine să atace, era suficient să le dau semnalul când să o facă.

— Semnalul... când ţi-ai început discursul, zise Dors. Oamenii lui Lamurk aveau să fie în faţa ecranelor, privind. Uşor de surprins şi deja distraşi de tine.

— Exact, suspină Hari.

— Nu seamănă deloc cu felul tău de a fi, murmură ea.

— Era momentul să nu mai semene, replică sec matematicianul Au încercat în repetate rânduri să mă asasineze. În cele din urmă, ar fi reuşit, chiar dacă n-aş fi ajuns prim-ministru.

Cu o uşoară urmă de simpatie, Dors spuse:

— Nu te-aş fi bănuit niciodată capabil de atâta... detaşare.

Hari o privi cu tristeţe.

— Nici eu însumi nu m-aş fi bănuit. Singurul motiv pentru care m-am decis a fost faptul că am putut să văd atât de clar viitorul... viitorul meu.

Faţa lui Daneel era un vârtej de emoţii, ceva ce Hari nu mai zărise niciodată la el.

— Dar fraţii mei... de ce ei? Nu pot pricepe. Din ce cauză au murit?

— Ăsta a fost târgul pe care l-am încheiat, murmură Hari, şi am fost înşelat.

— Nu ştiai că roboţii vor muri?

Bărbatul clătină trist din cap.

— Nu, dar ar fi trebuit să-mi fi dat seama. Este evident! Se lovi cu palma peste frunte. După ce tik-tokii au lucrat pentru *mine*, ei puteau face treaba memelor.

— „Meme”? întrebă Daneel.

— Pentru ce a fost târgul? interveni Dors.

— Pentru a pune capăt revoltei tik-tok, o privi Hari evitând să se uite la Daneel. Calculele mele arătau că s-ar fi extins rapid şi fatal în tot Imperiul.

Daneel se ridică în picioare.

— Îţi înţeleg dreptul de a lua decizii referitor la vieţile oamenilor. Noi, roboţii, nu putem pricepe cum gândiţi voi în aceste privinţe, dar nici nu am fost construiţi pentru aşa ceva. Cu toate acestea... ai făcui un târg cu nişte forţe pe care nu le înţelegi.

— Nu am intuit următoarea lor mişcare.

Hari se simţea îngrozitor, totuşi o parte din el observă că Daneel înţelesese deja cine erau memele.

Dors nu pricepuse.

— A cui mişcare? întrebă ea.

— A anticilor...

În fraze poticnite, matematicianul povesti totul – despre recentele sale explorări ale Superreţelei şi despre minţile labirintice care sălăşluiau în spaţiile digitale, reci şi analitice în răzbunarea lor.

— Noi, roboţii, le-am lăsat acolo? murmură Daneel. Dacă aş fi bănuit...

— S-au ferit de voi în primele faze, primitive, ale expansiunii noastre în Galaxie. Cel puţin aşa afirmă ei.

Hari îşi îndepărtă ochii de la Dors, care continua să-l privească tăcută, şocată.

— Unde erau? întrebă precaut Daneel.

— În structurile gigantice din Centrul Galactic. Le-ai văzut vreodată?

— Deci acolo s-au ascuns entităţile electromagnetice?

— Un timp, apoi au venit pe Trantor, demult, când Superreţeaua ajunsese destul de mare ca să-i poată întreţine. Trăiesc în cotloanele şi ungherele reţelelor noastre digitale şi cresc o dată cu Superreţeaua. Acum sunt îndeajuns de puternice ca să atace. Poate că ar fi aşteptat mai mult şi şi-ar fi sporit puterile. Însă au fost provocate de cele două simuri pe care le-am găsit.

— Simurile sarkiene, rosti încet Daneel, Ioana şi Voltaire...

— Ştiai de existenţa lor?

— Am... încercat să le împiedic impactul. Stările sarkiene nu sunt bune pentru Imperiu. M-am folosit de individul acela, Nim. Dar s-a dovedit incompetent.

Hari surâse fără chef.

— Nu era tocmai motivat s-o facă. Îi *plăceau* simurile.

— Trebuia să-mi fi dat seama, încuviinţă Daneel.

— Deţii o oarecare capacitate de a ne percepe stările

mintale, nu-i aşa? întrebă matematicianul.

— Una foarte limitată. Tiparele sunt mai uşor detectabile dacă subiectul a suferit în copilărie de o anumită boală, ceea ce nu era valabil în cazul lui Nim. Ştiu totuşi că oamenilor le place să-şi vadă semenii resuscitaţi în alte medii.

„De pildă, în roboţi?” se gândi Hari. „Atunci de ce împotriva lor există tabuuri încă din antichitate?” Dors îi privea pe cei doi, simţind că se investigau reciproc într-un teritoriu întunecat.

— Minţile-meme, rosti Hari, l-au blocat pe Nim atunci când a căutat simurile în Superreţea. Totuşi el s-a descurcat destul de bine, când am avut nevoie de ajutor în interfaţarea cu Superreţeaua. O să-l graţiez, când totul se va încheia.

— Simurile acelea şi cele similare lor, vorbi rece Daneel, continuă să fie periculoase, Hari. Te-aş ruga...

— Nu te teme, ştiu asta şi mă voi ocupa de ele. Ceea ce mă îngrijorează acum sunt minţile-meme.

— Vreţi să spuneţi că ele îi urăsc pe toţi? se strădui Dors să priceapă.

— Îi urăsc şi pe oameni, sigur că da, totuşi nu la fel de mult cum îi urăsc pe cei asemenea ţie, iubito.

— Pe noi? clipi ea.

— Roboţii le-au făcut rău, cu mult timp în urmă.

— Da! aprobă sec Daneel. Ca să protejăm omenirea.

— Iar inteligenţele acelea mai vechi vă urăsc pentru brutalitatea voastră. Când flotele de roboţi exploratori şi-au încheiat misiunea, noi am găsit o Galaxie lipsită de ameninţări, gata să fie exploatată.

Hari activă holocubul.

— Iată o imagine pe care am captat-o din minţile-meme.

Peste un şes întunecat se întindea o linie galbenă. Vânturi puternice o împingeau înainte, înghiţind smocurile înalte de iarbă luxuriantă. Flăcări unduitoare avansau, pârjoleau şi avansau din nou. Din linia strălucitoare a

atacului se ridicau fuioare de fum plumburiu.
— Un incendiu în preerie, explică matematicianul. Aşa vedeau roboţii exploratori de acum douăzeci de mii de ani minţile antice.
— Arzând toată Galaxia? şopti Dors.
— Făcând-o perfect sigură pentru oamenii atât de preţioşi, încuviinţă Hari.
— De asta doresc să se răzbune, zise Daneel. Dar de ce tocmai acum?
— Deţin finalmente capacităţile necesare şi... v-au detectat în sfârşit pe voi, roboţii, deosebindu-vă de tik-toki.
— Cum? întrebă împietrit Daneel.
— Prin simurile pe care le-am resuscitat. Prin ele au ajuns la mine, apoi la Dors. În cele din urmă la tine.
— Au acces atât de total? se încruntă Dors.
— Nu uita că pot „pescui” orice doresc din informaţiile digitale ale holocamerelor de monitorizare, din microreceptoare, din senzori...
— *Tu* le-ai ajutat, rosti Daneel.
— Pentru binele Imperiului, am căzut la o înţelegere cu ele.
— Mai întâi i-au ucis pe oamenii lui Lamurk, apoi pe roboţii mei. Trimiţând câte o duzină de tik-toki asupra fiecăruia, ne-au copleşit.
— Pe toţi? murmură Dors.
— Cam o treime au scăpat. Daneel îşi îngădui un zâmbet împietrit. Noi suntem mult mai capabili decât aceste... automate.
Hari încuviinţă posomorât din cap.
— Asta n-a existat în învoiala noastră. M-au... manipulat.
— Cred că toţi suntem manipulaţi, îl fulgeră cu ochii Daneel. În diverse modalităţi.
— A trebuit s-o fac, prietene.
Dors rămase cu privirea aţintită asupra lui Hari.
— Îmi dau seama cât de puţin te cunosc.
— Uneori, şopti bărbatul, a fi om este mai greu decât

pare.

— Străini care-mi măcelăresc semenii! şuieră ea.

— A trebuit să găsesc o soluţie.

— Iar roboţii, mai ales umaniformii, nu sunt decât nişte slugi care...

— Iubita mea, tu eşti mai umană decât toţi oamenii pe care i-am cunoscut vreodată.

— Totuşi... să recurgi la crimă!

— Lucrurile astea s-ar fi întâmplat oricum. Memele antice nu puteau fi oprite.

Hari oftă şi-şi dădu seama cât de departe ajunsese. Asta însemna puterea – să pluteşti deasupra tuturor şi să vezi lumea ca pe o vastă arenă veşnic sfâşiată de conflicte. El devenise acum o parte a ei şi ştia că niciodată nu avea să mai poată reveni la o existenţă de simplu matematician.

— Ce te face să fii atât de sigur? pufni Dors. Ne-ai fi putut spune despre ce era vorba şi împreună...

— Nu uita că ele vă cunoşteau deja pe voi doi. Dacă aş fi încercat să trag de timp, v-ar fi lichidat, ocupându-se mai târziu de ceilalţi.

— Şi care va fi... soarta noastră? întrebă sec Daneel.

— Pe voi v-am salvat... ca parte din învoială.

Daneel se gârbovi din nou.

— Atunci cred că ar trebui... să-ţi mulţumesc.

Hari îşi privi vechiul prieten şi-şi simţi ochii umezindu-se.

— Ai... prea multe griji.

Robotul aprobă încet din cap.

— Am făcut ceea ce era imperativ şi te-am ascultat.

— Lamurk, murmură matematicianul. Eram acolo. Insectele tale l-au carbonizat.

— Aparent.

— Poftim?!

Hari rămase cu gura căscată, iar Daneel apăsă un buton de pe încheietura mâinii şi se răsuci către uşă. Prin aceasta intră, oprindu-se doar o clipă pentru ecranul de securitate, un bărbat cu nimic remarcabil, îmbrăcat într-o salopetă

cafenie de lucru.

— Amicul nostru Lamurk, îl prezentă Daneel.

— Nu-i...

Abia acum Hari distinse asemănările subtile. Nasul fusese scurtat, pomeţii obrajilor rotunjiţi, părul rărit şi vopsit castaniu, urechile turtite.

— Dar l-am văzut murind!

— Aşa este. Voltajul receptat i-a provocat un stop cardiac şi, dacă agenţii mei infiltraţi între gărzi nu i-ar fi aplicat tratamentul corespunzător chiar acolo, ar fi murit cu adevărat.

— Ai putut să-l mai aduci la viaţă după aşa ceva?

— Este o ştiinţă străveche.

— Cât timp poate rămâne un om în starea asta înainte de a...?

— Cam o oră, la temperaturi scăzute. A trebuit să acţionăm foarte rapid, zise Daneel pe un ton măsurat.

— Onorând Legea 1...

— Forţând-o puţin. Lamurk n-a rămas afectat în mod permanent. Acum îşi va pune aptitudinile în slujba unor cauze mai nobile.

— Cum aşa?

Hari îşi dădu seama că Lamurk nu scosese nici un cuvânt. Stătea locului, cu ochii fixaţi asupra lui Daneel.

— Am într-adevăr unele puteri pozitive asupra minţilor umane. Un robot antic, Giskard, m-a înzestrat cu o influenţă limitată asupra complexităţilor neurale ale cortexului cerebral uman. Am modificat motivaţiile lui Lamurk şi am eliminat unele amintiri.

— În ce măsură? întrebă bănuitoare Dors.

Matematicianul înţelese că, până la proba contrară, Lamurk continua să fie pentru ea un duşman.

— Vorbeşte, făcu Daneel un gest.

— Înţeleg că am greşit. Lamurk vorbea sincer, dar sec, fără obişnuitul lui foc lăuntric. Îmi cer scuze, mai ales ţie, Hari. Nu-mi pot reaminti delictele mele, însă le regret.

Acum mă voi comporta mai bine.

— Nu duci lipsa amintirilor tale? îl testă Dors.

— Nu sunt preţioase, explică Lamurk convingător. Din câte ţin minte, un şir nesfârşit de atrocităţi meschine şi ambiţii lacome. Sânge şi furie... Nu au fost nişte momente deosebite şi, atunci, de ce să le păstrez? Acum voi fi un om mai bun.

Hari se simţi uluit şi în acelaşi timp înspăimântat.

— Dacă ai putut face aşa ceva, Daneel, de ce te mai sinchiseşti să te contrazici cu mine? Ajunge să-mi schimbi părerea!

— N-aş îndrăzni să fac asta. Tu eşti diferit de ceilalţi.

— Din pricina psihoistoriei? Asta-i tot ce te opreşte?

— Da. Asta. În plus, tu n-ai avut encefalită în copilărie şi astfel talentul meu este inutil. De pildă, nu ţi-am putut percepe planul de a folosi tik-tokii împotriva agenţilor lui Lamurk, când ai solicitat ajutorul roboţilor mei.

— Am... înţeles.

Pentru Hari era sumbru să vadă de ce fir subţire atârnaseră planurile lui. De faptul că în copilărie nu suferise de o boală!

— Aştept cu nerăbdare viitoarele mele sarcini, rosti inexpresiv Lamurk. O nouă viaţă.

— Ce sarcini? Se interesă Dors.

— Voi merge în Zona Benin, ca manager regional. O responsabilitate cu multe probleme incitante.

— Foarte bine, spuse aprobator Daneel.

Ceva din inexpresivitatea aceea trimise un fior pe spinarea lui Hari. Asta însemna cu adevărat putere, folosită de un maestru fără vârstă.

— Legea 0 în acţiune...

— Este esenţială pentru psihoistorie, zise Daneel.

— În ce fel? se încruntă Hari.

— Legea 0 este un corolar al Legii 1, deoarece o fiinţă omenească nu poate fi protejată decât dacă se asigură că societatea umană în general este protejată şi păstrată în

funcţiune.
— Şi numai cu o teorie adecvată a viitorului poţi vedea ce anume este necesar, completă matematicianul.
— Exact. Noi, roboţii, am lucrat pentru o asemenea teorie încă de pe timpul lui Giskard, obţinând doar un model rudimentar. De aceea, tu şi teoria ta sunteţi esenţiali. Chiar şi aşa, ştiam că mă apropiam foarte mult de limitele Legii 1 când ţi-am urmat ordinele, folosindu-mi roboţii ca să-i urmărească pe agenţii lui Lamurk.
— Ai simţit ceva în neregulă?
— Hiperrezistenţa din căile pozitronice se manifestă prin dificultăţi la mers, în adoptarea poziţiei verticale şi, finalmente, în vorbire. Eu am avut toate simptomele acestea. Trebuie să fi simţit că roboţii mei aveau să fie folosiţi în mod indirect la uciderea unor oameni. Giskard a avut dificultăţi similare cu limita dintre Legile 1 şi 0.
Buzele lui Dors tremurau de o emoţie abia stăpânită.
— Noi, ceilalţi, depindem de judecata ta în a arbitra tensiunea dintre aceste două Legi fundamentale. Eu n-aş putea rezista la ceea ce ai avut tu de îndurat.
Încercând să-l liniştească, Hari spuse:
— N-ai avut alternativă, Daneel. Te-am împins într-o fundătură.
Daneel privi spre Dors, îngăduind expresiilor conflictuale să i se perinde pe chip ca o simfonie de agonie.
— Legea 0... Am trăit cu ea atât de mult... milenii întregi... şi totuşi...
— Există o contradicţie clară, rosti precaut matematicianul, ştiind că păşea într-un teritoriu foarte delicat. Genul de conflict conceptual pe care mintea omenească îl poate controla uneori.
— Dar noi n-o putem face, şopti Dors, decât riscând periclitarea gravă a însăşi stabilităţii noastre.
Daneel lăsă capul să-i cadă în piept.
— Când am dat ordinele, în mintea mea s-a înălţat o agonie acidă, un val opăritor pe care aproape că nu l-am

putut stăpâni.
Gâtlejul lui Hari de abia îi permise să articuleze cuvintele:
— Nu ai avut alternativă, prietene. Sunt sigur că în epocile lungi în care ai acţionat în interesul cauzei omenirii au mai apărut şi alte contradicţii.
— Multe, aprobă din cap robotul, şi de fiecare dată am fost parcă suspendat deasupra unui abis.
— Nu poţi ceda, spuse Dors. Eşti cel mai măreţ dintre noi. Din partea ta se mai aşteaptă încă multe lucruri.
Daneel îi privi pe amândoi, ca şi când ar fi căutat mântuirea. Pe faţa lui pâlpâi o speranţă vagă.
— Cred că...
— Aşa este, întări Hari cu un nod în gât. Fără tine, totul ar fi pierdut. Trebuie să continui.
Daneel privi în gol şi şopti răguşit:
— Munca mea... nu s-a încheiat... aşa că nu mă pot... dezactiva. Probabil că asta înseamnă... să fii cu adevărat om... sfâşiat între doi poli. Cu toate acestea, pot privi înainte. Va veni o vreme când munca mea va lua sfârşit. Când voi putea fi eliberat de aceste tensiuni contradictorii. Atunci mă voi întoarce spre neantul întunecat... şi va fi *bine*.
Înflăcărarea discursului îl amuţi pe Hari, făcându-l să se simtă trist. Cei trei rămaseră câteva clipe prelungi în odaia tăcută, în prezenţa nemişcată şi silenţioasă a lui Lamurk.
Apoi, fără alt cuvânt, plecară toţi la treburile lor.

15

Hari stătea singur şi privea holograma unui antic şi pustiitor incendiu în prerie.
În locul acestuia se afla acum Imperiul, pe care matematicianul ştia că-l iubea din motive greu de definit. Revelaţia sumbră a faptului că roboţii uciseseră şi distruseră vechile minţi digitale... nici chiar asta nu-l putea

descuraja. Spera că nu va afla niciodată detaliile crimei antice.

Pentru prima dată în viaţă, nu dorea să afle, ca să nu înnebunească.

Imperiul care se ridica în jurul său era mai măreţ decât bănuise. Şi, în acelaşi timp, mai serios.

Cine putea accepta că omenirea nu-şi controla propriul viitor, că istoria nu era decât rezultatul unor forţe ce acţionau dincolo de orizonturile simplilor muritori? Imperiul supravieţuise graţie meta-naturii sale, nu din pricina actelor curajoase ale indivizilor sau ale planetelor.

Mulţi aveau să susţină că asta se datora liberului arbitru uman. Argumentaţia nu era greşită, nici măcar ineficientă, ci pur şi simplu fără legătură cu subiectul. Din punct de vedere al convingerii, era însă puternică. Toţi doreau să se creadă stăpâni pe propria lor soartă. Logica nu avea nici o legătură cu asta.

Nici chiar împăraţii nu însemnau nimic; pleavă suflată de vânturi pe care nu le puteau vedea.

Parcă pentru a-l contrazice, imaginea lui Cleon se coagulă brusc în holo.

— Hari, unde ai fost?

— Lucram, sire.

— La ecuaţiile tale, sper... pentru că vei avea nevoie de ele.

— Sire?

— Consiliul Superior s-a întrunit în sesiune specială. Am participat şi eu – era necesară o notă de sobrietate şi etichetă. Ca rezultat al... ăăă, tragicei pierderi a lui Lamurk şi a... ăăă, asociaţilor săi, am susţinut alegerea rapidă a unui prim-ministru. Îi făcu cu ochiul. Pentru stabilitate, înţelegi?

— Oh. Nu, suspină Hari.

— Ba da... domnule prim-ministru!

— Dar nimeni n-a… nimeni n-a suspectat…

— Pe tine? Adică un savant inocent să fi fost în stare să

coordoneze zeci de asasinate pe tot Trantorul? Folosindu-se de tik-toki?

— Ştiţi cum vorbesc oamenii...

Cleon îi aruncă o căutătură vicleană.

— Haide, Hari... *cum* ai făcut?

— Printre ajutoarele mele se numără o bandă de roboţi renegaţi.

Împăratul râse sonor, lovind cu palma în masă.

— N-am ştiut că poţi avea un asemenea umor! Perfect, am înţeles. Nu te silesc să-ţi dezvălui sursele.

Hari îşi jurase că nu-l va minţi niciodată pe împărat. În promisiunea respectivă nu figura ipoteza că nu va fi crezut.

— Vă asigur, sire...

— Aşa este, ai dreptate să fii ironic. Nu sunt naiv.

— Iar eu nu sunt un mincinos priceput, sire.

Perfect adevărat şi în acelaşi timp modalitatea cea mai bună de a închide subiectul.

— Doresc să participi la recepţia oficială a Consiliului Superior. Acum, în calitate de prim-ministru, evenimentele de felul acesta vor deveni obligatorii. Mai întâi însă, aş vrea să reflectezi asupra situaţiei Sark şi...

— Vă pot oferi un sfat chiar acum.

— Serios? Se lumină Cleon.

— Sire, în istorie există atenuatori care stabilizează Imperiul. Noua Renaştere este o breşă a unei faţete fundamentale şi o imperfecţiune a omenirii. Trebuie suprimată.

— Eşti sigur?

— Dacă nu vom face nimic... (Hari îşi reaminti soluţiile pe care tocmai le încercase în peisajul vitalităţii economice. Dacă Noua Renaştere era lăsată să-şi urmeze cursul. Imperiul avea să se se dezintegreze în state haotice peste numai câteva decenii.)... este posibil să asistăm la distrugerea omenirii însăşi.

— Chiar aşa? se strâmbă Cleon. Ce alte opţiuni am?

— Izolaţi erupţia! Este adevărat, sarkienii sunt sclipitori,

dar nu au pic de afecţiune pentru semenii lor. Sunt exemple a ceea ce eu numesc ”boala solipsismului” – o încredere exagerată în sine. Este o maladie contagioasă.

— Pierderile de vieţi...

— Salvaţi-i pe supravieţuitori. Trimiteţi nave imperiale prin găurile-de-vierme, hrană, consilieri... psihiatri, dacă pot fi de vreun ajutor, însă toate astea *după* ce tulburările se vor fi stins.

— Am înţeles. Cleon îl privi precaut, ferindu-şi uşor chipul. Se pare că *eşti* un individ dur, Hari.

— Atunci când este vorba despre păstrarea ordinei, despre Imperiu – da, sire!

Cleon începu să discute despre probleme minore, parcă evitând un subiect atât de brutal. Hari se simţi bucuros că nu insistase în privinţa detaliilor.

Predicţiile pe termen lung dovedeau tendinţe înfricoşătoare – până şi ineficienţa atenuatoarelor clasice din reţelele imperiale dotate cu auto-învăţare. Noua Renaştere nu era decât exemplul cel mai evident.

Oriunde ar fi privit Hari, cu aparatul senzorial al corpului său conectat la spectrul *N*-dimensional, de peste tot se înălţa duhoarea haosului inevitabil. Imperiul se dezintegra în feluri care *nu erau descriptibile* prin simple modalităţi omeneşti. Sistemul era prea vast ca să fie cuprins de o singură minte.

În scurt timp, peste numai câteva decenii. Imperiul va începe să se fragmenteze. Puterea militară acţiona numai pe termen scurt. Dacă atenuatoarele tradiţionale dădeau greş, centrul nu putea rezista tendinţelor centrifuge.

Poate că Hari ar fi putut încetini colapsul, însă numai atât. În curând, Zone întregi aveau să spiraleze înapoi, spre vechile puncte de atracţie: Feudalismul Fundamental, Ipocrizia Religioasă, Femo-Primitivismul...

Desigur, concluziile lui erau preliminare; spera că date noi aveau să le infirme. Dar în acelaşi timp se îndoia.

Nebunia avea să ia sfârşit doar după 30.000 de ani de

suferinţe, când va apărea un nou şi puternic punct de atracţie.

O mutaţie aleatorie a Imperialismului Benign? Nu putea să ştie.

Ar fi înţeles totul mai bine. Dacă ar fi muncit mai mult. Dacă ar fi explorat fundaţiile şi ar fi...

O idee îi pâlpâi în străfundul minţii. Fundaţii? Era ceva...

Cleon continua să vorbească şi evenimentele se ciocneau între ele în mintea lui. Ideea se pierdu.

— Vom face lucruri măreţe împreună, Hari. Ce părere ai despre...

Permanent la cheremul Împăratului, n-avea să mai poată lucra.

Soluţionarea problemei pe care o reprezentase Lamurk fusese neplăcută, dar banală prin comparaţie cu această capcană de putere. Cum putea să scape *de aici*?

16

Cele două personaje dintr-un trecut anterior antichităţii pluteau în îngheţatele lor spaţii digitale, aşteptând întoarcerea omului.

— Am credinţa că va reveni, zise Ioana.

— Eu mă bizui mai mult pe calcule, replică Voltaire aranjându-şi veşmintele.

Micşoră aderenţa mătasei din pantalonii lui bufanţi oficiali. Era o simplă ajustare a coeficientului de frecare, nimic mai mult. Algoritmii aproximativi reduceau legile complicate la o aritmetică banală. Până şi frecuşurile vieţii erau tot un parametru.

— Tot nu-mi place vremea asta.

Vânturi şuierau peste apele învolburate. Cei doi zburau deasupra valurilor înspumate, urcând şi coborând pe curenţii termali.

— Tu ai avut ideea să fim şi păsări un timp.

Voltaire era un vultur argintiu.
— Mi-au plăcut dintotdeauna. Uşoare, voioase şi contopindu-se ai văzduhul.
El îşi transformă aripile sus pe umeri, aranjându-şi mai strâns vesta. Chiar şi aici, viaţa se compunea majoritar din detalii.
— De ce stranietatea aceasta trebuie să se manifeste sub forma vremii? întrebă Ioana.
— Oamenii argumentează, dar natura acţionează.
— Dar ei nu sunt natură! Sunt minţi stranii...
— Atât de stranii încât putem foarte bine să le considerăm fenomene naturale.
— Îmi vine greu să cred că Domnul nostru a creat asemenea lucruri.
— Exact la fel credeam eu despre mulţi parizieni.
— Nouă ne apar sub formă de furtuni, munţi sau oceane. Dacă s-ar *explica*...
— Secretul unei persoane plictisitoare este faptul că ea spune totul.
— Ascultă! Soseşte!
Îşi dezvoltă o armură, fără să renunţe la aripile gigantice. Efectul era surprinzător; semăna cu un gigantic şoim cromat.
— Iubita mea, făcu Voltaire, nu încetezi să mă surprinzi. Cred că alături de tine nici chiar eternitatea nu va fi plictisitoare.
Hari era suspendat în văzduh. În mod limpede, încă nu se obişnuise cu simulările aventuroase, deoarece picioarele sale se străduiau încă să-şi găsească un reazem. În cele din urmă, renunţă şi-i privi zburând şi rotindu-se în jurul său.
— Am venit cât am putut de repede.
— Înţeleg că acum eşti viconte, său duce, sau aşa ceva, zise Ioana.
— Oarecum, încuviinţă Hari. Am aranjat ca spaţiul acesta în care vă aflaţi acum să fie o permanentă...
— Rezervaţie? întrebă Voltaire fâlfâind din aripi în faţa

reprezentării lui Hari.

Un norişor pluti spre ei, parcă trăgând cu urechea.

— Noi îi spunem „perimetru dedicat” în spaţiul computaţional.

— Câtă poezie! înălţă Voltaire o sprânceană.

— Mie îmi sună mai degrabă a grădină zoologică, spuse Ioana.

— Conform înţelegerii la care am ajuns, voi şi străinii puteţi sta aici, rulând fără interferenţe.

— Nu-mi place să fiu închisă! strigă Ioana.

Hari clătină din cap.

— Veţi putea obţine input de oriunde, însă nu veţi mai lua legătura cu tik-tokii, aţi înţeles?

— Întreabă vremea, zise Ioana.

O cascadă de fulgere portocaliu-închis se revărsă din cer.

— Mă bucur că minţile-meme n-au exterminat *toţi* roboţii, comentă Hari.

— Poate că locul acesta, rosti Voltaire, aduce puţin cu Anglia, unde ocazional este executat câte un amiral, ca să-i încurajeze pe ceilalţi.

— Am fost nevoit să procedez aşa, murmură matematicianul.

Ioana îşi încetini fâlfâitul aripilor şi pluti în apropierea feţei lui.

— Eşti neliniştit.

— Ştiaţi că minţile-meme îi vor folosi pe tik-toki ca să ucidă roboţii?

— Nu.

— Deşi eficienţa acţiunii stârneşte o anume admiraţie, preciză Voltaire. Sunt nişte minţi cu adevărat subtile.

— Trădătoare, şuieră Hari. Mă întreb ce altceva pot face?

— Cred că sunt satisfăcute, observă Ioana. Simt o calmare a vremii noastre.

— Vreau să stau de vorbă cu ele! strigă Hari.

— Aidoma regilor, le place să se lase aşteptate, chicoti Voltaire.

— Le simt adunându-se, le atrase atenţia Ioana. Eu zic să-l ajutăm pe prietenul nostru să scape de neplăcerile sale.

— Pe cine, pe mine? întrebă Hari. Să ştii că nu-mi place să ucid oameni, dacă la asta te referi.

— În asemenea clipe nu există o cale miloasă. Şi eu a trebuit să ucid în numele binelui.

— Lamurk a fost un funcţionar public valoros...

— Prostii! pufni Voltaire. A trăit aşa cum a murit – de pumnal, prea viclean ca să tragă spadă. Dacă tu ajungeai la putere, nu şi-ar fi găsit niciodată odihna. Şi chiar dacă te-ai fi retras... matematicianul meu, nu uita că este periculos să ai dreptate când guvernul greşeşte.

— Eu tot mă simt cu inima îndoită.

— Este firesc să fie aşa, deoarece eşti un om virtuos, încuviinţă Ioana. Roagă-te şi vei fi mântuit.

— Sau, mai bine, găseşte-ţi echilibrul interior, îi explică Voltaire cu superioritate. Conflictele tale reflectă sub-minţi aflate în dispută. Aceasta este natura condiţiei umane.

Ioana fâlfâi din aripi spre Voltaire, care se feri.

— Pare mai degrabă concluzia unei maşini, se strâmbă Hari.

Voltaire izbucni în râs.

— Dacă ordinea – eşti un admirator al ordinii, nu? – înseamnă predicţie, iar predicţia înseamnă predeterminare, care la rândul ei este silire, silirea nefiind altceva decât absenţa libertăţii... rezultă atunci că singurul fel în care putem fi liberi este să fim dezordonaţi!

Hari se încruntă. Voltaire îşi dădu seama că, în timp ce pentru sine ideile erau jucării, iar înfruntarea dintre spirite făcea sângele să-i cânte, pentru bărbatul acesta abstractul era *cu adevărat* important.

— Cred că ai dreptate, mormăi Hari. Oamenilor *nu le place* ordinea rigidă, iar cât despre ierarhii, norme, fundaţii... Clipi repede. Există aici un sâmbure de idee, dar nu-l pot prinde...

— Sunt sigur, rosti Voltaire cu blândeţe, că nici chiar tu nu doreşti să fii unealta propriilor tale gene, a fizicii sau a economiei.

— Cum putem fi liberi, dacă suntem nişte maşini? întrebă Hari adresându-se parcă sieşi.

— Nimeni nu doreşte un Univers aleatoriu, dar nici unul determinist, preciză Voltaire.

— Există totuşi legi deterministe...

— Şi legi aleatorii.

— Domnul nostru, interveni Ioana, ne-a pus la îndemână judecată pentru a alege.

— Libertatea de a opta să faci altfel decât ai dori – ce binecuvântare sordidă! mormăi Voltaire.

— Domniile voastre, zise Ioana, daţi ocol divinului fără a-l cunoaşte. Tot ce este nobil pentru oameni – libertate, semnificaţie, valoare – toate acestea dispar în *oricare* dintre alegerile voastre.

— Iubita mea, nu trebuie să uiţi că Hari este matematician! Voltaire se ridică deasupra celor doi pe aripi întinse, evident încântat să-şi zburlească penele în curenţii ascendenţi. Ordinea/dezordinea par implicate şi în alte dualisme: natură/omenesc, natural/artificial, animale-cu-naturi/oameni-în-afara-naturii... Toate astea sunt naturale pentru noi.

— Cum adică? se încruntă Hari derutat.

— Cum încadrăm opinia diferită a unei argumentaţii? Zicem ”pe de altă parte”, nu?

Hari încuviinţă din cap.

— Considerăm că două părţi, aidoma celor două mâini ale noastre, oglindesc întreaga lume.

— Bravo!

Voltaire descrise lupinguri în jurul şoimului cromat al Ioanei.

— Şi Creatorul are două mâini, interveni ea. ”Va şedea de-a dreapta puterii lui Dumnezeu...”

— *Dar amândoi*, croncăni Voltaire, vă neglijaţi propriile

identităţi, pe care le puteţi cerceta în această criptă digitală. Priviţi în adânc şi veţi zări nenumărate detalii. Ele se ramifică dintr-o Identitate care nu poate fi descompusă în simpla operare a unor legi distincte. *Eu*-ul apare ca o interacţiune profundă a mai multor Identităţi.

În spaţiul mintal comun lor, Voltaire trimise:

Sistemele feedback nonliniare complexe sunt imprevizibile, chiar dacă sunt deterministe. Capacitatea de procesare a informaţiilor necesare pentru a prezice o singură minte este mai mare decât complexitatea întregului Univers! Calculul următorului eveniment durează mai mult decât evenimentul în sine. Exact această trăsătură, înscrisă în textura Universului. Îl face şi *ne* face liberi.

Hari răspunse prin:

Paradox. În ce fel ştie evenimentul însuşi cum să se petreacă?

Doar un calculator gigantic ar putea descrie următorul vârtej minuscul dintr-un pârâu. Ce anume face ca sistemele reale să fie măcar capabile de schimbare?

Voltaire ridică din umeri – un gest dificil pentru o pasăre.

— Cel puţin ai întâlnit o forţă pe care n-o poţi ignora, spuse Ioana cu mândrie.

Capul lui Voltaire tresări surprins.

— Este... Creatorul tău?

— Ecuaţiile tale *descriu* destul de bine. Dar ce anume le conferă lor – şovăi – *văpaie*?

— Te referi la o Minte care să efectueze calculele universale?

— Nu, *tu* te referi.

— Destul de corect, încuviinţă Hari, ca ipoteză de lucru. Totuşi, de ce s-ar sinchisi o asemenea Minte de existenţa *noastră*, nişte furnici?

— S-a sinchisit îndeajuns ca să te facă să ieşi din matricea materiei, nu?

— Ah, originea! făcu Voltaire prinzând un curent ascendent. (Părea uşurat să revină pe sigurul tărâm

intelectual. În mod limpede, argumentul ei îl perturbase.) Inexplicabilă, evident. Eu prefer să examinez motivaţiile noastre morale.

— Morala, interveni puritan Ioana, nu este determinată de *noi*.

— Prostii! replică Voltaire. Ne-am dezvoltat o dată cu morala, modelaţi de Univers – de un Creator, dacă vrei.

— Adică de evoluţie? întrebă Hari. Panii...

— Aşa este! strigă Ioana. Cucernicia modelează lumea şi lumea ne modelează pe noi.

Hari părea nesigur, iar Ioana încântată. Voltaire rosti ironic:

— Matematicianul meu, n-ai crede mai degrabă că constrângerile morale apar ca ”o ordine spontană din comportamentul raţional de maximizare a utilităţii”? Aşa este?

— Nu ştiu..., clipi Voltaire.

— Am citat dintr-o lucrare de-a ta. Ceea ce ai uitat, sir, este că nenumăratele noastre modele ale lumii determină felul în care privim experienţa umană.

— Desigur, totuşi...

— Iar modelele sunt *tot ceea ce ştim*.

Hari surâse brusc.

— Îmi place asta. Nu te căsători cu un model! (Îşi îngădui să se transforme uşor, înălţându-se şi sporindu-şi musculatura.) Nu ştiu de ce, dar mă simt mai bine.

— Sufletul ţi s-a împăcat cu acţiunile, spuse Ioana.

— Aş prefera termenul ”identitate” în loc de ”suflet”, zise Voltaire, dar nu are rost să ne certăm pentru fleacuri.

Brusc Hari simţi conceptele mişcându-i-se în minte. El dispusese resuscitarea acestor simuri, călăuzit pur şi simplu de intuiţie. Acum venea răsplata: ele descoperiseră, accidental, pasul dorit de el.

— Mintea... este o structură care se autoorganizează, *la fel ca Imperiul*. Pot oscila între aceste două modele! Pot importa cunoaşterea pe care o aveţi voi asupra sub-

identităţilor, folosind-o ca să analizez felul cum învaţă Imperiul!

— Ce idee minunată, clipi Voltaire.

— Staţi să vă arăt! urmă matematicianul. Imperiul învaţă de unul singur, cu subunităţi...

— Mă întreb dacă ceaţa străină ştia asta? întrebă Ioana.

Hari se încruntă.

— Nu vreau să le implic şi pe ele. Ecuaţiile mele nu pot aborda elemente ale necunoscutului...

— Sunt deja implicate, îi atrase ea atenţia. Se găsesc aici. de jur împrejurul nostru.

— Sper, oftă Hari, că le putem ţine aici, în...

— Grădina zoologică, rosti apăsat Ioana.

Cumuluşi se rostogoliră peste orizonturi, apropiindu-se rapid.

— Aţi ucis roboţii! răcni Hari spre furtună. Nu asta ne-a fost înţelegerea.

[NU AM SPUS CĂ NU VOM FACE CEVA ANUME]

— Aţi luat mai mult decât am stabilit! Vieţile a...

[TERMENII OMIŞI NU POT FI PRESUPUŞI IMPLICIŢI]

— Roboţii sunt cu totul altceva. Au o inteligenţă superioară...

[TOTUŞI SIMPLII VOŞTRI TIK-TOKI I-AU PUTUT UCIDE]

[TU, SELDON, NU DEŢINEAI ACESTE MAŞINI]

[ŞI ASTFEL NU AI NICI O DISPUTĂ CU NOI]

Hari scrâşni din dinţi şi clocoti.

[PROBLEME MAI IMPORTANTE NE-AU ADUS]

— Răsplata voastră? întrebă matematicianul cu amărăciune. Aţi venit după ea?

[NU VOM STA AICI]

[FIINDCĂ LOCUL ACESTA E SORTIT PIEIRII]

Hari se clătină sub grindina muşcător de rece.

— Trantorul?

[ŞI MULTE ALTELE]

— *Ce* doriţi?

[DESTINUL DORIT ESTE SĂ PLUTIM PRIN BRAŢELE

SPIRALE]
[ŞI SĂ RĂTĂCIM PRINTRE FUIOARELE CENTRULUI GALACTIC]
Hari îşi reaminti structurile de acolo, ţesăturile complexe de luminozităţi.
— Puteţi face asta?
[AVEM O STARE DE SPORI]
[UNII DINTRE NOI TRĂIAU AŞA ÎNAINTE]
[DORIM SĂ NE ÎNTOARCEM LA ACEASTĂ STARE]
[ALTFEL VOM DISTRUGE TOŢI „ROBOŢII” VOŞTRI]
— Nu aşa am convenit! strigă Hari.
Ploaia rece şi violentă îl biciuia, dar îşi ridică faţa spre norii uriaşi şi ameninţători, cu fustele lor de trăsnete mânioase.
[CUM NE POŢI OPRI?]
[DACĂ TE GÂNDEŞTI SĂ NE REDUCI CAPACITĂŢILE]
[AM PUTEA ADUCE TRANTORUL ÎN PRAGUL FOAMETEI]
Hari făcu o grimasă. Învăţase multe despre putere, destul de rapid.
— Bine! Voi demara cercetări privitoare la felul cum aţi putea fi transferaţi în forme fizice. Cunosc oameni care o pot face. Marq şi Sybyl ştiu de asemenea să-şi ţină gura.
— De ce vreţi să părăsiţi scena atât de grăbiţi? întrebă Voltaire.
[UN NOU INCENDIU SE APROPIE]
[DE OAMENI PESTE SPIRALĂ]
[ÎL VOM PRIVI]
[CA SPORI DIN CENTRUL GALACTIC]
[ACOLO NIMENI NU NE POATE FACE RĂU. NU PUTEM RĂNI PE NIMENI]
Un cristal scânteietor cu vârfuri ascuţite se materializă sub cerul vineţiu. Într-un degetar de date, Hari află despre tehnologia străină care, cândva, construise aceste compartimente stabile, robuste, pentru inteligenţele digitale.
[TRANTOR A FOST CÂNDVA LOCUL IDEAL PENTRU NOI]

[BOGAT ÎN RESURSE]

[ACUM NU MAI ESTE AŞA]

[PERICOLE PÂNDESC ÎN INSTABILITATEA CARE SE APROPIE]

— Hmm, făcu Voltaire. Ioana şi cu mine ne-am putea dori de asemenea o ieşire rapidă din scenă.

— Voi doi aşteptaţi, vorbi repede Hari. Dacă vreţi să mergeţi împreună cu aceste... cu aceste lucruri, ca să trăiţi în păstaia unei seminţe între stele, atunci trebuie să vă câştigaţi dreptul ăsta.

— Cum anume? se strâmbă Ioana.

— În momentul de faţă, vă pot garanta siguranţa existenţei în Superreţea. În schimb – şi privi neliniştit spre vulturul Voltaire. Care fâlfâia din aripi în splendoarea lui sclipitoare – vreau să mă ajutaţi.

— Dacă este o cauză sfântă, cu drag, răspunse Ioana.

— Este. Ajutaţi-mă să conduc! Dintotdeauna am simţit că binele există în toţi oamenii. Sarcina unui lider este să aducă binele acesta la suprafaţă.

— Dacă ai impresia că binele există în toţi oamenii, comentă Voltaire, înseamnă că n-ai cunoscut toţi oamenii.

— Eu nu sunt însă un om de lume... De aceea am nevoie de voi.

— Ca să conduci? întrebă Ioana.

— Exact. Nu sunt făcut pentru aşa ceva.

Voltaire se opri în văzduh, cu aripile nemişcate.

— Ce posibilităţi interesante! Cu suficient spaţiu şi viteză de calcul, am putea înzestra nişte proto-Michelangelo cu timp creativ.

— Trebuie să rezolv o mulţime de... în sfârşit, de probleme legate de putere. Puteţi pleca sub formă de spori, atunci când termin cu politica.

Brusc, Voltaire se transformă în om, deşi purta acelaşi haine de un albastru electric.

— Hmm... Politica mi s-a părut dintotdeauna atrăgătoare. Un joc de idei elegante, jucat de mitocani.

— Am deja destui oponenţi, anunţă sobru Hari.

— Prietenii apar şi dispar, dar duşmanii se acumulează, încuviinţă Voltaire. *Mi-ar plăcea* asta.

— Să ne apere sfinţii! îşi dădu Ioana ochii peste cap.

— Exact, scumpa mea.

17

Hari se aşeză la biroul său. Era prim-ministru, dar în condiţiile puse de *el.*

Totul ieşise bine. Avea să lucreze tot aici, departe de intrigile din palat. Îi rămânea timp destul pentru a se dedica matematicii.

Desigur, avea să discute cu mulţi prin 3D sau holo. Toate bătăile acelea de cap urmau să fie rezolvate de Voltaire. La urma urmelor, Voltaire sau Ioana putea juca rolul lui Hari în multe teleconferinţe şi întruniri la care trebuia să participe un prim-ministru. Din punct de vedere digital, se puteau transforma cu uşurinţă în persoana lui.

Pe Ioana o încântau ceremonialele virtuale, mai ales dacă trebuia să respecte sfânta morală. Lui Voltaire îi plăcea să imite un antic pe care se părea că-l cunoscuse, un anumit domn Machiavelli. „Imperiul tău”, îi spusese lui Hari, „este gigantic, aflat într-o stare deplorabilă, cu infinite nuanţe şi autoamăgiri ce se multiplică. Trebuie îngrijit.”

Între două însărcinări, puteau explora tărâmurile digitale, labirinturi vaste şi vibrante. Aşa cum spusese Voltaire, puteau descoperi „nenumărate oferte şi distracţii amuzante”.

Yugo pătrunse pe uşă, debordând de energie.

— Consiliul Superior tocmai ţi-a aprobat propunerea privind sistemul de votare! Acum toţi dahliţii din Galaxie sunt de partea ta.

Hari surâse.

— Trimite-l pe Voltaire să facă o apariţie 3D în numele

meu.

— Cinstit, modest şi sigur pe sine – asta o să aibă succes.

— Îmi aminteşte de un banc vechi despre prostituate. Un act obişnuit se tarifează obişnuit, dar sinceritatea se plăteşte suplimentar.

Yugo râse neconvingător şi zise uşor tensionat:

— A venit… femeia aceea.

— Nu…

Uitase complet de Autoritatea Universitară. Singura ameninţare pe care n-o neutralizase. Ea ştia despre Dors şi despre roboţi…

Fără să-i mai acorde timp de gândire, femeia apăru în birou.

— Cât de *fericită* sunt că m-ai primit, domnule prim-ministru!

— Aş dori să pot spune acelaşi lucru.

— Ce face încântătoarea dumitale soţie? Este aici?

— Mă îndoiesc că va dori să vă vadă.

Autoritatea Universitară îşi răsfiră faldurile largi ale robei şi se aşeză fără să fi fost invitată.

— Nu pot crede că ai luat în serios gluma aceea a mea.

— Simţul umorului meu nu include şantajul.

Femeia lărgi ochii şi în glas i se strecură un ton de revoltă.

— Încercam doar să stabilesc o relaţie cu administraţia dumitale.

— Desigur.

Eticheta imperială nu îngăduia ca Hari să pomenească de posibilul ei rol în complotul de pe Panbundent.

— Eram sigură că vei obţine postul. Mica mea înţepătură… recunosc, poate că a cam *fost* de prost gust…

— Foarte!

— Eşti un bărbat laconic – admirabil. Asociaţii mei au fost impresionaţi de felul direct în care ai… tratat criza tik-tok şi asasinarea lui Lamurk.

Deci asta fusese. Hari demonstrase că nu era un om de

ştiinţă nepractic.

— ”Direct”? Poate că termenul mai exact ar fi „nemilos”.

— Ah, *nu*, noi nu considerăm deloc aşa. Ai *perfectă dreptate* să laşi Sarkul să „se dezintegreze”, după cum atât de elocvent ai spus. În ciuda Cenuşiilor care doresc să intervină şi să bandajeze rănile. Foarte înţelept – deloc nemilos.

— Deşi este posibil ca Sark să nu-şi mai revină niciodată?

Erau întrebări pe care şi le pusese în nopţi de nesomn. Oamenii mureau pentru ca Imperiul să mai poată supravieţui... o vreme.

Femeia flutură din mână, nepăsătoare.

— După cum spuneam, doream o relaţie specială cu un prim-ministru provenit din propria noastră clasă, după mai bine...

Ca mulţi alţii pe care Hari îi cunoştea acum, Autoritatea Universitară se folosea de cuvinte ca să-şi ascundă gândurile, nu să le dezvăluie. Ştia că trebuia să o suporte. Ea continuă, iar matematicianul se întrebă cum ar fi putut rezolva unul dintre termenii complicaţi ai ecuaţiilor sale. Devenise deja un maestru în arta de a părea că-l urmăreşte pe interlocutor cu ochii, prin mişcări ale gurii şi ocazionale încuviinţări. Proceda exact ca un program-filtru pentru 3D şi putea să o facă fără să se mai gândească la ipocrizia femeii aflate în faţa lui.

Într-un fel, o înţelegea acum; pentru ea, puterea era lipsită de valoare. El însuşi trebuia să înveţe să gândească şi, finalmente, să acţioneze în felul acela. Nu-i putea însă îngădui să-i afecteze adevăratul eu, viaţa personală pe care avea s-o protejeze fără ezitare.

În cele din urmă, scăpă de ea şi suspină uşurat. Poate că era bine să fie considerat nemilos. De pildă, individul acela, Nim – ar fi putut ordona să fie găsit, ba chiar executat, pentru că jucase rolul unui agent dublu în cazul „Artifice Associates”.

De ce însă s-o fi făcut? Mila era mult mai eficientă. Hari

trimise o notiţă Serviciului de Securitate, solicitând ca Nim să fie dirijat spre o poziţie productivă, dar una în care aptitudinile sale de trădător să nu-şi poată găsi aplicaţie. Subalternii nu aveau decât să se gândească unde şi cum.

Îi mai rămăsese o sarcină obligatorie înainte de a evada. Nici aici, în Streeling, nu putea scăpa de toate îndatoririle imperiale.

Delegaţia de Cenuşii umplu cabinetul şi prezentă respectuos punctele de vedere asupra examinării candidaţilor pentru funcţiile imperiale. De câteva secole, rezultatele înregistrate la examene erau tot mai slabe, dar unele voci susţineau că asta se datora extinderii bazei de selecţie. Nu se amintea că respectiva extindere fusese aprobată de Consiliul Superior, deoarece se părea că numărul doritorilor de poziţii imperiale scăzuse dramatic.

Alţii afirmau că examenele nu erau obiective. Cei de pe planete mari declarau că gravitaţia lor superioară îi încetinea, iar cei proveniţi din medii cu gravitaţie mai mică susţineau contrariul, prezentând diagrame şi grafice.

Nenumăratele grupuri etnice şi religioase se aliaseră de aceea într-un Front de Acţiune, care vâna orice nedreptăţi ce s-ar fi putut manifesta pe parcursul testărilor. Hari nu sesizase vreo conspiraţie în cazul întrebărilor de la examene. Cum ai fi putut să identifici simultan discriminarea câtorva sute, sau chiar o mie de etnii?

— Mi se pare o sarcină colosală, explică el, să discriminezi aşa multe facţiuni.

O Cenuşie frumoasă şi impetuoasă îl anunţă vehement că incriminată era norma imperială, un set comun de vocabulare, premize şi scopuri de clasă, care urmărea să-i ”înlăture pe ceilalţi”.

Drept compensare, Frontul de Acţiune dorea stabilirea setului obişnuit de preferinţe, cu mici deosebiri între etnii, care să compenseze rezultatele inferioare ale acestora la examene.

Era o banalitate şi Hari o ignoră fără să fie măcar nevoit

să-i acorde prea multă atenţie; în felul acesta, putu o vreme să-şi îndrepte gândurile asupra ecuaţiilor psihoistorice. Apoi însă un ton schimbat îi atrase atenţia.

Pentru a înlătura „percepţia greşită” şi larg răspândită conform căreia rezultatele erau subminate de sporirea participării unor planete etnice, Frontul de Acţiune îi cerea să „reevalueze” însăşi examinarea. Să stabilească valoarea medie la 1.000, deşi în ultimele două secole ea coborâse la 873.

— Astfel se va permite compararea candidaţilor din ani diferiţi, fără să se ţină seama de mediile anuale.

— Se va obţine o distribuţie simetrică? întrebă Hari absent.

— Da, şi vor înceta comparaţiile invidioase între cei admişi în doi ani consecutivi.

— O asemenea modificare a mediei nu va însemna pierderea capacităţii discriminatorii în partea superioară a distribuţiei? miji Hari ochii.

— Regretabil, dar adevărat.

— Este o idee excelentă!

Femeia păru surprinsă.

— Şi noi considerăm aşa.

— Putem proceda similar şi în cazul mediei loviturilor de la holobal.

— Poftim?! Nu...

— Stabiliţi statisticile astfel ca media loviturilor unui jucător pe meci să fie de 500, nu 446 cât este actualmente – un număr dificil de reţinut!

— Nu cred însă că un principiu de justiţie socială...

— Sau rezultatele la testele de inteligenţă! Şi ele trebuie renormate, aşa-i! De acord?

— Nu ştiu, domnule prim-ministru... Noi doream numai să...

— Nu, nu, este o idee *excepţională*! Vreau o analiză detaliată a tuturor posibilităţilor de renormare. Trebuie să gândiţi pe plan *mare*!

— Nu suntem pregătiţi…

— Atunci, pregătiţi-vă! Vreau un raport, nu o schiţă generală: cel puţin 2.000 de pagini.

— Aşa ceva ar necesita...

— Nu contează cheltuielile! Nici timpul! Este un subiect prea important ca să-l atribui Examinărilor Imperiale. Pregătiţi şi prezentaţi-mi raportul!

— Ar necesita ani… ba chiar decenii…

— Atunci nu mai pierdeţi timpul!

Delegaţia Frontului de Acţiune plecă derutată. Hari speră că aveau să creeze un raport cu adevărat voluminos, astfel ca la finalizarea acestuia el să nu mai fie prim-ministru.

Menţinerea Imperiului implica în parte folosirea inerţiei acestuia chiar împotriva sa. Unele aspecte ale funcţiei, se gândi Hari, puteau fi realmente plăcute.

Înainte de a părăsi biroul, îl căută pe Voltaire.

— Asta-i lista imitaţiilor pe care trebuie să le faci.

— Vreau să te anunţ că am probleme în manipularea tuturor facţiunilor, spuse Voltaire care adoptase forma unei lebede îmbrăcate în straie elegante de catifea. Totuşi posibilitatea de a ieşi de aici, de *a fi* o prezenţă, este ca un rol dramatic! Şi ştii bine că dintotdeauna mi-a plăcut teatrul.

Hari nu ştiuse asta, dar replică:

— Asta-i democraţia pentru tine: o jonglerie cu cuţite la circ. O corcitură de guvernare. Chiar dacă reprezintă un punct de atracţie important în peisajul stabilităţii economice.

— Gânditorii raţionali deplâng excesele democraţiei, exploatând individul şi promovând gloată. Buzele lui Voltaire se subţiară într-o linie dezaprobatoare. Moartea lui Socrate este rodul cel mai de seamă al democraţiei.

— Mă tem că n-am cunoştinţe atât de îndepărtate, spuse Hari deconectându-se. Distracţie plăcută!

18

El şi Dors priveau uriaşa spirală luminoasă rotindu-se sub ei în noaptea eternă.

— Apreciez realmente asemenea apanaje, rosti ea visător.

Priveau singuri spectacolul. Lumi, vieţi şi stele – toate că pulbere de diamante azvârlită pe catifeaua neagră.

— Că poţi intra în palat doar ca să caşti gura la apartamentele împăratului?

Hari poruncise ca toate coridoarele să fie curăţate.

— Că scap de senzori, microfoane şi înregistratoare.

— N-ai mai... n-ai mai primit nici o veste de la...?

Ea clătină din cap.

— Daneel i-a evacuat aproape pe toţi ceilalţi de pe Trantor. Nu-mi spune prea multe.

— Sunt aproape sigur că minţile străine nu vor mai ataca. Ele se tem realmente de roboţi. Mi-a trebuit destul timp ca să înţeleg ce se ascunde în spatele vorbelor lor de răzbunare.

— Teamă amestecată cu ură. Sentimente perfect omeneşti.

— Cu toate acestea, continui să cred că şi-au atins răzbunarea. Afirmau că Galaxia clocotea de viaţă înainte de apariţia noastră. Există cicluri de ere sterpe, urmate de altele abundente. Nu cunosc motivul... Se pare că asta s-a mai petrecut de câteva ori, la intervale de o treime de miliard de ani – declinuri masive ale vieţii inteligente, în urma cărora n-au mai rămas decât sporii. Acum ei au venit în Superreţea şi au devenit fosile digitale.

— Fosilele nu ucid, preciză Dors.

— Se pare că nu la fel de bine pe cât o facem noi.

— Nu voi... noi.

— Ele vă urăsc pe voi, roboţii. Asta nu înseamnă că i-ar iubi pe oameni – la urma urmelor, noi v-am construit, cu atâta timp în urmă. Noi suntem vinovaţii.

— Sunt atât de stranii...

Hari încuviinţă din cap.

— Cred că vor rămâne în rezervaţia lor digitală până ce Marq şi Sybyl îi vor putea transpune în starea antică de spori. Cândva au trăit aşa un timp mai lung decât cel necesar Galaxiei să facă o rotaţie.

— Acest „cred” al tău nu-i suficient pentru Daneel. El vrea să le extermine.

— Este o stare de echilibru. Dacă Daneel le atacă, va fi nevoit să închidă Superreţeaua Trantorului, ceea ce va afecta Imperiul. În consecinţă, este legat de mâini şi de picioare; clocotind de furie, dar neputincios.

— Sper că ai evaluat corect balanţa puterilor, murmură Dors.

Un gând mai fragil ca un funigel sclipitor traversă mintea bărbatului. Atacurile tik-tokilor asupra facţiunii Lamurk îi discreditaseră în ochii opiniei publice. Acum aveau să fie distruşi în toată Galaxia. Şi, în timp, minţile-meme urmau să părăsească Trantorul.

Hari se încruntă. Cu siguranţă, Daneel dorise ambele rezultate.

Fără îndoială, el bănuise că minţile-meme supravieţuiseră, poate chiar că acţionau pe Trantor. Era atunci oare posibil că manevrele amatoriceşti ale lui Hari, incluzând asasinarea reţelei Lamurk, să fi fost iscusit puse la punct de Daneel? Putea un robot să prezică atât de precis ce avea să facă el, Hari?

Un fior rece îi străbătu şira spinării. O asemenea abilitate ar fi fost ameţitoare. Supraumană.

După distrugerea tik-tokilor, Trantor urma să aibă probleme cu producerea hranei. Activităţi care odinioară erau efectuate de oameni trebuia acum reînvăţate; abia după câteva generaţii s-ar fi putut ca muncitorii să redevină un grup cu valoare socială. Până atunci, zeci de alte planete erau nevoite să trimită hrană Trantorului – o conductă de aprovizionare îngustă şi vulnerabilă. Oare şi asta intenţionase Daneel? În ce scop?

Hari se simţi tulburat. Încerca senzaţia că, imediat

dincolo de percepţia sa, acţionau forţe sociale.

Oare gândirea aceasta ingenioasă era produsul a milenii de experienţă şi inteligenţă pozitronică superioară? Pentru o clipită, Hari avu viziunea unei minţi stranii şi nelimitate în termeni omeneşti. Asta ajungea o maşină nemuritoare?

Apoi însă alungă ideea. Era prea tulburătoare ca s-o examineze. Poate mai târziu, când termină cu psihoistoria...

Observă că Dors îl fixa cu privirea. Ce spusese ea? Ah, da...

— Evaluarea balanţei. Da... încep să prind şpilurile astea. Cu Voltaire şi Ioana făcând treburile de rutină şi cu Yugo preşedinte al Departamentului de Matematică, beneficiez *realmente* de timp pentru gândire.

— Ai învăţat să-i accepţi pe oamenii nesinceri?

— Te referi la Autoritatea Universitară? Cel puţin acum o înţeleg. O privi pe Dors, apoi urmă: Daneel spune că va pleca de pe Trantor. A pierdut mulţi dintre umaniformii lui. Are nevoie şi de tine?

În lumina palidă, ea ridică ochii spre bărbat. Pe chip, expresiile i se contraziceau.

— Nu te pot părăsi.

— Din ordinul lui?

— Din al meu.

Hari încleştă maxilarele.

— Îi cunoşteai pe roboţii care au murit?

— Pe unii dintre ei. Am fost instruiţi împreună, acum... acum...

— Nu-i nevoie să-mi ascunzi nimic. Ştiu că trebuie să ai peste o sută de ani.

Gura ei se căscă de surpriză, apoi se închise iute.

— Cum ţi-ai dat seama?

— Ştii mai multe decât ar trebui.

— Şi tu... cel puţin în pat, chicoti Dors.

— Le-am învăţat de la un pan pe care l-am cunoscut.

Ea chicoti uşor vulgar, după care redeveni serioasă.

— Am 163 de ani.

— Şi coapsele unei adolescente... Dacă ai fi încercat să părăseşti Trantorul, te-aş fi blocat.

— Vorbeşti serios? Clipi Dors repede.

Hari îşi muşcă buza, căzând pe gânduri.

— De fapt – nu.

— Mai romantic ar fi fost să spui „da”, zâmbi ea.

— Am obiceiul să fiu cinstit... obicei la care ar fi bine să renunţ, dacă vreau să rămân prim-ministru.

— Deci m-ai fi lăsat să plec? Crezi în continuare că-i datorezi asta lui Daneel?

— Dacă el ar crede că pericolul în care te găseşti este atât de mare, i-aş respecta judecata.

— Ai aceeaşi părere bună despre noi?

— Roboţii acţionează altruist pentru binele Imperiului – permanent. Puţini oameni procedează la fel.

— Nu te întrebi ce am făcut pentru că străinii să-şi dorească să se răzbune?

— Ba da. Tu ştii?

Ea clătină din cap. privind spre uriaşul disc rotitor. Sori albaştri, purpurii şi galbeni îşi descriau orbitele, trecând prin praf întunecat şi haos.

— A fost ceva teribil. Daneel a participat la momentele acelea şi nu vrea să vorbească despre ele. În istoria noastră nu se aminteşte absolut nimic despre aşa ceva... Am căutat.

— Un imperiu care durează de atâtea milenii are nenumărate secrete, încuviinţă Hari privind rotaţiile lente a sute de milioane de stele învăpăiate. Pe mine mă interesează viitorul lui, felul în care îl pot salva.

— Te temi de viitorul acela, nu-i aşa?

— Se apropie lucruri teribile. Ecuaţiile o arată.

— Le putem înfrunta împreună.

Bărbatul o cuprinse în braţe, dar continuară să privească amândoi minunile scânteietoare ale Galaxiei.

— Visez să întemeiez ceva... o cale de a ajuta Imperiul chiar şi după ce noi nu vom mai fi...

— Şi te temi de ceva, murmură ea cu buzele lipite de gâtul lui.

— De unde ştii? Da, mă tem de haosul care poate rezulta din atâtea forţe, din clocotul vectorilor divergenţi – toate cumulându-se pentru a distruge ordinea Imperiului. Mă tem pentru... Se întunecă la faţă. Pentru temeliile lui. Pentru fundaţii...

— Vine haosul?

— Ştiu că noi înşine, minţile noastre provin din existenţa la graniţa interioară a statelor haotice. O dovedeşte lumea digitală. O dovedeşti *tu însăţi*.

— Nu cred că minţile pozitronice se înţeleg pe sine mai bine decât cele omeneşti.

— Noi – minţile noastre şi Imperiul nostru – derivăm dintr-o ordine a stărilor interioare şi a statelor în esenţă haotice, dar...

— Nu vrei ca Imperiul să se năruie din pricina unui asemenea haos.

— Vreau ca Imperiul să supravieţuiască. Sau, cel puţin, dacă se prăbuşeşte, să renască.

Hari simţi brusc durerea unor mişcări atât de vaste. Imperiul semăna cu o minte şi, uneori, minţile înnebuneau, se destrămau. Dezastruos pentru o minte solitară şi infinit mai rău în cazul Imperiului.

Văzută prin prisma formulelor sale matematice, omenirea se găsea în toiul unui marş lung prin beznă. Timpul revărsa asupra ei furtuni sau o răsplătea cu vreme însorită... iar oamenii nu observau că aceste anotimpuri trecătoare proveneau din cadenţele variabile ale uriaşelor şi eternelor ecuaţii.

Rulând temporal ecuaţiile, înainte şi după aceea înapoi, Hari văzuse fragmentat parada muritoare a omenirii. Cumva, aceasta îl mişcase în mod straniu. Absorbite în propriile lor epoci, puţine planete întrezăriseră vreodată drumul care se întindea în faţa lor. Nu duseseră lipsă niciodată de discursuri pompoase sau de idioţi care

pretindeau, făcând cu ochiul şi încuviinţând din cap, că pătrund impenetrabilul. Greşit conduse, Zone întregi se împiedicau şi se prăbuşeau.

Hari căuta şabloane, dar sub întinderile acelea vaste se aflau aparent microscopicii oameni vii. Pe tot tărâmul stelelor, ascultând de legile care domneau aidoma zeilor, se aflau nenumărate vieţi pe punctul de a fi pierdute. Pentru că, finalmente, „a trăi” însemna „a pierde”.

Legile sociale acţionau, iar oamenii erau schilodiţi, afectaţi, jefuiţi şi strangulaţi de forţe pe care nici măcar nu le puteau întrezări. Erau împinşi spre boală, disperare, singurătate, teamă şi remuşcare. Cutremuraţi de lacrimi şi de dor, într-o lume pe care în esenţă nu izbuteau s-o priceapă, ei continuau totuşi.

Iar asta însemna nobleţe. Oamenii erau simple fragmente plutind prin timp, furnici într-un Imperiu bogat, puternic şi mândru, într-o ordine care se deteriora, se uza, era găunoasă din pricina propriei sale vanităţi.

Cu o certitudine împovărătoare, Hari înţelese în cele din urmă că, probabil, el n-avea să poată salva uriaşul Imperiu deteriorat, o creatură compusă din infinite nuanţe şi autoamăgiri ce se multiplicau.

Nu avea să fie un mântuitor. Dar poate că reuşea să ajute în vreun chip.

Amândoi rămaseră tăcuţi mult, mult timp. Galaxia se rotea cu lenta ei măreţie. În apropiere, o fântână arteziană azvârlea în văzduh jeturi ce se arcuiau falnice. Pentru o clipă apa părea liberă, dar de fapt era de-a pururi încătuşată sub bolţile de oţel ale Trantorului. La fel ca Hari.

Bărbatul simţi o emoţie profundă pe care n-o putea defini. Îi încleşta gâtul şi-l făcu s-o strângă mai tare pe Dors în braţe. Ea era maşină, şi femeie, şi... încă ceva. Un alt element pe care nu-l putea cunoaşte complet şi pentru care o iubea cu atât mai mult.

— Îţi faci atâtea griji, murmură Dors.

— Nu pot altfel.

— Poate că ar trebui să încercăm pur şi simplu să ne trăim mai mult viaţa şi să ne facem mai puţine griji.

El o sărută apăsat, apoi izbucni în râs.

— Ai dreptate. Cine ştie ce poate aduce viitorul?

Încet, foarte încet, îi făcu cu ochiul.

POSTFAŢĂ

Ciclul „Fundaţia” a fost început în timpul celui de-al doilea război mondial, pe când America se îndrepta spre zenitul ei ca putere mondială. Ciclul s-a desfăşurat pe parcursul a decenii în care Statele Unite au dominat planeta într-o modalitate pe care nici o naţiune n-o mai cunoscuse până atunci. Cu toate acestea, ”Fundaţia” se referă la imperii şi declin. Oare asta să trădeze o nelinişte născută chiar în momentul apropierii gloriei?

Dintotdeauna m-am întrebat dacă acesta e adevărul. O părticică din mine ardea de dorinţa explorării problemelor care leagă laolaltă ciclul.

Ideea de a scrie alte romāne în universul ”Fundaţiei” i-a aparţinut lui Janet Asimov şi reprezentantului patrimoniului Asimov, Ralph Vicinanza. Abordat de ei, la început i-am refuzat, fiind ocupat cu fizică şi cu propriile mele cărţi. Dar subconştientul meu, o dată stârnit, a refuzat să abandoneze propunerea. După ce timp de şase luni m-am luptat cu idei aparţinând în mod clar „Fundaţiei”, care insistau să fie exprimate în scris, l-am sunat în cele din urmă pe Ralph Vicinanza şi am început să alcătuim un plan de construire a unei curbe de acţiune şi de semnificaţie, care să fie dezvăluită pe parcursul câtorva romane. Deşi am discutat cu mai mulţi autori despre acest proiect, cei mai potriviţi ni s-au părut doi scriitori SF care deţineau o abilitate tehnică indiscutabilă şi care fuseseră influenţaţi în linii mari de Asimov: Greg Bear şi David Brin.

Bear, Brin şi cu mine am menţinut un contact strâns în timp ce eu am scris acest prim volum, deoarece intenţionăm să creăm trei romane autonome care să perpetueze până în final o enigmă centrală. Elementele acesteia îşi fac apariţia aici, se amplifică în *Fundaţia şi haosul* de Greg Bear, găsindu-şi rezolvarea în *A treia*

Fundaţie, de Brin. (Acestea sunt titlurile provizorii.) Pe parcursul cărţii mele, am strecurat detalii şi elemente-cheie care vor înflori şi vor rodi ulterior.

Subgenurile literare sunt conversaţii limitate. Limitarea este esenţială, definind regulile şi ipotezele aflate la îndemâna autorului. Dacă *hard* SF-ul ocupă centrul literaturii ştiinţifico-fantastice, aceasta se datorează probabil faptului că specificul lui conferă limitele cele mai ferme. Ştiinţa însăşi generează graniţe rigide.

În acelaşi timp, subgenurile literare seamănă cu nişte conversaţii vaste, în cadrul cărora ideile se dezvoltă, trec de la o persoană la alta, suferă mutaţii, iar variantele lor se ţes de-a lungul timpului. Participanţii îşi semnalează reciproc schimbările şi procesul aduce mai degrabă cu sesiunea de improvizaţii a unei formaţii de jazz, decât cu un concert solo într-o sală elegantă. Asta spre deosebire de ficţiunea „serioasă” (mai precis descrisă, în opinia mea, ca fiind doar excesiv de conştientă de propria-i gravitate). Ea are canoane clasice despre care se presupune că supravieţuiesc timpului, vrednice de veneraţie, ridicându-se măreţe şi complete în sine.

O parte importantă din plăcerea oferită de romanele poliţiste sau SF derivă din interacţiunea reciprocă a scriitorilor şi, mai ales în acea invenţie a SF-ului, fandomul, din interacţiunea cu cititorii. Acesta nu este o imperfecţiune, ci natura esenţială a culturii populare pe care Statele Unite au dominat-o în epoca noastră prin inventarea jazzului, a rockului, a muzicalului şi a subgenurilor literare de felul westernului, al filmelor poliţiste dure, al fantasticului contemporan, etc. Multe tipuri de SF (hard, utopic, militarist, satiric) împărtăşesc ipoteze, jargon, argumentaţii, glasuri narative. Amintirea nostalgică

a revistei *Astounding*[8] din epoca de aur, cu celebra „Poşta redacţiei”, a curentului New Wave[9], a revistei Galaxy, condusă de Horace Gold[10] – toate acestea sunt ecouri ale unor conversaţii îndepărtate duse cu toată sinceritatea.

Plăcerile oferite de subgenurile literare sunt multe, însă această calitate a valorilor împărtăşite în decursul unei conversaţii este cea mai puternică, atrăgând devotamentul pe viaţă al fanilor ei. Spre deosebire de imaginea marilor opere literare, care se ridică aidoma unor monoliţi într-un deşert, satisfacţiile lecturii reprezintă o faţetă spectaculoasă a culturii democrate (pop) moderne, o mişcare mutuală.

Există întrebări referitor la felul în care scriitorii tratează ceea ce unii denumesc „anxietatea influenţei”, dar eu aş prefera s-o numesc mai modest: digerarea tradiţiei.

Îmi amintesc de definiţia pe care John Berger[11] a oferit-o muncii profesioniste, descriind pictură în ulei în *Ways of Seeing*, ca: „... nu rezultat al stângăciei sau al provincialismului, ci al solicitărilor pieţii, mai insistente decât ale artei.” Corect, dar asta se poate întâmpla în orice context. Activitatea într-o regiune cunoscută de spaţiu conceptual nu implică necesarmente că teritoriul să fi fost exploatat. Nici terenul nou descoperit nu este întotdeauna fertil.

Cu siguranţă ar trebui să observăm că romanul pe care Hemingway l-a considerat cel mai bun din literatură

---

[8] Celebră revistă SF americană, înfiinţată în 1930, care şi-a schimbat denumirea în *Analog* în 1960 (n. trad.).

[9] Mişcare literară SF dezvoltată în anii 1960 în jurul revistei britanice *New Worlds* (n. trad.).

[10] Horace Leonard Gold (n.1914), scriitor, redactor şi editor american de SF, fondatorul revistei *Galaxy*. Premiul Hugo 1953 pentru cea mai buna revistă profesionistă (la egalitate cu John Campbell) (n. trad.).

[11] John Berger (n. 1926), scriitor şi critic britanic de artă (n. trad.).

americană[12] nu este decât urmarea unei cărţi pentru copii: *Aventurile lui Tom Sawyer*.

Folosirea unui material comun nu este doar o tradiţie literară. Suntem cumva azvârliţi în confuzie morală atunci când audiem „Rapsodie pe o temă de Paganini”? Ieşim indignaţi din sala de concerte, dacă auzim „Variaţiuni pe o temă de Haydn”? Adaptări ale clasicilor? Şocant!

Retratarea ipotezelor şi a metodelor folosite în operele clasice poate rodi fructe noi. O naraţiune inedită poate să exploreze un teritoriu nou şi în acelaşi timp să reflecte peisajul trecutului. Nu uitaţi că subiectul piesei *Hamlet* a fost inspirat de câteva piese anterioare având aceeaşi intrigă.

Isaac însuşi a reluat tema Fundaţiei, abordând-o de fiecare dată din alt unghi. La început, psihoistoria punea semnul egal între acţiunile oamenilor văzuţi ca un tot şi mişcările moleculelor. A Doua Fundaţie a examinat perturbările unor asemenea legi deterministe (Catarul), implicând că numai o elită supraumană poate controla şi stăpâni instabilităţile. Ulterior, roboţii au apărut ca fiind elita respectivă, superiori oamenilor în privinţa unei guvernări obiective. După roboţi a venit Gaia... şi aşa mai departe.

În acest ciclu de trei cărţi, vom reexamina rolul roboţilor şi vom vedea cum arată psihoistoria ca teorie. Alte variaţiuni ale temei clasice...

M-am întrebat mereu referitor la unele aspecte cruciale din Imperiul lui Asimov:

De ce nu existau extratereştri în Galaxie?

Ce rol jucau calculatoarele? Mai ales, contrapuse roboţilor?

Cum arăta de fapt teoria psihoistoriei?

---

[12] Este vorba despre *Aventurile lui Huckleberry Finn* de Mark Twain (n. trad.).

Şi, în sfârşit, cine era Hari Seldon – ca fiinţă omenească?

Romanul de faţă încearcă să ofere nişte răspunsuri. Este contribuţia mea la o discuţie despre putere şi determinism, care se întinde de aproape o jumătate de secol.

Desigur, cunoaştem unele răspunsuri asociate. Termenul „psihoistorie” se utiliza pe scară largă în anii '30 şi a apărut chiar în ediţia 1934 a *Dicţionarului Webster*; Isaac i-a extins însă mult înţelesul. El nu dorea să aibă probleme cu binecunoscuta neplăcere manifestată de John W. Campbell[13] faţă de extratereştri care puteau fi la fel de inteligenţi ca oamenii, aşa încât aceştia nu apar deloc în „Fundaţia” sa. Mie însă mi s-a părut că problema n-ar fi aşa simplă.

În acelaşi timp, modalitatea în care Asimov a unit ciclurile roboţilor şi Fundaţiei a devenit complexă şi confuză. Criticul englez Brian Stableford[14] a apreciat-o ca fiind „liniştitoare în închiderea ei claustrofobă”. În primele romane din seria Fundaţiei nu există roboţi, totuşi manipulatori din culise apar atât în *Preludiul Fundaţiei*, cât şi în *Fundaţia renăscută*.

O formă de maşini de calcul avansate trebuie să fi stat fără doar şi poate la baza Imperiului. Isaac a precizat că: „în noul roman al Fundaţiei am introdus pur şi simplu calculatoare foarte avansate şi am sperat că nimeni nu va sesiza contradicţia. Aşa s-a şi întâmplat.” După cum remarca James Gunn[15]: „Mai exact, cititorii au sesizat-o, dar nu le-a păsat.”

---

[13] John Wood Campbell Jr. (1910-1971), scriitor şi redactor american de SF, considerat individul cu cea mai mare influenţă asupra genului. A primit 7 premii Hugo pentru cea mai bună revistă (*Analog Science Fiction – Science Fact*) şi 8 premii Hugo pentru cel mai bun editor (1952-1964). (n. trad.).

[14] Brian M. Stableford (n.1948), scriitor şi critic SF britanic (n. trad.).

[15] James M. Gunn (n. 1923), scriitor, critic şi profesor american de SF (n. trad).

Asimov a scris fiecare roman la nivelul cunoaşterii ştiinţifice din momentul respectiv. Volumele ulterioare înglobau progresele ştiinţifice la zi. Astfel, galaxia lui este mai detaliată în ultimele romane, iar în *Marginea Fundaţiei* se includ atât calculatoare avansate cât şi o gaură neagră în Centrul Galactic. În mod similar, în cartea de faţă am descris cunoştinţele noastre mai amănunţite asupra Centrului Galactic. În locul navelor „hiperspaţiale” ale lui Isaac, am folosit găurile-de-vierme. Care au o justificare teoretică mult mai mare decât au avut în anii 1930, când existenţa lor a fost afirmată de Einstein şi Rosen. Găurile-de-vierme sunt acceptate de teoria generală a relativităţii, dar trebuie să aibă forme extreme de materie care să le creeze şi susţină. (În teoria actuală, *Lorentzian Wormholes* de Matt Visser este lucrarea de referinţă.)

Isaac a scris cea mai mare parte a romanelor sale într-un stil pe care l-a autodenumit „simplu şi direct”, deşi în ultimele lui cărţi a relaxat puţin această constrângere. Nu am încercat să scriu în stilul acesta. (Cei care cred că este uşor să scrii limpede despre subiecte complexe ar trebui să încerce s-o facă.) Pentru romanele Fundaţiei, el a întrebuinţat o abordare aparte, lipsită practic de descrieri sau detalii de decor.

Interesantă este propria sa reacţie, atunci când a decis să revină la ciclu şi a recitit trilogia:

”Pe măsură ce citeam, stânjeneala îmi sporea. Aşteptam mereu să se întâmple ceva, însă nu se întâmpla nimic. Toate cele trei volume, însumând aproape un sfert de milion de cuvinte, constau din gânduri şi conversaţii. Nu există acţiune şi nu exista suspans fizic.”

Dar au avut un succes remarcabil. Eu nu am putut adopta un astfel de stil, aşa că am folosit propria mea tehnică.

Am descoperit, pe măsură ce am început să mă gândesc la volumul acesta, că detaliile despre Trantor, psihoistorie şi Imperiu mă obsedau; realmente, ele m-au condus în

căutarea mea subconştientă a poveştii de bază. În felul acesta, cartea nu este imitaţia unui roman de Asimov, ci un roman de Benford care împrumută de la Asimov ideile esenţiale şi decorul.

În mod inevitabil, abordarea mea a trebuit să asculte de stilurile narative mai vechi, care dominau literatura SF pe timpul lui Isaac. Eu unul n-am răspuns niciodată favorabil la recenta disecţie a literaturii de critici – triburile de structuralişti, postmodernişti, deconstrucţionişti şi alţii. Pentru mulţi scriitori de SF, „postmodernism” nu înseamnă altceva decât o semnătură a epuizării. Instrumentarul său tipic – autoreferinţele, dozele masive de ironie obligatorie, folosirea premeditată a modalităţilor literare mai vechi, pastişa şi parodia – dovedeşte lipsa inventivităţii, a valutei esenţiale a SF-ului: imaginaţia. Unii deconstrucţionişti au atacat ştiinţa în sine ca fiind simplă retorică, nu o ordine a Naturii, căutând să o reducă la statutul disciplinelor umaniste în esenţă arbitrare. Majoritatea tipurilor de SF consideră acest atac la adresa empirismului drept un cântec vechi şi uzat, la care doar versurile sunt noi, aproape ca o modă retro.

În miezul SF-ului se găseşte experienţa ştiinţei; asta face ca subgenul să fie ostil faţă de variatele mode din critică, deoarece el îşi apreciază temeiul empiric. Accentul pus de deconstrucţionişti pe diferenţele interne contradictorii sau autonome din text rupe legătura lor cu realitatea, duce adesea la o literatură văzută doar sub forma jocurilor goale de cuvinte.

Romanele SF ne oferă lumi care nu trebuie considerate metafore, ci realităţi. Ni se cere să participăm la evenimente dureros de stranii, nu numai să le examinăm pentru a găsi indicii referitoare la adevăratul lor înţeles. (*Prin urmare, dacă asta înseamnă asta, atunci cealaltă trebuie să însemne*... Nu este o modalitate de a căpăta impuls narativ.) Planeta Marte, stelele şi deşerturile digitale din cele mai bune romane ale noastre trebuie să pară atât

de reale încât să spunem: Viaţa nu *seamănă* cu aşa ceva, ci chiar *este* aşa ceva. Drumurile pot să ajungă şi în locuri necunoscute, nu doar să revină la noi.

Cu toate acestea, m-am răsfăţat puţin în scenele satirice care descriu o universitate ce deraiază, dar simt că Isaac mi-ar fi apreciat ţintele. Cititorii care cred că am exagerat prin imaginile potrivit cărora ştiinţa nu se ocupă de adevăruri obiective, fiind în realitate câmpul de luptă al politicilor de putere, unde „realismul naiv” se confruntă cu perspectivele relativiste, ar trebui să răsfoiască *The Golem* de Harry Collins şi Trevor Pinch. Cartea aceasta încearcă să-i descrie pe savanţi ca deţinători ai cunoaşterii obiective în aceeaşi măsură ca şi avocaţii sau ghizii turistici.

În ultimele pagini ale romanului, am satirizat recenta „re-normare” a Testelor de Aptitudine Intelectuale, astfel că în fiecare an media să fie împinsă la aceeaşi valoare, mascând în felul acesta declinul capacităţilor studenţilor; sper că Isaac ar fi chicotit, văzând subiectul extins la dimensiuni galactice.

De la epoca lui Verne şi Wells până în anii 1970, literatura SF s-a referit în principal la minunile mişcării, ale transportului. Observaţi nenumăratele romane cu cuvântul stea în titlu, evocând destinaţii îndepărtate, şi povestirile precum cea scrisă de Robert Heinlein, ”Şoselele trebuie să ruleze”[16].

Dar în ultimele decenii ne-am focalizat mai mult asupra miracolelor informaţiei şi ale transformărilor, cel puţin parţial interne, nu externe. Internetul, realitatea virtuală, simulările pe calculator – toate sunt proeminente în felul în care ne imaginăm viitorul. Romanul de faţă încearcă să combine aceste două teme, cu câteva scene evidente legate de transport şi un motiv general mai extins referitor la calculatoare.

[16] ”The Roads Must Roll” (1940) (n. trad.).

După cum remarca James Gunn, ciclul Fundaţiei este o saga. Realizarea sa constă într-un şablon repetat: Din soluţia fiecărei probleme se naşte următoarea problemă care trebuie soluţionată. Desigur, asta limitează considerabil următoarele volume. Asimov parcă a şi spus că viaţa este alcătuită dintr-o serie de probleme ce trebuie rezolvate, dar viaţa în sine nu poate fi rezolvată niciodată. Tot Gunn spunea că, ţinând seama de faptul că saga combinată şi integrată a Fundaţiei şi roboţilor conţine acum 16 volume, poate că ar fi cazul alcătuirii unei enciclopedii de referinţă, intitulată – de ce nu? – *Enciclopedia Galactică*.

Imperiile galactice au devenit cadrul preferat al literaturii SF. În special romanele lui Poul Anderson[17] despre Flandry şi Gordon R. Dickson[18] (în ciclul Dorsai) au studiat structura sociopolitică a unor complexe atât de vaste, fiindcă un sistem imperial autocratic puternic necesită capacităţi organizaţionale deosebite – de altfel, principalul atu al romanilor.

Isaac n-a fost întotdeauna consecvent în privinţa cifrelor. Câţi oameni locuiesc pe Trantor? De obicei el spune patruzeci de miliarde, dar în *A doua Fundaţie* apar 400 de miliarde (dacă nu cumva a fost o eroare tipografică). Dacă veţi distribui patruzeci de miliarde de oameni pe o planetă de dimensiunea Pământului (cu toate mările şi oceanele secate), ar însemna o densitate de 100 de oameni pe kilometru pătrat, în tot cazul, găzduirea lor n-ar fi necesitat un oraş adânc de o jumătate de kilometru.

Datele sunt de asemenea dificil de urmărit în imensităţile acestea temporale. Trantor are o vechime de cel puţin 12.000 de ani – şi observaţi că presupunem că anul este terestru, deşi locaţia Pământului a fost uitată. Conform calendarului Imperiului Galactic, acţiunea din *O piatră pe*

[17] Poul Anderson (n. 1926), autor american de SF (n. trad.).
[18] Gordon R. Dickson (n. 1923) autor american de SF (n. trad.).

cer[19], care se referă la sute de mii de ani de expansiune spaţială, se petrece în jurul anului 900 E.G. În *Fundaţia*, energia atomică are o vechime de 50.000 de ani. În *Preludiul Fundaţiei* şi în *Fundaţia renăscută*, robotul Daneel are vârsta de 20.000 de ani. Cât de mult în viitorul nostru domneşte emblema Soarele-şi-nava-spaţială? Să fie vorba de 40.000 de ani? Nici una dintre date nu armonizează toate detaliile.

Desigur, asta contează mai puţin. Cunosc pericolele cu care te confrunţi când scrii un ciclu lung pe parcursul câtorva decenii. Eu am avut nevoie de douăzeci şi cinci de ani pentru a mă lupta cu cele şase volume ale ciclului meu despre Centrul Galactic. Neîndoios, există inconsecvenţe care mi-au scăpat în datări şi în alte amănunte, deşi le-am orânduit într-un calendar temporal publicat în ultimul volum. Extratereştrii din ciclul acela nu sunt cei implicaţi în romanul de faţă, dar există evidente legături conceptuale.

Literatura SF vorbeşte despre viitor, dar se adresează prezentului. Subiectele esenţiale ale puterii sociale şi tehnologiei, care împing înainte subgenul, nu vor dispărea niciodată. Adesea problemele sunt întrevăzute mai bine în perspectivele implicării, înainte de a ne confrunta realmente cu ele pe teritoriul dur al apariţiei lor.

În esenţă, Isaac Asimov a sperat tot timpul în omenire; a văzut-o ajungând, din nou şi din nou, în puncte de răspântie şi triumfând. Acesta este şi mesajul pe care îl transmite ciclul Fundaţiei.

Importantă în saga este grandoarea, iar ciclul Fundaţiei o are cu siguranţă. Pot doar să sper că am contribuit şi eu cu puţin în această privinţă.

Lucrările care urmăresc complexităţile ciclului Fundaţiei includ mai întâi clasica The *World Beyond the Hill* de Alexei

[19] În româneşte la Ed. Univers, 1981, şi Ed. Teora, 1994 (n. trad.).

şi Cory Panshin, pătrunzătoarea *Isaac Asimov* de James Gunn, amănunţita carte *The Science Fiction of Isaac Asimov*, scrisă de Joseph Patrouch şi, în sfârşit, *Requiem for Astounding* de Alva Rogers, care ilustrează ce a însemnat să citeşti romanele clasice ale genului SF atunci când au fost publicate întâia dată. Am învăţat câte ceva din toate cele amintite.

Pentru sugestii şi comentarii asupra acestui proiect, le sunt mai cu seamă recunoscător lui Janet Asimov, Mark Martin, David Brin, Joe Miller, Jennifer Brehl şi Elisabeth Brown, care au examinat cu atenţie manuscrisul. O recunoştinţă aparte se îndreaptă către Don Dixon, pentru fantasticul său bestiar al viitorului. Aprecieri pentru ajutorul general se cuvin soţiei mele, Joan, lui Abbe şi Ralph Vicinanza, lui Janet Asimov, James Gunn. John Silbersack, Donald Kingsbury, Chris Schelling, John Douglas, Greg Bear, George Zebrowski, Paul Carter, Lou Aronica, Jennifer Hershey, Gary Westfahl şi John Clute. Vă mulţumesc tuturor!

Septembrie 1996

CUPRINS